

تەفسیری زمانکۆیی

بە قەڵەمی

مەلا سەیدی زمانکۆیی

جەزمی: ٢٤، ٢٥، ٢٦، ٢٧

بەرگی یازدەهەم

محمد یونس رحمان

تہ فسیری زما کوی

بہ قہ لہ می

مہ لا سعیدی زما کوی

﴿ ۲۷، ۲۶، ۲۵، ۲۴ ﴾ جزمی

بہرگی یازدہم

ناوی کتیب : تهفسیری زمانا کۆیی .

ناوی نووسەر : مه‌لا سعیدی زمانا کۆیی .

جزمی بیست و چواره‌م و بیست و یه‌نچه‌م و بیست و شه‌شه‌م و بیست و حه‌وته‌م .
به‌رگی یازده‌هه‌م .

چایی یه‌که‌م .

چایی کۆمپیوته‌ر و راکیشانی : ﴿ چاپخانه‌ی ئۆفستی بابان ﴾

ژماره‌ی سپاردنی (٤٠٩) ی سالی (٢٠٠٠) ی وه‌زاره‌تی رۆشنیری یی سپردراوه .

مافی له‌چاپدانی بۆ نووسەر پارێزراوه .

تَبٰرَكَ الَّذِي يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ

به ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان. سوپاس و ستایش بۆ خوای پدروهرده‌کهری ههمو
بونده‌وران درودی خوا له‌سهر پیغه‌مهر و هاوړی و خیران و پدیره‌وانی بی.

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالْصِّدْقِ
إِذْ جَاءَهُ^{٢٢} الْيَسُّ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ^{٢٣} وَالَّذِي
جَاءَ بِالْصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ^{٢٤} أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ^{٢٥}
لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ^{٢٦}
لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ^{٢٧} أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ
عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضْلِلِ
اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ^{٢٨} وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّضِلٍّ^{٢٩}
أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ^{٣٠}

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالْصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ الْيَسُّ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ﴾
دوایی چ که‌سیکه سته‌م کارتر له که‌سی درۆ و بوختان بدا به‌سهر خوا‌دا و، بلی: خوا هاو‌به‌ش
و خیران و منالی هه‌یه و، نه‌و قورئانه راسته به درۆ بخاته‌وه کاتێ چوه بۆلایان و، به‌بی
بیر کردنه‌وه بلی: نایا له‌ناو دۆزه‌خدا جیگه‌یه نیه بۆ نه‌و بی‌باوه‌رانه درۆ نه‌خه‌نه پال خوا و
راستی قورئان به‌درۆ نه‌خه‌نه‌وه؟

﴿ وَالَّذِي جَاءَ بِالصَّدَقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴾ وه که سیکي نهوتو بهراستی قورئانه وه هاتوه بولای ئاده میزاد که موحه مده وه، وه باوهری بی گومانی به قورئان هیناوه و کهسانی تریش نهو که سانه هدر نهو که ساندن له خوا نه ترسن و خویان نه پاریزن له بی فهرمانی.
﴿ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴾ بو نهو له خواتر سانه هدییه شتی ئاره زوی بکهن له لای پروهرد گاری خویان له به هشتا، نهو ریژ گرته پاداشتی نهو که سانه یه به زمان و به کردار چاکه نه کهن.

﴿ لِيَكْفُرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا ﴾ بزیان هدییه نهوهی ئاره زوی بکهن؛ له بهر نهوه خوا له ناو نهبا و دانه پوشتی خراپترین شتیکی نهوتو کردویانه له جیهاندا و، دواپی په شیمان بوونه ته وه و گهراونده ته وه بولای خوا و بوون به یار چاک.

﴿ وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ وه خوا پاداشتیان نه داته وه به پاداشتیکی گهوره بو نهوان له ریزی دوا پیدا به چاکترین پاداشتی شتیکی نهوتو کردویانه له جیهاندا.
﴿ أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ﴾ ئایا خوا بهس نی یه بو بندهی خوی که موحه مده بیپاریزی و یاریدهی بدا سدری بخا، به جزوهی به لیتی بی داوه. بیگومان هدر خوا بهسه بو نهو بندهی خوییه که موحه مده بیپاریزی و یاریدهی بدا کاتی پیغمه مری خوا ناوی بهت کانی به بی نرخ نه برد و به بی سود ته ماشای نه کردن، قوره بشی یه کان ووتیان: نه گهر تو واز لهو کارانهی خوئ نه هینی، نهو بتانه دهست لی نهو هشین و، شیت نه کهن، خوی مدزن له وولامیاندا فهرمووی:

﴿ وَيُخَوِّفُكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ﴾ وه بت په رستان تو بهو شتانهی نهوتو نه ترسین له جگهی خوی گه وره که نهوان نه یانه رستن و نه زانن نه توانن زیان توشی پیغمه مری بکهن.
﴿ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ ﴾ وه هدر که سی خوا وهری گپری له ریگهی راست، دواپی بو نهو که سه نابی هیچ که سی شاره زای ریگه راستی بکا و، هدر که سی خوا یارمه تی بدا و ریگهی پیشاندایی، دواپی هیچ که سی توانای نهوهی نی یه له ریگهی راست لای بدا.

﴿ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴾ ئایا خوا دهسه لاتی زور گه وره یه نیه به سهختی سزای بی باوهران بدا و، خاوه نی تو له سندن نی یه له بت په رستان. بیگومان خوا خاوه نی توانایه، تو له یان لی نه سینتی.

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيَّهِ

أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتٌ رَحْمَتِهِ ۚ قُلْ حَسْبِيَ
 اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٨﴾ قُلْ يَتَقَوَّمُ أَعْمَلُوا
 عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَمِلْتُ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾
 مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾
 إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ
 فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّٰ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ
 بِوَكِيلٍ ﴿٤١﴾ اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي
 لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ
 وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ
 لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾ أَمْ أَخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفْعَاءَ
 قُلْ أُولَٰئِكَ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾
 قُلْ لِلَّهِ الشُّفْعَةُ جَمِيعًا ۖ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ
 إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾ وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ
 قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۖ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ
 دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾

﴿ وَلَٰكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ﴾ ۖ وه نه گدر تو پرسار بکهی له بت
 پدرستان چ که سنی ناسمانه کان و زهوی دروست کردوه، بهراستی له وولامدا نه لاین: خوا
 دروستی کردوون.

سورہ تی ﴿زومہر﴾

جزمی ﴿ بیست و چوارہم ﴾

﴿ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ ﴾ توبہ-۱
 آیا تہوہی ئیوہ زانیتان خوا دروست کدہی ہہمو ہونہوہرانہ، نہ گہر خوا بیہوئی من توشی
 نازاریکی سہخت بکا، آیا تہو ہتانہی ئیوہ نہیان پہرست لہ جگہی خوا نہتوانن تہو نازارہ توشی
 من بوہ لای بیہن؟

﴿ اَوْ اَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتٌ رَّحْمَتِهِ ﴾ نایا نه گهر خوا ویستی چاکه یه ببه خشی بهمن نایا نهو بتانه نه توانن رینگه بگرن لهو چاکه یه و نه یه لن خوا بیبه خشی بهمن؟ یا نهو بتانه نه توانن کاتن نادهمیزادئ ویستی نازارئ بدا لهوان و، یا بیانشکیتن یا بیان یئدا بنئ نهو توانن خو یان رزگار بکهن . بیگومان نهواندی باسکران له توانای نهو بتانه دا نین، ئیر ئیوه چو نیان نه یه رستن؟

﴿قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ تۆ بۆلۈ: خوا بەسە بۆ من و، ھەربەتەنھا من ئەو ئەپەرستم، ئەمپار ئۆزۈ لەھەمو خراپەیدە، ھەر لەسەر خوا پشت ئەبەستن ئەو کەسانەى بە باوەرەو ەشتى بۆ ئەبەستن و، کارى خۆيان بەجگەى خوا ناسپۆرن و منیش يە کينکم لەو کەسانە، بە ئومىدى کەسى ترنيم جگەى خوا.

﴿ قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ ۖ إِنِّي عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴾ تَوْبَتِ: نَدَى تَاقِمَى مِن و نَدَى بَت پَدَرَسْتَانِ مَدَكِه: نِيَوَه بَدَرْدَه وَامِن بَه گَوِيَرِي تَوَانَاي خَوْتَان لَه سَدَر هَدَمُو هِيَز وَ جَوْرَهَا پِيلَانِي خَوْتَان وَ، بَدَرَسْتِي مَن نَدَوِي خَوَا فِدْرَمَان يِي بَدَا نَدِيكَم، دَوَايِي نِيَوَه نَه زَان:

﴿مَنْ يَأْتِهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ چ که سنی دیت بۆلای سزایه رسوایی بکا و، چ که سنی دیتته خوار بۆ سدری سزایه کی بهردهوام و، ناگۆرپی و پژگاری نابێ. بیگومان ئیوهی بت بهرست لهناو دۆزه خدان، من و باوهرداران لهناو بهدهشتان. ئهو کاته بهدبهختی خۆ تانتان بۆ دهژنه کهوێ.

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا
أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴾ بدرستی نژمه ناردومانه خواره و بؤ سدر تو بؤ سودی هه مو ناده میزاد به
جوزیکی راستی و، بؤ نه وهی نئو شاره زای پدرستن و هه مو شتی پیوستیتان پیی هه بی بیکن و،
سود له هه موو شتی وه ربگرن.

دوايي هدر که سي راغوبی وه گر تبي، سوده که ی هدر بو خويه تي و، هدر که سي له ريښه ی
راست لايدايي، دواي به راستي ندو له ريښه لادانه زيان و نازاره که ی له سدر خويه تي، نه که
له سدر جگه ی خوی و، تو پاسه وان نيت به سدر ندوانه وه، چاود پړی که ری نه وان نيت و،
هدر که سي بهر پر سياره له سدر کر ده وی خوی، تو هدر راگه ياندنن له سهره.

﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا﴾ خوا کەسیکی ئەوتۆیە گیانی گیانداران وەرئەگرێتەو
بۆلای خۆی و، ئەیان مړینې دواى تەواو بوونی تەمەنی دیاری کراو بۆیان، بەجۆرئ ئەو گیانە
ناجێتەو لە لەشیان لە جیهاندا جارئ تر.

پوخته‌ی مانای ئەو پرستیه بەم جوړه‌یه: بێ‌تایینه‌کان ئەلێن: ئاده‌میزاد هەر ئەو لە‌شه‌یه، دوا‌ی له‌ ناو‌چونی ئەو لە‌شه‌ شتی تر له‌ دوا‌یه‌وه نی‌یه و‌زیندو نایته‌وه، با‌وه‌ر‌داران ئەلێن: ئاده‌میزاد بریتیه له‌ گیان و‌له‌ش، گیان ئەو لە‌شه‌ ئە‌با به‌‌پ‌ت‌وه به‌‌ه‌وی ده‌ستوری خوا‌، مردن بریتیه له‌ به‌‌چ‌رانی په‌یه‌وندی نی‌وان گیان و‌ له‌ش، دوا‌ی فەرمانی له‌ش ئەو گیانه ئە‌چ‌ت‌ه ده‌ره‌وه بۆ خ‌ز‌مدت در‌وست‌ک‌ره‌که‌ی که‌ خوا‌یه.

بۆ نا‌گاداری: هه‌موو ئاده‌میزادی خوا‌ی گه‌وره دوو جوړه گیانی بۆ ساخته هه‌تا‌وه. یه‌که‌میان ئەو گیانه‌یه که‌ گیان‌داران به‌ ه‌وی گیانه‌وه ئە‌ژین له‌ جیهان‌دا، کات‌ی ئەو گیانه جو‌ی بریه‌وه له‌ له‌شی ئەو گیان‌داره، جار‌ی تر ئەو گیانه نا‌گه‌ر‌ت‌ه‌وه بۆ‌لای ئەو لە‌شه‌ له‌ جیهان‌دا، کات‌ی ئەو گیانه جو‌ی بریه‌وه له‌ له‌شی ئەو گیان‌داره، جار‌ی تر ئەو گیانه نا‌گه‌ر‌ت‌ه‌وه بۆ‌لای ئەو لە‌شه‌ له‌ جیهان‌دا. دو‌هه‌میان گیانی‌که له‌ کاتی خه‌وت‌ندا له‌ له‌شی ئاده‌میزاد جو‌ی ده‌یه‌ته‌وه و، وه‌ک مرد‌وی لی‌د‌ی و، دوا‌ی بیدار‌بو‌ونه‌وه، ئە‌چ‌ت‌ه‌وه بۆ‌لای ئەو لە‌شه. بۆ رو‌ن‌کرد‌نه‌وی ئەو با‌سه باش‌تر خوا‌ی گه‌وره ئە‌ف‌ه‌رم‌وی:

﴿ وَالَّذِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا ﴾ وه‌ خوا وه‌ره‌ئه‌ گ‌ر‌ی گیانی که‌سی‌کی ئە‌وت‌و له‌ کاتی خه‌وت‌نیدا که‌ هه‌شتا نه‌م‌رده به‌‌را‌ستی و، وه‌ک مرد‌وی لی‌د‌ی و‌ب‌ی‌ئا‌گ‌یه له‌ هه‌مو شتی، دوا‌ی بیداری ئەو جوړه گیانه ئە‌چ‌ت‌ه‌وه بۆ‌لای ئەو لە‌شه.

﴿ فَيَمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْآخَرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ﴾ دوا‌ی ئەو که‌سه‌ی ئە‌وت‌و خوا فەرمانی مرد‌نی راسته‌قینه‌ی دا‌وه به‌‌سه‌ریا، خوا گیانه‌که‌ی به‌‌یه‌که‌جاری خوا ئە‌یه‌یه‌ت‌ه‌وه و نا‌چ‌ت‌ه‌وه بۆ‌لای له‌شه‌که‌ی له‌ جیهان‌دا و، ئەو گیانه‌که‌ی تری له‌ کاتی خه‌ودا وه‌ری گ‌رت‌بو خوا ئە‌یه‌یه‌ت‌ه‌وه بۆ‌لای له‌شه‌که‌ی هه‌تا کات‌ی خوا‌ی مه‌زن دیاری کرد‌وه بۆ مرد‌نی ئەو که‌سه و ته‌مه‌نی ک‌وت‌ایی بی‌د‌ی.

﴿ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴾ به‌‌را‌ستی هه‌یه له‌نا‌و وه‌ر‌گ‌رت‌نی گیانی ئاده‌میزاد به‌و دوو جوړه‌ی پ‌ش‌شو با‌س‌کران چه‌ندین به‌‌ل‌گه‌ی ئاش‌ک‌را له‌سه‌ر توانای خوا‌دا بۆ تا‌قم‌ی بیر له‌ توانای خوا ب‌که‌نه‌وه.

﴿ أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَٰئِكَ كَانُوا لَّا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴾ ئایا ئەو قور‌ه‌ش‌یانه به‌ چه‌ جو‌ری دایان نا‌وه بۆ‌خ‌ویان له‌ جگه‌ی خوا چه‌ندین بت بۆ‌یان پ‌ار‌ت‌ه‌وه لای خوا. تۆ ب‌ل‌ی: به‌‌وان ئایا ئەو بت‌انه خوا‌ه‌نی هه‌چ نه‌بن و خوا‌ه‌نی ئە‌ق‌ل‌یش نه‌بن و، سو‌دی‌ان نه‌ بۆ‌خ‌ویان و نه‌ بۆ جگه‌ی خ‌ویان نه‌‌ب‌ و چا‌ک و خ‌را‌پ جو‌ی نه‌که‌نده‌وه ئە‌وان هەر ئە‌پ‌انه‌ر‌ستن؟ ﴿ قُلْ لِلَّهِ الشُّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾ تۆ ب‌ل‌ی: هەر بۆ خوا‌یه پ‌ار‌انه‌وه به‌ هه‌موو جو‌ری. هه‌چ که‌سه‌ی خوا‌ه‌نی پ‌ار‌انه‌وه نی‌یه مه‌گ‌ه‌ر کات‌ی خوا فەرمانی بی‌‌ب‌دا، بۆ خوا‌یه خوا‌ه‌نی‌یه‌تی ئاس‌مانه‌کان و زه‌وی و، ئەو خوا‌ه‌نی هه‌موو بو‌نه‌وه‌ر‌انه، له‌ پاشا ئی‌وه هەر بۆ‌لای خوا ئە‌گ‌یر‌ت‌ه‌وه له‌ پاشه‌‌پ‌و‌ژ‌دا بۆ وه‌ر‌گ‌رت‌نی پا‌دا‌شت و تۆ‌له.

﴿ وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ﴾ وه ههركاتی باسی خوا بهتهنها بکرایه بهی باسی بهتهکان دلی نهو کهسانه ی نهوتو باوهریان بهرؤزی دووا نیه تهنگ نهبو نالوز نهبو له بهر نهوه ی ناوی بهتهکانیان نهبراه وه، روهویان وه نه گهران.

﴿ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴾ وه ههركاتی باسی نهو کهسانه ی نهوتو له جگهی خوا بکرایه به وینه ی (لات و کوتوپر نهو بت په رستانه دلیان پر نهبو له خوشی و، روهویان گهش نهوبه وه.

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ عَلِيمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ
فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا
مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَا فِدَوا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَبَدَأَهُم مِّنْ اللَّهِ مَا لَهُمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾
وَبَدَأَهُم سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ،
يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٨﴾ فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَلْتَهُ
نِعْمَةٌ مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾ قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ
عَنَّهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾ فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا
وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا
وَمَا لَهُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾ أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

﴿ قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴾ تۆ بلی: نهی خوی من نهی دروستکهری ناسمانه کان و زهوی، نهی کهستی به شتی نهزانی و په نهانه و له بهر چاودا نیه، به شتی نهزانی ناشکرایه و له بهر چاوه، ههر تۆی فرمان نهدهی له نیوان بهنده کانی خوتا له رۆژی دوايسدا، لهو شتهی نهوان نازاوه و ناکوکیان ههیه له ناویا. له بهرهی فرمانه کانی خوا و زیندوو بونهوه، نهو کاته ههموو شتیکیان بۆ رۆن نه کهیتهوه کامیان راستن و کام لایان خرابن.

﴿ وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ وه به راستی نه گهر ههمو شتی له زهوی دا سامان و درایی نهو کهسه بیت ویتنهی نهوی له گهلیا بی و بی به دوو نهونده تر بۆ کهسانیکی نهوتۆ سته میان له خویان کردوه، بر وایان به بوونی رۆژی دوايی نه به، به راستی نهو کهسانه نهو ههموه شتانه ههیا نه ئهیکه نه به فیدای خویان له بهر نهوهی رزگاریان بی له سزای سهخت له رۆژی دوايیدا. به لام لهو رۆژه دا ههر باوه به خوا به بکری بههوی رزگاربونیان.

﴿ وَبَدَأَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴾ وه بۆ نهو سنه مکارانه له لایه نه خواوه لهو رۆژه دا و شتی نهوان گومانیان نه نه برد بۆ بوونی و، به دلایا نه نه ههات نهو جوړه سزا سهخته نه بین بۆیان ده ره نه کهوی.

﴿ وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴾ وه بۆ نهو کهسانه رۆون نه بهتته وه لهو رۆژه دا خرا به شتی کردوویانه له جیهاندا و، نه م لاو لای نهوان نه گری سزای سهختی شتی نهوان گالتهیان به بو نی نهو شته نه کرد له جیهاندا و، بانگیان نه کرا باوه ری بی بهین. به لام نهوان رۆویان لی وه ره نه گیرا.

﴿ فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا ثَمَّ إِذَا خَوَّلْتَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ ﴾ دوايی کاتی توشی ناده میزاد ببوا به نازاری، له ئیمه نه پارانده وه نهو نازاره له سهریان لابهین. له پاشا کاتی نهو نازارمان لاهرد، به دومان به خشی چاکه ی زۆر له لایه نه مه وه و، چاکه ی پیشوویان له بیر نه چیتته وه و، نه لی: به راستی نهو چاکه به به زیره کی له سهر زانیاری خۆم پیم به خشراوه و، من شایسته ی نهو چاکه به م و ریزداری ناو گه له که ی خۆم.

﴿ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ به لکو نهو چاکه به تا قی کردنده بۆ نهوان، ههتا بۆ دانیشتووان ده ربکه وهی لایا نهوان سوپاسی خوا نه که نه و، واز له خرا به نه هین و، به لام زۆرترینی نهو بی باوه رانه نازان نهو چاکه به تا قی کردنده بۆ نهوان و، نه بی بههوی رسوایی ههر دوو جیهانیان.

﴿ قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴾ به راستی نهو گفتو گۆ بهی نهوان نه لین: کهسانیکی نهوتۆ له پیش به پهرستانی مه که بون نهوهی نه مان نه یان ووت، نهوانیش ووتیان، دوايی نهو شتهی نهوان کردبو یان سودی بهوان نه به خشی.

﴿ فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا ﴾ دواى توشى ئەو كەسانەى پێشوو بو پاداشتى ئەو خراپانە
 كردهيان له جیهاندا، سامان و پلهو پایە و رێژيان ئەو سزایانەى لەسەر لانه بردن.
 ﴿ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيَّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴾ وه كەسانىكى
 ئەوتۆ ستهمیان له خۆيان كرده لهو بت پەرستانەى مەكە و، پروایان بەرۆژى دواى نەبوه،
 لەمەو دوا توشى ئەوان ئەبى پاداشى ئەو خراپانەى له جیهاندا كردهیانە و، ئەوان ناتوانن خۆيان
 لەو سزایە رزگار بكەن و، رێگەى ئى بگرن.
 ﴿ أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾ ئایا
 بى باوەران نەیان زانیوه كە بەراستى خواى مەزن و رۆژى و چاكەى خۆى زۆر ئەكا بۆ كەسێ
 ئاروژۆى بكا و، رۆژى بە كەمى ئەبەخشى بە كەسێ ئارەژۆى بكا. بەراستى لەوانەى باسكرا
 چەندین بەلگەى ئاشكرا هەبە لەسەر توانا و میهرەبانى خوا بۆ تاقى باوەریان هیناوه بە خوا و
 بە توانایى خوا و، دلیان بۆ باوەر كراوتهوه.

قُلْ يٰعِبَادِىَ الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلَىٰ اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ
 رَّحْمَةِ اللَّهِ اِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ
 ٥٣ ﴿ وَانِيبُوا اِلٰى رَبِّكُمْ وَاَسْلِمُوا لِمِنْ قَبْلِ اَنْ يٰتِيَكُمْ
 الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ٥٤ ﴾ وَاتَّبِعُوا اَحْسَنَ مَا اُنْزِلَ
 اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يٰتِيَكُمْ الْعَذَابُ
 بِغَتَةٍ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ٥٥ ﴿ اَنْ تَقُولَ نَفْسٌ بِحَسْرَتٍ
 عَلٰى مَا فَرَّطْتُ فِيْ جَنْبِ اللَّهِ وَاِنْ كُنْتَ لِمِنَ السَّخِرِينَ ٥٦ ﴿
 اَوْ تَقُولَ لَوْ اَنَّ اللَّهَ هَدٰىنِى لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ٥٧ ﴿
 اَوْ تَقُولَ حِيْنَ تَرٰى الْعَذَابَ لَوْ اَنَّ لِىْ كَرَّةً فَاَكُوْنَ
 مِنَ الْمُحْسِنِينَ ٥٨ ﴿ بَلٰى قَدْ جَاءَ تِلْكَ اٰيَتِىْ فَكَذَّبْتَ بِهَا
 وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكٰفِرِينَ ٥٩ ﴿

دانیشترانی مه که نهیان ووت: موحه مدد نهلی: هه رکه سی جگهی خوا بهرستی، خوا لئی خوشنایی، ئیمه چون کۆچ بکهین و موسلمان بین و، بتیشمان بهرستوه و پیاومان کوشتوه. خوای مهزن فهرموی:

﴿ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ﴾ تۆ بلی: ئه ی ئه و بهندانهی ئه و تۆی من، تاوانی زۆرتان داوه به سهر خۆتان و له سنوور دهرچوون، ئیوه له بهزهیی و میهره بانی خوا بی ئومید مهن.

﴿ إِنَّ اللَّهَ يُغْفِرُ الذَّنْبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ بهراستی خوا خوش ئه بی له هه مو گونا هئ ئیوه کردوتانه بهرله وهی موسلمان بوون. ئیز ئه و گونا هانه گهره بن، یا بهچووک، بت بهرست بو بی یاشتی تر، له پاشا ئیوه باوه رتان هیناو، زانیان توشی هه له بون و، دوا ی روتان کرد بۆلای خوای مهزن و په ناتان برد بۆلای بۆ ئه وهی لیتان بهوری. بهراستی خوا گونا هه کانی ئیوه ئه شور ئه وه، میهره بان و خاوه نی بهزه ییه بۆ ئه و که سانه ی موسلمان نه بن و داوا ی لی بوردن نه کهن. وه ک خوا ئه فهرموی:

﴿ وَأَيُّبَا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴾ وه ئیوه بگه ر ئه وه بۆلای بهرستی خوای بهروه ردگاری خۆتان و، به گورجی موسلمان بن له بهر ره زامه ندی خوای بهروه ردگار، له پیش ئه وهی سزای خوا بیست بۆلای ئیوه، له پاشا ئیوه یارمه تیتان نه درئ و په شیمان بونه وه تان لی وه رنه گیر.

ئه و ئایه تانه ی پیشو، به ئومید ترینی ئایه تا کانی قهر ئانه بۆ دهر برینی میهره بانی خوا بۆ بهنده کانی. بۆیه پیوسته له بهزه یی خوا بی ئومید نه یین، نا ئومیدی له بهزه یی و میهره بانی خوا یه کی که له گونا هه گهره کان و، خوا دهر گای میهره بانی خۆی کردۆته وه بۆ تاوانباران.

﴿ وَابْتَغُوا أَحْسَنَ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّنْ رَبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴾ وه ئیوه دوا ی شیرین ترین شتی بکهون نیراوه بۆلای ئیوه له لایه ن بهروه ردگاری خۆتان و، خۆتان له گونا هه بگه ر نه وه، له ئه وهی که بیست بۆلای ئیوه سزای خوا، به کوتو پری و، ئیوه ههستی بی نه کهن و بی ئاگابن له هاتنی. هه موو شتی خوا بیئیری چاکتره له هه موو شتی. بهلام چاکتر له هه موو شتی بۆ گونا هه باران بانگ کردنیانه بۆلای په شیمان بوونه وه.

له پاشا خوای مهزن رونی ئه کاته وه، که ئه نجام و پاشه روژی گونا هه باران ئه م سئ شته یه:

١- ﴿ أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي عَلَىٰ مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّاجِرِينَ ﴾ له بهر ئه وهی هه یچ که سی نه لی ئه ی په شیمان بوونه وه و خه فته بۆ من: له سهر ئه و شته ی که مته ر خه می و سستیم تیدا کرد، به جیم نه هینا له بهرستی و فهرمانی خوا و، جگهی خوا م ئه کرد به هاو بهش بۆی له بهرستندا و، من بهراستی یه کئ بووم له و که سانه گالته مان به باوه رداران نه کرد.

۲- ﴿ أَوْ تَقُولُ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴾ یا بلی: نه گهر خوا یارمه تی منی بدایه، به راستی من لهو که سانه نه بوم له خوا به سامایه و، خوّم له بی فرمانی خوا نه پارس است و، بت بهرستم نه نه کرد.

۳- ﴿ أَوْ تَقُولُ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴾ یا نهو که سه کاتی سزای خوی بینی بلی: به راستی نه گهر گهرانده به بویه بو من جاری تر بولای جیهان، دوا بی من یدکنی نه بوم لهو که سانه چاکم نه کرد و، دوا ی فرموده ی خوا و پیغمبر نه که و تم.

﴿ بَلَىٰ قَدْ جَاءَكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴾ نهو گفتو گو یه ی تو راست نه، به راستی له جیهاندا هاتو بولای تو پیغمبر ی من به جهننن به لگه ی ناشکرای نایه ته کانی قورنانی ئیمه و، به کاری به که خه ره وه، دوا بی تو نهو نایه ته و به لگانه ت به درو خستو ته وه و، داوا ی گه وره یی و خو به گه وره دانانت نه کرد و، تو یه کنی بوی لهو که سانه باوهرتان بهو نایه تانه و، به را گه یاندنی پیغمبر نه بو:

نه گهر تو له جیهاندا په لت بکر دایه بولای باوهره یان و په شیمان بسوی تاوه، پیوستست بهو ناواتانه نه نه بو، ناسوده نه بوی و ترست له سزای خوا نه بوو، رسوایت به سهردا نه نه هات لهم روزه دا به لام ئیستا ده رگای په شیمان بوونه وه داخراوه، نهو ناواتانه ی تو نایه ته دی.

وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ

تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي

جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾ وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا

بِمَقَارَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمْ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾ اللَّهُ

خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾ لَهُ مُقَالِيدُ

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ

هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾ قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونَنِي أَعْبُدُ أَيُّهَا

الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ

أَشْرَكَتَ لِيَحْبِطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾ بَلِ اللَّهَ

فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ
وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَالسَّمَوَاتُ
مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

﴿ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴾ وه تو که سانیکی نهوتو درو و بوختانیان داوه بهسر خوادا و، نهلین: منال و هاوبه شی ههیه، له رۆژی دواپی دا نهیان بینی رومهتیان رهش کراوه. نایا دۆزه خ جیگهی گهرا نهوهی نهو که سانه نیه خویان بهگه وره دانهن له رۆژی دواپی دا له ناستی فهرموودهی خوادا؟ بیگومان دۆزه خ جیگهی نهو که سانه به.

﴿ وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾ وه خوا که سانیکی نهوتو له خوا ترسان و خویانیان پاراستوه له بی فهرمانی خوا، رزگاریان نهکا له سزای خوی، بههوی سهر که وتیانوه به کردنی کاره چاکه کانیانه وه، خراپه و سزا تووشی نهوان نابی له رۆژی دواپی دا و، نهوان خهفوت ناخون بو هیچ شتی.

﴿ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴾ خوا دروست کهری هه موو شتی که له ناسمانه کان و زهوی و، له چاک و له خراب نهوهی له ههر دوو جیهاندا پهیدا نهبی و، خوا ناگای له هه موو شتی ههیه و چاودیریان نهکا.

﴿ لَهُ مُقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴾ کلیل و خاوه نی بهتی ناسمانه کان و زهوی هدر بو خاویه و، هدر خاویه هه لیسورینهری کاروباریانه به کهم و به زور و، گه سانیکی نهوتو باوه ریان به نایه ته کانی قورئان و کاره پەك خه ره کانیان نههیناوه، نهو که سانه ههر نهوان زیانیان له خویان داوه و تووشی سزا و خهفوت نهبن له ههر دوو جیهاندا، جیگهیان دۆزه خه.

﴿ قُلْ أَغْفِرُ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴾ تو بلتی بهو که سانه نهلین: تو له سهر نایینی باو باپیری خۆته: نایا ئیوه فهرمان نهدهن به من، دوا ی نهو هه موو راستیانه من جگهی خوا پهرستم، نهی نهو که سانهی نازانن به چاک و خرابی خۆتان و بی باوه رن؟

هه ندی له زانیان نهلین: هوی هاتنه خواره وهی نهو نایه ته نهوه بووه: بت په رستان به پیغه مهریان ووت: ئیمه نهوهنده دارایی بهتو نهدهن، بی یه ساماندارترینی پیاوانی مه که و، ههر ژنی ئاره زوی بکهی نهتدهینی بهو مدرجه واز لهم داوا یهی خۆت بهیتی.

إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾
 وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِئَتْ
 بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾
 وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾
 وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ هَٰذَا جَزَاءُ مَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ ۖ فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ
 يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُم وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ
 هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾
 قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبِئْسَ مَثْوًى
 لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾

زانایان نه‌لین: سور بریتی به له نامیری وینهی (که‌ره‌نایه) فوی پیندا نه‌کری بۆ ئاماده‌کردنی سوپا و سه‌رباز و نه‌وه‌ی شابانی بئ باسی چۆنیتی نه‌و (سوره) هه‌واله‌ی زانیاری خوایه، هه‌ندی له زانایان نه‌لین: سور بریتیه له ده‌نگیکی زۆر گه‌وره و سه‌خت. هه‌روه‌ها زانایان نه‌لین: سئ جار فو نه‌کری به‌و سوره‌دا: جاری یه‌که‌م بۆ ترساندنی دانیش‌توانی ئاسمانه‌کان و زه‌ویه، وه‌ک خوا له ئایه‌تی (٨٧)ی سوره‌تی نه‌ملدا نه‌فه‌رموی:

﴿ وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتُزْعَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ ﴾ جاری دووهم فو نه‌کری به‌سوردا، هه‌موو دانیش‌توانه‌کانی ئاسمان و زه‌وی نه‌مرن، هه‌روه‌ک له ئایه‌تی (٦٨)ی نه‌م سوره‌ته نه‌یفه‌رموی. جاری سئ هه‌م فو نه‌کری به‌سوردا هه‌موو مردووه‌کان زیندوو نه‌کری نه‌وه. بۆ روونکردنه‌وه‌ی نه‌و دوو جاره‌ی دوا‌یی، خوا نه‌فه‌رموی:

﴿ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصُعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ﴾ وه‌ فو نه‌کری به‌سوردا، دوا‌یی هه‌ر که‌سی له ناو ئاسمانه‌کان و له ناو زه‌وی دان نه‌مرن، مه‌گه‌ر که‌سی خوا ئاره‌زوی هه‌بی نه‌مری له فریشته‌کان.

﴿ ثُمَّ نَفَخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴾ له پاشا جارئ تر فو نه کړئ به سورتا، دوايي کتوپر نه وانه له ناسمانه کان و زهوی دان هله نه سته وه له گوره کانیان و زیندو نه کړنه وه و تهماشای نه م لاولای خویان نه کهن چاوه پروانی فدرمانی خوا نه کهن.

﴿ وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا ﴾ وه زهوی شتی و کوبونه تده وه له روژی پرسیاردا به هوئی روناکی دادپهروهی پوره ردگاری نه و زهوی په پروناک نه بیته وه به بی شتیکی دیاری وه ک خور له جیهاندا و، خوی مهزن چاک و خرابی ناده میزاد جوئ ده کاته وه و، ستم له هیچ که سی ناکړئ، وه ک خوا نه فدرموئ.

﴿ وَوَضِعَ الْكِتَابَ وَجِيءً بِالْبَيِّنَاتِ وَالشُّهَدَاءِ وَقَضَىٰ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴾ وه نامه ی تومار کراوی همدو کرده وهی ناده میزاد دانه نړئ و، پیغمه ران نه و که سانه ی جینگه نشینی پیغمه ران برون له زانیان و شهیدان نه هیتړن و، فدرمان نه درئ له نیوان همدو ویاندا به جوړیکی دادپهروه و، نه وان سته میان لی ناکړئ، همدو کاري جی به جی نه کړئ له و کاته پیغمه ران شایه تی نه دن له سدر زانیان و نه لئین: نیمه به لئیمان وهر گرتوه له وان که ناوهر وکی نامه ی خوا رابگه یدن به ناده میزاد و فیری یاسای خویان بکهن، زانیانیش شایه تی نه دن که نیمه یاسای خومان به وان راگه یانده و، خوی مهزن همدو شتی نه زانی، به لام هیتانی نه وان بو نه ویه هیچ که سی بیانوی نه میتی، وه ک خوی مهزن نه فدرموئ:

﴿ وَوَقَّيْتُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَغْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴾ وه به تده وای نه درئ به همدو که سی پاداشتی له جیهاندا کردویانه له چاک و له خراب و، خوا زاناره به شتی ناده میزاد نه یکه ن، پیوستی به شاهی نی یه.

﴿ وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا فَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا ﴾ وه که سانیکی نه و تو باوهریان نه هیتاوه پالیان پیوه نه نړئ بولای دوزه خ زور به سه ختی کومه ل له دواي کومه ل و به رسواي و به بی نرخی، هتا کاتی نه چنه لای دوزه خ و، همدو دهر گاکانی دوزه خیان بو نه کړنه وه که له پیش نه واندا پیوه درابون و، پاداشتیان هدر دوزه خه.

﴿ وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَقُلُونُ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ﴾ و پاسه وانه کانی دوزه خ به بی باوهران نه لئین: نایا پیغمه ران له ره گزی نیسه نه هاتون بولتان، نایه تده کانی نامه ی پوره ردگاری خوتان بخویننه وه به سدر تانا و، بتان ترسیتن له سزای گه شستن بدم روژه سه ختی توشتان بو؟

﴿ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴾ بی باوهران نه لئین: به لی هاتون بولای نیمه پیغمه ران و نیمه دیان ترسانده له گه یشتن به سزای سه ختی نه م روژه و، به لام فدرموده ی سزادانی نیمه له لایدن خواو پیوست کراوه له سدر بی باوهران، به هوئی نه و کرده وه خراپانه وه، پیچه وانه له فدرموده ی خوا دانای.

﴿ قِيلَ ادْخُلُوا ابْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبُئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴾ به بئ باوه ران نه بیژری: ئیوه بجه ناو دهر گاکانی دۆزه خ، بدرده و امین له ناویاندا، دواپی دۆزه خ جینگه یه کی خراپه بۆ ئه و که سانه خویمان به گه وره دانه نا بدرانه در به فهرموده کانی خوا و پیغه مه رانی خوا و، بروایان به سزای دۆزه خ نه بو.

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى
الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ
خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾
وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ
نَتَّبِعُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾
وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾

﴿ وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا ﴾ و که سانکی ئه وتو له په روه ردگاری خویمان ترسان و خویمانان له بئ فهرمانی خوا پاراسته به سواری که ژاوه و به پله و بدریژه وه نه نیرین بۆلای به ههشت به کۆمه ل کۆمه ل هه ریه که یان به پله و پایه یه کی به رزی جیاواز و تایه تی به وه. ﴿ حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا ﴾ هه تا کاتی ئه چنه به ههشت، خوا ی مه زن ئه به خشی به و که سانه ریز و به ختیار ی به جو ری ئه وه ی خوا ئه بیه خشی نایه نه ژماره جگه له وه یش ئه چنه نا به ههشت. ﴿ وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴾ وه دهر گاکانی به ههشت بۆ ئه و که سانه له خواترسانون ئه کرته وه و، دهر گاوان و پاسه وانه کانی به ههشت به و که سانه ئه لێن: ناشتی و خوشی و نه ترسانی بدرده و ام له سه ر ئیوه بئ، ئیوه پاک بوونه ته وه له هه مو گونا هئ و، ئیوه دوورن له هه موو شتی ئیوه له که دار بکا، دواپی ئیوه بچه ناو به هه شته وه به بدرده و امی، هه تا هه تایه.

﴿ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ ﴾ وه ئه و له خواترسانه ئه لێن: کاتی ئه چنه ناو به ههشت: هه مو سوپاس و ستایشی بۆ خوا یه کی ئه وتو بئ ئه و به لێنه ی دابوی به ئیمه

جی به جی کرد که فرموی: زیندو و بونو و پرسپار و پاداشت و توله هدن و، کردی به بهشی
 ئیمه نهو جینگیه ئیمه هاتوینه ناوی و، زهوی به دهشتی به خشی به ئیمه.

﴿ تَبَوُّوا مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴾ نِیمه لہ ناو ندم بدهشته فراوان و بدرینہ دا دائنیشین لہ ہر جیگہ بہ نِیمہ نارہ زومان ہدیٰ بہ خزشی، دواپی ٹہو بدهشته پاداشتی ٹہو کہ سانہ بہ لہ جیہاندا بہ فرمانی خوا ہدلسان و، ٹہوی خوا فرمانی پیداوہ کردوویانہ و باوہریان ہیناوہ.

﴿ وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ﴾ وە تۆ فریشته کان ئەبینی ئەگەر پێن بەملاو لای عەرش و بونە وەرە کانی خوادا و ئەو هی خوا بیفەر موی ئەیکەن، بەهوی سوپاسی پەر وەر دە کەری خۆیانە وە پاک و بێ گەردی و دوری لە شتی ناشایستە دەر ئەبێن بۆ خۆی پەر وەر دگاری خۆیان.

﴿وَقَضَىٰ إِلَيْهِمْ بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وہ لہ دوائ پرسیار فرمان نہدری لہ نیوان نادمیزاددا بہجوریکی دادپہروہری و راستی، ہندیکیان بولای بہہشت و ہندی تریان بولای دوزخ، وہ لہ خوشیدا لہ لایہن دانیشوانی بہہشتہوہ نہیڑی ہمو سوپاس و ستایشی بپہرور دگاری ہمو ہونہورانہ لہسدر نہو ہموہ چاکانہ خوا بہخشبوی بہ ہموہ ہونہوران، ہمو کاری جی بہجی نہکری...

کوٹای پیہات به یاریده خوا له (۲۰۰۰/۷/۶) بهرانبر

(۵) ای رہیعی دووہم کوچی (۱۴۲۱)

﴿سورهتی (غافیر) یا سورهتی (تلموئمین)﴾

له مه که هاتوته خوارهوه. جگه له نایهته کانی (۵۶-۵۷) له مه دینه هاتونهته خوارهوه. ژماره‌ی نایهته کانی (۸۵) نایهتن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 حَمْدٌ ﴿۱﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿۲﴾ غَافِرِ
 الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 إِلَهٌ الْمَصِيرُ ﴿۳﴾ مَا يَجْدِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا
 فَلَا يَغْرُرُكَ تَقْلُبُهُمْ فِي الْبِلَدِ ﴿۴﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ
 نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ
 لِيَأْخُذُوهُ وَجَدُوا بِالبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ
 فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿۵﴾ وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى
 الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿۶﴾

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾

به ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿حم﴾ له سورهتی ئه‌لبه‌قهره و سورهته کانی تردا مانای نه‌و پیتانه به گویره‌ی بیر و بۆجرونی زاناکان باسکراوه.

﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئهم قورئانه نیراوته خوارهوه له لایه‌ن خوایکه‌وه زۆر به‌ده‌سته‌لاته، ئه‌زانێ به که‌سانه باوه‌ر نه‌هێنن و به‌و که‌سانه باوه‌ر نایه‌رن، نه‌و قورئانه ترازوی راستی و دادپه‌روه‌ری به.

﴿غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهٌ الْمَصِيرُ﴾ خوايه که له گوناوه‌ی تاوایاران خوش نه‌بێ، په‌شیمان بوونه‌وه وهر نه‌گرێ له‌و که‌سانه په‌شیمان نه‌بنه‌وه،

ته‌فسیری زمانکۆیی

سزای زور سه‌خته بۆ تاوانباران، خاوه‌نی و گه‌وره‌یی و چاکه‌یه به‌سه‌ر هه‌مو بونه‌وه‌راندا، هه‌چ خوايه نیه شایانی په‌رستیی جگه‌ی نه‌و، هه‌ر بۆلای نه‌و خوايه‌یه گه‌رانه‌وه‌ی نه‌اده‌میزاد، پاداشتی هه‌موو که‌س نه‌داته‌وه په‌ گوێره‌ی کرداری خۆیان.

﴿مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرُزُكَ تَقْلُبُهُمْ فِي الْبِلَادِ﴾ گفتوگۆی نابه‌جی ناکه‌ن له‌باره‌ی ئایه‌ته‌کانی نامه‌ی خوا، ئایا راستن یان درۆن مه‌گه‌ر که‌سانێکی نه‌وتۆ باوه‌ریان نه‌هه‌تاوه، دوا‌ی ئاره‌زو‌ی پو‌چی خۆیان که‌وتوون و، بروییانووی ناره‌وا نه‌هه‌ینه‌وه، نه‌لین: قورئان نوسرا‌ی پێشوا‌نه و، زیندوو‌بو‌ونه‌وه نیه، دوا‌ی هات و چۆی نه‌وان به‌ناو شاره‌کاندا بۆ بازرگانی فریوی تۆ نه‌دا که‌ قازانجی زور نه‌که‌ن.

﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ تاقمی نوح و نه‌و تاقمانه‌ی که‌ کۆله‌بو‌ونه‌وه له‌ دژی راستی و خاوه‌نی راستی پێغه‌مه‌ره‌کانی خۆیانان به‌درۆخته‌وه له‌ پێش بت په‌رستانی مه‌که‌وه، نه‌و جه‌نگه‌ی تۆ له‌ گه‌ل بت په‌رستان جه‌نگی تایه‌تی نیه. به‌لکو جه‌نگی نیوان راستی و درۆیه، جه‌نگی نیوان باوه‌ر و بی‌باوه‌ری‌یه، نه‌و جو‌ره کارانه کاریکی تازه نیه و کۆن‌زه.

﴿وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابُ﴾ وه هه‌موو نه‌ته‌وه‌یه له‌ نه‌ته‌وه‌کانی پێشوو نیازی نه‌وه‌یان نه‌کرد پێغه‌مه‌ره‌کانی خۆیان بکوژن و ئازاریان به‌دن و، گفتوگۆی نابه‌جیان له‌ گه‌ل نه‌کردن؛ له‌به‌ر نه‌وه‌ی به‌و گفتوگۆ ناره‌وايه راستی باوه‌ره‌یان پو‌چ بکه‌نه‌وه، دوا‌ی ئیمه نه‌وانمان له‌ناو‌برد و ئازاری سه‌ختمان دان، دوا‌ی له‌ناو‌بردنیان ئیوه پرۆن سه‌یری جیگه‌کانیان بکه‌ن چۆن به‌و سزای سه‌ختی من بۆ نه‌وان.

﴿وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وه هه‌ر به‌و جو‌زه‌ی باسکرا پێویست بو‌بو فه‌رموده‌ی په‌روه‌ردگاری تۆ له‌سه‌ر که‌سانێکی نه‌وتۆ باوه‌ریان نه‌هه‌تا بو که‌ به‌راستی نه‌وان دانیشتی ئاگری دۆزه‌خن. نه‌گه‌ر نه‌م تاقمه‌ی تۆیشه باور نه‌هه‌تن، دوا‌ی رۆژی نه‌مانیش وه‌ك دوا‌ی رۆژی نه‌وان وایه و، له‌ناو دۆزه‌خدا نه‌به‌ هاوڕێی یه‌ك‌تری.

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ
وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ
لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ
رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ

مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ الْكَرِيمُ
 الْحَكِيمُ ﴿٨﴾ وَفِيهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ
 يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتُمْ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾ إِنَّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا يُشَادُّونَ لِمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَّقْتِكُمْ
 أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾

﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ئەو فریشتەکانی ئەو تو
 تەختی پەرورەدگاری تۆ هەڵسەنگرن و ئەو فریشتەکانیش لەم لاوای عەرشەوهن هەموویان بە
 سوپاس و ستایشهوه نوێژ ئەکەن بۆ پەرورەدگاری خویان و باوهری پێ ئەهێنن.

بۆ زانی: مەبەست لە هەلگرنتی عەرش چاودێری و هەلسۆراندنی ئەو فەرمانانەیە خوا بە
 فریشتەکانی سپاردووە لەپەرستن و داواکردنی ئی بۆردن لە خوا بۆ گوناھباران. کە ئەبێژری
 عەرشی خوا، یانی توانای خوا بەسەر هەموو بونەوه راندا، هەلگرنتی فریشتەکان بۆ تەختی خوا
 ئەو ناگەینێ خوا لەشی هەبێ، و، خوا لەسەر تەخت دانیشتی، ئەگەر وابێ ئەبێ خوا لەشی
 هەبێ و پێوستی بە جیگەیه هەبێ لەسەری دانیشی، ئەوهیش لە خراۆ دوور و ناگونجی خوا
 لەشی هەبێ.

پرسیار: ئەگەر خوا لەسەر تەخت دانەنیشی، لەبەر چ شتیکە ئەبێژری (تەختی پەرورەدگاری
 تۆ)؟

وەلام: وولامدانەوهی ئەو پرسیارە زۆر ئاسانە، ئەوتە ئەبێژری: شەقامی فلان کەسێ کەچی
 ئەو کەسە هیچ شتی لەو بارهوه نازانی، هەموو مزگەوتەکانی جیهان و کەعبە ی رێزدار بەوان
 ئەبێژری خانە ی خوا و، مانای وانی یە خوا لەناویان دانەنیشی، بەو جۆرە دروستە بۆخوا ی مەزن
 ئەو تەختی لە ئاسمانا دروست کردبێ و فەرمانبدا بە فریشتەکان بسۆرێنەوه بەدەوریا، هەرۆک
 ئیبراهیم کەعبە ی دروست کرد و، خوا ی مەزن پێوستی کرد لەسەر ئادەمیزاد بەدەوریا
 بسۆرێنەوه ئەگەر توانایان هەبە. هەموو شتی هەر خوا ئەیزانی.

﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا﴾ وه فریشتەکان داوای
 ئی خوشبوون ئەکەن لە خوا بۆ کەسانیکێ ئەوتۆ باوهریان هیناوه گوناھباران، ئەلین: ئە ی
 پەرورەدگاری ئیمە: بەزەبی و میهرهانی و زانیاری تۆ هەموو شتیکێ گرتووە لە رووی زهوی دا و
 لە پاشەرۆژدا و، ئەوانە ی تیدا کۆبوتهوه بە فراوانی.

﴿ فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴾ دواى تو خوشبیه له که سانیکی نهوتو په شیمان بونه توه و، دواى ریگه ی نایینى تو که وتوون، تو له سزای دوزخ بیانپاریزه. خواى مهن پاداشتی جوراوجوری هیه بو باوهرداران: چونان بو بههشت، هاوړیتی پیغمه ران و شهیدان و پیاوچاکان و پارانه و هی فریشته کان بویان، زور شتی تریش.

﴿ رَبَّنَا وَادْخُلْهُمْ جَنَّاتٍ عَذْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ نهی په روهردگاری نیمه تو نهو که سانه و نهو که سدی کرده و هی چاکی کرده له باوک و زن و مناله کانی نهوان تو بیانخدره ناو بههشتی بهرین و جیگه ی دانیشتی بهردهوام، نهو بههشتانه بهلینت داوه بهوان بیانده ری بهراستی تو زور بهدهسته لاتی تو توله له دوزمنانی پیغمه ر بکه پته و، هه مو شتی له جیگه ی شپاوی خویا دانه نی. رسته ی ﴿وَمَنْ صَلَحَ﴾ نامازه بولای پچرانی په یوه ندی له نیوان باوهردار و بی باوهردان دا نه کا، باوه کو باوک و کوری به کترین.

﴿ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾ تو نهو که سانه بیاریزه له سزای خراپه کانیا و، هه ر که سی تو له و روژه دا بیاریزی له سزای خراپه کانی، دواى بهراستی تو له و که سه خوشبووی به هی میهره بانی خوته و، نهو لیخوشبون و پاراسته له سزای خراپه کان سه ر که وتن و رزگار بوونی گه وره به که نه چنه ناو بههشت.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لِمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ ﴾ بهراستی که سانیکی نهوتو باوهردان نه هیتاوه له روژی دوایدا، بانگیا نه کری و له ناو ناگردان و، نه فرهت له خویان نه کدن و سه رزه نشتی خویان نه کدن که باوهردان نه هیتاوه، له و کاته دا بهوان نه بیژری بهراستی نه فرهت و توره بونی خوا له نیوه له جیهاندا، زور گه وره تره له نه فرهت و سه رزه نشتی خوتان بو خوتان له روژه دا.

﴿ إِذْ تَدْعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ فَكُفُّوا ﴾ خوا زور توره بو له نیوه کاتی له جیهاندا بانگی نیوه نه کرا بولای نه و هی نیوه باوه ر بهین. دواى نیوه باوهردان نه هیتاوه، هه ندیکیا نهوانی تریان لانه دا له ریگه ی راست.

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَتُنَبِّئُنَا أَنَّ تَنْتِنَ فَأَعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا
فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ﴿١١﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ
اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُشْرَكَ بِهِ تَوَمَّنُوا قَالَتْ لَهُمْ لَئِنْ
أَلَعَلَّ الْكَبِيرِ ﴿١٢﴾ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ
لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾
 رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ
 يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾ يَوْمَ هُمْ بَرْزُؤٌ لَا يَخْفَى
 عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾
 الْيَوْمَ نُجْزِي كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ
 اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

﴿ قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا اَلْاِثْنَيْنِ وَاَحْيَيْتَنَا اَلْاِثْنَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ اِلٰى خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ ﴾ بنی باوه ران
 نه نین: نهی پوره ردگاری نیمه: دوو جار نیمه مت مراندوه: جاری بدر له وهی له دایک بوین و
 جاری تر دوی کوتای بی هاتی تهمه غان له جیهاندا و، دوو جار نیمه مت زیندوو کردوه ته وه
 به که مجار له دایک بوین، دووهم جاری دوی مردغان له پاشه رزدا، دوی نیمه ددان نه نین
 به گوناوی خواما و پشیمان نه بیندوه لهو گونا هانی له جیهاندا کردومانه له زیانی به که مدا،
 نایا دوی ریگه به هیه بو لای دهر چو غان له ناگر و جاری تر بگه رینه وه بو جیهان، هتا نیمه
 باوه به نین و کرده وهی چاک بکهین و فرمانه کانی تو به جی به نین. وولامیان نه درته وه و
 دهر چو ننان له ناو ناگردا نیه.

﴿ ذَلِكُمْ بِاللّٰهِ اِذَا دُعِيَ اللّٰهُ وَخُدَّهٖ كَفَرْتُمْ وَاِنْ يُشْرَكَ بِهِ تُؤْمِنُوْا فَالْحُكْمُ لِلّٰهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيْرِ ﴾ نهو
 جیگه به شوینی نیویه له بهر نه وهی به راستی بانگی نیوه بکرایه بو لای پهرستی خوا به تنها نیوه
 باوه رتان نه نه هینا و، نه گهر هاویه ش دابرایه بو خوا باوه رتان نه هینا، دوی هه موو فرمانی بو
 خوا به و، فرمانی داوه نیوه بچه ناو دوزه خ، خوا که سیکه لهو بالا به ده سر نیه، لهو گه وره تر
 نیه له ده سته لاتا.

﴿ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ اٰیٰتِهٖ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ اِلَّا مَن يُّبِيْبُ ﴾ خوا که سیکه
 نه و تویه نشان و به لگهی زوری نشانی نیوه دا له سر توانای خووی و نه نیرته خواره وه له
 هوری ناسمان نای نه بته هوی پیداکردنی روزی و خواره ده منی بو نیوه و، ناموزگاری
 وهر ناگری مه گهر که سی بگه رینه وه بو لای خوا و بیه رستی.

﴿ فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴾ دوی نیوه خوا بیه رستن به تنها، به
 نیازی پاکوه پهرستن هدر بو نهو بکهن و، باوه کو بنی باوه ران بیان ناخوشی پهرستن هدر بو
 خوا به تنها.

﴿ رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴾
 خدای مہزن پلہو پایدی دؤستانی خوی ہرز نہ کاتہوہ لہ بہہشتا، خاوهنی ہمو بونہورانہ و،
 ہر نہو خاوهن دہستہلانہ، خوا بہہوی فہرمان و دہستوری خویہوہ سروس نہنیری بؤلای
 کہستی نارہزوی ہہبی لہ بہندہکانی خوی و نہیکا بہ پیغمہرہ لہہر نہوہی بہندہکانی خوا
 ہرستی لہ سہختی رؤزی دواپی و، رؤزی گہیشتنی ئادہمیزاد بہ پاداشتی خوی.
 ﴿ يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ﴾ نہو رؤزہ رؤزیکہ ہمو ئادہمیزاد لہ
 گورہکانیان دینہ دہری و ہیج شتی دایان ناہوشی، ہیج شتی لہ کرداری نہوان پہنہان نیہ
 لہہر خوا. لہو رؤزہدا نہہیڑی بہ بونہوران:

﴿ لَمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴾ وہ بؤ چ کہستیکہ خاوهنیہتی و پاشاہیتی لہم
 رؤزہدا ؟ تہ لہ وولامی ہموو یانا ہلی: ہر بؤ خواہہ خاوهنیہتی ہمو بونہوران لہو رؤزہدا
 و، خواہیکہ تہنہا ہاوبہشی نیہ، زور بہدہستہلانہ لہو رؤزہدا ہاورداران وولام نہدہنہوہ
 بہگورہی ہیر و ہاوردی خویان، ہی ہاوردان خہفہتبار و رینگہی سہرپیچیان نیہ و جیہانیان لہ
 دہست دہرچوہ و ہویان ناگہریتہوہ.

﴿ الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴾ نہو رؤزہ
 رؤزیکہ ہموو کہستی پاداشتی نہدریتہوہ بہ شتی کردویہتی لہ جیہاندالہ چاک و لہ خراپ،
 نہو رؤزہ ستمی تیدا ناکری. نہ لہ پاداشتی چاکہ و نہ لہ سزای تاوانباران. بہراستی
 ہرسیار کردنی خوا لہ رؤزی دواپیدا کاتیکی دریڑی ہونیہ، خوا توانای ہدیہ لہ کہمترین کاتا
 ہرسیاری ہمو بونہوران جیہجی بکا.

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ

لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظْمِينَ مَالٍ لِلظَّالِمِينَ مِنْ حِمِيمٍ وَلَا شَفِيعَ

يُطَاعُ ﴿١٨﴾ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ

بِشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾ ﴿٢١﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي

الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ

كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَءَانْشَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ

يَذُنُّوهُمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٢١﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ
قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

﴿وَأَنْذَرْنَاهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاطْمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ وہ تو بنی باوہران ہر سبتہ لہ سزای رُوڑی ہانتی نریکہ کہ رُوڑی دواپیہ، کاتی دلیان نہ کہ ویتہ جولہ و قورسای نہ خاتہ سدر سیہ کان لہ سہرہوی قورگیان و، توشی کہم ہناسہبی نہن، ناواتہ خوازی رزگاربن بہہوی مردنہوہ، خہتہ فبار و بی دہنگ و، دلیان پربوہ لہ خہفت و گفتوگویان بو ناکری، بو ستہ مکاران و بنی باوہران ہیج دُوستیکیان نیہ دلیان بداتہوہ و، ہیج کہستی نیہ بویان بپاریتہوہ وہ وولامی بدریتہوہ۔

﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ﴾ خوا نہ زانی بہ ہمو شتی و بہ شتی بہ دزیوہ تہماشای بو بکری و، بہ شتی دلیان پدہانی دابی۔

﴿وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ وہ خوا فہرمان تہدا بہ دادپہرہوری و بہ راستی، کہ سانیکی تہوتو لہ جگہی خوا تہ پەرستن ہیج فہرمانی نادہن سودی تیدابی، چونکہ بنی گیان و ہیج شتی نازانن۔ بہ راستی ہدر خواپہ ہموو شتی بیستی لہ گفتوگوی نادہمیزاد، ہموو شتی بیستی لہ کرداری نادہمیزاد۔

﴿أَوْ لَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ نایا بنی باوہرانی مہ کہ نہ رُیشتون بہ ناو زہوی شام و یہ مہندا، دواپی تہ ماشا بکہن چون بوہ کُرتابی و پاشہ رُوڑی کہ سانیکی تہوتو لہ پیش تہواندہوہ ہون لہ بنی باوہران۔

﴿كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآكَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ يَذُنُّوهُمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ﴾ تہوانہی پیش تہمان بہ ویتہی تاقمہ کانی نوح و ہود و سالح و جگہی تہوان، ہیتری تہوان و ناوہدان کردنہوہیان بو زہوی و نیشتمانی خویان بہ ہیتر و ناوہدان کردنہوہیان زورتر بوہ، دواپی سزای تہوانہی پیشووی دا بہہوی گوناہہ کانیانہوہ، ہیج کہستی نہبو لہ جگہ خوا بیانپاریتری لہ سزای خوا۔

﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا﴾ تہو سزاداندہی تہوان بہہوی تہوہو بو بہ راستی پیغمبرہ کانی تہوان بہ چہ ندین بہ لگہی ناشکرا چون بُولایان، دواپی تہوان باوہریان نہہیتا۔

﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ دواپی خوا سزای تہو کہسانہی دا باوہریان نہہیتا۔ بہ راستی خوا زور بہ ہیترہ، سزای سہخت و گرانہ بو بنی باوہران۔

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا
 وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٢٢﴾ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَمَانٍ وَقَارُونَ
 فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٣﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ
 عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا
 نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٤﴾
 وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ
 أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفُسَادَ ﴿٢٥﴾
 وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ
 لَا يَأْتِيَنَّ يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾ وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ
 فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ
 اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا
 فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي
 يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٧﴾ يَلْقَوْمُ
 لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ
 بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا
 أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٨﴾

﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَمَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴾
 وه نیمه بدرستی موسامان رهوانه کرد به چهنندین بهلگه و کاری بهك خهری ناشکرا و

ته فیسری زمانکوی

به هیتریکی ناشکراؤ و که داردهستی بو، بۆلای فیرعهون و هامان و قارون، دواپی نهوان ووتیان: موسا جادوگهره، زۆر درۆزنه.

﴿ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴾ دواپی کاتی موسا چوو بۆلایان به پهیامیکی راستهوه له لایه نیتسهوه، بۆیان نهکرا رووبهرووی راوهستن ووتیان: ئیوه کورانی کهسانیکی نهوتو باوهریان هیناوه له گهل موسادا بیان کوژن و، ژنهکانیان به زیندویی بهیلنهوه بو کاره کهی خویمان، نهو کاره نا پهواپه بهر له دایکبوونی موسا و دواپی له دایکبوونیشی بهردهوامبو، پیلان و فیلی بی باوهریان له گومراپی و زیانی خوینا کوتایی بی هاتوه سودیکی بهوان نه به خشی.

﴿ وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴾ فیرعهون ویستی موسا بکوژی، هندی له پیاوهکانی ووتیان: تو موسا مه کوژه، نهوه که خوی موسا تۆله بستی، وه فیرعهون له وولامیان ووتی: ئیوه واز له من بهین با موسا بکوژم و، موسا له پهروهردگاری داوای یارمهتی بکا نه گهر جگهی من خوائی تر ههیه، بهراستی من نه ترسم که نه م نایینهی ئیوه بکوژی، یا بیته هوی ئالۆزی و شۆرشی دانیشتروان و، بهو بۆنهوه خراپه بهرپا بکا له ناو زهوی میسردا.

﴿ وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴾ وه موسا ووتی: بهراستی من پهنا نه گرم به هوی پهروهردگاری خۆم و پهروهردگاری ئیوه وه له ههر کهسی خوی به گهوره دابن له ئاستی فرهانی خوادا و، بروا به رۆژی پرسیار و سزا نه بهری.

﴿ وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ وه پیاویکی باوهردار له پیاوه بهرپۆرهکانی فیرعهون باوهرهینانی خوی په نهاندا بوو ووتی: نایا ئیوه پیاوی نه کوژن بلی: که پهروهردگاری من: ههر خواپه به ته نهها و، بهراستی هاتوه بۆلای ئیوه به چهنه دین بهلگه و کاری په که خهر له لایه نه پهروهردگاری ئیوه وه له سهراستی داوای خوی.

﴿ وَإِنْ يَكَازِبًا فَلْيَعْلَيْ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكَازِبًا يُصَبِّحُ الْوَيْلُ لِلَّذِي يَعِدُّكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴾ وه نه گهر نهو پیاوه درۆ بکا، دواپی زیانی درۆ که ههر له سهراستی و، زیان توشی ئیوه ناکا و، نه گهر راست بکا و، ئیوه به درۆی بجه نهوه، بهلای که مه وه هه نندی لهو شتهی نهوتو هه ره شهی بی نه کا له ئیوه توشی ئیوه نه بی له جیهاندا و رسواتان بکا. بهراستی خوا رانومایی که سی ناکا له سنوور لایداپی، له داواکاری دا درۆ بکا.

﴿ يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنَ بَنِي اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا ﴾ نهو پیاوه باوهرداره ووتی: نهی تا قمی خزمانی من: ئیوه نه مپۆر خواوهنی دهسته لائن له زهوی میسردا، ئیوه به هیترینی رژیمن له م کاته دا، زال و بی ترسن، دواپی چ که سی که یارمهتی ئیوه بدا و، رزگارتان بکا نه گهر نهو سزایه بیت بۆلای ئیوه.

زانای به نایابگی مهراغی له تفسیره کدی خویا نهئی: نهو پیاوه باوه رداره ناموزای فیرعهون و جینگه داریشی بوو، بهر پویه بهری پؤلیس بو، هدر نهو پیاوه ییشو به موسای ووت: خوت رزگار بکه نهویش چوبؤ مدهیدن و لای شوعهیب.

﴿ قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أَرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴾ فیرعهون ووتی: من هیچ شتی نیشانی نیوه نادهم مه گدر هدر نهو شتهی نامازهم بؤ کرد و به نیوهم ووت که کوشتنی موسا بوو، رانومایی نیوه: ناکدم بؤلای هیچ شتی مه گدر ریگی راست و بهسود بؤ نیوه.

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَوْمَ يَقَوْمِ إِيَّيْ
أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِّثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٣٠﴾ مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ
وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣١﴾
وَيَقَوْمِ إِيَّيْ أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ النَّارِ ﴿٣٢﴾ يَوْمَ تَوَلُّونَ مُدْبِرِينَ
مَالَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾
وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ
مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ
مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ
مُرْتَابٌ ﴿٣٤﴾ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَتْهُمْ كِبْرٌ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

﴿ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴾ وه که سیکی نهو تو باوه ری هینابو له خزمه کانی فیرعهون ووتی: نهی تاقمی من: بهراستی له سهر نیوه هدیبه که بیت بؤ سدرتان رۆژی وینهی رۆژی نهو تاقمانهی یه کیان گرتبوو له دژی پیغمه مره کانی خویان و، توشی سزا بون و، نیوه ییش وهک نهوان سزاتان بدری.

﴿ مِثْلَ ذَابٍ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَكُودٍ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلَمًا لِلْعِبَادِ ﴾
 رهوشيان به ويندی رهوشی تاقمه کانی فیرعهون و عاد و سهمود و کهسانیکی نهوتو له دوی
 نهواندهو بوون، نازاری پیغمهمرکانی خزیانیان نهدا و له جیهاندا توشی سزابون، ئیوهیش نهگهر
 واز له نازاری موسا نهبن توشی سزا نهبن و، خوا نایهوی سزای بهنده کانی خوی بدا و، زور
 میهره بان و خاوهنی بهزهیه بویان.

نهو پیاهه باورداره بدرگری له موسا نهکرد به شیوهیه کی شیرین و ناموزگاری به کی کاریگهر
 بو به کهم جار موسای له گوناھ دور نهخستهوه، دووهم جار دوژمنی موسای نهترسان له نازار
 بههوی بهدروخستهوهی موسا. سیهم جار چاکه خوی بیر نهخستهوه، دوی نهوانه و، دوی
 نهوه نهگهر واز له بی باوهری نهیدرن له جیهاندا سزایان نهدری، له سزای رژی دوایش
 نهیان ترستی و نهلی:

﴿ وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴾
 هدی له سزای رژی دواي که توشی ئیوه نهبی کاتی ئیوه دهنگیکی سهختی راست نهیسن و،
 له گزهر کانتان دینهدری و بانگی نادهمیزاد نهکری.

﴿ يَوْمَ تُولَوْنَ مُذْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴾
 دواي نهو رژهیه واز له ئیوه نههیری و، ئیوه ههولی راکردن نهدهن له بهر سزای گهرمی
 ناگری دوزهخ، لهو رژهده بو ئیوه نیه هیچ کهسی بتانپاریزی له سزای خوا و، هدر کهسی
 رینگه راست نهگری به نارهزی خوی، خوا له رینگه راست لای نهدا، دواي هیچ کهسی
 نیه شارهزای رینگه راستی بکا، هدر کهسی زهر بخواتهوه بینگومان خوا نهیکوژی.

﴿ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ ﴾
 لهمهو بهر یوسفی کوری یهعقوب هاتبو بولای باوبایی ئیوه به چندین بهلگی روون له سههر
 داواکاریه خوی، دواي ئیوه لانهچوون له گومان له پیغمهمرایهتی یوسفدا، ههروهه ئیوه
 ئیستا گومانان هدی له پیغمهمرایهتی موسادا.

یوسف به زمانی عیری یانی (زور بی) دایکی ناوی ناوه سهو ناوه له بهر نهوهی کوری
 زورتی بهدوادا بی.

﴿ حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَن يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا ﴾
 گومانه ههتا کاتی یوسف مرد، ئیوه بهخوشحالیوه ووتان خوا له دواي یوسف پیغمهمری تر
 نانیری و رزگارمان بو له سههر داواکاری پیغمهمران، ههتا کاتی زیندووبونهوه.

﴿ كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ﴾
 راست هدر کهسی له سنور لابدا، گومانی هدی له لایینی خویا. بهسهربهستی خویان بی
 باوهریان ههلبزاردوه.

﴿الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾. نهو کهسانه له سنور لا نهدهن کهسانیکی نهوتون گفتوگوی نابهجی نه کدن لهبارهی نهو کاره پهک خهرانهوه خوا لهسهر دهستی پیغمههردان پیدای کردوه، به بی نهوهی نهو کهسانه بهلگهیه کیان ههبی خوا بی بهخشین. بهلکو دواى نابنی باپیری خویان کهوتون.
 ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُّتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾. نهو گفتوگو بی جیگانه دوژمنایهتی گهورهیه لای خوا، دوریان نهخاتهوه له میهره بانی و بهزهیی خوی و سزای بو ناماده کردون و، دوژمنایهتی گهورهیه لای باوهرداران و، رقی زورتر پیدای نهکا بویان لهو کهسانه، ههر بهو جوړهی خوا موری داوه بهسهر دلی نهو کهسانهی گفتوگوی نابهجی نه کدن خوا موز نهدا لهسهر دلی ههمو کهسی خوی بهگهوره بزانی و باوهر به خوا و پیغمههردانی خوا نههیتی، یاخی بی له فرمانی خوا و پیغمههردان.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ

يَكْفُرُ أَتَنِي لِصِرَاحٍ لِّعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٢٦﴾ أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لِأَظُنُّهُ كَذِبًا
 وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ
 وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٢٧﴾ وَقَالَ الَّذِي
 آمَنَ يَتَقَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٨﴾
 يَتَقَوْمِ إِنَّمَا هَذِهِ الدُّنْيَا مَتَعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ
 دَارُ الْقَرَارِ ﴿٢٩﴾ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا
 وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
 فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٠﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَٰمَانَ ابْنِي لِي صِرَاحًا لَّعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ﴾. وه فیرعدون به هامانی ووت: نهی هامان: تو کوشکیکی زور بهرز بو من دروست بکه به جوړی بی زور

كەس يېيىنى بۆ ئىۋەي مەن بەرز بېمەۋە بۆلەي ئاسمان ۋە بېگمە ئىۋە دەرگايانە ۋ، ئىۋە رېنگايانە ئىۋەن بۆلەي ئاسمان.

﴿ فَأَطْلَعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا ﴾ دوايي من پروانم بۆلای خوای موسا و بزائم نهو
خوایه چۆنه موسا باسی نه کا و، بهراستی من گومانم وایه موسا درۆ نه کا خوا ههید، ههر نهوه
شایستهی بهرسته، فیرعهون نهیزانی خوا نابینێ و نهو دهسته لاتهی نیه. بهلام نهیزانی زۆربهی
زۆری دانیشتروانی میسر کهم نهقلن و بروای یی نه کهن.

﴿وَكَذَلِكَ زَيْنُ لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ وَصَدَّ عَنْ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ﴾ و ه ه ه ه
به و جوړه ی رازیتراوه ته و بړی باوه ران کرده و خراپه کانیان. بړ فیرعه ونیش رازیتراوه ته و بړی
کرده و ی خرابی خو ی و، داوای خویته ته کا و، و هرگیوړاو له رنګه به و ی نه زانین و که م
نه قلی دانیشتروانی میسره و که نه یان په رست و، پیلانی فیرعه ون له دړی موسا هیچ سودیک ی
بوخو ی نیه جګه له و ی توشی زیانی بکا و، رسوای جیهان نه ی و له ناو نه چ ی.

﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ اهْدِيكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾. وه نهو كهسهی نهوتو باوه ری هینابو ووتی: نهی تاقم و خزمانی من: ئیوه دواى گتوگو راستی من بکهون ریگهی رانومیتان شاهزا نه کهم و نه تانبا بولای بههشت و رزگارتان نهیی.

﴿يَا قَوْمِ إِنَّمَا هِذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ﴾ ۞ تھی تاقمی من: بہرستی
 ژبانی تہم جیہانہ بہشیوہیہ کی کاتی نادمیزاد پیی رائہبویون و، بہرستی ہەر پوژی دوایی
 جینگدیہ کی نہبراوہ و بہردہوامہ.

﴿مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ هەر که سێ کردووی خراپی کردبێ، دوایی ئەو که سە پاداشتی نادریته‌وه مه‌گەر هەر به‌وێنهی پاداشتی خراپه‌ که خۆی و، هەر که سێ کردووی چاکی کردبێ له‌ پیاو یا له‌ ژن و، ئەو که سە باوهری هێنایی، دوایی ئەو که سانه‌ ئەچه‌ ناو به‌دهشت له‌ ناو به‌دهشتا به‌بێ ئەندازه‌ خواردووه‌ نیشان دهرخوارد ئەدری.

وَيَقَوْمٍ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجْوَةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى
النَّارِ ﴿٤١﴾ تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ
لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ ﴿٤٢﴾ لَاجِرَمَ
أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَمْ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ
وَأَنْ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَبِ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ

﴿ ۴۳ ﴾ فَسَتَذَكَّرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفِوضُ أَمْرِي إِلَى
 اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿ ۴۴ ﴾ فَوَقَّهَ اللَّهُ سَيِّئَاتِ
 مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿ ۴۵ ﴾ النَّارُ
 يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا
 آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿ ۴۶ ﴾

﴿ وَا قَوْمِ مَا لِي اذْعُرْكُمْ اِلَى التَّجَاةِ وَتَذْعُرُونِي اِلَى النَّارِ ﴾ وه نهی تا قم و خزمانی من: نیوهی بت پرست ههوال بدن به من له بارهی چونیتهی من له گهل نیوه: من بانگی نیوه نه کهم بو چاکهیه کی نهوتو نیوه رزگار نه کا له ناو چون و له سزای خوا که باوه رهیانه و، نیوه بانگی من نه کهن بولای ناگری دوزه خ.

﴿ تَذْعُرُونِي لَأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأَشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا اذْعُوكُمْ اِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ ﴾ نیوه بانگی من نه کهن بو نهوهی باوه به خوا نه هیتم و، من بکهم به هاوبهش بو خوا له پرستندا شتی من هیچ جوړه زانیاریه کم به خوایه تی نهو شته نه بی و، چو شایسته یه نهی ناسم و من پروای بی بهیتم؟ وه من بانگی نیوه نه کهم بولای نهوهی پروا به خوایه بهیتم زور به ده سته لات و به توانیه، لی بوردن زوره بو نهو باوه دارانه داوای لی خوشبوون بکهن.

﴿ لَا جَرَمَ اَنَّمَا تَذْعُرُونِي اِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ ﴾ بیگومان به راستی نیوه بانگی من نه کهن بولای پرستنی شتی به وینهی فیرعهون و جگهی فیرعهون، بو نهو شته نیه بتوانی وولامی هیچ کهس بداته وه نه له جیهاندا و له دواړوژدا: نهو بتانه داوای نهوه ناکه ن پرستیان بو بکری یا شایسته ی پرستن نین و له پاشه روژیشدا بیزاری خویان ده رنه برن لهو که سانه نهو انیان پرستوه.

﴿ وَاَنْ مَرَدْنَا اِلَى اللّٰهِ وَاَنْ الْمُسْرِفِينَ هُمْ اَصْحَابُ النَّارِ ﴾ وه به راستی گه رانه وهی نیمه له روژی دوایدا هدر بولای خوایه و، نهک بولای فیرعهون و جگه فیرعهون و به راستی نهو که سانه ی له سنور ده رنه چن و خوا ناپه رستن دانیشتهوی ناو ناگری دوزه خن.

﴿ فَسَتَذَكَّرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفِوضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴾ دواپی کاتیکی نهوتو دیت نیوه باسی راستی شتی نه کهن که من نیستا به نیوه نه لیم و، من هه موو کاریکی خوم ههواله ی لای خوا نه کهم. به راستی خوا بهنده کانی خزی نه بینی و چاک و خراپان نه زانی. فیرعهون ویستی نازاری نهو کهسه باوه داره بدا، لهو باره وه خوا نه فیرموی:

﴿فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَّا مَكُرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ﴾ دواپی خوا
کسه باوه پرداره‌ی پاراست له نه‌نجامی فی‌لی تاقمه‌کهی فیرعه‌ون، له پیلانی خراپی نه‌وان و،
سزایان له لای خواوه بزهاته خوار و له‌ناوچون و، ناوی‌ده‌ریا نه‌م لاو لای لی‌گرتن و همه‌موویان
خنکان.

﴿النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾
نه‌فهرموی نه‌وسزا خراپه بریتیه له ناگرئ تاقمه‌کانی فیرعه‌ون به‌یانی و نیواره نومایش نه‌کرتن
به‌سهر نه‌و ناگره‌دا، نه‌و نومایشه سزایه بز گیانیان هه‌تا رۆژی دواپی و، دواپی کاتی رۆژی
دواپی پیدای بو، له لایه‌ن فریشته‌کانه‌و نه‌بیزری: نیوه‌ی تاقمی فیرعه‌ون بجه‌نه ناو سه‌خت‌ترینی
سزای ناگر.

وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي
النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا
لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِّنَ النَّارِ
﴿٤٧﴾ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ
قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾ وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ
جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾
قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمُ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا
بَلَىٰ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دَعَا الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
﴿٥٠﴾ إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُدُ ﴿٥١﴾ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ
وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى
الْهُدَىٰ وَأَوْثَقْنَاهُ بِرَبِّهِ إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٣﴾ هُدَىٰ

وَذِكْرَى لَأُولَى الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾

﴿ وَاذْ يَتَحَاوُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فُهِلْ أَنْتُمْ مُعْتَنُونَ عَنَّا لَصِيبًا مِّنَ النَّارِ ﴾ تو بیری کاتی بکهرهوه دانیشنوانی ناو ناگری دۆزه خ گفتوگو له گهل یه کتری نه کهن، دواپی نه فهرموی نهو کهسانه ی بی ده سته لات و بچووک بوون بهو کهسانه نه لین: دواوی گهره بیان نه کرد له جیهاندا: ئیمه به راستی دوا که وتوی ئیوه بووین له جیهاندا، دواپی ئایا ئیوه هه لناگرن به شتی لهو ناگره به هوی ئیوه وه توشی ئیمه بهو؟

﴿ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴾ نهو کهسانه ی خو یان له جیهاندا به گهره دانه نا له وولامی بچو که کاندنا نه لین: به راستی ئیمه هه موومان له ناو ناگری دۆزه خداین، هیچ لایه کمان سزای نهوی ترمان هه لناگرین، به راستی خوا فهرمانی خوی له نیوان بهنده کانی خویا داوه و، فهرمانی خوا ناگوری، بی باوه رانی خسته وه ناو ناگر، باوه ردارانی خسته وه ناو به هه شت.

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزْنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ﴾ وه کهسانیکی نهوتو له ناو ناگردان به پاسه وانانی دۆزه خ نه لین: ئیوه داوا بکهن له پهروه ردگاری خوتان رۆژی سزای ناگر سوک بکا له سه ر ئیمه.

﴿ قَالُوا أَوَلَمْ نَكُ نَأْتِيَكُم رُسُلًا بِالنَّبَإِ قَالُوا بَلَىٰ ﴾ پاسه وانانی دۆزه خ نه لین: ئایا پیغه مه ره کانتان نه هاتبوون بۆلای ئیوه به چه نندین به لگه ی ناشکرا له سه ر راستی داوا کانیان. بی باوه ران نه لین: به لئی. هاتوون بۆلای ئیمه و، راستی ئهم رۆژه یان به ئیمه راگه یاندووه. ئیمه به درۆمان خسته وه.

﴿ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴾ پاسه وانانی دۆزه خ نه لین: دواپی ئیوه خوتان بۆ خوتان بپاریشه وه بۆ سوک کردنی نه ندازه ی رۆژی سزا، ئیمه ده ستورمان بی نه دراوه بۆ ئیوه بپاریشه وه، هه رچۆنی بی پارانه وه ی بی باوه ران له پوچی و بی سودی دان و له ناو گو مرایی دایه، ئیوه باوه رتان نه هیناوه و، پارانه وه تان لی وه رناگیرئ. خوا ی مه زن نه فهرموی:

﴿ إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴾ به راستی ئیمه یاری ده ی پیغه مه ره کانی خۆمان و، کهسانیکی نهوتو نه ده یان باوه ردارن له ژبانی جیهان و له رۆژی دوا ییدا، نهو رۆژه ی فریشته کان و زانیان و نه ندامه کانیان شایه تی نه ده ن له سه ر تاوانباران که فهرمانی خویان پی راگه یه نه راوه و، شایه تیش نه ده ن باوه رداران وولامی پیغه مه ره کانیان داوه ته وه، بی باوه ران به درۆیان خسته وه.

﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ ﴿نهو روزه روزه که بیانوهیتانهوی سته مکاران هیچ سودی بهوان ناگهیدنی و بو نهوان هدیه دور بن له میهره بانی و بهزه بی خواو، بوشیانه جیگهی خراب که بریتیه له دوزهخ، ئیتر نهو روزهیه پهشیمان بوونهویان بی سووده.

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَزَلْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ﴾ ﴿دوی نهوی خوی مهزن باسی یاریدانی پیغمهران و باوهردانی کرد نامازهیش نهکا بولای موسا و باوردانی بهنوئیسرایلی و نهفهرموی: ئیمه همهو کاتی شارهزایی یاسای ئایینمان بهخشی به موسا و، ئیمه له دوی موسا نامهیه کمان کرد به میرات بو بهنوئیسوئیلان نهو نامهیهیش تهوراته.

﴿هُدًى وَذِكْرَى لِلْأُولَى الْآلِثَابِ﴾ ﴿لهبر نهوی شارهزایی ناموزگار کهر بی بو بهنوئیسرایلی و فیری یاسا و دهستوری خویان بکا.

﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ﴾ ﴿دوایی تو ئارام بگره لهسهر نازاری بت پهستانی قورهیش. بهلئنی خوا راسته داویشته تی به تو، بیگومان خوا تو سه رنهخا بهسهر دوژمنانی خوئا و، تو داوای لی خوشبوون بکه له خوا بو گونا نه کانت و، تو بهرده وامیه لهسهر پاکیتی و سوپاس بو پهروهردگاری خوئا ئیوارانو به یانیان و همهو کاتی دوری بخهروه له کاری ناشایسته.

بو زانین: بهراوردی له نیوان جوه کانی سهردهمی موسا و له نیوان جوه کان ئیستادا و، بهراوردی له نیوان تهوراتی ئیرواه بولای موسا و له نیوان تهوراتی ئیستا تهملودی جوه کانی ئهم سهردهمه، بیگومان تهورات و جوه کانی موسا لایان وابه تهورات نامهی خویه و، جیوازی له نیوان ناده میزادا نیه به جگهی له خواترسان. بهلام تهورات تهملودی جوه کانی ئیستا نهلین: جوه کان هه لبرآرده و گهلی خوان و، جگهی نهوان خوا بو نهمانی دروست کردوه و زور شتی تری نارهوا. ههروه ها مانای ووشه ی ئیسرایل لای موسلمانان به زمانی عیبری یانی بهندهی خوا، لای جوه کانی ئیستا یانی زوران له گه ل خواا نه گری. بهلگهیش (سفر التکوین)^۲ نهسحاحی (۳۲) ئایه تی (۲۸) نهلی: (یسرایل ۹ بهمانا (یُصَارِغُ اللَّهُ) زوران نه گری له گه ل خواا، تهماشای تهفسیری (الکاشف) بکه بهرگی (۶) لاپه ره (۴۶۰).

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ
اللَّهِ يَخْتَرِ سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ
مَّا هُمْ بِيَلْغِيهِ فَاَسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾ لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ

خَلَقَ النَّاسَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾
وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾
إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ
دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾ ذَلِكَ كُمُ
اللَّهُ رَبُّكُمْ خَلِيقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا اللَّهَ
كَذَلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٦٢﴾

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ ﴾ بهراستی که سانیکی نه و تو
گفتوگویی نابهجی نه که نه له بارهی نایه ته کانی نامهی خوداوه، بهی نه وهی بهلگه هاتی بولایان
بتوان نایه ته کانی قورئان پوچ بکه نه وه.

﴿ لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ بهراستی
دروست کردنی ناسمانه کان و زهوی گرانزه له دروستکردنی ناده میزاد و، بهلام زورترینی
ناده میزاد نازان، باشتی زور گه وره بی ناسانه لای خودا، هه مو شتیکی له بونه وهران له نه بونه وه
هیئاوتیه بوونه وه، بهی نه وهی وینه یان بوئی. توانای خوا نایه ته ژماره هه تا زانستی بهره و پیشتر
بروا، ناوه روکی قورئان زورتر بهره نه سینتی له میشکی مرؤفدا له لایه ن ریژ و نرخه وه. بو غونه:
زانایانی پیشوو ووتویانه: ناده میزاد سدرسور هینه رترینی بونه وهرانه له سهره و له خواره وه.
وتویانه زهوی مهرکه زی بونه وهرانه. بهلام پاشان نه قلی نه لکرتونی ئامیری تری زانستی هاته
کایه وه دهریان خست بهراستی نه ناده میزاد سدرسور هینه رترینی بونه وهرانه وه نه زهوی چهقی

بونه وهرانه. چونکه له بونه وهراندا مه لاین مه لاین پشتوتنه ی لاسمانی هدییه (انجرات) که به کوردی پیی نهوتریت (کاکیشان) له هدریه که لهو پشتوتنه دا مه لاین مه لاین نه ستیره یان تیدایه. له هدریه که لهو نه ستیرانه مه لاین مه لاین بونه وهریان تیدایه، خودا نه بیی کدس ژماره یان نازانی. راژه ی زهوی بهرامبر بونه وهرانه وهک راژه ی میرولیهک بهرامبر زهوی، بگره بچووک تریشه. به لام ناده میزاد بهرامبر بهو بونه وهرانه ئیمه بیانزاین سدر سوهرینه ترینی هدمویانه له لایه ن زانست و هوش و ههسته وه.

﴿ وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ وه که سیکی نهوتو کویر بی و لاسمانه کان و زهوی و بونه وهرانی نه بیینی و، که سیی چاوی به بونه وهران بکهوی وهک یهک نین و، ههروه ها که سانیککی نهوتو باوهریان هینابی و کرده وه چاکه کانی کردیی و که سانیی خراپه یان کردیی یه کسان نین لای ناده میزادی خواوهن نهقلیی، ناموژگاری وهرگرتن و گرنگی دان به توانای خودا زور که مه لای ئیوه.

﴿ إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴾ بهراستی نهو کاته ناده میزاد پرسیری کاره کانیان لی نه کری دیت، گومان له هاتنیا نه و، به لام زورترینی ناده میزاد باوهره به هاتنی نهو کاته ناکهن.

﴿ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَٰخِرِينَ ﴾ وه پهروه ردگاری ئیوه نهفه رموی ئیوه به نیازی پاکه وه من بهراستی و، داوای لیپوردن لی بکهن وولاتان نهدهمه وه. بهراستی که سانیککی نهوتو خویان به گهوره دانه نین له بز پهراستی من، نه چنه ناو دوزه به بیی نرخی و دامای.

﴿ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ﴾ خوا که سیکی نهوتویه شهوی دروست کرده بز سودی ئیوه، بز نهوه ی ئیوه پشوبدهن و ماندوی رۆژتان نه مینیی و له شهودا نارام بگرن و، رۆژی دروست کرده بۆتان روناکی پهخش بکا بۆتان و بگه رپن بهدوای پهیدا کردنی هوی زیانتانا و توشی نازار نه بن.

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴾ بهراستی خوا خواوهنی چاکه ی زوره به سدر ناده میزاده وه و، به لام زورترینی ناده میزاد سوپاسی چاکه کانی خوا ناکهن. ﴿ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآلَيْ تُؤْفَكُونَ ﴾ نهو خوا به شهو ورۆژی دروست کرده نهو خودایه دروست که ری هه موو شتیکه، هیچ خوا به نیه شایانی پهراستی جگه لهو دوا یی ئیوه چون لادراون له پهراستی من بۆلای جگه ی من.

﴿ كَذَٰلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴾ هه ر به وینه ی وهرگپانه وه ی ئیوه، لادراون له پهراستی خوا که سانیککی نهوتو باوهریان به بهلگه ناشکرا و پهک خه ره کانی ئیمه ناهینین و به درویان نه خه نه وه.

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ
 بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ
 الطَّيِّبَاتِ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ
 الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾ هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ
 مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾ قُلْ
 إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَ فِي
 الْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾
 هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ
 يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لَتَكُونُوا
 شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُوَفِّي مِنْ قَبْلٍ وَلِنَبْلُغُوا أَجْلًا مُّسَمًّى
 وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا
 قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾

﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ خدا که سبکی نهوتزیه زهوی دروست
 کردوه بۆ سودی ئیوه به جوړی ئیوه له سهری دانیشن بهی نازار و، ناسمانی دروستکردوه
 به جوړی یارمهتی ئیوه بدا بۆ پهیدا کردنی هوئی زیان و گوزهرانتان و، وهك گومهزی وایه
 به سهرتانه وه.

﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وه خدا ئیوهی ئاده میزادی
 دروستکردوه به شیرین شیوه به بالایه کی رڼک و پښک و به چهند نه ندامتی له نیوان خوږانا شیاوی
 په کتری بن له مندا لانی دایکتانا، دواپی خوا ئیوهی دروستکردوه به شیرینترین شیوه به بۆ
 ئیوه، به جوړی ئیوه بتوان نهو شتهی له ناسمان و زهویدان به کاریان بهین بۆ پیوستی خوږتان و،
 خدا به خشیویه به ئیوه پاکترین و خوشترین خوارده مهنی، چاکزه له وهی داویه به جگهی ئیوه.
 ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ نهو که سهی نهو ههموه شتانهی کردوه،
 خوایه که په روه ردگاری ئیوه به دروست نی په که سی تر بکری به خوا، دواپی ئیوه نهو خوادیه
 پاکه له ههموه شتیکی ناشیسته په روه ردگاری ههموه بوونه وهرانه.

تهفسیری زمناکویی

﴿ هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ خدا که سبکی نهوتویه هدر زیندووبوه و نامری، هیچ خواهیه نیه شایانی پهرستننن جگه نهو، دوائی نیوه هدر نهو خودایه بپهرستن، بهنیازی پاکهوه، هدر بو خواهیه سوپاس و ستایش بکهن، پدروهردگاری ههموو بونهوهرانه، هدرتنهها بولای نهو روبکهن.

﴿ قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ تو بلئی: به بت پهرستانی قورهیش که داوات لی نهکهن واز له نایینی نیسلام بهینن: بهراستی قهدهغهکراوه له من که پهرستم نهو شتانهی نهوتو نیوه نهیان پهرستن له جگهی خودا له کاتیکهوه هاتوه بولای من چهنندین بهلگهی ناشکرا و راست له لایهن پدروهردهکهری خزمهوه و، فرمان به من دراوه که مل کهچ بم بو پدروهردهکهری ههموو بونهوهران.

﴿ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نُرَابٍ ثُمَّ مِنْ لُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عِلْقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا ﴾ خدا که سبکی نهوتویه نیوهی دروست کردوه له خاک بو یه کهم جار و یه کهم کدس، له پاشان لهتو و ناوی له لایهن باوکتانهوه نهوژیتیه ناومندالانی دایکتانهوه، له پاشان له خوینیکی خدست، له پاشان نیوه به مندالی له مندالدانی دایکتان نهتان هیئیه دهرهوه، له پاشان نیوه نههیئیهوه لهبهر نهوهی نیوه بگهن بههیز و توانای خوتان، لهپاشان لهبهر نهوهی نیوه پیرین.

﴿ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴾ وه ههنندیک له نیوه که سبکه نهمری بهرلهوهی پیرینی، خوی مهزن نهو کارانه نهکا ههتا کاتی نیوه نهگهن بهکاتیکی کورتایی پنهانتی تهمنی دیاری کراوتان و، بو نهوهی نیوه بیر بکهنهوه لهدروستکهری خوتان و لهمردنتان تهمنی خوار بن.

﴿ هُوَ الَّذِي يُخَيِّ وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴾ خدا که سبکی نهوتویه بونهوهرانی زیندو کردوهنهوه یه کهم جار له نهبونهوه و نهیان مرینن. دوائی کورتایی تهمنیان، دوائی بهراستی خودا بهوئی شتی دروست بکا، نهفهرموی به، دوائی کتوپر نهوشته نهبن.

الَّذِينَ كَفَرُوا

يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنْ يَقُولُوا ۖ كَذَبُوا ۖ

بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

﴿ ٧٠ ﴾ إِذْ الْأَعْتَلُ فِي أَعْنَاقِهِمُ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿ ٧١ ﴾

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿ ٧٢ ﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَتَيْنَ

مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٢﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ
 نَكُنْ نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يَضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٣﴾
 ذَلِكَ كُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ
 تَمْرَحُونَ ﴿٧٤﴾ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَيْسُ
 مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٥﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَامَّا
 نُرْيَاكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفَيْتَكَ فَإِنَّا يَرْجِعُونَ ﴿٧٦﴾
 وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ
 وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ
 بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ فُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ
 هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٨﴾

﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُخَادِلُوْنَ فِيْ آيَاتِ اللّٰهِ اَتٰى يُّصْرَفُوْنَ ﴾ ئايدا تو نه تروا نيوه ته وه بؤلاى كه سانىكى نه وتو گفغو گوى نابه جئ نه كه ن بؤ پوچ كردنه وهى نيشانه ناشكراكانى قورئانى خودا چؤن وهر گيئراون له پهرستى خواوه بؤلاى بت پهرستى.

﴿ الَّذِيْنَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلُنَا فُسُوفَ يَعْلَمُونَ ﴾ كه سانىكى نه وتؤن به درؤيان خستوه ته وه نامهى خودا كه قورئانه و، به درؤيان خستوه ته وه شتى ئيمه پيغه مدهر كانى خوماغمان بهو شته وه ناردو بؤلاى ئاده ميزاد كه پهرستى خوايه به ته نها، دوايى نهو بهى باوه رانه نه زانن به پوچى شتى له سهري بوون.

﴿ إِذِ الْأَغْطَالُ فِيْ أَغْنَاهُمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴾ كاتى ملوانكه ناسن و چهند زرى تر نه كرته مليان، رانه كيئشرين به ناوى دؤزه خدا. له پاشان له ناو ئاگرا نه سوتيترين.

﴿ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ﴾ له پاشان نه بيئزى بهو كه سانه له لايهن پاسه وانه كانى دؤزه خه وه: له چ جيگه يه كن شتى ئيوره نه تان كرد به هاوبهش بؤ خودا له پهرستندا له جگهى خودا، بهو ئوميدهى له كاتى ته نگانه دا بگاته فريايان، بؤ هاواريان لى ناكه ن؟

﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُو مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ﴾ دانیشتهوانی دۆزهخ نه لَین: نه وی ئیمه ئه مان کرد به هاو به ش بۆ خوا له ئیمه و ونون و نایان بینین و به لکو بۆ ئیمه دهر کهوت. شتی که مان نه به رسته له جیهاندا شایسته ی به رستق بویی، هدر به و جوړه ی خودا کانیان لی و ونوون ههروایش خودا ریگه راست له بی باوه ران وون نه کا له رۆزی دووایی دا.

﴿ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ﴾ نه و سزایه توشی نه وان نه بی به هوی شتی که وه به ئیوه به و شته شادمان نه بون له جیهاندا و، گرنگیتان بی نه دا و ازتان له رابواردنی به رده وامی دوا رۆژ هیتاوه به جوړیکی نارها و، به و بۆ نه یه شه وه خۆتانتان به و شته وه هه لئه کیشا به نه و به ری شانازی و خۆشییه وه. نه و شانازی کردنه به سامان و پله و پایه ی جیهانه وه تایهت نیه به بی باوه رانه وه و ئیمه ی باوه رداریش نه گرته وه، جیاوازیان نه وه به بی باوه ران به ناشکرا و نه بی بی باوه ران و، ئیمه به ناشکرا باوه ردارین. به لام هه لپه ی زۆریش نه که یین بۆ سامان.

﴿ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ به بی باوه ران نه بی زری له دوا رۆژدا: ئیوه به چنه ناو دۆزهخ له هدر دهوت دهر گا کانیه وه به رده وامن له ناو دۆزهخدا، دوایی دۆزهخ خراپترین جیگه یه که بۆ نه و بی باوه رانه خۆیان به گه و ره دائه نا له جیهاندا، پله و پایه و سامانی خۆیان به کار نه هیتا بۆ چه و سانه وه ی هه زاران.

﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرَبِّكَ بَعْضُ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيْكَ فَإِلَيْنَا يَرْجِعُونَ﴾ دوایی تۆ نارام بگره له سهر نازاری بت به رستانی قورپیش. به راستی به لیتی خوا بۆ تۆ راسته و یاریده دۆستانی خۆی نه دا و، تۆ له له دۆرمانی نایین نه کاته وه، دوایی نیشانی تۆی به دین هه ندی له و سزایانه ئیمه به لیمان پیداه توشی بت به رستانی بکه یین له جیهاندا، وه ک کوشتیان و دیل کردنیان له جیهاندا، به ر له وه ی تۆ به ری، نه و کاته به لیتی خۆمانان به جی هیتاوه و، یا نه گهر ئیمه تۆ به رتین به ر له وه ی سزای نه وان به دین له جیهاندا، دوایی بۆ لای ئیمه نه گیرینه وه له پاشه رۆژدا و سزای سه خت ترینیان توش نه بی.

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ﴾ وه به راستی ئیمه ره وانه مان کردوه له پیش تۆ چه ندین پیغه مهر، هه ندی له و پیغه مه رانه که سی که ئیمه باسی نه وان به سهرهاتی تاقمه کانیانان به سهر ئیره دا خۆیندوه ته وه و، له و پیغه مه رانه ییش که سی وایان هه یه باسمان نه کردوون بۆ ئیوه و، نه مان خۆیندوه به سهر تۆدا له قورئاندا،

ئهوانهیان بۆمان باس کردویی وهك ئادهم. ئیدریس. نوح. هود. صالح. ئیبراهیم. لوت. ئیسماعیل. ئیسماعیل. یهعقوب. یوسف. ئه یوب. شوعهیب. هارون. یونس. داوود. سولهیمان. زه کهریا. یهحیا. عیسا. موحهمد. درودی خویان لئین. ئهوانه هه موویان به گۆرهی باوه ری هه موو زانایان پیغمه ری خودان. بۆ ئه مانه ی دوا ی زانایان بیر بۆ چونیان جیاوازه: هه ندیکیان لایان وایه پیغمه ران هه ندی تریان ئه لئین: پیاوچاکن، ناویان له قورئاندا بهراوه، وهك زولکیفل ئه لیه سه ع. لوقمان. عوزهیر. ئیلیاسین.

زانایان ئه لئین: ژماره ی پیغمه ران (۱۲۴) هه زار پیغمه ران. هه ندی زانایان ئه لئین: (۸) هه زارن. چوار هه زاریان به نوئیسراییلین، چوار هه زاریان له جگه به نوئیسراییلین. عه لی کوری ئه بو تالیب ئه فدرموی: خودا پیغمه ری له ره ش پێستان ئاردوه و باسی نه فهرموه له قورئاندا. زانایان ناوی هه ندی کهسیان روون کردوه ته وه که له قورئاندا ناویان نه براوه، ئیتر پیغمه ره بن با پیاوچاکنی خواین، هه وائه ی زانیاری خویا مه زنه، وهك: خضر. یوشه ع. حزقیل. شه موئیل. شه عیا. ئه رمیا. دانیال. شه معون. جرچیس. شه مسون.

﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ وه شایانی هیچ پیغمه ری نه کاریکی بهك خه ر و نیشانه یه کی ئاشکرا بهیته مه گه ر به ده ستووری خوا. نهك به گۆره ی داخوای بی باوه ران.

﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ دوا ی کاتی رۆژی دوا ی خوا، فدرمانی دادپهروه ری خۆی ئه دا له نیوان ئاده میزادا به جوړیکی دادپهروه ری، ئه و کاته باوه رداران قازانج ئه کهن و بی باوه ران توشی زیان ئه بن ئه و که سانه ی ئه و تو دوا ی کاری بهك خه ریان ئه کرد له پیغمه ر به گائه وه.

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ
لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٩﴾ وَلَكُمْ فِيهَا
مَنْفَعٌ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى
أَفْئَالِكُمْ تَحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ
اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ
قُوَّةً وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

﴿ ۸۲ ﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ
 مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿ ۸۳ ﴾ فَلَمَّا
 رَأَوْا بِأَسْنَا قَالُوا أَمَّا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ
 مُشْرِكِينَ ﴿ ۸۴ ﴾ فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بِأَسْنَا سُنَّتَ
 اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿ ۸۵ ﴾

﴿ الله الذي جعل لكم الأنعام لتركبوا منها ومنها تأكلون ﴾ خدا که سیکی نه و تویه دروستی
 کرده بو سودی نیوه گیانداره چوارینکان له بز و مهر و هوش و گاهه بهر نه وهی نیوه
 سواری هندیکیان بین و، له هندیکیان بخون شایستهی خواردنی. بیگومان نهو چوار پیانه
 هدیانه بو خواردن نه شین وهك بز و مهر و، هدیانه بو سواری و خواردن نه شین وهك هوش و
 ره شه و ولاخ. به تاییه تی ناوی نهو چوار شتانه براوه؛ چونکه عهده به کان زورتر نهو چوار شتانه بیان
 به کار نه هینا، نه گینا له جگهی نهو چوار شتانه گیاندارانی تر همن بو سوار بوون و خواردن
 نه شین.

﴿ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَتُبْلَغُوا عَلَيْهَا حَاجَةٌ فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴾ وه بو
 نیوه هدی لهو چوار پیانه دا سودی تر، وهك شیر و پیست و خوری و موو و کورگ و، بو
 نه وهیش به سهر هندیکیانه وه نیوه بگدن به مهبهستی له دلتانایه، وهك گواسته وهی خوتان و کهل
 و به لتان له جیگه یه که وه بو جیگه یه تر و، له سهر نهو چوار پیانه و له سهر که شتی نیوه
 هه له گپین هه تا بگدن به مهبهستی خوتان بهی ماندو بوون.

﴿ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴾ وه خدا نشان نه دا به نیوه چه ندین به لگه له سهر
 توانا و به کیتی خزی، دوا بی نیوه چ به لگه یه کتان هدی به باوه نه هین؟ زور ناشکرایه هه موویان
 شایستهی نه وهن نیوه باوه ریان بی بهین.

﴿ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ
 قُوَّةً وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ ﴾ نایا دوا بی بی باوه رانی قورهیش نه دیشتوون به ناو زهوی جیگهی گهلانی
 پیشو، دوا بی نهوان ته ماشا بگدن چون بوه کوتابی و نه نجامی که سانیکی نه و تو له پیش نهوانده
 بوون، ژماره ریان زور تر بوه له بی باوه رانی مه که وه، زور به هیز تر بوونو نهوانه دان کردنه وهی زهوی
 پاشماوهی کوشک و کارگهی پیشه سازیان له زهوی دا له بی باوه رانی مه که زور تر بوه، بو بیر
 لهوان ناکه نه وه و باوه ریهین و ته می خوار بین.

﴿ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ فَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ ﴾ دوايي نهو شتهي كزيان كردهوه لاي نه دان له سزاي خودا، دوايي كاتي چروبوو بولاي نه وانهي پيشوو پيغمدهر كاني ئيمه به چندن نيشانه و كاري پك خدر وه شادمان بون بهو زانياريه بي نرuxe لايان بو، واي ليكردبون بليين: زيندوبونهوه و پرسيار و سزا نيه.

﴿ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴾ وه سزاي خودا هاته خوارهوه بويان و، سزاي نهو شتهي گالتهيان بي نه كرد له جيهاندا و، نهيان ووت قورئان چيروكي رابردووانه و، زيندوبونهوه و روژي دوايي درويه نهم لاوлай لي گرتن و دهروچونيان بو نابي.

﴿ فَلَمَّا رَأَوْا بُاسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴾ دوايي كاتي بي باوهران نهو سزا گرانهي ئيمه نه بينن كه پيغمدهركاني ئيمه نه وانيان بهو سزايه نه ترسان له جيهاندا، بي باوهران نهو كاته نه لين: ئيمه باوهر به خودا نه هيتن به تنها و، باوهرمان بهو شته نيه ئيمه نه مان كرد به هاوبهش بو خودا له پهرستندا.

﴿ فَلَمْ يَكْ يَنْفَعْهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بُاسَنَا ﴾ دوايي باوهرهيتاني بي باوهران سود بهوان نابه خشي كاتي لهو روژه دا سزاي سهختي ئيمه نه بينن و رزگاريان نابي له سزاي ئيمه.

﴿ سُنَّتَ اللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴾ ريگه به كي نه وتوي خودايه ئيمه كرده ومانه به ياسا و دهستور و، رابردوه له نيوان بهنده كاني ئيمه داكه باوهرهيتان له كاتي هاته خوارهوي سزادا سودي نيه بو بي باوهران و، لهو كاته دا هموو بي باوهران توشي زيان نه بن و بي نوميدن له ميهره باني خوا....

به ياريدهي خوا كوټايي بي هات

﴿سوره‌تی فوسيله‌ت﴾ يا سه‌جده

له مه‌که هاتوره‌ته خواره‌وه. ژماره‌ی نایه‌ته‌کانی (۵۴) نایه‌تن.

بسم الله الرحمن الرحيم

به‌ناوی خوا به‌خشنده می‌ره‌بان

﴿حم﴾ مانای تھو پیتانه رابردوون له سورته‌تی تھلبه‌قهره و سورته‌کانی تردا به‌دریژی.
 ﴿تَنْزِيلُ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كِتَابُ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ تھم قورئانه
 نیراوه‌ته خواره‌وه له لایه‌ن خودای به‌خشنده‌ی می‌ره‌بان، نامه‌یه‌که نایه‌ته‌کانی ماناو مه‌به‌ستیان
 رپون کراوه‌ته‌وه، قورئانیکه به‌زمانی عده‌به‌ی هاتوره‌ته خواره‌وه بۆ تاقمسی مانا و ناوه‌رؤ‌که‌که‌ی
 بزائن، چونکه زمانی خو‌بانه. بی‌گومان هه‌موو پی‌غده‌مرئی به‌زمانی نه‌ته‌وه‌که‌ی خو‌ی نامه‌ بۆ
 نیراوه، وینه‌ی ئیبراهیم که‌نامه‌که‌ی به‌زمانی نه‌ته‌وه‌که‌ی بوه. ته‌ورات بۆ موسا و ئینجیل بۆ

ته‌فسیری زمانا‌کۆبی

عیسابه زمانی نه‌توه‌کانیان بوه، پیغمه‌ری نیسلام به زمانی عه‌ره‌بی نامه‌ی بۆلای قه‌یسه‌ر و کيسرا و سه‌رۆك و پاشکانی نویسه و بانگی کردوون بۆلای ئایینی پیرۆزی نیسلام.

﴿بَشِيرًا وَلَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ ئەو قورئانه موزده ئەدا به باوه‌رداران به به‌ه‌شت و، بئ‌باوه‌ران نه‌ترسیتی له دۆزه‌خ، دوا‌ی زۆرت‌ر لهو تا‌قمه‌ی زمانیان عه‌ره‌یه و رو لهو قورئانه وه‌رته‌گیرن، دوا‌ی ئەو قورئانه نابین به جورئ سودی لی‌وه‌ر‌ب‌گرن.

﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ﴾ وه بت په‌رستان ووتیان: ئیمه دلمان له‌ناو چه‌ندین په‌رده‌دایه، ئەو داوا‌یه‌ی تۆ بۆلای باوه‌ر به‌یه‌کیتی خوا نا‌چیته ناو دلمان‌ه‌وه و، له‌گوئی مانا که‌ریه هه‌یه گفتو‌گۆی تۆ نابیسین.

﴿وَمِن بَيْنِنَا حِجَابٌ فَأَعْمَلْنَا لِنَا عَامِلُونَ﴾ وه له نیتوان ئیمه و له نیتوان تۆدایه په‌رده‌یه هه‌یه، نایه‌لی داوا‌کاری تۆ به‌چیته ناو دلمان و، وه‌ری ب‌گ‌رین، دوا‌ی کاری خۆت بکه به‌جورئ به‌رزه‌وه‌ندی ئایینی خۆتی تیدا‌بن. به‌راستی ئیمه کاری خۆمان نه‌کین و هه‌ول نه‌ده‌ین بۆ پوچ کردنه‌وه‌ی ئایینی تۆ و، به‌رده‌وام ئە‌ین له‌سه‌ر بیرو‌باوه‌ری خۆمان.

﴿قُلْ إِنَّمَا آنا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ﴾ تۆ بلی: به‌راستی من ئاده‌م‌زادیکم وینه‌ی ئیوه سروشم بۆ نه‌نیرئ له لایه‌ن خوداوه که به‌راستی خودای ئیوه خودایه‌کی ته‌نها‌یه و هاو‌به‌شی نه‌یه له‌په‌رستندا و، جگه‌ی ئەو شایسته‌ی په‌رستان نه‌یه.

﴿فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ دوا‌ی ئیوه رو بکه‌ن بۆلای په‌رستی ئەو خودایه به‌ته‌نها و باوه‌ری بئ‌به‌یتن و داوا‌ی لی‌خۆش‌بو‌نی گونا‌هه‌کان‌نایان لی‌بکه‌ن دوا‌ی ئەوه‌ی باوه‌رتان هیتا و، سزای سه‌خت بۆ ئەو بت په‌رستانه‌ی نه‌وتۆیه زه‌کاتی دارایی خۆیان ناده‌ن به‌هه‌زاران و، ئەوان ئەو که‌سانه‌ن باوه‌ریان به‌پروزی دوا‌ی نه‌یه.

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ به‌راستی که‌سانیک‌ی نه‌وتۆ باوه‌ریان هیتاوه و کرده‌وه چاکه‌کانیان کرده‌وه، بۆ ئەوان هه‌یه یاداشتیکی نه‌پراوه و بئ‌کو‌تایی: چونکه ئەوان شایسته‌ی ریزن.

قُلْ أَتَيْتُكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ
الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١﴾
وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَرَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَامًا فِي
أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِلنَّاسِ لِيلِينَ ﴿٢﴾ ثُمَّ أَسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ

فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴿١١﴾
فَقَضَيْنَهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا
وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصْبِيحٍ وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾

﴿قُلْ ائْتِكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ تو بلى: من سهرم سور نه مینى نایا که به راستی ئیوه چۆن باور نایه رن به خودایه کی نه و تو نهو زهوى به ئیوه یه سهرییه وه نه زین دروستی کردوه به دوو جار، به وینهی دوو رۆزی ئیوه؛ چونکه له واکاته دا نه رۆژبوه نه جینگه و شوین و، هدرته نها خودا بوه، خوايه که هه موو بونه وهران به لگهن له سهر توانای نهو. شیوهی فهرموده ی قورنان جیاوازه له گهل جگهی قورنان، کاتی وا ئه بی قورنان نامازه نه کا بۆلای شتی وه ک زانایان باسی ناکابه هه موو ریگه وه به درپۆزی مه به ستی نهو نامازه یه نه زانری، وه ک ئیبنوعه باس نه لی: ﴿لَا تُفْسِرُوا الْقُرْآنَ الزَّمَانُ يُفْسِرُهُ﴾ ئیو مانای قورنان مه که ن، مانای قورنان کات نه یکا. به راستی پێش که و تنی زانیاری نه ئیه کان قورنان روون نه که نه وه. ﴿وَتَجْعَلُونَ لَهُ اَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ وه نایا ئیوه چۆن هاوبه ش بۆ خوا دانه ئین له په رستندا، له کاتیکا دروست که ری نهو زهویه شایسته یه په رستی بۆ بکری، نهو خودایه به و جوړه بی په روه ردگاری هه موو بونه وهرانه.

﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا﴾ و خودا دروستی کردوه له سهر زهوى چه ند کیری نه جولاو، نه به نه هوی نهو زهوى نه جولای و، ئیوه ژبانان لی تال بی. ﴿وَبَارَكْ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا اَقْوَانَهَا فِي اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ سَوَاءً لِّلسَّالِیْنَ﴾ وه خودا پست و به ره می زۆری داناوه له ناو زهوى دا له نهو تو زیرو زیو و قیر و روه ک و شتی تر بۆ زیان و گوزه رانی ئیوه، خودا دیاری کردوه له ناو زهوى دا خواره مه نی و هوی ژبانی دانیشتوانی روی زهوى به جوړیکی شایسته و یگونجی بۆ په رپێدانی ئیوه به نه ندازه ی چروپیتان له سهر زهوى له هه مو کات و له هه مو جینگه یه له برنج و گه نم و جو و دانه وێله ی تر و که ره سه ی خانوو هه موو شتی له ماوه ی چوار جاردا، نهو پیت و خواره مه دنی زهویه، یه کسانه بۆ هه موو گیانداران، به تایه تی بۆ ره گه زئ نه، بۆ هه موو گیانداریکه داوای بکه ن و پیوستیان پێ هه بی، بۆ هه یج که سه ی نه یه ریگه بگری له که سه یکی تر له و خواره مه نیانه ی زهوى، هه موو که سه ی بۆی هه یه به جوړیکی ره واهه کاری به ئینی. نه گهر گیاندارئ به شی نه بی و برسی بی، نهو به هوی سته می تاوانبارانی خاوه ن هێرن و ده ستیان گرتوه به سهر به شی نهو گیاندارانه دا. بیگومان خودا به چاکی زهوى بۆ مروف ساخته هه ناوه نه گهر خویان له خویانی تیک نه دهن و، دادپه ره وری پێشیل نه که ن.

هەندئێ لە زانیان ئەلێن: دوو رۆژە پێشو بەشیکن لەم چوار رۆژە دوایی. یانی خودا زەوی و خوار دەمەنی ناو زەوی دروست کردووە هەموویان لە چوار جاردا. خودا زاناترە لە هەموو کەسێ. لەو ئایەتەووە بۆمان روون دەبێتەووە کە خۆای مەزن لە هەموو کاتیک بە گوێرە ی ئەندازە ی ژمارە ی گیانداران پیت و بەر هەم دروست ئەکا بۆیان لە ناو زەوی دا، خودا هەر گیاندارێ دروست بکا هۆی ژیا نی لە زەوی دا بۆ دانه نی، ئە گەر کەسێ باوهر ی وایی کە خۆای گەورە گیاندارێ دروست ئەکا بەبێ ئەو ی هۆی ژیا نی بۆ ئامادە بکا، ئەو کەسە بەبێ باوهر دانه نرێ. خۆای مەزن دورە لەو ی گیاندارێ دروست بکا بەبێ ئەو ی خوار دەمەنی بۆ دانه نی لە زەوی دا.

بۆ زانین: ئەم باسانە ی خوارووە زانای بە ناوبانگ موحەمەد جەواد موعنیە لە تەفسیر ئەلکاشفیدا باس کردووە، بە چاکی ئەزام لێرە دا باسی بکەم، ئەفەر موێ لە بەرگی (٦) لاپەرە (٤٧٩): هۆی گرانی و برستی گیانداران ئەمانەن:

١- پەرەسەندنی دانیشتووانی سەر زەمین و زۆربوونیان رۆژانە بە هۆی پەیدا بوونی منالەووە و، رێکە گرتن لە دانیشتووان بۆ پەیدا کردنی هۆی ژیا نیان، بە هۆی سازدانی جەنگە وە لە لایەن تاوانبارانەووە.

٢- وەك ئەزانین هەندئێ لە رۆژیمە خوێن مژەکان دەست ئەگرن بەسەر بەر هەمی زەوی دا و، هەندئێ جاریش بەر هەمی کشت و کال و دەستکەوتی زەوی ئەسوتینی یا فرە ی ئەدەنە ناو زەریاکان، یا دەرمانی ژەهراوی ئەرێژن بەسەر کشت و کال دا لە هەندئێ جیگە دا، هەر لەبەر ئەو ی نرخ ی بەر هەمی خۆیان بەرز بێتەووە و گرانی پەیدا بێ و سامانیان زۆر بێ و جگە ی خۆیان بکەن بە کۆیلە ی خۆیان. بۆ چارەسەر کردنی ئەمانی گرانی و برستی هەندئێ کەس ئەم بۆچونانە یان هەیه کە تاوانیشە.

١- هەلگیرساندنی جەنگ بۆ کوشتنی ئادەمیزادانی بێ تاوان و کەمبۆنەووە یان بە مەلاین کەس، ئەو بۆچوونە زۆر نارهوایە و، بیرورای ئەو کەسانە یە خاوەنی چەکی سەربازین، ئەیانەوێ بیانفرۆشن و پیتی زەوی بشارنەووە، لەسەر ئەمانی گیانی زۆری هەزاران، ئەو تاوانە گەورە یە دژی یاسای ئاسمان و یاسای دەست کرد و دژی مەروفا یە تی یە.

٢- بەبلاو کردنەووە ی نەخۆشی کوشتنە لەسەر زەوی کە بێتە هۆی قەلاچۆ کردنی ژمارە یەکی زۆر لە ئادەمیزادی بێ دارایی و کەم دەرامەت کە نەتوانن دەرمان بکرن و خۆیان رزگار بکەن لەو نەخۆشی یە، ئەم بۆچونە ییش تاوانی زۆر گەورە یە و قەدەغیە و راستەوخۆ کوشتنی دانیشتووانی هەزارە.

٣- دیاریکردنی زاوژی و، نەخشە دانان بۆ زۆرنەبوونی منال، بە هۆی لەباربردنی منالان لە منالەدانی دایکیان، بۆ روونکردنەووە ی ئەم بەشە یان پیویستمان بەشی کردنەووە ی جۆری لەبارچوونی منال بەم جۆرانە ی خوارووە هەیه.

أ- لەباربردنی منال ئەگەر نەگەشتی بەو کاتە ی گیان ئەکرێ بەبەریا هەرچەندە دروستە و چاک وایە نەکرێ. ئەگەر گیان کرا بەبەریا قەدەغیە، چونکە ئامادە یە بێ بە ئادەمیزاد،

ماوه که‌یشی (۴۲) رۆژه. به‌لام (عزل) که فریڤدانی ئای پیاوه بۆ ده‌روه‌ی منالڤان یا به‌هۆی تورره‌که‌وه نه‌یه‌لن برۆژته ناو منالڤان، هه‌رچه‌نده قه‌ده‌غه نه‌یه. به‌لام بێ‌نرخ‌ی ژنی تێدایه‌.

ب- ﴿الإجهاض﴾ یانی فریدانی منال له منالداندا بهووی پزیشکوهه دروست نی به مه گهر بۆ رزگار کردنی دایک و به کارهیتانی شتی تر بۆ ئهوهی له بنه رها منالبوون نهیه لئی قهده غهیه، نه گهر بیانو هه بی بۆ ئهوه کاره دروسته، وهک رزگار کردنی ژیا نی دایک، ئهوهیش بۆ ماوهیه. نهک به بهردهوامی.

بۆ ئاڭدادار: بەلای ياساي ئىسلامدەۋە، بىگرە بەلای ياساي دەستكردى خاۋەن وىژدان گىروگرفتى بىرىتىي چارەسەر ئەكرى بەۋەي ئادەمىزاد زانستى خۇيان بەكاربەيتىن بۆ زۆر كىردنى ئامىر و بەكارهيتانى بۆ كىتلاى زەۋى و زۆر بۈونى بەرۈبۈمى كشت و كال، پىت و بەرەھەمى زەۋى بەكارنەھىترى بۆ دروست كىردنى چەك و ھەلگىرساندىنى جەنگى نارەۋا، دانىشتۈانىش بە تەمەلى دانەيشىن و خۇيان بىخەنە كار بۆ زۆر كىردنى بەرەھەمى زەۋى. بۆ غمۈنە: گۇقارۋى (يۈنۈسك) بلەۋى كىردەۋتە پارەۋى دروست كىردنى تاكە بۈنبايەكى گەۋرە بەشى دروست كىردنى (۷۵) نەخۇشخانە ئەكا كە ھەرىكەيان (۱۰۰) كورسى تىدەبى، يا ئەۋانرئ پەنجەھزار ئامىرى بۆ دروست كىرئ بۆ كىتلاى زەۋى بە مەلاىن فەدان.

﴿ ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴾
 له پاش دروستکردنی زهوی و کیوه کان و خوارده مەنی، خودا روی کرد بۆلای دروستکردنی
 ئاسمان و، لهو کاته دا دوکەلی بۆ ئەهات و ئەروێی، دواپی خودا فرموی به ئاسمان و زهوی:
 ئیوه ئەو سودانهی له ناوتانا دروستم کردوه به خشن به بهنده کام بی تان خوش بی یا پیتان
 ناخۆش بی، ئەوانیش ووتیان: ئیمه پیرهوی تو ئەکهین و ئەو سودانه ئەبه خشین به بهنده کانی تو.
 ﴿ فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمٍ ﴾ دواپی خودا له دروستکردنی ئاسمانه کان بوویهوه و،
 کردنی به جهوت ئاسمان له دوو جادا، ساخته هیتا به شێوهیه شایستهی رابواردن و ژیاپی
 بوونه وهرانن.

﴿وَأَوْخَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا﴾ و ه خودا دروستی کرد له ناو هه موو ئاسمانی کدا ئه وهی خوی فدرمانی پیندا له فریشته کان و جگهی فریشته کان، به جوړی هه خودا خوی ئه یزانی و ئه یو پست بیکا.

﴿ وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴾ و ئیمه ئاسمانی نزدیکه له زهوی رازمانهوه به چهند ئهستیرهیه، به وینهی چرا وان له پروناکیدا و، ئهو ئهستیرانه ئهیانپاریژین له یه کهم جاری دروستکردنی جیهان و بهردهوامن ههتا رۆژی دواپی. دروستکردنی ئاسمانهکان و زهوی بهو شیویه باسکران بهرپهبردن و دیاریکردنی خودایه زۆر بهدهسهلاته، هیچ شتی ناتوانی له دهستی ئهو دهرحی، ئهزانێ بهسوودی ههموو بوونهوهران.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَبْعَةً مِثْلَ صَبْعَةٍ

عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾ إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ

خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً
 فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا فِي
 الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةٌ أَوْلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ
 الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ
 ﴿١٥﴾ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مِّنْ حِسَابٍ لِّنُذِيقَهُمْ
 عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ وَهُمْ
 لَا يُنصَرُونَ ﴿١٦﴾ وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى
 الْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمُ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ
 ﴿١٧﴾ وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾

﴿ فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ﴾ دوابی نه گهر بت په رستانى
 مه كه وازيان له باوه رهيتان هينا، دوابى تو به وان بلى: من ئيوه نه ترسيم به سزايه وينه سزايه
 توشى تا قمى عاد و سه مود بو كه بنه برى كردن به دهنگى له لايه ن جبه ئيله وه.
 ﴿ إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ﴾ كاتى چوو بولايان
 پيغمه مدهره كان نيوران بولاي بابا پيريان له پيش نه وانه وه و ، دوابى بابا پيري شيان پيغمه مدهر نيورا
 بويان وه كه نهو پيغمه مدهرانهى نيرون بو نه وان كه هود و صالحن و ، به وانبان ووت: ئيوه هيچ
 كه سى مه به رستن جگه ي خودا. به لام شهيتان له ريگه راست لايدان و باوه ريان نه هيتا.
 ﴿ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴾ له وولامى نيورا وه كانى خودا
 هموو تا قمى به پيغمه مدهره كانى خو يانبان نهوت ئيوه درو نه كهن: نه گهر خواى په روه رد گارى
 ئيمه نارو زوى بكر دايه ئيمه باوه بهيتن، به راستى په روه رد گارى ئيمه فرشته ي په وانه نه كرد له
 جياتى ئيوه، دوابى ئيمه باوه به و شته نا بهرين ئيوه پيوه نيوران، چونكه ئيوه يش لاده ميزا ديكن
 وينه ئيمه به يى جياوازي.

﴿ فَأَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةٌ ﴾ دوابى تا قمى عاد
 خو يان به گه وره دائه نا له زوى دا به جوړيكي نارو و و بى نه وه ي به لگه يان هه بى بو نه و كار ه ي
 خو يان و ، نه يان ووت: چ كه سى له ئيمه به هيتره، ئيتر ئيوه هره شه مان به چ كه سى لى نه كهن.

﴿ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴾ نایا نہو
تاقمہی عاد نہیانزانویہ بہراستی خوا کہسیکی نہوتویہ نہوانی دروست کردہ، نہو خودایہ زور
بہہیزترہ نہوان و، نہوان باوہر بہو بہلگانہ نایدن لہسہر توانای نئمہ۔
﴿ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ لَّحِشَاتٍ لِّنَذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلْعَذَابِ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ ﴾ دوابی نئمہ رہوانہمان کرد بو سہریان بایہ کی زور
ساردی کوشندہی زور سہخت لہ چند رورژیکی ناہہمواری بی بہختیاری نہوانداؤ لہبدر نہوہی
نئمہ سزای نہوان بدہین بہ سزایہ رسوایان بکا لہ جیہاندا و، بہراستی سزای رورژی دوابی
رسواتر کہری نہوانہ و، نہوان لہورژہدا یارمہ تیبان نادری بو گہرانہوہی نہو سزایہ۔
﴿ وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمُ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهَوْنِ بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴾ وہ تاقمی سہمود نئمہ ریگہی راستمان پیشانی نہوان دابو بتوانن باوہر بہینن، دوابی
نہوان بی باوہری بان بوخویان ہہلہزارد و ریژیاندا بہسہر باوہر ہیناندا و بہسہر ریگہی راستا،
دوابی توشی نہوان بوو سزایہ کی سہختی بی نرخ کہریان و، نابرووی بردن لہ جیہاندا، بہہوی
شتی لہ جیہان کردبوایان۔

﴿ وَكُفِّرْنَا بَلَاغًا لِّدِينِ آتَمْنَا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴾ وہ نئمہ کہسانیکی نہوتو باوہریان ہینابوو رزگارمان
کردن لہو سزایہ، نہوان خویانیان پاراستبوو لہبت پهرستی و بی فہرمانی خوا۔

وَيَوْمَ يُحْشَرُ

أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٦﴾ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ

عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَرُهُمْ وَقُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

وَقَالُوا لَئِذَا جُلُودُهُمْ لَمْ شَهِدَتْهُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقْنَا اللَّهَ الَّذِي

أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَرُكُمْ

وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَدْتُمْ فَأَصْبَحْتُمْ

مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٠﴾ فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ

يَسْتَعْجِلُوا فَمَآهُمْ مِنَ الْمُعْجِلِينَ ﴿٢١﴾

﴿ وَيَوْمَ يُخْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴾ وه تو بیری نهو روزه بکهره وه و دوژمنانی نایینی خودا کۆنه کرینه وه بۆلای ناگری دۆزه خ، دواپی پالیان پیوه نه نری و، فریشته کان وهك نازا ل لیان نه خورن بۆلای دۆزه خ و نهوان به ند نه کرین له دۆزه خدا.

﴿ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاؤُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ هه تا کاتی ناماده ی لای ناگر نه کرین و نه چنه لای ناگر، نهو کاته پرسیار له بی باوه ری گونا هه کانیان نه کری، دواپی پیغه مه ره کان شایه تی نه ده ن له سه ریان له گه ل باوه رداراندا، بی باوه ران نه لین: ئیمه بی فره مانی خوامان نه کردوه. بۆ به درۆ خسته نه وه یان گو یچکه و چاو و پیسته کانیان شایه تی نه ده ن له سه ریان به شتی کردوویانه له جیهاندا.

﴿ وَقَالُوا لَجُلُودُهُمْ لَمْ يَشْهَدْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقْنَا اللَّهَ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾ وه دوژمنانی نایینی خوا به پیست و نه نداهه کانی خویان نه لین: بۆچی ئیوه شایه تی نه ده ن له سه رمان، پیستو نه نداهه کانیان نه لین: ئیمه دهسته لاقمان نی یه، خواجه کی نه وتو هه موو شتیکی هیتا وه ته گفتوگو، ئیمه یشی هیتا وه ته گفتوگو کردن، بۆ نه وه شایه تی به ده ن له سه رتان و، نهو خودایه ئیوه ی دروست کردوه یه که م جار له خاک و، دواوژ ئیوه بۆلای نهو خواجه نه گه رینه وه و پرسیارتان لی نه کری.

﴿ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ ﴾ وه ئیوه هه رچه نه ده نه توانن نهو کارانه ی نه یکه ن بیشار نه وه له ناده میزاد، ناتوانن گونا هه کانتان بیشار نه وه له گو یچکه و چاو و پیسته کانتان چونکه ئیوه بهو نه نداهه نه ی خۆتان نهو گونا هه نه تان کردوه، نه تانه زانی نه نداهه کانتان شایه تیتان له سه ر نه ده ن.

﴿ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴾ وه به لām ئیوه نهو گونا هه نه تان نه کرد، ئیوه گومانتان نه برد که به راستی خوا به زۆر شت نازانی لهو شتانه ی ئیوه نه یکه ن له جیهاندا که به نه یی بیانکه ن.

﴿ وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ وه نهو گومانه پوچه ی ئیوه نهو گومانه ی نه وتو بوو، ئیوه گومانتان نه برد به پهروه رده که ری خۆتان زۆر شت نازانی ئیوه ی له ناو برد، دواپی ئیوه گه ران به وینه ی نهو که سانه تووشی زیان و نازار نه بن و نه چنه ناو ناگری دۆزه خ و رسوا نه بن.

﴿ فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴾ دواپی دوژمنانی نایینی خودا نه گه ر نارام بگرن له سه ر سزای دواوژ، ناگری دۆزه خ جیگه ی نهوانه و نارام گرتیان بی سووده، چونکه نارام بۆ نه وه یه خه فته لایا، بیگومان خه فته یان به رده واهه و، نه گه ر نهوان داوای ره زامه ندی خوا بکه ن له خویان دواپی نهوان بهو ره زامه ندی یه ناگه ن، وولامیان نادریته وه.

وَقِضْنَا لَهُمْ

قُرْآنًا فَرَيْنَا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ

الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ

كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ إِن

وَالْغَوَافِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ فَلَنَذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا

شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾ ذَلِكَ جَزَاءُ

أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَمْحَدُونَ

﴿٢٨﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ آصَلْنَا مِنَ الْجِنَّ

وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَاتُحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونُوا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

﴿وَقِضْنَا لَهُمْ قُرْآنًا فَرَيْنَا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وه نیمه ناماده مان کردوه بز بی باوه ران چند دؤستی له شه پتانه کانی جنوکه و ناده میزاد و زالمان کردوون به سهر پانا، دواپی بیرو باوه ری خویانیان بز نهرازیته وه نهو شته ی له جیهاندا نه یکن و بهوانی نه سملین له پاشه روردا زیندو بوونه وه و پاداشت و سزانیه.

﴿وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ وه پیوست کراوه له سهر بت په رستانی مه که فهرموده ی خودا بز سزادانیان له گهل چند نه ته وه له پیش نهوانه و بوون که پیوست کرابو و سزایان بدری له جنوکه و ناده میزاد. بهراستی بی باوه رانی لیستا و نهوانه ی پیشو لهو که سانه ن زانیان تووشووه، چونکه باوه ریان فروشتوه به بی باوه ری پویه شایسته ی سزادان.

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوَافِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ﴾ وه که سانیکی نهوتو باوه ریان نه پتانه وه له بت په رستانی مه که نه پانوت هندیکیان بهوانی تریان: نیوه گوی مه گرن لهم قورنانه ی موحه مه ده ی خویته وه و، گفتو گوی خراب بخه نه ناوی و میشکی دانیشتروان تیک بدن و دهنگ بهر زبکنه وه بز نهوه ی نیوه سهر بکه ون و دانیشتروان باوه ری بی نه پتین و نه ی بیسن. بینگومان بی باوه ران له زور جاردا په لاماری قورنانیان داوه: جاری بهوه ی جادوه. جاری بهوه ی هنراویه و جیروکی پیشووانه. جاری تر به قاله قال و گفتو گوی پروچ له کاتی خوتندیا و، شتی تری زور.

﴿فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ دواپی ئیمه به راستی نه چیزین بهو که سانهی باوه‌ریان نه هیتاوه سزایه کی زور سهخت و، سزای نهوان به خراپترین سزا نه دهینهوه له سهر نهو کاره خراپانه نهو که سانهی نهوتز کردوو یانه له جیهاندا.
﴿ذَلِكَ جَزَاءُ أَغْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ نهو سزا سهخته پاداشتی دوزمنانی نایینی خودایه بریتیه له ناگری دۆزه‌خ، جینگه بهردهوام بو نهوان له‌ناو ناگردایه، پاداشتیان نه‌درینهوه به پاداشتیکی خراپ به‌هوی نهووه، پروایان به به‌لگه راسته‌کانی ئیمه نه‌هیتاوه و، گفتوگوی خراپیان تیکه‌لای به نایه‌ته‌کانی نامه‌ی ئیمه کردوه.
﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ آمَنُوا أَفْضَلًا مِنَ الْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَّا تَحتَ أَفْدَانِنَا لِيَكُونُوا مِنَ الْمُسْتَفْزِينَ﴾ وه که سانیکی نهوتز باوه‌ریان نه هیتاوه نه‌لین: نه‌ی په‌روه‌ردگاری ئیمه: تو نیشانی ئیمه‌ی بده نهو دوو تاقمه‌ی نهوتز له جنۆکه و نه‌ده‌میزاد ئیمه‌یان لادابوو له ریگه راست، ئیمه بیان خه‌ینه ژیر پی خۆمان، له‌به‌ر نه‌وه‌ی نهو که سانه بخرته قولترین جینگه دۆزه‌خ. بو زاین: نایه‌تی (۲۵) ی نه‌م سوره‌ته، به‌لگه‌یه له‌سهر نه‌وه‌ی که جنۆکه چه‌ند تاقمیکن و چه‌ند نه‌ته‌وه‌یه‌کن، له‌ناو خویانا پیغمهر و نیراویان هه‌بووه، پیاوچاک و پیاوخراپان هه‌بووه، هه‌روه‌ک نه‌ده‌میزاد.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ
الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ
الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٢٥﴾ نَحْنُ أَوْلِيَائُكُمْ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَى أَنْفُسُكُمْ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٢٦﴾ نَزَّلْنَا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ﴿٢٧﴾
وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ
إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٢٨﴾ وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ
أَدْفَعُ بِالْأُتَى هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ
وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٢٩﴾ وَمَا يُلْقِنَهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِنَهَا
إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٠﴾ وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ

فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِیْمُ

﴿ اِنَّ الَّذِیْنَ قَالُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوْا تَتَنَزَّلُ عَلَیْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَلَّا تَخٰفُوْا وَلَا تَحْزَنُوْا وَاَبْشِرُوْا بِالْجَنَّةِ الَّتِیْ كُنْتُمْ تُوعَدُوْنَ ﴾ به راستی كه سانیکى نهوتو نهلین: پهروه دگار هدر خویاه به تنهها، له پاشا گونا نه کهن و، دلیان په یوه سته له سهر په رستنى خودا به گوشتار و به کردار، به رده وامن له سهرى، فرشته كان پل پل دین بولایان و، دلخوشیان نه ده نه وه و به وان نه لین: كه نیوه مه ترسن له مردن و، له بې به شپو و نغان له پاداشت و، خه فدت مه خوځ بو نه و گونا هانه کردو و تنه له جهان، خودا لیتان خو شپو وه، دواى نه وهى باوه رتان هیوا وه، خه فه تیش بو خیرانه کانتان مه خوځ دواى خو تان نیمه هه موو کاریکمان بو ناماده کردوون و، ریگه ی راستمان بې نیشانداون و، به و باوه دارانه نه لین: نیوه موژده بدهن به یه کرى و شادمان بې به و به هه شته ی نهوتو به لیتی پندرابو بتان دریتی.

﴿ نَحْنُ اَوَّلَآءُكُمْ فِی الْحَیٰۃِ الدُّنْیَا وَفِی الْآخِرَةِ ﴾ فرشته كان نه لین: نیمه دوستی نیوه بې نه له ژبانى جهان و له پاشه وژدا، شایه تی پیاوچا کیتان بو نه ده بې و، وازتان لی ناهیتین هه تا نه چنه ناو به هه شت.

﴿ وَلَكُمْ فِیْهَا مَا تَشْتَهِیْ اَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِیْهَا مَا تَدْعُوْنَ نَزَّلْنَا مِنْ غَفُوْرٍ رَّحِیْمٍ ﴾ وه بو نیوه هه یه له ناو به هه شتا هه رشتی نیوه ناره وژى بکهن و بیتان خوشی و، بو نیوه یه هه رشتی نیوه دواى بکهن و، فرشته كان نه لین: نیوه میوان دارى نه کریڼ به هه موو جوړه خواره مهنى و پاداشتی ناماده کردبى بو میوانیکى خو شه ویست له لای خوا، خودا بکه لی خو شپو ونى زوړ بو دوستى خو ى، میهره بانه بو یان.

﴿ وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا اِلَى اللّٰهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ اِنِّیْ مِنَ الْمُسْلِمِیْنَ ﴾ وه چ كه سى گفتو گوى چا كه ره له كه سى داوا له ناده میزاد بكا بولای په رستنى خودا و بولای ده ستورى خودا و، کرده وهى چا كى کردبى و بلنى: به راستى و به شانازیوه من له و كه سانه م ملكه چى فهرمووده ی خودان. بیگومان نه و كه سانه دوست و هه لېزارده ی خودان، موحه مه د له كاتى خو یند نه وهى قورئاندا داواى په رستنى خودا ده كا كه چا كترین گفتو گویه.

﴿ وَلَا تَسْتَوِی الْحَسَنَةُ وَلَا السَّیِّئَةُ اِذْفَعْ بِاَلَّتِیْ هِیْ اَحْسَنُ ﴾ وه چا كه و خراپه، باوه و بې باوه وړى وه كه یك نین و، زوړ له یك جیاوازن، تو به رگری بکه له خراپه به هوى شتیكى نهوتو چا كترین شته، نه ویش بریتى به له وه تو نارام بگری به ران به ر خراپه ی بې باوه وړان.

﴿ فَاِذَا الَّذِیْ یُبْنٰكَ وَبَنٰۤىۤهٗ عَدَاوَةً كَانَتْهٖ وَلِیٍّ حَمِیْمٍ ﴾ دواى كاتى تو به و شیوه یه بوبى و، نارامت گرت و لی بور دنت هه بو، كه سیكى نهوتو دوژمنایه تی هه بى له نیوان تو و له نیوان نه و، به وینه ی دوستىكى خو شه ویستى لی دى و، دوستایه تی جیگه ی دوژمنایه تی نه گرى.

﴿ وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا دُوَّ حَظٍّ عَظِيمٍ ﴾ وه بهو پله و پايه بهرزه ناگا مه گدر كه سانيكي نهو تو ناراميان گرتي و، بهر انهر به خراپه لي بوردنې بوبي و توله ي مه بهست نهبي و، ناگا بهو پله و پايه به مه گدر خاوه نې به شيكي گه وړه بي و، ره زامه ندى خوا لاي گه وړه تر بي له هه موو شتي و، نه يه وي خراپه بكا بهر انهر به دوژمنى خو ي.

﴿ وَمَا يَنْزَعُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ وه نه گدر پالي نابه تو به پال پيوه ناني له لايه ن شهيتانه وه، خستيه دهروونته وه كه خو ت دوو ر بجه يته وه له نارام گرتن و، به كرده وي چاك بهر گري له خراپه نه كه يي و، بهه وي توله له دوژمن بستي، دوايي تو په نا بگره بهه وي يارمه تي خوداوه له پال پيوه ناني شهيتان. بهراستي خودا پارانه وي تو و په نا گرتي تو نه يسي و، نه زاني به شتي به دلي تو دا نه روا. نهو نايه ته نا گداري يه كه كه ناده ميزاد جيگه ي هه له به. كه واته پيوسته نا گدار بين، با نه ويه ري پله و پايه ي بهر زمان هه بي له خوا بهر ستندا.

وَمِنْ آيَاتِهِ

الَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ

وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ

إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾ فَإِنْ أَنتَ كَبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ

رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ ﴿٣٨﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ

أَهْزَتْ وَرَبَّتْ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيٍ الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفُونَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ

يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آيَاتِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ

إِنَّهُمْ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ

وَإِنَّهُمْ لَكَاثِبٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾ لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ

خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾ مَا يَقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْفِيلَ

لِّلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾
وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَأَعْجَمِيٌّ
وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُرْوهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ
يَنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ
فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ
بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا
فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَمٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ وههتيكه لهو بهلگه ناشكرانه لهسر توانا و بوونی خودا، هاتنی شدو و رۆژ بهدوای بهكدا، جياوازن له لایهن دریژی و کورتی ماوه که یاندا، له لایهن سدرما و گهرماوه، تاریکی و رووناکی یهوه، ههروهها خۆر و مانگ بهلگهن لهسر توانای خودا، بهجۆری ههريه که یان بهدهوری بازندی خویانا نه سوورپتهوه، خۆر به دهوری خویا، مانگ بهدهوری خۆردانه سوورپتهوه.

بۆ زاین: دروستبوونی خۆر گهوارهترین بهلگه یه لهسر توانای خودا، تاقی کردنهوهی چۆنی یهتی دروستبوونی زۆر گرانه لای زانیان، چونکه خۆر یه کپارچه ئاگره له توانادانی یه به جۆریکی شایسته تاقی بکریتهوه.

بهلام ههندی له زانیان لهسر چۆنی یهتی دروستبوونی مانگ به گویرهی زانیاری خویان ههندی شتیان ووتوه. بۆ نمونه: رۆژنامهی (الأخبار) ی میسری له ژمارهی (٦-٢) ی (١٩٧٠) دا، بیروبوچوونی دوو زانای دهه که وتووی (سوفیه تیان له رۆژنامهی (پرافسدا) ی سوفیه ته گۆراوه بۆلای زمانی عهدهی و بلاویان کردوه تهوه، ئهو دوو زانییه که ناویان (م. فاسین) و (أبر باکوفه) به کورتی و بوختهی بیر و بۆچوونیان ئه لێن: (لیکۆلینهوهی زانیاری تازه ههموو ئهو بیروبوچوونانه بیژراون له لایهن مانگهوه و پهیدا بوونی پوچیان ئه کاتهوه و، ئه لێن: لیکۆلینهوهی زانیاری تازه دهی خستوه: دروستبوونی مانگ به دهستی هێژیکی بی وینه دروستبووه له زانست و توانادا. له پاشا مانگ بههوی ئهو ئامیره پشش که وتوانه ی ناوخوی ئه که وینه کارکردن، ههروهها ئه لێن: مانگ له دووبهشی سدره کی پهیدا بووه، یه که میان بهشی که

تهفسیری زمانکۆیی

به رگری له گهر ما نه کا، قه باره که ی (۴) کیلومتره. به شی دووه میان قه باره که ی (۳۰۰) کیلومتره، به سهریه وه چنده نامیری جیاواز هډن درووستیون بۆ پاراستی نهو نامیرانه، مانگ نه خه نه گهر بۆ کاروباری خوی و، نه لین: مانگ درووستکراوه و، نهو شته ی نهو تو نهو ی درووستکردوه هیژیکي سهرسوریتد ره له زانیاریدا.

نیمه ش له لایه ن خومانه وه نه لین: زور راسته نهو هیژه زور زانوو به توانایه. نه گهر چنده زانیایه کی ژیری پیکه وتو، مانگیان دروست کردبې، دواپی نهو بونه وه ره ژیرانه له چ جینگه یه که وه هاتوون؟.

هر له بهر نهو ی خویان ماندو و کردوه که بلین: مانگ به ده وری زهوی دا نه سوریتد وه. بنگومان نهو بیروبوچوونه تازه یه پرسیار بکات که له چ جینگه یه که وه نهو نامیرانه هاتوون بی وولامه. که واته نهو بیروبوچوونه تازه یه دهی نه خا ریکه وت نهو ده سته لاته ی نیه، نهو هیژه ی مانگ و همدو بونه وه رانی تری دروست کردوه خودایه کی تاک و تنها و به توانایه و بالاده ستي نی یه.

هډنئ له ناده میزاد سوژده یان نه برد بۆ خور و مانگ. گومانیان نه برد سوژده بردن بۆ نهوان سوژده بردنه بۆ خوا، خور و مانگیان به چینگه ی سود دانه نا، خوی مه زن فهرمووی: ﴿لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ نپوه سوژده مه یه ن بۆ خور و بۆ مانگ، نپوه سوژده به ن بۆ خودایه کی نهو تو شه و و روژ و خور و مانگی درووستکردوه نه گهر نپوه خودا نه پهرستن.

سوژده بردن بۆ خور و مانگ پهرستنی خودا نی یه، وهك نپوه گومان نه یه ن. ﴿فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ﴾ دواپی نه گهر بی باوه ران داوای گه وری نه که ن و سوژده بۆ خودا نابهن دواپی که سانیکی نهو تو له فرشته کان لای پهره و دگاری تون پاک و خاوی نی بۆ نهو ده رنه برن و نویر نه که ن به شه و و روژ و، نهوان له پهرستنی خودا ماندو و نابن.

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً إِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ﴾ وه هډن دیکه لهو به لگانه له سهر توانای خودا، به راستی تو زهوی نه بینی ووشک و بی شینایه، دواپی کاتی نیمه ناوی باران نه ریژین به سهر یا نه که وپته جو له و گه شه نه کا و، بهو بارانه گیا و همدو ووه کی پهره نه سیئت.

﴿إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُخِي الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ به راستی که سانیکی نهو تو زهوی زیندو و کردوه ته وه و شینایی و ووه کی لی ده رهناره، به راستی مردووان زیندو و نه کاته وه له روژی دواپی دا. به راستی خودا توانای به سهر همدو شیکا هه یه و، نه توانی بۆ جاری تر دواپی مردنیان زیندو و یان بکاته وه.

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخَفُونَ عَلَيْنَا﴾ به راستی که سانیکی نهو تو له راستی نایه ته کانی قرئانی نیمه لا نه دهن و، تانه و تاوانجی تی نه گرن، به گفتوگوی ناپه سهند و نه لین: جادووه یا نه فسانه یه، نهوانه پنهان نین له سهر نیمه و، توانای هه له اتیان نی یه و رزگاریان نابی له سزای نیمه.

﴿ أَفَمَنْ يَلْتَقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ دوایی کەسێ فرەبدەریتە ناو ئاگری دۆزەخ چاکترە یا کەسێ بە ئاسوودەیی و بەبێ ئەوەی بپروا بۆلای پۆزی دوایی، بێگومان باوەردارن ناترسن و ئەو کەسانە لە ئەدەدەن لە راستی و فرە ئەدریتە ناو ئاگر وەک یەک نین.

﴿ اَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾ ئێوەی بێ باوەر هەرشتێ ئارەزۆتان ھەبە لە باوەر و لە بێ باوەری بیکەن بە راستی خودا ئەزانێ بە شتێ ئێوە ئەیکەن و، پرسیارتان لێ ئەکری.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّ لَهُمْ لَكِتَابٌ غَرِيبٌ ﴾ بە راستی کەسانیکێ ئەوتۆ پڕوایان بە قورئان نەھێناوە کاتی قورئان چوو بە لایان سزایان ئەدری و، خۆیان لە خودا ناشارنەو و، بە راستی قورئان نامەبە کە زۆر گەورە و سەرکەوتوو و، پارێزراوە لە دەست کاری.

﴿ لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴾ بە هیچ جووری گۆران پرووی تێناکا بە زۆرکردنی و، نە بە کەم کردنەو، نە لە مەو بەر نە لە مەدووا، هیچ کەسێ بۆی ناچیتە سەر دەست کاری بکا، قورئانیکە لە لایەن خودایە کەوێبە ھاتوووە خوارووە ھەموو شتێ لە جینگە ی شیاوی خۆیا دانەنێ، شایستە ی ئەوێبە سوپاسی بکری.

بۆ ئاگاداری: ھەول و کۆششی زۆر لە کۆنەو و لەم سەردەمە ی ئێمەیشدا دراو لە لایەن دوژمنانی ئێسلامەو بۆ گۆڕین و دەستکاریکردنی قورئانی پیرۆز. بەلام نامە ی خودا پارێزراوە بۆ کەس نە چووە سەردەست کاری و گۆرانی، ھەر لایەنی و یستیتی دەستکاری بکا تووشی پسوایی بوو، بۆغوونە پۆرمی زاویتی ھەزارانی قورئانی چاپ کرد، ھەندێ ئایەتی دەستکاری کرد، بە گومانی خۆی وای زانی بۆی ئەچیتە سەر. بەلام بە گورجی بەردی رەق درا بە کەلوھەیان. بۆ غوونە: لە سالی (١٩٦٨) ئایەتی (٨٥) لە سورەتی ئالی عیمراندا پیتی (فَلَن) یان سڕیووە. لە سالی (١٩٦٩) ئایەتی (٦٤) ی ئەلئایدە لە جینگە ی (لَعْنُوا-آمَنُوا) یان دانابوو ئەو قورئانە چاپکراوە ی خۆیان بلاو ئەکردەو لە ناو زەوی دا و، لە ناو پۆرمەکانی عەرەبدا و، لە ناو پۆرمەکانی مالیزیا، پاکستان، ھیندوستان، ئەندەنوسیا، غینیا، ئیران، ساحیلولعاج. بۆ بەرپەرچدانەو و رسواکردنیان زاناکانی میسر و جینگەکانی تر، دانیشتروانی ھەموو جیھانیان لەو کارە نارەوایە ئاگادار کرد، بۆیان نەچوووە سەر.

﴿ مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴾ خەفەت مەخو بەو شتە ی ئەبێژی بەتۆ، بە تەنھا ئەو جوۆرە بەتۆ نەبێزراوە مەگەر وێنە ی ئەوێ بەتۆ ئەبێژی بێزراوە بە پێغمەرەکانی تر لە پێش تۆوە بە راستی پەرورەدگاری تۆ خواوێ لێخۆشبوونە بۆ کەسانێ بەشیمان ببنەو و، خواوێ سزایە بۆ کەسانێ بەردەوامن لەسەر بێ باوەری و بێ فەرمانی خودا.

﴿ وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ ﴾ وە ئەگەر ئێمە قورئانمان بە جگە ی زمانی عەرەبی بمان ئارداوەتە خوارووە بت پەرستانی قورەیش ئەیان ووت: بۆچی ئایەتەکانی قورئان ماناکانیان پروون نەکراوەتەو، بە زمانی عەرەبی نەھاتووە خوارووە ھەتا ئێمە بیانزانین؟ ئایا چۆن ئەبێ ئەو قورئانە بە زمانی عەجمی بێ و، ئەو پێغمەرە ی بۆی ھاتبی

عەرب یی. خوای مەزن بیانوی پرین، ئەو قورئانە ی بە زمانیکی زۆر پاراو و ناشکرا بۆی ناردوونەتە خوارەو بە زمانی خۆیان ئەزانن؟

﴿ قُلْ هُوَ الَّذِي آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءَ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ﴾ تۆ بلی: ئەو قورئانە شارەزایی کەرە بۆ کەسانیکی ئەوتۆ باوەریان هیناوە بۆلای ڕێگە ی راست و، رزگاریان ئەکا لە نەخۆشی و، بێ باوەری و بیماری و گومانی دلایان و، نایانەوی ڕوناکی ئەو قورئانە دلایان ڕون بکاتەو و، ئەو قورئانە کوێراییه بەسەر چاوی بێ باوەران و دوورپووانەو و راستی نابینن.

﴿ أَوَلَيْكَ يَأْدَاؤُنْ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴾ ئەو کەسانە ی نەزانن و سود لە قورئان وەرناگرن و، وولامی ئەو کەسە نادەنەو بە بانگیان ئەکا بۆلای باوەرپهێنان و، وولامی نادەنەو، بەوتە ی ئەو کەسانە لە جیگە یه کی دورەو بە بانگیان بکری، دوا یی ئەو بانگە نابینن و لێ تی ناگەن.

﴿ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ ﴾ وە بە راستی ئیمە وە ک قورئانمان ناردە خوارەو بە سەرتۆ هەر بەو جۆرە ییش ئیمە نامە یه کە تەوراتە بەخشیومان بە موسا لە پیش تۆ و، دوا یی تاقمە کە ی تۆ جیاوازی بیروباوەر پیدای ئەبێ لە نێوانیان لە بارە ی قورئانەو، هەر وە ک تاقمی موسا لە بارە ی تەوراتەو، جیاوازی بیروباوەریان لێ پیدابوو، تاقمیکانت باوەریان هینا و تاقمی تریان باوەریان نەهینا، تاقمی ووتیان نامە ی خودا راستە تاقمی تریان ووتیان درۆیه.

﴿ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ﴾ وە ئەگەر فەرمووده ی پەرورە دگاری تۆ پیش نەکەوتایە کە سزای تاوانباران دوانجا هەتا ڕۆژی زیندوو ئەکرێنەو، ئەگەر بەو جۆرە نەبوایە بە راستی فەرمان ئەدرا لە پەرورە دگاری تۆو، بۆ بنە برکردنی تاوانباران و کەسیان بە سەر زەوی یه وە نەئەما. بەلام سزایان دوا خرایه وە بۆ ئەو ی پەشیمان ببنەو و باوەرپهێتن.

﴿ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴾ وە بە راستی بت پەرستان و بێ باوەران بەناو گوماندان لە بارە ی راستی هەریه کە لە قورئان و تورات، بە گومانیکی ناشکرا و گفتوگۆ ی ناپەسەند ئەکەن.

﴿ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴾ هەر کەس ی کردەو ی چاکی کردبێ دوا یی سودی ئەو چاکە یه هەر بۆخۆ یه تی و بۆخۆ ی ئەگەر پشەو و، هەر کەس ی خراپە ی کردبێ دوا یی زیان و سزا کە ی لە سەر خۆ یه تی و بۆ کەس ی تر نیه و، پەرورە دگاری تۆ ستم لە بەندە ی خۆ ی ناکا و، دادپەرورە پاداشتی هەموو کەس ی بە گوێرە ی کرداری خۆ ی ئەداتەو.

بە یاریدە ی خوای مەزن کوتایی پێهات

لە ٤٤ ی رەبیعی دووهم (١٤٢١) ی کوچی بەرانبەر بە ١٥/٧/٢٠٠٠ ی زایینی

به ناوی خوای به خشندهی میهره بان. سوپاس و ستایش بۆ پدروهرده کهری هه موو بوونه وهران. دروودی بی پایان له سهر پیغمهر و خیزان و یارو یاهوهران و پهیره وانی بی.

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا
وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا يَعْلَمُهُ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ آتِنَا
شُرَكَائِيَ قَالُوا أَدْنَاكَ مَا مَنَا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ حَاجِبٍ ﴿٤٨﴾
لَا يَسْتَمُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَسْتَوْسُّ
قَنُوطٌ ﴿٤٩﴾ وَلَيْنَ أَذْقَنَهُ رَحْمَةً مِّنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّتَهُ
لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَىٰ وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَىٰ
رَبِّ إِنْ لِيَ عِنْدَهُ لِلْحُسْنَىٰ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا
وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾

﴿ إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا يَعْلَمُهُ ﴾ بۆلای پدروهرده گاری بوونه وهران نه گیریتده وه زانیی کاتی هاتی رۆزی دوابی و، هیچ دانه وێلهیه له قوزاخه و پهردهی خۆی نایه ته دهروهه، هیچ ژنی منالی خۆی له منال دانییا هه لئاگرئ و داینانی. مه گهر بهوێ زانیاری خوداوۆ. ههر خودایه به بی گومان کاته کانیا بزانئ، ههر چه نده له وانهیه پیسپۆرانی تاییه تی کاتی نزیک بوونه وهیان بزانی. له سه ده تایی مانگی سییه مه دا زانیان نه زانن ئایا مندا ل نیره یا مییه.

﴿ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ آتِنَا شُرَكَائِيَ قَالُوا أَدْنَاكَ مَا مَنَا مِنْ شَهِيدٍ ﴾ وه تو بیری نهو رۆژه بکهروهه بانگی بت په رستان نه کرئ له لایه ن خوداوۆ له چ جیگهیه کن نه وانهی به گومانی ئیوه هاوبهشی من بوون له په رستندا، بت په رستان نه لئین: ئیمه به توێ رانه گیه نین، هیچ که سی نه مرۆ شایه تی نادا که تو هاوبهشت بی له په رستندا و، ئیمه له وان بیزاری ده رته برین.

﴿ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ حَاجِبٍ ﴾ وه نهو شتهی بت په رستان له مه و بهر له جیهاندا نه یان په رستن له وان و ونبووه و، برۆای ته و او پهیدا نه که ن هیچ جوړه را کردنی له سزای خودادا نه.

﴿لَا يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيُوسِسْ قَنُوطٌ﴾ نادهمیزاد ماندوو نابی له داواکردنی چاکه و، نهو شتانهی سوودی لی وهر نه گری له تندرستی و پله و پایده و ناسایش و، نه گهر نازار و نارامی و خراپه له ههزاری و شتی تر توشیان بوویی له بهزهیی خوادا، له میهره بانی خوادا بی نومید نه بن.

﴿وَلَكِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ لِيَقُولَنَّ هَذَا لِي﴾ وه نه گهر ئیمه چاکه یه بهخشین به ناده میزاد یکی بی باوه ر له دوا ی نهو سهختیه توشی نهو بوو بوو، بهراستی نه لی: نهو چاکه یه له بهر چاک ی خومه و، خوم شایسته ی نهو چاکه یه وه هیچ که سی بی نه داوم.

﴿وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْخُسَىٰ﴾ وه من گومان نابهم رۆزی دوا ی بهرا بی، بهراستی نه گهر من لهو رۆزه دا بگێرمه وه بۆلای پهروه ردگاری خوم، بهراستی بۆ من نه بی چاکه لای نهو و، ریز و خوشیم نه داتی، چونکه شایسته ی نهو انهم بمداتی.

﴿فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ دوا یی بهراستی هه و ال نه ده ی به که سانیکی نهو تو باوه ریان نه هی ناوه به شتی له جیهاندا کردوو یانه، بهراستی به وانی نه چیزین سزایه کی سهختی بهرده و ام.

وَإِذَا أَعْمَنَّا عَلَى الْإِنْسَنِ
أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ
﴿٥١﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
بِهِ مِنْ أَضَلِّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾ سَرَّيْهِمْ
أَيَّتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ
أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾ أَلَا إِنَّهُمْ
فِي مَرِيَةٍ مِّنْ لِّقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُمْ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطُونَ ﴿٥٤﴾

﴿وَإِذَا أَعْمَنَّا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ وه هدر کاتی ئیمه چاکه مان پرێزایه به سهه ر هه ندی ناده میزادا وازی له باوه ره ینا و سوپاسی خوا نه هی نا و، خوی به گه و ره دا نه نا و بیر ی له گه و ره یی ئیمه نه نه کرده وه و، خوی لی نه گۆرا، به ته و او ی خوی له سوپاسی خوا دوور نه خسته وه.

﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُوْ دُعَاءِ غَرِيضٍ﴾ وه هدرکاتی خراپه توشی نهو بیوایه نه گه پرایه وه بولای خودا و نه بو به خاوه نی پارانه وه یه کی زور و، داوای له خودا نه کرد نهو خراپه یه له سهری لایا، له کاتی خو شیدا خودای له بیر نه چوره، له کاتی ناخوشی دا نه گه پرایه وه بولای خودا.
﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ مِنْ أَضَلِّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ ئایا ئیوه ههوال نه ده ن به من نه گه نهو قورئانه له لایه ن خوداو هاتنی وهك من نه یلیم، له پاشان ئیوه باوه ری بی نه هین له گه ل نهو هه مو به لگانه له سهر راستی نهو قورئانه، چ که سی گومر اتره لهو که سه ی له ناو دزایه تی به کی دوور و در یزدایی به ران بهر به راستی نهو قورئانه. بیگومان نهو که سه گومر اتره.

﴿سُتْرِیْهِمْ آيَاتِنَا فِي الْاَفَاقِ وَفِيْ اَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ یَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ﴾ ئیمه له مهودوا چه ندین به لگه ی ئاشکرا و به هیز نشانی دانیش تووانی مه که ی نه ده ن له سهر توانای ئیمه که پهیدا نه بن له ناو شاره کانی نه ملاولای مه که که باوه رداران داگیران نه کهن و نه بنه جیگه داری بی باوه رداران، ههروه که ئیمه نشانی نه وانماندا شوینه واری گهلانی پیشو به هوی بی باوه ری یه وه بنه بریون و، نشانی ئیوه ی نه ده ن چه ند به لگه ی ئاشکرا له ناو خوتانا که شاری مه که باوه رداران داگیری نه کهن و زورشت نشانی نه وانی نه ده ن له م لاولای مه که و له ناو مه که یشدا، ههتا رون نه بیته وه بو بت په رستانی مه که به راستی قورئان له لایه ن خوداو ههاتوه و، ئایینی ئیسلام راسته.

بۆ ناگاداری: خوی مه زن ههوال نه دا به ناده میزاد له باره ی نهو به لگه ئاشکرایانه وه له مه و پاش پهیدا نه بن له ناده میزاده وه که خودا زانستی وایان فیر نه کا شتی وا دروست بکه نه له هه موو جیگه دووره کانی زهوی یه وه، گفتوگو له گه ل یه کتری بکه ن و، له زهوی یه وه بۆ ئاسمان و له ئاسمانه وه بۆ زهوی.

ههروه ها نشانیان نه دا ئایینی ئیسلام له هه موو گۆشه و که ناری زهوی دا پهیدا نه بی.
﴿أَوَلَمْ یَكْفُ بِرَبِّكَ اَنَّهُ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ شَهِیدٌ﴾ ئایا به س نی یه بۆ پهروه ردگاری تو که به راستی ناگاداره له سهر هه موو شتی دیت و پروا به م جیهانه دا له نه بنی و ئاشکرا و، له گه و ره و بچووکی و، له وانه ش له مهودوا پهیدا نه بن و نه وانه ش رابردوون.

﴿أَلَا اِنَّهُمْ فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَاءِ رَبِّهِمْ اَلَا اِنَّهٗ بِكُلِّ شَیْءٍ مُّحِیْطٌ﴾ ئیوه ناگادار بن: به راستی بی باوه ران له ناو گوماندان له وه ی بکه ن به خزمه ت پهروه ردگاری خویان و، له گوماندان و زیندوو بو نه وه و رۆزی دوا یی هه بن و، ئیوه ناگادار بن به راستی پهروه ردگار نه زانی به هه موو شتی و هیچ شتی له و په نهان نه، هه مو که سی به گویره ی کرداری خوی پاداشت وه رنه گری به چاک و به خراب.

﴿سوره‌تی شورا﴾

له مه که هاتوته خواره وه. هندی له زانایان نه‌لین: جگه له نایه‌ته کانی (۲۳-۲۴-۲۵-
۲۷) له مدینه هاتوه خواره وه. ژماره‌ی نایه‌ته کانی (۵۳) نایه‌تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 حم ﴿۱﴾ عسق ﴿۲﴾ كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
 اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۳﴾ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
 الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿۴﴾ تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ
 وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي
 الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿۵﴾ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا
 مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيفٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ
 ﴿۶﴾ وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِنُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ
 حَوْلَهَا وَنُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي
 السَّعِيرِ ﴿۷﴾ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ
 مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿۸﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿حم. عسق﴾ مانای نهم پیتانه له سوره‌تی نه‌لبه‌قه‌ره و سوره‌ته‌کانی تردا باس کراوه.
 هندی له زانایان نه‌لین: نه‌و دوو پیتانه ناوی نهم سوره‌ته‌ن. پشه‌وا (رازی) نه‌فه‌رموی:
 گفتوگو کردن له‌باره‌ی مانای نهم پیتانه ته‌سکه و، کرده‌وه‌ی ده‌رگایه‌کی زوری وایه رینگه
 بۆلایان ناروا، چاک وایه زانیان هه‌واله‌ی خوا بکری.

ته‌فسیری ز مناکۆبی

﴿كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ویندی نهم نامهیه خودایه کی زور به دهسته لاته، داندی هه موو شتی له جیگه کی شیایو خوی دا به سروش ناردوویدتی بۆلای تو و بۆلای که سانیکی نهوتو له پیغمه ران له پیش تو بون. که واته ویندی ناوهرۆکی نهم سوره ته به تنها بۆلای تو نه نیراوه.

﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ بۆ خودایه شتی له ناو ئاسمانه کان و زهوی دان، له جنۆکه و فرشته و ئاده میزاد، خودا کاره کانی زور بالایه، له هه موو شتی گه وره تر.

﴿تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ به هوی گفتوگوئی ناره وای بی باوه ران که نه یانوت: خودا هاو به شی هیه له په رستندا، نزیکیو له بهر خرابی نهو گفتوگوئی هه موو ئاسمانه کان پارچه بین و بکه ون به سهر یه کدا، دواپی بکه ونه سهر زهوی و بونه وهر بنه برین، فرشته کان به سوپاس و ده ستووری خودای په روه ردگاری خویان، په روه ردگار پاک نه که نه وه و دووری نه خه نه وه له کاری شایسته ی پله ی به رزی نهو نه بی و، داوای لیبوردن نه که ن بۆ که سی له سهر زهوی یه، نه گهر خودا هاو به شی هه بووایه فرشته کان به سوپاسه وه نوژیان بۆ خودا نه ده کرد، داوای دواخستنی سزایان بۆ دانیشتووانی سهر زهوی نه نه کرد. به ئومیدی نه وه ی په شیمان بینه وه و باوه رهیتن.

﴿أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ ئیه ناگادار بن: به راستی خودا لیبوردنی زوره و کهس بی ئومید ناکا، زور میهره بانه بۆ وهر گرتنی په شیمان بوونه وه ی بهنده کانی خوی.

﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيفٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ﴾ وه که سانیکی نهوتو له جگه کی خودا چهند وینه و هاو بهش له په رستندا بۆ خودا وهر ده گرن. خودا ناگاداره به سهر گفتوگو و کرداریانا و، کاری نه وان به تو نه سپیراوه وه، خودا تو له یان لی نه سین، تو هه راگه یاندنت له سهره، له سهر خوا به پرسیار و پاداشت له رۆزی دووایی دا.

﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ وه هه بهو جوهری ئیمه سروشمان نارد بۆلای تو و پیغمه رانی پیش تو، هه روایش ئیمه قورئانیکیمان به زمانی عهره بی نارد بۆلای تو، له یه ر نه وه ی تو دانیشتووانی مه که که شاریکه وک دایک وایه بۆ گونده کانی بیانتر سینتی له سزای خودا نه گهر باوه نه هین و، دانیشتووانی جیگه کانی ده وروریدی مه که شیز بر سینتی بۆ یه کهم جار له وان وه ده ست بی بکه ی دواتر، په یامی خوا را بکه یه نری به دانیشتووانی هه موو روی زهوی له عهره ب و جگه کی عهره ب.

﴿وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ﴾ و بۆ نه ویش ئاده میزاد بر سینتی له رۆزی کز بوونه وه ی بونه وهران بۆ پرسیار کردن له وان چ کاریکیان کردوه له جیهاندا، نهو رۆزه گومان له هانتیا نی یه، لهو رۆزه دا چاک و خراپ جوئی نه کریته وه تاقمی بۆ ناو به ههشت و تاقمی تر بۆ ناو ناگری گهرمی گپرداری دۆزه خ.

﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وه نه گهر خودا ناره زوی هه بوویه، به راستی هه موو ناده میزادی نه کرد به یدک نه ته وهی ته نها، به جوړی یا هه موویان باوه ردار نه بون یا هه موویان بی باوه ر نه بون. خودا به زور هیه شتی به هیه که سی ناکا و، نه قل و ژیری بی داوون هه موویان چاک و خراب جوئ نه که نه وه و، به لام خودا نه خاته ناو میهره بانی و ریگهی راستی خوی که سی ناره زوی هه بی و به سه ربه سی خوی باوه ری هیناوه و، هیه دؤست و یارمه تی ده ری بز سه مکاران نیه که به سه ربه سی خویان باوه ریان نه هیناوه و، هیه که سی رز گاریان ناکا له سزای خوا و ناگری دوزه.

أَمَّا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ فَأَلَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٠﴾ فَاطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُكُمْ فِيهِ لِيُبْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾ لَكُمْ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ يُكَلِّمُ شَيْءٍ عَالِمٌ ﴿١٢﴾ ﴿ش﴾ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾ وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْيَا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكُتُبَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مِرْيَبٌ ﴿١٤﴾

﴿أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَاءَ قَالَ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ﴾ هەرچه‌نده سته‌مکاران دۆست و یارمه‌تی ده‌ریان نیه. به‌لام له جگه‌ی خودا چهند دۆستیکیان بۆ خزیان دانا، دوابی هدر خودا به‌پیره‌بهر و دۆستی ههموو بوونه‌وه‌رانه. نه‌گهر به‌ دلێکی پاکه‌وه بیران بکردایه‌ هاوبه‌شیان بۆ خودا دانه‌نا. ﴿وَهُوَ يُخَيِّ الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وه خودا مردووان زیندووئه‌ کاته‌وه و، توانای هدی به‌سهر ههموو شتیگا، بوونه‌وه‌ران دوابی کۆتایی پته‌هاتی ته‌مه‌نیان خودا نه‌یانمیریتی و له‌ پاشان زیندوووان نه‌ کاته‌وه بۆ وه‌رگرتنی پاداشت و، نه‌و بتانه‌ توانای هیچ شتیکیان نی‌یه. ﴿وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ وه هدرشتی ئیوه‌ی ناده‌میزاد بیروباوه‌رتان جیاوازه‌ له‌و شته‌دا نایا راسته‌ یا درۆیه، دوابی فه‌رماندان بۆی نه‌گهرپته‌وه بۆلای نامه‌ی خودا، نه‌و نامه‌یه‌ دادپه‌روه‌ره و، چاک و خراب جوئ نه‌ کاته‌وه.

﴿ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ نه‌و دادپه‌روه‌ره هدر خوابی په‌روه‌ردگاری منه، من هدر له‌سهر یارمه‌تی نه‌و پشت نه‌به‌ستم و ههموو کاریکم نه‌سپیرم به‌و، بۆلای نه‌ویش من نه‌گهرپته‌وه له‌ ههموو رووداوێکی سه‌ختا، هدر نه‌و یارمه‌تی ده‌رمه‌.

﴿فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ﴾ خوا دروست که‌ری ئاسمانه‌کان و زه‌وی‌یه، به‌هوی توانای خۆپه‌وه دروستی کردوون، به‌ جوړی به‌لگه‌ن له‌سهر یه‌کتی خودا و، دروستکردنی نه‌وان و می‌روله‌یه یه‌کسانه، خودا دروستی کردوه له‌ په‌گه‌زی خۆتان چهند هاوسه‌ری له‌ نیر و له‌می، هه‌تا ئیوه به‌ ئارامی و به‌ شادمانی به‌په‌که‌وه بژین، له‌ چوارپه‌کانش له‌ په‌گه‌زی خۆیان چهند جوړیکی له‌ نیر و له‌می دروست کردوون بۆ یه‌کری و بۆ سوودی ئیوه، به‌و بۆنه‌وه خودا ئیوه و چوارپه‌کان زۆر نه‌کا چین له‌ دوابی چین به‌و دروست کردنه‌.

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ هیچ شتی وینه‌ی خودا نیه له‌ ههموو رووه‌یه‌که‌وه، دروستکه‌ری ههموو بوونه‌وه‌رانه، هیچ خودایه‌ نی‌یه جگه‌ نه‌و، خودا ههمو شتی نه‌بیستی، ههموو شتی نه‌زانئ.

﴿لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَنْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ کللی گه‌نجینه و پتی ئاسمانه‌کان و زه‌وی هدر بۆ خوایه به‌ ته‌نها، خودا پۆزی و خوراده‌می زۆر نه‌کا و رای نه‌خا بۆ ههر که‌سی ئاره‌زوی هه‌بی و، که‌م نه‌دا به‌ که‌سی ئاره‌زوی هه‌بی، به‌راستی خودا نه‌زانئ به‌ههموو شتی. بیگومان که‌می دارایی له‌ گه‌ل ساخی و نه‌ترسان و ئاسایشدا، هه‌زار جار چاکه‌ره له‌ گه‌ل نه‌خۆشی و ترسی ژبان و نازاوه‌ی ناوخیزان و ناو هاو‌نیشتمان و په‌لامار و ده‌ست درێژی و دوژمن.

﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ خودا پوونی کردووه‌ته‌وه بۆ ئیوه‌ ریگه‌یه‌کی ئاشکرا له‌ ئایینی ئیسلامدا و، له‌ په‌یره‌وی کردنی فه‌رمانی خوادا، شتی خودا سپاردوو‌یه به‌ نوح و، شتیکی نه‌وتویش ئیمه به‌ سروش ناردوو‌مانه بۆلای تو له‌ قورئاندا.

﴿وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ وه شتی نیمه سپاردوومانه به ئیبراهیم و موسا و عیسا که ئیوه به رده و امین له سهر کردنی نوژه کانتان و، په پیره وی بنچینه کانی بیروباوه ری ئیسلام بکه و، ئیو پارچه پارچه مه بن و بیروباوه ری جیاواز له یه کتری هله بزیترین. خودا هه موو پیغمه مده کانی ره وانه کردووه بولای ناده میزاد، فدرمانیان بی بده و باوه ریان به یه کیتی خودا و به رژی دواپی هه بی و، به رده و امین له سهر نوژ کردن و، له باوه رهیتان به وانه جیاوازی پهیدا نه کهن و پارچه پارچه نه بن. نیمه ناده میزاد خوامان یه کبی و په یام و یاسامان یه کبی، بو نیمه نهم هه مو نازاوه و بجه ننگانه تو مار بکه بن له سهر خو مان؟

﴿كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ﴾ شتی ئیوه دواپی نه کهن له بت په رستان که باوه رهیتان به یه کیتی خودا و واز له بت په رستی بهیتن گرانه له سهر ریان و په پیره وی نه و ناموز گاریه چاکه ناکهن، تو دواپی دارایی له وان ناکه ی و پله و پایست ناوی، دواپی ریگه ی راست و برایه تی و ناشتی و یه کبوون نه که ی بو نه بی لایان گرانی؟

﴿اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ﴾ خوا هه لسه بزیتری بولای باوه ربوون به یه کیتی خودا و بولای په پیره وی ئایینی خوی که سی ناره زوی هه بی و، ریگه ی راست شاره زای که سی نه کا بگه ریته وه بولای.

﴿وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًا بَيْنَهُمْ﴾ وه نه تده و کانی پیشوو و خاوه ن نامه کان په راگه نده و پارچه پارچه نه بوون و تاقمی زوریان لی پهیدا نه بووه مه گه ر له دواپی نه وه ی زانیان به راستی پیغمه مده بویان ده رکوت که نه و پیغمه مده یه نامه کانیان باسی کردووه و، باوه ریان بی نه هیتا له بهر دل پیسی و دواکردنی پله و پایه ی جیهان، نه گیتا نه یان زانی پیغمه مده راست نه کا.

﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَفُضِي بَيْنَهُمْ﴾ وه نه گه ر فدرموده ی په روه ردگاری تو پیش نه که و تایه و پیوستی نه گردایه سزادان و له ناو بردنی نه وان دوانجا بولای کاتی دیار یکراو بو سزادان و له ناو بردنیان و، به راستی فدرمان نه دراچه بنه بر کردنیان و له ناو بردنیان و چاک و خراب جوی نه کرانه وه.

﴿وَإِنَّ الَّذِينَ أُوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ وه به راستی که سانیکی نه و تو به خرابوو به وان نامه ی تهورات و ئینجیل له دواپی پیغمه مده کانیان له ناو گومانان له باره ی کاری موحه مده وه، دواپی باوه ری بی ناهیتن، نه یان خاته ناو گومانده وه که باوه ری بی بهیتن.

فَلِذَلِكَ فَادَعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
وَقُلْ ءَامَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ
بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ
لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ لَهُمْ جَحِشُهُمْ
دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
﴿١٦﴾ اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِيكَ
لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ
أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارِقُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾

﴿فَلَيْلِكَ فَادْغُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ﴾ دواى له بهر نهوى بت په رستان و خاوه نامه كان له ناو خزيان تيك چوون له باره ي كاروبارى نايينه وه له بهر راستى قورئان و نهو زانسته ي به تو به خشراوه، تو بانگي ناده ميزاد بكه بولاي يه كگرتن و، په يرهوى نهو شتانه بكن سپردراوه به پيغمبره كانيان و، تو به دره دامبه و رامه وهسته له سهر بانگ كردنيان بهو جوړه ي فهرمانى پي دراوه.

﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ﴾ و تو دواى ههواو ههوه سى پروپوچى پي باوه ران مه كه وه له بيرو باوه رى جياوازيانا و، تو بلنى: من باوهرم هيتاوه به شتى خوانار درويه تيه خواره وه له هه موو نامه كاندا، نهك به جوړى باوه رمان به هه نديكيان بى و باوه رمان به هه نديكيان نه پي.

﴿وَأَمَرْتُ لَأُعَذِّبَنَّ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ اللَّهَ رَبَّنَا وَرَبَّكُمْ﴾ وه من فهرمانم پي دراوه كه دادپه روه رجم به يه كسانى له نيوان نيوه دا بو گهياندى فهرمانه كاني خودا و ده ستورى و، گه وړه و بچووك لاي من وهك يهك تماشا بكه م، خودا په روه ردگارى نيمه و نيويه به پي جياوازي، هه موومان بهنده ي خوداين.

﴿لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ كردارى نيمه بو خومانه و، كرده وه ي نيويهش بو خوتانه، هه موو يه كنى له نيمه و له نيوه پاداشتى كرده وه ي خوى وهر نه گرى، هيچ جوړه دوژمنايه تى و نازاويه له نيوان نيمه و نيوه دا نيه، چونكه راستى دهر كه وتوه بو هه موو لايه كمان خودا له روژى دوايدا هه ردوولا مان له نيوان يه كدا كو نه كاته وه بو وهر گرتنى پاداشتى كردارى خومان و، بولاي خودا يه گه رانه وه ي هه موو ناده ميزاد، تولي ستم لي كراو له ستمكار نه ستري. خاوه نامه كان نه يان ويست به بهلگه ي پروپوچ موسلمانان له نايين وهر گيرن نه يان ووت نامه ي نيمه و پيغمبري نيمه له پيش نامه و پيغمبري نيوه هاتوون. كه واته نايينى نيمه راسته خواى مهن فهرمووى.

﴿وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِظَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ وه كهسانیکی نهوتو له خاوهن نامه‌كان دزایه‌تی و گفتوگزی خراب و نابه‌جی نه‌که‌ن له‌باره‌ی نایینی خوداوه، دوا‌ی نه‌وه‌ی له لایه‌ن ناده‌میزاده‌وه و ولامی نایینی خودا درایه‌وه و، هاتنه ناوی نایینی نیسلامدوه و باوه‌ریان هیتا و به‌لگه‌و ناژاوه‌که‌یان پوچه و جیگه‌ی خوی نه‌گرت به‌گویره‌ی مده‌ستی نه‌وان له لایه‌ن په‌روه‌ردگاری خو‌یان و له‌سه‌ریانه‌خه‌شم و نه‌فهرتی خودا و، بو نه‌وانه‌سزای زور سده‌خت له‌روژی دوا‌یدا.

﴿اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ﴾ خودا که‌سیکی نه‌وتو‌یه نارودی‌تیه‌خواره‌ه هه‌موو نامه‌كان به‌راستی و به‌دادپه‌روه‌ری و، ده‌ستوریکه‌ما‌فی هه‌موو که‌سی بی نه‌کیشری به‌یه‌که‌سانی پاداشتی خو‌یان وه‌رنه‌گرن.

پیغه‌مه‌ری خودا با‌سی هاتنی روژی دوا‌ی نه‌کرد بو بی‌باوه‌ران، نه‌وانیش به‌لا‌ق‌ری‌ده‌وه نه‌یان ووت: نه‌و روژه‌چ کاتی دیت، نه‌گه‌ر تو راست نه‌که‌ی؟ خودا فهرمو‌ی:

﴿وَمَا يُذْرِكُ لَعْلَ السَّاعَةِ قَرِيبٌ﴾ وه چ شتی بی‌نا‌گاداری تو بکا بو هاتنی روژی دوا‌ی، بی‌گومان تو نایزانی له‌وانه‌یه‌هاتنی روژی دوا‌ی نزیک‌ی، هه‌ر که‌سی مرد روژی دوا‌ی نه‌و هاتوه.

﴿يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا﴾ که‌سانیکی نه‌وتو باوه‌ریان به‌هاتنی روژی دوا‌ی نیه‌دا‌وا‌ی هاتنی نه‌که‌ن به‌گورجی و، که‌سانیکی نه‌وتو باوه‌ریان هیتاوه له‌هاتنی روژی دوا‌ی نه‌ترسن.

﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ وه باوه‌رداران نه‌زان هاتنی روژی دوا‌ی راست و بی‌گومانه و، زور سامنا‌که، نی‌وه نا‌گادارین: که‌سانیکی نه‌وتو گومانیان هه‌یه له‌هاتنی روژی دوا‌یدا له‌ناو گوماریه‌کی زور دوردان‌سه‌ر بو هیچ لایه‌ده‌رنا‌که‌ن.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ
 ﴿١٩﴾ مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ
 كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ
 نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ
 مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْ لَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ
 وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾ تَرَى الظَّالِمِينَ

مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ
لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

﴿اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾ خدا بهنده کانی خوی به خیر نه کا به جورها چاکه ی خوی به بی جیاوازی له نیوان باوهردار و بی باوهردا، روزی نه دا به همر که سی ناره روزی هدی له وان به گویره ی زانیاری خوی، خودا زور به توانایه، زور گه وره به دهسته لاته له زهوی و له ناسماندا که س ناتوانی به رانبهری بووهستی، ناشکرا و نهی نی له زانی هیچ که سی ناگاداری فدرمانی خودا نیه، خودای مه زن ناده میزادی جوئی کردوه ته وه: هندیکیان به دارایی و پله و پایه ی جهان. هندیکیان به له ش ساغی و زانست هتا هدریه که یان یارمته ی نهوانی تریان بدن.

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ﴾ هدر که سی مه بهستی کارو کرده وی پاشه رورزی له به رستی سنوره کانی خودا، نیمه بو نهو که سه نه که یان له پاداشتی کاره که ی به ده چنه انه هتا حدوت سه د چنه انه، هدر که سی مه بهستی کاری جیهانی له دارایی و پله و پایه و به حی هینانی ناره روزی خوی، نیمه هندی له مه بهسته کانی خوی بی نه به خشین و، له پاشه رورزا هیچ به شیکی نیه له پاداشتی چاکه چونکه نهو که سه کاری بو پاشه رورزی خوی نه کردوه. نهوی باسکرا بو نهو دوو تا قمه و ویستی خوی مه زنه.

﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ﴾ نایا بو بت په رستان هدی چنه د هاوبه شی بو خودا له بهت کان و جگه بهت کان بو نهوانی روون کردیته وه له نایندا شتی خودا فدرمانی بی نه داین، به وینه ی بت په رستی و باوه رنه بون له زیندوو بوونه وه و کار کردن هدر بو جیهان به تنها، کاتی نهو بتانه نه یان توانیوه نهو کارانه یان بو رون بکه نه وه چون نه یان په رستن.

﴿وَلَوْ لَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ وه نه گهر له بهر فدرموده و فدرمانی خودا نه بوایه بو جوئی کردنه وه ی چاک و خراب وه بو دواختنی سزادانیان، به راستی فدرمان نه درا به له ناو بردن و بنه بر کردنیان له جیهاندا. به لام خودا به میهره بانی خوی مؤله تیان نه دا به لکو په شیمان بنه وه و باوه بهیشتن.

﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ وه به راستی له پاشه رورزا سزایه کی نازاردهر هدی بو سته مکاران تو نه بی نی له دوا رورزا نه ترسن له سزای نهو خراپه یه کردوویانه له جیهاندا و، بیگومان نهو سزایه تووشی نهوان نه بی بترسن یا نه.

﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴾ وه كه سانیکی نهوتو باوه ریان هیناوه و کرده وه چاکه کانیاں کردووه له ناو چیمه دن و پاکترین و خوشترین جیگه کانی به دهشتان، بو نهوان ههیه له لای پهروه رده کهری خوین هه رشتی ناره زوی بکه دن و هه مو شتیکیان بو ناماده کردووه، نهو شته به نرخ و نایابه نه دری به باوه رداران له پاداشتی نهو شته که مدهی نهوان کردوویانه ریژیکی زور گه ورهیه بو نهوان.

ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ عِبَادَهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْرِفْ حَسَنَةً نَّرِزْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٦٣﴾ أَمْ يَقُولُونَ أَفَتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِن يَشِئِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦٤﴾ وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ النَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٦٥﴾ وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ ؕ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٦٦﴾

﴿ ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴾ نهو ریژه گه ورهیه ناماده کراوه شتیکی نهوتویه خودا موزدهی داوه لییدا بهو بهندانیهی نهوتوی خوئی باوه ریان هیناوه و، کرده وه چاکه کانیاں کردووه.

﴿ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ ﴾ تو بلئی به قوره یشی به کان: من داوا ناکهم له سهر راگه یاندنی فهرمووده خودا که به ختیارى هه ردوو جیهانی ئیوهی تیدایه، مه گهر نهو شتهی من داواى له ئیوه بکه م نه مدهیه: ئیوه منتان خوشبوئى، چونکه من خزمی ئیوه م، داواتان لی نه که م له خودا نزیک ببنه وه هه تا ئیوه توشی ئازار نه بن و سه ره رزی هه ردوو جیهان بن، پهیره وى کردنی فهرموودهی خودا سوودی هه موو ناده میزادی تیدایه و، ئایینیکی مرو قایه تی به. بو زانین: زانایان بیروبوو جوانان جیاوازه: ئایا مه به دست له ووشه ی ﴿ الْقُرْبَى ﴾ چ شتیکه؟ له ته فسیری ﴿ غرائب القرآن - رغائب الفرقان ﴾ دا هاتووه به جوار مانا:

۱- مدهست لهوهی ئیوه منتان خوشبوی و، وولامی داواکاری به کم بده نهوه و، نازاری من مدهدن و پهلامارم مدهدن، له بهر لهوهی من خزمی ئیوه.

۲- یاریده ده رانی پیغمهر ﴿ﷺ﴾ ووتیان: لهو پیاوه بروه به هوی رانومایی ئیوه وه و، دارایی بدهسته وه نه و، خوشکه زای ئیوه، هندی دارایی بۆ کزبکه نهوه، لهو نایه ته هاته خواره وه: فرموی: من کریم له ئیوه ناوی، هانی دان له سهر خوشه ویستی خزمانی خویان و، سدریان لی بدهن.

۳- مدهست له ﴿القرتی﴾ خوشویستن و پهرستن و نزیکی بونه وه به له خودا، کردنی کاری چاک.

۴- بریتی به لهوهی پیوسته عدلی و فایمه و حه سه ن و حوسه ینتان خوشبوی و چاکه یان له گهل بکه ن.

﴿وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ و هه رکه سی چاکه به بکا و خودا پهرستی ئیبه له ناو لهو چاکه به دا، چاکه به کی زۆر گه وره تری بۆ زۆر نه کهین به (ده چه نانه هه تا هه وت سه د چه نانه) به راستی خودا لی خوشبوونی زۆره بۆ گونا هباران، سوپاسی که می بده کانی وه ره گری و پاداشتی زۆریان نه داتی. بی باوه ران له یان ووت: لهو قورئانه ی نیردراوه بۆ موحه مه د، خوی هه لی به ستروه، خودا له وولامدا فرموی:

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشِئِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ﴾ ئایا بت پهرستان چۆن نه توان بلین: تۆ لهو قورئانه ت هه لیه ستروه، به درۆ داوته به سهر خودا، دواپی نه گهر تۆ هه ولی کاری و ا بدهی خوا مۆز نه دا به سهر دلی تۆدا و نایه لی تۆ لهو کاره بکه ی، لهو کاره یش زۆر دووره له تۆوه.

﴿وَيَنْفُخِ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وه تۆ راست نه که ی و، خودا لهو بوختانه ی لهوان بوچ نه کاته وه و، ئایینی راستی ئیسلام و راستی تۆ ئاشکرا نه کا به هوی فرموده ی نامه ی خودا وه که نه ی نیری بۆلای تۆ. به راستی خودا نه زانی به شتی له دلی تۆدایه و، به شتی له دلی لهواندایه، هه مو شتی به گویره ی زانیاری خوی پاداشتی نه داته وه.

﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ وه خودا که سیکی لهو تۆیه په شیمان بوونه وه وه ره گری له بده کانی خوی و، نه بوری له خراپه کانیان و، نه زانی به شتی ئیوه نه بکه ن.

﴿وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِّنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ وه خودا وولامی که سانیکی لهو تۆ نه داته وه باوه ریان هیناوه و کرده وه چاکه کانیان کردوه و له خودا نه پارینه وه و خودا له بهر گه وره یی و میهره بانی خوی پاداشتی لهو که سانه زۆرتر نه کا بۆ بی باوه ران هه به سزایه کی سه دخت هندی له زانیان مانای لهو نایه تیان به م جوړه کردوه: باوه رداران وولامی بانگه شه ی خودا نه ده نه وه، خوی مه زن له بهر گه وره یی خوی پاداشتی زۆریان نه داتی.

وَلَوْ سَـَٔىءَ اللَّهُ الرِّزْقَ
لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدْرِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ
خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾ وَهُوَ الَّذِى يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا
وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِىُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ
إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾ وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا
كُنتُمْ آيِدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ
فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾
وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٣٢﴾ إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ
فَيُظِلَّنْ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ
﴿٣٣﴾ أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ أَوْ يَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾ وَيَعْلَمُ الَّذِينَ
يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَّخِصٍ ﴿٣٥﴾

خوای مەزن رۆزى و سامان ئەدا بەبەندەکانى خۆى بە گۆرەى سودى ھەموو کەسى و
بە ھەموو کۆمەڵەى بە جۆرئ ھەندىکیان کەمزیان ئەداتى و ھەندىکیان زۆرتر. بۆ ئەو
ھەریە کەیان بە گۆرەى توانای خوڤان یارمەتى یە کترى بەدەن و، بۆ ئەو
جۆرنیکى ئاسان بڕوا بەرپۆ، ھەندىکیان بە سامان و، ھەندىکیان بەدەست و بەزمان و لەش
یارمەتى یە کترى بەدەن، بە گۆرەى ماندووبوونیان و کارکردنیان سامانیان ئەداتى. بۆ
روونکردنەوێ باشتر خودا ئەفەرمۆ:

﴿وَلَوْ سَـَٔىءَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەگەر خودا رۆزى و سامانى زۆر بەدا
بە ھەموو بەندەکانى خۆى، بە راستى ئەوان یاخى ئەبن لە زەوى دا و، سەتم لە یە کترى ئەکەن.
﴿وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدْرِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ وە بەلام خودا رۆزى و سامان ئەدا بە
ئەندازەى خۆى ئارەزوى بکا لە کەم و زۆر، بە جۆرئ سودى ئەوانى تێدایى و، بە ئەندازەى

کارکردنی خویان، وا ئه بی سامانی زور ئه دا به بهرانبهر به کارکردنی کهم و، دارایی کهمیش ئه دا بهرانبهر کارکردنی زور، ئهوانه دیش له بهر چند هویه که ههر خودا خوی ئه یزانی. به لام سامانی زور له ریگهی نارها و دهسپرینه وه قه ده غه یه و ئه بیته هوی زیان و ئازار بو خوی و بو دانیشتوان. به راستی خودا ئاگاداری کرده وهی بهنده کانی خویه تی، هه موو شتیکی نهی تی و ئاشکرایان ده بی تی.

﴿وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وه خودا که سیکێ ئه تو تویه باران ئه نیریتته خواره وه له دوای ئه وهی دانیشتوان بی ئومید ئه بن له بارینی باران و، خودا پیتی باران و سودی باران و ئه وه هه رزانییهی له بارانه وه پهیدا ئه بی به شی ئه کا له ناو زهوی دا و بو هه موو ئاده میزاد و، ههر خودایه به ریوه بهری بهنده کانی خوی به شیوه کی چاک و، خوا بهرستان سوپاسی زوری بو ئه کهن.

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ﴾ وه هه ندیکه له به لگه ئاشکراکان له سه ر توانای خودا، دروستکردنی ئاسمانه کان و زهوی و شتی بلا بوونه ته وه له واند، له وه شته جیاوازانه ئه رو ئ به ریوه، هه ندیکیان ئاقلن و هه ندیکیان به سه زمان و هه ندیکیان گه وه و هه ندیکیان به جووک.

﴿وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ﴾ وه خودا ههر بهو جوهری بلاوی کردوونه ته وه توانای هه به له سه ر کو کردنه وه یانا له روژی دوایدا ههر کاتی ئاره زوی بکا.

﴿وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ﴾ وه هه رشتی تووشی ئیوه بو بی له خه فته و ئازار و ناخو شی و نه بارینی باران و گرانی به هوی ئه وه شته خراپانه یه به توانای خوتان کردووتانه و، خودا له زور گونا هی ئیوه خو شیوه و سزای ئیوه نه داوه له سه ر کردنیان.

﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وه ئیوه ناتوانن ریگه بگرن له سزای خودا له زهوی دا و، له ههر جیگه یه بن توشتان ئه بی و، بو ئیوه نیه له جگه ی خودا هیچ که سی بتانپاریزی له سزای خودا و یارمه تیان بدا بو لا بردنی.

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ﴾ وه هه ندیکه له وه به لگه ئاشکرایانه له سه ر توانای خودا ئه وه که شتیانه له ناو ده ریادان، وه که کیو وانه له گه وه بهی دا، وه که کو شک وان له به رزی دا.

ئه گه ر خودا ئاره زو بکا ئه وه بایه که هوی رویشتی که شتی کهانه ئه یوه ستی تی یا ئوی ده ریاکه ئه وه ستی تی، دوا بی که شتی به کان به سه ر ئای ده ریاهه ئه وه ستن و جم و جو ل ناکه ن و نارو ئ به سه ر ده ریاکه دا.

بو زانین: هه رچه نده که شتی کهان و فرو که و ئو تو میل ئاده میزاد دروستیان ئه کا. به لام ئه وه بایه ی که شتی کهان ئه با به ریوه و، ئه وه ته خته و دره خته و ئه وه ئامیرانه ئه وانیان پی دروست ئه کری خودا دروستی کردوون، ههروه ها ئه وه که سه دیش ئه وانه دروست ئه که ن خودا دروستی کردوه.

﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بهر آستی لهو که شتیانه دا بهو جوړه باسکرا چه نډین بهلگه ی ناشکرا هډن له سرتوانای خودا، بو هدموو که سی بهرگه ی نازار بگری، سوپاسی خودا بکا.

﴿أَوْ يُوقِنُ إِيمَانًا كَسْبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ﴾ یا نه گهر خودا ناره ژو بکا که شتیانه کان بهو شتانه وه له سهرینی له ناده میزاد و کهل و پله کانیا نه وه له ناویان نه با، به هزی نه و بی فهرمانی خودا وه نه وان کردوویانه و، له زور گونا می نه وان خوشبووه له بهر نه وه ی توله یان لی نه سیتی. ﴿وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُخَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَّخِصٍ﴾ وه له بهر نه وه ی نه و که سانه ی نه و تو گفتوگوی نابه جی نه که ن بو پوچ کردنه وه ی نایه نه کانی نامه ی نیمه بز ان را کردنیان بو نه له سزای خودا و له دهسته لانی خودا دهر جوونیان بو نی به و، بشزان بهلگه ی ناشکرای نیمه شایسته ی پوچ کردنه وه نین.

فَمَا أَوْتِيتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَتَّعَ
الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَابْقِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾ وَالَّذِينَ يَحْنَبُونَ كِبْرًا لِّاٰثِمٍ وَالْفَوَاحِشَ وَاِذَا مَا
غَضِبُوْهُمْ يَغْفِرُوْنَ ﴿٣٧﴾ وَالَّذِينَ اَسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ
وَاَمْرُهُمْ شُورٰى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُوْنَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ اِذَا اَصَابَهُمْ
الْبَغْيُ هُمْ يَنْصَبِرُوْنَ ﴿٣٩﴾ وَجَزَآءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا
وَاَصْلَحَ فَاجْرُءٌ عَلَى اللّٰهِ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٤٠﴾ وَلَمَنِ اَنْصَرَ
بَعْدَ ظُلْمِهِ فَاُولٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّنْ سَبِيْلٍ ﴿٤١﴾ اِنَّمَا السَّبِيْلُ عَلَى الَّذِيْنَ
يَظْلِمُوْنَ النَّاسَ وَيَبْعُوْنَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٤٢﴾ وَلَمَنِ صَبَرَ وَغَفَرَ اِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ

﴿٤٣﴾

﴿فَمَا أَوْتِيتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَتَّعَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا﴾ دواپی شتی به تیوه دراوه له لایډن خودا وه، لهو شته ی که په دیوه نډی به جیهانه وه هډیه، له دارایی و منال و پله و پایه، دواپی نه و شته زیان و گوزهران و رابواردنی جیهانه به گورجی دین و نه پرون و نامین.

ته فسیری زمانا کوپی

﴿وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ﴿وہ ہموشتی پیوستی ژبانی جیہان جی بہ جی بکا بؤ نادمیزاد لای خودا چاکرہ لہ ہموموشتی بؤ کہسانیکی نہوتو باوہریان ہیئاوہ. بہ لآم بی باوہریان لای خودا جگہ لہ سزا هیچ شتی تریان بؤ نیہ و، باوہرداران لہ ہمومو کاریکیانا پشت بہ خوائہ بست و، گہورہیی ہدر بہ لہ خواترسان و رہزامہندی خودا دائہ نین.

﴿وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ ﴿وہ نہوہی لای خودایہ چاکرہ بؤ کہسانیکی نہوتو خویان دور نہخنہوہ لہ گوناہہ گہورہکان لہو گوناہانہ لہ خرابیدا لہ سنور دہرچوون، وک ستم کردن و بوختان و کوشت و داوین پیسی و، ہدرکاتی نہو کہسانہ رقیان ہلآس لہ جگہی خویان لہ بہر شتی پھیوہندی بہخویانہوہ ہہ بی، رقی خویان نہخنہوہ و، لہوان نہبورن. بہ لآم نہ گہر پھیوہندی بہ یاسای ئیسلامہوہ ہہبو، چاوپوشی ناکن و بہ گویرہی توانای خویان ئیشی بؤ نہکن.

﴿وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ ﴿وہ بؤ کہسانیکی نہوتویشہ وولامی پدروہردگاری خویانیان داوہتہوہ و، لہ هیچ شتیکدا بی فرمانی خودایان نہ کردوہ، بہ خوشی یہوہ نویژہ کانیان بہ جی ہیئاوہ.

﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ ﴿وہ بؤ کہسانیکیشہ کارہ گشتی یہکان نہکن بہ راویژ و پرسی یہ کزی یہ لہ نیوان خویانا و، یارمہتی یہ کزی نہدہن بیدہک دہست بؤ جی بہ جی کردنی نہو کارانہ و، ہدندی لہو شتہی نیمہ بہوانمان بہخشیوہ ئیددہن بہ ہہزاران.

﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ﴾ ﴿وہ بؤ کہسانیکی نہوتویشہ ہہرکاتی ستم و دہستدریژی توشی نہوانبوو لہ لایان بی باوہراندہوہ پھیوہندی بہسودی گشتیہوہ ہہبو، تزلہ لہ ستمکاران نہسیئتہوہ، یارمہتی یہ کزی نہدہن، بہجوری لہ سنور دہرئہجن و بہوجورہ کہ خودا نہفرموی.

﴿وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ ﴿وہ پاداشت و تزلہی یہک خراپہ، تزلہ و پاداشتیکہ ویندی نہو خراپہیہ، بہبی نہوہی زورتربی، دواپی ہہرکہسی ناشہوایی و دوستایہتی بخاتہ نیوان خوی و ستمکارہوہ و، لہو بیوری دواپی پاداشتی نہو کہسہ لہسہر خودایہ، بہراستی خوا ستمکارانی خوش ناویت، لہ کاتی تزلہ کردنہوہدا لہ سنور دہرچی.

﴿وَلَمَنْ اتَّصَرَ بِغَدٍ ظَلَمَهُ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّن سَبِيلٍ﴾ ﴿وہ بہراستی تزلہی خوی لہو کہسہ بکاتہوہ ستمی لی نہکا و دوا ستم لی کردنی، دواپی نہو کہسانہ هیچ جورہ گوناہیکیان لہسہر نیہ، چونکہ مافی خوی وہرگرتوہتہوہ، دوا نہوہی ستمی لی کراوہ.

﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ﴿بہراستی لؤمہ و گوناہ لہسہر کہسانیکی نہوتویہ ستم لہ نادمیزادی بی تاوان نہکن

به کدام جار و، کاری خراب نه کدن له زه ویدا، بهیئ نه وهی بد لگه یه کی هه بی و به جزریکی نارهوا له سووری راستی دهر نه چن، نهو که سانه سزایه کی نازارداریان بز هه یه لای خودا. ﴿وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ وه به راستی هه که سنی نارامی گرتی له سهر نازار، له سته مکار خوشبیئ و، له بدر ره زامه ندی خودا و واز له توله کردنه وه بهیئ. به راستی نهو نارامگرتن و لی بور دنه لهو کاره چاگانه یه بریاری له سهر دراوه له لایه ن خواذوه، نه بیته هوی رینگه گرتن له خراپه و، رهوشی بهرزی پیغه مه رانه و، زالبونه به سهر خراپه ی دهر ووندا.

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾ وَتَرْتَهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعَاتٍ مِنَ الدَّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ الْخَسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ ﴿٤٥﴾ وَمَا كَانَتْ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾ أَسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ ﴿٤٧﴾ فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَحَرَبًا وَ إِن تَصْبِرْهُمْ سَيِّئَةً بِمَا قَدَّمْتَ أَيْدِيَهُمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾ لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنشَاءً وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الْذُّكُورَ ﴿٤٩﴾ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنشَاءً وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

﴿وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مَنْ يَبْغِيهِ وَيَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مَرَدٌّ مِنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَهَلْ كَسَبَتْ خُودَا لَهُ رِجْهًا يَكْفِيهِمْ أَمْ جَاءَهُمْ هَاتَا مِنْ رَبِّهِمْ﴾
 كهستی سهردارای بی بۆلای رینگهیه له دواى نهوێ خودا لاینداره له رینگهیه راست و، تۆ ستهمکاران نهیبی کاتی سزای رۆژی دووایی نهیبین، نهلین: نایا رینگهیه ههیه بۆلای گهرانهوه بۆلای جیهان و ههتا ئیمه باوه ربهیبین.

﴿وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَاشِعِينَ مِنَ الدَّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيِّ﴾
 نهیبی رانهبوون بهسهر ئاگری دۆزهخدا، نهترسن به رسوایی و بی نرخیهوه، لهلای گوشهیی چاویانهوه به نهیبی تهماشای نهو ئاگره نهکهن و، سهرشۆر نهکهن و سهرههلهناهرن له ترسانا، به وینهی کهستی بیبهن بۆ کوشتن.

﴿وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ﴾
 وه کهسانیککی نهو تۆ باوهریان ههتاوه نهلین: بهراستی نهو کهسانهیی توشی زیان بوون کهسانیککی نهو تۆن زیانیان له خوریان و له خهزانهکانی خواییان داوه له رۆژی دوایدا، به جوړی خواییان کردووه به خواردمهنی بۆ ئاگر و، له جیهاندا خهزانهکانیان فیهی تاین نهکردووه و، توشی سزای رۆژی دووایی بوون. ئیوه ئاگاداربن بهراستی ستهمکاران له ناو سزایهکی بهردهوامدان له رۆژی دوایدا.

﴿وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ﴾
 ستهمکاران ههچ دۆستی نییه دۆستایهتیان بکا و یارمهتیان بدا له جگهیی خوا، رزگاریان بکا له سزای رۆژی دووایی و، ههر کهستی خودا له رینگهیه راست لای بدا، دواپی بۆ نهو کهسه نییه ههچ جوړه رینگهیه بیابا بۆلای رزگار کردیان.

﴿اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾
 بدهنهوه پهروهردگاری خۆتان داواتان لی نهکات و، ئیوه باوه ربهیبین له پیش نهوێ که رۆژی بیت گهرانهوه بۆ نهو رۆژه نهیبی له لایه خاؤ.

﴿مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ﴾
 کهستی رزگارتان بکا له سزای خوا و، ئیوه توانای نهوهتان نابی پروا بهو شته خراپانه نهیهرن کردووتانه و، بلین: ئیمه نهمانکردوون.

﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِلَّا أَلَّا بَلَاغَ﴾
 رویان وه رگهیرا له داوای خودا و باوهریان نههتا، دواپی ئیمه تۆمان رهوانه نهکردووه پاسهوانی بهسهریانهوه، ههچ شتی لهسهر تۆ نهیه مهگهر تۆ پهیامی ئیمه بهوان رابگهیهنی و کردویشته.

﴿وَأَنَّا إِذَا دَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ رَحْمَةٍ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ﴾
 وه بهراستی ههر کاتی ئیمه بهخشیمان به ئادهمیزاد له لایه خۆمانهوه چاکهیه لهلهش ساغبو ههرزانی و پلهوپایه دلشاد بووه بهو چاکهیهوه له خوی نهگۆرا و، نهگهر

تووشی نهوان بپایه خرایه و نازاری له گرانی و نه خوشی و، ههزاری بههوی نهو شتهوه به توانای خوځیان کردوویان له پیشا له بی فهرمانی خودا، دواپی به راستی نهاده میزاد سوپاسی خودایان نه کردووه له سهر چاکه کانی پیشوو.

﴿لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَّا لَهُ نَاصِرُونَ﴾
بۆ خودایه خاوهنی به تی و پاشایه تی ناسمانه کان و زهوی و ههر خودا نه یانپاریزی، دروست نه کا ههرشتی ناره زوی بکا و، کهس ناتوانی به رهنگاری بکا، خودا نه به خشی منالی میینه به ههر کهسی ناره زوی بکا و منالی نیرینه ی نابی، نه به خشی به ههر کهسی ناره زوی هه بی منالی نیرینه و میینه ی ناداتی.

﴿أَوْ يُزَوِّجَهُمْ دُكْرَانًا وَأُنثَاءً وَيَخْتَلِفُ أَلْوَانُهُمْ فَتَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ خودا کو نه کاتهوه بۆیان ههر دوولایان، دواپی منالی نیرینه و میینه یان نه داتی و، خودا دروست نه کا ههر کهسی ناره زوی بکا به نه زوک و منالی نابی. به راستی نه زانی بهشتی دروستی بکا، توانای به سهر ههموو شتیکا ههیه که دروستی بکا. له پیغه مهراندا نهو فهرمودانه ی خودا ره چاو نه کری. بۆ خوونه: لوت ههر کچی بووه و کوری نه بووه. ئیبراهیم ههر کوری هه بووه و کچی نه بووه، پیغه مهری نیسلام خودا کوو و کچیشی داوه تی. نهاده میزاد به دهستی خو ی نه مناله کان نیرین یا می بن یا ههر دوولایانی، یا نه زوک بی، نه وانه ههموویان به دهست و توانای خودان.

بۆ زانین: ههتا نیستا زانایانی پزیشکی ریگه یان نه بردووه بۆلای چاره سهر کردنی نه زوکی له پیاوان و له ژانندا، پزیشکه کان په نایان بردووه بۆلای موئوربه ی دهستکرد ههر کاتی پیاوه که نه زوکی. به جوژی تووی جگهی میرد نه که نه مندالانی ژنهوه، نهو جوژه کاره قه دهغهیه و، نه گهر بهو کاره مندالی په یدابوو نه بی به مندالی نهو ژنه و په یوهه ندی به پیاوه کهوه نی به به هیچ جوژی وهک بیگانه وایه بۆی، نه گهر نهو کاره نه نجام بدری به بی میرد نهو منداله نابی به مندالی هیچ کهسی له پیاوان.

وَمَا كَانَ

لِشَرِّ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ

رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ

وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا

وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ

جووه‌کان به پیغمه‌مریان ووت: ئەگەر تۆ پیغمه‌مەری خودای، گفتوگۆ لە گەڵ خوادا بکە راستەوخۆ، تەماشای بکە، بەوێنەی موسا، ئیمە باوەڕ بە تۆ ناهێنن هەتا تۆیش ئەو کارە نەکە، خودای مەزن فەرمووی: موسا خودای نەبییو، توانای ئەوێ نەبوو خودا بیینی و، هیچ کەسێ فەرموودە خودا نابێت بە جگە ی ئەمانە:

۱- ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا﴾ وە شایستە نی یە بۆ هیچ ئادەمیزادی کە خودا گفتوگۆی لە گەڵ دا بکات لە جیهاندا مەگەر بە سروش، سروشیش کاریکی نەهێنی یە و بە گورجی پەیدائەبی و ئەروا بە گوێرە ی وستی خودا، یا خودای مەزن ئە یخاتە دلی کەسێ بۆ کردنی کاری، وە ک خودا خستە دلی ئیبراھیمەووە کە کوری خۆی سەربری. خستە ناو دلی دایکی موسا کە موسا بختە ناو سندوقیکەووە و، فرەداتە ناو رووباری نیلەووە.

۲- ﴿أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ یا گفتوگۆی لە گەڵ بکا لە پشتی پەردەووە، بەبی ئەوێ خودا بیینی، وە ک ئەوێ موسا فەرموودە خودای بیست بە بی ئەوێ خودا بیینی.

۳- ﴿أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بآيَاتِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيُّ حَكِيمٌ﴾ یا خودا فروستادە یە لە فریشتەکان رەوانە بکا بۆلای پیغمه‌مەری، دوا ی ئەو فریشتە یە سروش ببا بۆلای ئەو پیغمه‌مەری شتی ئارەزو بفرموی بەهۆی دەستووری خۆیەووە، وە ک ئەوێ جوهرەئیل زۆر جارێ ئەرۆشت بۆلای پیغمه‌مەر ﴿ﷺ﴾ بەراستی خودا زۆر بالا دەست و بە دەستەلاتە و، رینگە ی بێ ناگری بۆ کردنی هەر کاری بیەوی، هەموو شتی لە جینگە ی شیاوی خۆیا دا ئەنی. خودا گفتوگۆ ئە ک لە گەڵ پیغمه‌مران، جاری بەهۆی فریشتە کانهووە، جاری بەبی فریشتە.

﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا﴾ وە هەر بەو جوهرە ی ئیمە سروشان نارد بۆلای پیغمه‌مرانی پیشوو، هەر بەو جوهرە ی ئیمە قورئانمان بە سروش رەوانە ئە کەین بۆلای تۆ بەهۆی جبر ئەیلەووە فەرمانی ئیمە بە تۆ رابگە یەنی، قورئان ناوبراو بە رۆح: لەبەر ئەوێ زیانە بۆ گیان و بۆ لەش.

﴿مَا كُنْتَ تَذَرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾ لە پێش ناردنی سروش بۆلای تۆ، تۆ نەتەزانی نامە ی خودا چ شتی کە و، دەستووری باوەر هێنان چۆنە و، بە چ جوهری بە دانیشتووانی رابگە یەنین.

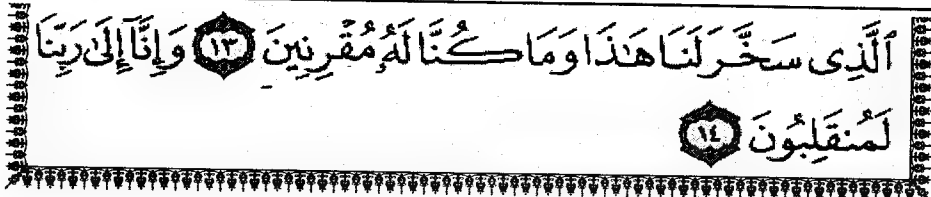
﴿وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نَوْراً يُهْدِي بِهِ مَنْ نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا﴾ وە بەلام ئیمە قورئانمان کردووە بە رووناکی یەک، ئیمە بەهۆی ئەو قورئانەووە رینگە ی راست نیشان ئە دەین بەهەر کەسێ ئارەزو ی بکەین لە بەندە کانی ئیمە.

﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ﴾ وە تۆ بانگی ئادەمیزاد بکە بۆلای رینگە ی راستی ئایینی ئیسلام، رینگە ی ئەو خودایە ی ئەو تۆ شتی لە ئاسمانە کان و لە زەوی دان هەربۆ ئەووە و، ئەو سەرپرەشتیان ئە کات، ئیو ئەگادار بن هەموو کارە کان هەر بۆلای خودا ئە گەرێتەووە، هەموو ئادەمیزاد بە گوێرە ی کردەوێ خۆیان پاداشت وەر ئە گرن.

﴿ سوره تی زو خروف ﴾

له مه كه هاتوته خواره وه. هه ندئ له زانايان نه ئين: جگه له ئايه تي (٤٤) له مه دينه
هاتوونه ته خواره وه. هه ندئ تريان نه اتين: جگه له ئايه تي (٥٤) له مه دينه هاتوونه خواره وه.
ژماره ي ئايه ته كاني (٨٩) ئايه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 حَمْدٌ ۝١ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝٢ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا
 لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝٣ وَإِنَّمَا فِي أَمْرِ الْكِتَابِ لَدَيْنَا
 لَعَلٌّ حَكِيمٌ ۝٤ أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا
 أَن كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ۝٥ وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي
 الْأَوَّلِينَ ۝٦ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيِّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ
 ۝٧ فَاهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَىٰ مَثَلُ الْأَوَّلِينَ
 ۝٨ وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ
 خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۝٩ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ
 مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝١٠
 وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يَقْدَرُ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيِّتًا
 كَذَلِكَ نُخْرِجُوكَ ۝١١ وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ
 لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ۝١٢ لَيْسَتُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ
 ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَنَ

بسم الله الرحمن الرحيم

به‌ناوی خودای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿حم﴾ مانای نه‌و پیتانه له سورته‌تی نه‌لبه‌قه‌ره و سورته‌کانی تردا روون کراونه‌ته‌وه. بیگومان قورئان له‌م پیته و له پیته‌کانی تر پیکهاتوه، به جوړئ که‌س ناتوانی وینه‌ی نه‌م قورئانه یا سئ نایه‌تی لی‌دابئی، بۆ نه‌وه‌ی نه‌و که‌سانه نه‌لین: نه‌م قورئانه دانراوی موحه‌مه‌ده. په‌کیان بکه‌ویت.

﴿والكتاب المبين. إنا جعلناه قرآنا عربيا لعلكم تعقلون﴾ سویندم به‌و نامه‌یه فهرمانه‌کانی خودا و ریگه‌ی راست و چاک جوئ نه‌کاته‌وه له ریگه‌ی ی چه‌دوت و کرده‌وه‌ی خراب، به‌راستی نیمه قورئانمان نارده‌وته خواره‌وه به زمانی عه‌ره‌بی، بۆ نه‌وه‌ی ئیوه ماناکه‌ی بزاسن و، به‌باشی بیربکه‌نده‌وه له مانا و ناوهرؤکی نایه‌ته‌کانی و له ناموزگاری و یاسا و ده‌ستوره‌کانی. بۆ ناگاداری: وینه‌ی نه‌م نایه‌ته له نایه‌تی (۷)ی سورته‌تی یوسوف و له نایه‌تی (۱۱۳)ی سورته‌تی تاها و له نایه‌تی (۳)ی سورته‌تی سوژده و له نایه‌تی (۷)ی سورته‌تی شورادا، دوپات کراونه‌ته‌وه، هاتنه‌خواره‌وه‌ی قورئان به زمانی عه‌ره‌بی نه‌وه ناگه‌یه‌نی که نه‌م قورئانه هه‌ر بۆ نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب نه‌یرا بی. به‌لکه‌ر بۆ نه‌و مه‌به‌سته‌یه که دانیش‌توانی مه‌که که پیغه‌مه‌ر له‌ناو نه‌واندا بوه، په‌که‌م جار نه‌وان له ماناکه‌ی بگهن، که به زمانی پاراوی خو‌یان هاتوه‌ته خواره‌وه. که‌چی له توانای نه‌واندا نی‌یه وینه‌ی نه‌م قورئانه یا سئ نایه‌تی دابین.

﴿وإنه في أم الكتاب لدينا لعلي حكيم﴾ وه به‌راستی قورئان وه‌رگیراوه له ناو نامه‌یه‌کدا که له‌وحه‌له‌حفوزه سه‌رچاوه‌ی هه‌موو ئاسمانی‌یه‌کانه، له‌لای نیمه پاریزراوه له ده‌ستکاری و گزران، پله‌وپایه‌یه‌کی زۆر به‌رزی هه‌یه به‌رانبه‌ر به نامه‌کانی تر، په‌ک خه‌ری دوژمنانی پیغه‌مه‌ره، خاوه‌نی زانست و زانیاری‌یه‌کی بی‌وینه‌یه، هه‌مو نایه‌ته‌کانی له جیگه‌ی شیاوی خو‌ی‌دا دانراون. ﴿أفطرب عنكم الذكر صفحا أن كنتم قوما مسرفين﴾ نایا دوا‌یی نیمه واز له ناموزگاری و له ترساندنن ئیوه نه‌هین به واز لیه‌نان به جوړئ له تاوانی ئیوه ببورین، قورئان نه‌یرینه خواره‌وه، فهرمانتان بی‌ته‌ده‌ین به کردنی کاری چاک و نه‌کردنی کاری خراب؛ له‌به‌ر نه‌وه‌ی ئیوه تا‌میکن له سنوور ده‌رچوو زۆر نه‌زانن.

﴿وكم أرسلنا من نبي في الأولين﴾ و نیمه زۆر که‌سمان له پیغه‌مه‌ران ره‌وانه‌کرد و له‌ناو نه‌ته‌وه‌کانی رابردوودا بۆ‌لای نه‌وان و، هه‌موویان پیغه‌مه‌ره‌کانی خو‌یانیان به‌درؤ نه‌خسته‌وه.

ته‌فسیری زمان‌کۆبی

﴿ وما یأتیهم من نبی إلا کانوا به یستهزؤن ﴾ وه هیچ پیغمه ری نه چوه بۆلای نه ته وه کانی پیشوو مه گهر نه وه نه ته وانه گالته یان نه کرد بهو پیغمه مرانه، هدر بهو جو ره ی قوره شیه کان گالته به تو نه کهن.

﴿ فأهلکنا أشد منهم بطشا ومضى مثل الأولین ﴾ دوایی تا قمی کمان له ناو بردن و زور به هیز تر بوون و چه و ژماره یان له بت پرستانی قوره ش زور تر بو و، وینه و به سه رهاتی گهلانی رابردوو له قورئاندا باسیان کراوه، له بهر نه وه ی نه م گله ی تو بیر بکه نه وه و ناموز گاری وه ر بگرن.

﴿ ولئن سألتهم من خلق السماوات والأرض ليقولن خلقهن العزیز العلیم ﴾ وه نه گهر تو پرسیار له م گله ی خو ت بکه ی چ که سی ئاسمانه کان و زهوی دروست کردوه له وولامی تودا نه لین: خودایه کی زور به ده سه لات، زانا به هه موو شتی دروستی کردوون، که چی جگه ی خودا نه بهر ست و بروایان وایه ناتوانی مردووان زیندوو بکاته وه دوای مردیان.

﴿ الذی جعل لکم الأرض مهذا وجعل لکم فیها سبلا لعلکم تهتدون ﴾ خودا که سیکی نه وتو یه زهوی دروست کردوه بۆ ئیوه به جیگه ی دانیشتن بۆتان و، دروستی کردوه بۆ ئیوه له زهوی دا چه ندین ریگه یه، شاره زایی وه رگرن به هو ی نه وانه وه برۆن بۆ هدر جیگه یه ئاره زۆتان بی.

﴿ والذي نزل من السماء ماء بقدر فأنشربا به بلدة ميتا كذلك تخرجون ﴾ وه که سیکی نه وتو یه نار دوو یه تیه خواره وه له هه وری ئاسمانه و ئاوی به نه ندازه ی پیوستی ئیوه و ژئانتان، نه نه ونده زۆری و نه نه ونده که مبی ئازارتان بدا، دوایی ئیمه بهو ئاوه زیندوو نه که ی نه وه جیگه و شاریکی مردووی بی شینایی و بی دره خت به هاتنه دهره وه ی رووه کی جو راو جو ر، هدر بهو جو ره ش ئیوه له گۆره کانتانا نه هیرینه دهره وه به زیندووی.

﴿ والذي خلق الأزواج کلها وجعل لکم من الفلک والأعنام ما ترکبون ﴾ وه که سیکی نه وتو یه دروستی کردوه بۆ ئیوه هه موو جو ره جوتیه له گیانداران و بی گیان: هاوین و زستان. شهو و رۆژ. شیرین و تال. نیر و می. هه تا دی دروستی کردوه بۆ ئیوه له که شتی یه کان و جواریکان شتی ئیوه سواریان بین، ههروه ها جگه ی نه وایش له فرو که و ترۆمیل و جگه ی نه وایش.

﴿ لتستوا علی ظهوره ثم تذکروا نعمة ربکم إذا استویتم علیه ﴾ له بهر نه وه ی ئیوه له سه ر پشتیان ئارام بگرن و دانیشن له سهریان، بۆ هاتو چۆتان و پهیدا کردنی گوزهرانتان، له پاشان ئیوه بیز له چاکه ی پهروه ردگاری خو تان بکه نه وه هدر کاتی ئیوه دانیشن له سهریان و به کارتان هینان بۆ خزمه تکردنی خو تان.

﴿ وتقولوا سبحان الذی سخر لنا هذا وما کنا له مقرنین وإننا إلی ربنا لمنقلبون ﴾ وه له بهر نه وه ی ئیوه سوپاسی خودا بکه ن و ئیوه بلین: چاک و دووری له کاری نارهوا بۆ که سیکی نه وتو بی نه و شته ی ئیمه سودی نه بینین و بۆی رامکردوین و، ئیمه توانای رامکردنی نه م شتانه مان نی یه نه گهر میهره بانی تو نه بی و، ئیمه بۆلای پهروه ردگاری خو مان نه گهرینه وه.

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنْ الْأِنْسَانُ
 لَكَفُورٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾ أَمْ آتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَنَكُمْ
 بِالْبَنِينَ ﴿١٦﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
 ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾ أَوْ مِنْ يُنْشَأُ فِي
 الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٨﴾ وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ
 الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنثًا أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ
 شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ ﴿١٩﴾ وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ
 مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْ أَلَيْسَ لَهُمْ
 كِتَابٌ مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢١﴾ بَلْ قَالُوا
 إِنَّا وَجَدْنَاهُ آبَاءَ نَا عَلَيَّ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٢﴾
 وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا
 إِنَّا وَجَدْنَاهُ آبَاءَ نَا عَلَيَّ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾
 قُلْ أُولَئِكَ جِئْتُكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قَالُوا
 إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٤﴾ فَأَنزَلْنَا مِنْهُمْ فَانظُرْ كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾

﴿ وجعلوا له من عبادہ جزا ان الإنسان لکفور مبین ﴾ وہ له گدل تدویشدا بت پەرستان
 نهلین: خودا ناسمانه کان و زهوی دروستکردووه، هه ندئی له به ننده کانی خودا به پارچه ده له خودا
 دانه نین و، لایان وایه فریشته کان کچی خوان و به شیکن له خودا و، به راستی ناده میزاد
 باوهریان به چاکه کانی خودا نی به به سه ریانه وه.

تهفسیری ز مناکوی

﴿ أم اتخذ مما يخلق بنات وأصفاكم بالبنين ﴾ ئایا خودا چۆن وه رگری هندی لهو شتهی خۆی و دروستی کردوه به کچ بۆ خۆی که لای ئیوه بێ نرخه و، ئیوه ههلبیزین بۆ خۆتان کورتان بداتی که لای ئیوه بهریزن، ئه و جزره بیره ی ئیوه زۆر ناره وایه و، ئیوه زۆر تاوانبارن، خودا منالی نه بوه نه کور و نه کچ.

﴿ وإذا بشر أحدهم بما ضرب للرحمن مثلا ظل وجهه مسودا وهو كظيم ﴾ وه هه ر کاتی موزده بدرایه به یه کێ له بت په رستان به له دایکبوونی شتی ئه و دای ئه نا به وینه و پارچه یه له خودا، روی ئه و که سه له خه فته رهش هه لئه گه را و، ده روونی پر ئه بوو له رق و خه فته تی ئه وه ی کچی بوه.

﴿ أومن ينشأ في الحلية وهو في الخصام غير مبين ﴾ ئایا ئیوه ی بت په رست و نه زان مینه یه کێ ئه و تو برا زینته وه و، به خیو بکری ئه یکه ن به به شی خودا و، ئه و ژنه له کاتی گفتو گو و ئاژاوه دا به ئاشکرای ئاتوانی به رگری له خۆی بکا و مه به ستی خۆی روون بکاته وه.

﴿ وجعلوا الملائكة الذين هم عباد الرحمن إناثا أشهدوا خلقهم سكتب شهداتهم ويسألون ﴾ وه بت په رستان ئه و فریشتانه ی ئه و تو به نده ی خودای به خشنده ن ئه یان که ن به ژن و به کچی خودا، ئایا بێ باوه ران ئاماده ی کاتی درووستکردنی ئه وانبوون هه تا بلین: ژنبوون و پساوین، ئاماده بوونه که یان ئه نو سرئ و تو مار ئه کرئ له نامه ی کرداریانا و، له روژی دوا ییدا داوای جوړی ئه و ئاماده بوونه یان ئی ئه کرئ.

﴿ وقالوا لو شاء الرحمن ما عبدناهم ﴾ وه بت په رستان ئه یان ووت: ئه گه ر خودای خاوه ن به خشنده ئاره زۆی بکرا یه ئیمه ئه و بتانه و فریشتانه مان ئه ئه په رست و، زۆری ئی ئه کردین نه یان په رستن، زۆر نه زان و گومان یان وایه ئاده میزاد به ردو دره ختی بیگیانه و شایسته ی پاداشت و تۆله نین، ئاده میزاد و خاوه نی ئه قلن چا ک و خراپ جوئ ئه که نه وه.

﴿ ما لهم بذلك من علم إن هم إلا يخرصون ﴾ بت په رستان هه چ جزره زانیاری و به لگه یه کیان نه که خودا رازی بوه بۆ په رستی ئه و بتانه و ئه و فریشتانه، ئه و ان هه چ جزره به لگه یه کیان نه فریشته کان ژن و په رستیان دروسته جگه ی له وه ی درۆ ئه که ن له و گفتو گو یه دا.

﴿ أم آتيناهم کتابا من قبله فهم به مستمسكون ﴾ ئایا ئیمه ناردو ومانه بۆ لای ئه و ان نامه یه له ئاسمانه وه له پیش قورئانه وه بیژرابی فریشته کان کچی خوان؟ دوا یی ئه و ان ده ست بگرن به و نامه یه و کاری بێ بکه ن. بیگومان نیانه.

﴿ بل قالوا إنا وجدنا آباءنا على أمة وإنا على آثارهم مهتدون ﴾ به لکو ئه و ان ئه لین: به راستی ئیمه با و با پیری خو مانان ده سته و تو وه له سه ر ئه م ئایینه و ئه م ریگه یه بوون و، به راستی ئیمه شاره زایی و وه ر ئه گرین له سه ر کار و کرده وه ی ئه و ان و، دوا ی ئه و ان ئه که وین و، واز له و ئایینه ی ئه و ان نایه رن.

﴿ و كذلك ما أرسلنا من قبلك في قرية من نذير إلا قال مترفوها إنا وجدنا آباءنا على أمة وإنا على آثارهم مقتدون ﴾ وه هدر بهو جوړه ی نیمه تو مان ره وانه کردوه. نیمه له پیش تو و هیچ پیغمه ریکمان ره وانه کردوه له ناو هیچ گوندیکا، دانیش تو وانی نهو گونده ی ترساندیی له بی فرمانی خودا، ساماندار و سهر و که کانیا ن نه یان ووت: به راستی باو بایی ری خو مانمان ده ست که و تو وه له سهر نیمه نایینه و نیم ریگدیه و، به راستی نیمه له سهر پاشا وه و کاری نه و انین و دوا ی نایینی نه و ان نه که وین.

﴿ قال أولو جنتکم بأهدی مما وجدتم علیہ آباءکم ﴾ تو بلتی بهو بی باوهرانه: نایا نه گهر من به نایینیکی راست تر له م نایینه نیمه باو بایی رانی نیو ه مان ده ست که و تو وه له سهری، بیم یو لاتان هدر دوا ی نه و ان نه که و ن و، باوهر به خودایه کی ته نها نایدرن؟

﴿ قالوا إنا بما أرسلتم به کافرون فانقمنا منهم فانظر کیف کان عاقبة المکذین ﴾ بی باوهران له بریتی نه و ی بیر که ندوه له فهرمو وده ی پیغمه ره که یان ووتیان: نیمه باوهرمان به شتی نیه نیو ه بهو شته نیرا و ن بولای نیمه، دوا ی نیمه تو له مان له بی فرمانه کانی نه و ان کرده وه بنه برمان کردن، دوا ی تو ته ماشا بکه چون بو وه پاشه روژی نهو که سانه پیغمه ره کانی خو یانیا ن به در و خسته ته وه، تو نارام بگره به راستی نایینی تو سه ره نه که و ی به سهر نهو نایینه پوچه ی نه و اندا.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ
إِنِّي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيِّدِي
وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ ۚ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾
مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَيَاتٍ مَّا جَاءَ هُمْ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢٨﴾
وَلَمَّا جَاءَ هُمْ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٩﴾ وَقَالُوا
لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ الْقُرَيْشِ لَكُنَّا بِكُمْ
يَقْسِمُونَ رَحْمَتُ رَبِّكَ تَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَّعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ
بَعْضًا سُلْطَانًا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾ وَلَوْلَا

أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ
لَبِئُوتِهِمْ سُقْفًا مِّن فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾
وَلَبِئُوتِهِمْ أَبْوَابًا وَسُرَرًا عَلَيْهَا يَتَكَبَّرُونَ ﴿٣٤﴾ وَزُخْرَفًا وَإِن
كُلَّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَّعَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عِندَ رَبِّكَ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

﴿ واذ قال ابراهيم لآبيه وقومه انني براء مما تعبدون ﴾ وه توبیری نهو کاته بکهره وه
نیراهیم به باوکی و به تاقمه کهی خزی ووت: به راستی من بیزارم لهشتی نیوه نهی پهرستن جگه
له خودایه کی نهوتو منی درووست کردوه.

﴿ إلا الذي فطرني فإنه سيهدين وجعلها كلمة باقية في عقبه لعلهم يرجعون ﴾ به راستی نهو
خودایه منی درووست کردوه شاره زایی من نه کا بؤلای ریگهی راستی نایی نیسلام و، نیراهیم
یه کیتی خوی کرد به ووشه یه بهرده و امبی له ناو نهو مندا لانهی له دوای خویه وه پهیدا نه بن،
نه وه بو هندی له مناله کانی له سهر نایینی نه ومانده وه، داوایان له ناده میزاد کرد بؤلای یه کیتی
خودا، بو نه وهی نهو مندا لانهی نهو بگهرینه وه بؤلای یه کیتی خودا و واز له بت پهرستی بهین.

﴿ بل تمتع هؤلاء وآباءهم حتى جاءهم الحق ورسول مبين ﴾ به لام من نه وانهی نیستا
ماونه ته وه له سهر بت پهرستی خویان و باوکیانم بهر خوردا کردوه و مؤله تم دان هه تا چو بؤلای
نهوان قورئان و پیغه مهرئ فهران و یاسا و فهرموده ی خودایان بو روون بکاته وه.

﴿ ولما جاءهم الحق قالوا هذا سحر وانا به كافرون ﴾ وه کاتی چوو بؤلایان قورئان و
راستی نایینی نیسلام نهو بت پهرستانه ووتیان: نهو قورئانه یه جادوویه کی ناشکرایه و، به راستی
نیمه باوه رمان بهو قورئانه نایهرین و، به بی نرخ ته ماشای قورئانان کرد.

﴿ وقالوا لولا نزل هذا القرآن على رجل من القريتين عظيم ﴾ وه بت پهرستانی قوره یش
ووتیان: بو نهو قورئانه نه نیرا وه ته خواره وه بو سهر پیاوکی گه وره ی نهو دوو گونده ی مه که و
تایف که خاوه نی دارایی و کهس و کاری زورن، چو هاته وه ته خواره وه بو سهر موحه مه د که
هه زاره.

بت پهرستان گومانیان و ابو، له بدر نه وه ی پیغه مهرایه تی پله یه کی گه وره یه پیویسته بدرئ به
که سیک ی گه وره و ناودار و خاوه نی سامانب، وینه ی وه لیدی کوری موغه یه ره له مه که و،
عوره ی کوری مه سعود له تایف. به نه قلی ناته وای خویان وایان نه زانی ساماندار نه بی کهس

خواهونی ریز نی.یه. نهیان ئەزانی سامان نابیتە هۆی ریز، چونکە چاک و خراب و تاوانبار ئەبنە
خواهونی سامان، پلە ی پێغمەرایەتی شایستە ی کەسیکە خواهونی گیانیکی پاکیی وینە ی موحمەد
ﷺ.

﴿أهم يقسمون رحمة ربك نحن قسمنا بينهم معيشتهم في الحياة الدنيا﴾ ئایا ئەو بێ باوەرانه
چاکە و پێغمەرایەتی پەرودەگاری تۆبەش ئەکەن، هەتا بە ویستی خۆمان بێدەن بە کەسێ
نارەزویان هەبێ، ئیمە ژیان و گۆزەرانی ئەوان بەش ئەکەین لە نیوان ئەواندا لە زیندەگانی
جیهاندا. کە ئەوان ناتوانن ژیانی خۆیان بێد بەریوە کە تاییبەتە بە خۆیانەوه. ئیتر چۆن ئەتوانن
پلە ی پێغمەرایەتی بدەن بە کەسێ خۆیان بیانەوێ. کەواتە ئیمە بە گوێرە ی ویستی خۆمان
هەندێ کەس ئەکەین بە ساماندار و هەندێ تر بە هەژار و بێ سامان، هەندێ بە خواهونی هیز و
هەندێ بە لاواز. هەر بەو جۆرە ی پێغمەرایەتی بە دەستی ئیمە یە و، کەس ناتوانێ بەرگری لە
فەرمانی ئیمە بکا لە سەر بە خشی نی پلە و پایە ی هەردوو جیهان.

﴿ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات ليتخذ بعضهم بعضا سخريا ورحمت ربك خير مما يجمعون﴾ وه ئیمە پلە و پایە ی هەندێ ئادەمیزاد بەرز ئەکەینەوه بە سەر هەندێ تریان،
هەندیکیان بە سامانی زۆر و هەندیکیان بە سامانی کەم، هەندیکیان بە کار بە دەست و هەندیکیان
بە کار گوزار. هەندیکیان بە زیرەك و هەندیکیان بە تەمەل، لەبەر ئەو ی هەندیکیان هەندێ
تریان بە کاربەین لە سوودی هەردوولایان، بە گوێرە ی توانای خۆیان پێوستی یە کتری جی بە جی
بکەن لە جیهاندا، تەنها کەسێ بۆ ناگوێجی هەموو شتی بزانی و هەموو کارێ بکا. بە لکو
پێوستی هەیه بە یارمەتی دانی جگە ی خۆی لە هەندێ کاردا، پێغمەرایەتی و چاکە ی
پەرودەگاری تۆ بۆ تۆ چاکترە لە شتی ئەوان کۆی بکەنەوه لە سامان و دارایی و، گەورە یی و
رۆزی لە چاکە کانی خودایە ئەک لەو شتی ئەوان کۆی بکەنەوه.

لەبەر بەرژەوهندی ئادەمیزاد بە گشتی: خوای مەزن هەندیکیان ئەکا بە پیشە ساز و
هەندیکیان بە بازرگان. هەندیکیان بە جوتیار و هەندێ تریان بە پزشکیك، هەندێ بە ئەندازیار
هەندێ بە پارێزەر، هەندێ بە مامۆستا و هەندێ بە قوتابی، هەندێ بە فەرمانرەوا و هەندێ بە
کارمەند، هەریە کەیان پێوستی ئەوانی تر دابین بکەن لەبەر بەرژەوهندی گشتی.

﴿ولولا أن يكون الناس أمة واحدة﴾ وه ئەگەر لەبەر ئەو ئەبوابە کە ئادەمیزاد هەموویان
کۆبۆنایەتەوه لە سەر بێ باوەری و بۆنایە یە یەك تاقم و، وازیان لە رۆزی دوا یی بهینایە، کاتی
چاویان بە بێ باوەران بکەوتایە لەناو گۆزەرانی خۆش ئەژین لە جیهاندا و، دلیان بۆلای ئەو
خۆشی یە نەرۆشتایە.

﴿لجعلنا لمن يكفر بالرحمن لبيوتهم سقفا من فضة ومعارج عليها يظهرون﴾ بە راستی ئیمە
ئەمانبە خشی بە کەسێ باوەر نەهینی بە خودای خواهونی بە خشنە، سەریان و روبەری
کۆشکە کانیان لەز بوو بە چەندین پلیکانە، لەوانەوه سەرکەون لە قاتی خواوەوه ی
کۆشکە کانیان بۆ قاتی سەرەوه.

﴿ولبيوتهم أبوابا وسررا عليها يتكئون و زخرفا﴾ وه ئیمە ئەمان بە خشی چەندین دەرگا بە
کۆشکە کانی ئەوان و، زیر بۆ رازاندنەوه یان و، چەندین کورسی و قەرەویلە پال بەدەوه

له سهریان و له سهریان بجهون و، هه موو شتیکی تری نایاب؛ چونکه نه وانه هه موویان بی نرخن لای نیمه.

﴿ وإن كل ذلك لما متاع الحياة الدنيا والآخرة عند ربك للمتقين ﴾ وه به راستی نه وانه ی باسکران له جوړی نهو کۆشکانه رابواردنی ژیاڼی جیهانه و بهرده وام نابی و بی نرখে و، پاداشتی روژی دواپی لای په روهردگاری تو بو نهو که سانه یه له خودا نه ترسن و خوځیان له گونا نه پاریزن.

وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِضْ لَهُ شَيْطَانًا
فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾ وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ نَا قَالَ يَلَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ
بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَيَنْسُ الْقَرِينَ ﴿٣٨﴾ وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ
إِذْ ظَلَمْتُمْ أَتَكْمُرُ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ
الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْأَعْمَىٰ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٠﴾
فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْقِمُونَ ﴿٤١﴾ أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي
وَعَدْتَهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾ فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ
إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾ وَإِنَّ لَكَ لَدُنَّا وَلَقَوْمًا
وَسَوْفَ تَسْعَلُونَ ﴿٤٤﴾ وَسَعَلَ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا
أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهًا يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾

﴿ ومن يعش عن ذكر الرحمن نقض له شيطاناً فهو له قرين ﴾ وه هه كهس واز له قورنای خودای خواوند به خشنده ی بهین و خوی له ناستی کویریکا، نیمه بو نهو که سه ناماده نه که یڼ شهیتانی ده ستلا ت پیدانه کا به سهریان، دواپی نهو شهیتانه نه بی به هاو نشینی و لپی جوئ ناپیته وه له جیهاندا و، فریوی نه دا و کاری خرابی پی نه کا.

﴿ وإنهم لیسودونهم عن السبیل و یحسبون أنهم مهتدون ﴾ وه به راستی نهو شهیتانانه دوا که و تروانی خوځیان لانه دهن له ریگه ی باوهره ڼیان و له ریگه ی شاره زایی یاسای قورنای و، گومان نه بدن که به راستی خوځیان ریگه ی راستیان وه رگرتو وه و، شهیتان فریوی دا ون.

﴿ حتی إذا جاءنا قال يا ليت بيني وبينك بعد المشرقين فبئس القرين ﴾ ههتا کاتی ئیمه دواکه و توی ئه و شهتانه زیندوو نه کهینه وه له رۆژی دوایدا بۆلای ئیمه بۆ پرسیار و سزا، نهلی: خۆزگایه نیوانی من و نیوانی تۆ، به نه ندازه ی دوری خۆرئاوا و خۆرهلآت بوایه، دوا یی به شهتانه نهلی: تۆ خراپ و هاو نشینی بوی بۆ من.

﴿ ولن ينفعكم اليوم إذ ظلمتم أنكم في العذاب مشتركون ﴾ وه هاو به شبورنی ئیه وه له ناو سزای ناگری دۆزه خدا سود به ئیه نابه خشی له م رۆزه ی دوایدا، کاتی ئیه سته متان له خۆتان کردوو له جیهاندا، هه م یه کتی له ئیه وه به شی ته واری خۆتان له سزای ناگر وه ره نه گرن.

﴿ أفانت تسمع الصم أو تهدي العمي ومن كان في ضلال مبين ﴾ ئایا دوا یی تۆ نه توانی راستی بیسینی به که سی خۆی که ر کردی، با نه توانی شاره زایی پساویکی کویر بکه ی بۆلای ریگه ی راست و، یا له ناو گو ماری یه کی ناشکرای وایی که به بی با وه ر بمری له جیهاندا، دوا یی تۆ دلی خۆت به بۆ نه ی بی با وه ری ئه و که سانه وه ته نگ مه که.

﴿ إنا نذهب بك إنا منهم منتقمون ﴾ دوا یی نه گهر ئیمه تۆ به به نه وه بۆلای خۆمان و، جیهان به جی به یلی، به ر له وه ی سزادانی ئه وان بیینی، به راستی تۆ له له وان نه کهینه وه و، له هه ردوو جیهاندا سزایان نه ده ی.

﴿ أو نرينك الذي وعدناهم إنا عليهم مقتدرون ﴾ یا نه گهر ئیمه بمانه وئ ئه و شته ی ئه و تۆ ئیمه ئه و ناغان بی ترساندوو، نیسانی تۆی به ی به ر له مردنی تۆ و جیهان به جی بیلی، دوا یی به راستی ئیمه توانامان به سه ر سزادانی ئه و نا ودا هه یه، هه روایشوو هه ندی له و سزایانه تووشی بی با وه رانیو، هه ندیکیان کوژران و دیلکران.

﴿ فاستمسك بالذي أوحى إليك إنك على صراط مستقيم ﴾ دوا یی تۆ ده س بگه ره به و قورئانه ی ئه و تۆ به سه ر و ش نیرا وه بۆلای تۆ، با نه وانی ش به درۆت بجه نه وه، به راستی تۆ له سه ر ریگه ی راستیت و خودا یار مه تیت نه دا.

﴿ وإنه لذكر لك ولقومك وسوف تسألون ﴾ وه به راستی قورئان ریزه بۆ تۆ و بۆ که سی کاری بی بکا له تا قمی تۆ، با وه ری بی به یی و، دوا یی ئیه پرسیار تان لی نه کری له رۆژی دوایدا، ئایا ئیه کارتانه کردوو به یاسا کانی.

﴿ واسأل من أرسلنا من قبلك من رسلنا أجعلنا من دون الرحمن آلهة يعبدون ﴾ وه تۆ پرسیار بکه له و که سانه ی با وه ریان هینا وه به پیغه مه ران ئیمه ره وانه مان کردوو له پیش تۆ و له پیغه مه ره کانی ئیمه. ئایا ئیمه دامان نا وه چه ند خودایه پهر سه ر تین له جگه ی خودایه خوا وه نی به خشنده یی به بۆ هه موو بوونه وه ران.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا

مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ

رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بَيِّنَاتٌ إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾
وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُمْ
بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا يَا تَيْتَابُ السَّاحِرِ ادْعُ لَنَا
رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ
الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿٥٠﴾ وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ
قَالَ يَنْقُومُ آلِيسَى لِي مُلْكٌ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾ أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ
وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾ فَلَوْلَا أَلْقَى عَلَيْهِ آسُورَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ الْمَلَأُ بِكَ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾ فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ
فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾ فَلَمَّا آسَفُونَا
أَنقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾ فَجَعَلْنَاهُمْ
سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

﴿ ولقد أرسلنا موسى بآياتنا إلى فرعون وملئه فقال إني رسول رب العالمين ﴾ وه بهراستی
نیمه موسامان رهوانه کرد بولای فرعون و تاقمه بهناوبانگه کانی فرعون بهچند کاری بهک
خهری ناشکرای نیمه، دوابی موسا ووتی بهوان: بهراستی من پیغمههری پهروهردگاری همو
بونوهوانم، موسایش وهک تو کهم سامنبوو. کهوانه ههزاری و کهم سامانی لای خودا بهریزه.
﴿ فلما جاءهم بآياتنا إذا هم منها يضحكون ﴾ دوابی کاتن موسا چو بولایان بهو کاره
ناشکرا و بهک خهرانهی نیمهوه، کوتوپر بهدین بیر کردنهوه لهوان بهو کاره بهک خهرانه
بینه کهنین و گالتهیان بین نه کردن.

﴿ وما نريهم من آية إلا هي أكبر من أختها وأخذناهم بالعذاب لعلهم يرجعون ﴾ وه نیمه
نیشانی فرعون و تاقمه کهیمان نه نه دا هیچ سزا و نیشانهیه مه گهر دوابیان گهوره تربوو لهوهی
پیشویان و، نیمه نهوانم توشی سزا کرد بهک له دوابی بهک بز نهوهی له بین باوهری بگهریتهوه

و، واز له بی‌فرمانی خودا بهین به‌هوی ئه‌و سزایانه‌وه که بریتی بوون له‌مانه: لافاو. کوله. نه‌سپن. بۆق. خۆین. گۆرانی دهم و چاویان. چهند سالی گرانی. بۆیه داویان له موسا کرد داوا بکات ئه‌و سزایانه له‌سه‌ریان هه‌لگیرئ.

﴿وقالوا یا ایها السّاحر ادع لنا ربک بما عهد عندک اننا لمسهّدون﴾ وه کاتی فیرعه‌ون و تاقمه‌که‌ی ئه‌و سزایانه‌یان نه‌بینی ئه‌یان ووت: ئه‌ی که‌سێ که تۆ جادو‌گه‌ری: له په‌روه‌ردگاری خۆت داوا بکه به‌هوی ئه‌و به‌لینه دراوه به‌تۆ، که تۆ پیغه‌مه‌ری پارانه‌وی تۆ وه‌رنه‌گیرئ په‌روه‌ردگاری تۆ ئه‌م سزایه‌مان له‌سه‌ر لایبا، به‌راستی ئیمه باوه‌رنه‌هین، داواکاری تۆ وه‌رنه‌گیرن.

﴿فلما کشفنا عنهم العذاب اذا هم ینکثون﴾ دوایی کاتی ئیمه ئه‌و سزایه‌مان لا‌برد له‌سه‌ریان به‌هوی پارانه‌وی موسا و، کو‌توپر به‌ی‌بیر کردنه‌وه په‌یمانی خۆیان‌یان شکاند و باوه‌ریان نه‌هینا به‌راستی موسا.

﴿ونادی فرعون فی قومه قال یا قوم الیس لی ملک مصر وهذه الأنهار تجری من تحتی أفلا تبصرون﴾ وه فیرعه‌ون دوا‌ی ئه‌وه‌ی کاره‌به‌ک خه‌ره‌کانی موسای بی‌نی، له‌ناو تاقمه‌که‌ی خۆیا جاری داو خوتبه‌ی بۆ خویندنه‌وه و، ووتی: ئه‌ی کۆمه‌ل و تاقمی من: ئایا پاشایه‌تی زه‌وی میسر و سامانی ئه‌م هه‌ریمه و، ئه‌م روبرانه ئه‌روا به ژیر ئه‌م کۆشکانه‌دا سامانی من نین، ئایا پاشایه‌تی من و هه‌ژاری موسا و، هیزی من و لاوازی موسا نابین؟

﴿أم أنا خیر من هذا الذی هو مهین ولا یکاد یمین﴾ به‌لکو بیگومان چاک‌ترم به‌هوی ئه‌م سامانه زۆره‌وه له‌م که‌سه‌ی ئه‌وتۆ لاواز و بی‌نرخه و شایانی سه‌رو‌کایه‌تی نیه و، نزیک نیه به‌توانی گفتو‌گۆی خۆی ئاشکرا بکات. ره‌وشتی میسر به‌کان به‌جۆرئ بو کاتی یه‌کیکیان بکر‌دایه به‌گه‌وره‌ی خۆیان، بازنه‌ی زیریان نه‌کرده ده‌ستی و ملوانکه‌ی زیریان نه‌کرده ملی و، ئه‌یانرازانده‌وه به‌خشلی جۆراو‌جۆر، بۆیه فیرعه‌ون ووتی:

﴿فلولا ألقي علیه أسورة من ذهب أو جاء معه الملائکة مقترنین﴾ دوایی ئه‌گه‌ر پله‌ی به‌رزى دراوه‌تی بۆ فره نادری به‌سه‌ر موسادا چهند بازنده‌ی له‌ زیر، دوایی به‌ چ جۆرئ داوا‌ی گه‌وره‌یی ئه‌کا و، ئه‌یه‌وی بی به‌ رابه‌ر و گه‌وره‌تان، به‌ی ئه‌وه‌ی خاوه‌نی زیر و نیشانه‌ی رابه‌ری پیوه‌یی، با ئه‌گه‌ر پیغه‌مه‌ر و رابه‌ره ئه‌بوا‌یه له‌گه‌ل موسادا بونایه‌ فریشته‌کان، له‌ دوا‌یه‌وه برۆشتایه له‌ناو پیاوه‌کانیا و، له‌و جۆئ نه‌بونایه‌وه.

﴿فاستخف قومه فأطاعوه إنهم کانوا قوما فاسقین﴾ دوایی فیرعه‌ون تاقمه‌که‌ی خۆی به‌ نه‌زان داناو ده‌ستی گرت به‌سه‌ر ئه‌قلیانا و، دوایی په‌یره‌وی فیرعه‌ونیان کرد له‌ به‌درۆ‌خسته‌وه‌ی موسا، به‌راستی تاقمی فیرعه‌ون تاقمی بون لایان دا‌بو له‌ ئایینی خوادا و په‌رستنی خوادا.

﴿فلما أسفونا انتقمنا منهم فأغرقناهم أجمعین فجعلناهم سلفا ومثلا للآخرین﴾ دوایی کاتی ئه‌و تاقمه ئیمه‌یان توره‌کرد به‌ کردنی گونا‌هی ناله‌بار، ئیمه تۆله‌مان له‌وان کرده‌وه و، شایانی

سزابون. دوا بی نه وانمان به گشتی خنکان به نای دهریای سور، دوا بی نه وانمان کرد به پیشه وای بی باوهران بولای ناگری دوزه خ و، به ناموز گاری کردن و تهمی کردن و بهند بو نه و که سانهی باوهر ناهمین به پیغمه ره کانیاں.

وَلَمَّا ضَرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ

مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾ وَقَالُوا ءَالِهَتُنَا

خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ

﴿٥٩﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ﴿٦٠﴾

وَلَإِنَّهُمْ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُتْ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ

مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾ وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ

﴿٦٢﴾ وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ

وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

﴿٦٣﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

﴿٦٤﴾ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا

مِّنْ عَذَابٍ يَوْمَ الْيَمِّ ﴿٦٥﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ

تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾

کاتی پیغمه ری خودا نایه تی (٩٨) ی سوره نبی (نه لئه نبیائی) خوینده وه به سدر قوره یشی به کاندای که نه فدرموی: ﴿﴾ به راستی نبوه و شتی نبوه نه پهرستن سوتهمه نی دوزه خن. قوره یشی به کان ووتیان: نه دم گفتو گزیهی تویه بو هدر پهرستراویکه له جگهی خودا، پیغمه ره ﴿﴾ فدرموی: به لی. ووتیان: که واته عیسا و عوزهیر و فرشته کان نه پهرستریں. نه وان بچنه ناو دوزه خ، با نیمهش و بنه کانیشمان بچینه ناو دوزه خ. خوی مهزن فدرموی:

﴿ولما ضرب ابن مريم مثلا إذا قومك منه يصدون﴾ وههركاتي عيساي كوري مهريدهم بهوينه نههينراوه له لايدهن ههندي له بت پهريستانهوه كه نهبيوت: عيسايش له لايدهن گاواره كانهوه نهپهريستري، كاتي نهويش بكري به سوتهمدي دوزهخ، نيمهيش رازين بچينه ناو دوزهخ، دوايي تاقمهكه ي تو له خوځشاندا دهنگيان بهريزه كردهوه و له يو نهو وينه هينانهوهيه.

﴿وقالوا آللهتنا خير أم هو﴾ وه قورهيشيه كان به پيغمههريان ووت ﴿الله﴾ نايما خوداكان ي نيمه چاكتزه لاي تو يا عيساي كوري مهريدهم؟ دياره عيساي كوري مهريدهم لاي تو چاكتزه، كه نهو بهچيته ناو ناگر كه نيمه و خوداكانان له گهل نهودا بين لهناو ناگري دوزهخدا رازين بهو كاره.

﴿ما ضربوه لك إلا جدلا بل هم قوم خصمون﴾ نهو وينهيان ناراسته ي تو نهئه كرد له بهر نهوه ي راستي دهسبكه وي بهلكو هدر له بهر نهوه يو دوزمنايه تي تو بكهن و گفتوگوي نابه جي ناراسته ي تو بكهن و، نه گينا نه يانزاني مديهستي تو لهو پهريستراوانه بته كاني نهوانه به تنها. بهلكو نهوانه تاقميكن دوزمني سهختي تو و گفتوگوي نارهوا له گهل تو به كارنه هين.

﴿إن هو إلا عبد أئمننا عليه وجعلناه مثلا لبني إسرائيل﴾ عيساي كوري مهريدهم بهو جوړه نيه نيوه نهيلين بهلكو بهنده ي دروست كراوي نيمهيه و، نيمه چاكه ي خوځمانان بهسهر داريژاو كردمان به پيغمهه و خودا نيه و، كردومانه به وينهيه كي سهريسينر يو بهنو نيسرائيليه كان و بهوينه بيگيرنهوه يو خويان و، بيكه ن به بهلگه لهسهر تواناي نيمه، به وينه ي نادهم نيمه بهيني باوك دروستمان كردوه. بهلام له جياتي نهوه ي له خودا برس، له بهاره ي عيسا و داكي عيساو، بوختاني وايا يو كردوون ناسمان برووخي.

﴿ولو نشاء لجعلنا منكم ملائكة في الأرض يخلفون﴾ وه نه گهر نيمه نارهو يو بكهين له جياتي نيوه فريشته كان دروست نه كهين و، نيوه لهناو نههين و نهوان له زهوي دا جيهگه ي نيوه نه گرنهوه، بي فهرماني خوا ناكهن و، نيمه پيوستسمان به نيوه و يه پهريستي نيوه نيه.

﴿وانه لعلم للساعة فلا تمترن بها واتبعون هذا صراط مستقيم﴾ بهراستي قورئان به نادهميرادي راگهياند وه روژي دوايي ديت، ههوالي داونه تي زور سامناكه. دوايي نيوه گومانان له پهيدا بوونيهه. بيگومان كهس نازاني چ كاتي روژي دوايي پهيدائه بي. بهلام قورئان ناگاداري نادهميرادي كردوه به هاتني نيشانه ي نزيكي هاتني روژي دوايي زورن: هاتنه خوارهوه ي قورئان. رهوانه كردني پيغمههري نيسلام. هاتنه خوارهوه ي عيسا. كوشتي دهجال له لايدهن عيساو. چهنه شتي تريش، دوايي نيوه دواي دهستوري من بكهون كه له لاي خواو بوم هاتوه، نهوه ي من له سهريمي ريگهيه كي راسته، نيوه نه گهيدني به ناوات وبهختياري ههردوو جيهاننان.

﴿ولا يصدنكم الشيطان إنه لکم عدو مبين﴾ وه شهيتان نيوه لانهدا له راستي و له كار كردن به ياساي قورئان. بهراستي شهيتان و دوزمنيكي ناشكراي نيوهيه و، هاتنتان نهدا يو كردني كاري خراب و قيزهون.

﴿ ولما جاء عيسى بالبينات قال قد جئتكم بالحكمة ﴾ وه كاتى عيسا به چند بهلگه ی
ناشکرا و کارى پهك خهر چو بۆلای بهنوئیسرئیلیه کان، بهوینه ی زیندوو کردنه وه ی مردووان،
رزگار کردنی بهله کاویه کان. هه والدانى به شته نهینی به کان. عيسا به بهنوئیسرئیلیه کانى ووت:
من هاتووم بۆلای ئیوه له لایه ن خودوو به یاسایکى پر له زانست و کار کردن به یاسای ئینجیل
که له لای خوداوه بۆم نیردراوه.

﴿ ولأین لکم بعض الذی تختلفون فیہ فاتقوا الله وأطیعون ﴾ وه من هاتووم بۆلای ئیوه
له بهر ئه وه ی به راستی رونی بکه مه وه هه ندی له و شته ی ئه و تو، بیروباوه رتان جیاوازه له و
شته دا، له باره ی یاسا و ده ستووری ئایینه وه، نهك له باره ی کاروباری جهانه وه، دواى ئیوه
له خودا بۆسن و بى فه رمانى خودا مه که ن و، پهیره وه ی من بکه ن له و کارانه دا من داواتان
لی نه که م.

﴿ إن الله هو ربی وربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم ﴾ به راستی خودا پهروه دگاری من و
ئیوه یه، دواى ئیوه هه ر ئه و په رستن، ئه مه ی من دواى له ئیوه ی نه که م ریگه ی راسته، ئیوه
نه گه ی نى به به ختیارى.

﴿ فاختلف الأحزاب من بینهم فویل للذین ظلموا من عذاب یوم ألیم ﴾ دواى ئاقمه بهك
گرتوه کانى گا ور و حوه کان له نیوخۆیا نا تیک چون و بیروباوه رى خرایان لی پهیدا بوه، جوه کان
نه یان ووت: عيسا منالیکی نا ئاساییه، ئه وه یش دژی بیروباوه رى موسلمانان و گا وره کانه.
گا وره کانیش له نیوخۆیا نا بون به سى ئاقم، نه ستوریه کان ئه لین: عيسا کورى خودایه،
یه عاقیبیه کان ئه لین: عيسا راسته وخۆ خودایه، مه لکانیه کان ووتیان: عيسا سى هه مى سى خودان.
خودا و، روحول قودس و، عيسا. دواى هاوار و سزای گران بۆ که سانیکى ئه و تو یه سته میان له
خۆیا ن کرد، له سزای رۆژیکى خاوه ن ئازار توشى ئه وان ئه بێ.

﴿ هل ينظرون إلا الساعة أن تأتيهم بغتة وهم لا يشعرون ﴾ به راستی قوره یشیه کان و
سته مکاران چاوه روانی هه چ شتى نا که ن مه گه ر چاوه روانی رۆژی دواى نه که ن، کو تو پر دیت
بۆلایان و، ئه وان هه ستى بى نا که ن. بیگومان ئه و کاته پاداشتی بى باوه رى و سته مکردنی خۆیا ن
وه ر نه گرن.

الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ
بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾ يَتَعَبَادُ لَخَوْفٍ
عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾ الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا
وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
مُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ

وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٧١﴾ وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾ لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾
إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾ لَا يُفْتَرَعُنَّهُمْ وَهُمْ
فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾
وَنَادَىٰ أَيْمَنُكَ لِيَقْضَ عَلَيْهِ نَارُكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَكِيدُونَ ﴿٧٧﴾ لَقَدْ
جَحَنَّاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَرِهُونَ ﴿٧٨﴾ أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا
فَأَنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾ أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ
وَرُسُلَنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُمُونَ ﴿٨٠﴾

﴿ الأخلاء یومند بعضهم لبعض عدو إلا المتقين ﴾ همدو دوست و خو شهوستان له کاروباری
جیهاندا لهم روزی دوایدا هندیکیان دوزمنی هندی تریان، جگه لهو کهسانه ی له خودا
ترساو و خوئیانیان له کردهوی خراب پاراستوه، لهو کهسانه دوستایه تیان برده وامه، به
پیچه وانه ی بی باوره ران.

﴿ یا عباد لا خوف علیکم الیوم ولا أنتم تحزنون ﴾ نهی لهو به ندانه ی من که خو تانسان له
گونه پاراستوه لهم روزی دوایدا هیچ ترسیکتان له سر نیه بو سزادانتان و، ئیوه خففت بو
هیچ شتی مه خو ن، به ناواتی خو تان نه گدن.

﴿ الذین آمنوا بآیاتنا وکانوا مسلمین ادخلوا الجنة أنتم وأزواجکم تحبرون ﴾ لهو به ندانه ی
من که سانیکی نهو تون باوره یناوه به نایده کانی نامه ی نیمه و به روزی دوا ی به نیازی پاکه وه
و، مل که چی فرمانه کانی نیمه بوون، ئیوه و خیزانه باوره دراره کانتان بچنه ناو به دهشت ئیوه
شادمان نه کرین به پاداشتی زور نایاب.

﴿ یطاف علیهم بصحاف من ذهب واکواب و فیها ما تشتهیہ الأنفُس وتلذ الأعین وأنتم فیها
خالدون ﴾ نه گیر ی به سهریانا چندن سینی زیر پر له خوارده مه نی نایاب و، به چندن
پدرخی پر له خوارده وه ی به تام و، له ناو به دهشتا هدیه شتی دهرونیان ناره زوی بکا و، چاویان
به بیننی گش بیته وه و، نهوان برده وامن له ناو لهو به دهشته دا، هتا هتا به.

﴿ وتلك الجنة التي أوردتموها بما كنتم تعملون لكم فيها فاكهة كثيرة منها تأكلون ﴾ وه نهو بههشتهی نهوتو بهخشاوه به نیوهه و کراوه به میراتی نیوه بههوی شتیکهوه بهه نیوه له جیهاندا کردوتانه له کاره چاکه کان بو نیوه ههیه له ناو نهو بههشتهدا میوهی نایابی جوراوجور، نیوه نهیان خوّن هه رکاتی ناره زوی بکهن.

﴿ إن المجرمين في عذاب جهنم خالدون لا يفتر عنهم وهم فيه مبلسون ﴾ به راستی تاوانباران له ناو سزای دوزه خدان و به بهرده و امی نهو سزایه سرکناری بو نهوان و، نهوان بی نهومیدن له رزگاری بونی نهو سزایه و له سهریان لاناچی.

﴿ وما ظلمناهم ولكن كانوا هم الظالمين ﴾ وه نیمه ستهمان لهو تاوانبارانه نه کرده له ناو نهو سزایه دان و، به لام خوین نهو که سانهن سته میان له خوین کردهوه، که واته شایستهی نهو سزایه، چونکه بی فهرمانی خودایان کردهوه.

﴿ ونادوا يا مالک ليقض علينا ربک قال انکم ماکثون ﴾ وه لهو کاته نا نهومیدی یه دا بانگ نه کهن له پاسهوانی دوزه. تو داوا بکه له پهروه رگاری خوّت فهرمانی مردن بدا به سه ر نیمه دا، بو نهوهی رزگارمان بیی لهم سزا سهخته، پاسهوانی دوزه خ نهلی: دانیشن له ناو نهو سزایه دا، به راستی رزگاری نیوه نابی.

﴿ لقد جنناکم بالحق ولكن اکثرکم للحق کارهون ﴾ خودا نه فهرموی بهو تاوانبارانه لهو کاته نا نهومیدی یه دا، به راستی نیمه هاتین بولای نیوه به کاریکی راسته وه که ناردنی قورئان و پیغمه ر بوو، به لام زورتر له نیوهه راستیان بی ناخو شبوو، باوه رتان نه هینا.

﴿ أم أبرموا أمرا فإنا مبرمون ﴾ بت په رستان به وه وه نه نه وه رستان راستی به درو بجه نه وه. به لام نهوان هه موو پیلانیک و کاریکی خراپیان فهرامه نه هینا بو له ناو بردنی پیغمه ر و نایینی نیسلام، دوابی به راستی نهو پیلاندهی نهوانمان پوچ نه کرده وه. نهو فهرموودهی خودایه له وه و هاتوه: بت په رستانی قوره ش بریاریاندا له هه ر هوزیکی قوره ش، پیایکی نازا و کارامه هه لبریرن و برؤن موحه مه د بکوژن، هه تا خوینه که ی بلاو بیته وه به ناو هه موو هوزه کاند، پیلانه که یان ساخته هینا و چون بو کوشتی پیغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ خوی مه زن و به توانا پیلانه که یان پوچ کرده وه و، به نه گبه تی خوین ته واو بوو.

﴿ أم يحسبون أنا لا نسمع سرهم ونجواهم بلی ورسلنا لدهیم یکتبون ﴾ نایا بت په رستان گومان نه بهن به راستی نیمه شاراوهی دلی نهوان چه ی نهوان نایسین، بهلی نیمه نه یان بیسین و ناگامان لیانه و، فرشته کانی نیمه نهوهی نهوان نه یلین و نه یکه ن له لای خوینا نه ینوسن و توماری نه کهن له سهریان له نامه ی کرداریان.

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ

الْعَبِيدِينَ ﴿٨١﴾ سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾ فَذَرَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ

الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌُ وَفِي الْأَرْضِ
إِلَهٌُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾ وَتَبَارَكَ الَّذِي لَمْ يَمْلِكِ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ
﴿٨٥﴾ وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفْعَةَ إِلَّا مَنْ
شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ
لَيَقُولَنَّ اللَّهُ فَاَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾ وَقِيلَ لَهُ كَيْفَ تَعْلَمُونَ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾ فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

﴿ قل إن كان للرحمن ولد فانا أول العابدين ﴾ تو بلی بهو بت په رستانه فرشته کان
نه په رستن گومانیان وایه کچی خودان و، بهو گاوارانه ش بلی که مه سیح نه په رستن و گومانیان
وایه کوری خواجه: نه گدر خدای خاوهن به خشنده منالی هه بویه، دوا بی من یه که مین که س
نه بووم ریزی نهو مناله بگرم. به لام بیگومان خودا خاوهنی منال نه بووه و نایشی. که واته من
خوا نه په رستم به تهنه و ناگو نچی خودا منالی بی.

﴿ سبحان رب السموات والأرض رب العرش عما يصفون ﴾ پاکی و دوری بو
په روه رد گاری ناسمانه کان و زهوی یه، په روه رد گاری هه موو بوونه و ه رانه، له شتی بی باوه ران
باسی نه کهن و، گومانیان وایه خودا منالی هه یه، خوی مه زن لهو شته ناشایسته یه دووره.
﴿ فذرهم يخوضوا ويلعبوا حتى يلاقوا يومهم الذي يوعدون ﴾ دوا بی تو واز لهو بی باوه رانه
بهینه باده ست بکهن به گفتو گوی پروپوچ و بچه ناوکاری ناره وای خویان و، یاری خویان
بکهن له جیهاندا به ناره زوی خویان، هه تا نه گن بهو روژه ی نهو تو ی خویان به لینی پی دراوه
تووشی نهوان نه بی که روژی دوا یه، نهو کاته چاک و خراییان بو نه که وی و پاداشتی خراپه ی
خویان و ه رنه گرن.

﴿ وهو الذي في السماء إله وفي الأرض إله وهو الحكيم العليم وتبارك الذي له ملك
السموات والأرض وما بينهما ﴾ وه خودا که سیکی نهو تو یه شایسته ی په رسته به تهنه له
ناسمانه کان و له زهوی دا له جگه ی نهوانیشدا و، خودایه کی هه موو شتی له جیگه ی شیوی
خویا دانه نی، نه زانی بهو شتانه ی رابوردون و بهوانه له مهو پاشان دین و، خواجه کی نهو تو یه پاک
و خاوهن، چاکه ی نهو زوره و چاکه کان گه وره، بو نهو خودایه یه پاشایه تی و خاوهنیه تی
ناسمانه کان و زهوی له نیوان نهواندایه.

﴿ وعنده علم الساعة وإليه ترجعون ﴾ وه هدر له لای خودایه به تنها بزانی رۆژی دواپی چ کاتی پیدایه ئه بی و، هدر بۆلای خودا ئیوه ئه گیرینه وه بۆ پرسیار و وولام و پاداشت.
﴿ ولا يملك الذين يدعون من دونه الشفاعة إلا من شهد بالحق وهم يعلمون ﴾ وه ئه وه که سانه ئه و تۆ بت په رستان ئه یان په رستن له جگه ی خودا، خاوه نی پارانه وه نین و بۆ هیچ که سی مه گهر که سی باوه ری به خودا هینایی به تنها و هاو به شی بۆ خودا دانه نایی و، ئه وان بروای ته وایان به خودا هینایی و شایه تی به راستی خودا بده و بزانی خودا ته نه یه، وه كه عیسا و عوزه یر و فریشته کان.

﴿ ولئن سألتهم من خلقهم ليقولن الله فأنى يؤفكون ﴾ وه ئه گهر تۆ پرسیار بکه ی له بت په رستان چ که سی بونه وهرانی تری دروست کردووه، به راستی ئه لین خودا هه موومانی دروست کردووه، دواپی ئه وان چۆن وهر گیراون له په رستنی خوداوه بۆلای په رستنی جگه یی خودا.
﴿ وقيله يارب إن هؤلاء قوم لا يؤمنون فاصفح عنهم وقل سلام فسوف يعلمون ﴾ وه له لای خودا یه زانیی گف تو گۆی پیغمه مر، ئه یووت: ئه ی په روه ردگاری من: به راستی ئه وه که سانه تا قمیکن باوه ر به تۆ و به نامه ی تۆ ناهینن، خودا فه رمووی به پیغمه مر: تۆ واز له وان بهینه و، تۆ بلی به وان: من واز له ئیوه ئه هینم و گف تو گۆتان له گه ل ناکه م، دواپی ئه وان ئه زانی له رۆژی دواپیدا چ سزایه توشی ئه وان ئه بی.

﴿﴾ سوره تی دوخان ﴿﴾

له مه كه هاتوته خواره وه ژماره ی نایه ته كانی (۵۹) نایه تن.

بسم الله الرحمن الرحيم

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

﴿﴾ حم ﴿﴾ مانای نهم پیتانه وهك چهند جاری باسكرا، ماناكانیان له سورتهی ئهلبه قهره و سورته كانی تر دا باسیان كراوه، قورئان وهك هه موو نامه یه پێك هاتوو له پیتانه كه چى ههچ كه سێ ناتوانی وینه ی سێ نایه ت له م قورئانه دا بنی.

﴿﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ ﴿﴾ إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ﴿﴾ سو ئێدم به نامه یه كه خوی له خویا زۆر ئاشكرا به، رۆن كه ره وه ی هه موو شتیكه كه ئاده میزاد پیوستی پی هه بی له هه ردوو جیهاندا له چاك و له خراب. به راستی ئیمه ئه و قورئانه مان ئاردوو ته خواره وه بو سهر موحه مد له شه وێکی پیرو ز و به رێژدا، خاوه نی فەر و چاكه به. به راستی ئیمه به هۆی ئه و قورئانه وه هه موو بی باوه ران ئه تر سێ تین له سزای رۆژی دوا یی.

زانایان بیرو باوه ریان جیاوازه له باره ی مه به ست به و شه وه. ئه وه ی چا كێ بی لای زۆر به ی زۆری زانایان بریتی به له شه وێك له شه وانی مانگی ره مه زان كه بی ئه و تری (لیله القدر) یانی

تهفسیری زمانا کۆبی

شهوویکی بهریز و گهورهیه که بۆ یه کم جار لهو شهوهدا قورئان و ههموو نامه کانی تر هاتوونه ته خوارهوه، هه ندیکی زۆر کهم له زانیان له ئینوعه بابهوه نه گیر نهوه که نهو شهوه شهوی نیوهی مانگی شهعبانه. به ههر جوړی بێ نیوهی مانگی شهعبانیش شهویکی پیروژه. له باره ی پیروزی نیوهی مانگی شهعبانهوه تهفسیری ته بهری و تهفسیری (غرائب القرآن و رغائب الفرقان) بای شهوی نیوهی مانگی شهعبانیان کردووه له فهرمووده کانی پیغمه مهردا ﴿﴾.

﴿ فیها یفرق کل امر حکیم ﴾ لهو شهوهدا ههموو کارێ له کاره کانی بهنده کانی خودا روون نه کرینهوه و بۆیان نه نووسی، له خواره مه نهی و ته مه نیان و به سه رهاتی تریان بهو جوړه ی زانستی خودا بیهوی.

﴿ أمرا من عندنا إنا كنا مرسلين ﴾ ئیمه قورئانمان ناردووه ته خوارهوه، له لایه ن خۆمانه وه فهرمانمانداوه پهیرهوی یاسا و ده ستوره کانیان بکری. به راستی ئیمه پیغمه مه ره کاغان رهوانه کردوون.

﴿ رحمة من ربك إنه هو السميع العليم ﴾ بهوه ی چاکه و خوشی بن بۆ ههموو بوونه وه ران، نیراون له لایه ن پهروه دگاری تۆ و ههموو بوونه وه ران. به راستی پهروه دگاری تۆ ههموو گفتو گو یه نه یسی، ههموو کرده وه ی بو نه وه ران نه زانی.

﴿ رب السماوات والأرض وما بينهما إن كنتم موقنین ﴾ پهروه ده که ری ئاسمانه کان و زهوی و شتی له نیوان نهواندایه، نه گهر ئیوه باوه رتان بهوه ههیه که خۆتان نه لین: ئاسمانه کان و زهوی و شتی له نیوان نهواندان خودا دروستی کردوون. ئیت چۆن ئیوه جگه ی خودا نه په رستن؟

﴿ لا إله إلا هو يحيي ويميت ربكم ورب آبائكم الاولين ﴾ هیچ خودایه نیه شایانی په رستنی جگه له خودایه ته نه یایه، مردووان زیندوو نه کاته وه، بهو جوړه ی یه کم جار دروستی کردوون و، گیانداران نه مرینی له جیهاندا، پهروه دگاری ئیوه وه و باو باپیرانی پیشووتانه، ئیت چۆن ئیوه جگه ی خودا نه په رستن؟

﴿ بل هم في شك يلعبون ﴾ به راستی بێ باوه ران له ناو گوماندا یاری نه که ن بروایان به زیندوو بوونه وه و راستی پیغمه مه ر نیه، له گه ل نهو ههموه به لگانه دا، بێ ناگان له دوا روژی خۆیان.

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾ يَغْشى
النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١﴾ رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ
إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾ أَفَنَى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ﴿١٣﴾
ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ﴿١٤﴾ إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا

إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ﴿١٥﴾ يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ إِنَّا مُنتَقِمُونَ
 ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ قَتَلْنَا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
 كَرِيمٌ ﴿١٧﴾ أَنْ أَذْوَ إِلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾
 وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَنِ مُبِينٍ ﴿١٩﴾ وَإِنِّي عُذْتُ
 بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ ﴿٢٠﴾ وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْزَلُونِ ﴿٢١﴾

کاتی قورهشی به کان نازاردانی پیغمه دریان زورتر کرد، پیغمه در ﴿ ۱۵ ﴾ پارایه وه له خدا که
 وینهی گرانیه کانی سالانی یوسف بریژی به سهریانا، خودای مه زن نزا که ی وه رگرت، توشی
 گرانی به کی وا بوون له برسانا نیسک و مردار بزیان نه خوارد، نهو برستی به نه وهنده گران بو،
 چاویان نه وهنده لاواز بو بو، دو که لیکیان له نیوان خزیان و ناسماندا نه بینی و گفتو گوی به کتریان
 نه بیست و به کتریان نه بینی، بهو بونه وه بت په رستان داویان له پیغمه در کرد له خدا پیاریه وه
 نهو گرانیه له سهریانا لایا و، به لینیاندا باوه ربهین، خودا له سهریانی لایرد، که چی دواپی
 باوه دریان نه هینا، خودا بز روونکردنه وهی نهو رووداوه نه فدرموی.

﴿ فارتقب يوم تأتي السماء بدخان مبين . يغشى الناس هذا عذاب اليم ﴾ دواپی تو
 چاوه روانی روژی بکه ناسمان دو که لی بهینی زور ناسکراپی له ناستی چاوی نهوان، جگه له
 دوو که لی له نیوان خزیان و ناسماندا هیچی تر نه بین، نه وهنده چاویان لاوازه و، توژی ووشکه
 سالی جیهانی لی پر کردوون چاویان ناپینی، نهو دو که له نهو لاوالی ناده میزاد دایگری، نهو
 دو که له سزایه کی نازاردار بو بزیان.

﴿ ربنا اكشف عنا العذاب إنا مؤمنون أنى لهم الذكري وقد جاءهم رسول مبين ثم تولوا عنه
 وقالوا معلم مجنون ﴾ بت په رستان ووتیان: نهی پهروه ردگاری نیمه: تو نهو سزایه لایه
 له سهرمان. به راستی نیمه باوه نه هین و، چو نهوان ناموزگاری وه نه گرن و به لینی خزیان
 جی به جی نه کهن و، له مهو بهر پیغمه در چوه بولی نهوان، له سهر دهستی نهو کاره په ک خه ری
 گه ورت له دوو که له پیدابوه وه و، زور شتی تریشی بز روون کردنه وه. له پاشا روویان لهو
 پیغمه در وه رگیرا و به درزیان خسته وه وه و، ووتیان: نهو قورئانه له لایه ن جگه ی عدره به وه
 فیری نهو کراوه و، شیه و نه قلی نهماوه.

﴿ إنا كاشفوا العذاب قليلا إنكم عائدون ﴾ به راستی نیمه نهو سزایه مان له سهر نیوه بز
 ماوه به کی کهم لایرد، به راستی نیوه گه رانه وه بولی بی باوه ری خوتان به درز خسته وه ی پیغمه در.

زوربهی زانایان لایان وایه مدهست له (دخان) لهو نایه تی پیشوودا: دوکله لیکه نیشانه ی نرکیو ونه وه ی روژی دوايه که جیهان پرته یی له دوکله ی بی باوه ران لووتیان لهو دوکله پرته یی و، وه که سدرخوشیان لی دی و، باوه رداران تووشی هه لامه ت نه بن، هه ندی له زانایان نه لین: نهو دوکله دوا ی زیندوو بو ونه وه پیدا نه یی. خودا هه موو شتی نه زانی.

﴿یوم نبطش البطشة الكبرى إنا منتقمون﴾ تۆ بیری روژی بکهره وه نیمه یاریده ی تۆ نه دهین بهم ژماره که مده، بی باوه ران به گرفتیک ی گه وره و سزای زور سه ختیان نه دهین له هه ردوو جیهاندا. به راستی نیمه تۆ له یان لی نه کهینه وه. به تاییه تی له جیهاندا له روژی به دردا، بیگومان سزای روژی دوا یی گرانزه.

﴿ولقد فتنا قبلهم قوم فرعون وجاءهم رسول كريم﴾ وه خودا دلخووشی پیغه مهر نه داته وه و نه فهرمو ی: نیمه له پیش قوره یشی به کانه وه تا قمی فیرعه وغان گیرۆده کرد و تا قیمان کرد نه وه و، پیغه مه ریکی ریزدارمان نارد بۆلایان به فیرعه ون و تا قمی فیرعه ونی ووت:

﴿أن أدوا إلي عباد الله إني لكم رسول أمين﴾ که ئیوه ئیسرا ئیلیه کانی به نده ی خودا بدهن به من و وازیان لی بهین به خوا یشتی خویان بۆ چ لایه نه رو ن بابرۆن. به راستی من پیغه مه ریکی نیاز پاک و گومان لی نه کراوم له هینانی فهرمانی خودادا، نازاریان مده دن.

﴿وأن لا تعلوا على الله إني آتيكم بسultan مبین﴾ وه که ئیوه خو تان به رز مه که نه وه به سه ر خودادا و، گالته به فهرمانی خودا مه که ن. به راستی من هاتووم بۆلای ئیوه به به لگه و دهسته لاتیکی ناشکرا و له سه ردا وای خو م، کاتی موسا داوا که ی خوی ده ریری له جیانی نه وه ی باوه ری بی بهین، هه ره شه ی کوشتن و نازاردانیان لی کرد و موسا ووتی: که ئیوه هه ره شه له من مه که ن.

﴿وإني عذت بربي وربكم أن ترجمون﴾ وه به راستی من په نائه گرم له په روه ردگاری خزم و له په روه ردگاری ئیوه که ئیوه نه تانه و ی من بکوژن به به رده باران کردن.

﴿وإن لم تؤمنوا لي فاعتزلون﴾ وه نه گه ر ئیوه باوه ر به من نایه رن، دوا یی ئیوه واز له من بهین ز لیم دور بکه ونه وه. نه له گه ل من بن و نه نازارم بدهن.

فَدَعَا رَبَّهُ أَنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾ فَاسْرِ عِبَادِي لَيْلًا إِنَّا نَكْمُ مُتَبِعُونَ ﴿٢٣﴾ وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾ كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾ وَنَعْمَةٍ

كَانُوا فِيهَا فَكَاهِينَ ﴿٢٧﴾ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمَاءَ الْآخِرِينَ ﴿٢٨﴾
فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَقَدْ
بَحَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾ مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ
كَانَ عَلِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى
الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾ وَءَايَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ ﴿٣٣﴾

﴿فدعا ربه أن هؤلاء قوم مجرمون﴾ دواى موسى پارايه وه له پهروه ردگارى خوى و ووتى:
خودايه به گورجى نهم کړم له له ناو بده. به راستى نه وانه تاقيمکى تاوانبارن. خودای مه زن
نژاکه یی وه رگرت و فهرمووی:

﴿فأمر عبادي ليلا إنكم متبعون﴾ دواى تو برؤ و راکه به به نوئیسرايلىه کانه وه له و
شه ودا به هاوريه تى بنده کانی من. به راستى ئیوه فیرعه ون و تاقيمه که یی دواتان نه که ون و ديسن
به شويتانا. کاتى ئیوه گه يشته لای دهريا، تو دارده سته که یی خوت بده لو ده ریا به، له يه ک
نه پچرئ و ريگه بؤ ئیوه نه کريته وه و ئیوه پيهرنه وه.

﴿واترك البحر رهوا إنهم جند مغرقون﴾ وه دواى پهرينه وه تان واز له ده ریا که بهين
به کراوه یی و راوه ستان، بؤ نه وه یی نه و تاقيمه دواى ئیوه که وتون بچنه ناو ده ریا که وه. به راستى
نه وانه سوپايه کن نه خنکيږين.

به کورتی: کاتى فیرعه ون زانی موسا و تاقيمه که یی چرونه ته ده روه وه و هه له اتون، خوى و
سوپاکه یی دوایان که وتن هه تا بيانگيرنه وه، کاتى چاويان به موسا و تاقيمه که یی که وت
په ريوونه وه بؤ نه وه رى ده ریا که و ريگه یی ده ریا کراوه ته وه و ووشکه، چونه ناو ده ریا که وه و
که ويستيان پيهرنه وه، خواى مه زن ده ریا که یی به ردابه سه ريانا و هه موويان خنکان.

﴿کم ترکوا من جنات وعيون وزروع ومقام كريم ونعمة كانوا فيها فاكهين﴾ فیرعه ون و
تاقيمه که یی چهندين باخ و به هشت و کانی و سه رچاوه یی ناو و شينایى و کشت و کال جيگه یی
چاک و به ريز و رباوردن و خواردنى زوريان له دواى خويان به جى هيشت که له ناويانا به
خوشى رايان نه بوارد.

﴿كذلك وأورثناها قوما آخرين﴾ فاما بکت عليهم السماء والأرض وما كانوا منظرين ﴿هه
به و جوره یی ئيمه نه و امان خنکان، ئيمه نه و جوره کاراله نه که ين به تاقيمى بى فهرمانى ئيمه

بکن، تا قمتی فیر عون ئهوانه یان به جتی هیش و، نیمه ئهوانه مان به خشی به تا قمتی تر و کردمان به میرات بۆ به نوئیسرانیلیه کان، دوائی ئاسمان و زهوی بۆ له ناو بردنی فیر عون و تا قمتی که ی نه گریان به سدریانا، مؤله تیان نه درا و بنه بر کردیان دوانه خرا بۆ کاتی تر.

﴿ ولقد نجینا بني إسرائيل من العذاب المهين من فرعون إنه كان عالیا من المسرفین ﴾ وه به راستی نیمه به نوئیسرانیلیه کاغان رزگار کرد له سزای سهخت به دینه ی سهر برینی پیاوه کانیان و هیشته وه ی ژنه کانیان بۆ کاره که ری و، له نازاردانی فیر عون، به راستی فیر عون خوی به کهوره و بهرز دانه نا له سنووری خودا لایدا بوو، وه که بی پیاوه رانی تر.

﴿ ولقد اخترناهم على علم على العالمین ﴾ وه به راستی به نوئیسرانیلیه کاغان ههلبزارد و چاکه مان له گهل کردن و ریزماندان به سهر بونه وه رانی ئه و کاته ی خویان ئه مانزانی شایسته ی ئه و چاکه یان، بۆ به پیغمه ری زۆرمان له واند پیداکردن.

﴿ وآتیناهم من الآيات ما فيه بلاء مبين ﴾ وه نیمه به خشیو بوومان به موسا و به نوئیسرانیلیه کان چهن کاری په که خه ر له پچراندنی ده ریا له په که و، کردنی هه دور به سیه ر بۆیان. ناردنه خواره وه ی شیاقه و که زۆ. ههلقولانی ئاو له به رد. ئه و کاره په که خه ر و نیشانه ئاشکرایان به تا قی کردنه وه په که ی ئاشکرا بو بۆ ئه وان. ئایا سوپاسی خودا ئه که ن و بی فهرمانی خودا ناکه ن؟

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾ إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَتَوَا بَابَنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾ أَهْمَ خَيْرًا أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ أَتَاهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْبٍ ﴿٣٨﴾ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ إِنْ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾ يَوْمَ لَا يَغْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾

﴿ إن هؤلاء ليقولون إن هي إلا موتتنا الأولى وما نحن بمنشرين ﴾ به راستی بت په رستانی قوره یش ئه لین: زیندوو بوونه وه له دوائی مردن نیه جگه له په که م مردنی نیمه، نیمه جاری تر زیندوو ناکرینه وه له دوائی مردن.

﴿فَاتُوا بِآثَانَا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ نه گهر موحه‌مد و نه‌وانه‌ی دوی نه‌و که‌وتون نه‌گه راست نه‌که‌ن زیندوو‌بو‌ونه‌ی دوی مردن هه‌به، دوی با‌وبایره‌کاغان زیندوو‌یکه‌نه‌وه و، بیان هین بۆلای نیمه نیمه پرسیاریان لی‌بکه‌ین ده‌باره‌ی زیندوو‌بو‌ونه‌ی دوی مردن.

﴿أَهْمٌ خَيْرٌ أَمْ قَوْمٌ تُبِعَ وَالذِّينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ نایا بت پدرستانی قوره‌یش چاک‌زبوون یا‌تاق‌می توبه‌ع و که‌سانیکی نه‌وتۆ له پیش نه‌وانه‌وه بوون له‌تاقمه‌کانی نوح و عاد و سه‌مود و نیمه نه‌واغان له‌نا‌بردن و، له‌بهر نه‌وه‌ی نه‌وان هه‌موویان تا‌وان‌بار‌بوون، هیز و توانایان له‌هیز و توانای قوره‌یش زۆرت‌ره و هیز و توانایان سوودی به‌وان نه‌گه‌یاند، بت پدرستانی قوره‌یش بروایان وای نه‌وه‌ی توشی نه‌وان بووه توشی نه‌مانیش نه‌بی.

بۆ زانین: تاق‌می توبه‌ع، کۆمه‌لئ بوون دانیش‌تووی یه‌مدن، پاشا‌کانیان ناز‌ناویان توبه‌ع بوو، یه‌کئ له پاشا‌کانیان ناوی (نه‌سه‌د) بوو، پاشا‌کانی نه‌و سه‌رده‌مه زۆری لی‌نه‌ترسان، چونکه‌ خاوه‌نی سو‌پایه‌کی زۆر ئازا و به‌هه‌لمه‌تبوون، ده‌سته‌لاتی خۆی به‌سه‌ر چیندا سه‌پاند‌بوو، له‌ بیرمان نه‌چئ ناز‌ناوی پاشا‌کانی تورک خاقان بوو، ده‌یله‌م کاس‌بان. فارسه‌کان کیس‌را. رۆم قه‌یسه‌ر. نه‌نبات نه‌مروود. عه‌ره‌ب توبه‌ع. قیبت فیر‌عه‌دون. چین به‌غبه‌ر. حه‌به‌شه نه‌جاشی. یه‌مدن مه‌ئره‌ب. ئیسلام خه‌لیفه. زانایان نه‌لین: توبه‌ع خۆی موسلمان بووه و با‌وه‌دار‌بووه، تاقمه‌که‌ی بی‌با‌وه‌ربوون.

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وه نیمه ئاسمانه‌کان و زه‌وی و شتی له‌ نیوان نه‌وان‌دایه‌ دروستمان نه‌کردوون بۆ گالته‌کردن و به‌بی سوود، زیندوو‌بو‌ونه‌وه و پرسیار و پاداشت نه‌بی، دروستمان نه‌کردوون مه‌گه‌ر بۆ مه‌به‌ستیکی راست له‌ با‌وه‌ره‌ینان و په‌رستن و زیندوو‌بو‌ونه‌وه و پرسیار و پاداشت و، به‌لام زۆرت‌ره له‌ ئاده‌میزاد نازان به‌و راستیانه و با‌وه‌ریان بی‌ناکه‌ن و، وانه‌زان بی‌سووده دروست کرد‌نیان.

﴿إِنْ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ يَوْمَ لَا يَغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَلَا هُمْ يَنْصُرُونَ﴾ به‌راستی رۆژی دوی رۆژیکه راست و پوچ جوئ نه‌کاته‌وه له‌ کاتئ پرسیاری ئاده‌میزاده به‌ گشتی بۆ وه‌رگرتنی پاداشتی کرده‌وه‌کانیان، رۆژیکه‌ هه‌چ دۆستی سود به‌ هه‌چ دۆستیکی ناگه‌یه‌نی، سامان و پله‌وپایه‌ بی‌سووده و، نه‌وان یارمه‌تیان نادری بۆ لا‌بردنی سزا له‌سه‌ریان.

﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ یارمه‌تی نادری مه‌گه‌ر که‌سی خودا له‌و رازی بی، نه‌و که‌سه یارمه‌تی نه‌درئ و پارانه‌وه‌ی لی‌وه‌رته‌گیری. به‌راستی خودا زۆر به‌ده‌سته‌لاته‌ تۆله له‌ دوزمنی خۆی نه‌کاته‌وه، میهره‌بان و به‌ به‌زه‌یه‌ بۆ هه‌ر که‌سی ئاره‌زۆی بکا.

إِنَّ شَجَرَتَ الرَّقْمِ ٤٣
طَعَامُ الْإِثْمِ ٤٤ كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ٤٥ كَغَلِي
الْحَمِيمِ ٤٦ خَذُوهُ فَأَعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ٤٧ ثُمَّ

صَبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾ ذُقْ إِنَّكَ
 أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾ إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ
 ﴿٥٠﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ
 ﴿٥٢﴾ يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾
 كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾ يَدْخُلُونَ فِيهَا بِكُلِّ
 فَكْهَةٍ أَمِينٍ ﴿٥٥﴾ لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا الْمَوْتُ
 إِلَّا الْمَوْتَةُ الْأُولَىٰ وَوَقَّعَهُمْ عَذَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾ فَضَلَا
 مِنْ رَبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾ فَإِنَّمَا يَسْتَرْزَنُهُ يَلْسَانُكَ
 لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾ فَأَرْقُبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾

﴿إن شجرة الزقوم طعام الأثيم كالمهل يغلي في البطن كغلي الحميم﴾ بهراستی بهری
 دره ختی زه قوم که دره ختی که خود را و اندویدنی له ناو دوزه خدا، خورده مهنی گونا هبارانه،
 بهویندی مسی تو او او نه کولی و هله نه چی له ناو سکیانا، وهک ناویکی زور گهرم ریخوله یان
 پارچه پارچه نه کا.

﴿خذوه فاعتلوه إلى سواء الجحيم ثم صبا فوق رأسه من عذاب الحميم﴾ نه بیژری به
 فرشته کان: نیوه نهو گونا هباره بگرن، له پاشا نیوه بریژن به سه ریانا هه ندی له سزای ناوی
 گهرم، هه تا دهره وهیشی وهک ناوه وهی سزا بهیژی.

نهو فهرمودانهی خودا نامازه بز نهوه نه کهن له ناو دوزه خدا خورده مهنی و گهرما و بهرگ
 و پوشاک هه، هه موویان له ناگری زور گهرم درووستکراون.

﴿ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ﴾ نیوه به گالته وه بهو گونا هباره
 بلین: تو نهو سزایه بهیژن. بهراستی تو له جیهاندا خوشت به پیوویکی زور به دهسته لات و زور
 بهریز نه زانی. بهراستی نهوه نهو سزایه نیوه گومانان له بوونیدا هه بوو.

دوای نهوهی خوای مهزن باسی گونا هباران و جوری خورده مهنی و سزادانی کرد لهو
 نایه تانهی پیشوودا. باسی له خودا ترسان و جوری خواردنیان و رابواردنیان نه کا و نه فهرموی:

﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ﴾
 بهراستی نهو که سانهی له خودا ترسان و خوئیانیان له بی فهرمانی خودا پاراستوه له

ته فسیری زمانا کوی

جیگه‌یه‌کی بی‌ترس و بی‌نازارن له‌ناو چهند شوینی به‌هشت و باخ و چیمه‌ن و سه‌رچاوه‌کانی ناودان، نه‌وریشمی تهنک و قسایم نه‌پوشن، به‌رانبه‌ری به‌گری دانه‌نیشن له‌سه‌ر کورسی و رانه‌بیرن و گفتوگزی خوش نه‌که‌ن.

﴿كذلك وزوجناهم بحور عين يدعون فيها بكل فاكهة آمنين﴾ هه‌ر به‌و جزه‌ری نه‌وانه‌ی پیشوومان به‌خشی به‌و که‌سانه‌ی له‌خوا ترسان، نیمه‌نه‌که‌ین به‌هاوسه‌ری نه‌وان چهند ژنی سبی و چاو‌گه‌وره، له‌ناو به‌هشتدا داوای هه‌موو جزه‌ریه‌یه‌یه‌که‌ن ناره‌زوی نه‌که‌ن، ناترسن و ناسوده و بی‌نازارن.

﴿لا يدعون فيها الموت إلا الموتة الأولى ووقاهم عذاب الجحيم﴾ نه‌و که‌سانه‌ی له‌ناو به‌هشتان مردن ناچیزن دوا‌ی نه‌وه‌ی مردوون له‌جیهاندا مه‌گه‌ر نه‌و مردنه‌ی به‌که‌م جار له‌جیهاندا تووشیان بووه و، خودا نه‌وان نه‌پاریزی له‌سزای دۆزه‌خ.

﴿فضلا من ربك ذلك هو الفوز العظيم﴾ خودا ریزی نه‌و که‌سانه‌ی گرتروه به‌ریزگرتیکی گه‌وره له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاری تۆ، نه‌و ریزگرتنه‌یه‌یه‌که‌وتیکی ژۆر گه‌وره‌یه‌یه‌بۆ نه‌و که‌سانه‌یه‌یه‌. ﴿فإنما يسرناه بلسانك لعلهم يتذكرون فاتقوا ربهم فارتقوا﴾ به‌راستی قورتانمان ره‌وانه‌کردوه‌یه‌یه‌بۆلای تۆ، ناماده‌مان کردوه‌یه‌یه‌زمانی عه‌ره‌یه‌یه‌خۆت، له‌به‌ر نه‌وه‌ی عه‌ره‌یه‌یه‌که‌ان نامۆزگاری وه‌ربگرن و سودی لی‌وه‌ربگرن و باوه‌ربه‌ین. به‌لام نه‌وان پیغه‌مه‌ر و قورتانیان به‌درۆخسته‌وه، دوا‌ی تۆ چاوه‌روانی به‌سه‌ره‌ات و پاشه‌روژی ناله‌باری نه‌وان بکه‌ه. به‌راستی نه‌وان چاوه‌روانی نه‌وه‌یان نه‌کرد تۆ بگری و نه‌وان به‌ناسوده‌یه‌یه‌دانیشن، یا ده‌سته‌لاتی خۆیان به‌ده‌ن به‌سه‌ر تۆدا به‌گومانی پوچی خۆیان. به‌لام نه‌وان به‌ناواتی خۆیان نه‌که‌ن.

به‌یاریده‌ی خودا کوتایی پی‌هات

١٣٣١ی ره‌بیعی دووه‌مه‌ی سالی ١٤٣١ی کۆچی به‌رانبه‌ر به ٢٤/٧/٢٠٠٠ی زایینی

﴿ سوره تی نه لجا سیه ﴾

له مه که هاتوته خواره وه. لای هندی له زانیان جگهی نایه تی (۱۴) له مه دینه هاتوته خواره وه. ژماره ی نایه ته کانی (۳۷) نایه تن.

بسم الله الرحمن الرحيم
به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

﴿ حم ﴾ مانای نه م پیتانه له سوره تی نه لجا سیه و سوره ته کانی تردا، مانای وینه کانیان باسکراوه.
﴿ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴾ نه و قورئانه که یتک هاتوره له و پیتانه نامه ده که هاتوته خواره وه له لایه ن خودایکوهه زور گه وره و به توانایه، هه مو شتی له جیگهی شیای خوی دا دانه نی.

﴿ إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴾ به راستی له ناو دروستکردنی ناسمانه کان و زهوی دا چهن به لگهی ناشکرا هه ن له سهر توانای خودا، به و جوړه سهر سورپته ره بو نه و که سانه ی باوه ریان به خودا هه ده.

﴿ وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِن دَابَّةٍ آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴾ وه به راستی له دروستکردنی نیوه ی ناده میزاد له دلوی ناو و گورائنان پله به پله هه تا نه بن به مروقیکی زیر و، له بلا و بوونه وه ی

ته فسیری زهنا کو بی

همو گیانداری ندرن به سدر زهوی دا هدیبه چندین بدلگه ناشکرا بو تاقمی بروای بیگومانیان به تنهایی خودا و به زیندوو بونهوه و بهرژزی دواپی هدیبه.

﴿وَ اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ مَا اَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَاحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ تَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ وه بهراستی له گوررانی شهو و رۆژ به دریزبون و کورتبونی کاته کانیان و، به هاتیان به دواپی یه کزیدا بهو بهیرهوه نه گوراره، بههوی نهو شتهی خودا ناردوو بهتیه خوارهوه، له هدری ناسمانهوه، لهو ههمووه شتانهی نهبنه هوی بهیدا بونی خواره مهنی و ژبانی نیوه له ناوو ناگر، شتی تر دواپی بههوی نهو شتهوه زهوی زیندو نه کاتهوه، دواپی ووشکیبونی و مردنی، به ههموو جزره شینایی و روه کهوه، له هاتوچوی بایه کان له باکورهوه بو باشور، له خورئاواو بو رۆژ ههلات و به پیچه وانهیشهوه، له سهوما و گهرمای نهو بایانه، چند بدلگهی ناشکرا ههه له سدر توانای خودا بو کهسانی خاوهنی نهقلبن و بیرکه نهوه له بونهوه ران چون خراونه ته کار بو سوودی گیانداران.

ههرشتی بیزاروه و نه بیژری لههوی گهرانی زهوی به دهوری خوردا و، گهرانی به دهوری خویا و، نهو شتانهیش باسکران لهو نایه ته دا، ههموویان نه گهرینهوه بو لای ویست و زانستی خودا، ناگونجی له خویانهوه یابههوی نامیریکی کویری بی گیانهوه یا به ریکهوت بکهونه کارهوه بهو جزره سدر سوژینه رانه.

﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ نهوانه ی باسکران چه ندین بدلگهی ناشکران له سدر توانای خودا، نیمه نه بخوژینهوه به سدر تودا و راستی و رانومایی له خوی گرتوه و، به چاو و به ههموو شتی نه زانین، دواپی به چ گفتوگزیه دواپی نامدی خودا و دواپی نایه ته کانی قورنان باوه رنه هین؟ نهو که سانه ی سوود له پروونکردنه وهی خودا وهر نه گرن، هیچ بدلگهی سوود بهوان نابه خشی.

وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٧﴾ يَسْمَعُ آيَاتِ

اللَّهِ تُنَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِيرَةً يَعَذَابِ آلِيمٍ

﴿٨﴾ وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

مُهِينٌ ﴿٩﴾ مِّنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا

وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾ هَٰذَا

هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجَزِ آلِيمٍ ﴿١١﴾

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِيُنَبِّئَكُمْ

فَضْلِهِ ۖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٣﴾ وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
 الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٤﴾
 قُلْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ
 قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٥﴾ مَن عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ
 وَمَن أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

﴿وَبَلَّ لَكُلِّ أَفَّاكٍ أَيْمٍ يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُنْثَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشْرَةً
 بِعَذَابِ أَيْمٍ﴾ سزای سهخت بۆ ههموو كه سێكی زۆر درۆزن، زۆر گونا بهاری وایه دانیشتروان
 لا ئەدا له رینگه‌ی راست و باوه‌یه‌تان، ئایه‌ته‌کانی نامهی خوا نه‌خوێنێته‌وه به‌سه‌ریا ئه‌ی بیستی،
 له‌پاشانا به‌رده‌وام ئه‌بن له‌سه‌ر بی‌باوه‌ری و داوای گه‌وره‌یی نه‌کا و ناگه‌رێته‌وه بۆلای راستی،
 وه‌ك ئه‌وه‌ی ئه‌و ئایه‌ته‌کانی نامهی خودای نه‌بیستی، دوا‌ی تو موزده به‌و كه‌سه به‌ سزایه‌کی
 زۆر خاوه‌ن ئازار.

﴿وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وه هه‌ركاتێ ئه‌و كه‌سه
 درۆزنه شێكی له ئایه‌ته‌کانی نامهی ئیمه‌ی بێ گه‌یشتی و زانیستی گالته‌ی به‌و ئایه‌ته‌کردووه، بۆ
 ئه‌و كه‌سانه هه‌یه سزایه رِسوايان نه‌کا و نابرويان نه‌با.

﴿مِن رَّوَاهِمُ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ
 عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ دۆزه‌خ له پێش ئه‌و كه‌سانه‌وه‌یه شتی ئه‌وان په‌یدایان کردووه له جیهاندا له
 سامان و پله و پایه و، شتی ئه‌وان کردوویانه به‌خودا و یاریده‌ر بۆخو‌یان سود به‌وان نابەخشی
 و، بۆ ئه‌و كه‌سانه هه‌یه سزایه‌کی زۆر گه‌وره.

﴿هَٰذَا هُدًى وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزِ أَيْمٍ﴾ ئه‌و قورئانه ئاده‌میزاد
 نه‌خاته سه‌ر رینگه‌ی راست و لایان ئەدا له رینگه‌ی چه‌وت و نا‌راست و، كه‌سانێكی نه‌وتو
 باوه‌ریان نه‌هێناوه به ئایه‌ته‌کانی په‌روه‌ردگاری خو‌یان بۆیان هه‌یه سزایه له سه‌خت‌ترین سزای
 خاوه‌ن ئازار.

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ ٱلْبَحْرَ لَتَجْزِيَ ٱلْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَسْتَفُوا مِن فَضْلِهِ ۚ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾
 خودا كه‌سێكی ئه‌وتۆیه ده‌ریای رام کردووه بۆ ئیوه؛ له‌به‌ر ئه‌وه‌ی كه‌شتی ها‌تو‌چۆ بکا به ناویا،
 به‌هۆی فه‌رمانی خوداوه و، بۆ ئه‌وه‌یش په‌یدا‌بكه‌ن رۆزی و خواره‌مه‌نی بۆخو‌تان و نیچیری
 ناوی راو بکه‌ن و خو‌تان بکه‌ن به قوتا بۆ ناو ناوی ده‌ریا بۆ ده‌رهێسانی مرواری و شتی تری
 به‌نرخ، بۆ ئه‌وه‌یش ئیوه سوپاسی خودا بکه‌ن له‌سه‌ر ئه‌و هه‌موه چا‌كانه‌دا.

﴿ وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَاوَاتِ ﴾ وه خودا رامى كردوه بۆ ئیوه شتى له ئاسمانه ماندايه، له ههوا و ههرو و باران و شتى تر، بۆ درێژه پێدان به ژيان و گوزه راننان، نه گهر ئهوانه نه بن، ئیوه ناژین و نه مرن و، له تیشكى روناكى خۆر و مانگ و، رازاندنهوى ئاسمانه كان به ئهستیره كه نه بنه هوى شاره زایی كردنتان بۆ ههرجیگه به بتانه وئ.

﴿ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴾ وه خودا رامى كردوه بۆ ئیوه شتى له زهوى دایه ههموویان له لایدن خوداوه، له كیو و ناو و درهخت و كانگاكان و، له كۆشك و پیشه سازى و شتى تر، به راستى لهو شتانه دا هه ن چه ندين به لگه ی ئاشكرا له سه ر توانای خودا بۆ تاقمى بیركه نه وه لهو كارانه ی خودا.

جاریك موسلمانان چونه دهروه له خزمهت پێغه مهدرا، نه بو به كر و عومهریشى له خزمهتا بو، له ئیو نهو موسلمانانه دا عهبدولای كورى ئوبه ی ئاماده بوو له غهزای (به نولوسته ليقدا)، له سه ر بیری (ئهلموره سه ع) دابه زین بۆ پشودان، عهبدولای كورى ئوبه ی پیاوێكى خۆى نارد بۆ ئاوه ئینان لهو بیرهدا درهنگ هاته وه، كاتى درهنگ هاته وه عهبدولا ووتى بۆچى درهنگ هاته ته وه، ووتى: پیاوێكى عومهرى كورى خهتاب له سه ر بیره كه دانیشبوو، ئه بووت: ههتا جه ونه كانى پێغه مهر و نه بو به كر پر نه كړین، نابى هیچ كه سى ئا و بیا، دوا یى عهبدولای كورى ئوبه ی گفتوگۆى زۆر خرابى به موسلمانان ووت. عومهرى كورى خهتاب وىستى پر و ا عهبدولا بكوژى. لهو باره وه خوا ی مه رن ئه م ئایه ته ی نارد ه خواره وه:

﴿ قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴾ تۆ بلى به كه سانه ی باوه رپان هینا وه خو شبین و بیورن لهو كه سانه به ئومیدی رۆژانى سزای خودانین و له سزای خودا ناترسن، له بهر ئه وه ی خودا پاداشتی ئه و باوه ردارانه بداته وه به باشترین پاداشت، به هوى ئه و كرده وه چاكانه له جیهاندا كرده و یانه.

﴿ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴾ هه ر كه سى كرده وه ی چاکی كرده وه، دوا یى سوده كه ی هه ر بۆ خۆیه تی، هه ر كه سى خرابه ی كردبى، دوا یى زیانه كه ی له سه ر خۆیه تی، له پاشاندا ئیوه بۆلای پهروه ردا گاری خۆتان نه گێرینه وه له رۆژى دوایدا بۆ وه رگرتى پاداشت و تۆ له و په رسیار.

وَلَقَدْ آتَيْنَا

بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾ وَءَاتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

﴿١٧﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾ إِنَّهُمْ لَنُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾ هَذَا بَصِيرَتُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ وه بهراستی ئیمه نامه کانی تهورات و ئینجیل و زانیی یاسا کانی تهورات و ئینجیل و پیغمه راغان به خشبو به به نوئیسراییلیه کان.
﴿وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وه ئیمه به خشبو مان به به نوئیسراییلیه کان خواره ده منی به پاکه کان، به وینه ی گه زو شیاقه و، ریزی ئه و اغان دابر به سهر بونه وهرانی ئه و سهرده مه ی خوینا.

﴿وَأَتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ وه ئیمه چه نندین به لگه ی ئاشکرای یاسا له فه رمانه کانی نایندا به خشبو مان به وان بو ئه وه ی کاریان بی بکه ن، به جو ری بیانویان نه مینی و، نه یانگورن و جیاوازی نه خه نه ناو فه رمانه کانی خودا.

﴿فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ دوا بی هیچ جو ره جیاوازی به به یدا نه بو وه له نیوانیا نا له باره ی فه رمانی ناینه که یان مه گه ر له دوا ی جونی زانیاریان به ناوهر وکی ئه و نامه یه هاتبو بولای موسا و، ئه یانزانی راسته. به لام له بهر دوژمنایه تی و دلپسی نیوان خوینا ده ستکاری تهوراتیان کرد به گویره ی سودی تایه تی خوینا، هه ر له بهر مانه وه ی سه رو کایه تی به که یان، ده ستیان کرد به پیغمه مه ر کوشن.

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ بهراستی پهروه ردگاری تو له ریزی دوا ییدا فه رمان ئه دا له نیوانیا نا، له و شته ی بیروپرایان دژی به کترین، ئه و کاته ده رنه که وئ چ لایه کیان راسته.

﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا﴾ له پاش ناکوکی نیوان به نوئیسراییلیه کان له یاسای تهوراتا ئیمه تو مان دانا له سهر ریگه یه له باره ی فه رمان و نایینی راستی ئیمه وه نایینیکه گیانی ئاده میزاد ئا و ئه دا به نایینی راست و، زور ئاسانه و دووره له هاو به شدانان بو خودا، دوا بی تو دوا ی ئه و ریگه و ده ستوره بکه وه و، وازی لی مه هیته.

﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وه تو دوا ی ئاره زوی که سانیکی ئه و تو مه که وه، نازانن به یاسای نایینی راست و، داوا له تو نه که ن بگه ریته وه بولای نایینی پروپوچی؛ باو بایرانیان له بت په رستی.

﴿إِنَّهُمْ لَنُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَبُغْضُ اللَّهِ وَلِيَّ الْمُتَّقِينَ﴾
 بهراستی نهو که سانه هیچ شتی له سزای خودا له تو ناگیر نهوه، چونکه نهوان توانای نهو و بیان
 نه سزای خودا له خویان لابهون، نیز چاکر ناتوان سزا له کهستی تر لادهون و، به راستی
 ستمکاران دوست و یارمه تی ده ری هندی تر بیان له جیهاندا به لام له پاشه رورزا یارمه تی
 ده ریان نه و، خودا دوست و بهر یوه بهری نهو که سانه یه له خوا نه ترسن و خویان له بی فدرمانی
 خودا نه پار ترن.

﴿هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بهراستی لدم قورئانه چه ندین به لگهی
 ناشکران بو لاده میزاد، ریگهی راست نشان لدا و رایان نه کیشی بولای به ههشت و، خوشی بو
 نهوانه دی دوا ی یاسای نهو قورئانه نه کهون و لایان نهو له سزای پاشه رورز.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ مِّمَّاهُمْ وَمِمَّا هُمْ سَاءٌ
 مَا يَحْكُمُونَ ﴿٤١﴾ وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
 وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٢﴾
 أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهُهُ هُونَةً وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ
 وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشًوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا
 تَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا
 إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٤٤﴾ وَإِذَا نُتِلَىٰ
 عَلَيْهِمْ ءَايَتُنَا بَيِّنَاتٍ مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّبُوا بَابَنَا وَإِنْ
 كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٥﴾ قُلِ اللَّهُ يُخَيِّكُم مِّمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ
 الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئایا
 که سانیکی نهو تو چه ندین کاری خرایان کردوه گومانیان وایه که ئیمه وه که سانیکی
 نهو تو ریان دانه نین باوه ریان هیناره و کرده وه چاکه کانیاں کردوه؟ بیگومان ئیمه وه که یه کیان
 دانانین.

﴿ سَوَاءٌ مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴾ گومانیان وایه که نیمه ژیان و مردنی بی باوه ران و، باوه رداران وهك يهك دائه نین، نهو شتهی نهوان فرهمانی بی نهده نخرابه و بویان ناچیته سهر، چونکه باوه رداران له ناو به ختیری و ره زامه ندی خوادان له ههر دوو جیهاندا، بی باوه ران له ناو خه شی خودان له کاتی ژیان و، له کاتی مردنیاندا، نیتر چون نه بی وینهی یهك بن؟

﴿ وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلَتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴾ وه خودا ناسمانه کان و زهوی درووستکردوون به راستی و به داد پهروهی؛ له بدر نهوهی به لگه بن له سهر توانای خوی و، له بدر نهوهیش پاداشتی هه موو که سی بدریته وه به هوی شتی کردوویتهی و، نهو که سانه سته میان لی ناکری به که م کردنه وهی پاداشتی چاکه کانیان. بیگومان هه موو کاریکی خودا داد پهروه رانه یه بو هه موو که سی.

﴿ أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ غِشَاءً فَمَا تَبْصُرُ أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ غِشَاءً فَمَا تَبْصُرُ ﴾ نایا تو تهماشای که سی چون نه که بی و چونی نه بی، ناره زو و هه وه سی خوی کرد بی به خودا بو خوی، وازی له فره موودهی خودا هینابی و، نهو که سه خودا لایهابی له ریگه ی راست، به جو ری بزانی نهو که سه به ناره زوی له ریگه ی راست لانه دا و نه زانی پاشه روژی چون نه بی و، خودا موری دابی به سهر گویچکه یا رانومای وهر نه گری و، به سهر دلایا چاکه فیتر نه بی و، په ردهی دابی به سهر چاویا هیچ چاکه یه نه بی؟

﴿ فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴾ نایا دوا ی نهوهی خودا نهو شتانه ی له گه ل کرد بی، چ که سی که له دوا ی خودا شاره زایی نهو که سه بکا بولای ریگه ی راست و ئایینی خودا، نایا دوا یی بو نیوه ناموز گاری وهر ناگرن، ههر که سی ناموز گاری سودی بی نابه خشی. دوا یی ناموز گاری تر سوودی بی نابه خشی.

بو ناگاداری: هه ندی له ناده میزاد هه ن، پروایان به جگه خویان و به جگه ی سودی تایه تی خویان نه، نه گهر نویژ و روژ و به ستره کانی تر، دزی مده ست و هه لو یستی نهوان بی نایان که ن، ههر شتی خویان ناره زوی بکه ن لایان چاکه، نهو که سانه بی به شن له به زه یی و میهره بانی خودا.

﴿ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ ﴾ وه بی باوه رانی مده که نه لین بده ماره وه هیچ ژیانی تر نه جگه ژیانی نیمه له م جیهانه دا، نیمه مردوبوین و دلوی ناور بووین و زیندوو کراوین، وهك باو بایرانی پیشوومان و دواتر نیمه مثالمان نه بی و نه وانش مردبوون و زیندوو نه کرتنه وه و، هیچ شتی نیمه له ناوانا مده گره اتن و رویشتی کات و هاتو چوی شهو و روژ.

﴿ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴾ وه نهو بی باوه رانه هیچ جو ره زانین و به لگه یه کیان بو نهو شتانه نه که نه یلین: نهوهی نهوان نه یلین له راستی دووره، هیچ شتی نه مه گهر نهوان گومانیان وایه و، دوا ی بیر و بو جونی پوچی باو بایرانیان که وتوون، خودای گه و ره درووستی کردوون و چاکیان نه ناسی، جگه له خه و و خواردن، بیر له شتی تر ناکه نه وه.

﴿ وَإِذَا نُنُلِّي عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا يَبْتَائِ مَا كَانَ حُجَّتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا اتُّوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ وه هدرکاتی بخوئیریتتهوه بهسدر بی باوه ران و بت په رستاندا چهنلین بهلگهی ناشکرا له نایه ته کانی نامه ی ئیمه دا که له سدر راستی زیندوو بوونه وه ی دوا ی مردن، هیچ بهلگه به کیان به ده سته وه نامیتنی جگه له وه ی که نه وان نه دیان ووت: ئیوه باو بایره کانی ئیمه زیندوو بکه نه وه و بیانیه تین بولای ئیمه، نه گهر ئیوه ی موسلمان راست نه کهن که زیندوو بوونه وه هدیبه، نه وه ی نه وان نه یکه نه به بهلگه بو خو یان، وینه ی نه وه یه نه بیژری: نه و مناله گه وره بی و، ریشی لی بروی هه تا

بیستم

﴿ قُلِ اللَّهُ يُخَيِّكُم ثُمَّ يُمَيِّتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ تو بلی: خودا ئیوه ی زیندوو کرده ته وه به کهم جار له نه بوونه وه ئیوه ی هینا وه ته بوونه وه له پاشا ئیوه نه مریتنی دوا ی له دایکبورتان، له پاشا ئیوه زیندوو نه کاته وه و، کزان نه کاته وه بولای روژی دوا ی، نه و روژه گومانی تیدا نه و، به لام زور له ناده میزاد نازان خودا توانای هدیبه به سدر زیندوو کرده وه ی بونه وه راندا؛ چونکه نه وان نه قلی خو یان ناخه نه کار و، بیر له توانای خودا ناکه نه وه. بیگومان نه و خودایه که ناده میزادی له نه بوونه وه دروست کردو وه له دلویی ناو، نه توانی بو جاری تر ئیوه زیندوو بکاته وه.

وَلِلَّهِ مَلِكُ

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ

﴿ ٢٧ ﴾ وَتَرَى كُلُّ أُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُحْزَنُونَ مَا كُنْتُمْ

تَعْمَلُونَ ﴿ ٢٨ ﴾ هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ

مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿ ٢٩ ﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

فِيَدْخُلُهُمْ رَحْمَتِي ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿ ٣٠ ﴾ وَأَمَّا

الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَتِي تُلَىٰ عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا

مُجْرِمِينَ ﴿ ٣١ ﴾

﴿ وَلِلَّهِ مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ﴾ وه بو خودایه پاشایه تی و خاوه نیده تی ئاسمانه کان و زه و ی؛ چونکه خودا له نه بوونه وه دروستی کردو ون، هدر به و جوړه توانای هدیبه ناده میزاد نه مریتنی و له پاشه روژدا زیندویان نه کاته وه.

سورہ تی ﴿۱۰﴾ نہ لجا سیدہ ﴿۱۱﴾

جزمی ﴿ بیست و پنجم ﴾

[illegible]

﴿ وَتَرَى كُلُّ أُمَّةٍ جَائِئَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ و ه تَوَ لِه
رَوَزَه دَا هَم م و خَاوَن نَائِي نِي نِه يِنِي لِه تَرْ سِي نِد و رَوَزَه لِه سِر نِه زَن و پَدِجَدِي پِيَا نِدَا
دَانِش مَوَن، چَاو و رَوَانِي پَر سِيَار نِه كَدَن، هَم م و خَاوَن نَائِي نِي بَانِگِيَان نِه كَرِي بَوَلَاي نَامَه ي
كِر دَارِي حَوِيَان، لِه و رَوَزَه دَا نَادِه مِي زَاد پَادَا شْتِيَان نِه دَرِي تِه و ه بَه شْتِي نِه يَكَن لِه جِيَهَان دَا لِه چَاك و
لِه خَا ب.

﴿ هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ ئەو ئەو نامەى ئېمە، ئېمە فرماغان داو بە فریشتەکان کردارى ئیو ی تېدا تۆمار بکړی شایه تی ئەدا لەسەر تان بەراستی و بەرونی لەسەر ئەو شانەى ئیو کردووانە لە جیهاندا. بەراستی ئېمە فرماغان داو بە فریشتەکان شتی ئیو کردووانە لە جیهاندا تۆمارى بکەن لە نامەى کردارتاندا، بە جوړیکى دایه وەرى.

﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴾
 دوايي که سانيکي نهوتو باوه ريان هيتاوه و، کردهوه چاکه کانيان کردهوه، دوايي پهروه رديگاري
 نهوان نهو که سانه نه خاتنه ناو بدهه شت و ميهره باني حوي، نهو چوندي نهوان بو ناو بدهه شت
 سهه که وتنيکي زور گه ورهيه بو نهوان.

﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَظْهَرَ تَكْفُرِ آيَاتِي تُثَلَّى عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ وہ گھسانیکی ٹھوٹو باورہ پان نہ ہینابو، بہوان ٹہیڑی، ٹایا ٹایہ تہ کانی ٹیمہ نہ خویرا وہ تہ وہ بہسہر ٹیوہ، دواہی ٹیوہ داواہی گہورہ پتان کرد لہ ٹاستیانہ و باورہ پتان ہی نہ ہینان و، ٹیوہ ٹاوانارن و ہی باورہ پان.

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ

مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

وَبَدَّالَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٣﴾

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنفِسْكُمْ كَمَا نَفِثْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا

لَكُمْ مِنْ نَصْرِي ۖ ﴿٢٤﴾ ذَٰلِكُمْ بِأَنكُمُ اخْتَضْتُمْ ءَايَتِ اللَّهِ هُرُؤًا وَغَرَضَكُمْ

الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فَاَلْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْعٰىبُونَ ﴿٣٥﴾

قُلِّلِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٦﴾ وَلَهُ

الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾

﴿ وَاِذَا قِيلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيْهَا قُلْتُمْ مَا نَنْذِرُ اِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُتَّقِيْنَ ﴾ وه هركاتی بیژرایه به تاوانباران: به راستی به لینی خودا بو زیندووبونهوی دواروژ راسته، هاتی رژی دوا بی گومانی تیدا نیه، نیوهی تاوانبار نه تان ووت: نیمه نازاین رژی دوا بی چ شتیکه: نیمه باوه ری بیگومانان به پیدابوونی رژی دوا بی نیه، مه گهر گومانیکه له نیوه نه بیژری، نیمه باوه ری بیگومانان به هاتی نهو رژه نیه. ﴿ وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَّا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِؤْنَ ﴾ وه له رژی دوا پیدا خرابه کانی شتی نهو تاوانبارانه کردبوویان له جیهاندا بوخویان دهر کهوت و، هاته خوارهوهی سزای شتی نهوان له جیهاندا گالتهیان بهو شته نه کرد، که هاتی رژی دوا بی و زیندووبونهویه.

﴿ وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا وَمَا أَكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ نَّاصِرِينَ ﴾ وه به تاوانباران نه بیژری له رژی دوا پیدا: لهم رژی دوا بی دالیمه واز له نیوه نه هتین له دژه خدا بن له بهر نهوهی فه رمانی نیمه تان له بی ری خوتان بردهوه و کارتان بی نه کرد، ههر بهو جوره نیوه وازتان له به لنین به گهیشتی نهو رژی خوتان هینابو، جینگه نیوه ناگری دژه خه، بو نیوه نیه لهم رژه دا هیچ که س یارمه تیان بدات و رزگارتان بکا له سزا. ﴿ ذَلِكُمْ بِالْكُفْرِ اَلَّذِي كُنْتُمْ تُخَالِفُونَ اٰیَاتِ اللّٰهِ هُرُوًّا وَغُرَّتْكُمْ الْحَيٰۤةُ الدُّنْيَا ﴾ هاته خوارهوهی نهو سزایه بو سهر نیوه، به راستی به هوی نهوه و بوو، نیوه نایه ته کانی نامه ی خوداتان به گالته وه رگرتبوو، ژیان و خوشی جیهان و فریوی نیوهی دابوو، واتان نه زانی ژیان ههر ژیانی نهو جیهانهیه و ژیانی تر نیه.

﴿ فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴾ دوا بی نهمو نهو تاوانبارانه له دژه خ دهرنا کرین و، نهوان داوی نهوهیان لی نا کرئ خودا له خویان رازی بکهن به گهرانه وهیان بولای جیهان چاری تر هه تا به رستی خودا بکهن.

﴿ قُلِّلِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ دوا بی هه موو سوپاس و ستایشی ههر بو خوایه، پهروه ردگاری ناسمانه کان و پهروه ردگاری زهوی یه، پهروه ردگاری هه موو بوونه و رانه؟

﴿ وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ وه ههر بو خودایه گوره بی و دهسته لات له ناو ناسمانه کان و زهویدا و، خودا خاوهن هیز و توانایه، هه موو شتی له جینگه شیاوی خویا دانه نی و کهس بالا دهستی نی یه.

به یاریدهی خودا کوتایی پی هات، نهی پهروه ردگاری هه موو بوونه وهران بگهره فریام و لیم ببوره، تو خوت نه زانی من ههر توّم هه یه

به‌ناوی خورای به‌خشنده‌ی میهره‌بان. سوپاس و ستایش بۆ په‌روه‌رده‌کهری هه‌موو بوونه‌هران. درودی خودا له‌سه‌ر گیانی پاکی پێشه‌وای ئاده‌میزاد پێغه‌مه‌ری خودا و، له‌سه‌ر یار و یاره‌ران و په‌یره‌وانی بی.

﴿ سوره‌تی ئه‌له‌ه‌حقاف ﴾

له‌ مه‌که هاتوه‌ته خواره‌وه. هه‌ندئ له زانایان ئه‌لین: جگه له ئایه‌تی (٤). هه‌ندئ تریان ئه‌لین: جگه له ئایه‌تی (٣٥) هه‌ندئ تریان لایان وایه "جگه له ئایه‌تی (١٦) له مه‌دینه هاتونه‌ته خواره‌وه، ژماره‌ی ئایه‌ته‌کانی (٣٥) ئایه‌تن.

بسم الله الرحمن الرحيم

به‌ناوی خودای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿ حم ﴾ بۆ روونکردنه‌وه‌ی مانای ئه‌م پیتانه ته‌ماشای سه‌ره‌تای سوره‌تی ئه‌لبه‌قه‌ره و سوره‌ته‌کانی تر بکه‌ن.

﴿ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴾ ناردنی ئه‌م نامه‌یه هه‌ندیکێ له دوا‌ی هه‌ندئ هاتوه‌ته خواره‌وه له لایه‌ن خوایه‌که‌وه زۆر به‌هێز و به‌توانایه، زۆر زانایه هه‌موو شتی له جیگه‌ی شیاوی خۆیا دانه‌نی.

ته‌فسیری زمانکۆیی

إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى مِثْلِهِ فَقَامَ مَنْ وَاسْتَكْبَرْتُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ
فَسَيَقُولُونَ هَذَا آفَاكٌ قَدِيمٌ ﴿١١﴾ وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَى
إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانَا عَرَبِيًّا لِنُنْذِرَ
الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرَى لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

﴿ وَاذا خَيْرُ النَّاسِ كَانُوا لَهُمْ اَعْدَاءُ وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴾ وه ههركاتی نادهمیزاد له
روژی دوایدا زیندو و کرانه وه و کوکرانه وه و نیردران بولای دهشتی پرسیار، نهو بتانه نهبن به
دوژمنی نهو کهسانه نهوانیان پهزستووه و، له پهزستی نهوان بیرارن و بهدرویان نهخه نهوه.
﴿ وَاذا تَنَلَّى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴾ وه
ههركاتی بخوینرینه وه بهسهر بی باوه راندا چه نندین بهلگه ی په کخهر و ناشکرا له نایه ته کانی
قورئان، کهسانیکی نهو تو باوه رپان نه هیناوه بهو نایه تانه نه خوینرینه وه بهسهر یانا کاتی چوو
بولایان نه لپن به بی بیر کردنه وه نه وه ی هاتوه بولای موحه مه د جادو یکی ناشکرا و پوچه.
﴿ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ﴾ وه به وه یشه وه ناو هسقت بلین
قورئان جادو وه بهلکو نه لپن: موحه مه د خوی له خوی وه به درو و بوختان له و قورئانه ی
هه لبه ستووه و، نه یداته پال خودا، تو بلن: نه گهر من خویم نهو قورئانه م هه لبه سستی، بیگومان
گوناهیکی گه وره م کردو وه، دوا بی نیوه نابنه خاوه نی هیچ شتی بو من و سزای خودا له من
ناگیر نه وه و، هیچ سودی به من نابنه خشن.

﴿ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفَى بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ خودا زاناته
به شتی نیوه گفتوگوی تیدا نه کدن و نه یده نه پال، من، به گومانی نیوه قورئان جادو ده ست
هه لبه سستی منه، بهسه خودا ناگاداری هدی له نیوان من و نیوان نیوه دا په یدانه بی و، شایه تیم بو
نه دا که من راست نه کدم و نیو درو نه کدن و، خودا لیخو شبولی زوره بو گونا بهاران، میهره بان
و خاوه نی به زه ییه بو نهو کهسانه په شیمان نه بنه وه.

﴿ قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَذْرِي مَا يَفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ ﴾ تو بلن به دانیشتووانی
مه که: من تازه کهستی نیم له پیغمه دران و، به کهمین پیغمه دری نیم که خودا نار دیتی بانگی
ناده میزاد بکا بولای به کیتی خودا، له پیش منه وه چه نندین پیغمه دری تر خودا ره وانه ی کردو و
و، من نازانم له مه و دوا چ شتی به من و به نیوه نه کری و، به لام ههركاتی خودا نه یزانن.

﴿ إِنَّا أَنْتَبِهُنَّ إِلَى الْيَوْمِ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴾ ﴿ من دواى شتى ناکهوم مه گهر دواى شتى نه کوم مه سوزش نيز اوه بولای مه له لایه دن خودلوو، من هیچ که سى نسم مه گهر پیغمه ریکی ناشکر ام نیوه نتر ستم له سزای بت به رستی و دوستور و پاسای نایینی خودا بو نهاده میزاد رون نه که مده وه. ﴾

بو زانین: به لگه و شاید زورن له لایه دن به نوئیسر ائیلیه کانه وه له ته وراتا که موحمده د پیوسته به یه وه ی بکری. هندی له زانایان نه لین: لدم سوره ته له مه که ها ته وه خواره وه جگه لدم نایه ته ی دواى که له مده دینه ها ته وه خواره وه، له باره ی زانای به ناوبانگی جو وه کان عه بدولای کوری سه لام که شایه تی دا له سدر راستی پیغمه ر و نوو سیتی ناوی له ته وراتا به م جو ره ی خواره وه.

کاتی عه بدولای کوری سه لام وستی موسلمان بی ووتی: نه ی غرو شاده ی خودا: جو ه کان خویان نه زانن که من و باوکم له زانا به ناوبانگیه کانی به نوئیسر ائیلین و، من شایه تی نه دم که تو فرو ستاده ی خودایی و ناوت له ته وراتا: نوو سرا وه. که واته تو بنیره بولای جو وه کیان چهنه دن زانایه کیان لی دباری بکه بین بو خزمه ت جه نابت، من خویان لی نه شارمه وه، تو پر سیاریان لی بکه پله و پایه ی من و باوکم تا چ راده یه که؟ پیغمه ر ﴿ ناردی به دوايانا و هاتن، پر سیاری عه بدولا و باوکی لای نه وان کرد له وولامدا ووتیان: خوی و باوکی چاکتر ی زانای نیمه دن، له و کاته دا عه بدولا هاته دهر وه و ووتی: من شایه تی نه دم موحمده د پیغمه ر ی خودایه و ناوی له ته وراتا نوو سرا وه، که چی بی شهر مانه کتوبر ووتیان: خوت و باوکت خرابترین که سن له ناو نیمه دا، بو روون کرد نه وه ی نه و رو ودا وه خودا نه قدر موی: ﴿

﴿ قُلْ أَزِيتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مِثْلِهِ فَأَمِنْ أَزِيتُمْ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾ ﴿ تو بلی به بی باوه ران: نایا نیوه هه وال یه دن به من نیوه چ شتی نه لین: نه گهر زون بو یه وه نه و فور تانه له لایه دن خودا وه ها تو وه و، من پیغمه ر ی خودام و، شایه ی بدا شایه تی له لایه دن به نوئیسر ائیلیه کانه وه له سدر وینه ی شتی له فور تاندایه له ته وراتا هده دواى نه و شایه ته باوه ر ی هیتایی و، نیوه خوتان به گه وره دانین له ناسی راستی نه وه ی له ته وراتایه و باوه ر نه هیتن، نه و کاته بیر و راتان چون نه بی. به راستی خودا شاره زایی ناقصی ناکا سته میان له خویان کرد بولای ریگه ی راست. ﴿

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ ﴾ ﴿ وه که سانیکى نه و تو باوه ریان نه هیتا بو نه یان ووت به که سانیکى نه و تو باوه ریان هیتا بو له هه زارانی مه که: نه گهر نه وه ی موحمده د دواى له کا چاکتر بوا یه له هده ی نیمه، نیوه ی هه زار و بی ده سته لات پیشی نیمه نه ده که وتن له باوه ره تان له وادوا و کار یی موحمده د به گومانى بوچی خویان هه ر که سى پله و پایه و سامانی هده ی پیوسته هه موو چاکه به بو نه وین، روزان هاتن و رویشتن و به نده به کی ره شی هه زاری وینه ی بیلالی حه نه شی جو وه ته سهرمانی حاجه ی خودا و پر به ده می خوی هاواری کرد و ووتی: هیچ خودایه شایانی به رستن نه جگه ی خودا، موحمده د نیراوی خودایه، پیغمه ر هه موو نه کانی شکاند و خستیه زیر بی دایشتووان. ﴿

وہ
خوار
باوہری
ہاتوہہ خر
لہوہی لہو
لہوہیش موڑہ
بہ بہ ہشت، لیر
پروچی راپوردووا

اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ
وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ

۱۳

۱۴

سِتَّةَ أُمَّةٍ كَرِهًا أَوُضْعَتْهُ
كَرِهًا أَوْحَمَلَهُمْ وَفَصَّلَهُمْ زُرُوعًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُمْ وَبَلَغَ

تہ فیسری زما کوی

أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي
دُرِّيَّتِي إِنَّيْ تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
نَقَبَلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ
الْجَنَّةِ وَعَدَ الصِّدِّيقُ الَّذِي كَانُوا يَعِدُونَ ﴿١٦﴾

﴿ إِنِّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾ به راستی
که سانیکی نهوتو ووتویانه: پهروه ردگاری ئیمه خودایه، له پاشانا بهرده وامبون له سههه نایینی
خویان و له یاسای ئیسلام لایان نه داوړ له جیهاندا به کردار و به گوشتار، دواپی هیج جزوه
ترسیکیان له سههه نیه بۆ سزادانیان له روژی دواپییدا و، خهفته ناخون له بۆ نهو شتانهی له
کیسیان چوه له جیهاندا.

﴿ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءَ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ نهو که سانه دانیشتوی
به هه شتن له ناویدان به بهرده وامی، له بهر پاداشت دا نهو هیان به هوئی شتی که وه نه یکن له
کرده وهی چاک له جیهاندا.

﴿ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا ﴾ وه ئیمه فه رماندا وه
به ناده میزاد و به واثمان سپاردوه چاکه بکه له گهل باوک و دایکی خویانا، به تاییه تی دایکیان
ناده میزاد هه لئه گرئ له منال دانی خویا به نازاره وه، هه تا گه وره تر بی نازاری زورتر نه بی و،
دایشی نه بی به نازار وه له کاتی له دایک بونی مناله که یا. بهو فه رموده ی خودایه رون نه بیته وه
مافی دایک زورتره له مافی باوک؛ چونکه نهو مناله هه لئه گری و دای نه بی و خوی برسی و
تینوو تال نه کا و به خوی نه کا و نه پیاریزی له نازار. به داخه وه منال چاکه یان نه کرد له گهل
باوک و دایکیانا و گوی رایله ی نهو انبون. به لام ئیستا نه بی باوک و دایک به گویره ی ناره زوی
مناله کانی هه لئسی و پابه ندی فه رمانی نهو ان بی.

﴿ وَحَمَلَهُ وَفَصَّالَهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا ﴾ وه ماوه ی هه لگرتن و دانانی برینه وه له شیر سی (۳۰)
مانگه یانی دوو سال و نیو. نهو رسته یه به لگه یه له سههه نه وهی که مترین ماوه بۆ هه لگرتنی منال
له منال دانی دایکیانا بی که مترین له شهش مانگ و، ماوه ی شیر پیدانی (۲۴) مانگه، دواپی نه بی
له شیر خواردنه وه بر پته وه، چونکه له دوا ی (۲۴) مانگ شیر بۆ گه شه کردنی منال بی
سووده.

﴿ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً ﴾ همدروها ناده میزاد دوی برینه وه له شیر تهمه نی دریژو نه کیشتی هه تا نه گاته هیز پهیدا نه کا و نه قلی تهواو نه بی، تهمه نی نه گاته چل سال که کاتی کوتای گه شه کردنی له شی ناده میزاده. ماوهی تهمه نی ناده میزاد هم پلانه به خویه وه نه بی نی: له شی ناده میزاد له دوی له دایکیوون گه شه نه کا و پدرو نه سستی، هه تا تهمه نی سی سالی، لهو تهمه نه دا گه شه کردنی له شی مروژ نه وه سستی هه تا نه گاته چل سال، دوی چل سال نه خنه نه خنه له شی مروژ گه شه کردنی کهم نه بیتدوه هه تا کاتی مردنی، نه واندهش باسکران پابه نده به وهی له شی مروژ توشی نه خوشی لاوه کی نه بیت.

بۆ زانين: لای شافيعيه كان و حنبليه كان پياو و ژن له تمههني (۱۵) سالیډا بالغ نه بئ. لای مالیکیه كان له تمههني (۱۷) سالی ډا. لای حنه فی یه كان پياو له تمههني (۱۸) سالیډا و ژن له تمههني (۱۷) سالیډا بالغ نه بن، به لای همموویانه وه پياو به ئیمتیلام و ژن به حهیز پیداهاتن بالغ نه بن. هه رچو ئی بئ تمههني ئاده میزاد نایته هو ی هو شیاری و بیر کردنه وه ی تهواو، هه تا تینه په ری به سه ریا چه نډین تا قی کردنه وه بۆ زو نبو ونه وه ی روډاو و کاره سات و، کردنه وه ی چه نډین گری کویره ی ژیان.

﴿ قَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِي اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ ﴾ ئەو ئادەمیزادەى كە
 ھەستى كەردوو ھە مافى داىك و باوك بەسەرىھو ھەئى: ئەى پەرورەدگارى من: تۆ يارمەتى من
 بەدە و بىخەرە دڵمەھو كە من سوپاسى ئەو چاكەىدەى ئەوتۆ بكەم تۆ بە مېھرەبانى خۆت
 پڑاندووتە بەسەر من و باوك و داىكما كە ھەموومان پەيوەندىمان بە ئايىنى ئىسلامەھو ھەيە و
 باوەرمان بە يە كېتى تۆ ھەيە.

﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلَحَ لِي فِي دُرِّيَّتِي إِنْ ثَبَتُ إِلَيْكَ وَإِلَيَّ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ ﴿وَهُ يَارْمَه تِيم بَدَه كَه مِنْ كَرْدَه وَهِيَه كِي چَاكِي وَ ا بَكَهْم تَو لَه وَ كَارَه رَازِي بِي وَ، تَو لَه بَدَر سَوْدِي مِنْ مَنَالَه كَانَم بَكَه بَه جِيَنگَه ی چَاكَه یَه كِي وَ ا پَه یَه وَنَدِیَان بَه تَوَوَه پَتَه وَیِ وَ، چَاكَه لَه گَهْلَ بَاوَك وَ دَا بَكِیَانَا وَ لَه گَهْلَ هَم وَوَو نَادَه مِزَاد بَكَن.

منالانی ناده میزاد باریکی قورس و به خپو کړدینکی گرانن به سهر باو که وه، به ختیارى خوۍ له و باره گراندها نه پینى کاتى خودا منالینکى چاکى پى به خشى و، نه گهر چاک نه پى پرودوى ناله بارى زور کوڼه بیتوه به سهریا، به راستى من نه گهر پمه وه بولای تو به ههرشتى تو پیت خوشبى و، به راستى من له و که سانه نه یم مل که چى به رستنى تون.

﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ نَقَبِلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَتَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ﴾ ئەو
 تاقمانە چاکە لە گەڵ دایک و باوکی خۆیان ئەکەن و سوپاسی چاکەى خودا ئەکەن کە سائیکى
 ئەوتۆن ئێمە چاکترین شتێ ئەوان کردوویانە لەوانى وەرئەگرتن و، لە سزای ئەو خراپەیان
 ئەبۆرین لە جیهاندا کردوویانە، لە گەڵ دانیشتووانى بەدهشتان و لەریزی ئەواندا ئەژمیرین.

﴿ وَعَدَ الصَّدَقُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴾ بهلینکی راستی نهوتویه له لایهه خوداوه، بهلین دراوه بهوان، که خودا چاکه کانیان وهرته گری و له سزای خراپه کانیان نهبورئ و نهچنه ناو بهه شههوه.

وَالَّذِي قَالَ
لِوَلَدَيْهِ أَفِ لَكُمَا أَتَعِدَانِي أَنْ أَخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ
قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ
مَا هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ
الْقَوْلُ فِي أُمُورٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا
خَاسِرِينَ ﴿١٨﴾ وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا وَلِيُوفيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ
لَا يَظْلَمُونَ ﴿١٩﴾ وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَدْهَبَتْكُمْ طَبِئَتُكُمْ
فِي حَيَاتِكُمْ الدُّنْيَا وَاسْتَمْنَعْتُمْ بِهَا فَالْيَوْمَ يُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ
يِمَّا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَمِمَّا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

﴿ وَالَّذِي قَالَ لِوَلَدَيْهِ أَفِ لَكُمَا أَتَعِدَانِي أَنْ أَخْرَجَ ﴾ وه که سینی نهوتویه به باوک و دایکی خوی نهوت: بیژاری منله نیوه، کاتی داوایان لی نه کرد، باوهر به روژی دوابی و زیندووبونهوه بهینه، نایا نیوه بهلین بهمن نهدهن بهوهی من له گزر دهه نههیریم و زیندوونه کریمهوه دوی مردن، شتی وانابی که نیوه نهیلین.

﴿ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي ﴾ وه به راستی دانیشتوانی چهند خولهک له پیش منهوه رویشتون و مردون و زیندوونه کراوندهتهوه، نیتر من چون زیندوو نه کریمهوه... مه بهست له هاتنه خوارهوهی نهو نایهته به گویرهی رووالهت هه موو منالینکی بی باوهره، باوک و دایکی خویمانندوو نه کهن و ههول نهدهن باوهر بهیتی و ترسی بی فهرمانی خودایان بو روون نه که نهوه و، مناله کانیان وولامیان ناده نهوه، منالی نهه سه دهه دهی نیه ناوهر وکی نهو نایهته نهیان گریتهوه.

﴿ وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴾ وه باوک و دایکی نهو مناله بی باوهره پر به دهی خویمان هاوار نه کهن و په ناله گرن بهخوا له

خراپه ی کاری نهو مناله ئهلین: هاوار و له ناو چون و بۆتویه، تۆ باوه ربهینه به زیندوو بوونه وه، به راستی به لیتی خودا راسته و، زیندوو بوونه و بئ گومانه، دوا یی نهو مناله ئهلن به باوک و دایکی: نهو گفتو گو یی ئیوه له باره ی زیندوو بوونه وه وه هیچ شتی نیه، مه گهر نوسراوی پر و پوچی پشوو انه.

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمِّ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ نهو كه سانه ی نهو تو واز له نامۆز گاری دایك و باوك و پیاو چاكانی تر شه هین، فهرموده ی خودا بۆ سزادانیان پو یست كراوه له سدریان له ناو رۆژی نهو نه تهوانه دا رۆیشتون، باوه ریان نه هیناوه و له سهر بئ باوه ری مردوون له پیش نهوانه وه له جنۆكه و ئاده میزاد. به راستی نهو كه سانه زیانۆمه ندن، ناگه رینه وه بۆلای جیهان.

﴿وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِّمَّا عَمِلُوا وَلِيُوقِيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وه بۆ هه موو كه سی له باوه رداران و له بئ باوه ران و له جنۆكه و له ئاده میزاد چه ندین جیگه و پله و پایه ی جیاوازیان هه یه له رۆژی دوا یی دا تایه تن به خو یانه وه له پاداشت و له تۆله ی شتی كر دوویانه له جیهاندا له کاری چاك و خراپ، ئیمه زیندوو یان نه كهینه وه له بهر نهو ی خودا پاداشتی كرده وه كانیان بداتی به تهواوی و نهوان سه میان لی ناكری.

﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا﴾ تۆ بیری نهو كاته بكهروه كه سانیک ی نهو تو باوه ریان نه هینا بو نوما یش شه كړین به سهر ئاگری دۆزه خدا، بهوان شه یژری: ئیوه له ناو له ژبانی جیهانی خو تاندا جوژه هاشتی چاك و نایاب له سامان و كۆشك و خواره مه نی پاك و به تام و، هیچ شتیكتان پاشه كهوت نه كرد بۆ دوا رۆژی خو تان و، بهو شتانه راتان نه بوارد و، به تهواوی به شی خو تانان وهر گرت.

﴿فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ﴾ دوا یی نهو مرۆ ئیوه پاداشتنان نه درینه وه به سزایه کی وا رسواتان نه كا و ئا بر ووتان نه با، به هو ی شتیكه ئیوه داوای گه وهره یان نه كرد له زهوی جیهاندا به هو ی نهو شته وه به جو ریکی نا رهوا و ناشایسته و، به هو ی بئ فهرمانی خودا وه و، لادانتان له سنووری په رستی خودا.

﴿وَإِذْ كَرَّ آخَاعِدٌ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِآلْحَقَافٍ وَقَدْ خَلَتْ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ ۖ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ (٢١) قَالُوا أَجِئْنَا لِنَتَّكِفَ عَنْ آلِهَتِنَا فَإِنَّا بِمَا تَعْبُدُونَ إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (٢٢) قَالَ إِنَّمَا أَلِمْ عِنْدَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرِيتُكُمْ قَوْمًا يَجْهَلُونَ (٢٣)

فَلَمَّا رَاَوْهٗ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ اَوْدِيْنِهِمْ قَالُوْا هٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا
 بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيْحٌ فِىْهَا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢٤﴾ تَدْمِرُ كُلَّ
 شَيْءٍ بِاَمْرِ رَبِّهَا فَاصْبَحُوْا لَا يَرٰى اِلَّا مَسٰكِيْنَهُمْ كَذٰلِكَ يَجْزٰى
 الْقَوْمَ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ مَكَنَّاكُمْ فِىْمَا اِنْ مَّكَنَّاكُمْ فِىْهِ
 وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَّاَبْصٰرًا وَّاَفْعٰدَةً فَمَا اَغْنٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ
 وَلَا اَبْصٰرُهُمْ وَلَا اَفْعٰدِيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ اِذْ كَانُوْا يَمْجِدُوْنَ
 بِحَايَتِ اللّٰهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوْا يَهْتَفِئُوْنَ ﴿٢٦﴾ وَلَقَدْ
 اَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرٰى وَصَرَّفْنَا الْاٰيٰتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ
 ﴿٢٧﴾ فَلَوْلَا نَصْرُهُمْ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ قُرْبٰنًا اِلٰهَةً
 بَلْ ضَلُّوْا عَنْهُمْ وَذٰلِكَ اِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٢٨﴾

﴿ وَاذْكُرْ اٰخَا عَادٍ اِذْ اَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْاَحْقَافِ ﴾ وه تۆ بىرى هودى برى ره گه زى و پشلى هوزى
 عاد بکه ره وه که دانىستوى نه حقا فبون، کاتى خودا هودى ره وانه کرد بؤلایان و، نه و تاقمى
 خویان ترسان له سزای خوداو، وای لى کردن به تهنها هدر خودا بهرستن و واز له بهرستى
 جگه ی خودا بهین، نه و تاقمى هود وه كه نه و تاقمى تۆ عه رب برون و خاوه نى هیژو دارایى
 زۆرتو برون. ووشه ی (الأحقاف) به مانایه کى در یژو بهرزو پینچا و پینچه.
 جینگه به که و تۆ ته نیوان عومان و مدهره له باشورى نیوه دورگه ی عه رب، لکاوه به
 حیجازه وه.

﴿ وَقَدْ خَلَتْ النُّجُومُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ اَلَّا يُعْبَدُوْا اِلَّا اللّٰهُ اِنِّىْ اَخَافُ عَلٰیكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ
 عَظِيْمٍ ﴾ وه به راستى رابورده چه ندين پیغمه ر له پیش تاقمى هود دواى تاقمى پیغمه ره کانیا
 نه ترسان له سزای خودا، به وانیا نه ووت: که نیوه له جینگه ی خودا که سى تر مه بهرستن.
 به راستى من نه ترسم بیته خوار به سه ر نیوه دا سزایه کى زۆر گه وه، نه گه ر نیوه باوه نه بهین به
 خواىکى تهنها.

﴿ قَالُوْا اٰجِنَّا لِتَاْفِكِنَا عَنْ اٰلِهِنَا فَاَتِنَا بِمَا تَعِدُنَا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴾ هوزى عاد به
 هودیا ووت: نایا تۆ هاتوى بؤلای نیمه له بهر نه وى تۆ نیمه لابه دى له بهرستى خواکانى

خۆمان و تاکه خودایه بیهرستن؟ ئیمه پدیرهوی تو ناکهین، دواى تو نه گهر لهو کهسانه
راست بکهن، تو نهو سزایه بهینه بۆلای ئیمه نهو سزایه تو بهلینی نهدهی به ئیمه .
﴿قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ هود ووتی به
هۆزی عاد: بهراستی کاتی هاتنی نهو سزایه زانینه کهى هدر لای خودایه، من هدر نهوهم
لهسهره به ئیوه رابگهیهنم نهو شتهی من پییدهو نیراوم و، بهلام من هدر ئیوه وایه بینم تاقمیکی
نهزانن، چونکه ئیوه داوا نه کهن نهو سزایه بیت بۆ سهرتان و، نازانن پیشهی پیغمههراو هدر
راگه یاندنه.

﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أُوْدِيِّهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُّمْطَرٌ﴾ دواىى نهو تاقمه توشی
گرانی بوون بههوی بی بارانییهوه، چاویان بهو سزایه کهوت خۆیان داویان کردبوو بلاوبووه
به کهناری ئاسمانداو روی بی کرابوو بۆلای نهو شیوهی نهوان، شادمانی روی تی کردن و،
ووتیان: نهوهی پهیدا بووه ههرویکه بارانمان بۆ نهبارینی و، تینویهتی ئیمه نهشکیتی و کشتو کال
و باخه کائمان ئاو نهداو تووشی هدرزانی و خۆشی نهبین .

﴿بَلْ هُوَ مَا اسْتَفْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ هود بهوانی ووت: نهو ههروه ئیوه نهبینن،
نهو سزایه ئیوه خۆتان داواتان کرد به گورجی بیت، بۆتان نهو شته بایه که لهناویدایه
سزایه کی خاوهن ئازار بۆ ئیوه.

﴿تُدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَى إِلَّا مَسَاجِدُهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾
نهو بایه بههوی فهرمانی پهروهردگاری خۆیهوه ههموو شتیکی لهناو بردن، به خۆیان به ئازهل و
دارایی و سامانیانهوه، دواى هیچ شتی نه نهیهنرا جگه له کهلاوه روخواوه کهى جینگه کانیان، ههر
بهو جۆره ئیمه نهوانمان لهناو برد، ههروایش ئیمه پاداشتی ههموو تاقمیکی تاوانبار نهدهینهوه
لهناویان نه بهین نه گهر باوه نهیهن.

﴿وَلَقَدْ مَكَنَّاهُمْ فِیمَا إِنْ مَكَنَّاكُمْ فِيهِ﴾ وه بهراستی ئیمه هۆزی عادمان لهناو بردن کاتی بی
فهرمانی خودایان کردو، بهراستی ئیمه دارایی و امان بهخشیبوو بهوان، وینهی نهوهی بهخشرابو
بهوان، ئیمه به ئیوهی بت پهستانی قورهش نه بهخشیوه، ئایا ئیوه ناترسن نهوهی توشی هۆزی
عادو جگه کی نهوانبو، توشی ئیوهیش بی؟

﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَ أَبْصَارًا وَ أَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَ لَا أَبْصَارُهُمْ وَ لَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ وه ئیمه گریچکهو چاودلیمان بهخشی بوو به هۆزی عاد، بۆ نهوهی شتی چاکیی بیسن
و بیسن و بیرى لی بکه نهوه دواى کویچکهو چاو دلی نهوان هیچ سودیکی بهوان نه بهخشی،
چونکه به کاریان نهیهن بۆ نهو مهدهستانهی بۆیان دروست کراون.

﴿إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَ حَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ﴾ سودیان بهوان
نه بهخشی، له بهر نهوهی نهوان پروایان به ئایهتهکانی نامه ی ئیمه نهیهن و، توشی نهوان بو سزای
نهو شتهی نهوان گالتهیان بی نه کرد له بوونی روژی دواى و زیندوو بوونهوه، نهو سزایه نهملاو
لای لی گرتن.

﴿ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِّنَ الْقَرْيِ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴾ وه به راستی نیمه نهو
گوندانهی لهم لاوای نیوه وه بوون و دراوستی نیوه بوون، وهك حیجر و سهمود و جگهی نهوان
هه موویانغان لهناو بردن؛ له بهر نهوهی بی فدرمانی خودایان کردبوو، نیمه جه نندین بهلگهی
ناشکرمان تیدا دوویات کردبوو وه بویان، له بهر نهوهی نهوان بگه رته وه بوای فدرمودهی
خودا، به لام نهوان په شیمان نه بو نه وه و لهناومان بردن.

﴿ قُلُوا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً ﴾ دواپی بو که سانیکی نهو تو جگهی
خودایان نه کرد به خودا بوخویان یار مه تی نهوانی نه دا، نه یانکردن به خودا هه تا نزیکیان بجه نه وه
له خودا و بویان بیارینه وه.

﴿ بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ وَذَلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْقَرُونَ ﴾ بهلکو نهو شتانهی نهوان نه یان کردن
به خودا بوخویان. لهوان وونیون و یارمه تیان نه دان و، نهو یار مه تی نه دانهی نهوان نه شانهی
بوختان و هاو به شدانانی نهوانبوو خودا و، بهروبو می نهو درو کردنه وهی نهوانبو که نهو بتانه بو
نهوان نه بیارینه وه لای خودا.

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا
حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصَبُوا لَنَا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ
﴿٣٩﴾ قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ
﴿٤٠﴾ يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ، يَغْفِرَ لَكُمْ مِّن
ذُنُوبِكُمْ وَيَجْرِمَكُمْ مِّنْ عَذَابِ إِلَهِكُمْ ﴿٤١﴾ وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ
فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَٰئِكَ
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٢﴾

بو زانین: بهر له نهوهی دهست بکهن به مانا کردنی نهو نایه تانه پیوسته بزانین: پیشه و کاری
نهقل نهوهیه. فدرمانبدا به بوونی شتی یا نه بوونی. بههوی بهلگهیه که وه بگونجی له گهل سروشتی
نهو شته، بههوی ههسته وه یا بههوی تافی کردنه وه وه، بیگومان نهوهی ههستی بی نه کری نهقل
ناتوانی فدرمان بدا به بوونی، جگهی خوی مهزن که نهقل بههوی جه نندین بهلگهی ناشکراو
فدرمان نه دا به بوونی خودا، هه رجه ننده ههستی بی ناکری، نه به چاو، نه بههوی نامیری تره وه،

هەندئ لە بوئەوهران هەن هەستیان بێ ناکرئ، بە وێنە ی جنۆکە و فریشتەکان، جگە لە سەروش و فەرموودەکانی خودا و پێغمەمەر، ڕینگە یە تر نیە نیە بۆ ئیمە لەسەر بوونیان. کەواتە ئەگەر سەروش هاتە خوارەو لەسەر بوونیان پێویستە ئیمە ئەو کاتە بڕوامان بە بوونیان هەبێ، و یەکی ئەو بوئەوهرانە جنۆکە یە کە خودای مەزن لەو ئایەتەدا باسیان ئەفەرموێ: بۆ یە پێویستە ئیمە بڕوامان بە بوونی هەبێ.

زانایان ئەلێن: جنۆکەکان چەن تاقمیکن و چەن ئەتەو یەکن، هەرەو ک ئەدەمیزادی سەرزەوی: هەیانە جون و هەیانە گاور، هەیانە موسلمان، هەیانە سونین و هەیانە شیعیان، هەرەو هە چەند بیر و باوەری تریان هەبێ، ئەتوانن خۆیان ببنە وێنە ی هەموو گێاندارئ، خوای مەزن پاداشتی هەموو کردەو یەکی چاک و خراپیان ئەداتەو، جنۆکە داوای بەجێهێنانی فەرمانی خودایان لێ ئەکرئ، جا بۆ یە پێویستە بزانی جنۆکە چۆن موسلمان بوون.

زانایان ئەلێن: جنۆکەکان بەر لە ئایینی ئیسلام بەرز ئەبوئەو بۆلای ئاسمان گوتیان ئەگرت لە گفتوگۆی فریشتەکان، بە گوێرە ی ئارەزووی خۆیان، مەبەستی خۆیانیا بۆ ئەکرەو، کاتی دەرگای ئاسمانیان لا داخرا، پاسەوانیان بۆ دانرا لە لای خودای مەزەو، قەدەغە کرا لەوان گوتی بگرن لە گفتوگۆی فریشتەکان سەریان سوپما، بۆیان دەرگەوت ڕووداویکی گەورە ڕووی داو، بۆ ڕوونکردنەو ی ئەو ڕووداوە حەوت کەسیان یان نۆ کەسیان لە زانا گەورەکانی خۆیانیا ڕەوانە ی جینگەکانی زەوی کرد، ڕۆشتن گەشتە (توھامە) لە پاشان چوونە (وادی نخل)، کاتی پێغمەمەری خودا لە (تایفەو) ئەگەرایدەو بۆ مەکە، لە شەو ی کدا نوێژی ئەکرد، لەو شیوەدا، جنۆکەکان گوتیان ئەگرت لە پێغمەمەر کە قورئانی ئەخویند، پێغمەمەر ﴿ﷺ﴾ جنۆکەکانی نەبینی و هەستی بێ نەکردن، دوایی جنۆکەکان گەرانەو بۆلای تاقمە کە ی خۆیان، ئەو ڕووداوەیان بۆ گێرانەو بەوانیان ووت: پێویستە ئێو ی جنۆکە باوەر بەو پێغمەمەرە بهێنن، خوای مەزن ئەو ئایەتی ناردەخوارەو و پێغمەمەری ئاگادار فەرموو.

هەندئ تر لە زانایان ئەلێن: پێغمەمەری خودا فەرمانی پێدرا بوو کە جنۆکەکان بڕسێنێ لە باوەر نەهێنان و، قورئانیان بەسەردا بخوینێتەو، هەندئ لە هاوڕێکانی پێغمەمەر ئامادەبون پێغمەمەر فەرمووی: من فەرمانم بێ دراو ئەم شەو قورئان بخوینمەو بەسەر جنۆکەکاندا، چ کەسێ لە ئێو لە گەل مندا دێت، دووسێ جار ئەو فەرموودە یە دووپات کردەو، هەموو داوێشتوان لە هاوڕێکانی پێغمەمەر سەریان داخست جگە لە عەبدولای کوری مەسعود ووتی: لەو شەو دا کەس ئامادە ی چون نەبوو لە خزمەت پێغمەمەردا ﴿ﷺ﴾ جگە لە من، عەبدولای ووتی: ڕۆشتین هەتا گەشتینە لای سەرەو ی مەکە لە (شعب الحجون) دوایی پێغمەمەر ﴿ﷺ﴾ باز نەبەکی بۆ کیشا و فەرمووی لەم باز نەبە دەر نەچێ هەتا من دێمەو بۆلای تو، پێغمەمەری خودا دەستی کرد بە قورئان خویندن، قالە قال و دەنگیکم ئەبیست، پێغمەمەر فەرمووی کە هاتەو بۆلای من: هیچ شتیکت بینی، وۆتم: بەلێ چەند پیاویکی ڕەشم بینی، پێغمەمەر فەرمووی: ئەوانە جنۆکە ی (نەسین) بوون ژمارەیان (۱۲) هەزار کەس بوون، ئەو سوورەتی پێغمەمەر ﴿ﷺ﴾ خویندبەو

به سهر جنوکه کاند ا سوره تی (العلق) بو، ئیز به ده رجوری بی، پیوسته ئیمه پروامان به بوونی جنوکه هدی، پروامان وایی خودا فدرمانی داوه به هندی جنوکه که گوی بگرن له خویندنی قورئانی پرور، بو روونکردنه وی ئه و مدهسته خوی مذن نه فدرموی:

﴿ وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ ﴾ و ه تویری ئه و کاته بکده وه ئیمه چهن که سیکمان له جنوکه کان نارد بولای تو گوی بگرن له و قورئانه تو نه یوینی.

زانایان بیروبوچوونیان جیاوازه له باره ی ژماره ی ئه و جنوکه هندیکیان نه لئین: ژماره یان حهوت یا نو نه فدرموی، هندی تریان نه لئین: (۱۰-۱۲) نه فدرموی، هندی تریان لایان وایه حهوت نه فدرموی، هه چنده بن له مدهسته که ناگورن. خاوه نی ته فسیری حوسه یی به زمانی فارسی نه فدرموی: خاوه نی نامه ی (عین المعانی) نه لئ: نه گهر حهوت که س بن ناوه کانیان نه مانه: شاهر، ناصر، رش، مش، ازدا، بیان، اجم. خو نه گهر نو نه فدرین، نه مهش ناوی دووانه کانی تره: دوو، ولیمه.

﴿ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصَبُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴾ دواپی کاتی جنوکه کان ناماده ی خویندنی قورئان بوون، هندیکیان به هندی تریان ووت: ئیزه بی ده نگین، بو نه وه ی بتوانین گوی بگرن له خویندنی قورئان، دواپی کاتی کوتایی به خویندنی قورئانه که هات له لایه ن پیغه مهروه، جنوکه کان گهراندوه بولای تاقمه کانی خویان، نه وانیان ترسان له شتی بیستویان له و قورئانه.

﴿ قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ جنوکه کان ووتیان: نه ی تاقم و کومه لی ئیمه: به راستی ئیمه ناوه روکی نامه یه کمان بیستوه هاتوه ته خواره وه له دواپی موسا، به راستی گپراوه ناوه روکی نه و شتانه ی له نامه کانی ترده هاتوه ته خواره وه، جنوکه و ئاده میزاد شاره زای بیروباوه ری و راست نه کا، بولای ریگی راست له ده ستور و یاسای ئایین.

﴿ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴾ نه ی تاقمی ئیمه: پیوسته ئیزه وولامی نه و که سه بده نه وه بانگی ئیزه نه کا بولای ئایینی خودا و، باوه ری بی به یین، نه و که سه ش ناوی موحده مده، خودا له گوناھی ئیزه خو ش نه بی و ئیزه نه پاریزی له سزای خاوه ن ئازار.

﴿ وَمَنْ لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴾ وه هه که سه وولامی نه و که سه نه داته وه بانگی ئیزه نه کا بولای ئایینی خودا، دواپی نه و که سه رزگاری نابی له سزای خودا و، بو نه و که سه نابی هه یج که سه ی بارمه تی بدا و بیان پاریزی له سزای خودا، نه و که سه نه ی باوه نه هه یین به خودا و به و که سه له ناو گومراییه کی ناشکر ادان.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَغْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَدْرِ عَلَى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَى بَلَىٰ
إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾ وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ
أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا
كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾ فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعِزِّ مِنَ الرُّسُلِ
وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا
سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلُغْ فَهَلْ يُمْهِلُكَ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾

﴿ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَغْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ اَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ ئايا بئ باوه ران نه يانزانو كه به راستی نهو خودايه ي نهوتو ناسمانه كان و زهوى دروستكردوه له نه بوونه وه هاورد نيه ته بوونه وه، دروست كردنه كه يان نهو خودايه ي ماندو نه كردوه، توانای هديه به سهر نه وه دا كه مردوه كان زيندوو بكتاه وه دواى مردنيان؟ به لئى. به راستى خودا توانای هديه به سهر هموو شيكا و ماندونايى.

﴿ وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبَّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴾ تو ببرى نهو كاته بكهروه كه سانيكى نهوتو باوه ريان نه هيتا نوميش نه كرين به سهر ئاگرى دوزه خدا، به وان نه بيزرى: ئايا نه سزايه راست نيه؟ ئيوه پرواتان پئى نه بوو، بئ باوه ران له وولامدا نه لئى: به لئى سويندمان به پهروه دگارى خو مان نهو سزايه زور راسته، دواى خودا نه فهرموى: ئيوه نهو سزايه بجيژن به هوى نهو شته ي ئيوه باوه رتان بئ نه هيتاوه كه زيندوو بوونه وه ي رۆژى دواى به.

﴿ فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعِزِّ مِنَ الرُّسُلِ ﴾ دواى تو نارام بگره له سهر نازار و باوه رنه هيتانى تاقمه كه ي خو ت، ههروه كه نهو پيغمه مرانه ي خاوه نى نياز و كوشش و خو را گرتوبون كه هه ندئ له پيغمه مران ناراميان گرتوبو له سهر نازارى سهخت و گران.

زۆربه ي زۆرى زانايان لايان وايه نهو پيغمه مره خو را گرانه پينج پيغمه مران: نوح، ئيبراهيم، موسا، عيسا، موحه مه د. هه ريه كه لهو پينج پيغمه مرانه ياساو ده ستور يكي تاييه تيان هه بووه خودا پئويستى كرد كار به هموو ده ستوره كانيان بكري، هه تا پيغمه مرئ تر به دوايانا نه نيرئ.

به للام موحه مه د كو تايى به ناردنى پيغمه مرى تر هيتاوه، ده ستور و ياسا كه يشى به رده وامه هه تا

رۆژی دوایی و ناگۆری. بەلام پێغمەدرەکانی تر جگەیی ئەو پێنج پێغمەدرە ھەریەکیان کاریان بە یاسای پێغمەدری پێش خۆیان کردوو، ئەوێ باسکرا لەبارەیی مەبەست لە (أولو العزم) بیروبۆچوونی زۆربەیی زانایانە.

بەلام زانایانی تر بیروبۆچوونیان جیاوازی لە دیاریکردنی ئەو پێغمەدرانە خواوەنی کۆشش و خۆراگرتن، ھەندێکیان ئەلئین: بریتین لە ھەموو پێغمەدران جگەیی یونوس. ھەندێ تریان ئەلئین: بریتین لەو (۱۸) پێغمەدرانە لە سورەتی (ئەلئەنعامدا) ناویان براوە و، خودا لەبارەیی ئەوانەو ھەندەرموی:

﴿فبہذہ ھم أئفدہ﴾ ھەندێ تر لە زانایان ئەلئین بریتین لە شەش پێغمەر: نوح کە ماوہیەکی زۆر ئارامی گرت لە سەر ئازاری تاقمەکی، ئیبراھیم ئارامی گرت لەسەر فریدانی بۆناو ئاگر. ئەو کورەیی ئیبراھیم ئارامی گرت لەسەر سەرپرینی خۆی، یەعقوب ئارامی گرت لەسەر کوێربوونی چاوی و ووبوونی یوسف. یوسف ئارامی گرت لەسەر فریدانی بۆلای چالێکی زەوی لە لایەن براکانیەو، ئەبوب ئارامی گرت لەسەر ئازاری لەشی و لەناوچوونی سامان و خێزانەکی. ھەندێ تریان ئەلئین بریتین لە نوح و ھود و سالح و شوعەیب و موسا، ھەریەکی لە زانایانە خواوەنی بەلگەیی خۆیان، خراپەیش روویان تێ ناکا.

﴿وَلَا تَسْتَغْجِلْ لَهُمْ کَاَلْهُمْ یَوْمَ یَرْوُنَّ مَا یُوعَدُونَ لَمْ یَلْبُثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ﴾ تۆ پەلە مەکە بۆ ھاتنە خواوەنی سزا بۆ سەر بت پەرستان، بێگومان سزا دێتە خوار بۆ سەریان لە رۆژی دوایی دا. بەلام مانەوہیان ھەرچەندە درێژی لە جیھاندا، ئەو بێ باوەرانە ئەو رۆژە ئەو سزایە بەلئینی بێ دراوە توشی ئەوان بێ وای ئەبێن لە جیھاندا نەماونەتەو مەگەر ماوہیەکی کەم لە رۆژی.

﴿بَلَاغٌ فَعَلْ یَهْلُکُ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ﴾ ئەو قورئانە راگەیانندی پەیامەکانی خودایە و، نامۆزگاری تەواوە بۆ ئەو کەسانەیی داوای راڭوویی بکەن و پێوستیان بە شتی تر نیە، دوایی ئایا جگەیی ئەو کەسانەیی لاینداو لە سنووری دیاریکراوی خودا لەناو ئەچن و سزایان ئەدری؟ بێگومان جگەیی ئەوان سزایان نادری و، بەراستی ئەو کەسانە خۆیانیان پاراستوو لە بێفەرمانی خودا لە جێگەیی بێ ترسان و، لەناو بەھەشت لەسەر کانیوای شیربندان.

سوره تی موحه مد

له مه دینه هاتوته خواره وه. هندی له زانیان جگه له نایه تی (۱۳) به ریگه وه کاتی پیغمه
کزی کردوه بۆ مه دینه هاتوته خواره وه. ژماره ی نایه ته کانی (۳۸) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ
اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَلَهُمْ ﴿٣﴾ فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّى
إِذَا انْخَضُوا مَوْجُفً شَدُّوا أَلْوْفَاقَ فِيمَا مَنَابِعُهُمْ إِمَافِدَاءٌ حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ
أُوزَارَهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ
بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٤﴾ سَيَهْدِيهِمْ
وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ﴿٥﴾ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

به ناوی خوی به خشنده می مه ره بان

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ كه سانیکی نهوتز باوه ریان نه هیناوه،
وازیان له نیسلام و له ریگه ی نایینی خودا هیناوه و، ئاده میزاد نه گیر نه وه وه له وه ی موسلمان
بین، خودا پاداشتی کاره کانیانی پوچ کردوه ته وه، وه كه نه بوجهل و هاوری کانی، نانیان نه دا به
دانیشتوان و سهردانیان له خزمه کانیان و چاکه کردنیان له گهل خزمان و دراوسی کانیان.
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ﴾ وه كه سانیکی نهوتز باوه ریان هیناوه و کرده وه چاکه کانیان

ته فسیری زمانا کوی

کردوه و، باوهریان بهشتی هیناوه و نیراوهته خوار بو سهر موحدهد و، نهوهی نیراوهته خوارهوه راسته له لایهن پهرور دگاری خویانهوه دهر جووه، خودا بههوی کردهوهی چاکهوه خراپه کانیا نهبوشی و لهوان خوش نهی و، کار و فرمانی هردوو جیهانیان به چاک نه گیری و یارمه تیان نه دا.

﴿ ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ ﴾ پوچ کردنهوهی پاداشتی چاکه ی بی باوهریان و لاوردن له خراپه ی باوهرداران، بههوی نهوهیهوه کهسانیکی نهوتو باوهریان نههیناوه، دوا ی کاری پوچ کهوتون وهك بت پرستی و، کهسانیکی نهوتو باوهریان هیناوه دوا ی راستیه کهوتون له لایهن پهرور دگاری خویانهوه دهر جووه، به وینه ی فهرموده کانی قورنای پیرۆز.

﴿ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ﴾ ههر به جوړه ی رونکرایهوه خودا روونی نه کاتهوه بو ئاده میزاد وینه کانی خویان، روونی نه کاتهوه بو پیای چاک پاداشتی چاکه ی خوی له ریزی وینه ی خویا له پیاهو کان، ههتا له سهر چاکه ی خوی بهرده وامیی، سزای تاوانباران نه دا به وینه ی خوی له ریزی تاوانباراندا ههتا واز له خراپه بهیتی و باوه بهیتی. کاتی خودای مهزن نهوانه ی پیشه وهی روون کړدهوه نه فهرموی:

﴿ فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبُ الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا انْخَضْتُمْوَهُمْ ﴾ دوا ی کاتی ئیه ی باوهردار گه یشتن به کهسانیکی نهوتو باوهریان نههیناوه، روبهرویان بوونهوه له جهنگدا و له کوشتاردا نه بوایه جهنگتان له گهلایان بگردایه، دوا ی ئیه بدن له گهر دنیان و بیان کوژن ههتا ئیه زوریان لی نه کوژن و دهست نه گرن به سهریانا و توشی لاوازی و بی توانایی نه بن.

﴿ فَشُدُّوا الْوَتَاقَ فَمَا مَثَا بَعْدَ وَإِنَّمَا فِدَاءٌ حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ﴾ دوا ی نهوه ی زورتان لی کوشتن ئیه بهندیان بکهن و پیونه کانیا توند بکهنهوه ههتا رانه کهن له دهستان و جاری تر په لامارتان بدهندهوه، دوا ی یا ئیه چاکه یان له گهل نه کهن و بهرهلایان نه کهن به خورایی و، یا بریتی و پاره یان لی وهر نه گرن و بهرهلایان نه کهن، هدره ها ئیه له سهر لهو کارانه برۆن ههتا جهنگاوه ری بی باوهریان قورسایی و چه که کانی خویان دانه نین و هیزیان نامیتی و خویان نه دهن به دهستانهوه، دوا ی نهوه ی چه کیان فری دا و ههنگ کوژایی بی هات پیوسته نه کوژرین و دیل نه کرین و جهنگ بهرپا نه کری.

بو زانین: شافیعی نه فهرموی: پیشه وای گه وریه ی موسلمانان بو ی ههیه چوارشت بکا له گهل گیراوانی بی باوهریان له جهنگدا، کوشتیان، کردنیان به بدهنده. بهرله کردنیان به بی بریتی. گورینه وهی دیله کانیا به گورینه وهی دیلی موسلمانان، یا پاره یان لی وهر بگیری. ههندی له زانایان نه لنین: نه م نایه ته به هاتنه خواره وهی ﴿ اَقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ ﴾ کار پی کردنی گوراهه، پیشه وای نیسلام جگه له کوشتن و دیل کردن هیچ شتی تری بو نیسه. موجهید نه فهرموی: نه مړو گیروانی بی باوهر یا نه بی موسلمان بن یا نه بی بکوژرین.

﴿ ذَلِكْ وَلَوْ يَشَاءُ اللّٰهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلٰكِنْ لَّيُنَلُوْا بِغَضَبٍ مُّبِيْنٍ ﴾
 كوشتی دوزمن و دیل کردیان یا بهره لاکردیان به و جزوهی باسکران فدرمانی خودایه و،
 نه گهر خودا ناره زو بکا تو له له بی باوه ران نه سیتی و بهی جندگ کردنی ئیوه له گهلان بنه
 بریان نه کا و، به لام بو نهویه هندی له ئیوه به هندی تران تافی بکاته وه، هه تا بی باوه ران
 هیزیان نه مینی و به رش و بلاوین.

﴿ وَالَّذِيْنَ قَتَلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُّضِلَّ اَعْمَالُهُمْ ﴾
 نایینی خودادا، دوا بی خودا پاداشتی کرده وه چاکه کانی وون ناکا و، به هشتی بی نه به خشی.
 ﴿ سَيَهْدِيْهِمْ وَيُضِلُّهُمُ بِاللّٰهِمْ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴾
 چاکرین کاری جهانیان و، له پاشدروژدا بولای پلهی بهرز و، هه موو کاره کانیان به چاک
 نه گیری له ههردوو جهاندا و، نه یان خاته ناو به هشت و، جینگه کانی خو یانیان له به هشتا پی
 نه ناسیتی و ده ستیان نه که وی به و جزوهی قورنان بوی باسکردوون له جهاندا.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ

ءَامَنُوْا اِنْ تَنْصُرُوْا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا
 فَتَعَسَّاهُمْ وَاَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوْا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ
 فَاحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾ اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ
 كَانَ عٰقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِيْنَ اَمْثَلُهَا ﴿١٠﴾
 ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰى الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَاَنَّ الْكَافِرِيْنَ لَا مَوْلٰى لَهُمْ ﴿١١﴾
 اِنَّ اللّٰهَ يَدْخُلُ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرٰى مِنْ
 تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا يَتَمَنَّوْنَ وَاَيُّ كَلُوْنَ كَمَا تَأْكُلُ الْاَنْعٰمُ
 وَالنَّارُ مَشْوٰى لَهُمْ ﴿١٢﴾ وَكَآيِنٍ مِّنْ قَرْيَةٍ هِيَ اَشَدُّ قُوَّةً مِّنْ قَرْيَةٍ
 الَّتِيْ اَخْرَجْنٰكَ اَهْلَكْنٰهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾ اَفَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ
 مِّنْ رَّبِّهِ كَمَنْ زُرِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلٍ وَّاتَّبَعُوْا اَهْوَاۗءَهُمْ ﴿١٤﴾

﴿ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ ﴾
 ئه ی که سانیکی ئه وتو، ئیوه
 باوه رتان هیناوه نه گهر ئیوه یارمندی نایینی خودا بدهن خودا ئیوه سه ر نه خا به سه ر بی باوه رانا و

یارمه تیان نه دا و، دلی ئیوه رانه گری له سدر باوه و چاکه کردن و، پی ئیو ناله خشیتی له جهنگ و له ناشتیدا.

یارمه تی دانی خودا به چهند جوړیکه: به سدر که وتیان به سدر بی باوه پاندا به هزی چه که وه و بهرز بونه وهی هورهی باوه پاران. به سزایه کی ناسمانی به وینهی روچوونی نیشتمانی بی باوه پان به لا فای ناهه موار و به زال بون به سهریانا به گفتو گزی په کخهر.

﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالُهُمْ ﴾ وه که سانیکي نه وتو باوه پان نه هیناوه، دواپی رسوایی و له ناوچون بو نه وانه و، خودا پوچ نه کاته وه پاداشتی کرده وه کانیا، نه گهر خراب بن نه گبه تیه بویان، نه گهر چاکن سودی نیه بویان.

﴿ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطُوا أَعْمَالَهُمْ ﴾ نه و رسوایی و بی نومی دی یه، به هزی نه وه وه به که به راستی شتی خودا نار دبووی بو سدر پیغه مهر نه وان ناخویشیان لی پی نه هات، دواپی خودا هه موو کاره کانی نه وانی پوچ کرده وه، خراپه کانیا نه بی به هزی سزای گران، چاکه کانیا سودیان بی نابه خشتی.

بو زانین: زور ناشکرایه خودا یارمه تی باوه پاران نه دا. به لام نه بی نیمه بیر له چوینه تی موسلمانانی نه مرو بکه ینه وه، به و بو نه وه نه مهی خواره وه باس نه که یین:

هه ندی تا قم نه یانه وهی ده وله تیکی نیسلامی به وینهی ده وله تی سدر ده می پیغه مهر و جیگه داره کانی پیک به یین، نه و په ری ریزم بویان، نه و که سدی خوی به موسلمان دابنی نه و بیر و بوچوونهی لا پیروزه که هه مو یاسای نیسلام جی به جی بکری. به لام نه م پرسیاره دینه کایه وه:

نایا نه و ده وله ته به بهرز کرده وهی درو شم و راگه یاندنی بیرو باوه ری نیسلام له تله فزیون و رادیو دا و، به میزه ری گه وری سهری پیوانی نه زانی به ناو زانا و به ریشی پان و دریز و دوو به ره کی پهیدا کردن پهیدا نه بی؟ نایا نه گوچی نه و ده وله ته دروست بی له نریکه ی ملیاری موسلمان بلا و بونه ته وه به خوړه لات و خوړناووه، چه ندین نه ته وهی جیاوازی، خاوه نی چه ن بیر و باوه ری نایی و رامیاری بن، هه ندیکیان سهر به رژیمه کانی خوړناووه، هه ندی تریان سهر به رژیمه کانی خوړه لات بن، نایا نه و ده وله ته سونی نه بی یا شیعه یا هه ردوولایان؟ نایا نه توانری گپرو گرتی نیوان په گمزه کان جی به جی بکری؟ وولامی نه و پرسیارانه به جی نه هیلم بو زانایانی نیازپاکی خاوه ن ناین و نیشتمان په روه.

﴿ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَلُهَا ﴾ نایا بی باوه پان نه رویشتون به ناو زهوی گهلانی رابوردوودا، دواپی ته ماشایان بکر دایه چو بوه کو تایی و دواړو زی که سانیکي نه وتو له پیش بت په رستانی مه که وه بوون و، خودا نه وان و منال و دارایی نه وانه ی پیشووی له ناو بردن و، بو نه و که سانه هه یه باوه به موحده مد نایه رن وینهی نه و له ناو بردنه ی پیشووه کان نه گهر باوه ری بی نه هین.

﴿ ذَلِكْ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ﴾ نهوی باسکرا له سزدانی دوزمنانی خودا و باداشتی دؤستانی خودا و یاریدانیان بههوی نهوه وهیه خودا دؤست و یاردهدهری کهسانیکی نهوتویه باوهریان هیناوه و، بهراستی بی باوهریان هیچ دؤست و یارمه تی دهریان نیه.

﴿ إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴾ بهراستی کهسانیکی نهوتو باوهریان هیناوه و کردهوه چاکه کانیاں کردوهه خودا نهیاختاته نار چهند بهههشتی نهروا بهزیر درهخته کانیا و بهم لاولای کوشکه کانیا چهنیدن پروباری ناوی شیرین و، کهسانیکی نهوتو باوهریان نههیناوه له جیهاندا رانه بویرن و بهر خوردارن نهخون هدر بهو جورهی چوار پیکان نهخون و، ناگری دؤزه خ له پاشه رۆژدا جینگهی نهوانه.

﴿ وَكَانَ مِنْ قَرْنِهِ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْنِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ أَهْلَكَنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴾ وه زور له دانیشتووانی چهند گوندی، نهو دانیشتووانی زور بههیز تر بوون له دانیشتووانی نهو گوندهی که تویان دهر کردهوه، نیمه نهوامان له ناوبردن، دواپی هیچ یارمه تی دهری بز نهوان نهبوو رزگاریان بکا.

﴿ أَفَمَنْ كَانَ عَلَى بَيْنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴾ نایا دواپی کهسی له لایه ن پهروه دگاری خوئیه وه له سهر بهلگه یه کی گهوره وناشکرایی له سهر توانای خودا، وه کهسی وایه کردهوهی خرابی خزی بز رازانرایته وه، وه بت په رستی و، دواپی ناره زوی پووچی خزی کهوتی؟ بیگومان نهو دوو کهسه وینه یه ک نین.

مَثَلُ الْجَنَّةِ

الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ حَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ﴿١٥﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّى إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ آنِذَا أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾ وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَءَانَّهُمْ يَقُولُهُمْ ﴿١٧﴾ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا

السَّاعَةِ أَنْ تَأْنِيَهُمْ بَعَثَ فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ
ذِكْرُهُمْ ﴿١٨﴾ فَأَعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرَ لِذَنْبِكَ
وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ ﴿١٩﴾

﴿ مثل الجنة التي وعد المتقون فيها أنهار من ماء غير آسن وأنهار من لبن لم يتغير طعمه ﴾
ویندی به هشتی به لینی بی دراه بدری بهو که سانه له خودا ترسان و خویانیان پاراستوه له
بی فرمانی خودا، له ناو نهو به هشتدها هبی چن روبری ناوی نه تام و نه بون و نه رهنگی
نه گزایی و، چن روبری له شیر تامه کی نه گزایی به دریژی مانده بی و نه کرابی به ماس و
به دو.

﴿ وأنهار من خمر لذة للشاربين وأنهار من غسل مصفى ﴾ وه له ناویا هبی چن روبری
له مهی، تامی له ناو دهمدا خوشی و نه قل و هوشی نهو که سانه تیک نه دا نهی خواته وه، چن
روبری له هنگونی پالته کراو، مؤم و شتی تری تیدا نه مایی.

﴿ ولهم فيها من كل الثمرات ومغفرة من ربهم ﴾ وه له ناو نهو به هشتدها به له هموو
میوه ناره زوی بکن و، بزبان هدی له خوشبوونیکی زور له گونا هه کانیا له لایه
په روه ردگاری خویانه وه.

﴿ كمن هو خالد في النار وسقوا ماء حميما فقطع أمعاءهم ﴾ ویندی که سیکه به رده و امی له
ناو ناگردا و، دهر خواردی بدری ناویکی زور گهرم، دوی خواردنه وهی ریخوله کانیا پارچه
پارچه نه کن. بیگومان نهو دوو که سانه ویندی یه کن. چن نهی نهو که سانه له به هشتا بن
و نهو شتانه یان دهر خوارد بدری، ویندی نهو که سانه بن له ناو ناگردابن و ناوی گهرم
دهر خواردیان بدری و ریخوله یان پارچه پارچه بی.

﴿ ومنهم من يستمع إليك حتى إذا خرجوا من عندك قالوا للذين أوتوا العلم ماذا قال آنفا ﴾
وه هندی همن له ناده میزادی بی باوه که سی گوی نه گری بولای گفتوگوی تو، هتا کاتی
نه چنه دهر وه له لای تو، نه لین بهو که سانه زانستیان بی به خشراوه له زانا خاوه نامه کانیا:
موحه مد چ شتیکی ووت، نیستا، نیمه تیی نه گیشتن؟

﴿ أولئك الذين طبع الله على قلوبهم وأتبعوا هواءهم ﴾ نهو بی باوه رانه که سانیکی نه و تو
خودا موری داوه به سهر دلایا سود لهو شته وهر ناگرن نه بیسن له تو و، دوی ناره زوی بوچی
خویان که و توون.

﴿ والذين اهتدوا زادهم هدى وآتاهم تقواهم ﴾ وه که سانیکی نه و تو رانومویان وهر گرتوه،
خودا شاره زیان بو زور نه کا و، یارمه تیان نه دا و، بهوانی به خشیوه خویاراستیان له بی فرمانی
خودا و، هوی ترسانی بو ناماده کردوون و، پاداشتیان نه داته وه.

﴿ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ذِكْرَاهُمْ ﴾
 دواپی بی باوه ران که سانیکی نهوتون باوه ر ناهیتن و چاوه ر وانی نهوه نه کهن ر وژی دواپی کوتوپر
 بیت بولایان نهو کاته باوه ر بهیتن، دواپی بدرستی نیشانه کانی ر وژی دواپی چو بولایان که
 بریتن له بهلگهی بیگومان له سهر زیندوو بوونهوه و هاتنی ر وژی دواپی، ئیتر بو سستی نه کهن
 له باوه ر هیتان بهر وژی دواپی که له نامه ی خودادا و له سهر زمانی پیغمه سهر به بهلگهی
 جورا و حور باسی هاتنی ر وژی دواپی کراوه به بی گومان، ئیتر بیانوی بی باوه ران نه ماوه تهوه که
 باوه ر نه هیتن، دواپی نهوان که ئیستا باوه ر نه هیتن له چ جیگه کی ترهوه و، له چ کاتی تردا
 بیر نه که نهوه و ناموز گاری وهر نه گرن و په شیمان نه بنهوه، کاتی له نا کاودا ر وژی په یدابوو چوو
 بولایان، نهو کاته بیر کردنهوه و په شیمان بوونهوه سود بهوان نابه خشی، چونکه نیشانه کانی
 په یدابوونی ر وژی دواپی چوو بولایان و باوه ریان نه هیتا.

﴿ فاعلم أنه لا إله إلا الله واستغفر لذنبك وللمؤمنين والمؤمنات والله يعلم متقلبكم ومثواكم ﴾
 دواپی تو بزانه هیچ خودایه نیه شایه نی په رستنی جگهی خودا و، تو داوای لیبوردنی
 گوناوه کانی خو ت و پیوانی باوه ردار و زنانی باوه ردار بکه له خودا و، خودا نه زانی بهر ویشتن
 و هانتان له کاری جیهانتانا و، به جیگهی خه و تنتان و به جیگهی دانیشنتان له پاشه ر وژدا.
 فرماندانی خودا به پیغمه سهر بو داوا کردنی لی خو شبوون له گوناھی، بو نهویه په یروانی
 پیغمه سهر چاو لهو بکه و داوای لیبوردن له خوا بکه و، نه گینا پیغمه سهری خودا دووره لهوه و
 گوناوه بکات، داوای لیبوردنی گوناوه شتیکی زور په سه نده لای خوی مه زن، ئیتر نهو که سه
 گوناھی کردی یا نه. بو نهو هیشه پیغمه سهر به رده و امبی له سه ریادی خودا و، بن ناگا نه بی هه موو
 کاتی له خوی مه زن.

وَيَقُولُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢١﴾ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَرَهُمْ ﴿٢٣﴾

﴿ و یقول الذین آمنوا لولا نزلت سورة فإذا أنزلت سورة محكمة وذكر فيها القتال ﴾ وه که سانیکی نه و تو با و هریان هیناوه به نیازی پاکه وه نه لین: بۆ نایه ته خواره وه و سوره تی فەرمانبدا به جهنگ کردن له گهل بۆ با و هران له بهر بهر ز کردنه وه ی ئالای ئیسلام و پهره سه ندنی ئایینی ئیسلام، دوا یی کاتی هاته خواره وه سوره تی ماناکه ی رون کرایته وه و هیچ شتیکی له خۆی نه گرتی جگه ی پیوست کردنی جهنگ و با سی فەرماندان به پیوست کردنی جهنگی تیدا کرایتی.

﴿ رأیت الذین فی قلوبهم مرض یظرون إلیک نظر المغشی علیه من الموت فأولی لهم ﴾ تو که سانیکی نه و تو نه یینی له ناو دلیاندا یه نه خۆشی بۆ با و هری و دوورووی به نه روانی بۆ لای تو به وینه ی روانینی که سی به خۆشی هاتی به سه ریا له ترسی مردن و خه فه تبار و سه رگره دانینی. به لام با و هرداران ی نیاز پاک دلخۆش نه بن و موژده نه ده ن به یه کۆری که پاداشتی خودا وه رنه گرن، دوا یی هاوار و دۆزه خ بۆ نه و که سانه یه نه خۆشی له دلیانایه، یا خوا خودا له ناویان بیا.

﴿ طاعة وقول معروف فإذا عزم الأمر فلو صدقوا الله لكان خيرا لهم ﴾ په رستی خودا و گفتو گۆیه پیغه مهر وه ری گرتایه له (دوورو وه کان) چاکتره بۆ نه وان له پر بونی دلیان له رق و دوورووی و له ته ماشا کردنی پیغه مهر به تر سه وه، دوا یی کاتی فەرماندان به جهنگ کردن پیوست کرا و هاو ریکانی پیغه مهر خۆیان یان ناماده کرد. بۆ جهنگ، دوورو وه کان له دژی نه و اندا راپه رین و له گهل ژنه کانیانا مانه وه، دوا یی نه گهر نه و دوورو وانه راستیان بکرایه له گفتو گۆی خۆیان له گهل خودا دا له ده ربینی ئاواتی جهنگ کردندا، نه و ئاواته ی نه وان چاکتر نه بوو بۆ نه وان.

﴿ فهل عسیتم إن تولیتم أن تفسدوا فی الأرض وتقطعوا أرحامکم ﴾ دوا یی چا و هروان نه کۆری له ئیوه نه گهر واز له ئایینی ئیسلام و یاساکانی ئیسلام بهین خراپه بلا و نه که نه وه له زه ویدا به یی فەرمانی خودا و، په یوه ندی نیوان خزمایه تی خۆتان نه به جرین و، نه گهرینه وه بۆ دۆزمنایه تیبه کۆنه که ی پیش ئیسلامتان.

﴿ أولئک الذین لعنهم الله فأصمهم وأعمى أبصارهم ﴾ نه و دوورو وانه که سانیکی نه و تو ن خودا دووری خست و نه ته وه له به زه یی و میهره بانی خۆی، دوا یی خودا نه وانی گهر کرد وه راستی نایسن و چاویانی کویر کرد وه چاکه نایسن.

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفُتُورَاتِ
أَمْرًا عَلَى قُلُوبٍ أَقْضَاهَا ﴿١٤﴾ إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِهِمْ
مِّنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْهُدَى الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَى

لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ
 اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ
 ﴿٢٦﴾ فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُوتُ وُجُوهَهُمْ
 وَأَدْبَرَهُمْ ﴿٢٧﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا آسَخَطَ اللَّهُ
 وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَلَهُمْ ﴿٢٨﴾ أَمْ حَسِبَ
 الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَنَتَهُمْ ﴿٢٩﴾
 وَلَوْ نَشَاءُ لَأَمَرْنَا مَلَائِكَتَهُمْ فَلَمَعَرْفَنَّهُمْ بِسِيمَتِهِمْ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي
 لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَلَكُمْ ﴿٣٠﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ
 الْمُجْتَهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَنَّكُمْ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾

﴿ افلا يتدبرون القرآن أم على قلوب أقفالها ﴾ نایا دواپی نهو بی باور و دورووانه بز
 بیرناکهنده له قورئان و مانای ناوهرؤ که کدی بزانی و له مه بهسته کدی بگدن، یا دلیان پیوه
 دراوه و لسی تی ناگدن، بهو وینه به کلیل درایی به سدر دلیانا و نه به لی قورئان پروا بز لای دلیان؟
 ﴿ إن الذين ارتدوا على أديبارهم من بعد ما تبين لهم الهدى ﴾ به راستی که سانیکی نهو تو
 گه راونه توه بز لای شتی له سدری بوون له بی باوهری و نایی بی باو پیریان، له دوا ی نهو ی
 ریگی راست و شاره زای راستی فدرمووده ی قورئان بوون و بز یان روون بوونه ده.

﴿ الشيطان سول لهم وأملی لهم ﴾ شه یان تاوانه کانانی بز رازاندوونه توه و، خودا مؤله تی
 داون پهله ی له سزادانیان نه کردوه. نهو دورووانه شه یان به دورووی و گهرانه ده یان له
 راستی فریوی داون و، به لینی دروی زوری پیداون ناواتیان له جیهاندا بز بیته دی.

﴿ ذلك بأنهم قالوا للذين كرهوا ما نزل الله سنطيعكم في بعض الأمر والله يعلم إسرارهم ﴾
 نهو گهرانه ده یان له نایی نیسلام و نهو مؤله ت دانیهان به مزی نهو وه بوو، دورووه کان بهو
 که سانه ی نهو تو یان نهووت شتی خودا رهواندی کردبوو بز سدر پیغمدر خوشیان لسی نه نه هات
 که بریتیبوون له جوه کان: نیمه پیرهوی نیوه نه کدین له کاردا، له زیروه دوزمنایه تی موحده مد
 نه کدین و، یارم تی نیوه نه دهین و، ناچین و بز جهنگ کردن له گه لیان و، خودا نه زانی
 به شاراهه بی کاری هدر دوولای جوه کان و دورووه کان، هیچ شتی له خودا پنهان نه.

﴿ فكيف إذا توفتهم الملائكة يضربون وجوههم وأدبارهم ﴾ دواپی نهو ی نهو دوو رووانه
 که نیستا نه توانن جهنگ نه کدن له گهل پیغمدردا و خو یان بیاریزن به سدرهاتیان جزئی کاتی

فریشته کان گیانیان نه کیشن، نه دهن له روومه تیان و له پشتیان به چه کوشی ناسن، نایا نه و کاته نه توانن راکه نه ده ست مردن و له و لیدانه؟

﴿ ذلک بأنهم اتبعوا ما أسخط الله وکرموا رضوانه فاحبط أعمالهم ﴾ گرتن و لیدانی فریشته کان له و دوورووانه به هوی نه وه وه بوو، دواى شتی که و تبون خودای خه شم دار کردبوو، رهامه ندی خویان بن ناخو شبوو، دوزمنی پیغمه مهربون دواى خودا پاداشتی کرده وى نه وانی پوچ کرده وه.

﴿ أم حسب الذين في قلوبهم مرض أن لن يخرج الله أضغانهم ﴾ نایا که سانیکی نه و تو نه خوشی بی باوهری و دوورووی له دلیانیه گومان نه بدن که خودا رق و کینه یان له شتی هاتوه خواره وه بز سدر پیغمه مبر و موسلمانان دهری نه خا، بیگومان خودا بز یان دهر نه خا.

﴿ ولو نشاء لأرينا لهم فلعرفتهم بسيماهم ولتعرفنهم في لحن القول والله يعلم أعمالكم ﴾ نه گهر نیمه ناره زو بکهین به راستی نیمه نه و دوورووانه نیشانی تو نه دهن و، نیشانه یه بو تو دانه نین، دواى به هوی نه و نیشانه وه نه و ان بناسی و، به راستی نه و ان له ناره و کی گفتوگو ی نه و ان و جوړی گفتوگو و بیانوه نیان نه و ان تو نه و ان نه ناسی، خودا به کرده وه کان نیوه نه زانی، پاداشتی نیوه نه داته وه به گویره ی کرده وه کانتان چاکن یا خراب.

﴿ ولنبلونکم حتى نعلم المجاهدين منکم والصابرين ونبلو أخبارکم ﴾ وه به راستی نیمه نیوه تا قی نه که یه وه به هوی فهرماند اتمان به جهنگ له گه ل بی باوهران به جهنگ، هه تا نیمه جهنگاوه رانی نیوه و نه و که سانه ی نارام نه گرن له سهر نازاری جهنگ بیانزانن و، نیمه ناگاداری نهی و هه والی نیوه ن. خوی مه زن پیوستی به تا قی کرده وه نیه هه مو و شتی نه زانی که له مده و دا بکری، به لام فهرمان نه دا به جهنگ کردن و جگه ی جهنگ، هه تا پیاو چاک و خرابه کاران بناسرین لای ناده میزاد و به گویره ی گویره ی کرده وه کانین پاداشتیان بداته وه.

إِنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ
لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِطُّ أَعْمَالُهُمْ ﴿٣٢﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا
أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا
وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ
وَأَنْتُمْ أَلَا عَلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَبْرِكُمْ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾ إِنَّمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌّ وَلَهُوَ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَنْتُمْ أَجُورُكُمْ

وَلَا يَسْأَلُكُمْ أَمْوَالَكُمْ ﴿٢٦﴾ إِنْ سَأَلَكُمْ مَوَالِيَهُمْ فَخَفِمْ
 تَبَخَّلُوا وَخَرَجَ أَصْغَرَكُمْ ﴿٢٧﴾ هَآئِنَّمْ هَآؤُلَاءِ تَدْعُونَ
 لِنُفِيقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ وَمَنْ يَبْخَلْ
 فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ
 تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ ﴿٢٨﴾

﴿ إن الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله وشاقوا الرسول من بعد ما تبين لهم الهدى ﴾
 بهراستی که سانیکي نهوتو باوهریان نههیناوه و، ریگه له نادهمیزاد نهگرن و نهیانگیرنهوه و،
 نایه لن بینه ناو ریگهی نایینی خودا و، دزایهتی پیغمهر نهکهن، له دواي نهوهی بزبان روون
 بوهتهوه و رانومایی و پیغمههرايهتی موحدهمهده. کهچی بهخوئیان و به دارایی و پروپاگهندهی درؤ
 نایه لن نادهمیزاد باوهر به موحدهمهده بهین.

﴿ لن يضروا الله شيئا وسيحط أعمالهم ﴾ نهوانه ناتوانن زیان له خودا بدهن، هدر زیان له
 خوئیان نهدهن و، خودا پاداشتی کردهوه کانیاں پوچ نهکاتهوه.

﴿ يا أيها الذين آمنوا أطيعوا الله وأطيعوا الرسول ولا تبطلوا أعمالكم ﴾ نهی که سانیکي
 نهوتو باوهرتان هیناوه، ئیوه بهردهوامن لهسهر پهرستنی خودا و، ئیوه بهیرهوی فهرمودهکانی
 فروستادهی خودا بکهن و، ئیوه پاداشتی کردهوه چاکهکانی خوئتان پوچ مهکهنهوه، بههوی
 بیفهرمانی خودا و پیغمههری خودا.

﴿ إن الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله ثم ماتوا وهم كفار فلن يغفر الله لهم ﴾ بهراستی
 که سانیکي نهوتو باوهریان نههیناوه و، نادهمیزاد نهگهرینهتهوه لهوهی بچه ناو ریگهی نایینی
 خودا و، له پاشان نهو کهسانه نهمرن و، نهوان بیباوهریوون، دوايی خودا لهو کهسانه
 خوئشایی.

﴿ فلا ته نوا وتدعوا إلى السلم وأنتم الأعلون والله معكم ولن يتركم أعمالكم ﴾ دوايی ئیوه
 باوهردار ئیوه بهرانبر به دوزمن لاواز مدهن له کاتی جهنگدا و، داوا ناشتهواییان لی مهکهن و،
 ئیوه سهرکهوتوو نهبن و زال نهبن بهسهریانا و، خودا له گهل ئیوهیهو یارمهتیتان نهدا و، کهم
 ناکاتهوه هیچ شتی له پاداشتی کردهوه کانتان و، هیچ شتیکی ئیوه بهفیرو ناچی. کهواته ئیوه له
 بیباوهران مهترسن.

﴿ إنما الحياة الدنيا لعب ولهو وإن تؤمنوا وتتقوا يؤتكم أجوركم ولا يسألكم أموالكم ﴾
 بهراستی ژيانی جیهان گالتهو خق خهريک کردن بیسووده بهزوی نامینی و، نهگهر ئیوه باوهر

بهین و له خودا بترسن و خوتان له بی فدرمانی خودا بیارین، خودا پاداشتی باور و له خودا ترسانه که تان بی نه به خشی و، داوای به خشی هدمو و داراییه کانتان یا نه اندازه به تووشی زیان بین ناکا بی به خشن به هه ژاران و، نه اندازه به کی دیاریکراوی بو دانوان بی به خشن به هه ژاران یا بو شتی تر.

﴿ ان یسألکموها فی حکم تبخلوا ویخرج أضغانکم ﴾ و نه گهر خودا داوای به خشی هدمو و داراییه کانتان لی بکات، دوا بی یوه ماندوو نه کا و خوتانتان بی ناگیری و، رق و کینه ی یوه به رانیه به پیغه مهر و ئایی نیسلام ناشکرا نه کا. به لام خودای مه زن سودی یوه ی نه وی نه اندازه به کتان لی داوا نه کات لاتان گران نه بی و لاتان ئاسانی.

﴿ هأنتم هؤلاء تدعون لتنفقوا فی سبیل الله فممنک من یبخل ومن یبخل ﴾ ناگادارن یوه نه و که سانه داوا له یوه نه کری دارایی خوتان به خشن له ریگی ئایی خودادا له بو جهنگ و له زه کاتا، دوا بی هندی له یوه دارایی خوی نابه خشی و بی فدرمانی خودا نه کا و چروک نه بی.

﴿ فانما یبخل عن نفسه والله الغنی وأنتم الفقراء ﴾ وه هه که سی رژی بکا و دارایی خوی نه به خشی له ریگی ئایی خودا، دوا بی به راستی رژی کردوو بو خزیته و بی به ش نه بی له پاداشتی خودا، خودا پیوستی به هیچ شتی نه و، یوه هه ژاران و پیوستیتان به میهره بانی خودا هه به، فدرمانی نه و بو سوودی یوه به.

﴿ وإن تتولوا یستبدل قوما غیرکم ثم لا یكونوا أمثالکم ﴾ وه نه گهر یوه ی عه رب واز له پهرستی خودا و پیره وی پیغه مهر و به خشی دارایی بهین و خزمه تی ئاین نه که، خودا یوه نه گوری به تاقمی تری جگی یوه چاکه و فدرمانی خودایان خوشتر نه وی له یوه و، له پاشانا وینه ی یوه نابن له رژی و خزمه تی ئایی خودادا.

بو زانین: نه و تاقمه ی تر هه نه ته وه به بن گرنه نه، زانایان بیران جیاوازه: هندی له زانایان نه لین: نه و تاقمه بریتین له عه ره به کانی یه من، هندی تر لایان وایه فارسه کانی خزمی سه لمان. زور به ی زوری زانایان نه لین: نه و تاقمه بریتین له کورده کان، به بیرو بو چورنی من زور نریکه کورده کانن: چونکه پاله وانانی کورد به سه رو کایه تی سه لاهه دینی نه بیو بی چاکترین به لگن له سه ر نه و مه به سه ته. هدمو شتیکیش هه ر خودا نه یزانی.

﴿سوره تی نهلفه تح﴾

له ریگه دا پیغمهر ﴿ﷺ﴾ له حوده بییه وه نه گه رایه وه بز مه دینه وه سوره ته هاته خواره وه،
ژماره ی نایه ته کانی (۲۹) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴿١﴾ لِيُخْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ
 وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾
 وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ﴿٣﴾ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ
 الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾ لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
 جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ
 سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

به ره له وهی ده ست بکین به مانا کردنی نایه ته کان. باسی رووداویکی میژووی نه کهین، پی
نهوتری، ناشته وای حوده بییه، (حوده بییه) ناوی گوندیکه چواره کیلومتر و نیو له مه که وه
دووره، ناوی نراوه به ناوی بیریکه وه پی نهوتر (حوده بییه).

به کورتی پیغمهر ﴿ﷺ﴾ له سالی (۶) ی کچی دا کهوته ری له گه ل (۱۵۰۰) کهس له
هاوریکانی بو نه وهی عمره بکین، هوشریان به دیاری بردبو بو نه وهی له مه که سهریان بیرن،
قوره یشی به کان به هاتی پیغمهریان زانی، خویانیان ناماده کرد، به هموو توانای خویانه وه نه یه لن
پیغمهر بچینه نار مه که، بو نهو مدهسته پیغمهر ریگه ی گوری هتا گه یشته حوده بییه. پیغمهر
ریکه وتن و ناشته وایی لاپه سندن بو، بویه که و ته گفتوگو له گه ل قوره یشی به کان به دور و
دریژی. پیغمهر به کهمین جار (خه راشی) کوری نومه یی نار دیو لای قوره یشی به کان له مه که،
به وانی رابگه یه نی که بو جهنگ نه هاتون، به بی نه نجام هاته وه بو خرمه ت پیغمهر، وه که
له مه ودوا باسی نه کری، دوا جار عوسمانی کوری عه فانی نارد بولایان، عوسمانیان گرت، هه و آل
بلا و بو یه وه عوسمانیان کوشتوه، رویشتی پیغمهر ﴿ﷺ﴾ بو عمره کوتایی پی هات به پیمانی

ته فسیری ز مناکویی

(بیعة الرضوان) که له‌مه‌ودوا به درٲیزی باسی (بیعة الرضوان) نه‌کری، نه‌و په‌یمان به‌وه‌ی به‌ستنی په‌یمانی حوده‌بیه له‌ نیوان پیغمه‌مر و قوره‌بشی‌یه‌کاندا، نه‌و په‌یمانیه‌ی حوده‌بیه له‌ نیوان پیغمه‌مر و قوره‌بشی‌یه‌کاندا، نه‌و په‌یمانیه‌ی حوده‌بیه نه‌م به‌ندانیه‌ی تیدا نووسرا و مؤرکرا: (۱) هم‌مو ه‌وزه‌کان سه‌ره‌ستن، نه‌گه‌ر ویستیان مو‌سل‌مان بن قه‌ده‌غه نه‌کری (۲) چون ب‌و زیاره‌تی که‌عبه دوا‌بخری ب‌و سالی داهاتوو، پیغمه‌مر به‌و په‌یمان به‌و، هاو‌ر‌پ‌ک‌انی پیغمه‌مریش رازی بوون، ه‌ه‌ر‌چ‌ه‌نده ه‌ه‌ند‌پ‌کیان نه‌و په‌یمان‌یان بی خوش نه‌بو. له‌ باسه‌کانی دوا‌بیدا نه‌و مه‌به‌ستانه دووباره نه‌کریته‌وه.

به‌راستی نه‌و په‌یمان کار‌پ‌کی رامیاری سازاند، که یه‌که‌م جار قوره‌بشی‌یه‌کان بریار به‌ رابه‌رایه‌تی پیغمه‌مر ده‌ر‌پ‌رن و بزانی که نی‌سلام خاوه‌نی ه‌یزه، تاسایش دوا‌ی نه‌و په‌یمان به‌لا‌وب‌ویه‌وه و تاینی نی‌سلام له‌ نیو دور‌گی عه‌ره‌بدا په‌ره‌ی سه‌ند. ه‌ه‌ندی له‌ زانایان نه‌لین: ژماره‌ی نه‌و که‌سانه له‌ گه‌ل پیغمه‌مر‌دا بوون (۱۴۰۰) که‌س بوون. له‌ پاش مؤر‌کردنی نه‌و په‌یمان پیغمه‌مر فه‌رمانی‌دا به‌سه‌ر‌پ‌رینی دیاری‌یه‌کان و تاشینی سه‌ریان یا کورت کردنه‌وه‌ی مووه‌کانیان، بریاریشی‌دا به‌گه‌ر‌پ‌ته‌وه ب‌و مه‌دینه.

ب‌و روون‌کردنه‌وی نه‌و روودا‌وانه خوا‌ی مه‌زن نه‌و سوره‌ته‌ی نارده خواره‌وه ب‌و سه‌ر پیغمه‌مر و فه‌رمو‌ی:

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾ به‌راستی نیمه یارمه‌تی تو‌ماندا به‌ یارمه‌تی‌یه‌کی زور ناشکرا، به‌وه‌ی مؤر‌کردنی ناشته‌وایی په‌یمانی حوده‌بیه‌وه، به‌سه‌ر‌که‌وتنت به‌سه‌ر ر‌ؤم و فارس و جگه‌ی نه‌وان.

﴿لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾ نیمه یارمه‌تی تو‌ماندا له‌به‌ر نه‌وه‌ی خودا له‌ هم‌مو شتی خو‌ش‌ب‌ی له‌و شتانه‌ی دروست‌پ سزای له‌سه‌ر بدری، له‌و شتانه‌ی له‌مه‌وبه‌ر رو‌شتوو و له‌مه‌ودوا له‌ تو‌ پیدا نه‌بن.

پرسار: پیغمه‌مر چ کاتی گونا‌هی کردوه و نه‌پکا له‌مه‌وپاش و، پیغمه‌مران پار‌تر‌راون له‌وه‌ی گونا‌ه ب‌که‌ن، دوا‌ی مه‌به‌ست له‌و لی‌خو‌ش‌بوونه‌ی خودا چ شتی‌که؟

وه‌لام: مه‌به‌ست له‌ لی‌خو‌ش‌بوون و ر‌تر‌گرتن له‌ پیغمه‌مر و لی‌پور‌دنیک‌ی به‌ر‌بلا‌وه، نه‌گینا پیغمه‌مران دوورن له‌وه‌ی گونا‌هی گه‌وره و به‌چووک ب‌که‌ن، له‌وانه‌یه مه‌به‌ست له‌ گونا‌ه له‌بیر‌چوونی یاد‌ی خودا و ه‌له‌یه له‌ پیغمه‌مر‌وه پیدا بی.

﴿وَبِئَمٍّ نِعْمَتُهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا﴾ وه ب‌و نه‌وه‌یش خودا چاکه‌ی خو‌ی له‌ یارمه‌تی‌دان و لی‌خو‌ش‌بوون به‌ ته‌وا‌ی پیدا به‌سه‌ر تو‌دا و، سه‌ر‌ب‌که‌وی به‌سه‌ر دو‌ژمنانی خودا و دو‌ژمنانی خو‌تا و، پله‌وپایه‌ی تو‌ بدرز ب‌کاته‌و له‌ ه‌ه‌ردوو جیهاندا و، ر‌پ‌گه‌ی راستی یاسای خوا‌ی که سودی هم‌مو ناده‌میزادی تیدا‌یه شاره‌زای تو‌ی له‌ هم‌مو کات و جی‌گه‌یه‌کا تیدا‌یه.

﴿وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا﴾ وه له‌بدر نه‌وه‌یش خودا یارمده‌تی تو بدا به یارمده‌تی دانیکی زور گه‌وره و سه‌ر که‌وتوو، یاسای نی‌سلام به ناشتی و به خوشی به‌جده‌سی، نه‌ک به جه‌نگ و نازاوه و چه‌وسانه‌وه.

﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ﴾ خودا که‌سیکی نه‌وتویه نارام گرتن له‌سه‌ر نازار وه‌ستان و لانه‌چوونی له‌سه‌ر ناین ناردوه‌ته خواره‌وه بو ناودلی باوه‌رداران، بو نه‌وه‌ی نه‌و باوه‌ره‌ی ناودلیان زورتری له‌گه‌ل باوه‌ره‌نیان به خودا و به پیغمه‌ر، جیگه بگری له‌دلیاندا.

﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وه بو خودایه سوپای ناسمانه‌کان و زه‌وی و فریشته و ناده‌میزاد و جنوکه و، هه‌موویان له ژیر ده‌ستی نه‌ودان، که‌واته ئیوه بو یاریدانی ناینی خودا خو‌تان ماندوو بکه‌ن، خودا نه‌توانی به‌بی جه‌نگ بی‌باوه‌ران بنه‌برکا. به‌لام به‌نده‌کانی خوی تا‌قی نه‌کاته‌وه هه‌تا بو دانیش‌توان ده‌ر بکه‌وی چ که‌سی باوه‌ره‌نه‌یتی، خودا به‌ چاکه‌ی به‌نده‌کانی خوی و به ناماده‌بوونیان له‌سه‌ر په‌رستن نه‌زانی، هه‌موو شتی له‌جیگه‌ی شیاوی خو‌یا دانه‌تی.

﴿لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ خودا نارام و له‌سه‌رخویی و خسته ناو دلی باوه‌رداران له‌بدر نه‌وه‌ی خودا پیاوونی باوه‌ردار و ژنانی باوه‌ردار بخاته ناو چه‌ندین به‌هه‌شت نه‌روا به‌ژیر دره‌خته‌کانیا و به‌م لاو لای کو‌شکه‌کانیا چه‌ندین رووباری ناوی شیرین، به‌رده‌وامن له‌ناو نه‌و به‌هه‌شتانه‌دا هه‌تا هه‌تایه.

﴿وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ وه بو نه‌وه‌یش خودا خراپه‌کانیان داپوشی و پاکیان بکاته‌وه له‌هه‌موو خراپه‌یه و، چونیان بو به‌هه‌شت و داپوشینی گونا‌هه‌کانیان رزگار بوونیکی گه‌وره‌یه له‌لای خودا و خراپه‌ی تری به‌دوادا نایه.

وَيُعَذِّبُ

الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ
يَا اللَّهُ ظَرْبُ السَّوَةِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوَةِ وَغَضَبُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ
وَلَعْنُهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾ وَلِلَّهِ جُنُودُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ
شَهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾ لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

﴿وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظُنُّ السُّوءِ﴾ و بۆ نهویش خودا سزای پیاوانی دوو روو و ژنانی دوروو، پیاوانی بت پدست و ژنانی بت پدست بدا، گومان نهبنه خودا به گومانیکی خراب که خودا مردووان زیندوو ناکاتهوه و، یارمتهی پیغمه‌ری خوی نادا. خوی و هاورپیکانی ناچندهوه بۆ مه‌دینه.

﴿عَلَيْهِمْ ذَاكِرَةُ السُّوءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ له‌سه‌ر نهو گومانبه‌رانه‌یه شتیکی خراب نهو لاویان لی‌نه‌گری و، خه‌شم‌گرتنی خودا له‌سه‌ریانه و، دوربان نه‌خاتهوه له‌به‌زی و میهره‌بانی خوی و، دوزه‌خی بۆ نه‌وان ناماده‌کردوه، دوزه‌خ خراب جینگه‌یه بۆ گه‌رانه‌وه‌ی نهو گومانبه‌رانه.

﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَزِيرًا حَكِيمًا﴾ وه بۆ خودایه سوپای ناسمانه‌کان و زه‌وی له‌فریشته و ناده‌میزاد و جنوکه، خودا زور به‌ده‌سته‌لانه، همموو شتی له‌جینگه‌ی شیایوی خویا دانه‌نی، نیی نهو که‌سانه‌ی نهو گومانه‌خرابه‌نه‌بن چون بویان نه‌چیه‌سه‌ر هه‌ره‌شه‌له‌ پیغمه‌ر بکه‌ن به‌فارس و روم، یا پیغمه‌ر ناگه‌ریته‌وه بۆ مه‌دینه و له‌ناو نه‌برین.

﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ به‌راستی نیمه‌تزمان کردوه شایه‌تی بده‌ی له‌سه‌ر نه‌ته‌وه‌که‌ی خوت، موژده‌بده‌ی به‌ناده‌میزاد به‌به‌ه‌شت، بیان ترستی له‌سزای پاشه‌پوژ.

﴿لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ له‌به‌ر نه‌وه‌ی نیوه‌باوه‌ر به‌خودا و به‌فروستاده‌ی خوا به‌یتن و، یارمته‌ی پهره‌پیدانی لایینی خودا بده‌ن و، فره‌مانه‌کانی خودا به‌گه‌وره‌داینین و، پاکی بۆ خودا داینین و دوری بجه‌نده‌وه‌له‌کاری ناشایسته و، نویژ بکه‌ن بۆ خودا به‌دیانان و ئیواران.

بۆ زانین: وه‌که‌له‌مه‌ویدر باسمان کرد پیغمه‌ر ﴿ﷺ﴾ له‌سالی (۶)ی کۆچی‌دا رویش‌ت بۆ مه‌که‌به‌نیازی نه‌وه‌زیاره‌تی‌خانه‌ی‌خودا بکا، بیری له‌جه‌نگ‌نه‌کردبووه‌وه، کاتی‌گه‌ی‌شته‌خوده‌بیه، قوره‌یشی‌یه‌کان که‌به‌هاتی پیغمه‌ریان زانی، سوپای‌خو‌ریان کۆکرده‌وه، رینگه‌یان لی‌گرتن و نه‌یان هیشت بچه‌مه‌که، پیغمه‌ر ﴿ﷺ﴾ خه‌راشی‌کوری‌ئومه‌یه‌ی‌خوزاعی‌نارد بۆلای قوره‌یشی‌یه‌کان به‌سواری‌هه‌شتری پیغمه‌ر که‌ناوی (سه‌عله‌به) بو، بۆ نه‌وه‌ی به‌گه‌وره‌پیاوانی قوره‌یش‌را‌بگه‌یدنی نیمه‌بۆ زیاره‌تی‌خانه‌ی‌خودا هاتووین، نیازی‌جه‌نگمان‌یه، که‌چی‌زور به‌نامردانه‌هوش‌ره‌که‌ی پیغمه‌ریان سه‌ربری و ویستیان خه‌راشیش‌بکوژن. به‌لام (أحایش) که‌تاقمی‌بوون‌سه‌ر به‌هیچ‌هوزیکی‌عه‌ره‌ب‌نه‌بوون‌نه‌یان هیشت‌بیکوژن، به‌ره‌لایان کرد و، چویه‌وه‌بۆ خزمه‌ت پیغمه‌ر ﴿ﷺ﴾ به‌سه‌ره‌اتی‌خوی‌گی‌راوه‌بۆ پیغمه‌ر، دوا‌یی‌جاری‌تر پیغمه‌ر عوسمانی‌کوری‌عه‌فانی‌نارد بۆلای نه‌بوسوفیان و گه‌وره‌پیاوانی قوره‌یش‌ه‌والیان بداتی که‌بۆ جه‌نگ‌نه‌هاتووین، نیازی‌زیاره‌تی‌خانه‌ی‌خودامان‌ه‌یه، عوسمان رویش‌ت و مه‌به‌سته‌که‌ی‌بینان‌را‌گه‌یاندن، که‌چی‌عوسمانیان‌لای‌خویان‌بنند کرد، هه‌وال‌بلا‌وبویه‌وه که‌عوسمان‌کوژراوه‌پیغمه‌ر ﴿ﷺ﴾ فهرمووی: من ناروم هه‌تا تو‌له‌له‌بت پدستان نه‌که‌مه‌وه و،

کاره که یدک لایی نه که موه، بهو بونه بانگی هاورپیکانی بولای (البیعه) یانی سهرسپاردن بۆ پیغمه مر و به ئایینی نیسلام کرد. پیغمه مر ﴿﴾ له ژیر دره ختیکا دانیش، هاورپیکانی پیغمه مر ههموویان چونه خزمهت پیغمه مر دهستیان نایه ناودهستی پیغمه مر و، به یعه تیان کرد به پیغمه مر ﴿﴾، نهو به یعه ته ناوبرا به (بیعه الرضوان) یانی پدیمانی ره زامه ندی خودا و پیغمه مر خودای تپدایه، وهك له موه دوا باس نه کړئ. قوره یشی به کان که بهو به یعه تیان زانی سوهیللی کوری عه مریان کرد به سهر کرده ی کومه لئ له قوره یشی به کان ناردیان بولای پیغمه مر ﴿﴾ ههتا بکه ونه راو بو چون له گه ل پیغمه مر دا ﴿﴾ سوهیل ووتی: ئه ی موحه مد نهو هاورپیکانی تو لای ئیمه به ند کران، به گویره ی بیر و بو چون ی ئیمه نه بووه. به لکو هه ندئ له نه زانانی ئیمه نهو کاره یان کردوه، که واته نهو (۵۰) که سه ی له شه ودا به ردیان ناراسته ی ئیوه یان کردوه، لای پتوه گیراون به ره لایان بکه ن. پیغمه مر فهرمووی: ههتا هاورپیکانی من به ره لا نه که ن من نه وانه به ره لا ناکم، سوهیل ووتی: راست نه که ی، له پاشانا ناردی بولای قوره یشی به کان، عوسمان و (۱۰) که سی تر که به ند کرابون لایان به ره لایان کردن، پیغمه مریش نهو که سه انه ی نه وانی به ره لا کرد.

نونه رانی قوره یش که وته گفتو گو له گه ل پیغمه مر ﴿﴾، چاویان به هاورپیکانی پیغمه مر که وت، خویانیان نه سپارد به ئایینی نیسلام و، سه ری خویانیان نه سپارد به پیغمه مر ﴿﴾ به جوړئ که پیغمه مر ده ستو یژی بشو ردایه نه یان نه هیشت دلۆب ئاوی برژته سه ر زه وی و نه یان قوژته وه، له سه ر ته نها مویه کی پیغمه مر خویانیان نه دا به کرشت ههتا نهو موه هه لسه گرن، بۆ پیروزی هه لیان نه گرت، بهو بونه قوره یشی به کان سه ریان شوړ کرد بۆ ناشتی و رپکه وتن، رپکه وتیان موړ کرد له نیوان هه ردوولا دا بهم جوړه ی دوایی:

هه رچه ند هه ندئ له هاورپیکانی پیغمه مر نهو رپکه وتنه یان بپ خۆش نه بو. به لام به په ره وی پیغمه مر یان کرد: پر یاردا ئه م سال موسلمانان نه چنه مه که، دوا ی بپن بۆ عه مره و سئ روژه له مه که بپننه وه. جگه له شمشیر چه کی تر بان بپن نه ی و له کپلان ده ری نه یه رن، بهو مه رج هیش هه ر که سئ له هۆزه کانی عه رب موسلمان بپن رپگه یان ئی نه گیرئ، کاتی له لایه ن هه ردوولا وه په یمانه که موړ کرا، پیغمه مر فهرمانی دا عه مره که یان بشکپن و سه ریان بتاشن یا موی سه ریان کورت بکه نه وه و، دیاریه کان یان سه ربپن. دوا ی سئ روژ له حوده ییه مانه وه، دوا ی چو ونه وه بۆ مه دینه.

له سالی دوا ییدا پیغمه مر هاورپیکانی به ره و مه که روویان کرد، چو ونه مه که بۆ به سه ر گرتنه وه ی عه مره ی سالی پيشو، ئه یان ووت: خودای تر نیه جگه ی خودا به ته نها، موحه مد نیراوی خودایه، خودا یارمه تی به ند ه ی خۆی نه دا و سوپاکه ی سه ر نه خا، تاقمی بپ باوه ران سه ریان شوړ نه کړئ، سئ روژ له مه که مانه وه عه مره یان کرد و دیاریه کان یان سه ربپ، ئه م عه مره یه به سه ر گرتنه وه ی عه مره ی سالی پيشووه، بۆ رو ن کردنه وه ی نهو روودا وانه، خودا ئه م ئایه تانه ی ناره خواره وه بۆ سه ر پیغمه مر و فهرمووی:

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ
 فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ
 اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾ سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلْفُونَ
 مِنَ الْأَعْرَابِ شَعَلْنَا أَمْوَالَنَا وَهَلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ
 بِالسِّنْتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ
 شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
 خَبِيرًا ﴿١١﴾ بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى
 أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنًّا سَوْءًا
 وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا
 أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
 رَحِيمًا ﴿١٤﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ بدرستی که سانیکي ته‌وتو
 ب‌دیع‌تیاں به‌تو کردوه پ‌دیمان به‌تو نه‌دهن به‌راستی ته‌و که‌سانه پ‌دیمان به‌خودا نه‌دهن و
 ب‌دیع‌ت بدو نه‌که‌ن، توانا و چاکه و یاریدانی خودا له‌ زوری ده‌ستی ته‌وانه‌وه‌به، پاداشتیان
 زورتره له‌ کرداریان، چاکه‌ی خودا بالاتره له‌ پ‌دستیان.

﴿فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾
 دواپی ه‌در که‌سی ته‌و پ‌دیمانه بشکینی و ته‌و ب‌دیع‌ته‌ی جی به‌جی نه‌کردی، دواپی بدرستی زبانی
 ته‌و شکانده ه‌در له‌سه‌ر خو‌یه‌تی و، ه‌در که‌سی ده‌ستگری به‌شتی پی‌وستی کردوه له‌سه‌ری
 خو‌ی جی به‌جی بکات شتی پ‌دیمانی داوه به‌ خودا له‌سه‌ری به‌ته‌واوی به‌جی به‌یتی له‌و ب‌دیع‌ته‌دا،
 دواپی خودا ته‌به‌خشی بدو که‌سه پاداشتیکی زور گ‌وره.

بزوانین: ته‌و که‌سانه‌ی له‌ خ‌زمدت پی‌غم‌ه‌ردابوون ه‌موویان ب‌دیع‌تیاں دا به‌ پی‌غم‌ه‌ر جگه‌ی
 (ته‌لج‌ده‌ی) دووروو، خو‌ی شاردبوو له‌ ژیر هوش‌زه‌که‌یا و ب‌دیع‌ته‌ی به‌ پی‌غم‌ه‌ر نه‌کرد.

کاتی پیغمبرى خدا ويستى بپروا بۆ مه که له سالى حوده پييه دا، بۆ عه مره کردن داواى له عه ربه کانی ده ره وهى مه دينه و، دانيشتوانى لادى کانى کرد له گه ليا بپرون بۆ به جى هيتا عه مره، هه ندى له وه عه ربه بانه له خزمهت پیغمه ردا نه روشتن خودا له وه باره يه وه نه فهرموى:

﴿ سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا ﴾ له وه عه ربه بانهى دوا که وتوون له گه ل تۆ نه چو نه ته ده ره وه، به دوتنهى هۆزه کانى نه سلهم و جوهه ينه و موغده ره و غه فار نه لى ن ئيمه بۆيه نه هاتينه ده ره وه: دارايى و خيژانه کاغان ئيمه يان خه ريك کرد و، نه يان هيت له گه ل تۆ بيه ته ده ره وه، له بهر به خيو کردن و چاوديرى کردنى دارايى و خيژانه کاغان، دواى تۆ داواى لى بور دتمان بۆ بکه له خودا سزمان نه دا.

﴿ يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ ﴾ له وه عه رب و دوور و وانه شتى نه لى ن به زمانى خويان، له ناو دل يانا له وه شته نه بوو، له وه شته نه که ن به بيانو بۆ خويان.

﴿ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴾ تۆ بلى: دواى چ که سي که تواناى نه وهى هه بى، بگير يته وه له ويستى خودا شتى، نه گهر بيه وى زيانى توشى ئيوه بکا يا بيه وى سو دى به ئيوه بيه خشى. بيگومان هيج که سى نه و توانايه نه، داواى لى خو شبونى تۆ بى سو وده بۆ نه وان. به راس تى خودا نه زانى به شتى ئيوه نه يکه ن و ناگادارى هه مره شتي که.

﴿ بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَّتُمْ ظَنُّ السَّوءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴾ به لكو ئيوه به راس تى گومان تان وابو که پیغمه ر و باوه رداران ناگه رينه وه هه ر گيز بۆ لاي خيژانه کانى خويان له مه دينه و، له حوده پييه ناگه رينه وه و له ناو نه چن، له وه گومانه له ناو دلى ئيوه دا راز تير ابو وه له لايه ن شه يانه وه، ئيوه گومان تى خراپ تان بر دوه که ئايى نى ئيسلام به رده وام نايى خودا يار مه تى پیغمه ر و باوه رداران نادا و، له چو نيان بۆ حوده پييه ناگه رينه وه، ئيوه تاقمى کى خراپ و له ناو نه چن، به لگه و بيانو تان لى وه ر نا گيرى.

﴿ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴾ وه هه ر که سى باوه ر به خودا و به پیغمه رى خودا نه يه رى، دواى به راس تى ئيمه ناماده مان کرد وه بۆ بى باوه ران ناگري کى زۆر گه رم نه خري ته ناوى.

﴿ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾ وه بۆ خودايه پاشايه تى و خاوه نى به تى ئاسمانه کان و زه وى و، به گو يره و ويستى خوى هه ليان نه سوو رپتى، خودا خو ش نه بى له هه ر که سى ئاره زوى هه بى و، سزاي هه ر که سى نه دا ئاره زوى بکا و، خودا لى خو شبونى زۆره بۆ گونا به اران، زۆر خاوه نى به زه وى و ميهره بانى به بۆ نه وه که سانه په شيمان نه بنه وه.

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ

فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسَدُونَ أَنَّا أَلَا يَبْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾
 قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سِتْرُ عُنُونٍ إِلَى قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ
 تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا
 وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾ لَيْسَ
 عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ
 وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾

﴿سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَائِمٍ لِتَأْخُذُوا ذُرُونا تُتْبِعُكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ﴾
 نهو كه‌سانه‌ی دواكه‌وتبون له چوون بۆ حوده‌ییبه ئه‌لین هه‌ر کاتی ئیوه‌ی باوه‌ردار
 نه‌چنه دهره‌وه بۆلای ده‌ستکه‌وته‌کان بۆ نه‌وه‌ی ئیوه‌ی وه‌ریان بگرن: ئیوه‌ی باوه‌ردار واز له ئیمه
 به‌یتن له‌گه‌ل ئیوه‌دا بین و بۆلای خه‌یه‌ر هه‌تا ئیمه به‌شدارین له‌و ده‌ستکه‌وتانه، نه‌و
 دواكه‌وتوانه ئه‌یانده‌وی فرموده‌ی خودا بگۆرن له‌به‌ر سوودی خۆیان، چونکه‌ فەرمووبوی به‌و
 كه‌سانه چوون بۆ حوده‌ییبه من پاداشتی ئیو نه‌ده‌مه‌وه له‌مه‌وپاش به‌ ده‌ست كه‌وت و هۆی هاته‌نه
 خواره‌وه‌ی نه‌و فرموده‌ی خودایه ئه‌وه‌به‌: کاتی پێغه‌مه‌ر ﴿ﷺ﴾ له‌ حوده‌ییبه گه‌رایه‌وه له
 مه‌دینه‌دا مایه‌وه هه‌تا سالی حه‌وته‌می کۆچی، له‌و ساله‌دا چووه دهره‌وه بۆ جه‌نگی خه‌یه‌ر، به
 فره‌مانی خودا جگه‌ له‌و كه‌سانه‌ی چووبوون بۆ حوده‌ییبه، پێغه‌مه‌ر ده‌ستووری دا كه‌سێ تر
 نه‌یه له‌ گه‌لیا بۆ خه‌یه‌ر، له‌و كاته‌دا نه‌و كه‌سانه نه‌چووبوون بۆ حوده‌ییبه دلیان ته‌کانی خوارد
 و ووتیان: ئیمه‌ش له‌ گه‌لتان دین بۆ خه‌یه‌ر، نه‌و دووروانه ئه‌مه‌ر ئه‌لین: ئیمه‌ش له‌ گه‌ل
 ئیوه‌ین بۆ جه‌نگی خه‌یه‌ر، له‌ سالی پێشوودا ئه‌یان ووت ئیمه‌ بۆیه نه‌چوون بۆ حوده‌ییبه دارایی
 و خه‌یرانمان خه‌ریکیان کردین. خوای مه‌زن روونی نه‌کردوه‌ته‌وه نه‌و ده‌ستکه‌وتانه کامانه‌ن؟ ئایا
 ده‌ستکه‌وتی خه‌یه‌ر یا جگه‌ی خه‌یه‌ریش، زۆربه‌ی زانیان ئه‌لین: ده‌ست كه‌وتی خه‌یه‌ر
 مه‌به‌سته، به‌هه‌ر جۆری بی خودا نه‌فرموی:

﴿قُلْ لَنْ تُبْعِثُونَا كَذَلِكَ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ﴾ تو بڵی به‌و كه‌سانه‌ی نه‌چوون بۆ حوده‌ییبه: ئیوه
 مه‌دینه دهره‌وه له‌ گه‌ل ئیمه‌ بۆلای خه‌یه‌ر، هه‌ر به‌ جۆره خودا فره‌مانی داوه، کاتی ئیمه له
 حوده‌ییبه گه‌رایه‌وه بۆ مه‌دینه كه‌ ده‌ست كه‌وتی خه‌یه‌ر هه‌ر بۆ كه‌سانیکه چوون بۆ حوده‌ییبه
 بۆ جگه‌ی نه‌وان نیه.

﴿فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ دوا بی نهو دوورپووانه نهلین: به فرمانی خودا نیمه بی بهش نه کراوین له دهست کهوتی خدیهر، به لکو به راستی نیوه ناواده خوازن دهست کهوتی خدیهر نه درئی به نیمه، نهو دوورپووانه که میکیان نه بی له راستی فرموده ی خودا ناگه ن و، تهماشای شتی نه کهن له وانه دهه نه کهوتی له جیهاندا.

﴿قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدْعُونَ إِلَى قَوْمِ آوَلِي بِأَسْ شَدِيدٍ ثِقَاتٌ لَّهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ﴾ تو بلتی بهو که سانه نه چوون بولای حوده ییه له عهده به کان: له مه و دوا بانگی نهوان نه کرئی بولای جهنگی تاقمی خاوهنی هیژ و نازایکی زورن و چه کی چاکتریان هیه، داوای دوو شتیان لی نه کرئی: یا نه بی نهوان جهنگ بکهن له گهل نهو تاقمه دا یا نه بی نهو تاقمه موسلمان بن و مل که چی فرموده ی خودا و پیغمه ری خودابن.

﴿فَإِنْ طِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ دوا بی نه گهر نیوه وولامی نهو داوایه بده نه وه و برژن بژ جهنگی نهو تاقمه نازایه خودا پاداشتیکی زور چاک نه به خشی به نیوه له ههردوو جیهاندا. وه نه گهر نیوه واز له جهنگی نهو تاقمه بهیژن، وه که له مه و بهر وازتان له چوونی حوده ییه هیژابو، خودا سزایه کی زور نازارده ری نیوه نه دا له روژی دوا ییدا.

بۆ زاین: نهو تاقمه ی نهمانی بۆ بانگ نه کرئی جهنگ بکهن له گهلین، خوی مه زن پرونی نه کرده ته وه، زانایان بیرو بژ چوونیان جیاوازه: عهده به کانی نیوه دورگی عهده به بن له کاتی پیغمه ر و دوا ی پیغمه ر، وه که جهنگی حونه دن یا جهنگی موسه یله مدی دروژن، یا فارس و روم بن له دوا ی پیغمه ر جهنگیان له گهل کرا، له مده به سه که ی ناگوری، زاینی هه موو شتیکیس لای خودایه.

﴿لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ له سه ر کویر و نه خوش و شهل هیچ گونا می نیه له سه ریان نه چن بژ جهنگ کردن له گهل بی باوه ران بۆ به ره پیدانی نایینی نیسلام. به لام جهنگ کردن بۆ به رگری له خویان پیوسته له سه ریان به گویره ی توانای خویان و، هه رکه سی فرمان بهرداری خودا و پیغمه ری خودابی له بۆ هه موو فرمانیکیان خودا نه یخاته ناو چندنین به دهشت نه روا به ژیریانا چندنین پروباری ناوی شیرین و، هه رکه سی واز له په رستی خودا و له فرموده ی پیغمه ر بهیژن، خودا سزایه کی زور نازارداری نه دا به مده رچی له سه ر بی باوه ری مده ی.

بۆ ناگاداری: له مه و بهر باسی خه راشی کوری نومه یی خوزاعی و عوسمانی کوری عه فان کرا که به بت په رستانی قوره یش رابگه یه دن پیغمه ر و موسلمانان بۆ زیاره تی خانه ی خودا هاتوون نه که بۆ جهنگ کردن، به لام ویستیان خه راش بکوژن و عوسمانیان به نده کرد و، هه وال

بلا و بویه وه که عوسمان کور را وه، پیغمه مری خودا له بهر نه وهی بت پدرستان بویان ده رکه وی با وه داران به پیشه وایی پیغمه مری نه توانن نیایی پیروزی نیسلام بلا و بیکه نه وه، داوی له با وه داران کرد به یعدتی بی بکن. هه موویان به یعدتیان به پیغمه مری کرد، جگهی (نه لجه دی) کوری قه یسی نه نساری خوی مدزن لهو باره یه وه ره زامه ندی خوی بو نهو که سانه ده رنه بری به یعدتیان به پیغمه مری کرد و نه فدر موی:

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ
الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ
فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾ وَمَغَانِمَ
كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾ وَعَدَّكُمْ اللَّهُ
مَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا فَعَجَلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ
النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾ وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾ وَلَوْ قَتَلْتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَوْلُوا أَلَّا دَبَّرْتُمْ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾ سُنَّةَ
اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ يَجْدِلَ سُنَّةَ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾
وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ
بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾

﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ به راستی خودا رازیه به وه له با وه داران کاتی به یعدتیان به تو کرد وه سدری خویانیان سپارد به تو له ژیر دره ختی سمره دا، نهو به یعدته ناو نه بری به (بیعه رضوان) یانی به یمانی ره زامه ندی خوا و پیغمه مری تیدایه. نهو دره خته له لای موسلمانان به پیروز دانه را، بویه نه یان ویست بچن بولایی و تووشی پیروزی بین، زانایان نه لئین: خودای مدزن نهو دروخته ی له وان وونکرد و نه یان نه زانی کام دره خته یه،

هه ندى تر له زانايان نه لىن: عومهرى كورى خه تاب نهو دره خه ى برى و فه رمانى دا ريشوه كه ىشى ده ربه ىن و جكه كه ىشى پر كرده وه: چونكه بو ى بت په رستى لىوه نه هات.

﴿ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴾ دواى خودا زانى به شتى له ناو دلى باوه رداراندا بوو له راستى و له نيازى پاك، دواى خودا نارام و خور اكرتسى دا به سهر دلى باوه ردارانا هه تا خو ىيان را كرن له حوده بيه دا و، خودا پاداشتى دانه وه دواى حوده بيه به سهر كه وتىكى نريك، سالى دواى چوونه وه بو مه كه بو به سهر گرته وه ى عه مره و، هه ر له و ساله دا خه بيه ريان دا كړ كړد و ده سكه وتى زور ىيان بو بوو.

﴿ وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴾ وه خودا نه به خشى به لىوه ده سكه وتىكى زور لىوه وه رى نه كرن له خه بيه ر، خودا زور به ده ستلا ت و كه وره يه، هه موو شتى له جى كه ى شياوى خو ىا دانه نى.

﴿ وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا ﴾ وه خودا به لىنى ده ست كه وتى زورى داوه به لىوه وه رى بگرن، نه وه بوو خوداى مه زن باخ و بولاخ و زهوى كوشك و چه ندين ده ست كه وتى ترى زورى له خه بيه ر به خشى به باوه رداران و، به لىنى پيدا ون كه ناماده كراوه بو ىيان ده ست كه وتى زور تر بو لىوه له دارا ىى و سامانى روم و فارس و جى كه كانى تر و، شتى زور له م ده سكه وتانه له به هه شتا لىوه هه مو ىيان وه نه كرن.

﴿ فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ ﴾ دواى خودا ناشته وا ىى و رى كه وتى حوده بيه ىى به خشى به لىوه كه بوو به هوى په ر پيدانى لايىنى پير زوى لىسلام و به ر زبوونه وه ى پله ى لىوه، دواتر ده سكه وته كانى خه بيه رى بى به خشى و، ده ست دري زى دانى شتووانى خه بيه ر و، هوى نه سه د و غه تغان و قور ه ىشى به كانى له لىوه قه ده غه كړد و، لىوه به بى نازار رزگار تان بووه.

﴿ وَلَتَكُونَ آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴾ وه بو نه وه ناشته وا ىى حوده بيه ىى بىى به لىكه ى به رزى باوه رداران له به رده م بت په رستاندا كه خودا له گه ل باوه ردارانه و يار مه تيبان نه دا و، بو نه وه بىش خودا راغو ىى و چاو ىيان زور تر به رووناكى باوه ر هيتان گهش بكاته وه و باشه ر به رده وامن له سهر رى كه ى راستى لايىن. هه ر شتى توشى لىوه بىى نه بيشه هوى سودى هه ر دوو جيهان تان.

﴿ وَآخِرَى لَمْ يُغْفِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴾ وه خودا به لىنى داوه به لىوه ده ست كه وتى تر و چه ندين شارى تر كه لىوه لىستا توانا ى نه وه تان نيه بيان كرن بيان به خشى به لىوه، به راستى خودا نه وانه ى ناماده كړدوون پىيانى بيه خشى بىگومان له مه وياش لىوه وه ريان نه كرن و، خودا ده ستلا تى هديه به سهر هه موو شتى كا. توانا ى هديه زور تر له وه ى لىوه بىرى لى بكه نه وه پيتان بيه خشى.

کورتیه باسی له‌بارهی داگیر کردنی خه‌یه‌ر. پیغمه‌ر ﴿ﷺ﴾ ویستی بجیته دهره‌وه بۆ به‌جیه‌تانی عه‌مه‌ و گه‌یشتنه حوده‌یه‌یه و دواتر گه‌رانه‌وه بۆ مه‌دینه (۱۵۰۰) که‌س له هاورپیکانی له خزمه‌تیا بون دوا‌ی ناشته‌وایی حوده‌یه‌یه له مانگی سه‌فه‌ری سالی (۷) ی کۆچی، پیغمه‌ر ویستی بجی بۆ داگیر کردنی خه‌یه‌ره‌: چونکه بۆی دهرکه‌وتبوو، به‌ر له‌ چوونی بۆ حوده‌یه‌یه، جوه‌کان به‌ نه‌یتی هه‌والیان نارده‌وه بۆلای بت په‌رستان، به‌ هه‌ردوولامان موسلمانان به‌به‌ر نه‌که‌ین، کاتی پیغمه‌ر ﴿ﷺ﴾ چووه دهره‌وه، له‌و که‌سانه‌ی نه‌چووبون بۆ حوده‌یه‌یه ویستیان له‌ گه‌ل پیغمه‌ر به‌چه دهره‌وه بۆلای خه‌یه‌ر، پیغمه‌ر فه‌مووی: ئیوه له‌ گه‌ل من مه‌یه‌نه دهره‌وه، نه‌بی هه‌ر بۆ جه‌نگ کردن بین و به‌ شتان له‌ ده‌ست که‌وتا نابیی، له‌وه‌بوو پیغمه‌ر فه‌رمانی‌دا جار به‌دی ئه‌و که‌سانه‌ی نه‌چوون بۆلای حوده‌یه‌یه بۆ جه‌نگ کردن نه‌بی نه‌یه‌نه دهره‌وه بۆلای خه‌یه‌ر و، له‌ ده‌ستکه‌وتا به‌شیان ناده‌ی.

خه‌یه‌ر شاری جوه‌کان بووه، دانیشتروانی ئه‌و شاره له‌ هه‌موو جوه‌کان به‌هێتر بوون، چه‌ك و داراییان زۆرت‌ر بووه، گومانیان وابوو پیغمه‌ر بیر له‌ جه‌نگ کردن ناکاته‌وه له‌ گه‌لیان، چونکه قه‌لاکانیان سه‌خت بوون و چه‌ك و که‌ره‌سه‌ی جه‌نگییان زۆر بووه، به‌لام جوه‌کان هه‌ستیانه‌خۆیان نه‌کرد هه‌تا کاتی پیغمه‌ر سوپاکه‌ی خۆی له‌شه‌ودا برده به‌رده‌م قه‌لاکانیان. کاتی سه‌ره‌له‌به‌یانی چوون به‌لای ئیش و کاریانه‌وه، چاویان به‌ سوپای پیغمه‌ر که‌وت به‌ره‌ودواوه گه‌رانه‌وه بۆلای قه‌لاکانیان، له‌و کاته‌دا پیغمه‌ر فه‌رمووی:

﴿الله اکبر﴾ به‌راستی ئیمه ئیستا له‌به‌رده‌م ده‌شتی ئه‌م تاقمه جوه‌انه‌داین، ئه‌م رۆژه رۆژپکی زۆر ترسانکه بۆ ئه‌و جوه‌انه‌، موسلمانان ده‌ستیان کرد به‌ جه‌نگ کردن قه‌لا له‌ دوا‌ی قه‌لاکانیان داگیر کردن.

پیغمه‌ر ﴿ﷺ﴾ بۆ یه‌که‌م جار فه‌رمانی‌دا به‌ به‌رزکردنه‌وه‌ی چه‌ند به‌یداخ‌ی به‌سه‌رۆکایه‌تی چه‌ن که‌سی له‌ هاورپیکانی‌ز به‌ر له‌ جه‌نگی خه‌یه‌ر به‌یداخ هه‌لکه‌رابوو، جه‌نگی زۆر سه‌خت له‌به‌رده‌م قه‌لاکانیان ده‌ستی پێ کرد، ئه‌م لاویان لی‌گیراو، جه‌نگه‌که کۆتایی پێ‌هات به‌سه‌رکه‌وتنی موسلمانان، ده‌ستکه‌وتی زۆر و زه‌به‌نده‌یان بۆ په‌خسا، له‌ گه‌ل جوه‌کاندا ناشته‌وای به‌سه‌را له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی خۆنیان پارێزراوبی و له‌سه‌ر زه‌وی و زاری خۆیان دانیشن، نیوه‌ی به‌ره‌مه‌ی خه‌یه‌ر به‌دن به‌ موسلمانان، پیغمه‌ر فه‌رمووی: دانیشن هه‌تا کاتی ئاره‌زۆمان هه‌بوو، بۆ ئاگاداری زۆرت‌ر په‌یدا کردن ته‌ماشای نامه‌ میژوکان بکه‌ن، له‌بارهی جه‌نگی خه‌یه‌ره‌وه.

﴿وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَذْهَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ وه‌ نه‌گه‌ر که‌سانیک‌ی نه‌وتو باوه‌ریان نه‌هیتابوو له‌ دانیشتروانی مه‌که جه‌نگیان له‌ گه‌ل ئیوه به‌کر‌دایه و ناشته‌وایی حوده‌یه‌یه نه‌به‌سه‌را به‌یه‌راستی ئه‌شکان و رایان نه‌کرد. له‌ پاشانا هه‌یج دۆستیک‌یان ده‌ست نه‌که‌وت بیانپارێزی و هه‌یج که‌سیان ده‌ست نه‌ئه‌که‌وت یارمه‌تیان بدا له‌ جوه‌کانی خه‌یه‌ر.

﴿ سَنَةُ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴾ نهو سدر که وتندی پیغمه مران و دوستانی خودا به سدر دوژمنانی خوینا یاسا و ده ستووریکه خودا دایناوه بو هدموو پیغمه مران که به راستی له ممو بهر رویشتون و به پیغمه مدری نیسلامی شهوه نه بی سدر بکه ون و، بو یاسا و ده ستووری خودا تو هیچ جوړه گورانیکت ده ست ناکه ویت.

﴿ وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِطَنْ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴾ وه خودا که سینی نهوتویه به میهره بانی خوی ده ست دریژی بی باوه رانی مه که بو نیوه توانا و په لاماردانی نیوه بو نهوان قده غدی کردن له ناو مه که دا له دوی نهوی خودا نیوه باوه رداری سدر خست به سدر بی باوه راندا به هوئی ناشته وایی حوده بییه وه، خودا ناگاداره و شتی نه بینی نیوه بیکه له جهنگ کردنن له بهر فدرمانی خودا و نیروی خودا و، گهرانه وی ده ستی خو تان له جهنگ له بهر ریزی خانه ی خودا و بی توانایی دانیشتونانی مه که.

بو زانین: ناشته وایی حوده بییه له سالی (۶) ی کوزی دا بووه، گرتی خدیهر و به سدر گرتنه وی عمره له سالی (۷) ی کوزی دا بووه، گرتی مه که له سالی (۸) ی کوزی دا بووه.

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحَلَّهُمْ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوُّوهُمْ فَتَضَيَّبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾ إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

﴿ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ﴾ بت په رستانی مه که که سانیکی نهوتون باوه ریان نه هیناوه و، نیوه یان قده غه گرد له وی برژن زیاره تی نهو مزگوته ریزداره بکه ون کاروباری عمره به جی بهین.

خودا فدهموده ی خو پاراستی له بی فرمانی خودا و بدرده وامبون له سدر باوه پتویست کرد
بو باوه پداران و، هه رهوان شایسته ی نهو فدهموده یه و، هه رهوان خاوه نی نهو
فدهموده یه، خوا نه زانی به هه موو شتی، له کار و فرمانی باوه پداران و بی باوه پاران پاداشتیان
نه داته وه به گویره ی کرده ی خو یان.

هه ندی له زانایان نه لئین (کلمة التقوی) بریتیه له (بسم الله الرحمن الرحيم) هه ندی تر
نه لئین: مه دهست (لا إله الا الله). خودا به هه موو شتی نه زانی.

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ
الْحَرَامَ إِن شَاءَ اللَّهُ ءَامِنِينَ مُخْلِقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ
لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ
فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾
تُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ
تَرْتَبُهُمْ رُكْعًا يَنْبَتُغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ
فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ
فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى
عَلَى سُوْقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ
ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

﴿لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِن شَاءَ اللَّهُ ءَامِنِينَ مُخْلِقِينَ
رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ﴾ به راستی خودا نهو خه وه ی فروستاده ی خو ی به راستی بی نی
بوی به راستی گنرا که ئیوه نه چنه نهو مزگه وتد ریزداره نه گهر خودا ئاره زوی بکا یا سدرتان
نه تاشن یا کورتی نه که نه وه موی سدرتان ئاسوده ن، له دوزمن ناترسن. هوی هاته خواره وه ی
نهو ئایه ته نهو بو: پیغمه ر بهر له وه ی پرواته وه بو حوده ییبه له خه ویا بی نی چونه مه که به بی ترس
و سدریان تاشی و مویان کورت کرده وه، هاو پکانی پیغمه ر خو شنووز بوون و وایان نه زانی نهو

سال نه چنه مه که، ووتیان: خهوی پیغمدر راسته، کاتی چونیان بۆ مه که دوا کهوت، عه بدولای کوری ئوبه ی ووتی: نه سهرمان تاشی و نه مویشمان کورت کردهوه.

﴿ فَعَلِمَ مَا لَمْ يَغْلَبُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴾ دوا یی خودا بهشتی نه زانی ئیوه بهو شته تان نه زانیوه که چونی ئیوه ی بۆ مه که دوا خست بۆ دوا ی ناسته وای حوده ییبه که ئیوه تووشی جهنگ نه بون و زۆر کهس له وانه دی ریگه یان له ئیوه نه گرت موسلمان بوون، دوا یی خودا به عشی به ئیوه بدر له چوونستان بۆ مه که دوا ی حوده ییبه سهر کهوتنیکی نزیک، وهك گرتنی خه بیهر، دواتر هدر نه چنه مه کهیش.

﴿ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴾ خودا که سیک ئه ووتیه فروستاده ی خوی ره وانه کردووه بۆ له وهی ئاده میزاد شاره زاکات بۆلای له وهی خودا به تنه نا دایرئ و، به نایینیکی راسته وه که نایینی ئیسلامه و دووره له بت په رستی و بیرو باوه ری پر و پوچ. له بدر نه وه ئه و نایینه راسته سهر بخا به سهر هه مو نایینه کانی پیش خوی و، به تایه تی پله یه کی به رزی بداتی، تایه قه ند نیه به ره گه زکی تنه ها وه و، بۆ هه مو ره گه زه کانی روی زهویه هه تا رۆژی دوا یی، تنه ها بۆ ئاده میزاد نه ها تووه، به لکو بۆ جنۆ که کانی شه، هدر له بدر نه وه یشه نایینی ئیسلام سهر کهوتووه به سهر نایینه ئاسمانیه کان و جگه ی ئه وانیش و، له بدر نه وه ی ئاسایش و به ختیار ی ساخته به ئنی بۆ هه مو بوونه وه ران و، هه مو ئاده میزاد بکا به بنه ماله یه کی تنه ها و، به سه خودا شایه تی بدا له سهر راستی ئه و نایینه و، نا گاداره له سهر نه وه ی موحه مده پیغمه ری خودایه. بت په رستان بلین: نابی له به لین نامه ی حوده ییبه دا بنووسری (محمد رسول الله) نه یلین: لای خودا هدر پیغمه ره و نایینه کهیشی راسته، وهك خودا ئه فهر موئ:

﴿ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ﴾ موحه مده نیرا و پیغمه ری خودایه و، که سانیک ئه ووتو باوه ریان هتا وه له گه لیا توند و دل ره ق و به توانان به سهر بی باوه راندا، دل نه رم و میهره بان و خاوهن به زهین له نیوان خویانا، ئه و فهر مووده ی خودایه له باسی باوه رداراندا ئه وه مان بۆ ران نه کاته وه باوه ره تانی پیغمه ر و هاوړیکانی تنه ها بۆ نه وه نه بووه به رواله ت په رستن بۆ خودا بکه ن، به لکو فراوانر و زۆر تریشه له وه، نه وه ته خودا باسی هاوړیکانی پیغمه ر به و جوړه ئاکا که له نیویه کا چون بوون و له گه ل بی باوه راندا چون بوون و، په م جوړه ییش باسیان ئه فهر موئ له په رستندا که ئه فهر موئ:

﴿ تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجْدًا يَتَكَبَّرُونَ فُضُلًا مِّنَ اللَّهِ وَرَضُوْنَا ﴾ تۆ ئه و که سانه نه بیینی له گه ل پیغمه ران له زۆر کات له کورنوش و له سوژده دان، به تایه تی له کاتی نوێزه کان، داوای پاداشت و ره زامه ندی له خودا نه که ن.

﴿ سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ ﴾ نیشانه ی چاکی و له خوا ترسانیان ده رنه که وه ی له رومه تیانا له پهیدا بوونی شتی به وه ی سوژده بر دنیا نه وه و، به بۆنه ی زۆری سوژده بر دنیا، ئه و جوړه پيشانه ی هاوړیکانی پیغمه ر بووه به پيشه ی هه مو باوه ردارانی دوا ی خویان.

زانایان بیریان جیاوازه له باره‌ی دیاریکردنی نیشانه و کاریگه‌ری سوزده‌بردنیان: هه‌ندیکیان ئەلێن: روناکیه‌کی سهیه به پومه‌تیانه‌وه له پاشه‌پوژدا که له‌وانیان بێ نه‌ناسری. هه‌ندی تریان ئەلێن: جینگه‌ی سوزده‌بردنی رومه‌تیان وه‌ک مانگی چواره‌ ئه‌دره‌وشیته‌وه، هه‌ندی تریان ئەلێن/ له‌ رۆژی دوایدا زیندوو نه‌کرینه‌وه و، ته‌ویڵ و ده‌ست و لاپه‌یان سهیه. هه‌ندی تریان ئەلێن: له‌ جیهاندا چاکی نه‌وان له‌ رومه‌تیانا ده‌رنه‌که‌وی و نه‌زانری و خودا په‌رست و پیاوچاکن.

﴿ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطَاۗءُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰی عَلٰی سُوۡفِهِ ۖ هُمْ بِهِۦ جُوۡرِهٖ ۚ خُودَآۤ اَسٰی شِیۡوٰی هٰۤاۤوَرۡیَکَانِی یَّعۡمَهُۥرِی فِهَرۡمُوۡو، هُمۡ بِهِۦ جُوۡرِهٖ ۚ وَیَنۡهٰۤاۤنَ لَهٗ تَهۡوَرَاتَاۤ اَسٰی کَرَاوَهٗ وَ تَمَارَکَرَاوَهٗ... وَهٖ وَیَنۡهٰی لَهٗو که‌سانه‌ی له‌گه‌ل یَّعۡمَهُۥرِدا‌بوون له‌ ئیجیلدا وینه‌یان تَمَارَکَرَاوَهٗ به‌ وینه‌ی کشت و کاله‌ی ده‌که‌م جار لق و پۆپ و به‌ره‌مه‌می خۆی ئاشکرا بکا و چوزه‌ بکا، دوا‌یی له‌و کشت و کاله‌ یارمه‌تی له‌و لق و پۆپ و چوزه‌یه‌ نه‌دا و، دوا‌یی له‌و کشت و کاله‌ هێز په‌یدا نه‌کا و په‌ق نه‌بێ، دوا‌یی له‌و کشته‌ گه‌شه‌ نه‌کا و له‌سه‌ر بکه‌کانی خۆی نه‌وه‌ستی و، نه‌گا به‌وپه‌ری هێز و چروپه‌ری به‌جۆری له‌و هێز و گه‌شه‌کردنه‌.

﴿ یَغۡجِبُ الزُّرَّاعَ لَیَغۡیۡظَ بِهِمُ الْکُفَّارَ ۖ ۚ لَهٗو هێز و گه‌شه‌کردنه‌ی کشت و کاله‌ خاوه‌نه‌که‌ی سه‌رگه‌ردان نه‌کا به‌هۆی جوانی و هێزی له‌و کشت و کاله‌... دوور نیه‌ مه‌به‌ست له‌ خاوه‌ن کشت و کاله‌ یَّعۡمَهُۥر بێ که‌ ه‌او‌ر‌پ‌ک‌ا‌ن‌ی خۆی گه‌یانه‌ له‌و پله‌وپایه‌ به‌رزه‌؛ له‌به‌ر نه‌وه‌ی به‌هۆی هێز نه‌وانه‌وه‌ رق و کینه‌ی بێ‌باوه‌ران په‌یدا بکه‌ن و توشی خه‌فه‌ت ببن.

﴿ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِیۡنَ آمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ مِنْهُمۡ مُّغۡفِرَةً وَّ اَجْرًا عَظِیۡمًا ۖ ۚ خودا به‌لێنی داوه‌ به‌ که‌سانێ باوه‌ریان هێناو و کرده‌وه‌ چاکی‌کانیان کردووه‌، له‌ گونا‌ه‌یان خۆش‌ب‌ب‌ی و، پاداشتیکی گه‌وره‌یان به‌داتن.

﴿ سوره تی نه لحو جورات ﴾

له مه دینه هاتوته خواره وه. ژماره ی نایده کانی (۱۸) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَانْقُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ
فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ
لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ
يَغْضُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ آمَتَحَنَ اللَّهُ
قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ
يُنَادُونَكَ مِنَ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾
لَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿٥﴾

نویته رانی به نو ته میم هاتن بو خزمهت پیغمبر ﴿﴾ له مه دینه، له سالی (۹) کوچیدا،
ژماره یان (۷۰) پیاو بوون، بو نه وه هاتبوون پیارینه وه بو به ره لا کردنی دیله کانیان، کاتی چوونه
مزگوت پیغمبر ﴿﴾ خدوی پیش نیوهرۆی نه کرد له خانووی عائشه دا، نویته ره کان له
پشتی په رده وه بانگیان کرد نه ی موحمه د، وه ره دهره وه بولامان و، دهنگیان بهرز کرده وه
عده رب ناسایی، پیغمبر ﴿﴾ به هزی دهنگی بهرزیانه وه نازاری پی گیشته، دواپی پیغمبر
چووه دهره وه بولایان و لایان دانیشت، عوتاریدی کوری حاجیب له جیاتی به نو ته میم
خوتبه ده کی خوینده وه، به ده ستوری پیغمبر سابیته کوری حسان وولامی دایه وه، شاعیره که یان
به ناوی (زه به رفان) هه ندی هۆنراوه ی خوینده وه، به ده ستوری پیغمبر حسانی کوری سابیته
وولامی دایه وه، نویته رانی به نو ته میم ووتیان به راستی نه م پیاوه یارمه تی ده دری و هه موو شتیکی
بو ناسان نه کری، سویند نه خوین به خوا شاعیر و خوتبه خوینه کانت له وانه ی نیمه بالاده ستزن،
دهنگ و گفتوگوی زور خوشه و زور به نارامزه له نیمه، دواپی هه موویان موسلمان بوون و،

ته فسیری زمانا کوی

پیغمه مریش دیله کانی بۆ بهر لاکردن و خه لاتیسی کردن، هه ندی له زانیان نه لئین: هوی هاته خواره وهی نهو نایه تانه به جورئ تره، هه رچونی بی هه موویان شایسته ن، نه وهی گرن گبی بهو نایه تانه خوی مه زن موسلمانان فی ری ریز گرتن و گفتو گو کردن نه کا له گه ل به کزی. به تایه تی له خزمه ت پیغمه مه ردا ﴿﴾ بۆ روونکردنه وهی نه وانه ی پینشو خودا نه فیه رموی:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ نهی که سانیکی نهو تو باوه رتان هیناوه، ئیوه له هیج کاریکی خوتانا پینش فیه رموده ی خودا و پیغمه مه ر مه که ون، په له مه که ن له گفتو گو کردندا هه تا خودا و پیغمه مه ر فیه رمانی خویان نه دهن و، مانای فیه رموده ی خودا مه که ن هه تا پیغمه مه ر مانای نه کا بۆ تان، به تایه تی نهو شتانه ی په یوه نندیان به سوودی گشتی په وه هیه و، ئیوه له خودا بۆ سن و پینش فیه رموده ی خودا و پیغمه مه ر مه که ون له هیج کاریکتانا، به راستی خودا گفتگری ئیوه نه بیسی، نه زانی به هه موو شتی ئیوه نه یکه ن.

هوی هاته خواره وهی نهو نایه ته و نه م نایه ته ی دوایی نه وه بوو: پیغمه مه ر ﴿﴾ ویستی که سی دابنی بۆ نه وهی کاروباری به نو ته میم ببا بهر پۆه، نه بو به کر ووتی: با نهو که سه (قه عفاق) بی، عومه ر ووتی: با نهو که سه (نه قه رعه ی کوری حاریس) بی، دزایه تی که وته نیوایان و، ده نگیان به رز بوه وه له لای پیغمه مه ر، له بهر نه وهی باوه رداران تووشی نهو هه له یه نه بن تووشی به نو ته میم و نه بو به کر و عومه ر بو، خوی مه زن فیه رموی:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ ﴾ نهی که سانیکی نهو تو باوه رتان هیناوه، ئیوه ده نگی خوتان به رز مه که نه وه به سه ر ده نگی پیغمه مه ردا، به رز کردنه وهی ده نگ خوی له خویا چاک نیه، به تایه تی له خزمه ت پیغمه مه ردا که گه وری هه موو پیغمه مه رانه و بهر تر تری هه موو بوونه وهرانه.

﴿ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ عَلَى بَعْضٍ أَنْ تَحْطَأَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴾ وه ئیوه گفتو گو مه که ن له گه ل پیغمه مه ر وه ک گفتو گوئی هه ندیکتان له گه ل هه ندی تر تانا، به ناشکرای و به جوریکی ناشایسته که پاداشتی کرده وه کانتان بوچ بیته وه و، ئیوه خوتان ههستی بی نه که ن.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴾ به راستی که سانیکی نهو تو ده نگی خویان نزم نه که نه وه له گفتو گو کردندا لای پیغمه مه ری خودا، نهو تاقمه که سانیکی نهو تو ن خودا دلئ تا قی کردوونه ته وه و پاکی کردوونه ته وه له هه موو خرا به یه بۆ نه وهی له خوا بۆ سن و خویان له بی فیه رمانی خودا بهاریزن، بۆ نهو که سانه هیه له لیخو شبوون له گونا هه کانیان و پاداشتیکی زۆر گه وره.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَتَادُّونَكَ مِنْ وَّرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴾ به راستی که سانیکی نهو تو بانگی تو نه که ن له ده ره وهی هۆده کانی ژنانی تو و، جیگه ی دانیشتی نهی تی تو، زۆر تر له وه که سانه نازانن چاودیری سروشتی کۆمه لایه تی بکه ن، چونکه ده شته کی و دل وو شکن. ﴿ وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ وه نه گه ر نهو تاقمه نازاری تو یان نه دایه بهو جو ره ناشایسته یه، نارامیان بگرتایه و، چاوه ر وانیان بکر دایه تو

نه چوبته دهره وه بولایان چاکتر بوو بۆ نه وان له پهله کردنه که دژی سروشتی کۆمه لایه تی به، خودا لیخو شپوونی زۆره بۆ کهسانی په شیمان ببنده و، جاری تر پهله نه کهن له لای پیغمه مهر، میهره بانه وه خاوهن به زهویه بۆ نه وانه چاودیری کاری ناو کۆمه لایه تی نه کهن.

پیغمه مهر ﴿ ﷺ ﴾ وه لیدی کوری عهقه بهی نارد بۆلای هۆزی (به نولوسته لیق) بۆ وه رگرتی زه کاته کانیاں دواپی کاتی بیستیان که وه لید هاتوو، به خوشی یه وه به کۆمهل چون بۆ پیشوازی کردنی، وه لید ترسا و وای زانی بۆ کوشتی هاتوون، گه رایه وه بۆ خزمهت پیغمه مهر ﴿ ﷺ ﴾ ووتی نیازیان وا بوو بم کوژن و زه کاته کهیان نه دامی، دواپی پیغمه مهر به تووره پی یه وه خالیدی کوری وه لیدی نارد بۆلایان، خالید ته ماشای کرد نوێژ نه کهن، به خوشی یه وه زه کاته کهیان دایه، گه رایه وه بۆ خزمهت پیغمه مهر و رووداوه کهی بۆ گه رایه وه، خوی مهزن فهرمووی:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا
 أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴿٦﴾

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ ﴾ نهی کهسانیکی ئه ووتو باوه رتان ههتاوه نه گه ر که سی له سنور دهر چوو بوو هات بۆلای ئیوه به ههر هه ولێکه وه پی.

﴿ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ ﴾ دواپی ئیوه پهله مه کهن بۆ چاره سه ر کردنی ئه و هه واله، هه تا ئیوه به باشی ئه و هه واله روون نه که نه وه و، راستیان بۆ دهر نه که وێ، له بهر ئه وه ی ئیوه تا قمتی تووشی ئازار و کوشتن و دیل کردن نه کهن به نابه دلی و نه زانیه وه.

﴿ فَتُصْحَبُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴾ دواپی ئیوه په شیمان ببنده له سه ر ئه و شته ی ئیوه کردو و تانه به هه له.

ووشه ی (فاسق) وا نه گه یه نی دادوه بۆی هه ی هه والی مرۆفیکی دادپه روه ر و چاک وه ربگری، هه رچه نه ده وا چاکه هه والی ئه ویش روون بکریته وه دواپی کاری پی بکری.

وَأَعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ
 وَلَٰكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ
 الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾
 فَضَلَا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

﴿ وَأَعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ ﴾ وه ئیوه برانن که به راستی له ناو ئیوه دایه پیغمه مهری خودا به رێزترینی هه موو بوونه و هه رانه پیویسته ئیوه به جگه ی

راستی هه والی تری نه ده نی، به پر هوی ئیوه بکا لهو کار و هه والانهی ئیوه بهوی نه لئین و، په له بکا و له روون بوونه وهیان فه رمانی بی بدا ئیوه تووشی نازار و گونا نه بن.

﴿ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبِّبٌ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ ﴾ وه به لأم خودا باوه رهیتانی به ئایینی ئیسلام لای خو شه ویست و به ریزتر کردوه له هه موو ئایینه کانی تر و، جوانی کردوه له دلی ئیوه دا و، بۆ خۆ تانتان هه لباردوه.

﴿ وَكَرِهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴾ وه خودا بی باوه ری و له سنوورلادان و بی فه رمانی خودای ناشیرین و قیزه ون کردوه لای ئیوه، نهو باوه ردارانهی باوه رهیتانیان لا خو شه ویسته هه ر نه وانه ن به رده وامن له سه ر ریگهی راست، یاریده یان دراوه بۆ لای باوه ر و شاره زای یاسای خودان.

﴿ فَضَلْنَا مِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾ خودا نهو کارانهی له گه ل باوه رداران کردوه له بهر گه وریبی خۆی و چاکه ی خودا به سه ریانه وه، خودا نه زانی به وان و به شتی له دلیانایه، هه موو شتی له جیگهی شیاوی دانه نی که یارمه تی باوه رداران نه دات.

ژنیکی مه دینه یی که ناوی ئوموزهید بوو، شوی کردبوو به پیاوکی دانیشتووی مه دینه، ناکۆکی و نازاوه که وته نیوانیان، ژنه که ویستی به چینه وه بۆ لای خزمانی خۆی، میرده که ی له هۆده که یی خانووه که ی خۆی دا به ندی کرد و نه ی هیشت به چن بۆ لای خزمه کانی، به هه رچۆنی بی هه والی نارد بۆ لای کهس و کاری، نه وانیش ویستیان به زۆر بیه نه وه بۆ لای خۆیان، میرده که ی هاواری کرده خزمانی خۆی و هاتن به ده مییه وه و، بوو به جهنگیان، به به ردو دار و پیلا و که وته له شی یه کۆری، خودا لهو باره یه وه فه رمووی:

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَفَقَنْتِلُوا الَّتِي تَبَغَىٰ حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿١﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢﴾

﴿ وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا ﴾ وه نه گه ر دوو کۆمه له باوه رداران بوو جهنگیان و نازاوه له نیوانیاندا پهیدا بوو، دوا یی پیویسته ئیوه ی جگه ی نه وان ناشته وایی بجه نه نیوانیانوه، ئایینی پیروزی ئیسلام چه ندین یاسا و ده ستووری هه یه بۆ درووستکردنی کۆمه لایه تی و چاککردنیان:

لهو یاسایانهیه پاراستی خوین و دارایی و سهرهستیان له کارکردن و گفتوگوانا، هیچ کهسی نایه به نارهوا پهلاماری بدری، بهلام هدرکاتی هدر تاقمی دهست دریژی کرده سهر تاقمی تر، نهو کاته ریژی خویانیان پیشیل کردوه و ریژیان لی ناگیرئ. ههندی تر لهو یاسایانه نهوهیه نادهمیزاد پال بدن به یه کترینهوه و، یه کیان خوشبوئ ههتا چاکه و خوشی و ناشتهوایی و ناسوودهیی ههموویان بگریتهوه. کهواته نه گهر نازاوه و جدنگ کردن کهوته نیوان دوو تاقمیان، پیوسته موسلمانانی تر نهو جدنگه کزتایی پی بهین، دؤستایهتی بجنه نیوانیانهوه، له سهر بنچینهی دادپهروهی و راستی، بؤ نهوهی کۆمهلگای نیسلام یهک بگرن و پرژوبلاو نهبن، پیوسته نهو تاقمهی سی یه بی لایه بی. خوای مهزن فیрман نهکا و نهفهرموی:

﴿ فَإِنْ بَعَثَ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْآخَرَىٰ فَقَاتِلَا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ﴾ دواپی نه گهر یه کی لهو دوو تاقمه به ناشتهوایی نیوه رازی نهبوو، دهست دریژی کرده سهر تاقمه کهی تر، نیتر نیوه جدنگ بکن له گهل نهو تاقمهی نهوتو سدهم نهکا و نه گهرپتهوه بؤلای فهرمانی خودا. پیوسته له سهر نیوهی موسلمان له پیشا ههموو کۆششی خوتان بجنه کار بؤ ناشتهوایی نیوانیان، دواپی پهنا بیهن بؤلای جدنگ.

﴿ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴾ دواپی نه گهر نهو تاقمه سته مکاره گهرایهوه بؤلای فهرمانی خودا، نیوه ناشتی بجنه نیوان ههر دوو تاقمه که به گویره ی نهو دادپهروهی یه خودا فهرمانی پی داوه و، نیوه دادپهروهین. به راستی خودا دادپهروهانی خوش نهوی بؤ زورتر هاندانی موسلمانان بؤ ناشتهوایی خودا نهفهرموی:

﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾ به راستی ههموو باوهرداران برای یه کترین و په یوه نندیان به یه کترهوه هدی و، بهرژوه نندیان به سترهوه به یهک شتی سهره کی یهوه که باوه رهتانه و، نه بیته هوئ زیانیکی ناسووده ی بدردهوام و، بلاو بوونهوهی مافی مرؤفایهتی، دواپی نیوه ناشتهوایی بجنه نیوان براکانتان هدرکاتی نازاوه پهیداوو له نیوانیان و، له برای پشتی خویانتان جوئ مه که نهوه. بینگومان نادهمیزاد له سهره تادا برای یه کترین به گشتی و، برای ناینین به تاییهتی، سودی گشتی له ناشتی دایه و، له خوابو سن و دزایهتی فهرمانی خودا مه کن، له بهر نهوهی نیوه میهره بانی و چاکه تان له گهل بکری له لایه خوداوه.

خودای گهوره لهو نایه تانهی پیشوودا باسی ناشتهوایی و دؤستایهتی نیوان باوهرداران فهرمووله ههمان کاتدا فهرمانیشی پیداین ههر له بهر سودی گشتی باوهرداران مافی مرؤفایهتی پیشیل نه کهین، نه یهینه پشت گوئ له باره ی ههموو نادهمیزادهوه له سهر زهوی، وهک له مهودوا خودا له نایه تی (۱۳) ی نهم سوره تدا فهرمانان پی ندها و نهفهرموی: ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ ﴾ له نایه تی (۱۳) ی سوره تی (نه له سهر او) دا نهفهرموی: ﴿ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ ﴾ پیغمهر نهفهرموی: ﴿ النَّاسُ سَوَاسِيَةٌ كَانَسَانِ الْمَشْطِ. اَلَا لَا فَضْلَ الْعَرَبِيِّ عَلَى الْعَجْمِيِّ، وَلَا الْعَجْمِيِّ عَلَى الْعَرَبِيِّ، وَلَا أَحْمَرَ، عَلَى أَسْوَدَ، وَلَا لَأَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ اَلَا بِالتَّقْوَىٰ ﴾، نهفهرموی: ﴿ كَلَّكُمْ مِنْ آدَمَ وَآدَمَ مِنْ تَرَابٍ ﴾.

خودای مهزن لهو ئایه تانه ی پئشودا فدرمانی پئداوین ئاشته وایی و دؤستایه تی بخه یینه نیوان باوه رداران، به جور یکی بی لایه نی و دادپه روه ر، بی ره گه زپه رستی و، بنه ماله پهرستی و، به جور عمده ری کوری خه تاب رازی نه بوو فدرمانه وایی بدریته ده ست عه بدولای کوری. به لام به داخه وه (نه مه وی به کان و عه باسی به کان و تور که کان و فارسه کان و سعودیه کان له خوا نه ترساو و راسته و خوق خزیانیان کردوه به جیشینی باو بایر و کس و کاریان، هه ر له به ر مانه وه ی ده ست لاتی بنه ماله ی خویان و، جگه ی خویان وه ئاژال ته ماشا نه که ن، خویان به میرا تگری سامانی دانیشتوان نه زانن، ده ستیان دایه سته م کردن و بی فدرمانی خودا و ره گه زپه رستی و بنه ماله پهرستی و، به کۆمه ل کوشتنی جگه ی خویان به بی به زه یی، جاری و اه به بووه برایه برای خوی کوشتوه یا چاوی کوپر کردوه هه ر له به ر نه وه ی خوی فدرمانه واه بیت، خزمایه تی و ئایین و مرقایه تی یان به کار نه نه هینا، فدرمووده ی خودایان واز لی هینا بوو که نه یفه رموو به باوه رداران و، رووی فدرمووده ی خوی نه کرد پیغمه ر و نه یفه رموو: ﴿ و شاوره م فی الامر ﴾، باسی چاکه ی باوه رداران نه کا و نه فهرموی: ﴿ و امره م شوری بینه م ﴾ بوو نوکر دنه وه ی سته می فدرمانه واییانی دوا ی چوار جیگه داره کانی پیغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ زور به باشی ته ماشای نامه میژوهه کان بکه ن، بۆتان روو نه بیته وه و، فدرمانه واییان به چ جور یکی در ندانه ده ست در یژی یان نه کرده سه ر دانیشتوان هه ر له به ر مانه وه ی بنه ماله که یان، کیمیا بارانی شاری هه له بجه و باليسان و جیگه کانی تر چاکترین به لگه ن له سه ر سته می کار به ده ستان.

ساییتی کوری قه یسی کوری شه ماس له به ر نه وه ی گویچکه ی به باشی شتی نه نه بیست، له نزیک پیغمه ره وه نه بووایه فدرمووده ی پیغمه مری نه نه بیست، هه ر کاتی بهاتایه جیگه کان بوو چۆل نه کرد هه تا نزیک بویه ته وه له پیغمه ره وه، جاریک به هوی نو یژه وه دره نگ هات بوو خزمه ت پیغمه ره، جیگه کان گیرابوون، که هات ووتی به دانیشتوان: بلا وینه وه هه تا له پیغمه ر نزیک بیه وه، پایوی له دانیشتوان ووتی: دانیشه له جیگه ی خوتا، ته نیشتی پیغمه مری بوو چۆل نه کرد. ساییت ووتی: نه وه چ که سیکه؟ ووتیان فلا ن که سه، ووتی زور باشه، نه مه کوری فلا ن ژنه، نه و ژنه به ر له نیسلام باسی به چاکه نه نه کرا. نه و پیاوه ییش زوری لا گرانو.

هه روه ها جاری نومد سه له مه ی ژنی پیغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ پارچه قوماشیکی دابو به سه ر شانیا و نه یکیشا به زه ویدا، عانیشه و حه فسه ی ژنانی پیغمه ر و ووتیان: سه یر که ن، نه و پارچه نه لئی زمانی سه گه، هه ندی له ژنانی پیغمه ر به سه فیه ی کچی حوبه ییان ووت: جوله که زاده، خودای گه وه بوو قه ده غه کردنی نه و جۆره کارانه فهرموی:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ
عَسَىٰ اَنْ يَّكُوْنُوْا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا يَسَاءُ مِّنْ فِْسَاءٍ عَسَىٰ اَنْ يَّكُنْ خَيْرًا
مِّنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوْا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوْا بَآلًا لَّقَدْ يَبْسُ اِلَيْكُمْ
الْفُسُوْقُ بَعْدَ الْاِيْمَانِ وَمَنْ يَّمْتَسِقْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُوْنَ ﴿١١﴾

﴿ یا ایها الذین آمنوا لا یسخر قوم من قوم عسی أن یکونوا خیرا منهم ﴾ نهی که سانیکي نهوتو باوهرتان هیناوه. هیچ تاقمی سوکایه تی و گالته به تاقمی تر نه کا له پیاوانسان، له وانه یه نهو تاقمه گالته یی نه کرئ چاکتر بی له وان و، به سود ترین بو دانیشتروان.

﴿ ولا نساء من نساء عسی أن یکن خیرا منهم ﴾ وه هیچ تاقمی له زنان گالته به هیچ تاقمی له زنان نه کدن، له وانه یه نهو تاقمه زنه گالته یان بی نه کرئ چاکتر و به سود ترین له وانه گالته بهمان نه کدن.

هؤزی به نوسله، پیاوی وایان تیدا بوو دوو ناوی هه بوو، پی ناخو شپو به یه کئ لهو ناوانه بانگی بکری. پیغمهر ﴿ ﷺ ﴾ جاریک چو بو ناو نهو هؤزه، بانگی کرده پیاوی فهرمووی: نهی فلان. ووتیان به پیغمهر: نهو پیاوه پیسی ناخو شه بهو ناوه بانگ بکری، خوی مه زن بو قده غه کردنی بانگ کردن به ناوی لای ناخو شپی فهرمووی:

﴿ ولا تلمزوا أنفسکم ولا تباذروا باللقاب بنس الاسم الفسوق بعد الإيمان ﴾ وه نهوه هه ندیکتان هه ندی تران له که دار مه کدن به ناویکی خراب و، نهویش بهو ناوه له که دار بی و، نهوه یه کیکتان بانگی یه کئ تران بکدن به ناز نازی پیسی ناخو شپی، دهر چون له پهرستن و فهرمووده ی خودا خراپه که ناوی پیاوی بیی به ناوی لای گرانبی، دوی نهوه ی نهو پیاوه باوهری هیناوه و موسلمان بووه، هه رکه سی بانگی یه کئ بکا به ناویکی خراب نهو که سه له سنور دهر چووه، بو نمونه: نهی بی ناین. نهی زؤل. نهی گهواد. ههروه ها.

﴿ ومن لم یب فأولئک هم الظالمون ﴾ وه هه رکه بی په شیمان نه بوو پیته وه لهو شتانه ی خودا قده غه ی کردون، دواپی نهو که سانه سته میان له خو یان کردوه.

پیغمهری خودا هه کاتی بجواپه ته دهر وه، پیاویکی هه ژاری نه کرد به هاوری دوو پساوی ساماندار، بو نهوه ی یارمه تیان بدا و به یه که وه خوارده مه نی بخون. سلمان جاریک بوو به هاوری دوو کهس، به ریکه وت چوونه وه بو جیگه ی خزیان، سلمان خهوی پیدا که وت، خوارده مه نی نه سازاند بوو بو نهو دوو پیاوه که هاتنه وه خواردن و پی خو ریان نه بوو، ووتیان به سلمان: برؤ بو خزمهت پیغمهر ﴿ ﷺ ﴾ داوی خوارده مه نی بکه، چووه خزمهت پیغمهر فهرمووی، برؤ بؤلای نوسامه ی کوری زهید نه گهر خوارده مه نی هه یه بداتی، چووه لای نوسامه ووتی: هیچ شتیکم لا نه، دواپی چووه وه بؤلای دوو پیاوه هاوریکانی خو ی ووتیان: خوارده مه نی هه بووه و نهیداوه به تو، وتیشیان: نه گهر سلمان بروا بو هاوردنی ناو له بیی (سه میحه) بهو ناوه زوره وه، نهو بیر ووشک نه بی له سلمان: که وتنه گومانده وه بویه چوونه لای نوسامه بزنان خوارده مه نی لایه یا نه؟ پیغمهر چاوی بهوان گه وت فهرمووی: سه وزایی گوشت به دهم تانه دپاره، ووتیان: نهی پیغمهری خودا: نه مرؤ نه گوشت و نه هیچ شتی ترمان نه خواردوه. پیغمهر فهرمووی: گوشتی سلمان و نوسامه تان خواردوه، لهو باره وه بو قده غه کردنی ناوردنی ناده میزاد به خراپه و به گومانی خراپه بردن و، بو سیخوری نه کردنی یه کتری خودا فهرمووی:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اٰجِتِبُوْا كَثِيْرًا مِّنَ الظَّنِّ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ
وَلَا تَجَسَّسُوْا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُمۡ بَعْضًا اَيُّحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ
يَّأْكُلَ لَحْمَ اَخِيْهِ مَيِّتًا فَكَرِهْتُمُوْهُ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ
رَّحِيْمٌ

﴿ يا ايها الذين آمنوا اجتنبوا كثيرا من الظن ان بعض الظن اثم ﴾ نهی که سانیکی نه‌وتو ئیوه باوهرتان هیناوه: ئیوه خوتان له زور گومانی خراب بۆ یه کتری بیاریزن. به‌راستی هه‌ندی له گومان بردن گونا‌هه.

گومان بردن چهن جوړی هه‌یه: گومان‌کردنی وا هه‌یه پیوسته په‌یره‌وی بکړی، وه‌ک نه‌وه‌ی گومان نه‌برئ ئایا کردنی نه‌و کاره خراپه یا نه، به‌لام به‌لگه له‌سهر خراپی نه‌و کاره نه‌بین، کردنی چاکه. هه‌روه‌ها پیوسته هه‌موو کاتی گومانی چاکه ب‌ریت له هه‌موو کاره‌کانی خ‌وای مه‌زن. نه‌گه‌ر گومانت وایی فلان که‌س پیا‌وی چاکه به‌لام له نا‌وه‌رو کدا چاک نه‌بین نه‌و گومان بردنه قه‌ده‌غه نه‌یه. گومان‌بردنی وا هه‌یه قه‌ده‌غه‌یه و پیوسته خ‌وپاریزی لی‌بکړی، وه‌ک گومان بردن بۆ راستی فه‌رمانه‌کانی خودا و پیغه‌مه‌ر، یا گومان‌بردن له راستی پیغه‌مه‌رایه‌تی پیغه‌مه‌ر، مه‌به‌ست له هاتنه خ‌واره‌وه‌ی نه‌و ئایه‌ته نه‌م به‌شه‌ی دو‌وايه و چهنه‌د گومانی تری خراب. نه‌گه‌ر به‌توئ بازو‌رگانیه بکه‌ی بۆ ژیا‌نی خ‌وت و، نه‌زانی ئایا قازانج نه‌که‌ی یا نه، نه‌و به‌شه‌یان ئاده‌میزاد خ‌وی سه‌ربه‌سته له کردنیدا.

﴿ ولا تجسسوا ﴾ و ئیوه مه‌گه‌رین به‌ دو‌ای ده‌رخستنی کاریکا که‌سی تری بچ تو‌وشی ئازار ببی و، مه‌بن به‌ سیخور بۆ یه کتری. به‌راستی جاسوسی به‌ گویره‌ی فه‌رمو‌وده‌ی خودا و پیغه‌مه‌ر و به‌لای نه‌قله‌وه قه‌ده‌غه‌یه. رژی‌مه‌کانی نه‌مرو ئامیری وایان درووست‌کردووه، نه‌توانزی به‌و ئامیره هه‌موو شتیکی نه‌ینی بچ ده‌ربخړی. پیغه‌مه‌ر نه‌فه‌رموئ: هه‌ر که‌سی بیه‌وی خراپه‌ی یه‌کی تر ده‌ربخا، خودا خراپه‌ی نه‌و که‌سه ده‌ر نه‌خا با له ناو خ‌او‌خیزانی خ‌ویا بیکا. بۆ یه پیوسته سیخوری نه‌کړی به‌ پشه هه‌تا ئابرووی نه‌چی.

﴿ ولا یغتب بعضکم بعضا ا‌یحب ا‌ح‌دکم ان ی‌اکل لحم ا‌خیه میتا فک‌ر‌ه‌تموه واتقوا الله ان الله تواب رحیم ﴾ وه هندی له ئیوه باسی هندی تری واتان مه‌که‌ن له لاتان نه‌بن به‌ خراپه، چونکه نه‌گه‌ر نه‌و باسه راستی قه‌ده‌غه‌یه، وه نه‌گه‌ر راست نه‌بین بوختانت پیدا‌کردووه و خراپه‌ر قه‌ده‌غه‌یه. ئایا یه‌کی له ئیوه‌ی با‌وه‌ردار پی خ‌وشه گوشتی ب‌رایه‌کی خ‌وی بخ‌وا به‌ مردووی له کاتی هه‌ر‌زانی‌دا، دوایی پیتان ناخ‌وشه نه‌و گوشته به‌ مردووی بخ‌ون و ئیوه له خودا ب‌ترسن و، واز له بی‌فه‌رمانی خودا به‌ینن و، باسی ب‌رای خ‌وتان به‌ خراپه مه‌که‌ن و په‌شیمان بیندوه هه‌ر کاتی کردتان. به‌راستی خودا په‌شیمان‌بو‌ن‌ده‌وتان لی‌وه‌ر نه‌گری، میه‌ره‌بانه بۆ با‌وه‌رداران له‌و ئایه‌ته‌دا خ‌وای مه‌زن، نه‌و که‌سه‌ی به‌ خراپه نا‌وی ب‌ری به‌ مردووی دانا‌وه چونکه نه‌و که‌سه له‌وی نییه،

ناموس و ناوردنی به گوشت داناه، گفتوگوی خرابی باس کهره‌کدی به خواردن ژماردوه. که‌واته پیوسته مرؤف چؤن لای گرانه گوشتی مردوو بخوات، هدر وایش لای ناخوشی ناوی برای خوی به خراپه بیا.

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنٰكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَّ اُنْثٰى وَ جَعَلْنٰكُمْ
شُعُوْبًا وَّ قَبَاۤىِٕلَ لِتَعَارَفُوْۤا اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰىكُمْ اِنَّ اللّٰهَ
عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ﴿١٣﴾ قَالَتِ الْاَعْرَابُ ؕ اَمَّا قُلٌّ لِّمَ تُوْمِنُوْۤا وَلٰكِنْ
قُوْلُوْا اَسْلَمْنَا وَّلَمَّا يَدْخُلِ الْاِيْمٰنُ فِى قُلُوْبِكُمْ وَاِنْ تُطِيعُوْا اللّٰهَ
وَ رَسُوْلَهُ لَا يَلِيْكُمْ مِنْ اَعْمَلِكُمْ شَيْۤاٌ اِنَّ اللّٰهَ عَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤﴾
اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوْۤا
وَ جَاهَدُوْۤا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِى سَبِيْلِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ هُمُ
الصّٰدِقُوْنَ ﴿١٥﴾ قُلْ اَتَعْلَمُوْنَ اَللّٰهُ يَدِيْنُكُمْ وَاَللّٰهُ
يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِى الْاَرْضِ وَاَللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ
﴿١٦﴾ يٰۤمُنُّوْنَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُوْۤا قُلْ لَا تَمْنُوْۤا عَلٰى اِسْلَامِكُمْ بَلِ اللّٰهُ
يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰىكُمْ لِلْاِيْمٰنِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٧﴾ اِنَّ اللّٰهَ
يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَاَللّٰهُ بِصِيْرٍ يَّمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٨﴾

﴿ یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی و جعلناکم شعوبا و قبائل لتعارفوا ﴾ نهی
ناده‌میزاد: نیمه نیوه‌مان دروست کردوه له پی‌او یک و له ژنی که نادهم و حه‌وان، نیس چؤن
له‌بی ناوی به‌کزی بهین به خراپه و نیوه برای به‌کبن و؟ نیمه نیوه‌مان کردوه به‌چن
نه‌توه به‌کی سهره‌کی و، به‌چند هؤزی له و نه‌توه‌انه، بؤ نه‌وهی نیوه هندی‌کتان نه‌وانی تر
بناسن و چاکه له‌گه‌ل به‌کزی بکه‌ن و، سود له‌ناو به‌کزی دا نال و گؤز بکه‌ن نه‌ک بؤ نه‌وهی
خوتان هه‌ل‌کیشن به‌و نه‌توه و به‌و هؤزانه‌وه، نه‌ک بؤ نه‌وه‌یش جه‌نگ له‌گه‌ل به‌کزی بکه‌ن و
تاوانج بگر نه‌به‌کزی و ناو به‌کزی بن به‌خراپه و سیخوری به‌کزی بکه‌ن و گومانی خراپه
بیدن به‌به‌کزی.

﴿ اِنْ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰىكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ﴾ به‌راستی به‌ریزترین و گه‌وره‌ترین نیوه
له‌خزمت خوادا که‌سیکه زؤرتر له‌خودا بؤسی نیوهی ناده‌میزاد و، به‌سودترین بؤ

دانیشتونان به راستی خودا نه زانی کامتان زورتر له خودا نه ترسن و، ناگی له دهروونی ئیوه هه به.

به راستی ئاده میزاد له بنچندها برای مرقایه تی یه کترین له هه موو ماف و پیوستیدا یه کسانن. کهواته پیوسته ئیوه یه کتری بناسن، جیاوازی رهنگ و هوز و بنه ماله و نه ته وه و هه ریم بجه نه ژیر پیتان بۆ سوودی گشتی، به یی جیاوازی یارمه تی یه کتری بدهن، ئه و ئایه ته پرۆزه داوا له ئاده میزاد ده کات، وهك یهك نه ته وه ی به ره بابی یه کتری بن، له بهر سوودی یه کتری، مرقایه تی و دادپهروه ری و خوشه ویستی کوپان نه کاته وه. به داخه وه له م سهرده مه دی ئیمه دا بریار و به لیندان بۆ چه سپاندنی مرقایه تی نووسراوی سهر کاغه زه، هه رچه نده خودا (١٤٢١) سال له مه وه بهر داوا له ئاده میزاد نه کا مافی یه کتری بهاریزن که چی تازه رژیمه کان یاسا و پهیره و پرۆگرامی بۆ دانه نین.

ئه و ئایه تانه ی پیشو له وه وه هاتو نه ته خواره وه کاتی پیغمه ری خودا چوه مه که و له بت په رستی پاک کرایه وه. فه رمانی دا به بیلال بچیته سهر بانی که عبه و بانگ بدا، دانیشتونانی مه که که دهنگی بیلالیان بیست له و کاره توره بوون، ده ستیان کرد به گفتوگو کردن له گه ل یه کتری، عه تابی کوری ئیبنو ئه سید ووتی: سوپاس بۆ خودا باوکم ئه م رۆژه ی نه دی به چاوی خۆی، حاریسی کوری هیشام ووتی: جگه ی ئه م قالاوه ره شه که سی تر نه بو ئه م بانگه بدا، سو هه یلی کوری عه مر ووتی: خودا بیه وئ شتی بکا به باری تردا ئه یگۆری، ئه بو سو فیان ووتی: من هیچ شتی نالییم، ئه ترسم خودای ئاسمان هه والی پی بدا و بلاوی بکاته وه، جبه رئیل هاته خواره وه ئه وه ی ئه وان و وتوبیان گیرایه وه بۆ پیغمه مر ﴿ﷺ﴾، پیغمه مر ی بانگی کردن و په رسیاری لی کردن، ووتیان: به لی، ووتو مانه. خوا ی مه زن له و باره وه ئه و ئایه تانه ی ناره خواره وه، پیغمه مر سهرزه نشتی کردن و، قه ده غه ی کرد که ئاده میزاد خوپان به بنه ماله و سامانه وه هه ل نه کیشن، گالته به هه ژاران نه که ن، خودا داوا ی له ئاده میزاد کرد وه، به راستی لای خودا هه موویان یه کسانن، جیاوازی له نیوان سور و سپی و رهش و زهردا نی یه، جیاوازی له نیوان سارمی و حامی و عه ره ب و جگه ی عه ره بدا نی یه، هه موویان له یهك باوك و له یهك دایکن، له رۆژی دوا ییدا ریز بۆ هیچ که سی دانانری به جگه ی له خودا ترسان.

عه ره به کانی هۆزی به نو ئه سه د له سالیکی گرانی دا هاته خزمه ت پیغمه مر و، به روواله ت له بهر ده م پیغمه مر دا شایه تیمانیان هینا و، له دلیانا بی باوه رییان په نهان دابوو، له مه دینه دا دانیشتن، ئه و تاقمه له و عه ره بانه بوون دل ره ق و دهرون ووشك، هه وای مه دینه به وه ی پیسی ئه وانه و گۆرابو، نرخ ی شت و کهل و پهل به رزبو وه وه، منه تیان ئه نایه سهر پیغمه مر به وه ی موسلمان بوون، ئه هاته لای پیغمه مر ئه یان ووت: به خۆمان و خیزان و هه موو قورسایمانه وه هاتووین بۆ لات و، وهك عه ره به کانی تر جهنگمان له گه ل نه کردوو ی. کهواته به شمان له زه کات به ده. خوا ی مه زن له و باره وه فه رموو ی:

﴿ قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تَزِمُوا ﴾ عه ره به کان ووتیان: ئیمه باوه رمان هینا وه به خودا و به رۆژی دوا یی به دل و به زمان، خودا فه رموو ی به پیغمه مر: تۆ به و عه ره بانه به لی: ئیوه به دل

باوهرتان نه هیناوه، چونکه باوهرهینانی راستی و بیگومان نه بی بهرانبه به هیچ شتی نه بی له داواکردنی دارایی و جگهی دارایی و، منتان نه نه نایه سهری من که گویا ئیوه وهك هۆزه کانی تر جهنگتان له گهل من نه کردوه، نهوه باوهرهینانی دل نه.

﴿ ولکن قولوا أسلمنا ولما یدخل الایمان فی قلوبکم ﴾ وه به لام ئیوه ووتوتانه: ئیمه فهرمانبهرداری ئیوه و مل کهچی ئیوهین و جهنگتان له گهل ناکهین و، له ترسی کوشتن و داواکردنی زهکات باوهرتان هیناوه به دهه، نهك به دل، نه گینا داوای زهکاتتان نه نه کرد و، باوهری بیگومان نه چهره ته ناو دلتان و، نه تانه وی خوتان رزگار بکه.

بۆ زانین: ووشهی (مؤمن) و ووشهی (مسلم) ماناکانیان جیاوازان، (مؤمن) به کهسی نه بیژری: وولامی هه موو فهرموده کانی خودا و پیغمهر بداته وه، به بی نه وهی مه بهستیکی خۆی تیدا بیت له دارایی و پله و پایه، له کاتی گرانی و هه زانیدا و، له کاتی جهنگ و ناشیدا. به لام (مسلم) به کهسی نه بیژری خۆی بدا به دهسته وه له بهر مه بهستی، په یوهندی به جیهانه وه هه بی، به وینه ی نه وه عهره بانه هاتوون بۆلای پیغمهر و داوای زهکاتی لی نه کهن و منه تی نهینه سهر جهنگیان له گهل نه کردوه.

﴿ وإن تطیعوا الله ورسوله لا یلتکم من أعمالکم شیئا إن الله غفور رحیم ﴾ وه نه گهر ئیوه په یه وهی خودا و فروستاده ی خودا بکهن به نیازی پاکه وه به بی دوورووی، خودا هیچ شتی له پاداشتی کاره کانی ئیوه کهم ناکاته وه. به راستی خودا لیخوشبوونی زۆره بۆ کهسانی تووشی هه له بوون، میهره بانه بۆ نه وه که سانه ی په شیمان نه بنه وه له هه له کانیان.

﴿ إنما المؤمنون الذین آمنوا بالله ورسوله ثم لم یرتابوا ﴾ به راستی باوهرداران که سانیکی نه وتۆن باوهریان هیناوه به خودا و به پیغمه ری خودا، له پاشانه که وتوونه ته گومان و، به راستی باوهر جیگهی خۆی گرتی له دلیانا له باره ی ئایینی خۆیا نه وه.

﴿ وجاهدوا بأموالهم وأنفسهم فی سبیل الله أولئک هم الصادقون ﴾ وه بۆ راست گیرانی باوهرهینانیان به دانانی دارایی و گیانی خۆیا نیان جهنگیان کردوه له ریگهی چه سپاندنی خودا و یاساکانی قورتان، نه وه که سانه نه وانه راست نه کهن له باوهرهیناندا و گومانیان لی ناکری.

﴿ قل أتعلمون الله یدینکم والله یعلم ما فی السماوات وما فی الأرض والله بکل شیء علیم ﴾ عهره به کان ووتیان: ئیمه باوهرمان هیناوه، خودا به پیغمه ری فهرموو: تۆ به وان بلی: ئایا ئیوه هه وال نه ده ن به راستی نه و ئایینه ی له دلی ئیوه دا، نه تانه وی خودا هه لبخه تین، خودا ناخه تی و، نه زانی به هه موو شتی له ناو ناسمانه کان و له ناو زهوی دایه و، به هه موو شتی نه زانی له نیازی پاک و له دوورووی و هه موو شتی تر.

﴿ یمنون علیک أن أسلموا قل لا تمنا علی اسلامکم ﴾ نه وه عهره بانه ریز و چاکه ی خۆیان ده ره خه ن به سهر تۆدا که موسلمان بوون له بهر سوودی پیغمهر، به زمان نهك به دل، به

شتیکی گه وره ی دانه نینکه جه نگیان له گه ل تو نه کردوه، ده ری نه خدن نیازیان پاک نه بووه، تو بلتی: نیوه منته مه که نه به سهر مندا به هوی نیسلام بوونته ده و، ده ست دریژیتان نه کردوه ته سهر من.

﴿ بل الله یمن علیکم ان هداکم للإیمان ان کنتم صادقین ﴾ به لکو خودا منته نه کا به سهر نیوه دا و چاکه ی خوی ده رنه بری به سهر تانه ده که شاره زایی نیوه ی کردوه بۆلای باوه رهینانی بیگومان، نه گهر نیوه راست بکه نه به نیازی پاکوه باوه رهینن.

﴿ ان الله یعلم غیب السماوات والارض والله بصیر بما تعملون ﴾ به راستی خودا نه زانی به هه موو نهینی یه کانی لاسمانه کان و زهوی، خودا هه رشتی نیوه بیکه نه نهینی و نهیزانی گه وره بن یا بچووک له ناو نه م گه ردوونه دا، پاداشتی هه مووتان نه داته وه به گویره ی کرداری خۆتان له چاک و له خراب.

به یاریده ی خودا کو تایی به مانا کردنی نه م سوره ته هات

١٤ ای مانگی جیمادی یه که م سالی ١٤٢١ ای کوچی

به رانه بر ١- ٨/٤- ٢٠٠٠ ای زایینی

﴿سوره‌تی قاف﴾

له مه‌که هاتوته خواره‌وه. هندی له زانایان نه‌لین جگه له نایه‌تی (۳۸) هندی تریان نه‌لین: جگه له نایه‌تی (۲۹) له مه‌دینه هاترونه‌ته خواره‌وه. ژماره‌ی نایه‌ته‌کانی (۴۵) نایه‌تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾ بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ
 فَقَالَ الْكَاذِبُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾ أَمْ دَامِنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ
 رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ
 حَفِیْظٌ ﴿٤﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِیْجٍ
 ﴿٥﴾ أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا
 وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴿٦﴾ وَالْأَرْضِ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ
 وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِیْجٍ ﴿٧﴾ تَبَصَّرُوا وَذَكْرَى لِكُلِّ عَبْدٍ
 مُنِیبٍ ﴿٨﴾ وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ
 وَحَبَّ الْحَصِيدِ ﴿٩﴾ وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ﴿١٠﴾
 رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ﴿١١﴾

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾

به ناوی خودای به‌خشنده‌ی می‌بره‌بان

﴿ق﴾ بۆ مانا کردنی نه‌و پته و وینه‌ی نه‌و پته ته‌ماشای سهره‌تای سوره‌تی نه‌لبه‌قه‌ره و سوره‌ته‌کانی تر بکه‌ن، مانا‌کانیان روونکراوه‌ته‌وه بۆتان.
 ﴿وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ﴾ سویندم به‌و قورنانه‌ی خاوه‌نی گه‌وره‌یی و ڕیزه و پیرۆزی تیدایه‌ بۆ هه‌موو ئاده‌میزاد و، پله‌ی به‌رزتره به‌سه‌ر هه‌موو نامه‌کانی پیشوودا، هه‌موو نامه‌کانی تردا، به‌راستی ئیمه هه‌موو مردوو‌ه‌کان زیندوو نه‌که‌ینه‌وه له‌ روۆزی دوایدا بۆ پرسیار و ولام و بۆ پاداشتی کرده‌وه‌کانیان.

ته‌فسیری زمانا‌کۆیی

﴿ بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِّنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴾ به‌لکو بی‌باوه‌ران سهریان سورئه‌مینئ که هاتووه بولایان پیغهمدرئ له خویشان و له ره‌گه‌زی خویشان نه‌وان ته‌رسیتئ له نه‌نجامی کاره‌کانیان، دوا بی‌باوه‌ران نه‌لئین: نارذنی موحه‌مد به‌ته‌نها به‌تابیه‌تی بؤ پیغهمه‌رایه‌تی شتیکی سه‌یر و سه‌رسؤر هینه‌ره. نه‌بوا به‌لایان سه‌یر نه‌بوا به‌یه؛ چونکه نه‌وان راستی و زمان پاکی موحه‌مدیان نه‌زانی و بروایان بگردایه.

﴿ اِنلَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِك رَجْعٌ بَعِیدٌ ﴾ نایا کاتئ نیمه‌مردین و بوین به‌خاک و رزاین نیمه‌زیندو نه‌کریتیه‌وه؟ نه‌و گه‌رانه‌وه به‌بؤلای زیندو بوونه‌وه به‌کی تازه‌دوای مردن زؤر دووره، چونکه باوبایران شتی وایان نه‌دیوه.

﴿ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِیْظٌ ﴾ به‌راستی نیمه‌نه‌زاین به‌وه‌ه‌موو نه‌ندامانه‌ی نه‌وان زه‌وی نه‌یخوا و له‌ناوی نه‌با، چؤنی دروست کردوون، هه‌روایش نه‌توانئ بیانگیریتیه‌وه و بیانکاته‌وه به‌ئاده‌میزادیکی زیندو به‌وینه‌ی جاری پیشوو، له‌لای نیمه‌ه‌یه‌نامه‌یه‌پاریژراو له‌گؤران و ده‌ست کاری هه‌موو شتیکی تیندا تومارکراوه، به‌جؤرئ هیچ پارچه‌یه‌له‌نه‌ندامی نه‌وانی لا‌په‌نه‌ان نی‌یه.

﴿ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَّرِیْجٍ ﴾ خودا نه‌فه‌رموی شتی خراپه‌له‌وانه‌ی پیشوو نه‌لئین: به‌لکو نه‌وان راستی قورئان و پیغهمه‌رایه‌تی تؤ و زیندو بوونه‌وه به‌دروؤ نه‌خه‌نه‌وه‌کاتئ نه‌و راستی به‌چو بولایان دوا بی‌باوه‌رانه‌له‌ناو کاریکدان جیاوازن له‌یه‌کتری و، درؤکانیان له‌سه‌ر به‌کبار نیه، چاک و خراپ جوی ناکه‌نه‌وه، جارئک نه‌لئین: موحه‌مد شاعیره، جارئ تر نه‌لئین: بؤشه‌ویژ، جاری تر جادو‌گه‌ره، له‌سه‌ر بیروباوه‌ری ناوه‌ستن. بؤ زاین: بی‌باوه‌ران نه‌لئین: زیندو بوونه‌وه نیه: چونکه نه‌گه‌ر پیایوی‌پیایو تر بخوا، نه‌گه‌ر نه‌ندامی خوراهه‌که له‌له‌شی بخؤره‌که‌دا زیندو بگردیتیه‌وه، پیاهه‌خوراهه‌که زیندو نه‌کراوه‌ته‌وه، له‌وولامدا نه‌بیژرئ: نه‌وه‌ی زیندو نه‌کریتیه‌وه نه‌و نه‌ندامانه‌یه‌که له‌پیشا درووستکراوه‌بؤ هه‌ر یه‌که له‌و دوو پیاهه، خودا نه‌ندامی هه‌ر به‌کیان جوی نه‌کاته‌وه و زیندو یان نه‌کاته‌وه.

﴿ أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴾ نایا بی‌باوه‌ران کاتئ باوه‌ریان به‌خودا و به‌زیندو بوونه‌وه نی‌یه بؤ دوا بی‌ناروان بؤلای ئاسمان له‌سه‌ره‌وه‌ی خویشان به‌جؤرئ نیمه‌درووستمان کردووه و، به‌زمان کردؤته‌وه به‌بی‌کؤله‌که و، رازاندو و مانه‌ته‌وه به‌هسته‌یره‌کان و، به‌جؤرئ هیچ جؤره‌بؤشایی و درزئک بؤ ئاسمان نیه و، درووستمان کردووه و لکاوه‌به‌یه‌که‌وه. به‌پیچه‌وانه‌ی خانوویک که ئاده‌میزاد درووستی نه‌کات خسته‌کانی له‌سه‌ر یه‌ک‌دائه‌نی و بؤشایی له‌نیوانیندایه.

بؤ زاین: خاوه‌نی ته‌فسیری (الجواهر - طنطاوی) نه‌فه‌رموی: نه‌و نایه‌ته‌نامه‌زه‌یه‌بؤلای کاریکی په‌ک‌خه‌ر بؤ بی‌باوه‌ران، که به‌راستی بوونه‌وه‌ی هه‌یه‌پنی نه‌وترئ (الأثیر) که نه‌نکته‌له‌

هدوا، ندرمه له هه موو شتی نیمه نه یینین، له ژووره وی هه موو شتی که وهیه، نهو بوونه وهیه
 ناده میزاد نه یانزانیوه به جگه ی گه یشتی رووناکی نه ستیره کانه وه نه بی بۆلای نیمه، نیوه پروانن
 بۆلای نه وی چون گه یشتی نهو رووناکیه به لگه یه له سهر نهو شته پیوسته هه بی بۆ ناده میزاد
 نه وی نهو رووناکی به هه لگری نهو شته ییش بریتی به له (الائیر). بۆ زۆرتر به لگه له سهر توانای
 خوای مه زن: به راستی نه ستیره وی وای هه یه رووناکی به که ی نه گاته لای نیمه به زۆرتر له هه زار
 سالی رووناکی، زۆر ناشکرایشه رووناکی خۆر نه گاته لای نیمه به (۸) چرکه و (۱۸) سانیه،
 له گه ل نهو به شدا، دووری خۆر له نیمه وه، به نه دانه یه رویشتی قه تاریکه بۆلای خۆر نه گهر
 بگوئیی به (۳۶۵) سال.

بۆ زیاتر روونکردنه وه له سهر بوونی (الائیر) (معجم المصطلحات العلمية والفنية) نه لئ:
 (الائیر) و ته به کی یۆنانه، ناو نه بری به ره گه زیکی یینجه م، جگه ی (ناو و هدوا و ناگر و خاگ)
 که هه موویان سه شۆری گهردوون و، نه بوون له دواوژدا. نیی بی باوه ران چون باوه رناهیین
 به زیندوو بوونه وی دوا ی مردن که زۆر ناسانه له درووستکردنی ناسمان به و جوهره ی باسکرا
 و، له هه موو بوونه وه رانی تر.

﴿ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴾ وه نیمه زه ویمان
 راخستوه و ناماده مان کردوه به جوړی نیوه له سهری دانیشن و، دامان ناوه له سهر زه وی
 چهن کیوکی وه ستار، بۆ نه وی زه وی نه جوولتی و نیوه تووشی نازار بن، نیمه پرواندوومانه
 له زه وی دا جوړه رووه کیکی جوان و جیاواز له یه کتری، به گه وره یی و بچووکي و تام و بۆن
 و ره نگ.

﴿ تُبْصِرَةٌ وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ مُّثِيبٍ ﴾ له به رنه وی نیمه توانای خودا و په ند وه رگرتن به
 گه وره یی خودا نیشاندیه ی به هه موو به نده یه بگه رته وه بۆلای خودا به دل و نیازی پاکه وه.
 ﴿ وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ﴾ وه نیمه نار دوومانه
 خواره وه له ناسمانه وه ناویکی پیروز و به سوود، دوا ی نیمه په یدامان کردوه و پرواندوومانه
 چهن دین دره خت و جوړه ها باخ و میوه و، شینایی به شایانی نه ون دره و بکرین و گه م و جو و
 چهلنووک و نیسکی لی په یدایی.

﴿ وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لِّهَا طَلْعٌ نَّضِيدٌ ﴾ وه نیمه پرواندوومانه به هوی ناوه و دره ختی دریزی
 خورما به ره و ژوور هه لچووه، بۆ دره ختی خورما هه یه چهن گوئی به ری نهو دره خته له وانه وه
 په یدا نه بی، نهو گولانه نه وه نده زۆرن هه ندیکیان به سهر هه ندی تر یانا دانراون، چین به چین.
 ﴿ رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مِّثْلَ كَذَلِكَ الْخُرُوجِ ﴾ نه وانه مان هه موو دروست کردوون
 له بهر خواره مه نی بۆ نیوه ی به نده نیمه بۆ سودی نیوه و، نیمه زیندوو مان کردوه ته وه زه وی
 شاریکی و شکی بی سه وزایی به و ناوه، هه ره به جوړه یه هاته ده ره وی نیوه به زیندویی دوا ی

مردنشان. کہواتہ نادمیزاد نہخون و گہشہ نہکدن و ژن و میزدی نہکدنو، بہ زیندووی دایک
نہبن و نہمرن و دواپی زیندوو نہکرتنہوہ، نہو شتانہ ہموویان لہ رووہ کدا ہدن، ژیانیان تیدایہ،
نہخون و گہشہ نہکدن و پیدایہ نہبن و نہمرن، لہ پاشا زیندوو نہبنہوہ. کہواتہ نیوہ بہراوردی
خوتان بکہن لہ زیندووہوونہوہدا لہ گہل زیندووہوونہوہی زہویکی وشکی بی شینایی.

كَذَّبَتْ

قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾ وَعَادُ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ
لُوطٍ ﴿١٣﴾ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٤﴾
أَفَعِینَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾
وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ وَنَعَلَهُ مَا تَوَسَّوْا بِهِ نَفْسَهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ
مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾ إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾
مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾ وَجَاءَتْ سَكْرَةُ
الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ
يَوْمَ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾ لَقَدْ
كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ

﴿ ٢٢ ﴾

﴿ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴾ لہ پیش قورہیشی بہکانہوہ تاقمی نوح
پیغمہرہ کہی خویان کہ نوحی کوری شیی کوری قابیلی کوری نادم بو بہ درویان خستہوہ
و، دانیشتروانی لای نہو بیرہی یہمامہ کہ پیغمہرہ کہیان شوعدیب و، تاقمی سہمود کہ
پیغمہرہ کہیان نسالج بو، پیغمہرہ کانی خویانیان بہدرؤخستہوہ. زانایان بیروچوویان جیاوازه
لہ مہبست لہووشہی (اصحاب الرس) ہندیکیان نہلین: ناوی بیریکہ لہ یہمامہ، ہندی تریان
نہلین: جینگہبہ تری جگہی نہوانہ. ہدرجونئی بی مہبستہ کہ ناگورن:
﴿ وَعَادُ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴾ وہ
تاقمی عاد کہ پیغمہرہ کہیان ہود بوو، فیرعدون و تاقمہ کہی کہ پیغمہرہ کہیان موسابوو،
برایانی خہزوورہی لوت و، دانیشتروانی لای باخیکی چر و پر کہ پیغمہرہ کہیان شوعدیب بوو

تاقی توبه‌عی پاشای یمهن، نهو تاقمانده هموویان پیغمبره‌کانی خویانیان به‌درؤ خسته‌وه، دواپی پیوسته گرا بؤ نه‌وان سزادانی نیمه و یارمندی پیغمبره‌کاتمان به‌دین. که‌واته موحه‌مه‌وه خزیه‌گانی قریش چاوه‌روانی سزای نیمه بگدن.

زانایان بیربؤ‌چوونیان جیاوازه له‌باره‌ی توبه‌عه‌وه، هه‌ندیکیان نه‌لین: مروفتیکی خوادا ناسیوه، هه‌ندی تریان لایان وایه پیغمبره‌وه، هه‌رچونی بوونی ناموزگاری‌که‌ری خویانیان به‌درؤ خسته‌وه.

﴿ أَفَعِینَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴾ لایا دواپی ماندوو بی‌توانا بووین له درووستکردنی ئاده‌میزاد و له جاری یه‌که‌مدا و بؤ یه‌که‌م جار، بیگومان ماندوو بی‌توانا نه‌بوین، هه‌تا توانمان نه‌بی زیندوویان بکه‌ینه‌وه، نه‌وان پروایان وایه یه‌که‌م جار نیمه نه‌وانمان درووستکردوو، به‌لام نه‌وان بؤ درووستکردن و زیندوو‌بوونه‌ویه‌کی تازه له‌گومان و سه‌رگه‌رداندیان دواپی مردن زیندوو بکرتنه‌وه.

﴿ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَكَلَّمُوا مَا يُؤْمِنُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴾ وه به‌راستی نیمه ئاده‌میزادمان درووستکردوو و، نیمه نه‌زانین به‌شتی دیت و نه‌پوا به‌ده‌روونیا و له دلیا نه‌یلتی و که‌س بی‌نازانی و، نیمه نزیکترین له ئاده‌میزاده‌وه له شاده‌ماره‌کانی نه‌م لاو لای‌ملی، خودا له هه‌موو نه‌ندامه‌کانی ئاده‌میزاد نزیکه. به‌لام زیان و مانده‌وه‌ی ئاده‌میزاد زیاتر به‌هوی نه‌و دوو ده‌ماره‌ویه. نیمه نزیکترین له ئاده‌میزاده‌وه.

﴿ إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴾ کاتی دوو فریشته دانیشبوون له لای راست و چه‌پی نه‌و ئاده‌میزاده‌وه، که‌خوی و هه‌موو کار و گفتوگۆی نه‌و به‌و فریشتانه سپه‌رداوه که‌بیانوسن و وه‌ری بگرن و بیان پارێزن، خودا پیوستی به‌و دوو فریشتانه نی‌یه. به‌لام ده‌ستووری خودا وایه‌بؤ په‌ک خستنی ئاده‌میزاد.

﴿ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴾ نایه‌ته ده‌روه له ده‌می ئاده‌میزاده‌وه هیه‌چ گفت و‌گۆیه مه‌گه‌ر فریشته‌یه چاودپیری کرده‌وه‌کانی له‌کا و، ئاماده‌یه له‌گه‌لیا و پاداشتی چاک و خرابی نه‌نووسی بگه‌ر کاتی نه‌خوشیشی نه‌نووسی. چاکه‌یه بکا به‌ (۱۰) چه‌نانه، نه‌ینوسی، نه‌گه‌ر خۆپه‌یه بکا، به‌و فریشته‌یه نه‌لی خراپه نه‌نووسی مه‌ینووسه هه‌تا دواپی جه‌وت کاتزمیر. به‌لکو له‌و ماوه‌یه‌دا داواپی لیخ‌خشیوون بکات. که‌واته خوا ئاده‌میزادی بؤ نه‌وه درووست نه‌کردوو سزای بدات. به‌لکو بؤ نه‌وه‌ی درووستکردوو له‌خراپه پاکیان بکاته‌وه.

هه‌موو ئاده‌میزادی تووشی نازار بی‌بؤ نه‌ویه ناموزگاری وه‌ربگرن و چاکه بکه‌ن و خراپه نه‌که‌ن.

بؤ زانین: نه‌و دوو فریشتانه، نه‌وه‌یان له لای راسته چاکه نه‌نووسی و، نه‌وه‌یان له لای چه‌یه پاداشتی خراپه نه‌نووسی، له ئاده‌میزاد جوئی نابنه‌وه له‌کاتی ژن و میردایه‌تی و له کاتی سه‌رئاودا نه‌بی.

کاتی خودای مه‌زن باسی باوه‌ی نه‌بوونی بی‌باوه‌رانی بؤ زیندوو‌کردنه‌وه کرد، به‌وان ڕائه‌گه‌ینه‌تی نه‌و شته‌ی ئیوه باوه‌رتان به‌بوونی نیه، به‌م نزیکه به‌ ئیوه نه‌گا و نه‌فه‌رموی:

﴿ وجاءت سكرة الموت بالحق ذلك ما كنت منه تحيد ﴾ وه سهختی و بی‌هوشی مردن راستی زیندووبوونه‌وه بۆ ئیوه روون نه‌کاته‌وه، به چاوی خۆتان زیندووبوونه‌وه نه‌بینن و ناتوانن باوه‌رتان پی نه‌بی، نه‌و زیندووبوونه‌ویه شتیکه تۆ باوه‌رت پی نه‌بووه، له ده‌ستی رات نه‌کرد و وات نه‌زانی توشت نابێ.

﴿ ونفخ في الصور ذلك يوم الوعيد ﴾ وه فو نه‌کری به سوردا بۆ زیندووبوونه‌وه، نه‌و کاته‌وه رۆژیکی نه‌وتۆیه خودا به‌لینی داوه‌سزای بی‌باوه‌رانی تیدا بدا. سور شتیکه وینه‌ی که‌ره‌نا، فوی پیدا نه‌کری بۆ نه‌وه‌ی ئاده‌میزاد خۆیان ئاماده‌بکه‌ن بۆ پرسیار و پاداشت و سزا و وولام. ﴿ وجاءت كل نفس معها سائق وشهيد ﴾ وه هه‌موو که‌سی له‌و رۆژه‌دا نه‌روا بۆلای ده‌شتی کۆبوونه‌وه، له‌گه‌لیایه‌ فریشته‌یه‌ لپی خوری بۆلای پرسیاری کردنی و، فریشته‌یه‌ شایه‌تی ئه‌دا یا بۆ سودی نه‌و که‌سه‌یه‌ یا بۆ زیانی.

﴿ لقد كنت في غفلة من هذا ﴾ به‌راستی تۆ نه‌ی ئاده‌میزاد بی‌ناگا بوی له‌ جیهاندا له‌ شتی تۆ تووشی نه‌بی له‌م رۆژه‌دا له‌م کاره‌ سهخت و سامناکانه. به‌خواردن و خواردنه‌وه و راباردندا خه‌ریک بوی.

﴿ فكشفنا عنك غطاءك فبصرك اليوم حديد ﴾ دواپی ئیمه‌ په‌رده‌ی بی‌ناگای و نه‌زانیمان له‌سه‌رتۆ لا‌برد و، به‌سروش و قورئان هه‌موو شتیکه‌مان بۆ تۆ روون کردیته‌وه، دواپی چاوی تۆ تیز‌کراوه‌ته‌وه، نه‌مرو هه‌موو شتی له‌وانه‌ی تۆ باوه‌رت پی نه‌بوو نه‌بینی و بۆت ده‌ره‌نه‌که‌وی.

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَيْنِي ﴿٢٢﴾ أَلْقِيَٰ فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٣﴾ مِّنَاجٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ﴿٢٤﴾ الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٥﴾ قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٦﴾ قَالَ لَا تَخْصِمُوهُ لَدَىٰ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ﴿٢٧﴾ مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلُ لَدَىٰ وَمَا أَنَا بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٢٨﴾ يَوْمَ نَقُولُ لِحَبَّهٖم هَلْ أَمْتَلَأْتُ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٢٩﴾ وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣٠﴾ هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيفٍ ﴿٣١﴾ مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ﴿٣٢﴾ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٣﴾ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٤﴾

﴿ وقال قرينه هذا ما لدي عتيد ﴾ وه‌ئو فریشته‌یه خراپه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی بی‌سپیردراوه بی‌فهرمانی خودای کردووه، ئه‌لی: ئه‌و شته‌ی ئه‌وتو لای منه کرده‌وه‌کانی تو ئاماده‌کراوه و، هه‌مووی نووسراوه، خودا فرمان ئه‌دا به فریشته‌ی لیخور و فریشته‌ی شاهید:

﴿ ألقيا في جهنم كل كفار عنيد منع للخير معتد مريب ﴾ ئیوه هه‌موو بی‌باوه‌ری به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر بی‌فهرمانی خودا ۱، باوه به چاکه‌ی خودا نه‌بووه و سوپاسی خودای نه‌کردووه و فره‌ی بده‌نه ناو دۆزه‌خ، خۆی چاکه‌ی نه‌کردووه و، نه‌ی هیشته‌وه جگه‌ی خۆشی چاکه‌ بکسا، ده‌ست دریزی کردووه‌ته سه‌ر ئاده‌میزاد، گومانی هه‌بووه له‌و سزایه‌ی ئاماده‌کراوه بو‌ئو که‌سانه بی‌فهرمانی خودایان کردووه.

﴿ الذي جعل مع الله إلها آخر فآلقيا في العذاب الشديد ﴾ ئه‌و که‌سه‌ی ئه‌وتو دایناوه له‌گه‌ل خودا خودایه‌کی تر ئیوه ئه‌و که‌سه‌ بده‌نه ناو سزایه‌کی زۆر سه‌خت و به‌رده‌وام و بی‌به‌راورد.

﴿ قال قرينه ربنا ما أطغيته ولكن كان في ضلال بعيد ﴾ ئه‌و هاو‌ری خراپه‌ی ئه‌وتو هانی ئه‌و بی‌باوه‌ری ئه‌دا له‌سه‌ر بی‌فهرمانی خودا ئه‌لی: ئه‌ی په‌ره‌وردگار: من ئه‌وم نه‌خستوه‌ته ناو بی‌فهرمانی‌یه‌وه، به‌لام خۆی له‌خۆیا له‌ناو گومرای زۆر ئاشکرا‌دابووه، به‌جۆری پویستی به‌لادانی من بو‌خۆی نه‌بووه، خۆی له‌خۆیا خراپه‌کار بوه.

﴿ قال لا تختصموا لدي وقد قدمت إليكم بالوعيد ﴾ خودا فهرمی: ئیوه له‌به‌رده‌می مندا لهم رۆژه‌دا دزایه‌تی یه‌کزی مه‌که‌ن و، گفتوگۆی نابه‌جی مه‌که‌ن، هیچ کام له‌ئیوه که‌مه‌تر نین له‌وی تر‌تان و، له‌مه‌وبه‌ر له‌جیهاندا ئیوه‌م ترساندوه به‌سزای سه‌خت ئه‌گه‌ر به‌رده‌وام‌ین له‌سه‌ر بی‌فهرمانی، ئیتر بیانوتان نه‌ماوه.

﴿ ما يبدل القول لدي وما أنا بظلام للعبيد ﴾ ناگۆرری شتی من بو‌ئیوه‌م رون کردۆته‌وه له‌جیهاندا، به‌ئومیدی ئه‌وه مه‌بن گفتوگۆ لای من بگۆری و، من سته‌م له‌به‌نده‌ی خۆم ناکه‌م پاراستنی چاکه‌ی له‌خواترسان ئه‌ده‌مه‌وه، سزای ئه‌و که‌سانه ئه‌ده‌م بی‌فهرمانی من ئه‌که‌ن.

﴿ يوم نقول لجهنم هل امتلأت وتقول هل من مزيد ﴾ تو‌بیری ئه‌و رۆژه‌ه‌که‌ره‌وه ئیمه‌به‌دۆزه‌خ ئه‌لین: ئایا تو‌په‌روی له‌تاوانباران به‌جۆری من به‌لینم داوه تو‌په‌ربیو، دۆزه‌خ ئه‌لی: ئه‌گه‌ر تاوانباری تر هه‌ن، دوا‌ی من ئاماده‌م بو‌پیشوا‌زی کردنیان، فرمان بده‌بخرینه ناوم جیگه‌م ماوه.

﴿ وأزلفت الجنة للمتقين غير بعيد هذا ما توعدون لكل أبواب حفيظ ﴾ وه‌به‌ه‌شت نزیک ئه‌خه‌ریته‌وه بو‌ئو که‌سانه‌ی له‌خودا ترسا‌ون و، خۆیانیان پاراسته‌له‌بی‌فهرمانی خودا، له‌جیگه‌یه‌کی دور نی‌یه‌و بو‌ئه‌وان به‌وان ئه‌بیژری: ئه‌و یاداشته‌ئو شته‌یه ئیوه به‌لینتان بی‌دراوه، ئه‌دری به‌هه‌مو که‌سی به‌زۆری له‌بی‌فهرمانی ئه‌گه‌ریته‌وه، سنوره‌کانی خودا ئه‌پاریزی.

﴿ من خشی الرحمن بالغیب وجاء بقلب منیب ادخلوها بسلام ذلك يوم الخلود لهم ما يشاؤون فيها ولدینا مزید ﴾ هدر کدهی له خودای خاوهن به خشنده بترسی، له گهل نه ویشدا خودای نه بینوه، به نیازیکی پاک و به دلیکی خاوینه وه بگهریته وه بۆ لای خوداو رو بکا بۆ لای بهرستی خودا، بهو کده سه نه بیژری: ئیوه بچه ناو به دهشت به بی ترس له سزای خودا، ئهم رۆژه رۆژی بهرده وامی ئیوه به له ناو به دهشت، بۆ ئهو کده سانه هدی به به دهشت هدرشتی لاره زوی بکدن و، له لای ئیمه هدی به زۆر تر له وهیش لاره زوی بکهن.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي
الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّحِيصٍ ﴿٣٦﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِّمَن كَانَ
لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا
مِنْ لَّغُوبٍ ﴿٣٨﴾ فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ
وَآذِنِ الرَّجُلَ الَّذِي يَدْعُكَ إِلَى الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ
﴿٤٠﴾ يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤١﴾ إِنَّا
نَحْنُ نَحْيِي وَيُومِئْتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾ يَوْمَ نَشَقُّ الْأَرْضَ
عَنَّهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٣﴾ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ
وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٤﴾

﴿ وكم أهلکنا قبلهم من قرن هم أشد منهم بطشا فنقبوا في البلاد هل من محیص ﴾ وه ئیمه له پیش ئهو تاقمهی دانیشتوانی مه که زۆر کاتی ترممان له ناو بردن که پیغه مبه ره کانی خۆیانیا ن به درۆ نه خسته وه، ئهوان زۆر به هیز تر بون له دانیشتوانی مه که، دوا بی ئهوانه ی پیشو نه گهران به ناو شاره کان دا بۆ بازرگانی و، زۆر جیگهی ئهو شارانه نه گهران، ئایا را کردن ئه بی له دهست مردن؟ ئایا ئهو تاقمهی تو ناترسن توشی ئهوان بی سزایه به وینه ی سزای ئهوانه ی پیشو، هیزو توانایان نه گه یشتنه فریایان.

﴿ إن في ذلك لذكرى لمن كان له قلب أو ألقى السمع وهو شهيد ﴾ به‌راستی له‌وهی ئیمه باسمانکرد له‌ناوبردنی ئەو که‌سانه‌ی پیغه‌مه‌ره‌کانی خۆیانیان به‌درۆئه‌خسته‌وه نامۆزگاریکردنی ته‌واوه بۆ که‌سه‌ی دلیکی ووریای هه‌بێ و، بیربکاته‌وه له‌فه‌رمانه‌کانی خودا و، یا گوێ بگری له‌فه‌رمووده‌ی قورئان و، ته‌مێ خواربێ و، ئەو که‌سه‌ دلی لای خۆی بێ و، بێ‌ئاگانه‌بێ پیش وازی بکا له‌شتی نه‌ییبسی و سودی لی‌وه‌ربگری.

﴿ ولقد خلقنا السماوات والأرض وما بينهما في ستة أيام وما مسنا من لغوب ﴾ وه ئیمه ئاسمانه‌کان و زه‌وی و شتی له‌نیوان ئاسمانه‌کان و زه‌ویدان له‌بوونه‌وه‌رانی سه‌رسوره‌ینه‌ر، دروستمان کردوون له‌ماوه‌ی‌وه‌یه‌ی شه‌ش رۆژدا و، به‌شه‌ش نۆره و، هه‌یج ئازار و ماندووبوونی توشی ئیمه نه‌بووه.

﴿ فاصبر على ما يقولون وسبح بحمد ربك قبل طلوع الشمس وقبل الغروب ﴾ دوایی تۆ ئازام له‌سه‌ر شتی بگره‌ بت په‌رستان نه‌یلین به‌تۆ، شتی ناشایسته‌ نه‌ه‌نه پال‌خودا و، بروایان به‌زیندووبوونه‌وه‌ نیه، خودا ناتوانی بوونه‌وه‌ران زیندووبکاته‌وه‌ دوای مردنان و، تۆ یادی خودا بکه‌ و سوپاسی په‌روه‌ردگاری خۆت بکه‌ به‌ر له‌هاتنی خۆربه‌کردنی نویژی به‌یانی و، به‌ر له‌ئاوابوونی خۆر به‌کردنی نویژی نیوه‌رۆ و عه‌سر.

﴿ ومن الليل فسبحه وأدبار السجود ﴾ وه دوایی نویژ بکه‌ بۆ خودا له‌هه‌ندێ کاتی شه‌ودا به‌کردنی نویژی مه‌غریب و عیशा و، شه‌ونویژ بکه‌ بۆ خودا، دوای ئەو نویژانه‌ پێویست کراوه‌ کردیان.

﴿ واستمع يوم يناد المناد من مكان قريب ﴾ وه تۆ گوێ بگره‌ له‌باسی شتی ئیمه به‌سروش هه‌والماندا، به‌تۆ له‌سامناکی و ترسی رۆژی دوایی، ئەو رۆژه‌ی جبه‌ره‌ئیل رای نه‌گه‌یه‌نی به‌ئاده‌میزاد له‌جیگه‌ی زۆر نزیکه‌وه، به‌جۆرێ هه‌موو ئاده‌میزاد نه‌ییبسی و، ئیسکه‌ رزیوه‌کان و ده‌مار له‌یه‌ک به‌جراوه‌کان: ئیوه به‌فه‌رمانی خودا و توانای ئەو زیندوو بینه‌وه.

﴿ يوم يسمعون الصيحة بالحق ذلك يوم الخروج ﴾ ئەو رۆژه‌ رۆژیکه‌ بوونه‌وه‌ران ده‌نگی راستی ئیسرافیل بۆ زیندووبوونه‌وه‌ی ئاده‌میزاد نه‌ییس له‌جاری دووه‌مه‌دا. ئەو رۆژه‌ رۆژی هاتن ده‌ره‌وه‌ی مردوو‌ه‌کانه به‌زیندوویی له‌گۆره‌کانیا نا بۆ په‌رسپار و بۆ وه‌رگرتنی پاداشت و تۆله.

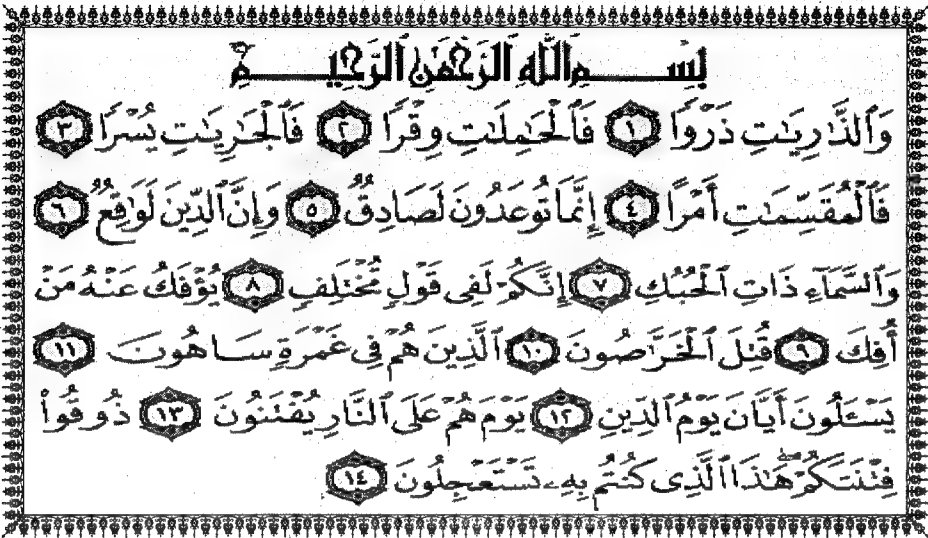
﴿ إنا نحن نحيي ونميت وإلينا المصير ﴾ به‌راستی ئیمه گيانداران زیندوو نه‌که‌ینه‌وه له‌جیهاندا، دوای ئەوه‌ی نه‌بوون و، ئیمه ئەوان نه‌مرینن دوای ته‌واوبوونی ته‌مه‌نیان و، بۆلای ئیمه نه‌گه‌رینه‌وه له‌رۆژی دوایدا بۆ په‌رسپار و وڵام و، وه‌رگرتنی پاداشتی کاره‌کانیان.

﴿ يَوْمَ تَشَقُّ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكُمْ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴾ رۆژىكە زەوى ئەشكى و پارچە ئەبى و، دوور ئەكەويتەوه لە ئادەمیزاد و، بە پەلە دینە دەرەوه لە ناو زەویدا، زیندووکردنەوهى ئادەمیزاد لە گۆرەکانیان کۆکردنەوه و هەلسانی ئەوانە، زیندووکردنەوهیان و رەوانەکردنیان بۆلای جیگەى پرسیار و وولام، ئەوانە هەموویان کاریکی ئاسانن لەسەر ئیمە، ئیتر تۆ گەرنگی بە گفتوگۆی ئەوان مەدە، ئەلین: ئیمە زیندو ناکرینەوه.

﴿ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكَرَ بِالْقُرْآنِ مِنَ الْخِيفِ وَعِيدٍ ﴾ ئیمە زانترین لە تۆ بەشتى بى باوەران ئەیلین و، بروایان بە زیندوو بوونەوه نیه و، دەستەلاتى ئەوەت نیه، زۆریان لى بکەى پەیرهوى تۆ بکەن، دواى تۆ بە یاساکانى قورئان ئامۆژگارى کەسێ بکە لە سزای من و لە شتى من بۆم ئامادە کردووه لە سزای خۆم بۆ کەسێ بى فەرمانى من بکا.

﴿﴾ سوره تی زاریات ﴿﴾

له مه كه هاتوته خواره وه. ژماره وی ئایه ته كانی (٦٠) ئایه تن.

﴿﴾ بسم الله الرحمن الرحيم ﴿﴾

به ناوی خودای به خشندهی میهربان

﴿﴾ وَالزَّارِيَاتِ زَوْرًا ﴿﴾ وه من سویند ئه خۆم بهو بایانه خاك و خۆل و جگهی ئه وان په راگه نده ئه كات هدر یه كه یان بۆلایه به په راگه نده یه كی زور سه رسور هینه ر، یا من سویند ئه خۆم بهو ژنانه ی منالیان ئه ی و بلاوی ئه كه نه وه به رووی زه ویدا، یا سویند ئه خۆم به شتی ئاده میزاد و فریشته كان له یه ك جوی ئه كه نه وه.

﴿﴾ فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا فَالْمُقَسَّمَاتِ أَمْرًا ﴿﴾ دوایی من سویند ئه خۆم بهو هه ورانه ی قورسای ئایان هه لگرتووه، بهو كه شتیانه ئه رۆن به ناو ئاودا به رۆیشتیكی ئاسان، بهو فریشتانه فه رمانه كانی خودا بهش نه كەن به ناو بوونه وهراندا، بهو جوړه ی خودا فه رمانیان یی ئه دا.

هه ندی له زانایان ئه لێن: ئه و چوار شتانه ی پێشوو هه موویان ئیش و کاری بایه كانن: هه ربایه توژ و خۆل بلاوئه كه نه وه، هه ربایه هه لگرتی قورسای هه وری پر له ئاو، هدر بایه كانن به ئاسانی ئه رۆن و ئه و هه ورانه هه لگه گرن، هدر بایه كانن باران بهش ئه كه ن به سه ر هه موو رووی سه ر زه وی دا.

ته فسیری زمانكۆیی

﴿ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٍ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ﴾ سویند نه خوم به وانه هه موو: به راستی شتی به لئنی بئ دراوه به ئیوه له پدیدابوونی رۆزی دواپی راسته و، گومانی تیدانیوه، پرسیارو پاداشت بئگومان ههیدو نهی.

خودای مهزن به تاییه تی سویندی خواردوه به و چوار شتانه، له بدرئه وهی خواوهی سودی زۆرن و، هۆی گه شه کردنی زبنده گانی گیانداران، به جۆری سودیان بۆ ئیمه ناژمیرین و، به لگهی ئاشکران له سهر توانای خودا، هه ریه که له و چوار شتانه سودی تاییه تی خۆیان بۆ دیاری کراوه، بۆیه پێسته ئیمه سوپاسی خودا بکهین.

﴿ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ﴾ من سویند نه خوم به و ئاسمانه ی خواوهی جه نلین رینگه ی جۆراو جۆره بۆ ها تو جۆی ئه ستیره کان، زۆر به جوانی دروست کراوه و، خواوهی به پیره و یکی زۆر شیر نه، به هۆی ئه ستیره کانه وه رازینه راته وه، به جۆری جینگه ی ئه وه به بیر ئی بکریته وه و، بکری له سهر توانای خودا، سویندم به و ئاسمانه ی به و جۆره سه رسورینه دروست کراوه ئیوه له ناو گفتوگۆی پروبوچ دژی یه کترین، بیروبوچو نیکنان ههیه هه ندیکان هه ندی تر تان به درۆ نه خه نه وه له باره پتعه مه رو قورنانه وه: جاری ئیوه نه لئین: جادو گه ره، قورنانه جادوه، جاری تر ئیوه نه لئین: موحه مه د هۆنراوه بێزه و قورنانه هۆنراوهیه، یا نوسراوی پێشوانه، بئگومان ئه و گفتوگۆیه ی ئیوه به لگه یه له سهر ئه وه ی له سهر یه کبارین و، ترختان بۆ دانه نری.

﴿ يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أَفَكَ قَبْلَ الْخَرِاصُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي غَفْلَةٍ سَاهُونَ ﴾ له راستی و له ئاین لادراوه که سه ی به هۆی ئاره زۆو نه زانینی خۆی له راستی و ئاین لادراوه، له ناوچوون و بئ بهش کراون له میهره بانی و به زه یی خودا ئه و بئ باوه رو درۆزانه ی ئه وتۆ، ئه و که سانه له ناو نه زانینا دا پۆشراون، بئ ناگان له شتی فه رمانیان پیدراوه، به گۆتره کاری و به یی به لگه گومانی خۆیان به شه کردوه له باره ی خودای مهزن و رۆزی دوا یه وه: نه لئین: به ته کان هاو به شی خردان و، جنۆکه و فریشه کانی کچی خودان، زیندوبونه وه گفتوگۆیه کی پروبوچه.

﴿ يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمِ الدِّينِ يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴾ پرسیار نه که نس و نه لئین: نه ی موحه مه د: چ کاتی رۆزی پاداشت و زیندوبونه وه پهیدا نه یی، خودای گه وه و ولامیانس ئه داته وه و ئه فه رموی: زیندوبونه وه له رۆژیکا پهیدا نه یی ئه وان نومایش نه کرین به سه ر ئاگری دۆزه خدا و، له ناو ئاگر دا سزای یان نه درئ، فریشه کان له و رۆژه دا به تاوانباران نه لئین:

﴿ دَقُّوا فَنُتَبِّحْكُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُسْتَعْجِلُونَ ﴾ ئیوه ی بئ باوه رو گوتره باز به چیرن سزای خۆتان، ئه مه ئه و سزایه ی ئه وتۆ به ئیوه به درۆزان نه خسته وه و، داواتان نه کرد ئه و سزایه به گورجی له جیهاندا بیت بۆ لاتان.

﴿ إِنَّا أَلَمَسْنَا فِي جَنَّتِ
وَعِيُونَ ۝١٥﴾ أَخَذِينَ مَا أَهْلَهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ
﴿ ۝١٦﴾ كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ آلِ إِبْرَاهِيمَ مَا يَرْجُونَ ۝١٧﴾ وَإِلَّا سَخَّرَ لَهُمْ يَسْتَعْجِلُونَ

﴿ ۱۸ ﴾ وَفِیْ اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿ ۱۹ ﴾ وَفِی الْاَرْضِ عَیْنٌ لِّلْمُؤْمِنِیْنَ ﴿ ۲۰ ﴾ وَفِیْ اَنْفُسِكُمْ اَفْلا تَبْصُرُوْنَ ﴿ ۲۱ ﴾ وَفِی السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُوْنَ ﴿ ۲۲ ﴾ فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ اِنَّهُ لَحَقُّ مَثَلِ مَا اَنْتُمْ كُنْتُمْ تَنْطِقُوْنَ ﴿ ۲۳ ﴾ هَلْ اَنْتُمْ حَدِیْثٌ ضَعِیْفٌ اِبْرٰهیمَ الْمَكْرَمِیْنَ ﴿ ۲۴ ﴾ اِذْ دَخَلُوْا عَلَیْهِ فَقَالُوْا سَلَامًا قَالَ سَلَمٌ قَوْمٌ مُّتَّكِرُوْنَ ﴿ ۲۵ ﴾ فَرَاغَ اِلَیْهِمْ اَهْلُیْهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِیْنٍ ﴿ ۲۶ ﴾ فَقَرَّبَهُ اِلَیْهِمْ قَالَ اَلَا تَأْكُلُوْنَ ﴿ ۲۷ ﴾ فَاَوْحَسَ مِنْهُمْ خِیْفَةً قَالُوْا لَا تَخَفْ وَبَشِّرُوْهُ بِغُلَامٍ عَلِیْمٍ ﴿ ۲۸ ﴾ فَاَقْبَلَتْ اَمْرَاتُهُ فِیْ صَرَْفٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجْزٌ عَقِیْمٌ ﴿ ۲۹ ﴾ قَالُوْا كَذٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ اِنَّهُ هُوَ الْحَكِیْمُ الْعَلِیْمُ ﴿ ۳۰ ﴾

﴿ اِنْ الْمُتَّقِیْنَ فِیْ جَنّٰتٍ وَعَیُّوْنَ اَخْدِیْنِ مَا اَتَاَهُمْ رَبُّهُمْ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَبْلَ ذٰلِكَ مُّحْسِنِیْنَ ﴾ به راستی نهو كه سانهی له خوا ترسان و خویانیان پارسنه له بی فدرمانی خوا، له ناوچه چه ندین به هشت و له لای چه ندین کانیای نای شیرین و زور خوشدان، نهو شتهی له پاداشتی کرداره کانیانا پدروهردگاری خویان بهوانی به خشیوه وهری نه گرن و زوریان بی خوشه، به راستی نهو كه سانه بدر له وهی بین بولای به هشت کرده وهی چاکیان کردوه له جیهاندا.

﴿ كَانُوْا قَلِیْلًا مِّنَ الْاِنْسِ مَا یَهْجَعُوْنَ وَبِالْاَسْحَارِ هُمْ یَسْتَغْفِرُوْنَ ﴾ هندیكه له كاره چاكه کانیان، ماوه كه کم له شهودا خهوتون و، خدریکی په رستی خوادا بوون و، له شش په کی کزانی شه ویشدا داوی لی خوشبونان له پدروهردگاری خویان کردوه. وه هندی تر له چاكه کانیان.

﴿ وَفِیْ اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴾ و له ناودارای خویانا به شیکیان پیوست کردبوو له بدر ره زامه ندی خوداو به زه بیان به ناده میزادا، بیدنه به هدری داوی به شی خوی بکا له دارایی نهوان و، بیدنه به كه سی داوی نه کردوهو به سامانداریان زانیوه.

﴿ وَفِی الْاَرْضِ اَیّٰتٌ لِّلْمُؤْمِنِیْنَ وَفِیْ اَنْفُسِكُمْ اَفْلا تَبْصُرُوْنَ ﴾ وه له زه ویدا چه ندین كانگاو گیاندارو روهك و شتی تری سدر سورینهرو، له لهش و دهورنی خوتانا كه له توویکی پیای نیوه په پیدابوون و بوون به خاوهنی نهقل، لهوانه دا چه ندین به لگه ی ناشکرا هدن بو كه سانیکی نهو تو بروای بیگومانیان به خوا هدی بیکدن به به لگه له سدر توانای خودا. نایا نیوه داوی بو بیرناكه نهوهو ته می و ناموزگاری وهرناگرن.

ته فسیری زمانا کوی

﴿وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ وہلہ ناو ئاسماندایہ ہوی پیدابوونی خوارده مہنی و ژیان ئیوہ وک بارانی و، ہدر لہ ئاسماندوہ فہرمان ئہدری بہ شتی بہلینی پیدراوہ بکری لہ گہل ئیوہ لہ چونتان بوناو بہہشت یا بولای دوزخ. بیگومان ہمموو شتی خودا لہ ئاسماندوہ فہرمانی بی ئہدا.

بو زانین: ہدر کھسی بہ باشی بیر بکاتوہ لہ دروست کردنی بوندوہران، بہ تاییدت لہ چونہتی دروستکردنی ئادہمیزاد، بدو ہمموو زانیاریدو ہدیہتی، ئہبی برپاری ئہویش بدا ہیزیکی زور بہ توانا ہدیہ جگہی بوندوہران دروست کھری ہمموو شتیکہ، ئہویشہ ہدر خوی تنہا و بہ توانایہ.

ئہ گہر کھسی بلنی: ہدرشتی ہستی بی نہ کری و نہ خرینہ ہدر تاقی کردنہ، ناگوختی برپار بہ بوونی بدری، لہ ولامدا ئہبیژری: نایا تو خواہنی ئہقلی بانہ، بیگومان ئہلی: من خواہنی ئہقلم، خورون و ئاشکرا ئہقل ہستی بی ناکری و ناخریتہ ژیر تاقی کردنہوہو، کھسیش ناتوانی بلنی: ئہقل نیہ. کھواتہ ناشترانی بیژری خودا نیہ کھ ہدر ئہویشہ ئہقلی دروست کردوہ.

﴿قَرَّبَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضَ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ﴾ دوایی سویند ئہخوم بہ پدروہدہ کھری ئاسمان و زہوی، ئہوہی بہلینی بی دراوہ بہ ئیوہ راستہ بہ وینہی گفتوگو کردنی ئیوہ، ہدرچونی ئادہمیزاد گومانی لہوہدا نیہ گفتوگو ئہکا، پیویستہ پروای بہ پیدابوونی ئہو شتہیش ہدی بہلینی بی دراوہ بہ ئیوہ.

ئہو شتہی جیگہی سہر سورمانی ئیمہ بی، ئہبی چ شتی بی خہشی خودای جولاندی، ئہو سویندہ گہورہیہ بخوا؟ لہ ولامدا: بیگومان لہ ئادہمیزادو جنوکہدا کھسی وابی شہرم ہدن، گفتوگوو کاری وا ناشیستہو ئہکھن ئہبنہ ہوی جولاندنی خہشی خودای خواہن میہرہبان، وک ئہوہی ئہلین: خودا کورو کچ و ہاوبہشی ہدیہو، بروایان بہ زیندووبوونہوہو توانای خودا نیہ.

لہ کردہوہو بہسہر ہاتی دانیشترانی کاتہکانی رابردودا، زور شتی وابوون بہلگہ بوون لہسہر توانای خودای گہورہ، وک خودا ئہفہرموی:

﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ﴾ نایا ہاتوہ بولای تو باسی میوانہ رینز لی گیراوہکانی ئیراہیم لہلایدن خوداو لہلایدن ئیراہیم و ژنہکہیہوہ، چونکہ خوی و ژنہکہی خزمہتیان ئہکردن، ئہو میوانانہ (۱۲) فریشتہ بوون لہ شتہی ئادہمزادا، چون بولای ئیراہیم موژدہی بدہنی خودا کورپکیان ئہداتی و، ہدوالی لہناوبردن تاقمہ کھ لوتیشی بدہنی.

﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَى إِبْرَاهِيمَ فَنَالُوا سَلَامًا قَالَ قَوْمٌ مِّنْكُمْ﴾ تو بیری ئہو کاتہ بکھروہ ئہو میوانانہ جونہ لای ئیراہیم، دوایی ووتیان: ئیمہ سلاو لہ تو ئہکھین، ئیراہیم ووتی: سلاوی من لہسہر ئیوہبی، ئیوہ تاقمیکی بیگانہن من ناتان ناسم، ئیوہ خوٹانم بی بناسیتن.

﴿فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِغُلَامٍ سَمِينٍ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ دوابی ئیراہیم بہ نہیتی و بہ جورئ میوانہ کان نہزانن چو بولای خیزانہ کھی فرمانی پیدان خواردن نامادہ بکن بو ئہو میوانانہ، دوابی چو بولای میوانہ کان بہ گویرہ کہ بہ برزاوی قہلہ وہوہ، نزیکی کردہ وہو، لہ بہر دہمیانا دای ناو نہیان خوارد، ووتی ئایا ئیوہ بو گوشتی ئہو گویرہ کہ بہ ناخون.

﴿فَأَرْجَسَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَنْخَفُ وَبَشِّرْهُ بِإِسْلَامٍ عَلِيمٍ﴾ دوابی ئیراہیم لہ دہرونی خوہا ہستی بہ ترس کرد، ہدر میوانی نانی نہ خواردایہ گومانی خراپہی لی لہ کرا بہ گویرہی دہستوری ئہو کاتہ ووتیان تو مہ ترسہ، ئیمہ نہرراوی خوداین، نیازی خراپہ مان لی ناکری و موژدہیان بہ ئیراہیم دا بہ کورنکی زور زانا، کہہ خودا بہوی نہ بہ خشکی، ناوی نہ نری بہ ئیسحاق.

﴿فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَوةٍ فَلَمَّكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ﴾ دوابی خاتون سارای زنی روی کرد بولای خانوہ کھی خویان و دہستی کرد بہ ہاتو چو، بہ دہنگی بہر زہوہو بہ سہر سورمانہوہ، دوابی لہ خوشیانا دای لہ رومہتی خوی بہ پہنجہی دہستی و، ووتی: چون من منالم ئہبی، من پیرہ زنیکی نہ زو کم؟.

﴿قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾ فریشتہ کان ووتیان: ہدر بہو جورہ بہ ئیمہ ووتمان و ہموالمان دا بہ تو، پەرورہ دگاری تو فہرموتی و ئیمہ ہموالی ئہو کارہ نہ دہین، خودا خواہنی توانایہ. بہ راستی خودا ہموو شتی لہ جیگہی شیای خوہا دالہنی، نہزانی بہوہی تو نہ زو کی. بہ لام کاری خودا بہو جورہ بہ نہ فہرموی: بہ. ئہو شتہیش ئہبی.

بہ یاریدہی خودا کوتابی پین ہات (۶) ی مانگی جیمادی یہ کہم

سالی ۱۴۲۱ ای کوچی بہر بہر بہ (۶/۸/۱۴۲۱) زاینی.

به ناوی خودای به خشندهی میهره بان. سوپاس و ستایشی بی پایان بو پدروهر دگاری هه موو بونه وهران. درودی خودا له سهر پیغمه رو یارو یاه وهران و خیزان و نومه تی بی.

﴿ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴾ ٣٦ ﴿ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴾ ٣٧ ﴿ لَنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴾ ٣٨ ﴿ مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴾ ٣٩ ﴿ فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ ٤٠ ﴿ فَمَا وَحَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ ٤١ ﴿ وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴾ ٤٢ ﴿ وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴾ ٤٣ ﴿ فَتَوَلَّىٰ بُرْكَانِهِ ءِوَالَ سَاحِرٍ أَوْ مُجْنُونٍ ﴾ ٤٤ ﴿ فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴾ ٤٥ ﴿ وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴾ ٤٦ ﴿ مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَنْتَ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْنَاهُ كَالرَّمِيمِ ﴾ ٤٧ ﴿ وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَنَّوْا حَتَّىٰ حِينٍ ﴾ ٤٨ ﴿ فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴾ ٤٩ ﴿ فَمَا اسْتَطَعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْصَرِينَ ﴾ ٥٠ ﴿ وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴾ ٥١

﴿ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴾ ئیبراهیم ووتی به فریشته کان: ئیوه چ کاریکتان هه یه بو چ کاری ئیراوان ئه ی ئیراوه کان له لایه ن خوداوه. فریشته کان ووتیان: به راستی ئیمه ره وانه کراوین بئولای تاقیمکی تاوانبار، که تاقمی لوتن، کاریکی زور بیز لی کراو نه کهن، هیچ کده سی بدر له وان ئه و کاره ی نه کردوه. ﴿ لَنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ مُّسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴾ بو ئه وه ی ئیمه بریزین به سه ریا نا به ردی له قوریکی سورؤ کراو، به ده ستوری خودا له ناویان بیهین، ئه و به ردانه نیشانه کراو و ناماده کراو له لایه ن پدروهر دگاری توو بو له ناو بر دنی ئه و تاقمه له سنور دی رچوون و، کاریکی زور ناشایسته و بیز لی کراو نه کهن که تاقمه کدی لوتن، دانیشتی گوندی سه دومن.

﴿فَاخْرَجْنَاهُ مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ. فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ دواى ئہوہی ئیمہ چوینہ ناو ئہو گوندہ، ئیمہ ہەر کہسى لہ باوہر داران لہو گوندہ دابن دہریان ئہ کہین، بۆ ئہوہی تووشی سزانہ بن، بہو جۆرہ سزایہ توشی ئہو تاقمہ ئہ بن، دواى ئیمہ لہو گوندہ دا جگہ لہ تاکہ خانوتی لہ مانان کہ ترمان دہست ناکہوئ باوہری ہیئہ بن، زانایان ئہ لئین: دانیشتوانی موسلمانانی ئہو خانوہ لوتو دوو کچی لوتو چہند کہسى تر کہ ژمارہی ہہمویان (۱۳) نہ فہربوون.

﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ وہ ئیمہ جیمان ہیشت لہو گوندہ دا نیشانہ کی زۆر گہورہ لہ سزای خودا بۆ کہ سانیکی ئہو تو لہ سزای نازاردار ئہ ترسن، بۆ ئہوہی نامۆژگاری و ہر بگرن.

بۆ ناگاداری: لہو ئایہ تہ دا ووشہ کانی (الْمُؤْمِنِينَ الْمُسْلِمِينَ) بەیہ ک مانا دانراون. بہلام گۆران کاریان پی کر اوہ ہتا ووشہ بہ دوو جار دوو پات نہ کرئہوہ، پاراوی قورٹان زۆر تر بی، ہەر چہندہ لہ ہہندئ جینگہی تر دا مانا کانیان بہ جیاواز لہ یہ کزی دانراون، بۆ ږون کردنہوہی ئہو مہبہستہ تہ ماشای مانای ئایہ تی (۱۴) ی سوره‌تی ئہ لوجورات بکہن.

﴿وَفِي مُوسَى إِذَا أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ. فَقَتَلَى بِرُكْنَيْهِ وَقَالَ سَاحِرًا وَمَجْنُونًا﴾ وہ ئیمہ بہ جیمان ہیشتوہ لہ بہسەر ہاتی موسایشدا بەلگہیہ کی گہورہ بۆ کہسى تہمی خوار بی و بیرکاتہوہ کاتی ئیمہ موسامان ږہوانہ کرد بۆلای فیرعون بہ کاریکی پەک خەری زۆر ناشکراو کہ بریتی بوو لہ داردہستہ کە و جگہی ئہویش بۆ ئہوہی فیرعون بیرکاتہوہو باوہر بہیتی، دواى فیرعون ږوی و ہر گیرا لہ باوہر ہیئان، بہہوئ ئہو شتہی پشی پیوہر دا بو، خوئ پی بہہیز کردبو، کہ بہو سوپا گہورہی خوئ بہ فریوی خوار دبو، ئہیووت: موسا یا جادو گہرہ یا شیتہ و نیروای خودا نیو، ناگای لہوہ نیہ دواږوژى خوئ لہ لایەن منہوہ چ شتیکی بہسەردی.

﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُدُّهُ قَبْلَ ظَنَائِهِمْ فِي الْأَيْمِ وَهُوَ مَلِيمٌ﴾ دواى ئیمہ فیرعون و سوپاکەیمان گرتن، دوواى ئیمہ ئہوانمان فرہدایہ ناو دہریای سورو، ہہمویانمان خنکان بہو ږووبارہ و فیرعون کاریکی وای کردبوو لہ بی باوہری و بی فہرمانی خودا لۆمہی لہسەر کردیان بکری و پی لہ کەدار بی لہ ہہردوو جیہاندا و، ئہوہندہ بی شہرم بوو، ئہی ووت من پەرورہدگاری ئیوہم. ﴿وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَظِيمَ﴾ وہ لہ بہسەر ہاتی تاقمی عاد نیشانہو تہمی کردنی وامان بہجئ ہیشتوہ، کاتی ئیمہ ناردمان بۆسەریان بایہ کی گہرمی بی سوودو بی ہہروباران، بی ئہوہی درہختہ کانیان موٹور بہ بکا.

﴿مَا تُنذِرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْنَاهُ كَالرِّيمِ﴾ هیچ شتیکی بہجئ نہ ئہ ہیشت ئہو بایہ بجواہ بہسەریا مہ گەر ئہو شتہی ئہ کرد بہ وئدی خو لہ میٹ، پارچہ پارچہی ئہ کرد. ﴿وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّى حِينٍ﴾ وہ بہ جیمان ہیشتوہ لہ بہسەر ہاتی تاقمی سہمود بەلگہیہ بۆ ئادہمیزاد، تہمی خوار بن بہو بەلگہیہ، کاتی بیژرا بہوان لہ لایەن سالدوہ کہ ہوشترہ کەیان کوشت: ئیوہ ږا بوږن لہ جیہاندا ہتا کاتی سزای سہختی خودا دیت بۆلاتان و لہ ناو ئہ برین، ماوہی ئہو سزایہ سی ږوژہ.

﴿فَعْتُوا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَآخَذْنَاَهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ﴾ دوايی نہو تاقمہ دژی فہرمانی پدروہر دگاری خویان ہہلسان، دوايی تووشی نہوان بوو دوايی سہبرینی ہوشترہ کہ سزایہ دوايی سی رۆژو، نہو تاقمہ بہ چاوی خویان لہ رۆژدا تہماشایان نہ کرد نہو سزایہ نہہاتہ خوارہوہ، لہ گیانہ لاودابوون.

﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَّصِرِينَ﴾ دوايی نہو تاقمہ توانای نہوہیان نہبوو ہہلسن و راکہن و، ہیچ گہسی نہبوو یارمہ تیان بدو و رزگاریان ہکا لہ سزای خودا. ﴿وَقَوْمٌ نُوحٍ مِنْ قَبْلِ إِيَّاهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ وہ نیمہ تاقمی نوحان لہ ناوبرد لہ پیش بت پدستان و نہو تاقمانہی پیشوو، ہہتا بین بہہوی تہمی خواری ہہموو بی باوہری. بہراستی تاقمی نوح کۆمہلی بوون لہ سنوری فہرمانی خودا دہرچوون.

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾ وَالْأَرْضَ
فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمُهَيَّدُونَ ﴿٤٨﴾ وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾ فَقَرُّوْا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾
وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾
كَذَلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجُنٌّ ﴿٥٢﴾
آتُوا صَوَابَهُ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَآغُوتٌ ﴿٥٣﴾ فَنَوَّلَ عَنْهُمْ فَمَا آتَتْ
يَمْلُومِ ﴿٥٤﴾ وَذَكَرْ فَإِنَّ الدِّكْرَى نَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾ وَمَا
خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ
وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطِيعُونِ ﴿٥٧﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ
﴿٥٨﴾ فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ
﴿٥٩﴾ قَوْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ وہ نیمہ ناسمانان دروست کرد بہہوی ہیزو توانای خویمانہوہو، نیمہ بہراستی لہ فراوانکردنی نہندازہ دوری نیوان ناسمان و زہوبداین رۆژ بہ رۆژ. زانای بہ ناوبانگ (تہہمد تہمین غیراقی، لہنامہی خویا (التکامل فی الاسلام) لہ بارہی مہبہست لہ مانای رستہی (وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ) وہ بیروبوچونی ہہندلی لہ زانایانی روون کردۆتہوہ تہفہرموی: "سہد ملیون کاکیشان ہدیہ = (الحجرات)، لہوانہیہ کاکیشانی تریش ہہبی لہ نہندازہیہ کی دورتردا.

(سیرجیز) ئہلئ: ئہندازہی دورایی ہندئ لہ کاکیشان لہ گہل ہندئ تریانا (ملیون و نیوی سالی روناکیہ، لہ گہل ئہوہیشدا روناکی لہ سالیکا (۳۶) ملیون میل ئہبری و، دورایی نیوان کاکیشہ کان لہ دریزبونی بدرہوامدایہ (کامو) ئہلئ: ئہندازہی دوری نیوان ئستیرہ کان، دیاری کراوہ بہ (۵۰۰) ملیون سالی روناکی) بدراستی ئو ئایہ تہ بہریرہ راسترین بہلگہیہ لہ سہر ئہوہی کاری پەك پیغہمەر (د.خ) کاریکی ہتا ہتایہ بہتہنہا لہ نیوان کارہ پەك خەرہ کانی پیغہمہرانی تر دا... ئہوہیشمان لہ بیر نہ چی ئہحمد ئہمین ئہلئ: دورایی ئاسمانہ کان ئیستا (۱۰) جہناندی کاتی دروست کردنیانہ بۆیہ کەم جار.

﴿وَالْأَرْضُ فَرْشَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ﴾ وەئیمہ زہویمان راخستوہو، ئامادہمان کردوہ بۆ ئہوہی ئادہمیزاد بہبی ئازار بہسەر پیوہ بژین و، یارمەتی یەکری بدەن و، سود لہ پیتی وەرگرن و، ئاوہدانی بکەنہوہ، نەك بۆ ئہوہی جہنگی تیدا بکەن و ئازاوہی بۆ سازین و، مزگہوت و کانیاو شارو گوندہ کان کاول بکەن، دواپی ئیمہ بہ چاکی زہویمان ئامادہ کردوہ بۆ سودی ئادہمیزاد.

﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ وە ئیمہ لہ ہەموو رەگەزئ دوو بەشی جیاوازمان دروست کردوہ، لہ نیرو لہ مئ، ئاسمان و زہوی، شہو رۆژ، تاریکی و روناکی، ئادہمیزادو جنۆکە، ساردی و گەرمی، ئیتر ئو شتانہ گیاندارین یان بئ گیان. زانایان ئہلئ: بچو کترین شتئ لہ بونہوہران خودای گہورہ نیرو مپی و ساردی و گەرمی تیدا دروست کردوہ، لہبەر ئہوہی ئیوہ بیر لہ توانای خودا بکەنہوہ، پەند وەر بگرن.

﴿فَهَرِّدْ إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ لَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ تۆ بہ بت پەرستان بلی: دواپی ئیوہ رابکەن لہبی فەرمانی خودا بۆ لای پەرستنی خوداو پەشیمان بونہوہ. بدراستی من لہ لایەن خوداوہ، ترستینریکی ئاشکرام لہ سزای خودا بہو کارہ پەك خەرانہی خودا پتی بہخشیووم لہبەر سوودی ئیوہ.

﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ لَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وە ئیوہ دامەنین لہ گہل خودا چەند خواپی تر بۆ پەرستن بدراستی من ترستینریکی ئاشکرام لہ لایەن خوداوہ بۆ سودی ئیوہ لہ سزای خودا.

ہاویہ شدانان بۆ خودا چەند جوړئ ہدیہ: پەرستنی بہتەکان. منال دانان بۆ خودا. رەنگ کردنی خۆت بہ رەنگی پیاو چاکان بہ رووالەت، بہلام لہ ناوہرۆکا، ئو رەنگہ ئەدا لہ خۆی بہ پیداکردنی سامان پلہو پایہو، رابواردن و راوکردنی ئادہمیزادی ساویلکەو، بۆ بہرژوہوہندی خۆی. نیازی پاک و گوشتاری چاک گہرانہوہیہ بۆلای خودا، دوو ری و سامان پیداکردن بہو جوړہ دوژمنایەتی خوداپیہ.

﴿كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ﴾ ہەر بہ جوړہی تاقمەکە لای تۆ بہتو ئہلئ: شیت یا جادو گەر، نەرۆشتوہ ہیچ پیغہمەرئ بۆلای کەسانیکی ئەوتۆ لہ پیش بت پەرستانہوہ بوون مەگەر ئەیان ووت بہو پیغہمەرہ یا جادو گەرہ یا شیت و، پیغہمەر نیہ، ئیتر تۆ خەفەت مەخۆ.

سورہتی ﴿وہزاریات﴾

جزمی ﴿ بیست و هفتم ﴾

﴿اَتَوْصَا بِهٖ بَلَّ هَمْ قَوْمٌ طَاعُوْنَ فَيَقُوْلُ عَنْهُمْ﴾ فما اَنْتَ بِمَعْلُوْمٍ ﴿اَيَا بَنِي بَاوَهْرَانِي يَبْشُووْ بَنِي بَاوَهْرَانِي دَوَايِي يَبَّكْ هَات و له نيوان خويانا به پيغمه ميره كانيان بلين: يا جادو گهرن يا شيتن؟
 نهوانه ي پيشو رايان سپاردوه به ماناي دوواي نهو گفتو گويه بكه؟. نهوانه رايان نه سپاردوه.
 بدلكو نهوانه ي نيستا خويان تاقمينكن ياخي بوون له فدرماني خوداو له سنور دهرچوون، خويان
 رهوشت پيسن و نهزانن و، له خراپيدا هاوبه شي نهوانه ي پيشوون، نه گيتا له يهك كاتا نه زياوون،
 دوايي تو وازيان لي بهيتهو، گفتو گويان له گهل مه كه، دوايي لومهت ناكري له سهر
 باوهر نه هيتاني نهوان و، تو پيوستي سهرشاني خوتت به جي هيناوه .

﴿ وَذَكَرَ فَإِنِ الذِّكْرَىٰ تُنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ وەتۆ ئامۆزگاری ئادەمیزاد بکەو، واز لە ئامۆزگاری مەهەبەتە، دوایی بەراستی ئامۆزگاری کردن سود ئەبەحەشتی بە باوەرداران.

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ و ه منہ جنو کہم نادمہ زادہم بؤ هیچ شتی دروست نہ کردون مہ گہر ہر لہ بذر نہوہی ئەوان من بہرستن. یانی پەرستی خودا بہ تہنہا، خو پاراستنہ لہ پەرستی یہ کتری و، لہ پەرستی داریی و پلہو پایہو، ہموو ئارہزوانی پروپوچ، سہ شوړی راستی و داد پەرہری بن، یارمہتی کہسانی راست بدن و، کار بؤ چاکہی ہہردوو جیہان بکہن، نادمہمیزادو جنو کہ بؤ کردنی ئەو شتانہم دروست کردون و، بہ لگہی ئاشکراو ئەقلم یخ بہ خشیون چاک و خراپ جویخ بکہنہوہ.

﴿ مَا أَرِيْدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَ مَا أَرِيْدُ أَنْ تُطْعَمُوْنَ ﴾ مەبەستى من لە دروست کردنى جنۆكەو ئادەمیزاد، پەيدا کردنى خواردەمەنى و ھۆى ژيانى، وەك ئەوھى من ھەر بۆ ئەوھم دروست کردىن و، من داوا لەوان ناکەم خواردەمەنى ھۆى ژيان پەيدا بکەن بۆ بەندەکانى من لە جگەى خۆيان، من ئەوانم ھەربۆ مەبەستى پەرستنى خۆم دروست کردون، من گرتومەتە ئەستۆى خۆم ئەوان بەختى بکەم و ھەموو جۆرە ھۆيەكى ژيانيان بۆ ئامادە بکەم.

﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾ بهراستی هه خودایه به خێوکه رو پرۆژی دهریه ههموو بونه وهران، خواهنی هترو توانایه کی زور سهخته و ماندوبون پرووی تی ناکا، زهو ی دروست کردوه به جیکه ی ژبان بو ئاده میزاد، ههموو جوړه هو ی ژبانی تیدا پهیدا کردوه، به جوړی شایانی نهویه به کار بهتری بو سودی نهوان و، نهقل و چاوگوتی و توانای بی بهخشیون.

﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ فِي الدُّنْيَا كَثُورَ دُونَ مِثْلِ دُونَ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَفْجِلُونَ﴾ دوايي به راستي بۆ كه سانيكي ئه ووتۆ هه به سته ميان له خويان كردوه له دانيشتراني مه كه، موحمه مه به درۆ ئه خه نه وه، به شيكي زۆر گه ووره له سزا، به وينده به شي هاوړي پيشكوكانيان له سزاي خودا، دوايي داواي پهيدا بووني ئه و سزايه نه كه نه به گورجي پهيدا ببي، ئه و سزايه دوايه خوي بۆ ئه و به شي مان ببنه وه.

﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا يَوْمَهمُ الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ دوايي هاوارو سزای سهخت بو که سانیکي
 نهوتويه باوهريان به سزای نهو رپژهی خويان نيه بهليني پي دراوه بهوان و له پاشه رپژدا
 توسياتن نه يي.

به یاریده‌ی خوا ته‌واو بوو

﴿سوره‌تی طور﴾

له‌مه‌که هاتوته خواره‌وه. ژماره‌ی نایه‌ته‌کانی (۴۹) نایه‌تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالطُّورِ ﴿١﴾ وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ ﴿٢﴾ فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ ﴿٣﴾ وَالْبَيْتِ
 الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾ وَالسَّافِرِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾ إِنَّ
 عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ مَا لَمْ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ
 مَوْرًا ﴿٩﴾ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُكَذِّبِينَ
 الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١١﴾ يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارٍ
 جَهَنَّمَ دَعَاً ﴿١٢﴾ هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٣﴾
 أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٤﴾ أَصَلَوْهَا فَاصْبِرُوا
 أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾

به‌ناوی خودای به‌خشنده‌ی می‌ره‌بان

﴿وَالطُّور﴾ وەمن سویند ئەخۆم بە کێوی تور، ئەو کێوی موسا گفتوگۆی لەلادا کردووە
 لە خزمەت خوادا، ووشەی تور بە زۆر مانا هاتووە: هاتووە بە مانا چۆلایی بەردەمی خانوو، بە
 مانا هەموو کێوی کێویەکە لە سینا، دوو کێوی لە قودسدا، بە چەن شتی تریش. بەلام لێره‌دا
 مەبەست ئەو کێویە موسا گفتوگۆی تێدا کردووە لە خزمەت خوادا.
 ﴿وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ﴾ وە من سویندخۆم بەو نامەیە ئەنوسریتەووە لەناو
 چەرمێکی کراوەدا، پێوەندەراوە دانەخراوە، هاتوته خواره‌وه بۆسەر موخەمەد، هەموو کەسێ
 ئەتوانێ ئەو نامەیە دەستی خۆی بخا، فێری بێ و چاک و خرابی بۆ رۆن بێتەو، هۆی ئاسایشی
 هەردوو جیهانی تێدا، باسکردنی چەرم بۆ وێنەیە ئەگینا لە کاغەزو ئێسک و شتی تردا
 نوسراوەتەو.

﴿وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ﴾ وەمن سویند دەخۆم بەو خانووەی ئاوەدان کراوەتەو بەسەردانی
 حاجیه‌کان بۆلای و، بەو کەسانەي دروستی ئەو خانوون کە بریتیه‌ لە کەعبە، بە فەرمانی خودا
 ئیبراهیم و ئیسماعیل دروستیان کردووە، بۆ ئەوێ نادەمیزاد پەرستنی خودای تێدا بکری.

تەفسیری زمانکۆیی

﴿ وَالسَّفْحِ الْمَرْفُوعِ ﴾ و همن سویند نه خۆم به و ناسماندی بهرز کراوه ته وه له بهر چاوی ئیه وه دا به بی نه ستون، جینگه ی هه موو زانستی و هوی ژیا نی بو نه وه رانه .
﴿ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴾ و همن سویند نه خۆم به و ده ریایه ی رینگه ی لی گیرا وه له وه ی هه لچنی و برژی به سه ر زه ویدا و، گیانداران بجنکینی، یامن سویند نه خۆم به و ده ریایه ی گهرم کرا وه سور کرا وه ته وه به وینه ی ناگردانی سور کرا یته وه به هوی ناگره وه .

زانایان ئەلین: ئەو ئایەتە ئاماژەیە بۆلای ئەوێ، ئەم زەوی بە ئیمە بە سه ریته وه نه ژین و وینه ی کاله کیکه تویریکی ته نک نا وه وه ی ئەو کاله که ی دا بۆ شیوه که ئەو خوار ده مهنی و توو نا وه ی تیدایه، ئەم زه ویه ش که ئەم ده ریا و زه ریایانه ی به سه ره وه یه، زه ریایه کی زۆر گهرمی ئاگری له نا و دایه، توو ئالیکسی زۆر ته نک ی زه و ی دای بۆ شیوه، جاری وائیه ی ته قیسه وه به هوی بو مه له زه وه، ناگریکی زۆرو زه بنه فره نه داته ده ره وه، زانایانی کۆن تا ئەم سه رده مه رینگه یان پێ نه برد وه . به لام بهر له هه موو زانایه نزیکه ی (١٤٠٠) سال له مه و بهر عه بدولای کوری عه باس رینگه ی پێ برد وه، نه فه رموی:

(لَا يَرْكَبُ رَجُلُ الْبَحْرِ إِلَّا غَارِبًا أَوْ مُعْتَمِرًا أَوْ جَاثًا فَإِنَّ تَحْتَ الْبَحْرِ نَارًا وَتَحْتَ النَّارِ بَخْرًا)
هیچ پیاوی سواری که شتی ناو ده ریا نه بی مه گهر بۆ جهنگ له گه ل بی با وه ران، یان بۆ کردنی عه مره یا حه ج نه بی به راستی له ژیر ئەو ده ریایه دا ناگره و له ژیر ناگره که دا ده ریایه، ئەو ده ریا ناگره به گه وره ترین کاری په ک خه ری قورئان دانه ری، به کورتی به راستی ده ریا له سه ر زه ویه و، ناگر له ناو زه ویدایه .

﴿ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴾ من سویند نه خۆم به وانه . به راستی سزای پهروه ردگاری تو په یدا نه بی و دینه خوار بۆیان له رۆژی دوا یدا .

﴿ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سِيرًا ﴾ هیچ که سی نه وه سزایه بگه ریته وه، ئەو سزایه په یدا نه بی له رۆژیکا ناسمان ته جولنی و دیت و ئه روا و به جولانیکی سه فت، هیزی راکیشه ری نامینی و، ریک و پیک ته ستیره کان تیک نه چی و، نه دهن له یه کتری و پارچه پارچه نه بن و، کیوه کان له جینگه ی خویا نامین و نه بن به توو، نه پۆن به رۆیشتیکی سه رسورینه ر به ناسماندا .

﴿ فَوَيْلٌ لِلْمُكَذِّبِينَ الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴾ دوا یی سزای زۆر سه خت بۆ که سانه ی نه و تو یه که فه رموده کانی خودا و پیغه مه ریان به درو دانه نا، نه وان له نا و کاری پر و پوچدا یاری نه که ن و بی ناگان .

﴿ يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعَا هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴾ ئەو رۆژه رۆژیکه پال به تا و انبارانه وه نه ری بۆ ناگری دۆزه خ به پال پیوه نانیکی زۆر سه خت، فره شته کان به وان ئەلین: ئەمه ئەو ناگره ی نه و تو یه، ئیوه با وه رتان پێ نه بوو، به درو تان نه خسته وه، هه ر سه روشی له لایه ن خودا وه به اتایه بۆلای موحه مه د به درو تان نه خسته وه .

﴿ افسخر هذا ام ائتكم لا تبصرون اصلوها ﴾ نایا دوائی نهم روزه و نهم سزایه جادوه که نیوه نهمان ووت موحه مد جادوو کهره، نایا نیوه نهم سزایه ناینن نیستا، هدر وهك نهوهی نیوه نهم بهلکانه تان نه نه بینی له سهر راستی نهم ناگره، نیوه بجه ناری و سزاکهی بجه زن. ﴿ فاصبروا اولاً تبصروا سواء عليكم ﴾ دوائی نیوه نارام بگرن له سهر نازاری نهم ناگره یا نارام نه گرن به کسانه له سهر نیوه. ﴿ انما تجزون ما كنتم تعلمون ﴾ به راستی نیوه هدر به شتی پاداشتان نه دریتوه نیوه خوتان کردوتانه له جیهاندا، له تاران و بی فرمانی خوداو پیغمه ر. دوائی نهوهی خودای مهن باسی دانیشتوانی دوزه خسی کرد، باسی دانیشتوانی به ههشت نه کارو نه فرمانوی:

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾ فَكِهِينَ يَمَآءَ أَنهَم رُبُهُمْ
وَوَقَهُم رُبُهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ مُتَكَبِينَ عَلَى سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُم
بِخُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا
بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِّنْ عَمَلِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ
رَهِينٌ ﴿٢١﴾ وَأَمَدَدْنَاهُمْ بِفِكَهَةٍ وَلَحْمٍ مَّاءٍ يَشْتَبُونَ ﴿٢٢﴾ يَنْتَرِعُونَ
فِيهَا كَاسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْنِيَةٌ ﴿٢٣﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ
لَّهُمْ كَأَنَّهُمْ لَوُؤْلُؤُ مَكْنُونٌ ﴿٢٤﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ
﴿٢٥﴾ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾ فَمَرَّبَ اللَّهُ
عَلَيْنَا وَوَقَّنَا عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٢٧﴾ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ
نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

﴿ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴾ به راستی نهو که سانهی له خوا ترساون و خویانیان پاراستوه له بی فرمانی خودا له نارو چهنه باخ و بیستان و خوارده مهنی و رابواردنی زور چاکدان. ﴿ فَكِهِينَ يَمَآءَ أَنهَم رُبُهُمْ ﴾ فاکهین بما اتاهم ربهم ووقاهم ربهم عذاب الجحیم ﴿ شادمانن به شتی پدرو ردگاری خویان بهوانی به خشیوه و پی رانه بوین و، پدرو ردگاری خویان پاراستونی له سزای دوزه خ. بهوان نه بیژی:

﴿كُلُوا وَشَرِبُوا هُنَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئیوه بخۆن و بخۆنهوه خوارده مه نی و خوراره، نازارو ناخۆشی به دواوه نه بی، به هۆی پاداشتی ئیوه خۆتان کردوتانه له جیهاندا. کهوا پلهو پایه و بنه مالهو دارایی سوود به ئیوه نابه خشی له پاشه روژدا، مه گهر به کار بهیترین له خزمه تی مرۆفدا.

﴿مُتَكِبِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْنُوفَةٍ وَزَوَاجُهُمْ بِخُورَعِينَ﴾ ئیوه دانیشن و پال بده نه وه به سه ر چه ندین کورسی ریز کراون و دانراو له لای یه کۆره وهو، ئیمه ئه یکه ن به هاو جوت و هاو ری بو ئه وان چه ن ژنی چاو جوان و له ش سپی و رومه ت شیرین و چاو گه و ره .

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ وه که سانیکی ئه وتو باوه ریان هیتاوه به پیغمه ری خوداو، خیزانه کانیا ن دوا ی ئه وان که وتوون به هۆی باوه ر هیتانیان به خوداو به پیغمه ر، ئیمه ئه و خیزانه باوه ردارانه ی ئه وان ئه گه یه نین به پله و پایه ی باو که کانیا ن له به هه شتا، باوه کو به ئه ندازه ی باو که کانیا ن کرده و ی چاکیان نه کرد بی له جیهاندا له به ر دلخۆش کردنی باو که کانیا ن. به لام ئه و خیزانه ی به منالی مردوون سزایان نادری، باو که کانیا ن باوه ردارین یا بی باوه ر. به لام ئه و که سانه ی ئه لین: منالی بی باوه ران سزایان ئه دری راست نه .

﴿وَمَا أَلْتَنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ وه ئیمه ه یچ شتی له پاداشتی کرده و ی باو که کانیا ن که م ناکه نه وه .

بو زاین: ئایا ئه و منالانه ی به منالی مردوون کو ئه کرته وه بو پرسیار و وه لام و، ئه چه به هه شت، له قورئان و له فه رموده ی پیغمه ر له و باره یه وه به لگی بیگومان ده ست ناکه و ی چاک وایه هه والای زانیاری خودا بکری. ئایا منالان به موسلمان دانه نرین یانه؟ شافیعی و حه نه فی و حه نه لیه کان لایان وایه دوا ی باوک و دایکیان ئه که ون له ئیسلامیتدا له جیهان، ئیتر باوک و دایکیان هه ردوولایان موسلمانن یا یه کیکیان موسلمانن. به لام لای مالیکیه کان ئه لین: منال به موسلمان دایک به موسلمان دانانری.

﴿كُلْ أَمْرٍ﴾ بما کسبت رهین ﴿هه مو ئاده میزادی ئه خرپته گره و ی شتی خۆی کردویه تی له جیهانداو، به کرده و ی خۆیه به ستراره و ئه چپته خزمه ت خودا، ئه گهر کرده و ی چاکی کرد بی رزگاری ئه بی، ئه گهر کرده و ی چاکی نه بی به گویره ی کرداری خۆی کاری له گه ل ئه کری.

﴿وَأَمْلَدْنَا هُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وه ئیمه ئه به خشین به دانیشوانی به هه شت کات له دوا ی کات میوه و گوشتی جوړاو جوړو هه مه رنک له هه ر شتی ئاره زوی بکه ن. خوارده مه نی به هه شت له سه ر یه ک شیوه نه . به لکو ئه گوهری به گویره ی ئاره زوی خویان. ﴿يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأَلَّمُ﴾ دانیشوانی به هه شت هه ندیکیان له هه ندی تریان له به هه شتا پیاله ی پر له مه ی خوش له یه کتری وه رنه گرن و، ئه وان گفتوگوی پر وپوچ له گه ل یه کتری ناکه ن له به هه شتا کاتی مه ی ئه خۆنه وهو، شتی ناکه ن له به هه شتا بیته هۆی گرناه کردن، له به هه شتا سه ر خۆشی و دزایه تی یه کتری نه له کاتی خوارده وه ی مهیدا.

﴿ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ ﴾ وه خرمهت گوزاره تاییه تیه کانیاں نه گهرین به سهریانا به پیاله پر له مدهی، نهو خرمه تکارانه یان له شیرینی و له شی سپانه وه به وینهی مرواریوان پاریراون، دهستیان لی نه دراوه و توزیان لی نه نشی، هندی له زانایان نه لین: بریتین له منالی خوین. پرسیار له پیغمه مرکرا: خرمه تکاره کانیاں بهو جوره بن له جوانیدا نه بی جوانی خاوه نه کانیاں چو نبی، پیغمه مر فهرمووی به وینهی جوانی مانگه بهرانبهر به نه ستیره کان.

﴿ وَأَقْبَلُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴾ وه دانیش توانی به دهشت هندی کیان رونه کهن بولای هندی تریان، پرسیار له یه کتری نه کهن: کارو کرده وه تان چون بووه له جیهاندا، له وه لامدا نه لین: نیمه به راستی له ناو خیرانه کاغاندا له جیهاندا نه ترساین له سزای خودا، به نومیدی پاداشتی چاک بووین له خرمهت خودادا.

﴿ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا وَعَذَابُ السَّمُومِ ﴾ دواپی خودا چاکه ی خوئی دا به سهرمانداو لیمان خوشبوو خستینه به دهشت و، نیمه پاراست له سزای ناگری به هه موو بوشایی له شدا نه روا.

﴿ إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴾ به راستی نیمه له مده بهر له جیهاندا نه پارینه وه له خودا، داوامان نه کرد بمانپاریرئی له سزای خوئی، به راستی خودا چاکه ی زوره بو نهو که سانه ی لهو نه ترسن، میهره بانه و خاوه نی به زه ییه بو نهو که سانه ی له خودا نه پارینه وه.

کۆمه لی له بی باوه رانی دانیش توانی مه که له سهر ریکانی مه که دانه نشتن و، ههر کاروانی له عهره به کان به اتنایه بو مه که به وانیاں نه ووت: موحه مه د بوشه ویزوه شیت و هوراره دانه ره جادو گره، باوه به گفو گزکان مه کهن خودای مه زن لهو باره وه به پیغمه مر فهرموو:

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ
رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُّ بِهِ رَيْبَ
الْمُنُونِ ﴿٣٠﴾ قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾
أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلُمُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾ أَمْ يَقُولُونَ نَقُولُكُمْ
بَلْ لَا يُوْمِنُونَ ﴿٣٣﴾ فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ
﴿٣٤﴾ أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ خُلِقُوا
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوْقِنُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ
رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصِيطِرُونَ ﴿٣٧﴾ أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ

مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾
 أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾ أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ
 يَكْتُمُونَ ﴿٤١﴾ أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾
 أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾ وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا
 مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٤٤﴾

﴿فَذَكِّرْ﴾ فما أَلْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿دوایی تو نامۆز فگاری ئاده میزاد بکه و،
 ریگهی راستیان نشان بده، دوایی تو به هوی چاکهی پهروه دگاری خۆته وه نه پۆشه ویژی و
 نه شیت. که واته تو گرنگی به گفتوگۆی پروپوچی بی باوه ران مده.
 ﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَبُّهُ﴾ به لکو بی باوه ران نه لئین: موحه مده شاعیره،
 له بهر نه وهی شاعیره چاوه پروانی نه وه نه کهین تووشی روداو یکی جیهان بیی نه و بمری به گویره ی
 ناواتی ئیمه. ئیر با به ئاره زۆی خۆی بیرو باوه ری خۆی ده بریری. که واته بهر ده وام نه بین له سه ر
 به درۆ خسته وهی، خۆ نه گهر تووشی هیچ شتی له وانه نه بیی دوایی چهن رۆژی تر، درۆ کانی
 رون نه بیته وه ههروه ک شاعیره کانی تر، له پاشا خوی و هاوړیکانی بلاوه نه گهن، دوایی خودا
 فرمانی دا به پیغمه مه:

﴿قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ﴾ تو بلئی به و بی باوه رانه: ئیوه چاوه پروانی مردن و
 جگهی مردن بکدن بۆمن، دوایی به راستی منیش وه ک ئیوه چاوه پروانی نه وه نه کهم ئیوه تووشی
 سزای خودا بین و، من له ناوچونی ئیوه به چاوی خۆم نه بینم به هوی یارمه تی خودا وه.
 ﴿أَمْ تَوَدُّهُمْ أَحْلَامُهُمْ﴾ بهدا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿ئایا نه قلئی ناته واو و رزیوی خویان
 فرمانیان بیی نه دا به و بوختان و سه ر لی شیوانه و ئازاردانی موحه مده؟ یا نه وان تاقمیکن له سنور
 لایانداوه وه که چی راستیش زۆر ئاشکرایه، به لگه یشیان به ده سه وه نیه. به لام نه یانه وی پله و
 سامانیان پارێزراو بیی.

﴿أَمْ يَقُولُونَ تَقُولُهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ یا نه وان نه لئین: موحه مده له لایه ن خۆیه و نه و قورئانه ی
 هه لبه سه وه، به لکو نه وان باوه رانه بین و، واز له کرده وهی پروپوچ نایه رن.
 ﴿فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ﴾ دوایی که ئیوه نه لئین: نه و قورئانه هۆنراوه یه یا
 موحه مده خۆی دایناوه، یا پۆشه ویژو جادووه، ئیوه وینه ی نه و قورئانه به ین نه گهر ئیوه راست
 نه کهن.

﴿أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ ئایا نه و بی باوه رانه به ریکه وت په یدا بوون،
 به بیی نه وهی که سی نه وانی دروست کرد بیی یا به رپوه به ریکیان هه بی و، پرسیاریان لی نه کری وه ک
 جرو جانه وه ری ناو پیسای. یا نه وان خویانیان دروست کردووه، به گویره ی ئاره زۆی خویان و
 ویستو توانای خویان؟

﴿أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُقْسِنُونَ﴾ نایا ئاسمانه کان و زهوی ئهوان درووستیان کردون، ههرجهنده به گویهری بر و گفت و گوی خویان نهیان ووت: خودا درووستی کردون. بهلام ئهوان بر وای بیگومانیان به یه کیتی خودا نییه. کردار و گرفتاریان وهك یهك نین. ئهه سهردهمهی ئیمه کهسانی واهه نهلین: ئیمه بروامان به خودا ههیه که چییه کردهوه خودا بهرستی ناکهه.

﴿أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ﴾ نایا کلیلی کهغینهکانی پهروهردگاری تو له پیغهمهراهیته و رۆزی دانی گیانداران و جگهی نهوانیش لای ئهه بیباوهپانهیه، ههتا ههرکهستی ئارهزویان ههیه بیکهه به پیغهمهه و، رۆزی بدهه به ههرکهستی بیانهوی، یا ئهوان دهستهلاتیان ههیه بهسهه ههموو بوونهوهرانده، خودا ئارهزوی ههیه یا نهیه، خویان ههموو شتی بکهه. که ئهوان کردهوهکانیان پهو جزیره بی، چون نهلین: ههموو شتی خودا درووستی کردوه.

﴿أَمْ هُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلَيَاتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ نایا ئهوان پهیزویهکی وایان ههیه بهسههیا بهرزبهنهه بۆلای خودا و، فهرمودهی خودا بیسن و بلین: موحهمد بوختان ئهکا بهدهم خوداو، دواهی ئه کهسهی چوهه گۆئی گرتوه با بهلگهیهکی ئاشکرا بهیئ لهسهه داواکاری نهوانه، هیچ شتی به بی بهلگه روون نایتهوه. کهواته ئیوهی بیباوهه بوختان نهکهه.

﴿أَمْ لَهُ الْانْبَاءُ وَلَكُمُ الْبُتُونُ﴾ نایا ئیوه نهوندی نهفام نین، نهلین: خودا کچی ههیه که کچ لای ئیوه بی نرخه، ئیوه کورتان بۆ خوتان داناهه، بیگومان ئهه بیباوهپانه زۆر گیل و گهوجن. به راستی ئهه کهسانهی بلین: موحهمد شاعیره، یا خودا کچی ههیه و ئهوان کورپان نهوی، یا موحهمد شته، یا بروایان به فهرمودهی خودا نهیه، نهوانه ههموویان بوختان و درۆن نهیاندنه پال خودا و پیغهمهه.

﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَقْرَمٍ مَثَلُونَ﴾ نایا تو لهسهه راگهیاندنی پهیامی خودا داوای کرئ لهوان نهکهی، دواهی ئهوان بۆ بژاردنی ئهه کرئیه باریان گران بی، تو داوای بکهیت و، ئهوان نهتوانن بیژمیرن. بیگومان تو داوای کرئ لهوان ناکهیت، ئیتر ئهه بیباوهپانه بۆ ئهیه تو به درۆ بجهندهه و باوههت بی نههیتن؟

﴿أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ﴾ نایا ئهوان لایان ههیه زانینی شتی لهبهه چاو نییه، دواهی ئهوان ئهه شته بنووسن به ئارهزوی خویان. یانی خودای مهزن ئهوانی ئاگاداری ئهه شته کردوه دیار نییه و، بۆ ئهوانی دههخستوهه ئهه لهوهملهحفوزهی ههموو شتیکی نادیااری تیدایه، ههتا ئهوان نهوی خویان نهیانهوی له ناویا بینووسن، دواهی ههوال بدهه به ئادهمیزاد به شتی زانیویه و، چارهروانی ئهه بکهه تو تووشی رووداوی جیهان بی و، بلین: رۆزی دواهی و بهههشت و دۆزهخ ههموویان پروبووچن، وه ئهگهر ئهوان نهچوون ئهه کارانه بکهه چ کهستی ههوالی داوه بهوان ئهه شتانه بلاوبکههنهوه به ئارهزوی خویان؟

﴿أَمْ يُرِيدُونَ كِبْرًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكْدُونُ﴾ نایا ئهوان نهیانهوی پیلانی بۆ تو ساخته بهیتن و تو بکوژن، ئهه پیلانه سههراگرئ و خودا تو نهپاریژئ، دواهی ئهه کهسانهی باوههپان نههیناوه، ههر نهوانه پیلانیان لی نهکرئ و بۆ خویان نهگهریتتهوه و له ناو نهچن.

﴿أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ نایا بۆ ئهوان ههیه خودایه جگهی خودا بیهرست و، بیپاریژئ له سزای خودا و بۆیان بیپاریتهوه و، یارمهتییان بدا. بیگومان بۆیان نییه. پاك و دووری بۆ خودایه له شتی ئهوان نهیکهه به هاویهش بۆ خودا، یا خودایه تر ههیه.

﴿ وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُونَ سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴾ وه بی باوه ران ئه وه نده بی شدرمن ئه گدر پارچه ده له ئاسمان بکه و یته خواره وه به سهر یانا ئه لئین: پارچه ده له هه ور نیشته وه ته سهر یدک، پروایان به وه نی به تۆ له یان لی بکری ته وه. به کورتی خودای مه زن هیچ بیانویه کی بۆ ئه و که سه نه هیشته وه ته وه باوه ر به پیغه مه رایه تی مو حمه د نه که ن، هدر ئه وه ی بۆ ماوه ته وه پروای به بوونی خودا نه بی. ئه و ١٦ پرسایاران به لگهی بیگومانن له سهر بی باوه ری بت پهرستان.

فَذَرَهُمْ حَتَّى يَلَاقُوا
يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا
وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٦﴾ وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَٰكِنْ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾ وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ
بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَرَ الْجُومِ ﴿٤٩﴾

﴿ فَذَرَهُمْ حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴾ دوا ی تۆ واز به یته له و که سانه که تۆ به درۆ ئه خه نه وه و، جه نگیان له گه ل مه که هه تا تووشی ئه و رۆژه ی ئه و تووی خو یان ئه بن، له و رۆژه دا له نا و ئه برین، ئه و رۆژه رۆژیکه ئه و پیلانه ی ئه و ان هیچ سو دۆی به و ان نابه خشی و، ئه و ان یارمه تی یان نادری له لایه ن هیچ که سی که وه س و ناتوانن را بکه ن.
﴿ يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴾ وه به راستی بۆ که سانیک ی ئه و توۆ سته میان له خو یان کردو وه به باوه ر نه هینان به رۆژی دووایی هه ده سزایه کی گه وره له رۆژی دواییدا جگه له و سزایه ی تووشیان ئه بی له جیهاندا و، به لام زۆرتر له و ان نایزان و باوه ری بی نا هینن.

﴿ وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ تۆ ئارام بگره له به ر فهرمانی پهروه ر دگاری خۆت به دوا خستی سزادانی ئه و ان و، مانه وه ی تۆ له سهر ئازاردانی ئه و ان بۆ تۆ، دوا یی به راستی تۆ له ژێر چاو دیری و پاراستنی ئیمه دای، ئه و ان تووشی ئازاری سه خت ئه بن له مه و دا.

﴿ وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴾ وه تۆ پاکی و دووری ده رب ره بۆ پهروه ر دگاری خۆت، سوپاسی بکه له سهر ئه و هه موو چاكانه ی نایه نه ژماره، له هه موو جیگه ده که له خه و هه لئه سی و برۆ به لای نوێژ کردنه وه و، له دواییدا پاکی بۆ پهروه ر دگاری خۆت ده رب ره له شه و داو، دوا ی ووبوونی ئه ستیره کان له کۆتایی شه و دا و، خه ریکی یادی خودا و په رستی خودایه له هه موو کاتی کا.

﴿﴾ سوره تی وه نه جم ﴿﴾

له مه كه هاتوره نه خواره وه. جگه له نایه تی (۳۲) كه له مه دینه هاتوره نه خواره وه. ژماره ی نایه ته كانی (۶۲) نایه تن.

﴿﴾ وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿﴾ وه من سویند نه خوم به هه موو نه ستیره به كاتی هه لدین و ناوا دهن، كاتی نه كه ونه خواره وه له رۆزی دوایداو پهرش و بلاو نه بنه وه، كاتی نه كه ونه خواره وه به سه ر شه ی تانه كاندا.

﴿﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ﴿﴾ نه ی تا قمی قوره یش: موحه مه دی دانیشتروی لای ئیوه و خو تان نه ی ناسن به ده م پاکی له ریگهی راست لای نه داوه و، بر وای به بیر و باوه ری پوچ نه بووه.

خودای مه زن له بهر سوودی زوری نه ستیره سویندی پی خواردوون، ناتوانی باسی هه موویان بکری، به لام وهك غوونه باسی هه ندیکیان نه کین:

۱- به هزی نه ستیره کانه وه ئاده میزاد له ناو ده ریادا و، له سه ر رووی زه وی، ریگهی خو یان نه دۆزنه وه له ناو تاریکی شه ودا.

۲- ئەستىرە بوۈنەۋەرىكى زۆر سەر سۈرھىنەرە، رووناكى ئەستىرە لە يەك سانى يەدا (۳۰۰) ھەزار كىلو مەتر ئەبىرئ و، رووناكى ئەستىرە و شەپۆلى پەخشى وىنەى رادىيۆى لە ھەوت يەكى سانى يەدە كدا ۷/۱ بە دەورى ھەموو گۆى زەوى دا ئەسۈر پىتەۋە.

﴿وَمَا يَنْطِقُ مِنَ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَخْيٌ يُوحَىٰ﴾ ۱/۷ ۲/۱ ۳/۱ ۴/۱ ۵/۱ ۶/۱ ۷/۱ ۸/۱ ۹/۱ ۱۰/۱ ۱۱/۱ ۱۲/۱ ۱۳/۱ ۱۴/۱ ۱۵/۱ ۱۶/۱ ۱۷/۱ ۱۸/۱ ۱۹/۱ ۲۰/۱ ۲۱/۱ ۲۲/۱ ۲۳/۱ ۲۴/۱ ۲۵/۱ ۲۶/۱ ۲۷/۱ ۲۸/۱ ۲۹/۱ ۳۰/۱ ۳۱/۱ ۳۲/۱ ۳۳/۱ ۳۴/۱ ۳۵/۱ ۳۶/۱ ۳۷/۱ ۳۸/۱ ۳۹/۱ ۴۰/۱ ۴۱/۱ ۴۲/۱ ۴۳/۱ ۴۴/۱ ۴۵/۱ ۴۶/۱ ۴۷/۱ ۴۸/۱ ۴۹/۱ ۵۰/۱ ۵۱/۱ ۵۲/۱ ۵۳/۱ ۵۴/۱ ۵۵/۱ ۵۶/۱ ۵۷/۱ ۵۸/۱ ۵۹/۱ ۶۰/۱ ۶۱/۱ ۶۲/۱ ۶۳/۱ ۶۴/۱ ۶۵/۱ ۶۶/۱ ۶۷/۱ ۶۸/۱ ۶۹/۱ ۷۰/۱ ۷۱/۱ ۷۲/۱ ۷۳/۱ ۷۴/۱ ۷۵/۱ ۷۶/۱ ۷۷/۱ ۷۸/۱ ۷۹/۱ ۸۰/۱ ۸۱/۱ ۸۲/۱ ۸۳/۱ ۸۴/۱ ۸۵/۱ ۸۶/۱ ۸۷/۱ ۸۸/۱ ۸۹/۱ ۹۰/۱ ۹۱/۱ ۹۲/۱ ۹۳/۱ ۹۴/۱ ۹۵/۱ ۹۶/۱ ۹۷/۱ ۹۸/۱ ۹۹/۱ ۱۰۰/۱ ۱۰۱/۱ ۱۰۲/۱ ۱۰۳/۱ ۱۰۴/۱ ۱۰۵/۱ ۱۰۶/۱ ۱۰۷/۱ ۱۰۸/۱ ۱۰۹/۱ ۱۱۰/۱ ۱۱۱/۱ ۱۱۲/۱ ۱۱۳/۱ ۱۱۴/۱ ۱۱۵/۱ ۱۱۶/۱ ۱۱۷/۱ ۱۱۸/۱ ۱۱۹/۱ ۱۲۰/۱ ۱۲۱/۱ ۱۲۲/۱ ۱۲۳/۱ ۱۲۴/۱ ۱۲۵/۱ ۱۲۶/۱ ۱۲۷/۱ ۱۲۸/۱ ۱۲۹/۱ ۱۳۰/۱ ۱۳۱/۱ ۱۳۲/۱ ۱۳۳/۱ ۱۳۴/۱ ۱۳۵/۱ ۱۳۶/۱ ۱۳۷/۱ ۱۳۸/۱ ۱۳۹/۱ ۱۴۰/۱ ۱۴۱/۱ ۱۴۲/۱ ۱۴۳/۱ ۱۴۴/۱ ۱۴۵/۱ ۱۴۶/۱ ۱۴۷/۱ ۱۴۸/۱ ۱۴۹/۱ ۱۵۰/۱ ۱۵۱/۱ ۱۵۲/۱ ۱۵۳/۱ ۱۵۴/۱ ۱۵۵/۱ ۱۵۶/۱ ۱۵۷/۱ ۱۵۸/۱ ۱۵۹/۱ ۱۶۰/۱ ۱۶۱/۱ ۱۶۲/۱ ۱۶۳/۱ ۱۶۴/۱ ۱۶۵/۱ ۱۶۶/۱ ۱۶۷/۱ ۱۶۸/۱ ۱۶۹/۱ ۱۷۰/۱ ۱۷۱/۱ ۱۷۲/۱ ۱۷۳/۱ ۱۷۴/۱ ۱۷۵/۱ ۱۷۶/۱ ۱۷۷/۱ ۱۷۸/۱ ۱۷۹/۱ ۱۸۰/۱ ۱۸۱/۱ ۱۸۲/۱ ۱۸۳/۱ ۱۸۴/۱ ۱۸۵/۱ ۱۸۶/۱ ۱۸۷/۱ ۱۸۸/۱ ۱۸۹/۱ ۱۹۰/۱ ۱۹۱/۱ ۱۹۲/۱ ۱۹۳/۱ ۱۹۴/۱ ۱۹۵/۱ ۱۹۶/۱ ۱۹۷/۱ ۱۹۸/۱ ۱۹۹/۱ ۲۰۰/۱ ۲۰۱/۱ ۲۰۲/۱ ۲۰۳/۱ ۲۰۴/۱ ۲۰۵/۱ ۲۰۶/۱ ۲۰۷/۱ ۲۰۸/۱ ۲۰۹/۱ ۲۱۰/۱ ۲۱۱/۱ ۲۱۲/۱ ۲۱۳/۱ ۲۱۴/۱ ۲۱۵/۱ ۲۱۶/۱ ۲۱۷/۱ ۲۱۸/۱ ۲۱۹/۱ ۲۲۰/۱ ۲۲۱/۱ ۲۲۲/۱ ۲۲۳/۱ ۲۲۴/۱ ۲۲۵/۱ ۲۲۶/۱ ۲۲۷/۱ ۲۲۸/۱ ۲۲۹/۱ ۲۳۰/۱ ۲۳۱/۱ ۲۳۲/۱ ۲۳۳/۱ ۲۳۴/۱ ۲۳۵/۱ ۲۳۶/۱ ۲۳۷/۱ ۲۳۸/۱ ۲۳۹/۱ ۲۴۰/۱ ۲۴۱/۱ ۲۴۲/۱ ۲۴۳/۱ ۲۴۴/۱ ۲۴۵/۱ ۲۴۶/۱ ۲۴۷/۱ ۲۴۸/۱ ۲۴۹/۱ ۲۵۰/۱ ۲۵۱/۱ ۲۵۲/۱ ۲۵۳/۱ ۲۵۴/۱ ۲۵۵/۱ ۲۵۶/۱ ۲۵۷/۱ ۲۵۸/۱ ۲۵۹/۱ ۲۶۰/۱ ۲۶۱/۱ ۲۶۲/۱ ۲۶۳/۱ ۲۶۴/۱ ۲۶۵/۱ ۲۶۶/۱ ۲۶۷/۱ ۲۶۸/۱ ۲۶۹/۱ ۲۷۰/۱ ۲۷۱/۱ ۲۷۲/۱ ۲۷۳/۱ ۲۷۴/۱ ۲۷۵/۱ ۲۷۶/۱ ۲۷۷/۱ ۲۷۸/۱ ۲۷۹/۱ ۲۸۰/۱ ۲۸۱/۱ ۲۸۲/۱ ۲۸۳/۱ ۲۸۴/۱ ۲۸۵/۱ ۲۸۶/۱ ۲۸۷/۱ ۲۸۸/۱ ۲۸۹/۱ ۲۹۰/۱ ۲۹۱/۱ ۲۹۲/۱ ۲۹۳/۱ ۲۹۴/۱ ۲۹۵/۱ ۲۹۶/۱ ۲۹۷/۱ ۲۹۸/۱ ۲۹۹/۱ ۳۰۰/۱ ۳۰۱/۱ ۳۰۲/۱ ۳۰۳/۱ ۳۰۴/۱ ۳۰۵/۱ ۳۰۶/۱ ۳۰۷/۱ ۳۰۸/۱ ۳۰۹/۱ ۳۱۰/۱ ۳۱۱/۱ ۳۱۲/۱ ۳۱۳/۱ ۳۱۴/۱ ۳۱۵/۱ ۳۱۶/۱ ۳۱۷/۱ ۳۱۸/۱ ۳۱۹/۱ ۳۲۰/۱ ۳۲۱/۱ ۳۲۲/۱ ۳۲۳/۱ ۳۲۴/۱ ۳۲۵/۱ ۳۲۶/۱ ۳۲۷/۱ ۳۲۸/۱ ۳۲۹/۱ ۳۳۰/۱ ۳۳۱/۱ ۳۳۲/۱ ۳۳۳/۱ ۳۳۴/۱ ۳۳۵/۱ ۳۳۶/۱ ۳۳۷/۱ ۳۳۸/۱ ۳۳۹/۱ ۳۴۰/۱ ۳۴۱/۱ ۳۴۲/۱ ۳۴۳/۱ ۳۴۴/۱ ۳۴۵/۱ ۳۴۶/۱ ۳۴۷/۱ ۳۴۸/۱ ۳۴۹/۱ ۳۵۰/۱ ۳۵۱/۱ ۳۵۲/۱ ۳۵۳/۱ ۳۵۴/۱ ۳۵۵/۱ ۳۵۶/۱ ۳۵۷/۱ ۳۵۸/۱ ۳۵۹/۱ ۳۶۰/۱ ۳۶۱/۱ ۳۶۲/۱ ۳۶۳/۱ ۳۶۴/۱ ۳۶۵/۱ ۳۶۶/۱ ۳۶۷/۱ ۳۶۸/۱ ۳۶۹/۱ ۳۷۰/۱ ۳۷۱/۱ ۳۷۲/۱ ۳۷۳/۱ ۳۷۴/۱ ۳۷۵/۱ ۳۷۶/۱ ۳۷۷/۱ ۳۷۸/۱ ۳۷۹/۱ ۳۸۰/۱ ۳۸۱/۱ ۳۸۲/۱ ۳۸۳/۱ ۳۸۴/۱ ۳۸۵/۱ ۳۸۶/۱ ۳۸۷/۱ ۳۸۸/۱ ۳۸۹/۱ ۳۹۰/۱ ۳۹۱/۱ ۳۹۲/۱ ۳۹۳/۱ ۳۹۴/۱ ۳۹۵/۱ ۳۹۶/۱ ۳۹۷/۱ ۳۹۸/۱ ۳۹۹/۱ ۴۰۰/۱ ۴۰۱/۱ ۴۰۲/۱ ۴۰۳/۱ ۴۰۴/۱ ۴۰۵/۱ ۴۰۶/۱ ۴۰۷/۱ ۴۰۸/۱ ۴۰۹/۱ ۴۱۰/۱ ۴۱۱/۱ ۴۱۲/۱ ۴۱۳/۱ ۴۱۴/۱ ۴۱۵/۱ ۴۱۶/۱ ۴۱۷/۱ ۴۱۸/۱ ۴۱۹/۱ ۴۲۰/۱ ۴۲۱/۱ ۴۲۲/۱ ۴۲۳/۱ ۴۲۴/۱ ۴۲۵/۱ ۴۲۶/۱ ۴۲۷/۱ ۴۲۸/۱ ۴۲۹/۱ ۴۳۰/۱ ۴۳۱/۱ ۴۳۲/۱ ۴۳۳/۱ ۴۳۴/۱ ۴۳۵/۱ ۴۳۶/۱ ۴۳۷/۱ ۴۳۸/۱ ۴۳۹/۱ ۴۴۰/۱ ۴۴۱/۱ ۴۴۲/۱ ۴۴۳/۱ ۴۴۴/۱ ۴۴۵/۱ ۴۴۶/۱ ۴۴۷/۱ ۴۴۸/۱ ۴۴۹/۱ ۴۵۰/۱ ۴۵۱/۱ ۴۵۲/۱ ۴۵۳/۱ ۴۵۴/۱ ۴۵۵/۱ ۴۵۶/۱ ۴۵۷/۱ ۴۵۸/۱ ۴۵۹/۱ ۴۶۰/۱ ۴۶۱/۱ ۴۶۲/۱ ۴۶۳/۱ ۴۶۴/۱ ۴۶۵/۱ ۴۶۶/۱ ۴۶۷/۱ ۴۶۸/۱ ۴۶۹/۱ ۴۷۰/۱ ۴۷۱/۱ ۴۷۲/۱ ۴۷۳/۱ ۴۷۴/۱ ۴۷۵/۱ ۴۷۶/۱ ۴۷۷/۱ ۴۷۸/۱ ۴۷۹/۱ ۴۸۰/۱ ۴۸۱/۱ ۴۸۲/۱ ۴۸۳/۱ ۴۸۴/۱ ۴۸۵/۱ ۴۸۶/۱ ۴۸۷/۱ ۴۸۸/۱ ۴۸۹/۱ ۴۹۰/۱ ۴۹۱/۱ ۴۹۲/۱ ۴۹۳/۱ ۴۹۴/۱ ۴۹۵/۱ ۴۹۶/۱ ۴۹۷/۱ ۴۹۸/۱ ۴۹۹/۱ ۵۰۰/۱ ۵۰۱/۱ ۵۰۲/۱ ۵۰۳/۱ ۵۰۴/۱ ۵۰۵/۱ ۵۰۶/۱ ۵۰۷/۱ ۵۰۸/۱ ۵۰۹/۱ ۵۱۰/۱ ۵۱۱/۱ ۵۱۲/۱ ۵۱۳/۱ ۵۱۴/۱ ۵۱۵/۱ ۵۱۶/۱ ۵۱۷/۱ ۵۱۸/۱ ۵۱۹/۱ ۵۲۰/۱ ۵۲۱/۱ ۵۲۲/۱ ۵۲۳/۱ ۵۲۴/۱ ۵۲۵/۱ ۵۲۶/۱ ۵۲۷/۱ ۵۲۸/۱ ۵۲۹/۱ ۵۳۰/۱ ۵۳۱/۱ ۵۳۲/۱ ۵۳۳/۱ ۵۳۴/۱ ۵۳۵/۱ ۵۳۶/۱ ۵۳۷/۱ ۵۳۸/۱ ۵۳۹/۱ ۵۴۰/۱ ۵۴۱/۱ ۵۴۲/۱ ۵۴۳/۱ ۵۴۴/۱ ۵۴۵/۱ ۵۴۶/۱ ۵۴۷/۱ ۵۴۸/۱ ۵۴۹/۱ ۵۵۰/۱ ۵۵۱/۱ ۵۵۲/۱ ۵۵۳/۱ ۵۵۴/۱ ۵۵۵/۱ ۵۵۶/۱ ۵۵۷/۱ ۵۵۸/۱ ۵۵۹/۱ ۵۶۰/۱ ۵۶۱/۱ ۵۶۲/۱ ۵۶۳/۱ ۵۶۴/۱ ۵۶۵/۱ ۵۶۶/۱ ۵۶۷/۱ ۵۶۸/۱ ۵۶۹/۱ ۵۷۰/۱ ۵۷۱/۱ ۵۷۲/۱ ۵۷۳/۱ ۵۷۴/۱ ۵۷۵/۱ ۵۷۶/۱ ۵۷۷/۱ ۵۷۸/۱ ۵۷۹/۱ ۵۸۰/۱ ۵۸۱/۱ ۵۸۲/۱ ۵۸۳/۱ ۵۸۴/۱ ۵۸۵/۱ ۵۸۶/۱ ۵۸۷/۱ ۵۸۸/۱ ۵۸۹/۱ ۵۹۰/۱ ۵۹۱/۱ ۵۹۲/۱ ۵۹۳/۱ ۵۹۴/۱ ۵۹۵/۱ ۵۹۶/۱ ۵۹۷/۱ ۵۹۸/۱ ۵۹۹/۱ ۶۰۰/۱ ۶۰۱/۱ ۶۰۲/۱ ۶۰۳/۱ ۶۰۴/۱ ۶۰۵/۱ ۶۰۶/۱ ۶۰۷/۱ ۶۰۸/۱ ۶۰۹/۱ ۶۱۰/۱ ۶۱۱/۱ ۶۱۲/۱ ۶۱۳/۱ ۶۱۴/۱ ۶۱۵/۱ ۶۱۶/۱ ۶۱۷/۱ ۶۱۸/۱ ۶۱۹/۱ ۶۲۰/۱ ۶۲۱/۱ ۶۲۲/۱ ۶۲۳/۱ ۶۲۴/۱ ۶۲۵/۱ ۶۲۶/۱ ۶۲۷/۱ ۶۲۸/۱ ۶۲۹/۱ ۶۳۰/۱ ۶۳۱/۱ ۶۳۲/۱ ۶۳۳/۱ ۶۳۴/۱ ۶۳۵/۱ ۶۳۶/۱ ۶۳۷/۱ ۶۳۸/۱ ۶۳۹/۱ ۶۴۰/۱ ۶۴۱/۱ ۶۴۲/۱ ۶۴۳/۱ ۶۴۴/۱ ۶۴۵/۱ ۶۴۶/۱ ۶۴۷/۱ ۶۴۸/۱ ۶۴۹/۱ ۶۵۰/۱ ۶۵۱/۱ ۶۵۲/۱ ۶۵۳/۱ ۶۵۴/۱ ۶۵۵/۱ ۶۵۶/۱ ۶۵۷/۱ ۶۵۸/۱ ۶۵۹/۱ ۶۶۰/۱ ۶۶۱/۱ ۶۶۲/۱ ۶۶۳/۱ ۶۶۴/۱ ۶۶۵/۱ ۶۶۶/۱ ۶۶۷/۱ ۶۶۸/۱ ۶۶۹/۱ ۶۷۰/۱ ۶۷۱/۱ ۶۷۲/۱ ۶۷۳/۱ ۶۷۴/۱ ۶۷۵/۱ ۶۷۶/۱ ۶۷۷/۱ ۶۷۸/۱ ۶۷۹/۱ ۶۸۰/۱ ۶۸۱/۱ ۶۸۲/۱ ۶۸۳/۱ ۶۸۴/۱ ۶۸۵/۱ ۶۸۶/۱ ۶۸۷/۱ ۶۸۸/۱ ۶۸۹/۱ ۶۹۰/۱ ۶۹۱/۱ ۶۹۲/۱ ۶۹۳/۱ ۶۹۴/۱ ۶۹۵/۱ ۶۹۶/۱ ۶۹۷/۱ ۶۹۸/۱ ۶۹۹/۱ ۷۰۰/۱ ۷۰۱/۱ ۷۰۲/۱ ۷۰۳/۱ ۷۰۴/۱ ۷۰۵/۱ ۷۰۶/۱ ۷۰۷/۱ ۷۰۸/۱ ۷۰۹/۱ ۷۱۰/۱ ۷۱۱/۱ ۷۱۲/۱ ۷۱۳/۱ ۷۱۴/۱ ۷۱۵/۱ ۷۱۶/۱ ۷۱۷/۱ ۷۱۸/۱ ۷۱۹/۱ ۷۲۰/۱ ۷۲۱/۱ ۷۲۲/۱ ۷۲۳/۱ ۷۲۴/۱ ۷۲۵/۱ ۷۲۶/۱ ۷۲۷/۱ ۷۲۸/۱ ۷۲۹/۱ ۷۳۰/۱ ۷۳۱/۱ ۷۳۲/۱ ۷۳۳/۱ ۷۳۴/۱ ۷۳۵/۱ ۷۳۶/۱ ۷۳۷/۱ ۷۳۸/۱ ۷۳۹/۱ ۷۴۰/۱ ۷۴۱/۱ ۷۴۲/۱ ۷۴۳/۱ ۷۴۴/۱ ۷۴۵/۱ ۷۴۶/۱ ۷۴۷/۱ ۷۴۸/۱ ۷۴۹/۱ ۷۵۰/۱ ۷۵۱/۱ ۷۵۲/۱ ۷۵۳/۱ ۷۵۴/۱ ۷۵۵/۱ ۷۵۶/۱ ۷۵۷/۱ ۷۵۸/۱ ۷۵۹/۱ ۷۶۰/۱ ۷۶۱/۱ ۷۶۲/۱ ۷۶۳/۱ ۷۶۴/۱ ۷۶۵/۱ ۷۶۶/۱ ۷۶۷/۱ ۷۶۸/۱ ۷۶۹/۱ ۷۷۰/۱ ۷۷۱/۱ ۷۷۲/۱ ۷۷۳/۱ ۷۷۴/۱ ۷۷۵/۱ ۷۷۶/۱ ۷۷۷/۱ ۷۷۸/۱ ۷۷۹/۱ ۷۸۰/۱ ۷۸۱/۱ ۷۸۲/۱ ۷۸۳/۱ ۷۸۴/۱ ۷۸۵/۱ ۷۸۶/۱ ۷۸۷/۱ ۷۸۸/۱ ۷۸۹/۱ ۷۹۰/۱ ۷۹۱/۱ ۷۹۲/۱ ۷۹۳/۱ ۷۹۴/۱ ۷۹۵/۱ ۷۹۶/۱ ۷۹۷/۱ ۷۹۸/۱ ۷۹۹/۱ ۸۰۰/۱ ۸۰۱/۱ ۸۰۲/۱ ۸۰۳/۱ ۸۰۴/۱ ۸۰۵/۱ ۸۰۶/۱ ۸۰۷/۱ ۸۰۸/۱ ۸۰۹/۱ ۸۱۰/۱ ۸۱۱/۱ ۸۱۲/۱ ۸۱۳/۱ ۸۱۴/۱ ۸۱۵/۱ ۸۱۶/۱ ۸۱۷/۱ ۸۱۸/۱ ۸۱۹/۱ ۸۲۰/۱ ۸۲۱/۱ ۸۲۲/۱ ۸۲۳/۱ ۸۲۴/۱ ۸۲۵/۱ ۸۲۶/۱ ۸۲۷/۱ ۸۲۸/۱ ۸۲۹/۱ ۸۳۰/۱ ۸۳۱/۱ ۸۳۲/۱ ۸۳۳/۱ ۸۳۴/۱ ۸۳۵/۱ ۸۳۶/۱ ۸۳۷/۱ ۸۳۸/۱ ۸۳۹/۱ ۸۴۰/۱ ۸۴۱/۱ ۸۴۲/۱ ۸۴۳/۱ ۸۴۴/۱ ۸۴۵/۱ ۸۴۶/۱ ۸۴۷/۱ ۸۴۸/۱ ۸۴۹/۱ ۸۵۰/۱ ۸۵۱/۱ ۸۵۲/۱ ۸۵۳/۱ ۸۵۴/۱ ۸۵۵/۱ ۸۵۶/۱ ۸۵۷/۱ ۸۵۸/۱ ۸۵۹/۱ ۸۶۰/۱ ۸۶۱/۱ ۸۶۲/۱ ۸۶۳/۱ ۸۶۴/۱ ۸۶۵/۱ ۸۶۶/۱ ۸۶۷/۱ ۸۶۸/۱ ۸۶۹/۱ ۸۷۰/۱ ۸۷۱/۱ ۸۷۲/۱ ۸۷۳/۱ ۸۷۴/۱ ۸۷۵/۱ ۸۷۶/۱ ۸۷۷/۱ ۸۷۸/۱ ۸۷۹/۱ ۸۸۰/۱ ۸۸۱/۱ ۸۸۲/۱ ۸۸۳/۱ ۸۸۴/۱ ۸۸۵/۱ ۸۸۶/۱ ۸۸۷/۱ ۸۸۸/۱ ۸۸۹/۱ ۸۹۰/۱ ۸۹۱/۱ ۸۹۲/۱ ۸۹۳/۱ ۸۹۴/۱ ۸۹۵/۱ ۸۹۶/۱ ۸۹۷/۱ ۸۹۸/۱ ۸۹۹/۱ ۹۰۰/۱ ۹۰۱/۱ ۹۰۲/۱ ۹۰۳/۱ ۹۰۴/۱ ۹۰۵/۱ ۹۰۶/۱ ۹۰۷/۱ ۹۰۸/۱ ۹۰۹/۱ ۹۱۰/۱ ۹۱۱/۱ ۹۱۲/۱ ۹۱۳/۱ ۹۱۴/۱ ۹۱۵/۱ ۹۱۶/۱ ۹۱۷/۱ ۹۱۸/۱ ۹۱۹/۱ ۹۲۰/۱ ۹۲۱/۱ ۹۲۲/۱ ۹۲۳/۱ ۹۲۴/۱ ۹۲۵/۱ ۹۲۶/۱ ۹۲۷/۱ ۹۲۸/۱ ۹۲۹/۱ ۹۳۰/۱ ۹۳۱/۱ ۹۳۲/۱ ۹۳۳/۱ ۹۳۴/۱ ۹۳۵/۱ ۹۳۶/۱ ۹۳۷/۱ ۹۳۸/۱ ۹۳۹/۱ ۹۴۰/۱ ۹۴۱/۱ ۹۴۲/۱ ۹۴۳/۱ ۹۴۴/۱ ۹۴۵/۱ ۹۴۶/۱ ۹۴۷/۱ ۹۴۸/۱ ۹۴۹/۱ ۹۵۰/۱ ۹۵۱/۱ ۹۵۲/۱ ۹۵۳/۱ ۹۵۴/۱ ۹۵۵/۱ ۹۵۶/۱ ۹۵۷/۱ ۹۵۸/۱ ۹۵۹/۱ ۹۶۰/۱ ۹۶۱/۱ ۹۶۲/۱ ۹۶۳/۱ ۹۶۴/۱ ۹۶۵/۱ ۹۶۶/۱ ۹۶۷/۱ ۹۶۸/۱ ۹۶۹/۱ ۹۷۰/۱ ۹۷۱/۱ ۹۷۲/۱ ۹۷۳/۱ ۹۷۴/۱ ۹۷۵/۱ ۹۷۶/۱ ۹۷۷/۱ ۹۷۸/۱ ۹۷۹/۱ ۹۸۰/۱ ۹۸۱/۱ ۹۸۲/۱ ۹۸۳/۱ ۹۸۴/۱ ۹۸۵/۱ ۹۸۶/۱ ۹۸۷/۱ ۹۸۸/۱ ۹۸۹/۱ ۹۹۰/۱ ۹۹۱/۱ ۹۹۲/۱ ۹۹۳/۱ ۹۹۴/۱ ۹۹۵/۱ ۹۹۶/۱ ۹۹۷/۱ ۹۹۸/۱ ۹۹۹/۱ ۱۰۰۰/۱

بۇ زانين: لەم چوار ئايەتەنى دوايىدا ئامازە بۇلاى رووداۋىكى بىنگومان ئەكرى، كە زانينى ئەو رووداۋە جەگى سروس نەبى نازانرى، ئەو رووداۋەش برىتە لەۋەى دوو جار جوهرە ئىل بەو شىۋە خودا دروستى كردوۋە، بۇ پىغەمەر دەر كەوتوۋە. نەك لەسەر ئە شىۋە كە پىغەمەر ﴿ﷺ﴾ جەرەئىلى ئەينى كاتى سروسى بۇ ئەھىنا، ئەو شىۋە ھەر جۆرى بى، ھەۋالەى لای خوداى مەزنى ئە كەين:

﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ﴾ ئەو سروسە ئەو قورئانە فرىشتەىكى زۆر بە توانا و بەھىز فىرى ئەو كەسەى كردوۋە دانىشتوۋى لای ئىۋە كە موخەمەدى كورى عبدوولايە، ئەو فرىشتەى خاۋەنى دىمەنىكى جوان و ئەقلى و ئايىنىكى تەۋاۋە، دەست و دەم پاكە لە ھاوردى ئە سروسەدا، ئەو فرىشتەى جەرەئىل بوە بەو دىمەنى شايانى خۆيەتى.

﴿ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ﴾ ئەو فرىشتەى خاۋەنى دىمەنىكى شىرىن و بىروبوچوۋىنىكى تەۋاۋە، دواى ئەو فرىشتەى راۋەستا و دەر كەوت بۇ پىغەمەر لەسەر دىمەن و شىۋەى راستى خۆيا، بە جەگى ئەو دىمەنى سروسى ئەھىنا بۇ پىغەمەر و، ئەو فرىشتەى دەر كەوت بۇ پىغەمەر لەلەى كەنارى سەرۋەى زەۋى كە برىتەى لە رۆژھەلاتەۋە، ياننى خۆرئاۋا بەلەى خوارەۋە دانراۋە لای زانايان.

﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ﴾ دواى ئەۋەى جەرەئىل دەر كەوت بۇ پىغەمەر لە رۆژھەلاتەۋە بە شىۋەى راستى خۆى نريك بوۋىۋە لە پىغەمەر و دواتر ھات بۇلاى پىغەمەر، دواى بە جۆرى نريك بوۋىۋە، ئەندازى دوورى ئىۋان جەرەئىل و پىغەمەر، بە ئەندازەى درىزى دوو كەۋان بوو يا كەمتر. بەو دىمەنى جاران كە سروسى بۇ پىغەمەر ئەھىنا. ياننى دواى جەرەئىل دەر كەوت بۇ پىغەمەر لەسەر ئەو دىمەنە راستەى خودا جەرەئىلى لەسە دروستكردبوو، بەرزبوۋوۋە لە لای سەرۋە، دواى ئەۋە جەرەئىل گەرايەۋە بۇلاى ئەو دىمەنى جاران سروسى ئەھىنا بۇلاى پىغەمەر و، كە نريك بوۋىۋە بە ئەندازەى دوو كەۋان يا كەمتر لە دوو كەۋان، ئەۋەى ئىمە بىزانين جەرەئىل ئەھت بۇلاى پىغەمەر لە شىۋەى (دوھىدە كەلىيدا).

﴿فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ﴾ دواى ئەۋەى جەرەئىل گەرايەۋە بۇلاى دىمەنى پىشتوۋى خۆى، خودا بەھۋى جەرەئىلەۋە سروسى نارد بۇلاى بەندەى خۆى كە موخەمەدە، شتى بە سروس ئەينارد بۇلاى پىغەمەرى خۆى.

﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى﴾ ئەو شتە ی پێغمەر بە چاوی خۆی بینی بووی لەبارە ی دیمەنی راستی جبرەئیلە وە دڵ و دەروونی پێغمەر بە درۆی نەخستە وە و، بَلَسِ مَنْ تَوَمَّ نَهْ يَبِينُ وَ نَاتَناسَم، بە راستی ئەیزانی ئەو ی چاوی پێی کەوتوو جبرەئیل بوو وە هەلە ی نە کردوو. ﴿أَفْتَمَارُؤُهُ عَلَىٰ مَا يَرَى﴾ نایا دوا یی بۆ ئیو ی بت پەرست محەمەد بە درۆ ئەخەنە وە و گفتوگۆی پر و پوچ ئەکەن لە سەر شتی محەمەد بە چاوی خۆی بینیو یەتی کە بە راستی جبرەئیلی بینیو لە سەر ئەو شیو یە ی خودا دروستی کردوو، محەمەد ئەو پیاو ی راست وێژە کە بۆ خۆتان ئەیناسن و، ئەزانن و دەم و زمان پاکە و ئەقلی ئەواو و، درۆتان لێ نەییستوو... جار ی لە زەو ی جار ی تر لە ئاسمان پێغمەر جبرەئیلی بینیو.

﴿وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ﴾ وە بە راستی محەمەد جار ی تر جبرەئیلی بینیو لە لای سیدرە تۆلۆنتە هاد، کە ئەو جیگە یە کۆتایی و لای ژوو رووی چوونی هەموو بوونە وەرانه و، لەو جیگە یە بەرە و ژوو رتر ڕینگە یان پێ نادریت بڕۆن، ئێر فریشتە بن یا جگە ی فریشتە بن.

لە فەرموودە ی خودای مەزنە وە بۆمان ڕوون ئەبێتە وە کە پێغمەر ﴿ﷺ﴾ دوو جار جبرەئیلی لە سەر ئەو شیو یە بینیو کە خودا دروستی کردوو: جاری یە کەم ئامازە ی بۆ فەرموو: (فاستوی و هو بِلَافِقِ الْأَعْلَى). جاری دوو هەم کە لە شەو ی میعراجدا جبرەئیل پێغمەری گێڕا بەناو ئاسماندا، هەتا گەیشتنە جیگە یە کۆتایی چوونی هەموو کە سێکە هەر پلە یە کێ هەبێت. زانایان زۆر بە ی زۆریان لایان وایە (سدرە المنتهی) درەختی کێ مۆردە لە ئاسمانی حەو تەمدایە، چۆنیەتی ئەو درەختە هەر چۆن ی بێ و ا باشە ئێمە بروامان پێی هەبێ و هەوآلە ی زانیاری خودای بکەین.

﴿عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ﴾ لە لای (سیدرە تۆلۆنتە هایە) ئەو بەهەشتە ی جیگە ی گەڕانە وە ی ئەو کەسانە یە لە خودا ئەترسن و خۆیان لە بێ فەرمانی خودا ئەپاریژن، هەندێ لە زانایان ئەلێن: جیگە ی گیانی شەهیدانە.

﴿إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى﴾ بە راستی پێغمەر جبرەئیلی بینی کات ی شتی کێ سەر سوڕێنەر سیدرە ی دا پۆشیو لە چەندین بوونە وەرانه کە بەلگە بوون لە سەر گەورە یی و توانای خودا، لە ڕووناکی و جوانی و لە فریشتە و ڕا خەری زێر و شتی تری و سەر سوڕێنەر نایەنە ژمارە و ئەقلی بۆی دیاری ناکرێن. ئەو جیگە یە ئەو هەندە پیرۆزە فریشتە کان ئەچن بۆ لای و زیارەتی ئەکەن بە کۆمەل، و هک ئێمە زیارەتی کەعبە ئەکەین.

﴿مَا رَاَعَ الْبَصَرُ وَمَا طَعَىٰ لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ﴾ چاوی پێغمەر لەو شتانە ی ئەبینی لای ئەتەدا بۆ ئەم لاو لاو لە سنووری ئەو شتە دەر نە چوو فەرمانی پێدرا بوو، هەموو ئەو شتانە ی ئەبینی لە بارە ی جبرەئیل و ئاسمانە وە لە شەو ی میعراجدا راست و گومان یان تێدا نی یە، سوێند بە خودای مەزن، محەمەد چەندین بەلگە ی گەورە ی پەر وەردگاری خۆی بینی لە شەو ی میعراجدا، کە نایەنە ژمارە، بەجگە ی توانا و دەستووری خودا کەس نایابینی، یە کێ لەو شتانە ڕووناکی خودای گەورە سیدرە ی ڕوونکرد بوو وە. نایا ئە ی بت پەرستان: لات و عوزا و مەناتی ئیو، ئەو ی محەمەد بینی ئەو بتانە ی ئیو بینیوانە؟

تەفسیری زەمانا کۆ یی

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾ وَمَنْوَةَ
الْثَّالِثَةَ الْآخَرَىٰ ﴿٢٠﴾ أَلَكُمُ الذَّكْرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ﴿٢١﴾ تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ
ضِيزَىٰ ﴿٢٢﴾ إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمِيَّتُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ
اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ
وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ الْهُدَىٰ ﴿٢٣﴾ أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنَّى ﴿٢٤﴾ فَلِلَّهِ
الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ﴿٢٥﴾ وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي
شَفَعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ ﴿٢٦﴾

﴿ أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ وَمَنْوَةَ الْثَّالِثَةَ الْآخَرَىٰ ﴾ نایا ئیوهی بت پهرست هه وال ئه ده ن به من
ئه و بتانهی ئیوه که بریتین له لات و عوزا و مه ناتی تری سی یه می بی نرخ، ئه و توانا و
گه وره یی یانه هه یه باسی خودای بی ئه کری؟ بت په رستان ئه و بتانه یان به کچی خودا دانه نان و
ئه یان په رستن، لات ناوی ئه و پیاوه بووه قاوه تی کردوو ه بو حاجی یه کان بو ئه وهی بیخون، کاتی
مرد ئه چوونه سهر گۆره که ی و ئه یان په رست. له پاشانا دیمه نیکیان بو کیشا و ئه یان
په رست، عوزا دره ختی بو، هۆزی غه تنان ئه یان په رست، پیغه مهر خالیدی کوری وه لیدی نارد
ئه و دره خته ی پری، مه نات به ردی بوو هۆزی هوزه یل و خوزاعه و سوقه بن ئه یان په رستن.

﴿ أَلَكُمُ الذَّكْرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَى ﴾ نایا ئیوهی بت په رست چۆن ئیرینه که له
لای خو تان به ریز و به نرخه دای ئه نین بوخوتان و، مینه که که له لاتان بی نرخن دایان ئه نین بو
خودا، ئه و جوړه کاره ی ئیوه، به شکر دنیکی سته مکارانه یه و بیدادیه و، دووره له راستی یوه.

بت په رستان گومانیان وابوو ئه و بتانه، دیمه ن و شیوه ی فریشته کانن، یا جیگه داری
جنو که کانن و، فریشته و جنو که ش کچی خوان، به و جوړه کاره نار ه وایه وایان دانا بوو، ئه وانه
بو یه ئه یان په رستن کچی خوان، که چی ئیوه بیز له بوونی کچ ئه که نه وه بوخوتان.

﴿ إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمِيَّتُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ﴾ ئه و بتانه هیچ شتی
نین مه گه ر ئه وانه یا به ردیکن خو تان تاشیوتانن یا دره ختی که یا پیاو نکه و، خو تان و باو بایرتان
ناوتان ناو ن به خودا و، ئه یان په رستن، خودا بو په رستی ئه و بتانه هیچ به لگه یه کی نه نار دو وه
خواره وه له نامه یه ک و جگه ی نامه یه.

سوره نبي ﴿ و نه جم ﴾

جزمی ﴿ بیست و حه و نهم ﴾

﴿ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَى ﴾ ﴿ نه و بت پرستانه دواى هيچ شتى نه كه وتون مه گهر دواى گومان و ناره زوى پروپوچى دهروونى خوځيان كه وتون به راستى له لايه نه پروهردگارى خوځيانه وه پيغمهر و نامه يه كى شاره زاكهرى ريگه ي راست چوه بولايان و وازيان لي هيتاون .

﴿ أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمْنَىٰ فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ﴾ ﴿ بو ناده ميزادى بي باوهر نيه شتى لاي خوشي و به نوميدى بي، تدلين: بته كاڅمان بزمان نه پاريته وه لاي خودا و، نه گهر ئيمه بچينه وه بولاى جيهان جاري تر، ئيمه كاري چاك نه كدين، يا بو يه كنى له دانيشتوواني گوندى مه كه و تايف نه كرا به پيغمهر، دوايى ههر بو خودايه هه موو كاريكي پاشه روژ و جيهان، هيچ كه سي خواوه نى هيچ شتى نيه مه گهر به ده ستورى خودا، له هه ردوو جيهاندا هه رشتى ناره زوى بكا نه يه خشي به هه ركه سي ناره زوى هه بي .

﴿ وَكَمْ مِنْ مُلْكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي شِفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى ﴾ ﴿ بت پرستان ووتيان: ئيمه بويه نهو بتانه نه پرستين هه تا بزمان پاريته وه له لاي خودا، خوداي مه زن فرموى: وه زور فرشته هه نه له ناسمانه كاندا له گهل نهو هه مووه ريزه هه يانه له لاي خودا، پارانه وه يان بو هيچ كه سي سودى نابه خشي مه گهر له دواى نه وه ي خودا ده ستورى دا بو پارانه وه بو فرشته كان كه پاريته وه بو كه سي ناره زوى هه بي و خوشى بو و شايسته بي بو نه وه ي پارانه وه ي بو بكرى .

﴿ ٢٧ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةً الْأُنثَىٰ وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿ ٢٨ ﴾ فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿ ٢٩ ﴾ ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ ﴿ ٣٠ ﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسْتَوُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَىٰ ﴿ ٣١ ﴾ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْأَيْثِمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَتُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ أَنْتَقَىٰ ﴿ ٣٢ ﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْمُوعْنَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيعَ الْأُنثَى﴾ به راستی که سانیکی نه و تو باور به روژی دواپی نایه رن ناوی فریشته کان نه بدن به ناوی ژنانه وه و، پروایان وایه کچی خودان.

﴿وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ وه هیچ جوره زانیاری به کان به و شته نی به خویمان نه یلین، که هاوبهش بو خودا دانه نین و لایان وایه فریشته کان منالی خودان، نه و که سانه دواپی هیچ شتی ناکه ون جگه له گومان و گفتوگری پرووچ و، گومان هیچ نابه خشی به رانبر به گوشتاری راست، شتی راستی به بی زانیی بیگومان نازانری، نه گهر ناده میزاد دواپی گومان بکه ون هیچ شتی له م جیهانه دا پایه دار نابی، دانانی فریشته کان به کچ و ژنی خودا گومان به رستی به و نابینه به لگه بو نه وان.

﴿فَاغْرُضْ عَنْ مَنْ ثَوَّلَى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ دواپی تو واز له که سی بهینه رووی وهر گیراوه له نامه ی نیمه و، جگه له زیان و رابواردنی جیهان هیچ شتی تری ناوی و مدهستی پی نی به.

﴿ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى﴾ هه لباردن جیهان و خوشی جیهان نه و به ری زانیاری و ناواتی نه و که سانه به و، وازیان له باشه روژ هتاوه. به راستی به روه ردگاری تو زاناره به که سی لای داوه له ریگهی ثانیی خوی، هدر نه ویش زاناره به که سی ریگهی راست وهر بگری. بیگومان بت به رستان و وینه نه وان له هه مو سه رده می کدا لایان داوه له ریگهی راست، خودا نه زانی که تو و باوه رداران ریگهی رستان گرتوه، خودا پاداشتی نه و نه داده وه به چاکه و، سزای نه و انیش نه داده وه به گویره ی کرداری خریان.

﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى﴾ وه بو خودایه شتی له ناسمانه کان و له زه ویدان له هه مو بو ونه وهران ههر خودایه نه یانبا به ریوه و، خودا ناده میزادی دروست کردوه و، نه زانی به کرده وه ی هه موویان، له به رنه وه ی پاداشتی که سانیکی نه و تو بداته وه خراپه یان کردوه و، هاوبه شی یان بو خودا داناوه و، به سزای شتی کردوویانه و، که سانیکی نه و تویش چاکه یان کردوه پاداشتیان بداته وه به چاکه که چوونیانه بو به هشت.

﴿الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ﴾ نه و که سانه چاکه یان کردوه و، پاداشتیان به چاکه نه دریتوه که سانیکی نه و تو خویان دوور نه خنده وه له گونا هه گه وره کان وینه ی بت به رستی و نازاردانی دایک و باوک و، خویان دوور نه خنده وه له و گونا هانه ی تر که نه و به ری یان گرتوه له خراپیدا وه: داوین پیسی و خواردنه وه ی مده ی، مده گهر کردنی گونا ه ی بچووکی یا نزیکی گونا هیکی گه وره بکه ون و ندیکه ن، نه و جوره گونا هانه خودا خوش نه بی نه وان که پیدای نه بن له و که سانه ی گونا ه ی گه وره یان کردوه، گونا ه ی بچووک به وینه ی ته ماشا کردنی ژنانی بیگانه و دانیشن لای میزی خواردنه وه ی مده ی.

﴿ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى وَاعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ﴾ نایا مو حمه مد تو هه وال نه دهی به من له بارهی پیاویکی نه و تو وازی له باوه رهیتان هیتا. که می له دارایی خوی به خشی به پیاوی تر، بو نه وهی نه و پیاوه له جیاتی نه و بچینه دوزه خ و، نه و پیاوه دواپی به شیمان بوویه وه، نه و شته ی مابووه له سدری له و دارایی به پیدا نهیدایه و لای راست نه بوو بیداتی.

﴿ أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَى ﴾ نایا نه و که سدی وازی له باوه رهیتان هیتا و، که پیاوه بو لای بت پهرستی، نه و دارایی یی مابووه وه له سدری نهیدایه به پیاوه که ی تر، لای هه بوو بزانی به شتی له بدر چا و نی به له کاروباری روژی دووایی، بزانی نه و پیاوه له جیاتی نه م سزای روژی دواپی هه لته گرئ، دواپی و ابزانی سزای ناگری دوزه خ له سدر بت پهرستی پارچه قوماشیکه و نه فرو شری و نه کرری و به چاوی خوی نه بیینی.

﴿ أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ﴾ نایا نه و که سدی وازی هیتا له باوه رهیتان له تهوراتی موسادا و له نامه ی نه و ئیبراهیمه ی نه و تو هه موو فهرمانه کانی خودای به جی هیتا هه والی نه داوه تنی به م فهرمودانه ی دواپی که له نامه کانی نه و اندان:

۱- ﴿ أَلَّا تَرَىٰ ذُرًّا وَقُرَّةَ أَعْيُنٍ ﴾ که به راستی هه موو نه ده میزادی سزای نادری به گونا هی کسی تر و، هیچ به کنی هه لته گرئ له جیاتی به کنی تر قورسایی بازی که سی تر.

۲- ﴿ وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ﴾ وه که به راستی بو هیچ نه ده میزادی نیه هیچ پاداشتی مه که شتی نه ده میزاد خوی کردیتی و خوی تیدا ماندوو کردی له چاک و له خراب.

۳- ﴿ وَأَنْ سَعْيُهُ سَوْفَ يَرَى ﴾ وه که به راستی نه و کرداره له روژی دواپی به نه ده میزاد نشان نه درئ له ته رازی به راوردی کاره کانی.

۴- ﴿ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى ﴾ له پاشا نه و نه ده میزاده پاداشتی نه درتسه وه به پاداشتی ته وای کرده وه کان و، به بی زور کردنی کاره خراپه کانی و، هه مووی له نامه ی کرداریا تومار کراوه، خودای مهن به میهرهانی خوی پاداشتی چاکه کانی به (۱۰) هه چنانه یا زورتر بی نه به خشی.

وَأَن إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ
 ٤٢ ﴿ وَأَنْتُمْ هُمْ أَصْحَابُكَ وَأَبْكَى ٤٣ ﴾ وَأَنْتُمْ هُمْ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ٤٤
 وَأَنْتُمْ خَلَقَ الرُّوحَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ٤٥ ﴿ مِنْ نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ٤٦ ﴾ وَأَن
 عَلَيْهِ النَّشْأَةُ الْأُخْرَىٰ ٤٧ ﴿ وَأَنْتُمْ هُمْ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ٤٨ ﴾ وَأَنْتُمْ هُمْ رَبُّ
 الشَّعَرَىٰ ٤٩ ﴿ وَأَنْتُمْ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ٥٠ ﴾ وَتُمُودَ أَمَّا الْآخَىٰ ٥١
 وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَنْفَكُوا عَنْهُمْ أَظْلَمَ وَأَطْفَىٰ ٥٢ ﴿ وَالْمُؤَنَفَكَةُ
 ٥٣ ﴿ فَغَشَّاهَا مَا غَشَّى ٥٤ ﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رَبِّكَ نِسْمَارَىٰ ٥٥

هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذِرِ الْأُولَى ﴿٥٧﴾ أَزِفَتِ الْأَزِيفَةُ ﴿٥٨﴾ لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٩﴾ أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٦٠﴾ وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦١﴾ وَأَنْتُمْ سَعِيدُونَ ﴿٦٢﴾ فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٣﴾

٥- ﴿وَأَنْ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَى﴾ وه کۆتایی هاتنی هه موو بوونه وهران و گهرا نه و هیان هه ر بۆلای پهروه ردگاری تۆیه و، هه ر نه و پاداشتیان نه داته وه و، به گوێره ی کرداریان چاکبێ یا خراب.

٦- ﴿وَأَلَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى﴾ وه که به راستی هه ر پهروه ردگاری تۆیه هیزی بێ که نین و گریان و خۆشی و خه هه ت دروست نه کا بۆ ئاده میزاد، به تایبه تی خۆشی و خه هه ت بۆیان له هه ردو و جیهاندا.

٧- ﴿وَأَلَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا﴾ وه که هه ر پهروه ردگاری تۆیه گیانداران نه مریتێ له جیهاندا و، زیندوو یان نه کاته وه له پاشه روژدا، هه ر نه ویشه باوکان بهریتێ و مناله کانیان دروست بکا و له جیهگه ی نه وان دایان بێ، جگه ی خودا نه و توانایه ی نه یه. که واته گفتگرۆی که سێ بلی: (الماده) یانی شتی شتی تر له گهل نه ودا په یدایبێ، بنچینه و هۆی ژبان ه گفتگرۆی روونه، نه قل به درۆی نه خاته وه چونکه (ماده) خۆی له خۆیا ناجوولێ مه گه ر به هۆی شتی جگه ی خۆی بێ، هه چ نه قلێ وه رێ ناگرێ شتیکی که رێ کوێر، خۆی له خۆیه وه په یدایبێ و بێ به بنچینه ی هه موو شتی.

٨- ﴿وَأَلَّهُ خَلَقَ الزُّوجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى﴾ وه که به راستی پهروه ردگاری تۆ له هه موو ره گه زێ دوو جوړی درووست کردووه: نیرینه و مینه، هه موو گیاندارێ خودای مه زن درووستی کردوون.

﴿مِنْ لُطْفِهِ إِذَا تُمْنَى﴾ له ئاوی نیرینه کاتی نه رژیته ناو مندا لدانی مینه، دوا یی یا بێجووی به کی نیر یا بێجووی به کی مبی لی په یدا نه بێ، ئایا جگه ی خودا چ که سێ بێ نه و ئاماده بوونه ی منال بوون په یدا بکا؟

به لام له بیرمان نه چێ خودا خاوه ن توانا ئاده م و حه و و عیسای له تۆوی نیرینه درووست نه کردوون. ئاده می راسته و خۆ له خاك درووست کردووه، حه وای له نه ندامیکێ ئاده مه وه درووست کردووه، گیانی کردوون به به ردا، عیسای درووست کردووه به هۆی فووی جیره ئیله وه به له شی مه ریه مدا، به بێ نه وه ی هه چ پیاوێ ده ستی لێ که و تبی.

٩- ﴿وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْآخِرَى﴾ وه به راستی له سه ر پهروه ردگاری تۆیه درووست کردنیکێ تر و، گهرا نه وه ی گیان بۆ له شی ئاده میزاد، دوا ی مردنیان له پاشه روژدا.

١٠- ﴿وَأَلَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَى﴾ وه به راستی هه ر پهروه ردگاری تۆیه هه ندی له به ندنه کانی خۆی نه وه ندنه سامانیان بداتی پێوستییان به که سێ تر نه بێ و، به هه ندی تریان به خشی نه وه ندنه دارایی له خۆیان زیاتر بێ و هه لی بگرن و، هۆی ساماندار ی و هه لگرتنی دارایی بۆ ئاماده کردوون.

۱۱- ﴿وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرِى﴾ به راسی هه روه ر د گاری تویه، روه ر د گاری نه ستره ی شیعرا، شیعرا نه ستره یه که له کاتی گهرمایى زوردا، دواى نه ستره جه و زا هه لدی و، هوزی خوزاعه نه یان په رست و، نه یان ووت: خودای ئیمه یه، خودای مه زن فده مووی: شیعرا خودا نی یه و من په روه ر د گاری نه وم، یه که م کدس په رستی (نه بو که بشه بوو) چونکه رژیشتی به ئاسماندا جیا وازه له گه ل رژیشتی نه ستره کانی تر، ناویشیان نه برد به (کلب الجبار)، گه و ر ه تره له خور به بیست جار.

۱۲- ﴿وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا لِّأُولَى﴾ وه به راسی په روه ر د گاری تو تا قمی عادى یه که می له ناو برد که تا قمی هود بوون، زانایان نه لئین: عادى دوو هه م بریتین له تا قمی ئیره م، هه ندی تر یان لایان وایه بریتین له و بی باوه رانه دواى تا قمی هود په یدابوون، بنه پروون و هیچیان نه مایه وه.

۱۳- ﴿وَتَمُودَ فَمَا أَبْقَى﴾ وه به راسی په روه ر د گاری تو تا قمی سه مودى له ناو برد، که تا قمی سالحوون، دواى هیچ کام له تا قمی عاد و له تا قمی سه مود هیچیان نه مانه وه و، بنه پروون.

۱۴- ﴿قَوْمَ نُوحٍ مِّنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْعَى﴾ وه به راسی ئیمه به رله تا قمی عاد و سه مود تا قمی نوحان له ناو برد بوو، له بهر نه وه ی تا قمی نوح سه مکارتر و له سنوور دهر چو و تر بوون له هه ردو و تا قمه که، نازاری زوری نوحیان نه دا و، له نوحیان نه دا به جوړی هو شی به خو یه وه نه نه ما.

۱۵- ﴿وَالْمُؤْتَفِكَةَ هُوى فَفَشَّاهَا مَا غَشَّى﴾ وه به راسی ئیمه له ناو مان برد دانیش تو وانی گوندی موئته فیکه، گونده که مان به رز کرده وه و خستمانه خواره وه به دانیش تو وانه کانیه وه بو سهر زه وى، دواى نه و گونده ی دا پو شی نه و سزا سه خته ی دا پو شین، (موئته فیکه) گوندی تا قمی لوته، به مانا (نه م دیو دیو کرا به دانیش تو انیه وه) وه.

بو زانین: نه م (۱۵) شتانه ی باسکران، هه موویان له نامه کانی موسا و ئیراهیمدا باسیان کراوه، بو یه ش لیږه دا هیتراون، چونکه نه و پیاو ه ی له ئاین وه ر گه را و، هه ندی دارایی خو ی دا به یه کى تر له جیاتی نه م پرواته دوزه خ و، نه وه ی ما بو وه به سه ر یه وه نه ی دایه پیاو ټکی ژیر بوو، نه ی زانی نه و (۱۵) باسانه له نامه کانی موسا و ئیراهیمدا هاتوون.

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَى﴾ دواى نه وه ی خودای مه زن باسی نه و (۱۵) ناموز گاری یانه ی فرموو، هه ر کاتی نه ده می زاد به وانه ته می خوار بوون، هه موو یه کى له وانه چاکه یه کى خودان، بو یه فرمووی: دواى تو گومان ت له چ چاکه یه له چاکه کانی په روه ر ده که ی خو تانا نه یی، که هه موویان به لگدن له سه ر توانای خودا. بیگومان پیغمه ر ﴿ﷺ﴾ گومانی لی ناوه شینه وه.

﴿هَذَا لَذِیْرٌ مِّنَ الثَّدْرِ اَلْاُولٰٓئِی﴾ نه قورئانه، یا موحه مه د، یا له ناو بردنی نه و گه لانه ی رابوردن، ترسینه ری ئاده میزاد بوون، هه ندیکن له وانه ی پیشوو ئاده میزدیان ترساندوو له بیه رمانی خودا، هه موو که سی بهرپر سیاره له تاوانی خوی و بهر تیل دان بۆ لابر دنی سزا بیه سوو ده، خودا ته ماشای کرداری ئاده میزاد هه ر بۆ سوودی خوی نه کات. پاشه رۆژی تاو نباران هه ر له ناو چوونه.

﴿اَزَقْتُ اَلْاَزَقَةَ لَیْسَ لَهَا مِنْ وُنِ اللّٰهِ کَاشِفَةٌ﴾ هاتی رۆژی دوایی نزیکه، هیچ که سی توانای ده ر خستی کاتی رۆژی دووایی نی یه له جگه ی خودا. ﴿اَلْاَزَقَةُ﴾ به مانا نزیکه، دیاره رۆژی دوایی نزیکه.

﴿اٰمِنٌ هٰذَا الْحَدِیْثِ تَغْجِبُوْنَ وَتَضْحَكُوْنَ وَلَا تُبْکُوْنَ وَاَنْتُمْ سَامِدُوْنَ﴾ ئایا ئیه دوایی، سه رتان سو ر ئه می ئی له په یدابوونی رۆژی دووایی و، له فه رموو ده کانی قورئان، به گالته بیه کرد نه وه ئیه بیه نه کهن و، پرواتان به بوونی رۆژی دوایی و به فه رموو ده کانی قورئان نی یه، ئیه ناگرین و خه فته ناخۆن بۆ نه و خراپانه ی نه یکه ن و نه و شته ی له کیسی خۆتانتان داوه و، ئیه بیه ئاگان له وه ی که به سه رتان دیت.

﴿فَاسْجُدُوْا لِلّٰهِ وَاَعْبُدُوْا﴾ دوایی ئیه پیویسته سوژده بیه ن بۆ خودا و، هه ر بۆ لای نه و بگه ر ئه وه، پیویسته ئیه هه ر خودا به رست و، واز له بت په رستی و رابواردنی جیهان به یتن. سوژده بردنی خو یتدنی قورئان له و یتدنی خو یتدنی نه و ئایه ته لای شافیعه کان و مالیکی یه کان سونه ته، لای حه نه فی یه کان و حه نه لی یه کان پیویسته.

بۆ ئاگاداری: له مه وه لهر له به ره نه وه ی مانای ئایه ته کان په یوه ندی یان به یه که وه هه بوو، نه مان توانی له مه به ستی ئایه تی (۳۹) ی نه م سو ره ته تی بگه ین ﴿وَأَنْ لَّیْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾، زانایان بیر بۆ چوونیان جیاوازه، ئایا ئاده میزاد به جگه ی کرده وه ی خۆیان سوودی یان بیه نه گات، یا سود له جگه ی کرده وه ی خۆیان وه ناگر ن؟ هه ندی له زانایان نه لئین: نه ئایه ته په وه ندی به تا قمی موسا و ئیبراهیم وه هه یه، که سوودی یان له کرده وه ی جگه ی خۆیان یان وه ر نه گرتوه، به لām ئۆمه تی پیغه مه ری ئیسلام سوود له کرده وه ی جگه ی خۆیان وه ر نه گر ن، له بهر نه مه نه ی خواره وه:

بۆ زانین: له مه وه لهر له باسی مانا کردنی ئایه تی (۳۹) ی نه م سو ره ته ﴿وَأَنْ لَّیْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾ باسی هه ندی شتی به سوود نه کرا، من وای به باش نه زانم باسیان بکه ین:

زانایان له مه به ستی نه و ئایه ته بیر بۆ چوونیان جیاوازه: ئایا کرده وه ی جگه ی خۆی سوودی بیه نه به خشی یا نه؟ هه ندیکیان نه لئین: مه به ست له هاتنه خواره وه ی نه و ئایه ته، بۆ نه ته وه کانی

ئیراهیم و موسایه که کرده‌وی جگه‌ی خو‌یان سوودیان پی نه‌به‌خشین. به‌لام ئۆمه‌تی موحه‌مه‌د کرده‌وی جگه‌ی خو‌یان سوودیان پی نه‌به‌خشین، به‌لگه‌یان فه‌رموده‌ی خودایه له ئایه‌تی (۲۱) ی سوره‌تی توردا نه‌فه‌رموی ﴿أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُم بِأَيْمَانٍ﴾ و، فه‌مووده‌ی پیغه‌مه‌ر ﴿نه‌فه‌رموی﴾:

﴿إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: صَدَقَةٌ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٌ يُنْفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ﴾، به‌چهند فه‌مووده‌ی تری پیغه‌مه‌ری خودا ﴿نه‌فه‌رموی﴾، هه‌روه‌ها هه‌موو موسلمانان تیکرا پیکهاتوون له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی کرده‌وی جگه‌ی خو سوود نه‌به‌خشین. که‌واته نه‌گه‌ر که‌ستی بلی: کرده‌وی جگه‌ی خو سوود به‌خش نیه ده‌رچوونه له ریزی کۆمه‌لی ئیسلام، بۆ باشتر چه‌سه‌پاندنی ئه‌وه‌ی که کرده‌وی جگه‌ی خو سوود به‌خشه‌ی خواوه‌نی ته‌فسیری (جه‌مه‌ل) له به‌رگی چواره‌م، لایه‌ره‌ی (۲۳۶) ئه‌وه‌ی بۆ روونکردنه‌وه‌ی ئه‌ومه‌سه‌له‌یه زانای به‌ناوبانگ (ئینوته‌یه) گیراوه‌ته‌وه، بۆ باشتر متمانه‌یش ته‌ماشای ته‌فسیری خازین بکه‌ن.

﴿ سوره تی نهلقه مهر ﴾

له مه که هاتوته خواره وه. هندی له زانایان نه لئین: جگه له نایه ته کانی (۴۵-۴۶) له مه دینه هاتوونه ته خواره وه. ژماره ی نایه ته کانی (۵۵) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اقْرَبِ السَّاعَةَ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ۝۱ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعَرِّضُوا
 وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ۝۲ وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ
 وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ ۝۳ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ
 مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ۝۴ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ
 ۝۵ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعُ إِلَى شَيْءٍ نُّكْرٍ ۝۶
 خَشَعًا أَبْصَرُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ۝۷
 مَّهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ۝۸

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

به ناوی خودا به خشنده ی میهره بان

﴿ اقْرَبِ السَّاعَةَ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ﴾ به راستی نزیکه هاتی رۆزی دوا یی و، پارچه پارچه بوونی مانگ و بکه و یتنه خواره وه له ئاسمان و، نه ستیره کان بکه و نه هاتوچۆ، وه کو خۆیان نه مینسه وه، دوا یی هندیکیان بدن له هندی تریان، مانگ بدا له نه ستیره یه تر له کاتی گهرانی دا، بهم لاوای زه و دا پارچه پارچه بییت.

زۆر له و زانایانه ی مانای قورئانیان کردوه، نه لئین: بت په رستان داوایان له پیغمهر کرد داوا له خودا بکات که مانگ بیی به دوو پارچه و، وه کو خۆی لی یتسه وه نه گهر تو راست نه که ی پیغمه ری. دوا یی مانگ بوو به دوو پارچه.

بینگومان هدرچهنده نه و کاره ساته خۆی له خۆی دا بوونه که ی نه گونجی و خودا توانای به سهر هه موو شتی کدا هه یه به لām گونجاو شتی که و پهیدا بوون شتی تره، پهیدا بوونه که ی پیوستی به بد لگه ی بینگومان هه یه، بگه به لگه له سهر پیچه وانه که ی هه یه. به هۆی ئهم به لگانه وه:

ته فسیری زما کو بی

۱- بوونی نهو رووداوه ریک ناکهویت له گهل ژمارهیه کی زور له نایه ته کانی قورئان که به راستی نه لئین: پیغمه مهر وولامی داخوازی بت په رستان ناداته وه بو پیدابوونی کاری پک خدر، له تیکدانی کاری سروشتی، وولامی شتی نه داته وه خودا فدرمانی بی دای، بو غمونه: خودا له سوره تی نه لئه عرافدا، له نایدتی (۱۴۶) نه فدرموی: ﴿ و ان یروا کل آیه لا یؤمنون بها ﴾ وه نه گهر بی باوه ران هه موو کاره پک خهره کان ببین باوه ری بی نه هئین.

۲- له تبوونی رووداوینکی گهر دوونی میژوویی گرنگه که واته نه گهر ببوایه دانیشتووانی خوره لات و خورئاوا نه یابینی و، زانایانی میژوونوس و جگهی نه وایش تواریان نه کرد، وه که وته خواره وهی (۱۲) بورج له کژشکه کیسرادا له شهوی له دایکبوونی پیغمه مهر ﴿ ۱۱۱ ﴾.

۳- پارچه پارچه بوونی مانگ به فدرمووده ییگومان و موه واتیر هه والی بی نه دراوه، به لگو به جگهی مته واتر هه والی بی دراوه بو نه و جوړه کارانه، دوژمنانی بی بی دهنگ ناکری. موه واتر نه وهیه: کژمه لیککی زوری ئاده میزاد هه وال بدنه به شتی، به گویری نه قل نهو ژمارهیه کژنه بنه وه له سهر دروی نهو کاره. جگهی ژمارهیه کی بهو جوړه نابنه هوئی متمانه ی گشتی.

۴- فدرمووده ی ﴿ انشق القمر ﴾ له دووای ﴿ اقتربت الساعة ﴾ به لگه یه له سهر نهو ی پارچه پارچه بوونی مانگ له روژی دوایدا نه بی، وه که له سوره تی (نه لئین شیقافدا) نه فدرموی ﴿ اذا السماؤ انشقت ﴾ یانی تویری نهو کاته بکه ره وه، ئاسمان له ت له ت نه بی و پارچه پارچه نه بی و کاتی خودا بیهوئی و، بو نه وهران له ناو ببا، نهو کاته ئاده میزاد به خزمهت خوای خویان نه گهن.

﴿ و ان یروا آیه یغرضوا ویقولوا سحر مستمیر ﴾ وه نه گهر بی باوه ران به لگه یه له سهر توانای نیمه و راستی داواکاری موحه مه د ببین روو وهر نه گیرن و چاوی خوینی لی کویر نه که ن و نه لئین: نهو به لگه یه جادوویه کی به رده وامی کژتایی بی نه هاتووه.

﴿ و کذبوا و اتبعوا اهواءهم و کل امر مستقر ﴾ وه نهو بی باوه رانه راستی هاتی پیغمه مهر و هاتی روژی دووایی به درو نه خه نه وه و، دوی ئاره زوی پرووچی خویان نه که ون، ههر چه نده به لگه ی راستیشیان له سهر بی و هه موو شتی خودا به لئینی بی داوه کژتایی بی دی له کاتی خویا، هیچ شتی له خودا په نهان نی یه، که یه کی له وانه وازه یانه له فدرمووده کانی قورئانی پیروز.

﴿ ولقد جاءهم من الانباء ما فیہ مذبذب ﴾ به راستی هاتووه بولای ئیهو ی بت په رست به هوئی قورئانه وه شتی که لهو شته دا هیده بی باوه ران کژتایی به بی باوه ری خویان به هئین، ناموژگاری کردن بویان له هه والی گهلانی رابردو سزادانیان.

﴿ حکمة بالغة فما غن الثدر ﴾ نهو شته بریتی یه له قورئان که ناموژگاری و به لگه دانان له سهر راستی نهو په ری گرتووه، به لام دواپی ترساندن قورئان و پیغمه مهران هیچ سودی به بی باوه ران نابه خشی.

﴿ قَتَلَ عَنْهُمُ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعُ إِلَى شَيْءٍ نَّكَرٍ ﴾ دوايى تو واز له بى باوهران بهينه و مديانرسينه، ترسان هيچ سودى بهوان نابه خشى، تو بيري نهو روزه بکهرهوه خودا فهران نهدا به نيسرافيل فو بکا به سوردا و بانگيان بکا بولاى شتى که دلى نادهميزاد لای خراپه و بوى هه لنگيرى که برتبه له سزای گراني خودا.

﴿ خَشَعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ﴾ نهو روزه روزه بکه نادهميزاد له گزوه کانيان دينه دهري به کرولى و چاو بهره و خوار، به وينه کوله بلاونه بنهوه و دين به يه کا نهوهنده زورن و سهر گهردان.

﴿ مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴾ به پدله را نه کهن و مليان هه لسه برن بولاى نهو که سهى بانگيان نه کا، بى باوهران نه لين: نهو روزه روزه بکه نيسرافيل ترسانک و زور گرانه. له بهر نهوى نيشانهى نازار نه بينن.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾ فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرَ ﴿١٠﴾ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ ﴿١١﴾ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾ وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَلْوَجِ وَدُسِّرَ ﴿١٣﴾ تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءُ لِّمَن كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُّدْكِرٍ ﴿١٥﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِ ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّدْكِرٍ ﴿١٧﴾

﴿ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴾ له پيش تاقيى بت په رستان تاقيمه کهى نوح پيغمهبرى خويانيان به دروخستهوه، دوايى نهو تاقيمه نوحى بهندهى ئيمهيان به دروخستهوه و، ووتيان: نهو شينه و، نازاريان نهدا و نديان نه هيشت فهرانى ئيمه رابگه يهنى و هه رستهيان لى نه کرد.

﴿ فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرَ ﴾ دواى نهوى تهنگيان بى هه لچنى په نای برد بولاى خودا و له پهروه دگارى خوى پاراپه وه که به راستى توانای نهماوه و، کوتايى به کارى راگه ياندنى من هاتووه، جگه لهوى تو بنه بريان بکهى هيچ شتى تر به دهستهوه نهماوه، دوايى تو به سزای خوت تو له لهوان بکهرهوه، ياريدى پيغمهبرى خوت بده.

﴿ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ﴾ دوابی نیمه به ناویکی زوری به خور دهر گای ناسمانان کرده و بارانیکی زورمان باراند، دوابی نهوهی هزار سال ناموز گاری کردن بی سود بود، فرمانان پیدابو کهشتی به کی درو و ستر کردبو.

﴿ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴾ وه نیمه چندین کانیاومان له زهوی دا هلقولاند، دوابی ناوی ناسمان و زهویی گهشت به یهك، زهریابه کی زور گه و رهیان لی پیدابو، له سهر نهو فرمانهی خودا به راستی دیاری کراوبو بو له ناوبردیان و، هموویان به ناوی نهو زهریابه خنکان.

﴿ وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَّاحِ وَذُسر ﴾ وه نیمه نوحان دانا له سهر کهشتی به خاوهنی چندین تهختهی درهخت و چندین بزمار و گوریس بو به ستهوهی ههروهك هموو کهشتی به کانی تر.
﴿ تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءَ لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ﴾ به لام نهم کهشتی بهی نوح نهرویشست به ناو ناودا، به هوی چاودیری نیمه و پاراستی نیمه، بویه رزگاریان بو له ترسی خنکان، نیمه نوحان رزگار کرد، له بهر پاداشت دانهوهی نوح که به راستی نوح چاکهی خودا بو، بو نهتهوه کهیی و سوپاسیان نه کرد.

﴿ وَلَقَدْ تُرْكِنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ﴾ وه به راستی نیمه ههوالی کهشتی نوحان به جی هیشت بو گهلانی داهاتوبه ناموز گاری کردن و تهمن کردن بو کهستی بهند وهر بگری و سود به ترساندن وهر بگری. نایا دوابی کهستی ههیه سودی لی وهر بگری و بترسی له سزای خودا؟
﴿ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴾ دوابی تو ته ماشا بکه به چ جزوی بو سزادانی من و ترساندن من. به راستی نهو لافاوه زور راسته و، نوحیش راستی کرد لهو شتهی که رای گه یاند به ناقمه کهی خوی و نهوانی ترساند.

﴿ وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ﴾ وه به راستی نیمه مانای قورنمان ناسانکر دوه بو ناموز گاری، له بهر نهوهی سودی لی وهر بگری، نهك بو نهوهی له کاتی پرسه و شتی تردا بخوینریت، نایا دوابی کهستی ههیه تهمن وهر بگری و رانومایی وهر بگری؟

كذبت عاد فكيف كان عذابي ونذير ﴿١٨﴾ إنا أرسلنا عديهم
ريحاً صرصراً في يوم نحس مستمر ﴿١٩﴾ تنزع الناس كأنهم أعجاز
نخل منقعر ﴿٢٠﴾ فكيف كان عذابي ونذير ﴿٢١﴾ ولقد يسرنا القرآن
للذكر فهل من مدكر ﴿٢٢﴾ كذبت ثمود بالنذر ﴿٢٣﴾ فقالوا أبشرا
مئاً وحدا نتبعه إنا إذا لفي ضلال وسعر ﴿٢٤﴾ أهلقى الذكر عليه

مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَابٌ أَشْرٌ ﴿٢٥﴾ سَيَعْمُونَ غَدًا مِّنَ الْكَذَّابِ
 الْأَشْرِ ﴿٢٦﴾ إِنَّا مَرْسِلُوا النَّاقَةَ فَنِنَّةَ لَهُمْ فَاتَرَقَّبَهُمْ وَأَصْطَرِ ﴿٢٧﴾
 وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلَّ شَرِبٍ مُحْضَرٌ ﴿٢٨﴾ فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ
 فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذْرِي ﴿٣٠﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ
 صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُخِطَرِ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ
 لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴿٣٢﴾

﴿ كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذْرِي ﴾ تا قمی عاد به درویان خسته وه پیغمه مدهر که ی خویان
 که هود بوو، دواپی چوئو سزای ئیمه و، ترساننده کانی ئیمه، دواپی ئیمه سزای نه و اماندا به
 سزایه کی نازاردهر، سزاکه ییش نه وه بوو

﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَّخَسِ مُسْتَمِرٍّ ﴾ به راستی ئیمه ره الهه مان کرد بو
 سدریان بایه کی سهخت و زور سارد و سامناک له روژیکی نه گبهت و ناخوش بویان و،
 برده و امبوو هه تا له ناوی بردن.

﴿ تَنَزَّاعُ النَّاسُ كَالْهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذْرِي ﴾ نهو بایه ئاده میزادی له
 جیگه ی خویان دهر نه هینا و فرنی نه دانه سهر زهوی به وینه ی درهختی خورما له بن دهرهاتی و
 راکشایی، دواپی ئیوه به چوئی نه زانن سزای ئیمه و، ترساننده کانی ئیمه به چ جورئ رسوومان
 کردن؟

﴿ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴾ وه به راستی ئیمه مانای قورئانمان ناسان
 کردووه بو ئاموزگاری کردن و ته می کردنی ئاده میزاد، نایا که سی هدیله ئاموزگاری و
 په نده که ی وهر بگری له ماناکه ی بگا به ناسانی؟

﴿ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذْرِ ﴾ تا قمی سه موودی سهر به سالح، هه موو پیغمه مدهر کانی منیان به
 دروخته وه، چونکه به دروخته وه ی سالح وه كه نه وه وایه هه موو پیغمه مدهر کانی به
 دروخته یته وه له بهر نه وه ی سهر چاوه ی هه موویان یه کن.

﴿ فَقَالُوا أَبَشَرًا مِّمَّنَّا أَحَدًا نُنْبِئُهُ إِنَّا إِذَا لَفِيَ ضَلَالٌ وَسُعْرٌ ﴾ دواپی تا قمی سه موود ووتیان: نایا
 ئیمه چوئ دواپی که سی له ره گهزی ئاده میزاد وه كه ئیمه بکهوین، به راستی ئیمه نهو کاته ی
 دواپی بکهوین له ناو گومرای و شیتیدا نه بین، شتی و ناگونجی ئیمه دواپی بکهوین، نه گهر
 فرشته بووایه دواپی نه کهوتین.

﴿ اُولَئِی الذِّکْرُ عَلَیْهِ مِنْ بَیْنِنَا بَلْ هُوَ کَذَّابٌ اَشِیْرٌ ﴾ نایا چۆن هاتووته خوارهوه سروش به تنهها له ناو ئیمه‌دا و، له‌ناو ئیمه‌دا هه‌یه که‌سی شایسته تره بۆ پیغه‌مه‌رایه‌تی. به‌لکو سالح زۆر درۆزنه و خو گه‌وره زانین پالی پیوه ناوه بلی: من بووم به پیغه‌مه‌ر.

﴿ سَیَعْلَمُوْنَ عَذَابَ مَنْ الْکَذَّابِ الْاَشِیْرِ ﴾ نهو تاقمه که به‌یانی سزا هاته خوارهوه نه‌زان چ که‌سی زۆر درۆزنه و خۆی به گه‌وره نه‌زان، سالح پیغه‌مه‌ره یا نهو تاقمه بی‌باوه‌رانه؟ ﴿ اِنَّا مُرْسِلُو النَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴾ به راستی ئیمه نهو هوشتره‌ی نه‌هوان داوای نه‌که‌ن ده‌ری نه‌هین و نه‌ینیرن بۆلای نه‌هوان بۆ تاقی کردنه‌وه‌ی نه‌هوان و جیا‌بوونه‌وه‌ی پاک و پیسی که‌می نه‌ی سالح تو چاره‌ه‌ران بکه و ئارام بگره له‌سه‌ر ئازاری نه‌هوان، له‌مه‌ودوا تو نه‌بینی چ شتی توشی نه‌هوان نه‌بی له سزا و بی‌نرخ‌ی و رسوایی نه‌هوان.

﴿ وَنَبِّئُهُمْ اَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَیْنَهُمْ کُلِّ شَرْبٍ مُّحْتَضَرٌ ﴾ وه تو هه‌وال بده به تاقمی سه‌مود که به راستی ناوی نه‌و بیره به‌شکراوه له نیوان نه‌هوان و نه‌و هوشتره‌دا به نیوه‌ی، هه‌موو به‌شتی له‌و ناوه خاوه‌نه‌که‌ی ئاماده‌بی بۆی له‌سه‌ره‌ی خۆیا و له رۆژی دیار‌یکراوی خۆیا، هیچ لایه‌کیان له سنووری دیار‌یکراوی خۆیان ده‌رنه‌چن و، تاقمی سه‌مود به‌و به‌شکرده‌نه‌ رازی نه‌هون.

﴿ فَتَادُوا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴾ دوا‌یی تاقمی سه‌مود بانگی خراپ‌ترین هه‌ورپی خۆیان‌یان کرد که ناوی (قوداری کوری سالیفی نوحه‌گیری سه‌مودی بوو) که نه‌و هوشتره سه‌ره‌بری، دوا‌یی نه‌و پیاوه خراپه به‌بی ئاو‌ر‌دانه‌وه بۆلای فه‌رمانی خودا شمشیری خۆی هه‌ل‌گرت و به‌لاماری هوشتره‌که‌ی‌دا و کوشتی و گۆشته‌که‌یان دابه‌ش کرد به ناو خۆیان.

﴿ فَکَیْفَ کَانَ عَذَابِیْ وَئِذْ لَرِیْ جَوْرِیْ بُو بُو سَزَادَانِیْ مِنْ وَتِرَسَانْدَنه‌ کانی مِنْ بُو نه‌هوان، له دوا‌ی سه‌ره‌بری نه‌و هوشتره. بی‌گومان نه‌و سزایه بنه‌بری کردن.

﴿ اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَیْهِمْ صَیْحَةً وَاحِدَةً فَکَانُوا کَهَشِیْمِ الْمُحْتَظِرِ ﴾ به‌راستی ئیمه په‌وانه‌مان کرد بۆ سه‌ریان جیره‌ئیل تاکه ده‌نگیکی گه‌وره‌ی کرد به‌سه‌ریان، دوا‌یی به‌وینه‌ی پوش و په‌لاش‌یکیان لی‌هات ئاماده‌کرا‌بی بۆ خوار‌دنی ئازال و بی‌ به‌ تو‌ز و بای گران بی‌یا.

زانایان له مه‌به‌ست له مانای (فتعاطی) بیروبو‌چوونیان جیا‌رو‌ن: هه‌ندیکیان نه‌لین: نه‌و پیاوه خراپه مه‌ی خواره‌وه و سه‌رخ‌وشبوو هوشتره‌که‌ی سه‌ره‌بری، هه‌ندی نریان نه‌لین: نه‌و پیاوه خراپه نامیر و که‌ل و پدی سه‌ره‌بری هه‌ل‌گرت و، رووی کرده لای هوشتره‌که و سه‌ره‌بری.

﴿ وَلَقَدْ یَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّکْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذْکِرٍ ﴾ وه به راستی ئیمه مانای قور‌نامان ئاسانه‌کردوه بۆ ئامۆز‌گاری کردن و ته‌می‌کردنی ئاده‌میزاد، نایا دوا‌یی هه‌یه که‌سی ئامۆز‌گاری وه‌ربگری و ته‌می‌خوار‌ینی؟

کَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِیْ اِنَّا اَرْسَلْنَا
عَلَیْهِمْ حَاصِبًا اِلَّا اَل لُّوطِیْ یَجِیْتُهُمْ بِسَحَرٍ ﴿٣٤﴾ نَعَمَّةٌ مِنْ عِنْدِنَا
کَذٰلِکَ یَجْزِیْ مَنْ شَکَرَ ﴿٣٥﴾ وَلَقَدْ اَنْذَرْنَاهُمْ بِطُشْتِنَا فَمَا رَوُّا

يَا نَذْرٍ ﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ رَاودُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا
عَذَابِي وَنَذْرٍ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ صَبَحَهمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقَرٌّ ﴿٣٨﴾
فَذُوقُوا عَذَابِي وَنَذْرٍ ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ
﴿٤٠﴾ وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النَّذْرُ ﴿٤١﴾ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَآخَذْنَاهُمْ
أَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾

﴿ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنَّذْرِ ﴾ تاقمی لوت به درویان خسته وه هه موو پیغه مهره کان به
لوتیشه وه که نه یانترساندن له سزای خودا، تاقمه کانی نوح و عاد و سهمود و جگهی نهوان
پیغه مهره کانی خوئیانیان به دروئه خسته وه، بویه خودای مهن سزای دان و نه فهرموی:
﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ﴾ به راستی نیمه ره وانه مان کرد بو
سهریان بایه کی زور سخت و فرهی نه دا به سهریانا زیخ و بهرد، هه موویان بنه پرپوون به جگهی
خیزانه کهی لوت که بریتی بوون له دوو کچی و نهو که سانهی که باوه ریان هیتابوو، نهوانمان
رزگار کرد له کوئیایی شهودا و بهر له بهیانی.
﴿ نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴾ نیمه نهوانمان رزگار کرد، له بهر چاکه به له لایدن
نیمه وه بو نهوان، هه وه وه جوژهی نیمه نهو چاکه به مان کرد له گهل نهوان، نیمه پاداشتی
که سی نه دهینه وه سوپاسی چاکه ی نیمه بکا و باوه رمان بی بهیتی.
﴿ وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنَّذْرِ ﴾ وه به راستی لوت نهو تاقمه ی ترساند به سزای
سهختی نیمه، دواپی گومانیان برد لهو ترسانده ی نیمه و گالته یان کرد به لوتو هه ره شهیشیان
لی کرد.
﴿ وَلَقَدْ رَاودُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنَذْرٍ ﴾ وه به راستی نهو تاقمه
داوایان له لوت کرد له باره ی میوانه کانیانه وه کاری خراییان له گهل بکه ن، نهو میوانانه
فریشته بوون له شیوی کوری جواند ابوون، دواپی نیمه چاوی نهو تاقمه مان کویر کرد و
میوانه کانی لوتیان نه بینی، دواپی به هژی زمانی فریشته کانه وه، بهوانمان ووت: نیوه بچیژن سزای
سهختی من و، نهو شته ی نیوه ی بی نه ترساند له سزای من.
﴿ وَلَقَدْ صَبَحَهمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقَرٌّ ﴾ وه به راستی سه رله به یانی سزایه کی به دهوام تووشی
نهوانبوو، شوینه واره کهی به رده واهه هتا روژی دواپی، نه یانسیپی به دوزه.
﴿ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنَذْرٍ ﴾ دواپی نیوه بچیژن سزای من و نهو شته ی لوت نیوه ی بی نه ترساند
و باوه رتان بی نه نه کرد و گالته تان بی نه کرد.

تهفسیری زمانکویی

﴿ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴾ وه به راستی ئیمه مانای قورئانمان ئاسان کردوه بۆ ناموزگاری و تهمن وهرگرتن، دوایی ئایا کهسی هدیہ ناموزگاری وهریگری و تهمن خواربین؟

﴿ وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُقْتَدِرٌ ﴾ وه به راستی چوبوو بۆلای فیرعهون و تاقمه کهی چندن دین ترسیند ره کانی ئیمه له موسا و هارون و، ئەو شتهی نیرابوو بۆ موسا له بەلگه ئاشکراکانی ئیمه، دوایی ئەو تاقمه ههموو بەلگه ئاشکراکانی ئیمه یان به درۆخستوتهوه، دوایی ئیمه سزای ئەوانمان دا به وینهی سزای کهسیکی زۆر به دهستهلات و به توانا، هیچ شتی رینگه یی ناگری.

اَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولٰٓئِكَ اَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ
 فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾ اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴿٤٤﴾ سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ
 وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ اَدٰهٰی وَاَمْرٌ
 ﴿٤٦﴾ اِنَّ الْمَجْرِمِينَ فِي ضَلٰلٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ
 عَلٰى وُجُوْهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾ اِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنٰهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾
 وَمَا اَمْرُنَا اِلَّا وَّاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا
 اَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٥١﴾ وَكُلَّ شَيْءٍ فَعَلُوْهُ
 فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾ وَكُلَّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾ اِنَّ الْمُنٰفِقِينَ
 فِي جَنَّتٍ وَنَهْرٍ ﴿٥٤﴾ فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيْكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

﴿ اَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولٰٓئِكَ اَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴾ ئایا بێ باوه رانی ئیوهی عه ره ب چاکتن و به هیترتن لهو بێ باوه رانهی رابوردوون و پیغمه ره کانی خورانیان به درۆخستوتهوه و بنه بریوون، یا بۆ ئیوه هدیہ لهو نامهیه هاتوو به بۆ پیغمه ره کاتمان رزگار بوونی ئیوهی بێ باوه ره له سزای خودا، با ئیوه بێ باوه ریش بن، بیگومان ئیوه لهوان چاکتر نین و، رزگار بوونیشتان له هیچ نامهیه کدا بۆتان نه نووسراوه.

﴿ اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴾ ئا ئیوه ئەلین: ئیمه کۆمه لیکن به توانا و هیچ کهسی سه رنا کهوی به سه ر ئیمه دا و، هیچ زۆرداری به سه ر ئیمه دا زال نابێ، بیگومان ئیوه بهو جو ره ش نین و ژیر نه کهون و بێ توانایشن.

﴿ سَيَهْزِمُ الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدَّبْرَ ﴾ له مهودوا بدم نریکه تاقمی بی باوه رانی قورهش هیزان نامینی و، کز مهلیان پارچه پارچه نه بی، نه شکین و، به شکای بدهودوا رانه کهن و هه لیدن. نهو فدهموده ی خوی مه زنه هاته دی، نهو به له جهنگی به دردا شان و به ردهودوا رایان کرد، نالای نیسلام و موسلمانان به رز کرایه وه. هه ندی له هاوریکانی پیغمه ر له کاتی هاته خواره وهی نهو نایه ته نهیان ووت: ئیمه مانای نهو نایه ته نازاین. به لام له رژی به دردا که پیغمه ر فدهمودی: (سیهزم الجمع) نهو کاته مانای نهو نایه ته یان بژ پروو نبویه وه.

﴿ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذْمَىٰ وَأَمْرٌ ﴾ به لکو هاتی رژی دواپی به راستی کاتی سزادانی بی باوه رانه هه ر له تاقمی سدهدمی نوحده هه تا لهم سدهدمی پیغمه ر و، هاتی رژی دواپی سزاکه ی زور سهختر و تالره بژ بی باوه ران لهم سزایه ی رژر جیهان و قاوه لته بزیان.

﴿ إِنَّ الْمَخْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُقُوا مَسَّ سَقَرٍ ﴾ به راستی تاوانباران له ناو گومرایی و له ناو چونندان له جیهاندا و، له پاه رژی شدا له ناو ناگری گهرمی دژه خدان، تو بیری نهو رژه بکده وه تاوانباران رانه کیشرین له سه ر رومه تیان له ناو ناگری دژه خدا، بهوان نه بیژری: بیچژن سزای سهختی دژه خ و سوتانی نهو.

﴿ إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلْقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴾ به راستی ئیمه هه موو شتی کمان دروست کردوه به نه ندازه به کی دیاریکراو و ریک و پیک به گویره ی توانا و زانستی خومان و، به پروو نکرده وهی به سه رهاتیان و کات و جیهکیان. هه موو شتی لهم گه ردوونه دا به گویره ی ویستی ئیمه به، هیچ شتی کمان به بی سوود دروست نه کردوه، هه موو شتی له جیهکی شیای خوی دا دانه نیین.

﴿ وَمَا أَمَرْنَا إِلَّا وَاحِدَةً كَلِمَةً بِالْبَصَرِ ﴾ وه کارو فرمانی ئیمه بژ پهیدا کردنی هه موو شتی پیویستی به هیچ شتی نی به به جگه ی یدک شت و دوو پیت نه بی، نهویش فدهموده ی ئیمه به به هه رشتی بمانه وی پتی له لین (کن فیکون) تو بیه و دواپی نهو شته نه بی کوتوپر به گورجی و که مرین کات، به وینه ی نامازه و فره دانی چاو به گورجی یا که مر.

﴿ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ﴾ وه به راستی وینه ی ئیه ی تاوانبار له گهلانی رابردوودا له ناومان بردن و به پرمان کردن، بیگومان ئیه ویش له ناو نه به یین، دواپی نایا که سی هه به ناموز گاری و هه رگری و ته می خوار بی و، په شیمان بیته وه باوه به یی به ر له وهی توووشی به دبیهختی و سزای گران بی و، کاتی په شیمان بونه وه به سه ر بیچی.

﴿ وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴾ هه موو شتی ک ناده میزاد کردوویانه له چاک و له خراب نوو سراوه و دانراوه، تو مارکراوه له سه ریان به ته وای له نامه ی کرداریان و فریشته کان نه یانوسن و لای نهوان نه پاریرری، هه تا کاتی رژی دواپی.

﴿ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌّ ﴾ وه هه موو کرده وه به کی به چووک و گه وره له کرده وه کانی ناده میز اددا تو مار گراوه له له وحل مه حفوزدا، پرسیاریان لی نه کری، که واته با ئیمه خو مان پرسیار له خو مان به کین بو کاره کاغان.

﴿ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴾ به راستی نهو که سانه ی له خودا ترساون و بی فهرمانی خودایان نه کردووه و پروایان به روژی دواپی بو له ناو چه ندین به هه شت و، له لای چه ندین رووباری ناوی شیریندان له جیگه به کدا راست و په سه نده، گفتوگوی بی سوودی تیدا نا کری، له لای ریژ و چاکه ی پاشابه کی زور به توانا و هه موو شتی له ژیر چاودیر نهو دابه.

﴿سوره تى نه ره همان﴾

له مه كه هاتووته خواره وه. هندی له زانایان لایان وایه له مه دینه هاتووته خواره وه، هندی تریان لایان وایه، هندی له سوورته له مه كه هاتووته خواره وه، هندی تری له مه دینه. ژماره ی نایده کانی (۷۸) نایه تن.

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾

به ناوی خدای به خشنده ی میهره بان

خدای مه زن له سورته دا باسی چاکه ی زوری خوی به سهر بهنده کانی خویا نه کا، پیشه کی به به خشنده یی زوری خوی ده ست بین نه کات له سهره تایی نه سورته دا، چونکه به راستی نه ووشه یه هیما یه بۆ چاکه کردن و گه وره یی خدای مه زن و نه فهرموی: ﴿الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾ خدای خواره نی به خشنده یی زور قورنایی فیری موحه مه د کردوه، به هزی نه وه فیری هه مو بهنده کانی خوی کردوه، نه قورنایی ناردوه بۆ نه وه بهنده کانی خوی به ناوه روکی نه قورنانه فیری سودی هه ردو جیهان بین. قورنایی پیروز وینه ی هه مو گه ردو نه، بگره بالآتره له چهند روویه که وه: قورنانه فهرموده ی خودایه، گه ردوون و هه مو بوونه وهران به وشه ی (کن) په دیدا بون، قورنانه و

ته فسیری زمانا کیری

هموو بوونه وهران به هوی هدست و نهقله وه بهلگن لهسهر توانای خودا، وینهی قورئان جگهی خودا کهسی تر ناتوانی داینی، بوونه وهرانش جگهی خودا کهسی تر ناتوانی دروستیان بکات. گهر دوون یانی ئاسمانه کان به چاو نه بیری، قورئان به گوئی نه بیسری. به راستی خودای مهزن دوو نامه ی هدیه: یه که میان قورئانه نه خوینتریشه وه و نه بیسری، دوو هه میان گهر دوونه نه بیری و ههستی یی نه کری، قورئان چاکه ی گهره ی خودایه، به خشویه تی به بوونه وهران و، یاسای بی وینه یه بو سوودی ههردوو جیهان، ئاده میزاد و جنو که فیتری ریگهی راستیان نه کا، بهختیاری ههردوو جیهان فیتره بن، ههردویش خودای مهزن چاکه ی خزی روون نه کاته وه به قورئان و به ئاسمان و به خور و مانگ و زهوی و باران، به درخت و با و باران و چوارپی و به هشت و دوزه خ.

لیزه دا باسی نازی و له خویردنی موسلمانان نه کهین کاتی قورئان به نهیتی نه هاته خواره وه و به نهیتی نه خوینترایه وه، له ترسی نه وه ی بی باوه ران نه بین و نازاریان نه دهن. هاوړیکانی پیغمه ر ووتیان: نه گهر قوره یشی یه کان نهو قورئانه بین و به ئاشکرای و بخوینتری له وانه یه سودی بی. دواپی عه بدولای کوری مه سعود ووتی: من به ئاشکرای قورئان نه خوینم، بیان ووت: تو بی که سیت و نه ترسن لیت بدن، با پیو یکی هوزدار نهو کاره بکات و، خزمانی بهرگری لی بکن و، عه بدولای کوری مه سعود و رویش و له لای جیگهی دانیشتی ئیبراهیم و له لای خانه ی خودا به دهنگی بهرز نهو سوره ته ی (نه ره حانی) بهسهر قوره یشی یه کاندای خوینده وه، قوره یشی یه کان هه ریه کدیان له جیگهی خوینده وه بیستیان ووتیان کوری (ئومعه بد) چ شتی نه لی؟ ووتیان: گومانی وایه موحه مه د نهو قورئانه ی بو نیروا وه، په لاماریان دا و دهستیان کرد به لیدانی و روومه تیان بریندار کرد.

گیروا وه ته وه (قهیسی کوری عاسیمی مینقه ری) هاته خزمه ت پیغمه ر ﴿ﷺ﴾، ووتی: له وه ی بو ت هاتو وه ته خواره وه بو ت بوم بخوینده وه، پیغمه ر سوره تی نه ره حانی بهسهر دا خوینده وه. قهیس ووتی: سویندم به خودا، نهو قورئانه لهسهر وه ره وانه ی کراوه، سود به خشه، باوه ری هیتا.

﴿خَلَقَ الْإِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ﴾ خودای خاوه ن به خشنده یی، ره گهزی ئاده میزادی دروستکردوه و، فیتری روونکردنه وه ی هموو شتیکی کردوون له دهرونیاندا یه، به گفتوگو و نووسین و ئامازه و شتی تر، یه کتری تی بگهیدن به ههرو جوری مه بستیان یی، چاک و خراب روون نه که نه وه بو یه کتری. به لام گفتوگو گهره ترین شتی که بو روونکردنه وه ی هموو شتی به هوی زمانه وه. زمان رام کراوه بو ئاده میزاد و له ههرو نه نداهه کانی تری زورتر نه جوولی و ماندوو نابی وه که نه نداهه کانی تری ئاده میزاد. بی باوه ری و باوه رهیان، ههرو ره وشت و زانیاری و هونه ر، ههرو ئاینی، به هوی زمانه وه روون نه بنده وه.

﴿الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ﴾ خور و مانگ دین و ئه رۆن، به جۆریکی دیاری کراو بویان، به دهستوریکی نه گۆراو، به جۆری ژبانی بوونه وهران مسۆگهر نه کهن له رووی زهوی دا، به جۆریکی پیویست وهرز و مهبهست دیاری نه کهن، له رۆژ و مانگ و سال و کاتی مامه له و کاتی به رستن.

﴿وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ﴾ وه ئه و رووه کانه به رووی زهوی دا نه کیشین و لاقیان نی به وهك کوله که و، شوتی و ترۆزی و ئه و دره ختانهی به سه ر لاقی خویان به ره و ژوور ئه رۆن وهك خورما و قه یسی و هه لۆزه و دره ختی تر، بی گویره ی سروشتی خویان به و جۆره ی خودا بیهوی فه رمان به رداری خودان، به وینه ی سوژده بردنی ئاده میزاد و فه رمان به رداریان بۆ خودای مه زن.

﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ﴾ وه خودای خاوه ن به خشنده ئاسمانه کان و هه موو ئه ستیره کانی درووست کردوون و، به رزی کردوونه ته وه به گویره ی جیگه یان و به گویره ی پله و پایه ی خویان چونکه جیگه فریشه کان و هاتنه خواره وه فه رمانه کانی خودان و، دادپهروه ری داناه و فه رمانی داوه به دادپهروه ری. مهبهست له میزان هه موو شتی که چۆنی به تی و ئه ندازه ی هه موو شتیکی بی بناسری، وهك ته ن و کیلۆ و مه تر و ته رازو، به وینه ی سروش و ئه قل و دادپهروه ری و سه میان دیاری کردوه. ئه و دادپهروه ری به ی دانا بۆ ئه وه ی:

﴿أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ﴾ له بهر ئه وه ی ئیه له سنووری دادپهروه ری و یاسای خودا ده رنه چن، له و سنووره ی ش ده رنه چن که بۆتان دیاری کراوه له کیشانه و پیوانه دا و له کاتی کرین و فروشتن و مامه له کردندا.

﴿وَأَقِمْوَا الْوِزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ﴾ وه ئیه کیشانه کانتان به ریا بکه ن به جۆریکی دادپهروه ری و، دهست درێژی مه که نه سه ر یه کتری و، له کیشانه دا کهم مه ده ن به ئاده میزاد و، ته رازو بازی مه که ن زۆر بۆ خۆتان مه ده رن و کهم به ده ن به جگه ی خۆتان، هه ر کۆمه لگایه پشت به دادپهروه ری ببهستن به بهختیاری و ئاسووده یی ئه زین.

ئه و ئایه ته پیرۆزه ئاماژه بۆ ئه وه نه کا، هه ر به و جۆره ی خودای مه زن ئاسمانه کان و زهوی به جۆریکی دادپهروه رانه رای وه ستاندوون و، ئالۆز نابن له یه کتری، ئیه وه ی ئاده میزادیش کار و کرده وه کانتان رێک و پێک بیت و پیلان و فیل بۆ یه کتری مه سازین.

﴿وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ﴾ و خودای خاوه ن به خشنده ی زهوی ئاماده کردوه و رامی کردوه بۆ سودی بوونه وهران له ئاده میزاد و جنۆکه و ئازال و بالنده، بۆی کردوون به راخه ر هه تا به بی ئازاری به وه به سه ریه وه بژین، له ناو زهوی دا ههیه له میوه ی جۆراو جۆر له خواردن و خواردنه وه، له خورمای خاوه ن قوزاخه و له ت ئه بی و به ره مه که ی دینه ده ری له کاتی خویا.

﴿وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ﴾ وه له ناو زهودا ههیه دانه و پله یه خاوه نی ئالفی بی زمانانه له کا و له گه لای دره خت و، له ویشا ههیه ره یحانه بۆ بۆن و جوانی و خواردن. هه موو یه کێ له و شتانه چاکه و پیتی زهوین خودای خاوه ن به خشنده ی کردوونی به وه ی ژبان و خۆشی ئاده میزاد و، چاکه ی خودای مه زن.

﴿فِي أَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دواپی ئیوهی ئاده میزاد و جنو که به چ چاکه یه له چاکانهی پهره و ردگاری ئیوه به ئیوهی به خشیه باوه ر نایه رن و به درۆی نه خه نه وه و سوپاسی ناکه ن.
 بۆ زاین: خودای مه زن له م سوره ته دا (۳۱) جار ئه و ئایه تهی دووپات کردووه ته وه، هه شت جاریان له دواپی ئه و ئایه تانه وه هاتوون، باسی ئه و بوونه وه رانه ئه که ن که زۆر سه رسوره یته رن هه ر له کاتی دروو ستر دنیانه وه، هه تا کو تایی پی هاتیان، هه و ت جاریان له دواپی چه ند ئایه تیکه وه هاتوون، باسی ناگر و سه ختی ئازاری دۆزه خ ئه که ن، هه شتی تریان هاتووه له دواپی ئه و ئایه تانه وه باسی دوو به هه شت ئه که ن و باسی ئه و که سانه ئه که ن که خودای مه زن ئه یه خشی به وان ئه و دوو به هه شته. هه شت جاری تریان هاتوون له دواپی باسی دوو به هه شت ئه کا له جگه ی ئه و دوو به هه شتانه ی پیشوو که نه درین به و که سانه پله و پایه یان که مژه له وانیه ی پیشوو که بیان ئه بیژری ﴿اصحاب الیمین﴾، هه موو یه کئی له و (۳۱) ئایه تانه رووی پی ئه کری بۆ لای ئاده میزاد و جنو که، هه ریه که یان بۆ مه به ستیکی تایه تی یه جگه ی ئه و ی تریان، بۆ یه ئه و دووپات کردنه وه یه سوودی زیاتره بۆ ته می کردنی ئاده میزاد و جنو که.

خَلَقَ
 الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾ وَخَلَقَ الْجَانَّ
 مِنْ مَّارِجٍ مِّنْ نَّارٍ ﴿١٥﴾ فِإِیَّ ءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾
 رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾ فِإِیَّ ءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾
 مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾ فِإِیَّ ءِ الْآءِ
 رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾ فِإِیَّ
 ءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾ وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ
 ﴿٢٤﴾ فِإِیَّ ءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾ وَسَبَقَ
 وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَلِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾ فِإِیَّ ءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
 ﴿٢٨﴾ يَسْأَلُهُمْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٢٩﴾ فِإِیَّ
 ءِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾

له مه و بهر خودای مه زن به کورتی باسی چاکه کانی خوئی فهرموو، وهك درووستکردنی ناده میزاد و خۆر و مانگ و هۆی گه شه کردنی کشت و کال و درهخت، له مه و دوا به دریزه ی باسیان نه کا یهك له دوا ی یهك و، نه فهرموئ:

﴿خلق الإنسان من صلصال كالفخار﴾ وه ئیمه ی خاوه ن به خشنده ناده می باپیره گه و ره ی هه موو ناده میزادمان درووستکردو له گلیکی وشك، کاتی دهستی لیبدرایه، دهنگیکی لی پهیدا نه بوو به وینه ی خاکیک سور کرابته وه.

﴿وخلق الجن من مارح من نار﴾ وه ئیمه باپیره گه و ره ی هه موو جنۆکه کاغان درووستکردوه له گریکی بی دوو کهل له ناگر، نهو ناگره زهر د بووبی یا سور یا شین مه بهسته که ناگوری.

بۆ ناگاداری: زانایان له باره ی توانای خودا و، درووستکراوه کانی ووتوو یانه: ده رکه و تووه جان وه ری هه به هه وای ژه هراوی نه زی، جۆری تریان هه به له ناو چالی نه وت و که ره سه ی سوتهمه نیدا نه زی، هه یانه به جگه ی ناوی ناو نا زی، هه یانه به جگه ی ناوی ناگر نا زی.

﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ دوا ی به چ چاکه به له چاکه کانی پهروه ده که ری خۆتان باوه ر نایه رن و به درۆیان نه خه نه وه، ئیوه ی ناده میزاد و جنۆکه له گل و له ناگر درووستکراون، بوون به خاوه نی گیان.

﴿رب المشرقين ورب المغربين فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ خودای پهروه ردگاری دوو هه لهاتنی خۆره: یه که میان بۆ هاوین و نهوی تریان بۆ زستان، بیگومان له نیوان هه لهاتن و ئاوابوونی خۆردا، چهند جیگه به کی تر هه ن بۆ هه لهاتن و ئاوابوونیان، پهروه ردگاری هه لهاتنی دوو جیگه به، یه کیکیان بۆ خۆر و نهوی تریان بۆ مانگ، پهروه ردگاری ئاوابوونه دوو جیگه به، یه کیکیان بۆ خۆر و نهوی تریان بۆ مانگ، دوا یی ئیوه به چ چاکه به له چاکه کانی پهروه ردگاری خۆتان باوه ر نایه رن و به درۆیان نه خه نه وه، به چاکه ی هه لهاتنی خۆر و مانگ و ئاوابوونیان باور نایه رن که هه موو گیانداران پیوستیان به هه لهاتن و ئاوابوونیان هه به و، بی نهوان ژبانی سه رزه وی رانا وهستی؟

﴿مرج البحرين يلتقيان بينهما برزخ لا يبغيان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ خودا دوو ده ریای به ره لا کردوه نه گه ن به یه که زی، له نیوان نهو دوو ده ریایه دا په رده به له توانای خودا هه به، هه چ یه کیکیان ده ستریز ی ناکاته سه ر نهوی تریان، سروشتیان ناگوری، وهك خۆیان نه مینه وه، له شیرینی و تالی و سویریدا، دوا یی ئیوه ی ناده میزاد و جنۆکه باوه ر به چ چاکه به له چاکه کانی خودا نایه رن.

﴿يخرج منهما اللؤلؤ والمرجان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ دینه ده ره وه لهو دوو ده ریایه دا لؤلؤ و مرواری، نه وه ره مووده یه ی خودا پیمان نه ناسینی که لؤلؤ و مرواری له ناوی شیرین و

تال دینه دهرهوه هدرچهنده به زوری له دهریای تال دینه دهری، نه گهر بیژری: مهلهوانه کان ههموو کاتی له ناو دهریای تالدا ئهیان هینه دهری، له وولامدا ئهبیژری: نه کهسانه ی که به چولایی زهویدا ئه گهرین و، زور شتیان لا پنهانه، ئیتر چوَن له توانادا هدی ههموو قولایی دهریایان بۆ روون بیتهوه و، لهوانه یه له هدردوو دهریاکاندا بینه دهری، فهرموده ی خودایش جیگه ی بروایه، دوا یی ئیوه ی ئاده میزاد و جنۆکه باوهر به چ چاکه یه له چاکه کانی خودا نایهرن و به درۆیان ئه خه نه وه.

﴿وله الجوار المنشآت في البحر كالأعلام فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ وه بۆ خودا ههیه له ناو دهریادا چه ند کهشتی بهرز کراونه ته وه به وینه ی کیوه کان و، درووستی کردوون بۆ سوودی ئیوه و، ریگه ی دوورتان بۆ نزیك ئه خاته وه و، بازرگانییان به سه ره وه ئه کهن، دوا یی ئیوه به چ چاکه یه له چاکه کانی خودا باوهر نایهرن و به درۆیان ئه خه نه وه.

﴿كل من عليها فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والإكرام فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ وه ههموو کهسیک و ههموو شتیك به سه ره زهوی یه وه یه له و شتانه ی باسکران له ناو ئه چن و، پهروه ردگاری تۆ به ته نها ئه میته وه، خودایه کی ئه وتۆیه خاوه نی گه وره یی و ریزگرته له بهنده نیاز پاکه کانی خۆی، خودا خۆی بۆ خۆی پهیدا بووه و له ناو ناچی، ههر ئه وه یشه سه ره چاوه ی ههموو شتی، دوا یی ئیوه ی ئاده میزاد و جنۆکه به چ چاکه یه له چاکه کانی پهروه ردگاری خۆتان باوهر نایهرن؟

﴿يسأله من في السموات والأرض كل يوم هو في شأن فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ ههموو کهسی له گیاندارانی ناوی ئاسمانه کان و زهوی له خودا داوا ی مانه وه ی خۆیان و ههموو بیویستی یه کانیان ئه کهن، ههر خودایه یارمه تی مانه وه یان ئه دات، نه گهر کهمه تر له چا و نو قانده نی وازیان لی بهینی، هیچ شتی نامینی و باسیان نا کرئ، ههر کاتی بروا، چه ند کارئ پهیدا ئه کا و، ئه و کاته ئه گۆرئ و بوونه وه رانی تازه درووست ئه کات، به گوه ره ی ویست و ئاره زۆی خۆی زیندوو ئه کات و ئه مرینی، ئه به خشی به هه ندئ کهس دارایی و نه گهریته وه له هه ندئ تر، پله و پایه ئه دا به هه ندئ کهس و سه ره خوار ئه کا کهسی بیه وی، رزگار ئه کا هه ندئ کهس و ئازاری هه ندئ تر ئه دا. کهواته کاروباری ئه م جیهانه و ژسانی بوونه وه ران ئه گۆرین و تازه ئه به نه وه. دوا یی ئیوه ی ئاده میزاد و جنۆکه به چ چاکه یه له چاکه کانی پهروه ردگاری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان ئه خه نه وه؟

سَنفَعُ لَكُمْ أَيُّهُ الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾ فَبِأَيِّ
آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾ يَمَعْشَرِ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنَّ اسْتَطَعْتُمْ

أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ
 إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْغَافِلُونَ ﴿٣٣﴾ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْغَافِلُونَ
 سَوَاطِلٌ مِّنْ تَارٍ وَخَاسِ فَلا تَنْصِرَانِ ﴿٣٥﴾ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْغَافِلُونَ
 تُكْذِبَانِ ﴿٣٦﴾ فَإِذَا أَنْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ
 ﴿٣٧﴾ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْغَافِلُونَ رِيَّكُمْ أَنْتَ الْغَافِلُونَ ﴿٣٨﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْعَلُ عَنْ ذَنْبِهِ
 إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٣٩﴾ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْغَافِلُونَ رِيَّكُمْ أَنْتَ الْغَافِلُونَ ﴿٤٠﴾
 يُعْرِفُ الْمَجْرِمُونَ بِسِمَتِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾ فَإِنَّكَ
 أَنْتَ الْغَافِلُونَ رِيَّكُمْ أَنْتَ الْغَافِلُونَ ﴿٤٢﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمَجْرِمُونَ
 ﴿٤٣﴾ يَطُوفُونَ فِيهَا بَيْنَ حَمِيمٍ ءَانِ ﴿٤٤﴾ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْغَافِلُونَ

٤٥

﴿ سفرغ لكم ايها الثقلان فباي آلاء ربكما تكذبان ﴾ نهي دوو تاقمی ناده ميزاد و جنوکه
 سهرشانی خو تانان قورس کردووه به گونا و بی فهرمانی نیمه تان کردووه، نیمه خو مان تهرخان
 نه کهین بو پرسار و پاداشتی نیوه له روژی دوایدا، نهم نایه ته ههرده شهیه بو ناده ميزاد و جنوکه
 نه گینا به بی گومان هیچ کاری له روژی دوایدا ریگه له کردنی هیچ کاریکی خودا ناگری،
 ههتا خودا خو ی بو تهرخان بکا. دوا بی نیوهی ناده ميزاد و جنوکه به چ چاکه یه له چاکه کانی
 پهرده ردگاری خو تان باوهر نایه رن و به درو یان نه خه نه وه: به توانای خودا له سهر
 زیندوو کردنه وه تان و پاداشت به شتی تر باوهر نایه رن؟ پرسار و پاداشت گه وره ترین چاکه ی
 خودایه، نه گهر وانه بی نه بی سته م لی کراو له ههر دوو جیهاندا خراپه بی له سته مکار.
 ﴿ یا معشر الجن والانس ان استطعتم ان تنفذوا من اقطار السماوات والارض فانفذوا ﴾ نهي
 تاقمی جنوکه و ناده ميزاد: نه گهر نیوه نه توانن که ده رچن له گوشه و که ناری ناسانه کان و
 زهوی و، له ژیر توانای نیمه ده رچن، دوا بی نیوه ده رچن نه گهر نه توانن.

﴿ لا تنفذون الا بسلطان فباي آلاء ربكما تكذبان ﴾ نیوه ناتوانن ده رچن و رزگارتان بیی
 مه گهر به هو ی دهسته لایکی گه وره وه. بیگومان نیوه نه وه دهسته لایه تان نی یه، چونکه بو ههر
 جیگه یه برؤن دهسته لاتی نیمه به ره نگارتان ده بی، به جگه ی گه رانه وه تان به ره و نیمه و به
 به شیمان بو ونه وه تان رزگارتان نابی. نه وهیش تا که هیزه نیوه رزگار بکا، ناتوانن له دهست مردن
 رابکدن.

به جوړی تر مانای نهو نایهته کراوه: نه گهر نیوه نه توانن دهرچن له گوشه و که ناری ناسمان و زهوی بۆ نهوی نهو شتانهی له واندان بیانزان، دواپی نیوه دهرچن بۆ زانییان. به لام نیوه ناتوانن دهرچن مه گدر به هوی هیز و تواناوه، که خودا بتانداتی له فیروونی زانست و زانیاری. دواپی نیوهی ناده میزاد و جنوکه به چ چاکه کی له چاکه کانی پهروهر دگاری خوټان باوهر نایهرن و به دروټیان نه خه نهوه؟ به توانای نهو به سهرتانا؟ یا به ترساندن و شتی تر؟

﴿یرسل علیکما شواظ من نار ونحاس فلا تنتصران فباپی آلاء ربکما تکذبان﴾ له روژی دووایدا نه ریژری به سهرتانا کلپه ی سهوزی بی دووکه له ناگری دوزه خ و، نه ریژری به سهرتانا مسی تواوهی گهرم، دواپی نیوه رزگارتان نابی له سزای نازاردار، دواپی نیوهی ناده میزاد و جنوکه به چ چاکه کی له چاکه کانی پهروهر دگاری خوټان باوهر نایهرن و به دروټیان نه خه نهوه؟ به سزادانی که سی یاخی بووی له خودا یا به شتی تر باوهر نایهرن؟

﴿فاذا انشقت السماء فکانت وردة کالدهان فباپی آلاء ربکما تکذبان﴾ دواپی کاتی ناسمان پارچه پارچه نه بی به هه موو نه ستیره کانه وه نه توینه وه به وینه ی توانه وهی روژن به سهر ناگروه و، رهنگی هه موو توانه ویه وه رهنگی گولی سووری لی هات، مه به ست له ورسته یه نامه یه بۆ کاولبوونی گهر دوون له روژی دووایدا، دواپی نیوهی ناده میزاد و جنوکه به چ چاکه کی له چاکه کانی پهروهر دگاری خوټان باوهر نایهرن و به دروټیان نه خه نهوه؟ به راستی فهرموده ی خودا یا به شتی تر باوهر نایهرن؟

﴿فیومئذ لا یسأل عن ذنبه انس ولا جان فباپی آلاء ربکما تکذبان﴾ دواپی نهو روژه ی ناسمانه کان نه توینه وهن پرسیار له گونه ی ناده میزاد و جنوکه ناکری، چونکه گونه هه کانیان نووسراوه و نه زانرین، دواپی نیوهی ناده میزاد و جنوکه به چ چاکه کی له چاکه کانی پهروهر دگاری خوټان باوهر نایهرن، به جیگه ی وه ستانتان بۆ پرسیار، یا به جیگه ی چاوهروان کردنتان باوهر نایهرن؟ با نهو هیش بزانی له هه ندی کاتا پرسیار نه کری له باره ی گونه هه کانیه وه، لیره پرسیار ناکری و له وی چاوهروان نه کهن؟

﴿یعرف المجرمون بسمهم فیؤخذ بالنواصي والاقدام فباپی آلاء ربکما تکذبان﴾ تاوانباران به نیشانه ی خوټانه وه نه ناسرین، دواپی له لایه ن فریشته کانه وه نه گیرین و به مووی سهریان و به قاچیان رایان نه کیشن، فره یان نه دهن بوناو ناگری دوزه خ. دواپی نیوهی ناده میزاد و جنوکه به چ چاکه کی له چاکه کانی پهروهر دگاری خوټان باوهر نایهرن و به دروټیان نه خه نهوه.

﴿هذه جهنم التي یکذب بها المجرمون یطوفون بینها و بین حمیم آن فباپی آلاء ربکما تکذبان﴾ فریشته کانی سهر پهرشتی که ری دوزه خ نه لین: نه مه یه نهو دوزه خه ی نهو تو تاوانباران بروایان پی نه بوو، به دروټیان نه خسته وه، تاوانباران نه روژن به نیو دوزه خدا و به نیو ناوی زور گهرمدا و، لهو ناوه گهرمه نه خو نه وه، دواپی نیوهی ناده میزاد و جنوکه به چ چاکه کی له چاکه کانی پهروهر دگاری خوټان باوهر نایهرن.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ﴿٤٦﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ
﴿٤٧﴾ ذَوَاتَا أَفْنَانٍ ﴿٤٨﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٤٩﴾ فِيهِمَا عَيْنَانِ
تَجْرِيَانِ ﴿٥٠﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٥١﴾ فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَنَكْهَةٍ
رَوْحَانِ ﴿٥٢﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٥٣﴾ مُتَكَبِّرِينَ عَلَى فُرُشٍ
بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَحَى الْجَنَّتَيْنِ دَانِ ﴿٥٤﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا
تُكْذِبَانِ ﴿٥٥﴾ فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْطَّرَفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ
وَلَا جَانٌّ ﴿٥٦﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٥٧﴾ كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ
وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٥٩﴾ هَلْ جَزَاءُ
الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ ﴿٦٠﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ
﴿٦١﴾ وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ
﴿٦٣﴾ مُدْهَامَتَانِ ﴿٦٤﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٦٥﴾ فِيهِمَا
عَيْنَانِ نَضَاجَتَانِ ﴿٦٦﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٦٧﴾
فِيهِمَا فَنَكْهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَانٌ ﴿٦٨﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٦٩﴾
فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٧١﴾ حُورٌ
مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٧٣﴾
لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٧٤﴾ فَيَأْتِيءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ
﴿٧٥﴾ مُتَكَبِّرِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضِرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾ فَيَأْتِي
ءَ الْآءَ رِبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٧٧﴾ بُرْكَ أَسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

﴿ولمن خاف مقام ربه جنتان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ وه بۆ كه سئ ههیه ترساین له وهستان خۆی له بهردهم خودا بۆ پرسیار كردن و، وازی هینایی له بی فهرمانی پهروهردگاری خۆی و شهرمی لهو کردبێ دوو بهههشت، یان ههردوو تاقمی ئادهمیزاد و جنۆكه كه بۆ ههردوو یان ههیه ههردوو بهههشت، مه گهر ههردوو خودای مهزن بزانی به خۆشی ئهوه دوو بهههشتانه، دوايی ئیوهی ئادهمیزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهردن و به درۆیان ئهخه نهوه. بۆ چۆنی یهتی خۆشی ئهوه بهههشتانه خودا ئهفهرموی:

﴿ذواتا أفنان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ ئهوه دوو بهههشتانه خاوهنی چه ندىن درهختی لق راست و درێژ و گهلا جوان و میوه دار و سیهری خۆشی چروپرن. خواردن و خواردنهوهی خۆشی زۆریان تیدایه، دوايی ئیوهی ئادهمیزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهردن.

﴿فيهما عینان تجريان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ له ناو ئهوه دوو بهههشتانه دا هه ن دوو سهراوهی ناو له لای سهروهه یان و له خواره وه یان ئهروژ به ناو درهخته كانیانا. دوايی ئیوهی ئادهمیزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهردن و به درۆیان ئهخه نهوه.

﴿فيهما من كل فاكهة زوجان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ له ناو ئهوه دوو بهههشتانه دا ههیه له هه موه میوهیه، دوو جوژ: هه یانه له جیهاندا بیهراون، هه یانه ئیوه نه تانیبیون، ههردیه كه لهو میوانه ییش دوو جوژیان لهویدا هه ن: وهك خورمای ووشك و فهریکه. میوژ و تری. ههتا دی لقی درهخته كانیان به بی ماندووبوون دهست بیان ده گات، دوايی ئیوهی ئادهمیزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهردن و به درۆیان ئهخه نهوه؟

﴿ممكن علی فرش بطائنها من إستبرق وجنى الجنتين دان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ ئهوه كه سانهی له خودا ترساون دانیشتون له سهر چه ندىن راخهرد ژیره وه یان ئهو ریشمی قایمه و، میوهی ئهوه دوو بهههشته زۆر نزیکن، بهههشتی یه كان به پیوه و به دانیشن و به راکشانه وه به ئاسانی دهستیان بهوان ئه گا. دوايی ئیوهی ئادهمیزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهردن و به درۆیان ئهخه نهوه؟

﴿فيهن قاصرات الطرف لم يطمثهن إنس قبلهم ولا جان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ له ناو ئهوه بهههشتانه و له سهر ئهوه راخراوانه دا، چه ندىن كچ هه ن، چاویان بریوه ته میرده كانی خۆیان و بۆ كه سئ تر ناروانن له بییش میرده كانیانه وه كه سی تر نه چووه ته لایان، نه ئادهمیزاد و نه جنۆكه نزیکیان نه كه وتوونه ته وه، چۆن به كچی درووستكراون ههردو جوژه ماونه ته وه، دوايی ئیوهی ئادهمیزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهردن و به درۆیان ئهخه نهوه؟

﴿كانهن الياقوت والمرجان فباي آلاء ربكما تكذبان﴾ ئەو كچانهی به وینهی یاقوتن له بیگهردی و پاکیدا، به وینهی مروارین له سپی به تیدا، دواپی ئیوهی ئاده میزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان ئەخه نه وه؟

﴿هل جزاء الإحسان إلا الإحسان فباي آلاء ربكما تكذبان﴾ پاداشتی چاكه كردنی به نه دهی خودا كه باوهری هیناوه و كرده وهی چاكی كرده وه له جیهاندا هیچ شتی تر نی به مه گهر چاكه كردنی خودا له گه لیا به خواردنه مهنی و رابواردنی به ههشت له رۆژی دووایدا، دواپی ئیوهی ئاده میزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان ئەخه نه وه؟

﴿ومن دونهما جنتان فباي آلاء ربكما تكذبان﴾ وه له جگهی ئەو دوو به ههشتانهی پیشوو كه ئەدران بهو كه سانهی كه له خودا ئەترسان دوو به ههشتی تر هه ن ئەدرین به وانهی پله و پایه یان له وانهی پیشوو كه مژه، ئەو نایه ته ناماژه به بۆنه وهی كه له به ههشتا چهند جیگهی خۆش جیاوازی ههیه له خۆشیدا، ئەدرین به باوهرداران به گوپهری به رزی و نزمی پله و پایه یان، دواپی ئیوهی ئاده میزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان ئەخه نه وه؟

﴿مدهامتان فباي آلاء ربكما تكذبان﴾ ئەو دوو به ههشتانه ئه وهنده گول و گولزار بلا و بوونه ته وه له ناویاندا رهنگیان زۆر سه وزه و له چروپیدا به رهش ئەبینن. دواپی ئیوهی ئاده میزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان ئەخه نه وه؟

﴿فيهما عینان نضاختان فباي آلاء ربكما تكذبان﴾ له ناو ئەو دوو به ههشتانه دا هه ن: دوو كانیاوی ئاو زۆر به خور و تیژی ئاو فره ئه ده ن به ره و ژوور و ئەروژ، جیاوازن لهو دوو كانیانه ئەروژ به ناو به ههشتا، دواپی ئیوهی ئاده میزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان ئەخه نه وه؟

﴿فيهما فاكهة ونخل ورمون فباي آلاء ربكما تكذبان﴾ له ناو ئەو دوو به ههشتانه دا میوهی زۆر خۆش هه ن به گشتی و، خورما و هه نار به تایه تی، دواپی ئیوهی ئاده میزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان ئەخه نه وه؟

﴿فيهن خیرات حسان فباي آلاء ربكما تكذبان﴾ له ناو ئەو دوو به ههشتانه دا ههیه چهن دین ژنی چاك و پاك و شیرین ره و شت و بالا به رز و شوخ و شهنگ، دواپی ئیوهی ئاده میزاد و جنۆكه به چ چاكهیه له چاكه كانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان ئەخه نه وه؟

﴿حور مقصورات في الخيام فباي آلاء ربكما تكذبان﴾ ئەو ژنانه ی له به ههشتان چاوه گوره و لهش سپین، پاریزراون و په نه اندراون له ناو چاده ركاندا و ده رناچن، ناگهرین و،

وينهيان له جيهاندا نه بينراون، دوايى نيوهى ئادهمیزاد و جنۆكه به چ چاكه يه له چاكه كانى
پهروهردگارى خوتان باوهر نايهرن و به درۆيان نه خه نه وه؟

﴿لم يطمعهن إنس قبلهم ولا جان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ نهو خوړى يانه بهر له
ميره ده كانيان كه سى تر نه چو وه ته لايان و شووى تريان نه بووه، نه ئادهمیزاد و نه جنۆكه نزيكيان
نه كه وتوونه ته وه، هه رچو نى درووستكراون به كچى ماونه ته وه، دوايى نيوهى ئادهمیزاد و جنۆكه
به چ چاكه يه له چاكه كانى پهروهردگارى خوتان باوهر نايهرن و به درۆيان نه خه نه وه؟

﴿متكئين على رفرف خضر وعقري حسان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ نهو به هه شتى يانه
دانىشتوون، له سه ر راخه رى سهوز پاليان داوه به پشتى يه كانيان وه، دانىشتوون له سه ر راخه رى
جوان و رازينراون به نه خشى زۆر ناياب. عه ره به كان لايان وايه (عه بقه رى) ناوى شاريكى
جنۆكه كانه، هه ر شتى ناياب و بى وينه بى نه لين: عه بقه رى يه. دوايى نيوهى ئادهمیزاد و جنۆكه
به چ چاكه يه له چاكه كانى پهروهردگارى خوتان باوهر نايهرن و به درۆيان نه خه نه وه؟

﴿تبارك اسم ربك ذي الجلال والإكرام﴾ بالا و پيرۆزه ناوى پهروهردگارى تو، خاوه نى
كه وره يى و ريز گرته له بهنده نياز پاك و چاكه كانى خوځى.

﴿ سوره تی نهلواقیعه ﴾

له مدكه هاتوته خواره وه، هندی له زانایان جگه له نایه تی (۸۱-۸۲) هندی تریان لایان وایه جگه له نایه تی (۸۴) له مدینه هاتونه ته خواره وه، هندی تریان نه لاین: جگه له نایه تی (۸۳-۸۴) هاتونه ته خواره وه کاتی پیغمهر نهرویشت بو مه که، هدر نهو زانایانه نه لاین، جگه ی نایه تی (۵۰-۵۱) هاتونه ته خورای کاتی پیغمهر نهرویشت بو مدینه. ژماره ی نایه ته کانی (۹۶) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝ (۱) لَيْسَ لَوْعِنِهَا كَاذِبَةٌ ۝ (۲) خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ۝
 (۳) إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ۝ (۴) وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا ۝ (۵)
 فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ۝ (۶) وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ۝ (۷) فَأَصْحَابُ
 الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ۝ (۸) وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ
 الْمَشْأَمَةِ ۝ (۹) وَالسَّيِّقُونَ السَّيِّقُونَ ۝ (۱۰) أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ۝ (۱۱)
 فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ۝ (۱۲) ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۝ (۱۳) وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝
 (۱۴) عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ۝ (۱۵) مُتَّكِعِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ۝ (۱۶)
 يُطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ۝ (۱۷) يَا كُوفٍ وَآبَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ۝
 (۱۸) لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْفَوْنَ ۝ (۱۹) وَفَكَهْهَ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ ۝
 (۲۰) وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۝ (۲۱) وَحُورٌ عِينٌ ۝ (۲۲) كَأَمْثَلِ اللَّوْلُؤِ
 الْمَكْنُونِ ۝ (۲۳) جَزَاءً لِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ (۲۴) لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا
 تَأْثِيمًا ۝ (۲۵) إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ۝ (۲۶)

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

بهناوی خودای بهخشنده ی میهره بان

﴿ إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ لَيْسَ لَوْعِنِهَا كَاذِبَةٌ خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴾ تو بیر ی نهو کاته بکهر وه رژی دوا یی پیدای نه بی، نهو کاته هیچ که سی ناتوانی خودا و بوونی رژی دوا یی به درو بخاته وه و ته فسیری زماناوی

باوه ریان یی نه هیتن له بهر نه وهی توانای خودا و پهیدا بوونی رۆژی دووایی و سزای نهو رۆژه به چاوی خوځان نه بینن، نهو رۆژهی دوايي که تاوانباران سهرخوار و نرم نه کات، له خودا ترسان بهرز نه کاته وه، وه تاوانباران نه نیرن بۆلای دۆزهخ، له خودا ترسان و نهو که سانهی خوځانیان له بیه فهرمانی خودا پاراستوه بۆلای به دهشت.

﴿ إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ﴾ تو بیرى کاتی بکه ره وه، که نهو کاته رۆژیکی زۆر ترسانکه، کاتیکه نه مان و کۆتایی هاتنی جیهانه و هاتنی رۆژی دوواییه، نهو کاته زهوی زۆر به توندی نه جووتی و، خوئی و نهو شتانهی به سهری په وهن له کیو و کۆشک نه رووخین و پارچه پارچه نه بن و به وینهی تۆزیان لی دی نه چن به ئاسمانی نهو کاته دا، وهك ئاردی ووردیان لی دی.

﴿ وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ﴾ وه ئیهی ئاده میزاد له رۆژی قیامه تدا کۆ نه کرینه وه و، نه بن به سی

تاقم.

۱- ﴿ فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴾ دوايي نهو که سانهن خاوهنی نه وهن نامه ی کرداریان نه درئ به دهستی راستیانه وه، خاوهنی نامه ی دهستی راست کامانهن و شیوهیان چۆنه و پله و پایه یان به چ جوریکه، نهو که سانه له به دهشتان و، خوش رانه بوون، به لام نهو که سانه پله و پایه یان که موه له پله و پایه ی تاقمی سی یه م.

۲- ﴿ وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴾ وه که سانیکی نهو تۆن نامه ی کرداریان نه درئ به دهستی چه پیانه وه، نهو که سانه ی خاوهنی نامه ی دهستی چه پین کامانهن و شیوهیان چۆنه؟ نه وانهن نه لئین: خۆزگایه نامه نه درایه به دهستی چه پیانه وه.

۳- ﴿ وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴾ وه که سانیکی نهو تۆن له پیشه وه بوون بۆلای باوه ره یان و چاکه کردن، له پیشه وهن بۆلای جینگای به رزی خوځان له به دهشتان.

﴿ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴾ وه نهو که سانه ی له پیشه وه بوون نهو که سانه نزیک خراونه ته وه له به خشنده ی خودا وه و پله و پایه ی گه وره یان نه دریتی له ناو نهو به دهشتانه چاکه و خوارده مه نی یان به رده وامه و کۆتایی یی نایه ت.

﴿ ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْأُولَىٰ وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴾ تاقمیکى زۆر له باوه ردارانی پیغمه ره پیشووه کان هه ره له ئاده مه وه هه تا باوه ردارانی سهرده می موحه مه د و، تاقمیکى که م له پهیره وانی موحه مه د، که هه ردوولایان نهو که سانه ی نهو تۆن له پله و پایه دا له پیشه وهن. که می به تی نه ته وه ی پیغمه ره ی خودا دژی فهرمووده ی پیغمه ره نی به: ئۆمه تی من زۆر تره له هه موو ئۆمه ته کانی تر، له وانه یه ئۆمه ته پیش که وتوه کان زۆر تر بن له ئۆمه ته پیش که وتوه کانی پیغمه ره ﴿ ﷺ ﴾. به لام به شیوه یه کی گشتی ئۆمه تی پیغمه ره زۆر ترن.

بۆ زانین: زانایان بیر و بۆچوونیان جیاوازه له مه به ست له پیشووه کان و دوا یه کانی تر: هه ندیکیان نه لئین: پیشووه کان بریتین لهو که سانه ی له پیشه وه باوه ریان هی ناوه و، له پیشه وه بوون له ئۆمه تی موحه مه د ﴿ ﷺ ﴾ هه ندی تریان نه لئین: پیشووه کان و دوا یه کانی بریتین له پهیره وانی موحه مه د ﴿ ﷺ ﴾.

﴿ عَلَى سُرُرٍ مُّوَضَّوَةٍ مُّتَكِّينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴾ باوه دراره پیشووه کان و دوی به کان دانیشتون له سهر کورسی ریزدار و چنراون به زیر و بیچه کانیان دور و یاقووته، پالیان داوه تده له سهر نهو کورسی یانه بدرانه به یه کتری.

﴿ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ ﴾ منالانی تازه ینگه یشتو نه گهرین به سهر نهو به ههشتی یانه دا و خزمتیان نه کهن، نهو به ههشتی یانه بهره وامن و نامرن و پیر نابن، هدر نهو منالانه یشت نامرن و پیر نابن نه گهرین به سهر یاندا به پرداخنی بی دهسک و بی کویچکه و به سوراخی گویچکه دار و دهسک دار و به پیاله ی پر له سهر چاوه ی ناوی شیرین و مهیی و ههنگوین و شیر.

﴿ لَا يُصَلُّونَ عَلَيْهَا وَلَا يُزْفُونَ ﴾ نهو به ههشتی یانه به خوار دنه وهی نهو مهیی به تووشی سه ریشه نابن به جوری مهی جیهان، به خوار دنه وهیسی سه رخوش نابن.

﴿ وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ. وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴾ وه نهو منالانه یشت که پیشکه شی نهو به ههشتی یانه نه کهن له هدر میوه به له وهی خویان به چاکی بزنان و، له گوشتی هدر بالنده به خویان ناره زوی بکهن.

﴿ وَخُورٍ عَيْنٍ كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ جَزَاءِ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ وه بز نهو به ههشتی یانه ههیه چه ندین کچی روومهت سبی و چاو قهوی و جوان به وینهی لولوی بی گهرد و پاریزراو بی دهستی لیوه نه دراین و تیزی لی نه نیشتی، خودای مدزن نهو شتانه یان بز نه کات له بدر پاداشت دانه وهی شتی نه یکهن.

﴿ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴾ به ههشتی یه کان له ناو به ههشتا گفتوگوی پروچی بی سوود نابین، وه شتی نابین سه ربکیشتی بولای گوناها، نهو شته ی بیین جگه له وهی بیتری بهوان له لایدن فرشته کانه وه و، له لایدن یه کتری یه وه ناشتی و خوشی بز لیوه بی و، به یه کتری نه لینده وه.

نهو هه موو چاکه و جیگه خوشانه خوی مدزن به خشویه تی بهو که سانه پیش که وتون له بز باوه ریتان و ریز گراوی لای خوان و پله و پایه ی بدر زیان نه داتی زورتر له باوه دارانی تر. به لام باوه دارانی جگه ی نهوان لهو که سانه ی نامه ی کرداریان داونه تی به دهستی راستیانه وه، خودا به شه کانیان روون نه کاته وه و بهو جزره نه فدرموی:

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ
الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾ فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ ﴿٢٨﴾ وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ﴿٢٩﴾ وَظِلِّ مَمْدُودٍ
﴿٣٠﴾ وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣١﴾ وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا

مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٦﴾ وَفُرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٧﴾ إِنَّا أَنشَأْنَهُمْ إِنِشَاءً ﴿٣٨﴾ فَجَعَلْنَهُمْ
أَبْكَارًا ﴿٣٩﴾ عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٤٠﴾ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٤١﴾ ثَلَاثَةٌ مِّنَ
الْأَوَّلِينَ ﴿٤٢﴾ وَثَلَاثَةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿٤٣﴾

دوای نهووی خوای مه‌زن باسی شتیکی کرد ناماده‌ی کردبوو بۆ باوه‌رداره پیشینه‌کان له ریزگرتیان و له‌و چا‌کانه‌ی پیی به‌خشیون، باسی کۆمه‌لی تر له باوه‌رداران پله و ریزیان له‌وانه‌ی پیشوو که‌مژه که ناوی ناون به (أصحاب الیمین) یانێ ئه‌و که‌سانه‌ی نامه‌ی کرداریان دراوه به ده‌ستی راستیا‌نه‌وه و ئه‌فه‌رموی:

﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ﴾ و یارانِ خاوَن نامہی دہستی راست کامانہن و پلہ و پایہیان چۆنہ لہ بہہشتا و بہ چ جوریکہ، پلہ و پایہیان لہ بہہشتا:

﴿ في سدر مخضود وطلح منضود وظل ممدود ﴾ له ناو درهختی مۆردی بی درکا له زۆری بهره‌که‌ی لقه‌کانی چه‌ماونه‌ته‌وه، له ناو درهختی موزی وادان بهره‌که‌ی نیشته‌وه‌ته سه‌ر یه‌ک و، له ناو سیه‌ریکی بهره‌وامی وادان خۆر لای نابا.

﴿ وماء مسكوب وفاكهة كثيرة لا مقطوعة ولا ممنوعة وفرش مرفوعة ﴾ و ه به لای ناویکا
 ئدروا و کو تایی بی نایهت، لای چه نندین میوهی زورن له گه ورهیی و بهووی و رهنگیان
 جیاوازن، کو تایی بی نایه هیچ کاتی و هه موو کاتی هه ن و هیچ که سی نی یه ریگه بگری له
 خواردنیان، به پیچه وانیهی دره ختی جیهان کاتی وا هه یه بهر ناگرن و بهره کهیشی بو
 خاوه نه کانیانه و، له لای چه نندین ژنی وان بهرز کرا ونه ته وه له سه ر کورسی، وک خودای
 ئه فه رموی:

﴿إنا أنشأناهم إنشاء فجعلناهم أبكارا عربا أترابا﴾ به راستی نیمه نهو ژنانه مان درووست کردووه به جوړه درووست کردنې زور خوښه ویستلای میرده کانیان، دوايي نیمه نهو ژنانه مان درووست کردوون به کچ، خوښه ویستی میرده کانیان بن، هه موویان له یك تهمه ندان. هه ندى له زانایان ته لین: له تهمه نى (۳۳) سالیان.

﴿لأصحاب اليمين ثلثة من الأولین وثلثة من الآخرین﴾ ئەو ژنانە بەو شیوەیە ئەدرین دروستمان کردوون بۆ ئەو کەسانەی نامەی کرداریان ئەدری بە دەستی راستیانە. تاقمی لەوانە نامەیان ئەدریتی بە دەستیان لەو باوەردارانانە باوەریان بە پیغمەرە پیشووەکان هیناوە، تاقمی تریان لەو کەسانەن لە دوای ئەوانەی پیشەووە هاتوون، بە وینەی باوەردارانێ ئۆمەتی موحەممەد ﴿ﷺ﴾. بیگومان ئەمانەیش کەمترن لەو کەسانەی نامەی کرداریان ئەدری بە دەستی چەپیانە. وە.

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ

الشِّمَالِ ﴿٤١﴾ فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾ وَظِلٍّ مِّنْ يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾ لَا بَارِدٍ

وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾ وَكَانُوا يُصِرُّونَ

عَلَى الْخَنَثِ الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾ وَكَانُوا يَقُولُونَ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا

وَعِظْمًا أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾ أَوَءَا بَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾ قُلِ ابْنَ

الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٤٩﴾ لَمَجْمُوعُونَ إِلَى مِيقَاتٍ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٥٠﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَنتُمُ الصَّاَلُونَ الْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾ لَا كَلِمَ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زَقُّومٍ ﴿٥٢﴾

فَالِتُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٥٣﴾ فَشَرِبُوا عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٥٤﴾ فَشَرِبُوا

شُرْبَ الْهَلِيمِ ﴿٥٥﴾ هَذَا نَزَّلْنَاهُ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٦﴾

دواى نهوهى خواى مهن باسى نهو شتهى كرد نامادهى كردبوو بو باوهرداره پيشروه كان كه لهوهو بهر له پيشا باوهريان هينابوو، دوايش باسى نهو باوهردارانهى كرد كه نامهى كرداريان نهدرى به دهستى راستيانهوه، دوايى باسى نهو كهسانه نه كا نامهى كرداريان نهدرى به دهستى چهپيانهوه و نهفهرموى:

﴿ وأصحاب الشمال ما أصحاب الشمال ﴾ وه ياهوراني دهسته چهپ، نهو كهسانه نامهى كردار نهدرى به دهستى چهپيان چوئن و بهسهر هاتيان و دوا روژيان به چ چوړى نهبي. ﴿ في سموم وحميم وظل من يحموم لا بارد ولا كريم ﴾ له ناو بايهكى زور گهرمى وادان نهروا به بوشايى گهوره و بچووكى لهشيانا و، له ناو ناويكى زور گهرمى وادان نهوپهري گهرمى گرتووه و، له ناو سيبهرى دو كهليكى زور رهشدان، به جوړيكه نهو دوو كهله نه ساردى نههينى و نه گهرمى لا نهبا و هيچ جوړه چاكهپهكى تيدا رهچاو ناكړى.

﴿ إنهم كانوا قبل ذلك مترفين وكانوا يصرون على الخنث العظيم ﴾ له بهر نهوهى به راستى نهو كهسانه بهر له نيستا له جهاندا رايان نهوارد به خوڅى و بى فهرمانى خودايان نه كرد و ستهميان له ههزاران نه كرد و، بهرده و امبوون لهسهر كردنى گونا هه گهوره كان، به تايهه تى هاو بهشيان بو خدا دا نهنا.

﴿ وكانوا يقولون أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما أئنا لمبعوثون ﴾ وه نهو كهسانه لهمهو بهر نهديان ووت: ئايا كاتى ئيمه مردين و، بووين به خوځ و نيسك: ئايا ئيمه به راستى زيندوو نه كرينهوه، شتى وا چوئن نهبي؟

﴿ اَوْ اَبَاؤُنَا الْاَوَّلُونَ ﴾ تا يا باوك و بايره كانى پيشو شمان زيندوو نه كرينه وه؛ نهو گفتو گزيانه يان به گالتوه نه كرد، له بيريان نه ما بو كه به كه م جار خودا نهوانى له خاك دروست كردوه و، دواتر به دلويى ناو. كه واته زور ناسانه جارى تر زيندوويان بكتاه وه، وهك نه فهرموى:

﴿ قُلْ اِنْ الْاَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ لَمَجْمُوعُونَ اِلَىٰ مِيقَاتٍ يَوْمَ مَعْلُومٍ ﴾ تو بلى: به راستى باو بايره پيشووه كانى نيوه و هه موو كه ساني ترى رابردوو، نهو كه سانه يش له مه ودوا پهيدا نه بن، به راستى هه موويان به نيوه يشه وه زيندوو نه بنه وه و كو نه كرينه وه بولاي كاتيكي دبارى كراو كه روژى دواييه.

﴿ ثُمَّ اِنكُمْ اَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمَكْذُبُونَ لَأَكَلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زُقُومٍ ﴾ له پاشا به راستى نيوه، نهى كه ساني لاتان داوه له ربي راست، باوهرتان به يه كيتى خوا و روژى دووايى نه بووه، به راستى نيوه بخون له بهرى دره ختى روواوه له قوولايى دوزه خدا، بهر كهى زور ناشيرين و بونيكى خراپ و تاميكى تالى هه يه.

﴿ فَمَا لَوْ اَنَّهَا الْبَطْنُ فَشارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ فَشارِبُونَ شَرِبَ الْهَيْمِ ﴾ دوايى نيوه كه دهى خوتان پر بكن له خواردنى بهرى نهو دره ختهى زه قوم، دواتر بخونه وه به سهر يا له ناوى زور گهرمى دوزه خ، دوايى نيوه بخونه وه لهو ناو گهرمه به وينهى خواردنه وهى هوشوى تووشى نه خوشى تينويه تى بووه.

﴿ هَذَا نَزَلْنَاهُ يَوْمَ الدِّينِ ﴾ نهو سزياندهى كه باسگران بو نهو كه سانه يه كه نامهى كرداريان نه دريته ده ستى جهديان، بهر كوليكه ناماده كراوه له پيشه وه و شتيكه ميواندارى نهوانى پى نه كرى له خواردن و بهرگ و خواردنه وه، ﴿ نزل ﴾ به شتى نه بيژرى ناماده كرابى بو ميوان، نهوانه بويان ناماده به له روژى پاداشتا.

نَحْنُ خَلَقْنٰكُمْ فَلَوْلَا
تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾ اَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾ اَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ اَمْ نَحْنُ
الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾ نَحْنُ قَدْ زَيَّنَّا لَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾
عَلَىٰ اَنْ يُبَدِّلَ اَمْثَلَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ
عَلَّمْنَا النَّشَاةَ الْاُولٰٓئِكَ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ اَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ
﴿٦٣﴾ اَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ اَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ

حُطَلَمَا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾ إِنَّا لَمُعْرِمُونَ ﴿٦٦﴾ بَلْ نَحْنُ مُحَرِّمُونَ ﴿٦٧﴾ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾ ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ﴿٦٩﴾ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾ أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧١﴾ ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ ﴿٧٢﴾ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

﴿ نحن خلقناكم فلولا تصدقون ﴾ ئیمه ئیوه مان له نه بوونه وه درووست کردووه، دواى بۆ ئیوه باوهر نایه رن به زیندوو بوونه وه، هه رکه سى بتوانى یه که م جار شتى بکات ئه توانى جارى دواى نه مانى درووستى بکاته وه.

﴿ أفرأيت ما تمنون ﴾ ئانتهم تخلقونه أم نحن الخالقون ﴿ ئایا دواى ئیوه هه وال بهن به من بهو شتهى ئیوه ئه یریژنه ناو مندالدانى ژنه وه، ئایا ئیوه ئه و شته درووست ئه که ن و ئه یکه ن به و ئاده میزاده ریک و پیکه به و هه موو سروشته وه که هه یه تی، ئایا ئیمه ئه و شته درووست ئه که ن و ئه و دلۆپه ئاوه ئه که ن به و مروڤه ژیره، بیگومان ئیوه که ئه و ئاوه تان فره دایه ناو مندالدان، په یوه ندیتان کۆتایى پى دى و، به هیه جۆرى ئاگاتان لى نى یه، که واته چ که سیکه ئه و ئاوه ئه کات به خوین و، دواى به گوشت و ئیسک، دواى گیان ئه کا به به ریا، بیگومان ئه و که سه هه ر خودایه، ئه گه ر ئه لین: ئه و کارانه هه موویان سروشت ئه یکه ن ئیمه ئه لین: چ که سى سروشتى درووست کردووه؟ ئه گه ر ئیوه ئه لین خۆى خۆى درووست کردووه. ئیمه ئه لین: چ که سى گیان و هه ستى پى به خشپوه؟ ئه گه ر ئیوه ئه لین: خۆى گیانى به خۆى به خشپوه. ئیمه ئه لین: شتى که روو کویر پى توانای نى یه هیه شتى به خشى. ئه گه ر ئیوه بلین: به بى ئه وهى نیازى بکا گیانى بۆ په یدا بووه. که واته ئه و گه تو گزیه ی ئیوه یش به بى نیازى خۆتان په یدا ئه پى. که واته ئه و زیندوه ره انه که سیکى زانا و به توانا و ئاگادار له هه موو شتىک و له هه موو گۆرانکاریه کان درووستى کردووه، ئه و که سه یش هه ر خودایه. هه موو شتى له جیگه ی شیاوى خۆیا دانه نى.

﴿ نحن قدرنا بینکم الموت وما نحن بمسبوقین علی أن نبذل أمثالکم وننشدکم فی ما لا تعلمون ﴾ ئى مه کاتى مردغان دیارى کردووه له نیوان ئیوه دا، هه تانه به منالى ئه مرن، هه تانه به لاوى یا به پیری ئه مرن، کاته کانتان دوور بن یان نزیک بن، به بى جیاوازی پله ی بهرز و

نزمی نیوانتان هیچ کهسی ریگه له نیمه ناگرئ لهسەر ئه‌وهی نیمه ئیوه له‌ناو بهین، کتوپر له جیگه‌ی ئیوه‌دا کۆمه‌له‌ی تر به وینه‌ی دیمه‌ن و ره‌وشتی ئیوه درووست بکه‌ین و، له جیگه‌ی ئیوه‌دا دایان بهین و، ریگه‌یشمان لی ناگیرئ ئیوه له ناو بهین و ئیوه درووست بکه‌ینه‌وه به شیوه‌یه ئیوه نه‌زانن چۆنه‌و، له هه‌موو روویه‌که‌وه له ئیوه جیاوازی.

﴿ ولقد علمتم النشأة الأولى فلولاً تذکرون ﴾ وه به راستی ئیوه ئه‌زانن به درووستکردنی یه‌که‌م جارتان له نه‌بوونه‌وه ئیوه‌ی هیناوه‌ته بوونه‌وه، دلۆپ ئاوی بیز لیکراوه بوون، ئایا نیمه ناتوانین پارچه‌کانتان کۆ بکه‌ینه‌وه و، بتانکه‌ینه‌وه به وینه‌ی پیشووتان، دوا‌ی بۆ ئیوه ئامۆزگاری وهرناگرن؟

﴿ أفأريت ما تحرثون أنتم تزرعونه أم نحن الزراعون ﴾ ئایا ئیوه دوا‌ی هه‌واڵ ئه‌ده‌ن به من به شتی ئیوه ئه‌ی کیلن و ئه‌یچین و ئاوی ئه‌ده‌ن و ئه‌یدورنه‌وه؟ ئایا نیمه سه‌وزی ئه‌که‌ین و، ئه‌بێ به دانه‌ویل، یا ئیوه سه‌وزی ئه‌که‌ین و ئه‌ی روین و گه‌شه‌ی پێ ئه‌که‌ین؟ بێگومان ئیوه ئه‌یچین و ئاوی ئه‌ده‌ن. به‌لام درووستکردنی تۆوه‌که‌ی و ئاوو زه‌وی و خۆر و هه‌وا که‌ی هۆی سه‌ره‌که‌ین بۆ گه‌شه‌ پێ کردنی، له توانای ئیوه‌دا نین و ئاگاتان لیان نی‌یه.

﴿ لو نشاء لجعلنا دحطاً ما فظلمت تفكهون ﴾ ئه‌گه‌ر نیمه ئاره‌زۆ بکه‌ین، ئه‌و شته‌ی ئیوه ئه‌یچین ئه‌یکه‌ن به پووشیکی ووشکی بێ دانه‌ویل، دانه دانه به‌سه‌ر زه‌وی‌دا بلاو ئه‌بنه‌وه، دوا‌ی ئیوه گه‌ت و گۆ ئه‌که‌ن له باره‌ی سه‌وزبوونی ئه‌وه‌ی چیناوتانه و، په‌شیمان ئه‌بنه‌وه له‌سه‌ر ووشکبوونی و سه‌رتان سوور ئه‌مین ئه‌و شته‌ی تووشی بووه.

﴿ إنا لمغرمون بل نحن محرومون ﴾ ئیوه ئه‌و کاته ئه‌لین: به راستی نیمه له ناوچوین و زه‌هر مه‌ندبوین، چونکه نیمه له کێسمان چوو ئه‌و دانه‌ویل‌یه و، ماندوو بوونه‌که‌مان له‌و ریگه‌یه‌دا و قه‌رزاربوین و، نیمه بێ‌به‌ش بوین له‌و به‌ره‌مه‌ی چاوه‌روانان ئه‌کرد.

﴿ أفأريت الماء الذي تشربون أنتم أنزلتموه من المزن أم نحن المنزلون ﴾ ئایا دوا‌ی ئیوه هه‌واڵ ئه‌ده‌ن به من به ئاوه‌ی ئه‌وتۆ ئیوه ئه‌یخۆنه‌وه و تینویه‌تی خۆتانی پێ ئه‌شکین و ئه‌بێته هۆی ژیا‌نتان و، ئه‌گه‌ر ئه‌و ئاوه نه‌بێت ئیوه پایه‌دار نابن. ئایا ئیوه ئه‌و ئاوه ئه‌نیرنه‌ خواره‌وه له هه‌ور، یا نیمه ئه‌نیرینه‌ خواره‌وه. بێگومان نیمه ئه‌نیرینه‌ خواره‌وه.

﴿ لو نشاء جعلنا أجاجاً فلولا تشكرون ﴾ ئه‌گه‌ر نیمه ئاره‌زۆ بکه‌ین به راستی نیمه ئه‌ ئاوه ئه‌که‌ین به خۆیه‌کی زۆر تال، دوا‌ی ئیوه بۆ سوپاسی چاکه‌ی نیمه ناکه‌ن ئه‌و ئاوه‌مان به‌ جو‌ری ناردوو‌ته خواره‌وه ئیوه سوودی لی وهریگرن تووشی ئازار نه‌بن؟

﴿ أفأريت النار التي تروون أنتم أنشأتم شجرتها أم نحن المنشؤون ﴾ ئایا دوا‌ی ئیوه هه‌واڵ ئه‌ده‌ن به من له‌باره‌ی ئه‌و ئاگره‌ی ئه‌وتۆ ئیوه ئاشکرای ئه‌که‌ن و، ده‌ری ئه‌هین له‌ ده‌خت و شتی تر، ئایا ئیوه ده‌ختی ئه‌و ئاگره‌ی ئه‌وتۆتان درووست کردووه ئه‌و ئاگره‌ی لی دێته ده‌ری یا نیمه درووستمان کردووه؟ بێگومان نیمه درووستمان کردووه.

﴿ نحن جعلناها تذكرة ومتاعا للمقوين ﴾ ئیمه نه‌و ناگره‌ی جیهانان دروست کردووه‌به ناموزگاری کردن، هه‌تا به‌و بونه‌وه بیرى ناگرى دوزه‌خ بکه‌نه‌وه. که‌سئى بتوانئى له‌ دره‌ختى سه‌وز ناگر بهینته‌ دهره‌وه، نه‌توانئى گیانداران زیندوو بکاته‌وه دواى مردنیان و، نه‌و ناگره‌یشمان کردوو به‌ سوود بۆ دانیشتوان و کاروان، به‌ تاییه‌تی کاروانی له‌ جیگه‌ی چۆل‌دا خویانی پی‌ گهرم نه‌که‌نه‌وه و ریگه‌ی خویان رووناك نه‌که‌نه‌وه.

بۆ زانین: نه‌و نایه‌ته‌ نامازه‌یه‌ بۆ نه‌وه‌ی که‌ دوو دره‌خت هه‌ن: ناویان (عه‌فار و، مه‌رخه‌) سه‌وز و تهرن لقى یه‌کیکیان نه‌ده‌ن له‌وى تریان، ناگریان لی پیدایه‌تی، هه‌روه‌ها زۆر شتى تر هه‌ن ناگریان لی پیدایه‌تی، وه‌ك: نه‌وت و کاره‌با و خۆر و خه‌لووزی به‌ردی و، به‌ لیکدانى به‌رد و ناسن له‌ یه‌کترى، ئینو عه‌باس نه‌فه‌رموئى: هه‌موو دره‌ختى ناگرى تیدایه‌.

﴿ فسبح باسم ربك العظيم ﴾ دواى تۆ به‌روه‌ردگارى خۆت پاك بکه‌روه‌ه له‌ هه‌موو شتى شایانی گه‌وره‌یه‌ی نه‌و نه‌بی و، په‌نا به‌رن بۆلای ناوی پی‌روزی نه‌و موسلمانان له‌ رکوعى نویژدا نه‌و نایه‌ته‌ نه‌خوین و، له‌ سوژده‌یشدا. نه‌لین: (سبحان ربی‌ العلی) که‌ سه‌ره‌تای سوره‌تی (نه‌له‌علا) نامازه‌ی بۆ نه‌کا.

فَلَا أُقْسِمُ
بِمَوْقِعِ الْجُومِ ﴿٧٥﴾ وَإِنَّ لِقَسَمٍ لِّتَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾
إِنَّهُ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ﴿٧٨﴾ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا
الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾ تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾ أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ
أَنْتُمْ مُّدْهِنُونَ ﴿٨١﴾ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾ فَلَوْلَا
إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ ﴿٨٣﴾ وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾ وَنَحْنُ أَقْرَبُ
إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تَبْصُرُونَ ﴿٨٥﴾ فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينٍ
﴿٨٦﴾ تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾ فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ
﴿٨٨﴾ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ ﴿٨٩﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ أَصْحَابِ
الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾ فَسَلَامٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ
الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٩٢﴾ فَنَزَلَ مِنْ جَمِيمٍ ﴿٩٣﴾ وَتَصْلِيَةٌ جَمِيمٍ
﴿٩٤﴾ إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٩٥﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾

﴿فلا أقسم بمواقع النجوم﴾ دۋاىيى بە راستى من سويند ئەخۇم بە شۈينى ئەستىرەكان لە كاتى ھەلھاتىن و رۇيشىن و ئاۋابوونىيان و بلاۋبونەدەھيان لە رۇزى دۋايسىدا. ئىينو عەباس ئەفەرمۈى مە بەست لە نجوم، نجومەكانى قورئانن، لەبەر ئەۋەى بەش بەش ھاتۈنەتە خوارەۋە بۇ سەر پىغەمەر ﴿ﷺ﴾.

بۇ زانن: زۆرىيى زۆرى زانايان ئەلن: ووشەى ﴿ﷻ﴾ زىادە و بۇ پتەۋ كوردنى سويندە كەيە، ھەندىكى تر لە زانايان لايان وايە: ئەو ووشەيە زىاد نىيە. ماناكەى بەم جۆرەيە: (من سويند ناخۇم بە جىگەى ئەستىرەكان) چونكە ئەۋەى من سويندى بۇ نجۇم ئاشكرايە پىۋىستى بە سويند خواردن نىيە. بەلام ئەۋەى راست بىن ماناي يەكەميانە. لەبەر ئەۋەى لە ئايەتى دۋايسىدا ئەفەرمۈى: (بە راستى سويندىكى گەۋرەيە).

﴿وانه لقسم لو تعلمون عظيم﴾ بە راستى ئەو سويندە زۆر گەۋرەيە ئەگەر ئىۋە بزائن، چونكە ئەو ئەستىرانە سوۋدىان زۆرە بۇ بوۋنەۋەران، مانەۋەى سورانيان بەو جۆرەى دانراۋە ھۆى بەردەۋامى ژيان و رابۋاردنى گياندارانە. بە ئايەتى رىگەيان بىن ئەدۋزىتەۋە.

﴿انه لقرآن كريم في كتاب مكنون﴾ بە راستى ئەو نامەيە نىردراۋە بۇ موحەمەد قورئانىكى زۆر گەۋرە و بەرىز و خاۋەن سوۋدە، ژيانى ھەردوۋ جىھان مەۋگەر ئەكات، دانراۋە و پارىزراۋە لە ناۋ نامەيەكى پىرۋزدا كە برىتىيە لە لەۋحەل مەحفوز، ئاگادارى ئەو نامەيە نىن مەگەر ئەو فرىشتانە پاككراۋنەتەۋە لە ھەموو خراپەيە.

﴿لا يمسه إلا المطهرون تنزيل من رب العالمين﴾ ھىچ كەسى ئاگاي لەو نامەيە نىيە و دەستى ھىچ كەسى لەو نامەيە نادا، مەگەر كەسانى پاككراۋنەتەۋە لە ھەموو خراپەيە، ھىچ جۆرە شتى نابى بە كۆسپ لە رىگەيانا بۇ ئەۋەى ھەموو كارى بە راستى بىكەن، ئەو كەسانەيش برىتىن لە فرىشتەكان. ئەو قورئانە رەۋانە كراۋەتە خوارەۋە بۇ سەرموحەمەد لە لايەن پەرۋەردەكەرى ھەموو بوۋنەۋەرانەۋەيە.

زانايان لە بارەى قورئانى پىرۋز بىر و بۇچوونىيان جىاۋازە: ئايا دەست لىدانى قورئان و خويندەۋە و ھەلگرتنى بۇ چ كەسى دروۋستە و بۇ چ كەسى دروۋست نىيە و بە چ جۆرى. لاي زۆرىيى زانايان، ۋەك عەتا، تاۋس، قاسم، مالىك... شافىعى، لايان وايە بە دەست لىدانى قورئان بە لەشپىسى و بىن دەستۋىژ و ژنى ھەيزدارو دۋاى منالېۋون دروۋست نىيە لە گەل خويندى و ھەلگرتنى. بەلام بىن دەست نويژ دروۋستە قورئان لەبەر بىخۋىرىت. نوۋسىنەۋە و خويندى قورئان بۇ لەش پىس دروۋست نىيە، لە ناۋ كەل و پەلدا پىۋىستە ھەلگرتنى قورئان بۇ لەش پىس و بىن دەست نويژ. لاي خەنبەلىيەكان بىن دەست نويژ و لەش پىسەكانىش بۇيان ھەيە دەست بەن لە قورئان و ھەلگرتنى. لاي خەنەفى: بىن دەست نويژ و ژنى ھەيزدار بۇيان نىيە دەست بەن لە قورئان بەبى بەرگ و بۇيان نىيە بىنۋوسنەۋە، بەلام لاي ئەبو يۋسوف دروۋستە نوۋسىنى قورئان لەسەر كاغەز بە مەرجى دەستى لى نەدرى. لاي موحەمەدى شەيبانى بە ھىچ جۆرى دروۋست نىيە دەست لىدانى قورئان. بۇ باشتر روۋن بوۋنەۋە تەماشاي نامەكانى تىرى ياسا بىكە.

ئیمه نه گهرینه وه بۆ سهر باسی گه وره یی قورئان. بیگومان قورئان یاسایه که پیوستی به بهلگه نی.یه. رزگاری ئاده میزاده و شاره زایی که ری یانه بۆلای زانست و زانین و دۆزینه وه ی ریگه ی راست، ریگه پیشانده ره بۆلای هه موو پله ی ریز و ناشتی، به ره لاکه ری ئاده میزاده له پیونی سته مکاری و کۆیلایه تی، وولامی هه موو پیویستی به کانی ئاده میزاد نه داته وه له باره ی ژانیانه وه، ئاین نه به ستیه وه به کرده وه. له هه ردوو جیهاندا بۆ ژانیکی پاك و دادپهروه ری و بی گهر و گرفت. نه وانه ش نهك به ته نه ا لای زانیانی ئیسلام، بگهر لای زانیانی جگه ی ئیسلامیش. له و باره ی وه هه موو موسلمانان پيك هاتوون به بی جیاوازی له سهر نه وه ی هیچ ده ستوریکی وهك قورئان دانه تراوه و دایش نانری، چاکه ی هه موو بوونه وهرانی تیدا بی، ناگوخی خودای مه زن یاسایه دابی ژانی هیچ که سی تیدابی، نه گهر بدریته پال قورئان ده ستوری ريك نه که وی له گه ل سهر چاوه ی پاکی قورئان، نه و ده ستوره نه زانین و ده ست هه لیه ستی دوزمنانی ئیسلامه. ئاینی ئیسلام له راستی و له بوونیدا به و جزریه له خوی و له نامه که ی دا، هه رشتی ئاده میزاد به سروشتی پاکی خوی داوای بکا له و نامه ی دا هه یه به بی که م و کوری، له ناره وایی و چاو چنۆکی و سته م و ده ست دریزی دووره. به و راستی یانه زانیان و شاعیران و هونه مندانی رۆژئاوا بریاری خزیانیان ده ربیره و بلاویان کردووه ته وه، نه و زانیانه زۆریه ی زۆریان ئاینی پیروزی ئیسلامیان به گه وره داناه و نه رخاندوویانه، به جۆریکی چاك و به بی په رده به سهر پیغه مهر و ئاینی ئیسلامدا هه لیان داوه، نه و زانیانه مه به ستی یان به رگری یه له تاوانج گرته ئاینی ئیسلام و روون کردنه وه ی ماف و دادپهروه ری بووه. نه گهر دریزه ی نه کیشایه زۆر بیر و بۆچوون و گفتوگۆی نه و زانیانه مان باس نه کرد. به لام که نه توانین هه مووی باس بکه یین واز له هه موو شتی نایه رین. له ناو نه و زانیانه دا نه م زانا به رزانه هه لته بژیرین.

۱- زانای به ناوبانگ (جوته) شاعیری ئه لمانیا که قورئانی خویندووه ته وه، به باشی له مه به ستی قورئان گه یشتووه، قورئانی به گه وره داناه. به جۆری بۆ نه رخاندنی قورئان، له شه وی (لیلة القدر) دا که شه وی هاتنه خواره وه ی قورئانه کۆر و کۆبوونه وه ی بۆ سازاندووه، خوشی و شادی ساخته هیناوه، به دریزی میژوی پیغه مهری خویندووه ته وه، نه شیدی تاییه تی بۆ نه رخا پیغه مهر داناه، شاتو گهری موحه مه دی نووسیوه ته وه، له و شاتو گهری یه دا نه لی: هه رکاتی ئیسلام بریتی بی بۆ خۆبه ده سته وه دان بۆ خودا، نهك بۆ ئاره زۆی مه به ستی تاییه تی، ئیمه هه ر بۆ نه و ئیسلامه نه زین و هه ر له سهر ئیسلامیش نه مرین.

۲- (لامرتین) شاعیری گه وره ی فهره نسا نه لی: به راستی هه موو ژانی موحه مه د به لگه ن له سهر نه وه ی فیلباز نه بووه، له سهر پوچایه تی نه ژیاوه. به راستی رابه ری مروقه بۆلای نه قل و ژیری، دانهری ئاینیه که گومان و درۆی تیدا نی.یه.

۳- (تولستوی) فەیلەسوفی مەروفاوەتی روسیا ئەلی: ییگومان موحەمەد خەمەتی بەریوەبەری کۆمەڵایەتی کردوووە بە چەندین خەمەتی کۆمەڵایەتی، بەسە بۆ شانازی کردن بە موحەمەد بە سەدان ملیۆن کەسی شارەزای رووناکی و ئاسایش و ناشتی درووست کردوووە، بە مەروفاوەتی بەخشیوە ژبانی سەر بەستی، ئەوەیش کاریکی زۆر گەورە، هیچ ئادەمیزادی ناتوانی بەو کارە هەلسی، مەگەر کەسێک هیزیکی بێ درایت و یارمەتی درایی لە ئاسمانەوه.

۴- (برنادشو) ھونەرمەندی ئینگلیزی ئەلی: پێویستە ناوی موحەمەد بئێ بە رزگار کەری مەروفاوەتی و ئەلی: بە راستی من بروام وایە ئەگەر موحەمەد گەورەیی و رابەرایی ئەم بوونەوانەیی ئەم سەردەمە بگریته دەست، سەر ئەکەوی ئە نەهیشتی ھەموو گیر و گرفتیک، بە جۆری ناشتی و بەختیاری رابکشی بۆلای بوونەوانە. بە راستی موحەمەد تەواوترین و گەورەترین ئادەمیزادی رابردو و ئادەمیزادی ئەم سەردەمە، بێ ناکریتەوه وینە موحەمەد لەمەوپاش پەیدا بێ. ئەو گفتوگۆیە (برنادشو) مانای وایە: پەيامی موحەمەد پێوستی بە هیچ پەيامی تر نیە لە پەيامەکانی پێغمەمرانی پیشوو، بە عیسا و ئیبراھیمەوه، ئەو گفتوگۆیە (برنادشو) کە ئەلی: (بێر لە بوونی وینە موحەمەد ناکریتەوه بۆ لەمەوپاش: مانای وایە هیچ کەسێ توانای ئەوەی نیە لە دواي موحەمەد ﴿ ﷺ ﴾ شتیکی تازە بۆ مەروفاوەتی بهینی و سوودی زۆرترین لەوەی موحەمەد ھیناویەتی تیدا، مانای وایە بە راستی پەيامی موحەمەد و ئایینی موحەمەد پێوستی بە هیچ پەيامی نیە کە بکری بە یاسا.

ھەموومان ئەزانن (برنادشو) لە پیشەوای پێشەوایانی بێر کەرەوای ئەوروپیەکانە لە خولی بیستەم کە خولی (زەرەو) تاقی کردنەوای بۆشاییەکانی سەرەوای ئەم سەرزەمینە، ئەو شایستەییە برنادشو ھەر لە خۆیەوه نەبوو، بەلکو بەرھەمی بێر کردنەوای قول و لیکدانەوای دووری خۆیەتی. ئەو شایستەییە برنادشو ماناوەستی فەرموودە قورئانە ﴿ و ما ارسلناک الا رحمة للعالمین ﴾ روون کردنەوای مانای ﴿ و لكن رسول الله و خاتم النبیین ﴾ لە ھەموو کات و لە ھەموو جیگە.

بەلگە روونیشە لەسەر راستی موسلمانان لەبارە بێر و باوەری خۆیانەوه کە موحەمەد ﴿ ﷺ ﴾ تەواوترینی ئادەمیزادی رابردو و ئادەمیزادی ئەم سەردەمە.

دواي ئەو ھەموو بێر و بۆجوانە زانایانی ئەوروپا، زۆر جیگە سەرسورمانە کە لاوانی ئەم سەردەمە کە باوەریان بە ئایینی پیشووی باو باپیرانیان نی، ئەبێ بەلگەیان چ شتی بێ بێر و بۆجوانیان لەبارە (برنادشو) و زانایانی تری ئەوروپا چۆن بێ؟ ئایا ئەوان زانترن لەوان؟ کە زۆرتر بە تەنگی مەروفاوەتی یەو دین، با ھەلقە لەگویی دۆژمانی ئیسلام ب؟

﴿ أفبهذا الحديث أنتم مدهنون ﴾ ئایا دواي ئیوای دوو روو، باوەرتان بەو قورئانە نی، بە درۆی ئەخەنەو کاتی ئەخوینێ بەسەرتانا، بە روالەت باوەری بێ ئەھین و، بێ باوەریتان لە دەروونی خۆتاندا پەنھان داو، ئیو سستی ئەکەن و باوەری بێ نایەرن.

﴿ وتجعلون رزقكم أنکم تکذبون ﴾ وه ئیوه بی باوهری و به دروخته وهی قورئان دائه نین به جیگهی باوهر و سوپاس له سهر چاکهی خودا بۆ ئیوه، نهو به شدی خوئانه له قورئان باوهری بی ناکهن.

﴿ فلولا إذا بلغت الحلقوم وأنتم حينئذ تنظرون ﴾ دواپی کاتی گیانی یه کئی له ئیوه گه یشته قورگی و له سهرمه رگدا بو، ئیوهی دوو روو له لای دانیشتبوون لهو کاته دا ئیوه ته ماشای نه کهن و، ئاوا ته خوازن بژی و نه مرئ چاک بیته وه، ئایا ئیوه نه توانن کاریکی بۆ فهرهم بهین و رزگاری بۆ بگیرنه وه، دیاره ئیوه ناتوانن نهو کاره بکهن.

﴿ ونحن أقرب إلیه منکم ولكن لا تبصرون ﴾ و ئیمه نزیکترین له ئیوه بهو که سهی له سهرمه رگدا یه، به لام ئیو دووروون نایزان، یانی خودا نه زانی بهو شتهی تووشی نهو که سه بووه له سهرمه رگدا یه، نه زانی به بی توانایی ئیوه و، به خهفتهی ئیو بۆ نه مانی. به لام ئیوه نازانن زانین و توانی خودا له هه موو جیگه یه ناماده یه.

﴿ فلولا إن كنتم غیر مدینین ترجعونها إن كنتم صادقین ﴾ دواپی نه گهر ئیوه له رۆژی دوواپی دا پاداشتهان نادریته وه، خوئان سهر به ستن و، پرسپاری هیچ شتی له ئیو ناکرئ، نه گهر نهو کاره بهو جوهره به گومانی خوئان، بۆ ئیوه مردن له خوئان دوور ناخه نه وه، گیانتان بگیرنه وه، نه گهر ئیوه راست نه کهن سهر به ستن و هیچ که سهی دهسته لاتی به سهرتانا نی یه.

﴿ فاما إن كان من المقربین فروح وریحان وجنة نعیم ﴾ دواپی نهو که سانهی زیندوو نه کرینه وه له رۆژی دواپی دا لهو که سانه بوون، نزیک کرابوونه وه له خودا به هوئی په رسته وه، ریزیان لی گیراوه، پاداشته که یان خوئی و ئاسایش و، خواردنه مه نی پاک و، به هه شتی خواهن رابواردن و جیگهی نایاب له به هه شتا.

﴿ وأما إن كان من أصحاب الیمین فسلام لك من أصحاب الیمین ﴾ و نه گهر نهو مردووانه له یاوه رانی دهسته ی راستن و لهو که سانه بوون نامه ی کرداریان درابوو به دهستی راستی یانه وه، دواپی تۆی باوهر دار لهو که سانهی نامه ی کرداریان دراوه به دهسته وه و، پاداشته که ت شاسایش و نه ترسانه له سزای خودای خواهن میهره بانی.

﴿ وأما إن كان من المكذبین الضالین فنزل من حمیم و تصلیة جحیم ﴾ وه نهو که سهی له سهرمه رگدا یه لهو که سانه بی باوهریان نه هیناوه و، زیندوو بوونه و یان به درۆ نه خسته وه و، له ریگهی راست لایاندا بوو، پاداشته که ی خواردنه وه یه له ئاویکی زۆر گهرم، دانیشتیبت له ناو ئاگر دا، چه شتی سزای سه خته.

﴿ إن هذا لهو حق الیقین ﴾ نهو شتانهی باسکران بۆ نهو که سانهی له سهرمه رگدان راسته و لهو شتانه یه گومانی تیدا نی یه.

﴿ فسبح باسم ربك العظیم ﴾ دواپی پهروه رگاری گه وهی خوئ پاک بکهروه له شتی شایسته ی نه نهی له هاو بهش دانان و به دروخته وهی ئایه ته کانی قورئان و بی سوپاسی چاکه کانی و، به دهستووری خودا نویژه کانت جی به جی بکه.

به یاریده ی خوا ته واو بوو

ته فسیری زمان کژی

﴿ سوره نبي نه لحه ديد ﴾

له مه دینه هاتووته خواره وه. هه ندی له زانایان نه لئین: له مه که هاتووته خواره وه. ژماره ی
 نایه ته کانی (۲۹) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۱﴾ لَمْ يَمْلِكِ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ يَمْحِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۲﴾
 هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۳﴾
 هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى
 عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ
 السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
 بَصِيرٌ ﴿۴﴾ لَمْ يَمْلِكِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَاللَّهُ تَرْجِعُ الْأُمُورَ
 ﴿۵﴾ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
 الصُّدُورِ ﴿۶﴾

﴿ سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ هه موو شتی له ناو ناسمانه کان و
 زهوی دان به گیانداران و بی گیانه وه پاک و خاوی نیان ده برپوه بو خودا و، دوریان
 خستووته وه له کاری ناشایسته و خودا زور گهوره و به توانایه. زور زانایه هه موو شتی له
 جیگه ی شیای خویا دانه نی.

ئو نایه ته بزمان ده رته خا، هه موو بوونه وه ران پاکی و بوخته یی بو خودا ده رته برن،
 بوونه وه رایش دوو به شن: هه یانه ئاقلن و سوژده و پاکی بو خودا ده رته برن به کردار و به
 گفتوگو. هه یانه خاوه نی ئه قل نین، سوژده و پاکی بو خودا ده رته برن به زمانه نایه ته یی که
 خودا بی به خشیون و خوی نه یزانی.

خودای مه زن لهم سوره ته دا و له سووره تی نه لحه شردا و له سووره تی سه فدا به کرداری
 رابردو و نه فرموی ﴿ سَبَّحَ ﴾، له سووره تی نه لجه مه دا و له سووره تی ته غابووندا به کرداری

ته فسیری زمنا کویی

داهاتوو نه فدرموی ﴿ یسیح ﴾ بۆ نهوی بزانی، خودای مهزن له ههموو کاتیکا بهی جیاوازی
خواهونی پدرستن و ریز و پاکی به.

﴿ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ ههر بۆ خودایه
پاشایه تی و خواهونی به تی ئاسمانه کان و زهوی، ههر خودا نه یانها به رپوه، زیندوو یان نه کاته وه له
جیهاندا و، دواپی نه یان مریتی و، دواتر زیندوو یان نه کاته وه، له پاشه رۆژدا بۆ پرسیار و پاداشت
و، توانای به سهر ههموو شتیکا هده به.

﴿ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾ خودایه کی نه وتویه ههر نهو
بووه به کهم جار هیچ که سی بهر لهو نه بووه و، ههموو بوونه وهران نهو هیتاونی به ته بوونه وه،
دواپش ههر خودا پایه دار و بوونه وهران ههموو له ناو نه چن و ههر نهو به بهرده وامی نه میتیه وه
و، ههر خودایه بوونه که ی ئاشکرایه به هوی به لگهی زۆروه ئاشکراتره له ههموو شتی و، ههر
خودایه نابیرنی و نهو ههموو شتی نه بیننی و کهس نازانی چۆنه و، خودا به ههموو شتی نه زانی،
چونکه نهو درووستی کردوون.

﴿ هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ﴾ خودا که سیکی نه وتویه ئاسمانه کان و
زهوی درووست کردوه له شەش رۆژدا، نه که له شەش رۆژی وه که نیستا، چونکه نهو کاته نه
رۆژ و نه شهو و نه خۆر هه بووه. به لام به شەش نۆبه به شەش گۆران ئاسمانه کان و زهوی
هیتاوه ته بوونه وه. هه تا وه که نیستی لی هات شایسته ی نه وه بن ژیاپی گیانداران به سهر بیرنی.

بۆ غوونه: زهوی به کهم جار له گه ل جگهی خۆی دوو که ل بوون، له پاشانا خۆر درووست
کراوه، زهوی پارچه به بووه له خۆر، خودا له خۆری جوئی کردوه ته وه، له زهوی دا ناو و
ووشکانی درووست کرد و بوو به شایسته ی ژیان له سهری، خواره مه نی و هوی ژیان و
گۆزه رانی له سهر زهوی و له ناو زهوی دا درووست کردوه دوا جار ئاده میزادی تیدا درووست
کرد.

﴿ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ ﴾ له پاشانا خودا ده سه لآت و توانای خۆی پهیدا کرد به سهر
ههموو بوونه وهراندا، به گۆرهی زانیاری و توانای خۆی هه لی سووراندن و، ههموو شتیکی له
جیگای شیاوی خۆیا دانا، ووشه ی (العرش) هیتامیه له توانای بی وینه ی خودا به سهر ههموو
بوونه وهراندا.

﴿ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا ﴾ خودا نه زانی به شتی نه چیه ناو زهوی و له
نیمه په نهانه، وه که دانه ویله و ناو و نهوت و جانه وهره و زیر و زیو، ههموو نهو شتانه ی نه چنه
ناوی و، نه زانی به شتی دینه دهر له زهوی له گیا و دانه ویله و نهوت و شتی تر و، به وانه شیش
دهر نه هیترین له زهوی، وه که ئاسن و زیر و زیو و نه لاس و ناو و شتی تریش.

﴿ وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعُودُ فِيهَا ﴾ وه خودا نه زانی به شتی دینه خواره وه له ئاسمانه کان،
وه که فریشته کان و باران و به فر و بزبسکه و پرووناکی و ههموو هویه کانی ژیان و، نه زانی به
شتی بهر ز نه بیته وه بۆلای ئاسمان، له کرده وه و کاری ئاده میزاد و هه لم و دوو که ل و شتی
تریش.

سوره تي ﴿ نه لخدديد ﴾ جزمی ﴿ بیست و حه و تهم ﴾

﴿ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾ وه خودا له گهل ئیویه له هدر جیگهیه بن، له ههموو کات و له ههموو جیگهیه، هیچ جاوی خودا نابینی و نهو ههموو شتی نه بینی، خودا نه بینی ههموو شتی ئیوه بیکهن، پاداشستان نه داته وه به گویره ی خویمان و، خودا نه زانی به شتی ئیوه بیکهن له کاری هدر دوو جیهانتان.

﴿ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴾ هدر بو خودایه پادشایه تی و خاوه نی یه تی ئاسمانه کان و زهوی، دهسته لاتی بی مهر جی ههیه به سه ریاندا و، بۆلای خودایه ههموو کاری نه گهرتیه وه، فه رمان و فه رمووده ی خو ی بۆ زوون کردوونه ته وه.

﴿ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾ خودا کاتی شهو نه باته ناو کاتی روژ و کاتی شهو زوژ نه بی و، کاتی روژ نه باته ناو کاتی شهو و کاتی روژ زوژ نه بی، خودا نه زانی به شتی له ناو دلی ناده میزاددایه.

بو زانین: بو نه وهی چاکتر له مانای نهو نایه ته بگهین: هه ندی جیگه له رووی زهوی له تاریکی دان و هه ندی جیگه ی تری له رووناکیدان، وهک نه بیتر کاتی شهو له عیراقدا روژی نه مریکایه و، به پیچه وانه ی شهو، به فه رمانی خودا زهوی نه سوو ریچه ته وه به دهوری خو ردا، شهو و روژ پهیدا نه بی و وه رزه کان پهیدا نه بن و، به جو ری و نه بی شهو درێژ نه بی و، وایش نه بی روژ درێژ نه بی، وایش نه بن یه کسان نه بن، له کاتی هاته نه خواره وهی تیشکی خو ر راسته وخو بو سه ر زهوی به بی خوار ی.

ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ؕ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ
مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ ؕ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾
وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لِنُقُوْا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ
أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ
ءَايَاتٍ يَبَيِّنُ لِيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ
لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٩﴾ وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَّنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ
وَقَتْلِ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلُوا
وَكَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَىٰ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾ مَن ذَا
الَّذِي يَقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ وَأَهْلُهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾

ته فسیری زمانا کو بی

﴿ آمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ ﴾ ئیوهی ئاده میزاد باوهر به خودا و به نیردراوی خودا بهین، هندی لهو شتهی خودا ئیوهی کردووه به جیگه داری خوی. لهو شتهدا بیبه عشن له ریگهی ئایینی خودا. به راستی لهو سامان و دارایی بهی ئیوه هه تانه له راستی دا عه و نه کهی خودایه و، ئیوهی کردووه به وه کیلی خوی و، له بی ئیوه به گریهری فرمانی خودا دهست کاری یان بکن و، له کاری ره وادا به کاری بهین.

﴿ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴾ دوا بی که سانیکی له و تو باوهر یان هه ساوه به خودا به نیردراوی خودا له ئیوه و، هندی له دارایی خویانیان به خشیوه له ریگهی ئایینی خودا، بو لهو که سانه هیه پاداشتیکی زور گه و ره.

﴿ وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوَكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ ﴾ وه ئیوه چ بیانویه کتان هیه باوهر نه یهرن به خودا و، نیراوی خودا داوا له ئیوه له کا بو له و هی ئیوه باوهر بهین به پهره و ردگاری خوتان؟

﴿ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ وه به راستی خودا پهیمانی له ئیوه وه رگتووه که فرمانه کانی خودا به جی بهین به و هی له و له و که خودا به خشیوه تی به ئیوه، به و هی لهو به لگانه وه ده ری خستووه ئیوه بی فرمانی خودا نه کهن، نه گهر ئیوه باوهر تان بهو به لگانه هیه و، نه قل شاره زایی ئیوهی کردووه باوهر به خودا بهین.

﴿ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَأَرْؤُوفٌ رَّحِيمٌ ﴾ خودا که سیکی له و تو یه نه نیرته خواره وه بو سه ر بهندی خوی که موحه مه ده چه ندین ئایه تی ناشکرای قورنن له بهر له و هی ئیوه ده ربکا له تاریکی به کانی بی باوهری بۆلای رووناکی باوهر هینان و شاره زایی تان بۆلای چاکه ی هه ردو و جیهان و، به راستی خودا زور به به زهیی به، مه ره بانه بو بهنده کانی خوی.

﴿ وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ﴾ وه ئیوه چ بیانویه کتان هیه که ئیوه دارایی خوتان نه به خشن له ریگهی ره زامه ندی خودا و، بو بهر ز کردنه و هی هه رمو و دهی خودا و، په ره پیدانی ئایینی خودا و، هه ر بو خودایه پاشا و هی دارایی ئاسمانه کان و زه و ی که ئاده میزاد به جی یان هه شتووه، هه چ شتی له دارایی و سامان بو هه چ که سی نامینه توه له جگهی خودا.

﴿ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتِلٌ ﴾ که سی له ئیوه دارایی خوی به خشی بی و گیانی خوی دانابی بهر له گرتی شاری مه که و، جهنگی کرد بی له گه ل بی باوهران بو بهر ز ئایینی ئیسلام به کسان نین له گه ل لهو که سانه ی دارایی خویانیان به خشیبی و جهنگیان کرد بی دوا ی گرتی مه که.

چونکه نه وانه ی پیشو و لاواز بوون و ژماره یان زور کهم بووه، هه زار بوون و که سیان نه بووه بیانپاریزی و به ته مای دهست که و ت نه بوون.

﴿ أُولَئِكَ أَكْثَرُ دَرَجَةٍ مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَالُوا ﴾ نهو که سانهی پیشوو له لای خودا
 په یان زور گه و ره تره له که سانیکی نه و تو دارایی خو یانیان به خشیوه و، جهنگیان کردووه
 له گهل به باوهران بو پهره پیدانی ناپینی خودا دوی گرتنی شاری مه ککه.
 ﴿ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴾ وه خودا به لینی داوه به هه موو که سیک
 له وانهی له پیش داگیر کردنی مه ککه باوهریان هیناوه و جهنگیان کردووه. به وانهیش دواپی
 باوهریان هیناوه و جهنگیان کردووه به شیرینترین پاداشت و خوشی به هه شت و، خودا به شتی
 نه زانی نیوه نه پکه. به گوتهی کرداری خو تان پاداشت وهر نه گرن.
 ﴿ مَنْ ذَا الَّذِي يقرضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴾ چ که سیک نه و تو به
 به خشی و دهروونی خو و دارایی خو ی بیه خشی له ریگهی ره زامه ندی خودا و، به نومیدی
 نه و هی خودا پاداشتی بداته وه، دواپی خودا به دوو چه نانه و زور تریش پاداشتی بداته وه و، بو
 نهو که سه هه به پاداشتیکی گه و ره و به نرخ له روژی دواپی دا.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ
 بُشْرٰكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خٰلِدِينَ فِيهَا ذٰلِكَ
 هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقٰتُ لِلَّذِينَ
 ءَامَنُوا انظُرُوا نَفْسِي مِّنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَءَاكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا
 فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَّهُ بَابٌ بَاطِنٌ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرٌ مِنْ قِبَلِهِ
 الْعَذَابُ ﴿١٣﴾ يٰنَادُوهُمْ أَلَمْ تَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ
 أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ
 اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٤﴾ قَالِیَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا
 مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوٰنَكُمْ النَّارُ هِيَ مَوْلٰكُمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

﴿ يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ ﴾ تو بیری روژی
 بکه و ره پیاوانی باوهر دار و ژنانی باوهر دار نه بینن رووناکی باوهر هینان و په رستیان له پیشیانه وه
 و، له دواپانه وه و، له هه موو لایه کیانه وه نه روا، هه تا ریگهی خو یان بدوژنه وه کاتی نه چن بو لای
 به هه شت، بیگومان له جیهاندا کاریان کردووه بو نهو رووناکی به، به نیازی پاکه وه. له
 پاشه روژدا دهستی یان که و تو وه، به جوړی ناده میزاد له جیهاندا به رووناکی چرای ریگهی
 خو یان نه دوژنه وه.

﴿ بُشِّرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾
فرشته کان بهو باوه دارانه نه لئین: نهو شتهی نهوتو موزدهی بی نهدری به ئیوه چندین بهه شته
نهروا به ژیر درهخته کانی دا و، بهم لای کوشکه کانی چندین رووبار له ناوی شیرین، ئیوه
بهرده وامن له ناو نهو بهه شتانه دا، نهو موزدانه بهوان رزگار بوون و سهرکه وتنیکی زور
گه وره به.

﴿ يَوْمَ يَقُولُ الْمُنافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتِسِمَ مِنْ ثَوْرِكُمْ ﴾ تو بیری نهو
رؤزه بکه رهه پیاوه دوو رووه کان و ژنه دوو رووه کان نه لئین به که سانیکی نهوتو باوه پیاو
هیناوه، ئیوه روو بکه ن بۆلای ئیمه، بو نهوهی ئیمه بهو رووناکی بهی ئیوه بهشی خو مان
وهر گرین و خو مان رزگار بکه ن لهو تاریکی بهی دهوری ئیمه داوه.

﴿ قِيلَ اِرْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا ﴾ له لایه ن باوه دارانه وه بهو دوو رووانه نه بیژری:
ئیوه بکه رینه وه بۆلای نهو جینگه بهی که نامه ی کردارتان درایه، دوا بی ئیوه لهو جینگه به داوی
رووناکی بکه ن.

﴿ فَضْرَبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴾ دوا بی دانراوه له
نیوان باوه داران و بی باوه داراندا دیوار ی، نهو دیواره دهر گایه کی هه به، ناوه وهی نهو دهر گایه ی
لای باوه دارانه وه به خوشی و بهه شتی تیدایه بۆیان و، دهر وهی دیواره که لای بی باوه داران ناگر
و سزای دۆزه خه. یانی له نیوان بهه دشت و له نیوان دۆزه خدا دیوار تک هه به، دوو لای هه به،
لایه کیان دیار نی به که له لای باوه دارانه وه به، نهولا که ی نه بیژری بو دوو رووان و تاوانبارانه و
نه بیژری.

﴿ يُنَادُوهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَى ﴾ دوو رووه کان بانگی باوه داران نه که ن، ئایا ئیمه له
جیهاندا له گه ل ئیوه نه بووین و نو یژ و رۆژوو مان به جی نه نه هینا و نهو شته ی ئیوه نه تان کرد
ئیمه ش نه مان کرد، بو ئیوه نه چنه بهه شت و ئیمه ش نه چینه ناو دۆزه خ. باوه دارانیش نه لئین:
ئیوه له گه ل ئیمه بوون و نو یژ و رۆژتان نه کرد.

﴿ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ ﴾ وه بهلام بی باوه ری و بی
فه رمانی خودا و ئاره زوی دهروونتان ئیوه له ناو برد و، چاره پوانی نهوه تان نه کرد خراپه و
نه مان تووشی باوه داران بی و، له گروماندا بوون پیغمهر راست نه کا و زیندوو بوونه وه نه بی
و، ناواتی پر و پوچ فریوی ئیوه دا بوون، به ته مای رسوا بی باوه داران بوون.

﴿ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّتْكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴾ هه تا هات بۆلای ئیوه فه رماندانی خودا به مردنی
ئیوه و به خزمهت پر سیاری خودا گه شتن و شهیتان فریوی ئیوه دا به وهی میهره بانه و سزای
ئیوه نادا.

﴿ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَا أَوَّاكُم النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَفِي الصَّيْرِ ﴾
دوا بی نه مرۆ بریتی و به رتیل له ئیوه و که سانیکی وه ک ئیوه وهر ناگیر ی که باوه رتان نه هیناوه
وله ناگر بینه دهر ی، جینگه ی ئیوه ناگری دۆزه خه، ناگری دۆزه خ شایسته ی ئیوه به، ناگر
خراپ جینگه ی گه رانه وه ی ئیوه به.

کاتی باوه داران هاتنه مه دینه تووشی خووشی و رابواردن بوون و، که مته رخمی یان نه کرد له هه ندی کاری پشوووی خو یاندا، خودای مه زن سه رزه نشعی کردن بهم نایه تهی دواپی: هه ندی له زانایان نه لئین له باری که سانی که وه هاتو ونه ته خواره وه که به شاکرا باوه دار بوون، له ژیر وه بی باوه ر بوون. خودای مه زن فدرمووی:

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾
 أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾ إِنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يَضْعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾
 وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ نایا بو که سانیکی نهوتو باوه ریان هیناوه و دلیان کراوه ته وه به نایینی راست کاتی نه وه نه هاتووه بو نه وان که دلیان برسی له یاد و له ناموزگاری خودا و، خزیان دوور بجه نه وه له بی فدرمانی خودا به بی سستی و ته مبه لی:

﴿وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وه به وینهی که سانیکی نهوتو نه بن له مه وهر نامه یان بی به خشرابو له جووه کان و گاوره کان، دواپی کاتی نیوان نه وان و پیغه مه ره کانیاں درپژهی کیشا به سه ریاندا، دووایی دلیان رهق بوو، ووشک هه لکه را و چاکه یان وه نه نه گرت و به ره ولای بی باوه ری گه رانه وه و، زورتر له وان له نایینی خودا لایان دا و له فدرموودهی خودا دهر چوون. که واته ئیوهی موسلمان وه ک نه وان مهن و به درپژایی کات له نایین وه زمه گهرین.

﴿أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ به راستی ئیوه بزائن که خودا زهوی زیندوو نه کاته وه، له دواپی مردنی و ووشکبوونی به سه وزایی، به هژی بارانه وه، هه رهو جو رهیش ئیوه دواپی مردنتان زیندووتان نه کاته وه بو پرسیار و وه رگتی پاداشت و تو له.

﴿ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴾ به راستی نیمه چندین بد لگی ناشکرمان بۆ ئیوه روون کردووه و له سهر توانای نیمه، بۆ ئه وهی ئیوه بیر بکه نه وه و، با وه پ به توانای نیمه بهیئن و به فهرمانی خودا نه که ن. به راستی ئیوه بهرپر سیارن له رۆزی دووایی دا به شتی دوای پیغمهر ئیوه پهیدای نه که ن و، په یوه ندی یان په ئایینه وه نی یه، چونکه راستی بۆ ئیوه روونه.

﴿ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يَضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴾ به راستی ئه و پیاوانه و ئه و ژنانه ی ئه و تو دارایی خو یان به کار نه هیئن له یارمه تی دانی هه ژاراندا و نازاری یان لی دوور نه خه نه وه و، ئه و که سانه ی ئه و تو به خوشی دهروونی خو یان و له بهر ره زامه ندی خودا چا که نه که ن له گه ل هه ژاران به ئومیدی ئه وه ی خودا پاداشتیان بداته وه، پاداشتی ئه وه ی نه یه خشن بۆ یان دوو چه نانه و زۆر تر بۆ یان دوو پات نه کر ته وه و، بۆ ئه و ان پاداشتیکی زۆر به نرخ و گه و ره یه، رووناکی با وه پریان ریگی چوونیان بۆ لای به هه شت رووناك نه کاته وه، شتی زۆر تریشیان بۆ نه به خشی.

﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴾ وه که سانیکی ئه و تو با وه پریان هیتا وه به خودا و به نیردرا وه کانی خودا، ئه و که سانه ئه وانه دۆست و خوشه ویستی خودان و راست گۆن، به رده وامن له سهر با وه پ به گفتو گو و به کردار، راستی ره و شتی یانه و، رز گاریان نه بی له گیر و رفتی جههان و له نازاری دوا رۆژ و، نه خرینه نا و به هه شت.

﴿ وَالشَّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ﴾ وه ئه و که سانه ی کو ژرا ون له ریگی به رزی ناین و، به رده و امبوونی ناین، بۆ یان هه یه پاداشتی خو یان و رووناکی خو یان: پاداشته که یان نه وه به که خودا ناما زه ی بۆ نه کا و نه فهر مو ی ﴿ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ ﴾ رووناکی یه که پیشیان نه وه به که خودا ناما زه ی بۆ کردو وه و نه فهر مو ی: ﴿ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ ﴾.

﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴾ وه که سانیکی ئه و تو با وه پریان نه هیتا وه و، ئایه ته کانی نامه ی نیمه به درۆ نه خاته وه و با وه پریان بۆ نایه رن، ئه و که سانه دانیش تو و هاوړی و یاری دۆزه خن.

أَعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ زِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَأُهُ ثُمَّ يَمْشِي بِفَرْتِهِ
مُصْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَمًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ
مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٠﴾

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ
اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٦١﴾ مَا أَصَابَ
مِن مَّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ
مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٦٢﴾ لِّكَيْلَا
تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ ۗ وَاللَّهُ
لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٦٣﴾ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ
النَّاسَ بِالْبَخْلِ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٤﴾

﴿ اعلموا انما الحياه الدنيا لعب و لهو و زينه و تفاخر بينكم و تكاثر في الاموال و الاولاد ﴾ نپوه
بزمن به راستی زنده گانی و ژیا نی جیهان بریتی به له یاری کردن و بی ناگایی و جوانی و خو به
گه وره دانان و خو هه لکیشان به زور کردنی دارایی و منال و، بی هوشی به له پاشه روژ و، له
بیرتان چو و ته وه هه مو و تان له ناده من و، ناده میش له خا که و، دارایی و مندالیش خودا
نه بیه خشی به نپوه.

﴿ کَمَلْ غِثِ أَعْجَبَ الْكُفَّارِ نَبَاَهُ ثُمَّ يَهْجُ قَتْرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ﴾ نهو ژیا نانه و
خو هه لکیشان به دارایی زور و منالی زوره وه، به وینه ی بارانی که برژی به سر زهوی به کی تینو
به سر نهو دانه و یله و توهی له ناو زهوی دایه، نهو بارانه نهو دانه و یله و توهی ناو زهوی
سدوز بکات، به جوژی گه شه بکات، نهو شته ی بارانه که سدوزی نه کات، چینه ره بی با و ره که ی
تووشی سدر سورمان نه کات، به لایانه وه سدر نه بی چون بهو جو ره پهری سهندو وه و لاقه کانی
به رز بونه ته وه، له پاشانا نهو گیا سدوزه ووشک نه بی، له پاشا زهر د نه بی، له پاشان نه شکنی به
به کا و وورد نه بی، وه ک کای لی دی و با نه بیا به ناسماندا، نهو دارایی و منال و پله و پای به و
سامانی جیهانه هه ر چنده به که م جار گه شه بکات. به لام دوا جار نه نجامه که ی نه مانه، به وینه ی
نهو شته ی باران سدوزی نه کات.

﴿ وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ﴾ وه نهو که سه ی له جیهان دایه نه گهر
نهو دارایی و منالانه ی بر ربا و ردن و شانازی به کار بهیتی له روژی دووایی دا له ناو سزایه کی
زور سهخت دایه و، نه گهر له خوا به رستی و کاری چا که دا به کاریان بهیتی له روژی دووایی دا
له ناو لپخو شپوونی خودا و ره زامه ندی خودایه.

﴿ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴾ وه ژیان و زینده گانی نهم جیهانه هیچ شتی نی یه مه گهر خویشیکه ئاده میزاد فریو ئه دات له پاشه رۆژ. ههر چه نده پله و پایه و دارایی و منال فریوی ئاده میزاد تووشی بئ فرمانی خودا ئه کهن به لام ئه گهر به کار بهیئتی بۆ خزمهتی خوئی و خیرانی بۆ فیروونی زانست و زانیاری و دهست گیری هه ژاران بئ ئه و پهری پهرستن و ره زامه ندی خودان.

﴿ سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ﴾ ئیوهی ئاده میزاده له بکه ن بۆلای کردنی کاره چاکه کان به جوژی بن ئیوه رابکیشی بۆلای لی خویشیوون له لایه ن پهره وردگاری خوئانه وه و، بۆلای به هه شتی پانایی به که ی به ویتیه پانایی ئاسمان و زهوی یه، پانای به هه شت به و ئه ندازه یه بئ، درژی به که ی مه گهر ههر خودا بیرانی، زانست و زانیاری تازه بۆیان دهر که و تووه دوری نهم گهر دوونه بئ سنووره و، توانای خودا بئ ئه ندازه یه.

﴿ أَعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴾ ئه و به هه شته ئاماده کراوه بۆ که سانیکی ئه و توو باوهریان هیناوه به خودا و به پیغه مه ره کانی خودا و، ئه و ئاماده کردن و به لئین پیدانه گه وه یی و چاکه ی خودایه، ئه یه خشی به ههر که سی ئاره زوی بکا، شایسته ی ئه و به خشینه بئ، خودا خاوه نی به خشش و چاکه ی زۆر گه وه یه، بۆ باوه رداران له هه ردوو جیهاندا. بیگومان په رستنی خودا هوئی ریزگرته.

﴿ مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلُ أَنْ نَبْرَاهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴾ تووشی ئیو نابئ له زهوی دا هیچ رووداوئ له چاک و له خراب، له هه رزانی و له گرانی، له خوئی و ناخوئی، له که مه و نه وه ی دانه و ئیله و که م ناوی و، تووشی ئیوه ییش نابئ هیچ شتی له نه خوئی و هه ژاری و ته ندرووستی و، له مردنی منالان و دۆستانان، مه گهر ئه وانه هه موویان توو مارکراون له نامه ی خودا و له زانستی خودادا، بهر له وه ی ئیمه ئه و رووداوه و زهوی و ئیوه ییش درووست بکه ین. به راستی ئه و توو مارکردنه و دانانی ئه و شتانه له و نامه ئاشکرایه دایه له سه ر خودا ئاسانه و گران نی یه، رووداو هه موویان: له بوومه له رزه و لافاو، جهنگ په یدابوون و هه ژاری، دهست درژی هه موویان به دهست خودان.

﴿ لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴾ به راستی من توو مارم کردوو له بهر ئه وه ی ئیوه خه فدت نه خوئ له سه ر شتی له کیسی ئیوه چه ووه و، که یف خوئ نه بن و له خوئان بایی بن به شتی خودا به خشیویدی به ئیوه و، خودا هه موو که سی خوئی به گه وره بگری، خو خه لکیشی خوئی ناوی، خوئی له دانیشتوو به گه وره تر بزانی.

﴿ الَّذِينَ يَخْلَوْنَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِخْلِ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴾ ئه و که سانه خوئیان به گه وره دانه نی و خوئیان هه لئه کیشن و شانازی به سامانه وه ئه کهن: که سانیکی ئه و توون، رژدن و چاو چوئکن، سامانی خوئیان به کار نایه رن له سوودی گشتی دا کوئی ئه که یه وه و، خوئیان ئه کهن به پسه وانی و، فرمان ئه دهن به ئاده میزادی تر به چاو چوئکی و به رژدی و

به کارنه هیئانی دارایی خویشان له سوودی دانیشترواندا و نه یان ترسین و نه لین: تووشی هه ژاری نه بن و، هه ره کسه پیشت بکاته فدرمانی خودا و پرووی لی وهه گپری، دواى خودا پیویتی به هیچ کسه نی یه، هه ره خودایه خوئی له خوئا سوپاس بکری، پیویتی به باوه ره هیئانی هیچ کسه نی یه، باوه ره هیئان سوودی بو خو یانه.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ
بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ
يَا الْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٦٥﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ
وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا التُّبَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٦٦﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَرِهِم
بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ
وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابَانِيَّةً
أَبْتَدَعُوهَا مَا كُتِبَ عَلَيْهِنَّ إِلَّا ابْتِغَاءُ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا
رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
وَءَامِنُوا بِرُسُلِهِ ءَيُؤْتِكُمْ كُفْلًا مِّن رَّحْمَتِهِ وَبَجَعَل لَّكُمْ
نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِر لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٨﴾ لَّا يَعْزِمُ
أَهْلُ الْكِتَابِ إِلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ
الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٦٩﴾

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ وه به راستی نيمه پیغمه ره کانی خو مانمان ره وانه کرد بولای ئاده میزاد به چه ندین ده ستور و به لگه ی ئاشکرا و به که خه، ره وانه مان کرد له گه ل ئه و پیغمه ره ئه دا نامه ده سوودی هه ره دوو جیهانی تیدایه، ره وانه مان کرد بولایان ترازوویه داد پهروهی بچ به راورد بکه له نیوان دانیشترواندا و، ره ووشی خویشان به گویره ی یاسای ئه و نامه ده دیاری بکه، بو ئه وه ی ئاده میزاد هه لسن به

دادوه ری و، بانگی دانیشتوان بکدن بۆلای پدیره وی کردنی ئەو پیغمه رانه و جی به جی کردنی ده ستووری ئاین به بی ستم.

ووشه ی (المیزان) بریتی به له هه موو شتی راستی پی بناسری، ئیتر سروش و فه رمووده ی خودای، یا ئەقل و هه ست، یا هه ر شتی سنووری دادپهروه ری بپاریزی، ئەوانه هه موویان پی ئهوتری (المیزان) یانی ترازوو.

ئاده میزاد ئە کرئ به دوو به شه وه: به شیکیان پیشه وایی ئاین و زانست و زانیاری و رۆشنیری ئاده میزادیان پی سپێ دراوه، بۆ په ره پیدانی دادپهروه ری و بهرگری له ستم به نامۆزگاری کردنیان.

به شه کە ی تریان به هیزی چهك ئاده میزاد رابکیشن بۆلای دادپهروه ری و چه سپاندنی یاسا، ئەم به شه یان پی ئهوتری (دهوڵهت)، سوپاکه ی پیوستی یان به چهك ههیه که یاسا و دادپهروه ری له ناو نیشتمان و ده ور و به ری دا بپاریزن. به شی یه که میان له ئایه تی پیشوودا باسی کرا و، به شی دووه میان خودای گه وره له م ئایه ته ی دوا یی دا باسی ئەفه رموی، هه تا ئاده میزاد چه کی لی درووست بکدن و ئەفه رموی:

﴿ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ ﴾ وه ئیمه له ئاسمانه وه ناردووه ته خوا ره وه ئاسن بۆ سوودی ئاده میزاد بهر له درووست کردنی هه موو گیانداران له سه ر زه وی، خودای مه زن یه که م جار زه وی درووست کرد زۆر گه رم بوو، دوا یی ده ستی کرد به سارد بوونه وه په یتا په یتا، ئاسن و کانگاکانی تری له زێر و زیو و شتی تری له زه وی دا درووست کرد، جار ی به شی وه ی شله مه نی و جار ی تر به شی وه ی هه لم له زه وی په وه بهر ز ئە به نه وه، دوا یی ئە بن به باران و ئەرژ ی به سه ر ووشکایی دا، ئە چه ناو بۆشایی یه کانی زه وی سال له دوا ی سال، به هۆ ی سارد بوونه وه ی زه وی ئەو کانگایانه سارد ئە به نه وه نه خته نه خته، دوا یی ئاسن و شتی تر په یدا ئە یی.

﴿ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ ﴾ له ناو ئاسندا ههیه هه یزکی زۆر سهخت له بۆ ئەو شته ی له و دروست ئە کرئ بۆ جهنگ و بۆ سوودی ئاده میزاد، وهك شمشیر و چه ق و ده رزی و تۆپ و رینگه ی چوونی قه تار و فرۆكه و كه شتی و شتی تری زۆر، ههروه ها بۆ سوودی ئاده میزاد ماشین و ئامیری ده ره یانی نه وت و زێر و زیو و هه یانی هه یز کاره با و چه ندین شتی لی درووست ئە کرئ و، له ناو ئاسندا ههیه چه ندین سوودی تر بۆ ئاده میزاد، پیغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ ئەفه رموی: خوا ی گه وره چوار شتی پیرۆز و به پیتی له ئاسمانه وه ناردووه ته خوا ره وه: ئاسن و ئاگر و ئاو و خوی.

﴿ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴾ بۆ ئەوه ی ئاده میزاد هه لسن به دادپهروه ری و، بۆ ئەوه ی خودا بزانی چ که سی یارمه تی ئایینی خودا ئە دا و یارمه تی ئیبراوه کانی خودا ئە دا، به بی ئەوه ی خودا و رۆژی دوا یی یان بینیی، بزانی چ که سی ئاسن به کار دیتی بوو سوودی ئاده میزاد، هه ر چهنده خودای مه زن زانی به هه موو شتی، به لام بۆ ئەوه ی هه موو که سی بزانی چ که سی یارمه تی خودا و پیغمه ره کانی خودا و ئاسن به کار ئە هیتی بۆ سوودی ئاده میزاد.

بۇ زانين: وهك باسماڭن كرد ناسن سوودى زۆرى هه يه. به تاييه تى بۇ به يهك گه يشقن له ناسماڭن و ده ربا و زه وى دا. به لّام زيانيشى زۆر به هيزه بۇ له ناوبردنى زينده وه ران، زۆر گه و ره يه پيويستى به يارمه تى هيج كه سى نى به.

﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ ﴾ وه به راستى ئيمه نوح و ئيبراهيمان ره وانه كرد بۇلاى تا قىمى خويان، نازارى زۆريان توشبوو، نوح نوسده و په نجا سالى ناموزگارى تا قىمه كه ي خوى نه كرد، دوايى ئيبراهيم ناموزگارى نه وه كانى نوحى نه كرد و نازارى زۆرياندا و هه ولى نه وه ياندا بيسووتيند امان نا له ناو مناله كانى نوح و ئيبراهيمدا پيغهمه رايه تى و بۆمان ره وانه كردن نامه ي تاييه تى بۇ نه وه كانيان كه ته و رات و ئينجيل و قورئانه.

﴿ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴾ دوايى هه ندى له مناله كانيان شاره زايى و ريڭگه ي راستى يان وه رگرت و، زۆر كه س له وان لا ياندا له سنوورى ديارى كراوى خودا. به بى جياوازي ويندى مناله كانى نه وان، مناله كانى زانايانى ئهم سه رده مه ش شوينه وار و زانسته كانى باوكيان پيشيل كردوه، زۆر به يان بوون به هه لقه له گوئى بى دينه كان، مه گه ر كه ميكيان په يوه ندى ئايين بكه ن.

﴿ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا ﴾ له پاشانا ئيمه چه ندين پيغهمه رى خو مانمان نارد دواي نوح و ئيبراهيم له سه ر شوينه وار و بير و برواي نه وان، پيغهمه ر له دواي پيغهمه ر، هه تا كۆتايى به ناردنيان هات. به هۆي ره وانه كردنى عيسا وه، دواي عيسايش پيغهمه رى ئيسلام ره وانه كرا و، كۆتايى به ناردنى پيغهمه ران هات و، دواي نه و پيغهمه رى تر نا ئيردرى.

﴿ وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ ﴾ وه ئيمه عيساى كورى مه ربه مان هيتا به دواي هه موو پيغهمه ره كاندا جگه ي موحه مه د، نامه ي ئينجيلمان بى به خشى كه شاره زايى و پروناكى هه ردوو جيهانى تيدا بوو، به تاييه تى دوور بوو له وه ي كه عيسا كورى خوا بى، يا سى هه مى سى خودا بى، يا خودا بى به ته نها.

﴿ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً ﴾ وه ئيمه دامان نابوو له دلى كه سانيكى نه و تۆدا په يره وى عيسا يان كردبوو، به ر له گۆرپنى ئينجيل و خوشه ويستى و نه رمى، ميه ره بانى له گه ل برايانى خوى. نهك وهك گاوه ره كانى ئيستاي دواي گۆرانى ئينجيل كه هه ژاران نه چه وسينده وه و به ناره وانه يانكوژن و، جياوازي نه خه نه نيوان ره ش و سى.

﴿ وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ﴾ وه په يره وانى عيسا دواي عيسا وازه ينان له خوشى جيهان و ژن نه هيتان و جگه ي نه وانيشيان بۇ خويان درووست كرد هه ر له خويانه وه، له چۆله وانى دا نه شكه و تيان بۇ خويان ئاماده كردبوو، به و كيونده وه نه ژيان و تيگه لاوى ئاده ميزادبان نه نه كرد، ئيمه نه و شتانه مان پيويست نه كردبوو له سه ريان و فره مانمان بى نه دا بوون، به لّام خويان په يدايان كردبوو، له به ر ره زامه ندى و نزيك بوونه وه بۇلاى خودا، دواي په يره وانى عيسا چاودپرى نه و ره وشته يان نه كرد به جوړى

شایسته‌ی جاودتیر بی، هدرچهنده پیشووه‌کانیان پابه‌ندی بوون به نیازی پاکه‌وه، دواپی سه‌رۆکه‌کانیان به کاریان هیتا بۆ پیداکردنی پله‌ویایه و سامان، له‌و نیازه پاکه‌ی پیشوو لایاندا. ﴿فَأَتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ دواپی ئیمه به‌خشیمان به که‌سانیکه‌ی نه‌وتۆ باوه‌ریان هیتابوو به درووستکردنی وازه‌تیاں له‌بهر ره‌زامه‌ندی خودا و، له‌ فهرمووده‌ی خودا دهرنه‌چووبوون و پاداشتی کرده‌وه‌ی پاکی خۆیان و، زۆرت‌ر له‌وان لایاندا له‌ سنووری دیاری کراوی خودا، نه‌وانه‌ش بریتین له‌و که‌سانه‌یان، ره‌گه‌ز په‌رستی و کینه و جه‌نگ به‌کارنه‌هیتن، نه‌و یاسایانه له‌سه‌ریان پیوست کراوه، به‌جی‌یان نه‌هیتابوو.

له‌ ئایینی پیرۆزی ئیسلامدا (ره‌بانیه) که بریتی‌یه له‌ وازه‌تیاںی خوشی جیهان به‌هه‌موو جوهره‌کانی و چۆل په‌رستی و خه‌لوه‌تگرتن قه‌ده‌غه‌یه، له‌م سه‌رده‌مه‌ی ئیمه‌دا زۆر فیل‌باز هه‌ن خۆیان خه‌ریک نه‌که‌ن به‌ خه‌لوه‌تگرتن، کار نه‌که‌نه‌ سه‌ر که‌سانی ساویلکه‌ پاره‌وپوول زۆر پیداکردنه‌که‌ن.

عه‌بددولای کوری عه‌باس نه‌لی: پیغمه‌هر فهرمووی: ره‌هبانی‌یه‌تی ئهم ئۆمه‌ته‌ی من له‌ خۆماندووکردن‌دا به‌ رێی خودادا، به‌ کۆچ کردن و نوێژکردن و، رۆژ و گرتن و حه‌ج و عه‌مه‌ر کردن.

پیوسته‌ بزانی هۆی په‌یدابوونی ره‌هبانه‌ چ شتی بووه‌؟ عه‌بدوولای کوری مه‌سه‌ود نه‌فه‌مووی: له‌ پشتی پیغمه‌ره‌وه‌ بووم به‌ سواری گوی درێژ، پیغمه‌هر ﴿ﷺ﴾ فهرمووی: ئه‌ی کوری ئومو عه‌بد: ئایا تو نه‌زانی له‌ چ کاتیکه‌وه‌ به‌نو ئیسرائیلی ره‌هبه‌یان ده‌ست پێ کردووه‌؟ منیش ووتم: خودا و پیغمه‌هر نه‌یزان، پیغمه‌هر فهرمووی: چهنه‌ پادشای تاوانبار دوا‌ی عیسا په‌یدابوون، ده‌ستیان کرد به‌ گونا‌ه و سه‌تم کردنی زۆر له‌ باوه‌رداران توره‌بسوون و، ده‌ستیان کرد به‌ جه‌نگ کردن له‌ گه‌ل‌یان و، سێ جار باوه‌رداران شکان، به‌و بۆنه‌وه‌ باوه‌رداران که‌میان مانه‌وه، ووتیان: نه‌گه‌ر ئیمه‌ دهرکه‌وین بۆ نه‌و پادشا تاوانبارانه، هه‌موومان نه‌کوژن، له‌ ناومان نه‌ده‌ن و، هیچ که‌سه‌ی نامینیته‌وه‌ داوا له‌ دانیش‌تووان بکا بۆلای باوه‌ره‌تیاں به‌ خودا. که‌واته‌ وه‌رن بلاوبه‌نه‌وه‌ به‌ رووی زه‌وی‌دا، هه‌تا خودا نه‌و پیغمه‌ره‌ ره‌وانه‌ نه‌کا عیسا موژده‌ی پێ‌داوه‌ که‌ بریتی‌یه له‌ موحه‌مه‌د ﴿ﷺ﴾، دوا‌ی بلاوبوونه‌وه‌ به‌ کێواندا و، ره‌هبه‌یان په‌یدا کرد، بوون به‌ دوو به‌شه‌وه‌: تاقم‌یکیان په‌یوه‌ست بوون به‌ ئایینی پاکه‌وه، تاقم‌ی تریان پێ باوه‌ربوون، دوا‌ی پیغمه‌هر ﴿ﷺ﴾ ئهم ئایه‌ته‌ی خوینده‌وه‌ ﴿وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهُ عَلَيْهِمْ﴾. به‌ کورتی ره‌به‌نه‌ به‌ فه‌رمانی خودا پیوست نه‌کراوه، گا‌وره‌کان فه‌راهه‌میان هیتاوه‌ له‌ کاتی چه‌وسانه‌وه‌یاندا له‌ میسر، بۆ باش‌ترین له‌و فهرمووده‌ی خودایه‌ شاره‌زاین ته‌ماشای نامه‌ی (الجریده النفسیه فی تأریخ الكنیه) دانراوی یه‌کیکه‌ له‌ ره‌هبانه‌کانی بکه‌ن، که‌ له‌ سال‌ی (١٨٨٣) ی زاینیدا چاپ کراوه، چاپی یه‌که‌می له‌ چاپخانه‌ی ئهمیره‌یه، له‌ بۆلاقی میسر، که‌ پێشه‌وا‌ی به‌رپرسی ته‌نتا‌وی له‌ ته‌فسیری (الجواهر) دا له‌ جزمی (٢٣) لایه‌ره‌ی (١٠٣-١٠٤) بلا‌وی کردووه‌ته‌وه‌ له‌

باره ی پیدای بوونی ره هبانی به ته وه که به تازه یی پیدابووه، له سهرتا و بنچینه ی ناییندا نه بووه. خاوه نی ته فسیری (الجواهر) نه فسر موی: زور سهره مه سیحی به کان خویان نه یان زانیسه ره هبانی بهت درووست کراوی زاناکانیان بو، ههتا نه و ساله و، کاتی بلا و کردنه وه ی نه و نامه ده.

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ ﴾ نه ی که سانیکی نه وتو باوه پتان هیناوه: نیوه له خودا برسن و خوتان پیاریزن له بی فهرمانی خودا، به و جورهی به دهم وتوتانه کار بکه ن و گفتوگوی خوتان به درو مه خه نه وه و، نیوه باوه به موحه مه بهین و، به په پره و و رانورمایی نه و برزن به ریوه.

﴿ يُوْتِكُمْ كَلِمَاتٍ مِنْ رَحْمَتِهِ ﴾ خودا نه به خشی به نیوه دوو بهش له پاداشتی خوی: پاداشتی له سهر باوه رهینانان، پاداشتی له سهر نه وه ی کارتان کردووه به گویره ی نه وه ی باوه رهینانان داوای کردووه.

﴿ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا يَمْشُونَ بِهِ ﴾ وه خودا درووست نه کا بو نیوه له رژی دوا یی دا رووناکی به به هی رووناکی به وه برزن به ریوه بولای به ههشت و، هدر که سی نه و رووناکی به ی نه بی رزگاری نابی له تاریکی بی باوه ی و، نه که ویتنه ناو نازاریکی گرانره وه.

﴿ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ وه خودا خوش نه بی له گونا به پیشروه کانتان و، خودا لیخوشبوونی زوره بو که سی په شیمان بیتته وه، میهره بان و خاوه نه به یی به بو که سی بری له سهر په شیمان بوونه وه.

﴿ لَيْلًا يَعْلَمُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ﴾ له بهر نه وه ی خاوه نامه بی باوه ره کان بزنان که توانایان به سهر هیچ شتی که بی بگن له پاداشتی خوا له رژی دوا یی دا، له و دوو پاداشته ی باسکرا، بزنان هدر که سی باوه به موحه مه نه به یی هیچ به شتیکی بو نی به له لیخوشبوونی خودای مدزن.

﴿ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴾ وه له بهر نه وه ی بزنان به راستی هه موو پاداشتی به دهستی خودایه نه به خشی به هدر که سی ناره زوی بکا و، خودا خاوه نی پاداشتی زور گه وره به. نه به خشی به و که سانه باوه به موحه مه نه بهین.

بو زانین (ووشه ی "لا") له رسته ی ﴿ لَيْلًا يَعْلَمُ أَهْلَ الْكِتَابِ ﴾ زیاده به، تی هدر کیشراره بو پته وکردنی مانای نه و رسته به. له هندی ریوایهتا نووسراوه ﴿ يَعْلَمُ ﴾.

به یاریده ی خودا کوتایی پی هات (۲۷ ای جیمادی به که م سالی (۱۴۲۱ ای کوچی

به رانه به به (۲۷/۸/۱۴۲۱ زایینی

﴿ پیرست ﴾

لاڀږه	باسه کان و بابه ته کان
۱۱	نومېدترينې ټاټېته کاني قورټان. بڼ نومېدی له مېهره باني خوا گوناهي گه
۱۱	نېنجام و پاشه رڼڼي گوناهايان سڼ شته
۱۴	زور کدس له زانايان ناموزگاري دانېشتوان نه کدن خرابه نه کدن گه چي خويان خرابه ي زورتر نه کدن.
۱۵	سڼ چار فو نه کړئ به سووردا. سور چ شتيکه
۲۱	مېدهست له هېلگرتي عېشري پدروهر دگار له لايډن فرېشته کانهوه
۲۹	يوسف ماناي چپه به زماني عيري
۴۲	نېو پېغمدمراندې ناويانبراهه له قورټانداو لدواندي ناويان نه پراوه
۴۷	(لا تفسروا القرآن الزمان بفسره)
۴۷	پيت و خواردهمېني بڼ هدموو کدسيکه
۴۸	خوای مېزن هدموو کاتي به نندازهي زماهي دانېشتوان هڼي ژبايان له زموږدا بڼ دروست نه کات.
۴۹	پاره ي دروستکردني تاکه بڼ بنيابستي دروستکردني (۷۵) نه خوشحالنه نه گا
۵۴	جنڅ که پېغمدمريان هېبووه وهک نادهميزاد
۷۳	ووشدي (القرين) به چوار مانا هاتووه
۹۰	ووشدي (لا) به مانا (الا) به
۱۰۷	روڼکردنوه ي نازناوي پاشاکاني پېش لېسلام
۱۳۱-۱۳۳	چونډه ي موسلمانېوني جنڅ که کان و ناماده بويان بڼ گوي گرتن له قورټاني پوړزو ناوي نېو جنڅ کانه ناماده بويون
۳۹	نايا نه گونجې نېمړڼ دهوله تيکي لېسلامي دروست بکړئ پالا
۱۴۷	باسي خزمدتي کوردان بڼ لاييني لېسلام
۱۴۸	باسي ناشته وايي حوده ييبه به دريڙي
۱۵۲-۱۵۷	باسي بديعت (بيعة الرضوان) به دريڙي
۱۵۵-۱۵۹	جدينگي خديدر له چ ساليکا بوو
۱۶۱	چونډه يي نووسيني پدېمانامدي حوده ييبه
۱۷۰	بدراروردي له نيوان کاربه دهستاني چوار جيگه داره کاني پېغممرو و کاربه دهستاني دواي نېوان
۱۷۲	باسي جزوه کاني گومان بردن بڼ هدر کاري
۱۷۹	باسي ماناي (الأثير) و دور خزو له نېمدهوه
۱۹۴-۱۹۶	باسي ماناي (والسماء بيننا ها سايدواثا لموسعون)
۱۹۸	باسي مېدهست له ماناي (والبحر المسجور)
۲۳۸	مېدهست له (عېقديري چ شتيکه)

خویندیری هیژا له‌م جزمه‌دا نهرکی چاوپاخشانی نهم هه‌لانه بگره نه‌ستوی خۆت

هه‌له	راست	لاپه‌ره	دێر	هه‌له	راست	لاپه‌ره	دێر
به‌ جوهری	به‌و جوهری	٤	١٣	لا‌بور‌دن	لی‌ بور‌دن	١٣٧	٦
نایا	نایا دوای	٦	٢	نیه	نیه	١٣٩	١
نێو	نیه	٦	٢٣	جگه	جیگه	١٥٨	٢
قه‌رئانه	قورئانه	١١	١٧	خۆشنور	خۆشنود	١٦٢	٢٣
له‌وه‌ی	به‌رله‌وه‌ی	١١	٢٢	هه‌ولیکێ	هه‌والیکێ	١٦٧	١٣
به‌	به‌و	١٩	١٨	باوه‌ردان	له‌ باوه‌رداران	١٦٨	٢٤
نه‌به‌ن	نه‌به‌رن	٢٩	٤	العربی	لعربی	١٦٩	٣٠
چاکه	چاکه‌ی	٢٩	٨	عربن	علی عربی	١٦٩	٣١
سزای یان	سزایان	٢٩	٩	ئۆمن سه‌له	ئۆمو سقله	١٧٠	٢٤
که‌سه‌ی	ئه‌و که‌سه	٣٣	٢	سارمی	سامی	١٧٤	٢٣
به‌شتی	به‌شی	٣٤	٨	خه‌نک تره	ته‌نک تره	١٧٥	٣٠
بۆ	به‌و	٣٧	٤	خوراپه‌یه	خراپه‌یه	١٨١	٢٤
جگه	جگه‌ی	٢٩	٢	هاتن	هاتنه	١٨٥	٢٤
نامه	نامه‌ی	٤٥	١٩	له‌باره	له‌باره‌ی	١٨٨	١٣
ئه‌تیرێ	ئه‌تیریری	٤٦	١٤	له‌ناوچه	له‌ناو	١٨٩	١١
نێو	نیه	٤٧	١١	له‌مانا که‌ ترمان	له‌ موسلمانان که‌سی ترمان	١٩٣	٤
جیگه	جیگه‌ی	٥٤	٥	هه‌رو	هه‌ورو	١٩٣	٢٨
خودا بکه	خودایه‌که	٥٥	١٧	سه‌بریتی	سه‌برینی	١٩٤	٢
بامکیان	بانگیان	٦٠	١٠	فهرد	فهرّوا	١٩٥	
بارچه‌بین	پارچه‌ پارچه‌ بین	٦٠	١٠	وه‌منه‌ جنۆکه‌م	وه‌من جنۆکه	١٦٩	١٠
نێو	نیه	٦٨	٣	سه‌شوری	سه‌رشوری	١٩٦	١٣
ناشه‌وایی	ناشته‌وایی	١٧	٢٤	یومهم	من یومهم	١٩٦	٣٠
لا‌بد	لا‌ی بدا	٧٩	٢	توسیان	توشیان	١٩٦	٣٢
مندالانی	مندالانی	٨٠	١٨	ناگاداری	ناگاداری	٢٠٣	٢٥
ناسمان و	ناسمانه‌وه	٨٤	١٧	نه‌شیوه	ئه‌و شیوه	٢٠٦	١٠
براء	براء	٨٨	٦	سوقین	سوقیف	٢٠٨	١٤
دوای	داوای	٩٦	١٢	ترازری	ترازوی	٢١٦	١٧
ئه‌که‌وێ	ده‌رئه‌ که‌وێ	٩٩	١٩	هوی	اهوی	٢١٤	١٨
خودایکێ	خودایه‌که	٩٩	٢٣	له‌مه‌مه‌ر	له‌مه‌وه‌ر	٢١٥	١٨
ئه‌و که‌سانه	ئه‌و که‌سانه‌ی	١٠٠	٤	له‌و نایه‌ته	ئه‌و نایه‌ته	٢١٩	٢١
زلمی دور	ولیم دور	١٠٤	٢٣	هاتی	هاتنی	٢١٧	١٤
بر	له‌و	١٠٥	١٢	هه‌ره‌و	هه‌ر	٢٢٢	١٤
نه‌گه	نه‌گه‌ر	١٠٧	١	بین گوێزه‌ی	به‌ گوێزه‌ی	٢٢٩	٧
به‌	به‌و	١١٣	١٨	نه‌که‌تایه	ئه‌و که‌سانه	٢٣٢	٢
ناره‌زوی	ناره‌زوی خۆی	١١٦	١٤	پینچه‌ کانبات	پینچه‌ که‌ کانبان	٢٤١	٢
به‌رسزه‌ گانی	به‌رسزه‌ گانی تر	١١٦	٢٢	مه‌یی‌یه‌نی	مه‌یه	٢٤١	٩
له‌	له‌و	١١٨	٥	وه‌باوه‌رانی	وه‌باوه‌ردارانی	٢٤٣	١٤
که‌مه‌ر	که‌مه‌ر نه‌بین	١٢٥	٢٤	ئه‌که‌ین	ئه‌که‌ن	٢٤٦	١١
نیه‌تیلام	نیه‌تیلام	١٢٦	١٠	فظلم	فظلم	٢٤٦	١٤
فه‌ده‌م	فه‌ده‌اهم	١٣٥	٨	نه‌	ئه‌و	٢٤٦	٢٥

خویندیری هیژا لهم جزمه دا نهر کی چاویپاخشانی نهم هه لانه بگره نه ستوی خوت

هه له	راست	لاپه ره	دێر	هه له	راست	لاپه ره	دێر
پێویسته	دروسته	۲۴۸	۲۷	نه سور یخته وه	نه سور یخته وه	۲۵۴	۱۳
هه یه	نیه	۲۴۸	۲۸	بقرز	بقرز	۲۵۵	۲۷
که ری یانه	که ری یانه	۲۴۹	۲	بیه خشی و	بیه خشی و	۲۵۶	۹
ئێو	ئێوه ی	۲۵۱	۹	ناشکرا	ناشکرا	۲۵۸	۳
ئێو	ئێوی	۲۵۱	۱۰	نازاری یان	نازاری یان	۲۵۹	۷
ئێو	ئێوه	۲۵۱	۱۳	خوا زۆر	خوا زۆر	۲۵۹	۷
-----	-----	۲۶۴	۲				